

Göstergebilim dersi. Uygulanabilir bir göstergebilim için

Yazar: Louis Hébert, Profesör, Quebec Üniversitesi, Rimouski, louis_hebert@uqar.ca

Çeviri: Nilgün Çelik, Doktorant, Başkent Üniversitesi, Ankara, celiknilgun06@gmail.com

(Nicole Everaert-Desmedt işbirliği ile)

Jean-Marie Klinkenberg'in önsözü

2020'de Classiques Garnier tarafından yayımlanacak

2019-11-20

Önsöz

Bu kitabı çevirmeye başladığımızda, sevgili Prof. V. Doğan Günay ile birlikte harika bir yolculuğa çıkmıştık. “*Cours de sémiotique. Pour une sémiotique applicable* “Göstergebilim dersi. Uygulanabilir bir göstergebilim için” adlı bu eseri birlikte çevirmeye karar verdiğimizde, bilgiye olan tutkumuz ve göstergebilime olan aşkımız bizi bir araya getirmişti.

Ancak ne yazık ki, hayatta her zaman planladığımız gibi gitmeyen anlar vardır. Prof. V. Doğan Günay bu kitabın çevirisine başladığımız süre zarfında aramızdan ayrıldı. Onun kaybı, sadece bir göstergebilimci olarak değil, aynı zamanda bir yol gösterici olarak da büyük bir kayıp oldu.

Prof. V. Doğan Günay bu kitap üzerindeki emeği ve tutkusuyla hatırlanacaktır. Onun kaybı, bu projeyi tamamlamama engelleyemedi ve onun anısına bu kitabı bitirmeye karar verdim.

Bu kitap, Prof. Louis Hébert tarafından yazılan büyüleyici bir eserdir ve Prof. V. Doğan Günay ile birlikte başladığımız bu çeviri projesini tamamlamak, onun bana kattığı bilgelik ve tutkusuyla ilerlememe sebep olmuştur. İşte bu nedenle, Prof. V. Doğan Günay 'ın anısını yaşatmak ve onun işine olan saygımı göstermek için bu kitabın çevirisini tamamladım.

Bu önsöz, Prof. V. Doğan Günay'ın anısına ithaf edilmiştir. Onun tutkusu, bu eserin her sayfasına yansımıştır ve ben de onun hatırasını tüm çalışmalarımda yaşatmaya devam edeceğim.

Saygıyla anıyorum.

Nilgün ÇELİK

Önsöz¹

Belçika Kraliyet Akademisi'nden

Jean-Marie Klinkenberg tarafından

Göstergebilim sorunu, şimdiye kadar ortaya çıkan en önemli sorunlardan biridir: Sesler, taşlar, kağıtlar, ekranlar veya diğer medya araçlarındaki izler, jestler, renkler, kokular gibi dünyadaki nesnelere anlam ifade etmeye mi başladılar? Ve bu anlam değerlerimizi ve eylemlerimizi nasıl belirler?

Pek çok bilimi örtük olarak içselleştiren bu sorun, çeşitli disiplinlerin göstergebilimi sahiplenmesi ve kendi konusu haline getirmeyi amaçlamalarıdır. Eskiden ilahiyattı. Fenomenoloji, metafizik, mantık, pragmatik veya hermonotik (yorumsamacılık) olan farklı alt bölümleri ve dalları ile felsefeydi. Ve bugün bilişsel bilim zamanı.

Ancak bu yolculukta, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başı, bugün hâlâ birlikte yaşadığımız modernliğin şekillendiği dönem belirleyici olacaktır. Bu sefer güçlü teorik yenileme hareketlerinin doğuşuna tanık olduk; bunlardan birçoğu dili, Valéry'nin ifadesiyle "insan onuru"nu referans noktası olarak aldı. Göstergebilim- biyoloji için "yaşamdan önce var olan ve yaşamı oluşturan sıvı madde" ne ise, insan bilimleri için de o olduğu- bu kasırgada doğmuştur. Bu yeni gelenin açık hedefi, kültürdeki tüm olguları dil gibi ele alabileceğimizi göstermektir; nihai amaç, sembolik işleyişin genel kurallarını ortaya çıkarmaktır.

Şaşırtıcı bir şekilde, bu disiplin, eğitim dünyasındaki hak ettiği yeri pek alamamıştır. Toplumsal rolü açıkça ortadadır ve merkezi olması gereken bir yerdedir. Danstan reklama, piktogramlardan evcil hayvanlarımızla iletişime kadar tanıdık olguları, kavramsallaştırmanın ürettiği yeni aydınlatmanın sert ışığı altına yerleştirerek, bariz ve sağduyunun ötesine geçmeye yardımcı olur. Bu olguları bir kenara koyarak, inançtan bilgiye geçmemizi sağlayarak, bu nedenle bir eleştirel düşünme ve özgürlük okulu olmalıdır veya olmalıdır (Fakat belki de özgürleştirdiği veya özgürleştirmesi gerektiği için korkutucudur?)

Okul programlarındaki bu eksikliği telafi etmenin bir yolu, göstergebilime giriş niteliğindeki sitelerin veya kılavuzların sayısını artırarak insanlara doğrudan hitap etmek olacaktır.

Elbette bu kılavuzların hiçbir sıkıntısı yoktur. Ancak yakından bakarsanız, seçenekler çoğunlukla iki tür eserle sınırlıdır.

Bir yanda, tezler, kavramsal cihazlar, yöntemlerin evrensel bir şekilde sunulduğu ansiklopediler bulunmaktadır. Ancak - hayır: kural şu - bu şekilde sunulan yönelimlerin

¹ Bu metin, Académie française de dahil olmak üzere Fransızca konuşan tüm yetkili otoriteler tarafından önerilen 1990 yazım düzeltmelerini kullanmaktadır.

uzlaşmaz olduğu durumlar vardır. Sentezin yazarının bu dönemdeki cazibelerinden biri de eşitsizlikleri silmektir, oysa disiplinin sosyal meseleleri, kapsamalarını daha iyi anlamak için bunları vurgulamaya itmelidir. Üstelik bunu yaparak okuyucu dağılma riskiyle karşı karşıya bırakır ve bu da aranan hedeflerle çelişir.

Bu yapılar karşısında, homojen anlaşmalar ve özetlere sahibiz, ancak bir okul çerçevesinde geliştirildikleri için sadece tek bir bakış açısını yansıtırlar. Bu eserler, söz konusu okulu karakterize eden şemaların otoriter uygulamasını önerir; disiplinin hedeflerini ve yöntemlerini kendi özel bakış açılarından sunarlar. Elbette, birleştirilmiş, sabitlenmiş ve tutarlı bir doktrinden başlamak, kavramların sıkı bir şekilde tanımlandığı kapalı bir alanda, bu yalnızca meslektan olmayanları etkilemekten başka bir şey değildir ve kesinlikle etkililik için bir teminat oluşturur. Ancak burada tartışmalardan korunduğu için, disiplinin eleştirel işlevi kaybolmaktadır.

Bu karşıtlık görünüşte aşılamaz ve bir ikileme karşı karşıyayız gibi görünüyor: bir yanda, etkinlik açısından düşük görünen ancak sağlam yöntemler; diğer yanda, bu etkinliği elde etme arzusu, ancak metodolojik tutarsızlık ve laf kalabalığı ile ödenen bir maliyet; ya da: sıkı sıkıya bağlı kalma ile dışlanmaya yol açma riski pahasına tanımlayıcı bir doktrin üzerindeki gerilim (tahminleri, kavramları, terminolojisi ile) ya da çıkarılacak pek bir şeyin olmadığı ve "göstergebilim" in süslü bir sözcükten başka bir şey olmadığı bir evrensellik...

Bu karşıtlığın gücü -ya da şiddeti- gösterge dünyasındaki eyleyenler tarafından sıklıkla algılanmıyor. Gerçekten de, bu sonuncusu, genellikle birbirinden oldukça izole iki alana bölünmüştür; bu alanlar, üzerinde çalışan temsilciler, kullanılan araçlar, takip edilen amaçlar ve disiplinin nasıl inşa edildiği ve sergilendiği diller açısından birbirinden farklıdır. Bir yanda mimar, tasarımcı, gazetecilik ya da bilgi-iletişim öğrencilerine yardımcı bilim olarak hizmet veren, kolaylıkla kullanılabilen ancak sıklıkla teorik çerçevesinden kopan yöntemlere ihtiyaç duyan göstergebilim; diğer yanda kendisini ideal saflığından koparmak zor olan bir "göstergebilimciler için göstergebilim" vardır. Bourdieu'nun terimleriyle ifade etmek gerekirse, dar bir üretim ve yayılma alanı ile geniş bir üretim ve yayılma alanından bahsedilebilir.

Louis Hébert'in *Göstergebilim Dersi* (ki zaten dikkat çekici bir web sitesine sahiptir, bu da mevcut kitabın bir öncüsüdür), bu alternatifin iki dalı arasında seçim yapmamayı amaçlamaktadır: bunlar, okuyucuya eytişimsel bir ilişki içinde sunulmaktadır.

Ve bu hiç şüphesiz onun en büyük özgünlüklerinden biridir. Elbette, yazarın sahte bir alçakgönüllülük olmadan kendisi tarafından sıralanan diğer özgünlükler de var (altı çizilebilecek olanlar arasında, tarihsel ve evrimsel düşüncelerden kaçınması - burada panteon ya da teleoloji yok, ama dürüst borç itirafı var - veya konuşmayı, karmaşıklığını hiçbir şeyden ödün vermeden erişilebilir kılmaya olan özen; elbette ki bir kitaptan beklenen bir şey, ancak burada yeni biçimler alan şey: bölümlerin, kayak pistleri gibi "kolay"dan "zor"a doğru işaretlenmiş patikalar halinde sınıflandırılması, en somut ifadelerden biridir), ancak bu konuda ısrar etmek yerinde olur.

Oldukça doğal olarak eytişimsel adını verdiğim şeye yol açan da bu ilk önyargıdır.

Bir yandan, Hébert kapsamlılık ve ansiklopedik hayaline direnmiş, ancak veri seçimi ve açıklamasının yapısıyla ilgili temel bir endişeye tabi tutmuştur: uygulama. Aslında dersini mütevazı bir şekilde metinlere veya görsel ifadelerle "uygulanabilir göstergebilime" bir katkı olarak sunuyor. İlk bakışta, burada çok da özgün bir şey yok gibi görünüyor: son otuz yıl içinde doğan tüm göstergebilim kitaplar, teori ve pratiği birleştirme endişesi taşıyorlar mı? Ancak ikinci bakışta her şey o kadar da net değil. Aslında sunum, uygulamanın anlam olgusunun önemsiz bir sonucu olmaktan çok uzak, tam tersine anlamla eşanlamlı olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, bir göstergebilimin muhtemelen değil ama mutlaka veya kaçınılmaz olarak bir uygulama bileşenine sahip olduğunu ve eksiksiz bir göstergebilim teorisinin gösterge sistemlerinin uygulamaya mahkum olduğunu göstermesi gerektiğini ortaya koyar: "applicanda est omnis semiotica (Lat. Göstergebilim uygulanabilir olmalıdır)". Bu gereklilikten yola çıkarak Hébert karşılaştığı farklı kavramsal dünyalara dayalı metodolojik araçlar geliştirdi. Bu, onları mutlak gerçekler olarak sunmanın ötesinde, onların metodolojik potansiyelini değerlendirmenin yanı sıra, onları bağlamak, açıklamak, hatta eğmek, tamamlamak veya düzeltmek anlamına gelir. Ve aslında, yazarın bu yeniden yorumlama çalışmasında gösterdiği yaratıcılık karşısında hayranlık duyulmaktadır.

Öte yandan, yazar, ifade düzeltme eğilimine direnme kararı aldı: Sezar'ın hakkını Sezar'a eksiksiz bir şekilde verirken, zaman zaman, haklı olarak, bu seçkinlerin galerisine katılmaktan çekinmiyor. Ancak aynı zamanda mevcut tezler arasındaki uyumların ortaya çıkarılması kaygısından da kaynaklanmaktadır. Hébert'in dersi, bir diyalog alanından çok, bazen kendini farklı göstergebilimsel düşünceler arasında bir arayüz olarak sunuyor. Yazar için popülerleştirme hareketi, geniş bir arabuluculuk hareketine dönüşüyor.

Kuşkusuz, Louis Hébert'in üstlendiği çevresel konum– ve bunu söylemeye cesaret eden başka bir çevreci yoktur– onu bu aracılık işlevine yatkın hale getirdi. Yakın ama içeride değil, çevre bir gözlemcidir. Sarkaç hareketleriyle antropolojik yeteneklerini keskinleştirir. Merdivenlerde bulunan kapıcı, içeri gireni ve çıkanı görür, kimin geçtiğini ve ne olduğunu bilir. Ancak duyarlılığının pekiştiği bu konum aynı zamanda kırılabilirliğin da kaynağı olabilir. Bir yandan, çevredeki kişi, bazen merkezde yer alan birinin kibirli güvencesinden yoksundur; öte yandan mesafeli duranın sağlam ama kör kesinliklerinin tadını çıkaramaz. Sağduyuyu aynı anda şüphecilik ve bağlılığı geliştirir. Ancak bu sağduyu - taşırken gizler -bazen en şaşırtıcı yenilikleri gizler.

Okuyucu, elinde tuttuğu kitapta sunulan tüm arabuluculukların uygunluğuna karar verecektir (kayakçının, cesaret ettiği piste atfedilen renkten şikayetçi olduğu durumlar olabilir). Ancak yazar, bu okuyucuya tam olarak o kadar saygı duyuyor ki, onu özerk bırakırken ona nasıl rehberlik edeceğini biliyor. Bu kararlılık ve özgürlük, tutku ve disiplinin birleşimi, bugün çok nadir olduğundan, Profesör Louis Hébert'in olağanüstü çalışmasında takdir edilmemesi için bir neden yoktur.

Giriş

Neden herşeyin bir anlamı var?

Bu, Grup μ (veya Grup μ , 2015: 7-8) tarafından sorulan giriş sorusudur. Amacımız, Grup μ gibi, buna cevap vermeye çalışmak değil. Sadece anlamın var olmadığını, her yerde olduğunu ekleyeceğiz (olumsuz olarak, anlamın yokluğunda (veya en azından beklenen anlamın), her zaman göreceli, bazen hissedebiliyoruz).

Anlam nedir?

Bu, Grup μ yönlendiren diğer büyük sorudur. Bizim sorumuz bu olmayacak (en azından doğrudan değil).

Anlam nasıl açıklanır?

Bizi meşgul edecek soru budur ve anlamı açıklamak aynı zamanda anlamın ne olduğunu göstermektir. Anlamı açıklamak için, bunu "yapmacıksız" (bu mutlaka alakasız anlamına gelmez) bir şekilde veya bilimsel bir şekilde yapabiliriz.

Anlam bilimleri - göstergebilim, yorumbilim ve diğerleri gibi - bir kuramlar bütünü, bir yöntemler bütünü ve bir dizi uygulamadan (somut analizler) oluşur. Açıkçası, kitabın başlığı bizi burada ilgilendiren göstergebilim yöntemlerinin gövdesini gösterir. Daha kesin olarak, göstergebilim prensip olarak anlam araçlarıyla (gösterilenler, örneğin bir harf kümesi, bir kelimenin grafikleri) olduğu kadar anlamla (gösterilenler, örneğin bir kelimenin içeriği) ilgilendiğinden, bir anlam biliminden daha fazlasıdır (gösterenlerin kendi içlerinde belirli bir anlamı olduğunu düşünmediğimiz sürece). Bu, hem gösteren hem de gösterilenler ayrı ayrı ve birlik içinde bir bağlamsal anlam bilimidir, (birlikleri bağlamsal anlam üretir). Metinleri, görüntüleri, kısacası herhangi bir göstergebilimsel ürünü analiz etmesine izin veren muhtemelen bu bilimlerin en genelidir. Özel göstergebilim bilimleri açıkça mevcuttur; örneğin, edebi metinler için edebi çalışmalar, sanat eserleri için sanat çalışmaları, metinlerin göstergebilimi gibi.

* * *

Bu kitap, yalnızca bir veya daha fazla teorik göstergebilimsel sistemi sunmayı değil, aynı zamanda bu sistemlerden yöntemler çıkarmayı, onları açıklamayı, konumlandırmayı ve tamamlamayı amaçlamaktadır. Yöntemlerin seçimi keyfidir ve okumalarımızı, eğilimlerimizi, teorik yansımalarımızı ve analitik deneyimlerimizi yansıtır. Bir bilime giriş kitapları (disiplin sözlükleri gibi), kullanıcıları açısından ütöpik bir fantezinin sitesidir: tüm bilimi hesaba katar. Her kullanıcı (veya üretici), ideal girişin diğer özellikleri hakkında kendi fikrine sahiptir. Ve aslında, önsel yönelimler bazıları için çok sayıdadır ve uzlaşılmazdır. Tek bir kitabın hepsini kapsaması mümkün değildir, aynı zamanda arzu edilir değildir, çünkü eksiklik, dağılma ve tutarsızlık riskine girer.

Kitap, bazıları genel, bazıları özel, bazıları bilinen (ancak yine de tamamlanmış), bazıları yeni 26 göstergebilimsel yaklaşım sunar. Uygulanabilir göstergebilimde, yani somut çözümlene yöntemlerini öneren bir göstergebilimde yer alır. Yukarılarda, bu yöntemler teorilere dayanmaktadır ve aşağılarda, bu yöntemler sonunda uygulamalarda kullanılmaktadır. Uygulanabilir göstergebilimdeki bu kararlı konum kuşkusuz kitabın orijinalliklerinden biridir.

Daha spesifik olarak işte kitabın özellikleri. Disiplindeki diğer kitaplarla (geçmiş ve şimdiki kılavuzlar ve girişler) karşılaştırıldığında kitabımız, başka hiçbir kitabın tamamına sahip olmadığı aşağıdaki özelliklere sahiptir:

1. Son ve güncel;
2. Çoklu kuramsallık: çoğu kitap yalnızca bir teoriye uyar;
3. Genel göstergebilimde ve özel göstergebilimde (metinler ve görüntüler, çok anlamlı ürünler): birkaç kitap ya genel göstergebilimde ya da özel göstergebilimde (örneğin, edebi metinler);
4. Eleştirel ve "tamamlayıcı": çoğu kitap aslında yalnızca mevcut bir teoriyi sentezler, kitabımız mevcut yöntemleri bildirir, eleştirir ve tamamlar ve tamamen yenilerini önerir;
5. Modüler, her bölümün özerk olması amaçlanmıştır: çoğu kitap birikimlidir ve bunun yeni başlayan okuyucu için taşıdığı riskler vardır;
6. Aynı zamanda uzmanlar için (eleştiriler, perspektif ve eklemeler yoluyla) ve yeni başlayanlar için (sürekli didaktik endişe sayesinde);
7. Uygulanabilir göstergebilimdedir, yani yönetime yöneliktir: çoğu kitap oldukça teoriktir.

Açıkçası karşılaştırılabilir kitaplar değerlidir ve bundan ilham aldığımızı fark etmemek çok nankörlük olur.

* * *

Kitapta birçok farklı göstergebilim teorisi toplanmıştır. Büyük ölçüde dikkate alınan teoriler şu yazarlardan gelmektedir: Greimas ve Courtés; Rastier; Fontanille ve Zilberberg; Grup μ (Klinkenberg dahil); Jakobson; Peirce. Alçakgönüllülükle kendi ismimizi ekleyeceğiz çünkü yeni yaklaşımlar sunuyoruz: genel olarak göstergebilim üzerine, ritim, fonemler, kesitleme ve düzenleme, duygusal çözümlene, genelleştirilmiş sözcüksel ilişkiler, çoklu göstergebilim çözümlenmesi, çoklu göstergebilimsel çözümlene. Mümkün olduğu kadar, farklı teorileri diyalog kurmaya veya en azından onları özdeş unsurlarla (örneğin görelilik faktörleri) zenginleştirmeye çalıştık. Bu nedenle, kendimizi basit çoklu kuramsallık yerine kuramsallıkarası, (Guillaume, 2014) içinde konumlandırmaya çalıştık.

Belki de genel olarak ya da en azından bazı yerlerde, daha iyi bir şey olmadığı için, yöntemsel olarak adlandıracağımız yeni bir göstergebilimsel teori ortaya çıkmaktadır: temel birimlerden

en karmaşığına doğrudur; disiplinin başarılarını yeniden değerlendirir ve yeni kavramlar önerir (düşünülmemiş); oldukça sistemattir; uygulanabilir; öğretiseldir.

* * *

Bu nedenle, eser kesinlikle yeni ortaya çıkan göstergebilimcilere veya daha genel olarak metinsel, imgesel veya çok anlamlı çözümleme yöntemlerini derinleştirmek isteyen insanlara yöneliktir. Uzmanlar da yararlanacaktır; sadece orijinal teorik sistemlerin gelenekselliği ile çalışmak zorunda kaldığımız yöntemi daha işlevsel hale getirmek için, yani faydasız olduğu düşünülen kısıtlamaları ortadan kaldırarak ya da onu önemli bir şekilde tamamlayacağımıza inanıyoruz

* * *

Kitap altı bölümden oluşmaktadır: (1) İlk bölüm, göstergebilime giriş niteliğindedir. (2) "Genel yöntemler" bölümü, çok özel olmayan ve çok sayıda nesneye (dönüştürme işlemleri, göstergebilimsel dörtgen, vb.) uygulanması muhtemel metinleri bir arada gruplandırmaktadır. (3) "İçerik", anlamı, gösterilenleri hedefleyen yöntemleri bir arada gruplandırmaktadır (anlamlı çözümleme, betisel, izleksel ve değerbilimsel çözümleme, vb.). (4) Gösterenleri yalnız veya aynı zamanda etkileyen yöntemler, "Gösteren" bölümünde birlikte gruplanmaktadır (bir metnin sesbirimlerinin çözümlemesi, kesitleme ve düzenleme analizi, vb.). (5) "Eylem", eylem çözümlemesinde özel yöntemleri bir araya getirir (eylemsel model, kuralsal anlatı diyagramı, vb.). (6) Son olarak, kiplikle ilgili yöntemler - yani, bir ögenin doğasını değiştiren, onu modalize eden büyük genel özellikleri, örneğin doğru/yanlış, pozitif/negatif ile ilgili olan yöntemler, "Kiplik" bölümünde yer almaktadır (doğrulama dörtgeni, Duygulanımsal çözümleme, vb.)."

Arka plandaki açıklamaların, zenginleştirme bölümlerinin, basit örneklerin ve teknik ve öğretisel isimlerin paralel olarak kullanılması, zorluk derecesi açısından çeşitli okumalara izin vermektedir. Her bir metnin sunumu, mümkün olduğunca özerk bir varlık oluşturur ve diğer bölümlere yönelik zorunlu göndermeleri sınırlamaktadır. Öğretisel erdemi bildiğimiz bazı tekrarlar kaçınılmaz olarak takip etmektedir... Dizin, muhtemelen bir kavram veya terimin anlaşılmasını zenginleştirecek yan okumaya izin vermektedir.

Aşağıdaki tablo kitabın bölümlerini listelemektedir². "Yazar" sütunundaki "genel" ifadesi, birçok yazarın doğrudan veya dolaylı olarak talep edildiğini belirtmektedir.

² On iki bölüm (yıldız işaretiyle gösterilen), önceki kitap olan Metin ve Görüntülerin Analizi için Araçlar adlı kitabın birçok bölümünü yeniden ele alınmıştır. Uygulamalı göstergebilime giriş (Presses de l'Université de Limoges, 2009): Bir yandan uygulamayı kaldırır, diğer yandan düzeltilmiş, açıklığa kavuşturulmuş ve tamamlanmış sürümü oluştururlar. Sınıflandırma bölümü, The Analysis of Literary Texts: A Complete Methodology (Classique Garnier, 2014) kitabının bir bölümünü gözden geçirmektedir. Diyalektik ile ilgili bölüm, metinlerin anlambilimine girişteki bir bölümü gözden geçirir (Honoré Champion, 2017).

N°	KONU	KİTABIN BÖLÜMÜ	ZORLUK DERECEİ	ETKİLENER YAZARLAR
01	göstergebilimine giriş: göstergebilimin tanımları, göstergenin tanımları, örnekler, iletişim durumu vb.	genel yöntemler	kolay	genel, Hébert, Groupe μ
02	ilişkiler: kimlik, zıtlık, ön varsayım, karşılıklı dışındalama, resmen onaylatma vb. *	genel yöntemler	kolay	genel, Hébert
03	işlemler: toplama, silme, artırma, azaltma, koruma, yer değiştirme vb.	genel yöntemler	kolay	Groupe μ , Zilberberg, Rastier, Hébert
04	göstergebilimsel dörtgen: bir karşıtlıkta 10 sınıfın tanımlanmasını mümkün kılar, örneğin, yaşam, ölüm, yaşam ve ölüm, ne yaşam ne de ölüm, vb. *	genel yöntemler	ortalama	Greimas ve Rastier
05	aşırı ve alt zıtlıkların diyagramı: dört derecede zıt ölçekler oluşturmaya ve yapılandırmaya izin verir	genel yöntemler	kolay	Zilberberg
06	sınıflandırma analizi: göstergebilimsel bir metinde temsil edilen sınıflandırmaları belirlemeye izin verir	genel yöntemler	kolay	genel, Hébert
07	dil işlevleri: bir metindeki, göstergebilimsel bir üründeki, bir türdeki, bir göstergedeki baskın işlev (ler) i belirtmeye izin verir	genel yöntemler	kolay	Jakobson, Hébert
08	dizem analizi: dizem, dizeleştirme ve gösterenlerle sınırlı değildir ve iki veya daha fazla unsurdan oluşan herhangi bir zincirde bulunur.	genel yöntemler	ortalama	Hébert
09	Peirce'in göstergebilimi: Peirce göstergesi, bir temsilci, bir tercüman ve bir nesneden oluşur.	genel yöntemler	ortalama	Peirce
10	anlambirimsel çözümleme: anlambirimcikler, içeriği oluşturan, bir göstergenin gösterilen bölümleridir *	içerik	ortalama	genel, Rastier
11	çok anlamlı anlambirimsel çözümleme: göstergebilimsel çözümleme gibi, ancak metin dışındaki ürünler veya metin ve diğer göstergebilim (örneğin, görüntü)	içerik	ortalama	Rastier, Hébert
12	Betisel, izleksel ve değerbilimsel çözümleme :: üç tür içeriği ayırt eder: şekiller, temalar ve değerbirimler *	içerik	kolay	Greimas ve Courtés
13	Anlambilimsel yazı: izleksel, anlambilimsel yapıları ekonomik, titiz ve zarif bir şekilde temsil etmeye izin verir *	içerik	ortalama	Rastier
14	genelleştirilmiş sözcüksel ilişkiler: eşanlamlılık, zıtlık vb. tanımlanmış metinler için herhangi bir göstergebilim ürününe uygulanacak şekilde genelleştirilebilir	gösteren	kolay	genel, Hébert
15	kesitleme ve düzenleme analizi: birimlerin doğası ile birimlerin konumu arasındaki ilişkilerin analizi	gösteren	zor	Rus Yapısalcılar, Jakobson, Lévi-Strauss, Hébert
16	bir metnin sesbirimlerinin analizi: sesbirimleri ve bunların birbirleriyle veya içeriklerle olan ilişkilerini belirlemeyi mümkün kılar	gösteren	ortalama	genel, Hébert
17	Çok anlamlı ürünlerin analizi: resimli kitap ve tiyatro gibi; ancak metin gibi bir tekanamlı, belki de içsel çok anlamlı çeşitliliğinde görülebilir: açıklama ve anlatım, anlatı ve tarih vb.	gösteren	ortalama	Hébert
18	eylemi tanımlamak için modeller üzerinde sentez	eylem	kolay	genel, Hébert
19	Eyleyinsel model: eylemlerin altı bileşene veya eyleyiciye analiz edilmesini sağlar *	eylem	kolay	Greimas
20	Anlatsal model: eylemi bir dizi iki durum olarak temsil etmeye izin verir *	eylem	zor	Greimas
21	Karşılıklı varsayımsal anlatı diyagramı: eylemin bir dizi önceki veya sonraki eyleme entegre edilmesini sağlar *	eylem	ortalama	Greimas ve Courtés
22	eytişimsel : eylemlerin aktörler (soyut karakterler türleri), roller ve işlevler (muhtemelen semantik yazılarla temsil edilir) kullanılarak analiz edilmesini sağlar	eylem	ortalama	Rastier
23	doğrulamacı dörtgen: göstergebilimsel bir üründeki doğru / yanlış dizini çözümlemeye izin verir *	kiplik	kolay	Greimas
24	söyleyimsel : doğru / yanlış, olgusal / olası / karşı olgusal / imkansız *1 çözümlemeye izin verir	kiplik	ortalama	Rastier
25	Duygulanımsal çözümleme: neyin olumlu veya olumsuz olarak değerlendirildiğini analiz etmeye izin verir, örneğin ideolojilerde, etikte *	kiplik	kolay	Hébert
26	Gerilimsel örüntü : olguyu kapsam ve yoğunluk bileşenleri	kiplik	ortalama	Zilberberg ve

	olarak ele alır *			Fontanille
27	İnsan kaynaklı bölgeler: olguyu üç bölgeye ("ben", "sen", "o") ve iki sınıra (fetişler: birinci ve ikinci bölgeler arasında; idoller: ilk iki bölge ve üçüncü)	kiplik	ortalama	Rastier

Tablo 1 - Kitabın içeriği

* * *

Peirce'in göstergebilimiyle ilgili metni yazan Nicole Everaert-Desmedt'e teşekkür ederiz. Tanıştığımız başlıca entelektüel ustalara teşekkür ederiz: François Rastier, Jean-Marie Klinkenberg, Claude Zilberberg ve Jacques Fontanille. Öğrettiğimiz, öğrenmek zorunda kaldığımız, öğrendiğimiz öğrencilere teşekkür ederiz. Bu kitabın yayınlanması, Kanada Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Araştırma Konseyi'nin (SSHRC) desteğiyle mümkün olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM: GÖSTERGEBİLİME GİRİŞ

Temel bilgiler

Göstergebilim, basit bir ifadeyle, anlam ifade eden ürünleri (genel anlamda: bir kelime, bir metin, bir imge vb.), yani anlamı aktaran çalışmadır. Bir gösterge (örneğin, "gemi" kelimesi), onu oluşturan parçalarının varlığıyla, yani en azından Saussure'den esinlenen göstergebilimde tanınır: Gösteren (gemi, göstergenin araç biçimi: harfler g-e-m-i) ve gösterilen (anlam, gösteren tarafından iletilen içerik: 'büyük gemi'). Genel göstergebilim, aynı kavramları kullanarak, ilke olarak herhangi bir ürün ve gösterge sistemini tanımlamaya izin verir: metinler, görüntüler, multimedya ürünleri, trafik işaretleri, kipler, gösteriler, günlük yaşam vb. Özel veya belirli göstergebilim (metin, görüntü, multimedya, vb.), her gösterge sisteminin özelliklerini dikkate almayı mümkün kılmaktadır. Bu bölümde kısaca genel göstergebilim hakkında bilgi verilmektedir. Bilimin ve göstergenin tanımlarının yanı sıra bilinen kavramların ve teorisyenlerin bir listesini içermektedir. Ayrıca - özellikle görünüşte zararsız görünen bir nesnenin, trafik ışıklarının çözümlemesi gibi - genel göstergebilim kavramları sunulmuştur: gönderen / alıcı, yayma/ iletim / alım, kanal, bağlam, gönderme, sistem, kod, fazlalık, gürültü, dizi / ifade, güvenlik marjı, anlambirimcik, yerdeşlik (*fr.isotopie*), çok anlamlılık / sesteşlik / eşanlamlılık, sembolik / yarı ilişkiler veya sembolik sistemler / göstergebilim, keyfi / gösterge konvansiyonu, sürekli / kesintili göstergeler, tek / tekrarlanan göstergeler, ardışık / eşzamanlı göstergeler, gerçekleştirilmiş / sanallaştırılmış göstergeler, kontrast vb.

Göstergebilimin tanımı

Genel anlamda, göstergebilim ("semiyotik" olarak da adlandırılır), göstergebilim disiplini çerçevesinde üretilen veya entegre edilen ve 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasında kurulan teoriler, metodolojiler ve uygulamalar bütünüdür. Göstergebilimin deneysel (somut) nesnesi, anlam taşıyan, yani anlamı taşıyan üründür (metin, imge, vb.). Kısa ve klasik bir tanım olarak (ve tartışmalı, ona geri döneceğiz), göstergebilimin göstergelerin incelenmesi olduğunu söyleyeceğiz.

Genel göstergebilim, aynı kavramları ve yöntemleri kullanarak, ilke olarak herhangi bir ürünü ve herhangi bir gösterge sistemini tanımlamayı mümkün kılar: metinler, görüntüler, multimedya ürünleri, trafik işaretleri, kipler, gösteriler, günlük yaşam, mimari vb. Özel veya belirli göstergebilim (metin, edebi metin, görüntü, multimedya, vb.), her gösterge sisteminin

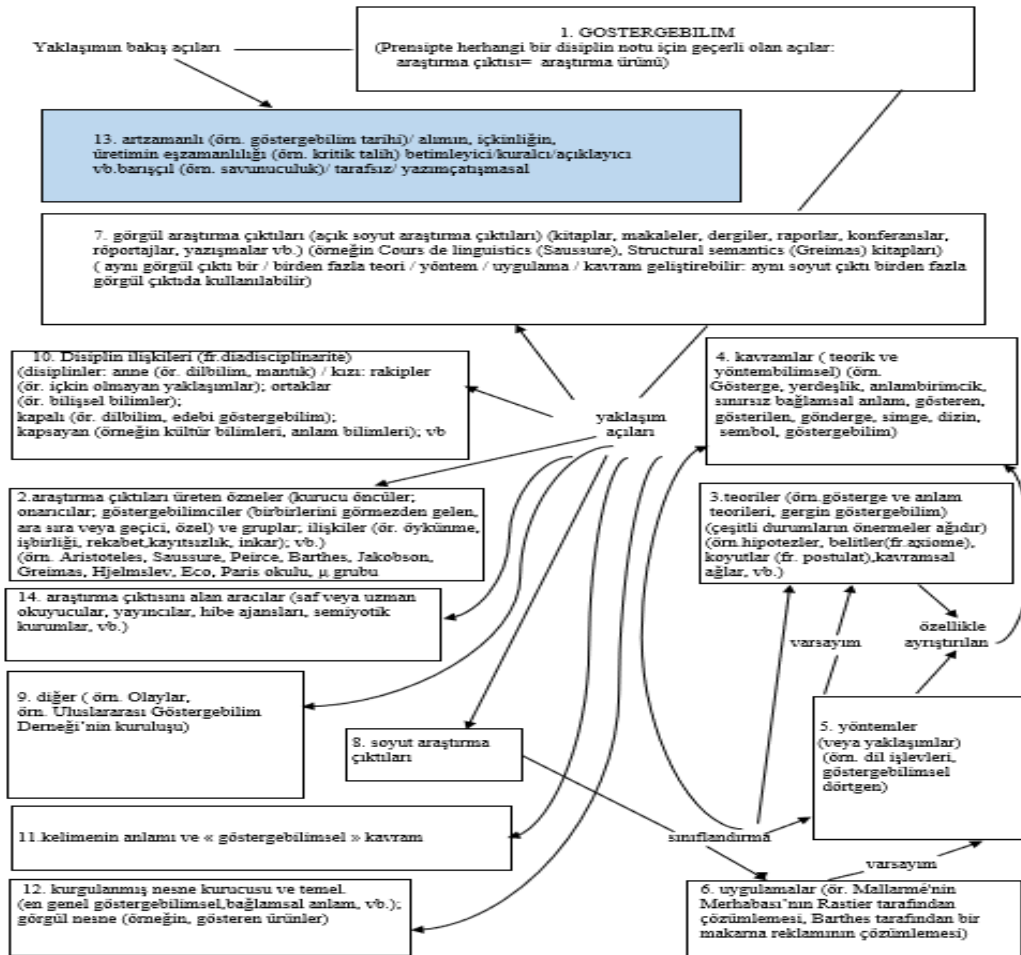
özelliklerini dikkate almayı mümkün kılar. Bu bölümde kısaca genel göstergebilim hakkında bilgi verilmektedir.

Saussure ve Peirce, yaklaşık aynı dönemde yaşamış ancak bağımsız olarak göstergebilimin iki kurucusudur. Her biri göstergebilimde iki ana akıma yol açmıştır. Aşağıdaki tablo, bu iki akımın bazı özelliklerini göstermektedir.

	PEIRCE'DEN İLHAM ALAN GÖSTERGEBİLİM	SAUSSURE'DEN İLHAM ALAN GÖSTERGEBİLİM
Kurucu	Charles Sanders Peirce (1839-1914)	Ferdinand de Saussure (1847-1913)
Anabilim	felsefe (biçimsel mantık)	dilbilim
Göstergenin yapısı	Temsil etme, yorumlama, nesne üçlülük	gösteren, gösterilen ikilik

Tablo 2 - İki ana göstergebilimsel akım

Göstergebilimin tanımını ve diğer disiplinlerdeki durumunu inceleyeceğiz. Herhangi bir disiplin gibi, göstergebilime farklı açılardan yaklaşılabılır: yazarlar, kavramlar, teoriler vb. Aşağıdaki tablo, göstergebilime geniş bir perspektiften yaklaşma olasılıklarını göstermektedir. Bu perspektiflerden bazılarını aşağıda geliştireceğiz.

Şekil 1 - Göstergebilime geniş yaklaşım açıları

Göstergebilimciler ve önemli göstergebilimsel kavramlar

Göstergebilim göstergebilim değildir. Yani tek bir göstergebilim yoktur, birçok farklı göstergebilim vardır. Aslında birçok göstergebilim teorisi bulunmaktadır. Göstergebilim, ünlü isimlerle ilişkilendirilir: Saussure, Peirce, Morris, Hjelmslev, Jakobson, Barthes, Greimas, Eco (aynı zamanda ünlü bir edebi yazar) ... ve ünlü kavramlarla: gösteren, gösterilen, gönderme, dizi, şiirsel işlev, yerdeşlik, eyleyensel model, göstergebilimsel üçgen, göstergebilimsel dörtgen, açık yapı... Burada ve kitabın başka yerlerinde, bu isim ve kavramlardan bazılarını ve diğerlerini de göreceğiz.

Gösterge nedir?

.....ADBİLİMSEL (ONOMASTIQUE) KİTAPTA GÜNCELLENDİ

Göstergebilimin deneysel, somut nesnesi göstergebilimsel üründür (sözlü veya yazılı metin, bu tür imge, bu tür metin grupları, imgeler vb.). Göstergeler, göstergebilimsel ürünlerden, onları "üreten" soyut sistemleri (örneğin, bir metin özellikle sistem tarafından "üretilir", dilin göstergebilimi) ve bunların yapıldığı soyut birimlerdir.

Göstergebilimsel bir ürün iki düzlemde oluşur: gösterilenler düzlemi veya daha kesin olarak bir **içerik düzlemi**; gösterenler düzlemi veya daha kesin olarak bir **ifade düzlemi**. Bir gösterge, bir ögeyi (gösterilen), karşılık gelen (bir gösteren) ile ifade düzleminde alınan içerik düzleminde izole ederek elde edilen bir soyutlamadır. Bilimsel bakış açısıyla, pek çok göstergebilim kuramı göstergeyi merkezi ve tartışılmaz kavramlarını oluşturursa ve örneğin göstergebilimi çalışma işaretleri olarak tanımlasa bile, ilgi düzeyi tartışmalı bir birimdir (örneğin, Rastier'in eleştirilerine bakınız, 2015). Öğretici bakış açısından, gösterge yararlıdır. Bu yüzden şimdi gösterge hakkında konuşacağız.

İşlevler

Gösterge birkaç şekilde tanımlanabilir. İşlevsel tanımlar, göstergenin ne yaptığına dair bilgiler içermektedir. Bu bağlamda, en genel ve en eski tanımlardan biri, başka bir şeyin yerine konulan göstergedir (bu başka bir şey, daha sonra göreceğimiz gibi, gösterilen ve/veya bir gönderme olarak yorumlanabilir). Örneğin, bir cenazede giyilen siyah renk, yalnızca kendisine değer değildir, aynı zamanda en azından kültürümüzde ölüm anlamına gelmektedir. Bazen, gösterge, birisinin (göstergenin yorumlayıcısı) bakış açısından, başka bir şeyin yerine konulan şey olduğunu vurgularız (örneğin, belirli bir kedi resmi ile genel olarak bir kedi resmi arasındaki benzerlik bağı).

Göstergenin bölümleri ve bu parçaların gruplandırılması

Ayrıca, göstergenin oluşturulma nedenine bağlı olarak değişebilen, göstergenin kurucu unsurlarının varlığına dayanan, göstergenin kurucu tanımları da bulunmaktadır.

NOT: GÖSTERGENİN ŞARTLARI VE İLİŞKİLER

terimler ve işlemler arasındaki ilişkiler olarak sınıflandırılır. Burada, göstergenin bölümleri arasındaki zorunlu (dayanışma, karşılıklı ön varsayım, vb.) veya "isteğe bağlı" kurulmuş olduğu düşünülen ilişki(ler)i sunuyoruz ve özellikle tartışmadan kaçınıyoruz. İşlemler için aynı durum geçerlidir.

Saussure'den (ünlü Cenevrelî dilbilimci) esinlenen göstergebilimsel teorilerde, gösterge (örneğin, "gemi" kelimesi) gösterilenin, gemi, formu, aracı olarak ayrıştırılır (örneğin, dört fonem g-e-m-i) ve gösterilen, göstergenin içeriği, anlamı, gösterenle ilişkili anlamsal içeriğidir. (örneğin, "gemi" kelimesinin anlamı). Gösterilen, anlambirimciklere ayrılır (örneğin, gösterilen 'gemi' / somut/, / denizcilik / vb. gibi anlambirimcikler içerir).

Aynı anlambirimciğin tekrarlanmasıyla bir yerdeşlik oluşur. Örneğin "Sağlam altına oyulmuş büyük bir Gemiydi / Direkleri bilinmeyen denizlerdeki masmavi denizlere dokundu" (Émile Nelligan, "Altın Gemi"), "gemi", "direkler" ve "denizler" kelimeleri şunları içerir: diğer şeylerin yanı sıra, anlambirimcik / deniz / ve bu tekrarlanan anlambirimcikler bu nedenle yerdeşliği/ denizi / oluşturur.

Aşağıdaki tabloda belirtilen geleneksel göstergeler ayırt etmeyi mümkün kılar. Örneğin, gösterge (kelime) (1) "somut"; gösterilen, (2) 'somut'; bu göstergenin göstereni, (3) somut, somut fonemlerinden ve yazıbirimlerden (kabaca: harfler) som-t; anlambirimcik, (4) / somut / (örneğin "bıçak" olarak) veya yerdeşlik (4) / somut / (örneğin "çelik bıçak" olarak). Öte yandan, tek bir eğik çizgi kullanılması bir zıtlığı gösterir (örneğin, yaşam / ölüm). Göstergebilimde burada kullanılan farklı birkaç kural vardır.

"gösterge" (tırnak)	<i>anlamı (italik)</i>
'gösterilen' (kesme işaretleri)	/anlambirimcik / ve /yerdeşlik / (eğik çizgiler)

Tablo 3- Kullanılan geleneksel göstergeler

NOT: ANLAMBİRİMCİKLER VE YERDEŞLİK TÜRLERİ

Ne tür anlambirimcikler bulmayı beklemeliyiz? Zıtlık bildiren çok genel terimler (örneğin, / somut / x/ soyut /, / doğa / x / kültür /, / canlı / x / cansız /, / eril / x / dişil /, / insan / x / hayvanlar / x / bitkiler /); (2) bilimlerde dahil olmak üzere insan faaliyetinin alanlarını yansıtan anlambirimcikler (örneğin / deniz /, / yiyecek /, / kimya /, / mobilya /); (3) basmakalıp seçim durumlarına karşılık gelen küçük anlamsal kümeleri yansıtan anlambirimcikler (örneğin: / gemi / 'bıçak', 'kaşık', 'çatal'; / şehir içi toplu taşıma / 'taksi', 'otobüs', 'metro' ' '); (4) Az önce bahsettiğimiz türlere ait olmayan anlambirimcikler, "üreysel" olduğu söylenen diğer üç türden farklı olarak "özel anlambirimcik" olarak adlandırılır. (örneğin, / kesmek / "bıçak"). Bu dört tür anlambirimcik, dört tür yerdeşliği ayırt etmemizi sağlar. → anlambirimsel çözümleme.

Tekrarlanan bir anlambirimcik grubu, anlambirimsel en küçük parçayı (*fr.molécule sémique*) oluşturur; örneğin iki anlambirimcik / yenilebilir / ve / sıvı / grubu, "Şarabına su koydum" da "su" ve "şarap" kelimelerinde bulunur.

Gösterilen "anlambirimcik" olarak adlandırılan parçalara bölündüğü gibi, gösteren de "sesbirimcik" adı verilen bölümlere ayrılır (bunları italik ve eğik çizgi arasına koyabiliriz). Örneğin, bir dilde, sesbirimler seslere ayrılır: bunlar sesbirimsel özelliklerdir (örneğin, / ünsüz / veya / sesli /, / açık ses / veya / kapalı ses /); yazıbirimler sesbirimlere ayrılır: bunlar yazıbirimsel özelliklerdir (örneğin, i'nin çubuğu ve onu kapatan nokta). Aynı anlambirimciğin

tekrarının bir yerdeğiği oluşturması gibi, aynı sesbirimin tekrarlanması da bir **birimi** oluşturur (italik olarak ve eğik çizgiler arasına yazılabilir). Örneğin, yazılı olarak, *djinn* (cin) i ve j üzerinde bir grafik / nokta / birim üretimi vardır; sözlü olarak, *Lucie*'de, fonem u'dan foneme i'ye, sesbirimsel / kapalı ses / vardır. Tekrarlanan bir anlambirimcik grubunun anlambirimsel en küçük parça oluşturması gibi, tekrarlanan bir sesbirim grubu da bir sesbirimsel en küçük parça oluşturur; örneğin, iki sesbirim / ünlü / ve / *kapalı ses* / grubu *Lucie*'deki u ve i sesbirimlerinde bulunur. Sesbirimsel sesbirimleri hesaba katmak, özellikle şiirde, seslerin çok daha ayrıntılı çözümlemesine izin verir, çözümlene genellikle sesbirimlerle sınırlıdır ve hatta yalnızca en bariz sesbirimsel gösterilerle sınırlıdır. (tekerlemeler, buluş belgesi değişiklikleri vb.). → **Ses birimlerinin çözümlenmesi.**

İki ayırım yapmak önemlidir: kavram ve gösterilen arasında ve uyaran (daha kesin olarak: göstergebilimle ilgili (fr.périsémiotique) fiziksel uyaran) ile gösteren arasında. Doğuştan kör olan ve gören biri "beyaz baston" ifadesini kullandıklarında birbirlerini kolaylıkla anlayabilir; gösterilen her ikisi için de aynıdır. Ayrıca, bu gösterilenle ilişkili kavram (zihinsel imge) şüphesiz her ikisi için de farklı olacaktır. Gösterenin, göstergenin "algılanabilir" kısmı ve gösterilen "anlaşılır" kısmı (beş duyu tarafından algılanamaz) olduğu düşünülebilir. Durum böyle değildir. Gösteren ve gösterilen, her ikisi de zihinsel unsurlardır. Daha küçük ve daha büyük noktalı bir "i" yazarsam, (fiziksel) **uyaranlar** farklıdır, ancak bunu her kim okursa, yalnızca aynı tekrarlanan gösterenin var olduğunu varsayacaktır. Diğer bir deyişle, gösteren, (bir **tür** olduğunu söyleriz) kendisini gösteren az çok farklı uyaranlara uyan bir modeldir (bunların bu tür olaylar olduğunu söyleriz). Dil söz konusu olduğunda, sözlü uyaranlara "**algılanan sesler**" (bu algılanan seslerle ilişkili göstergeler "**sesbirimler**" olarak adlandırılır) ve yazılı uyaranlara "**yazı**" (bu yazılarla ilişkili göstergeler "**yazıbirimler**" olarak adlandırılır) denir. Uyaran durumunu belirtmek için parantez kullanılabilir: {uyaran}

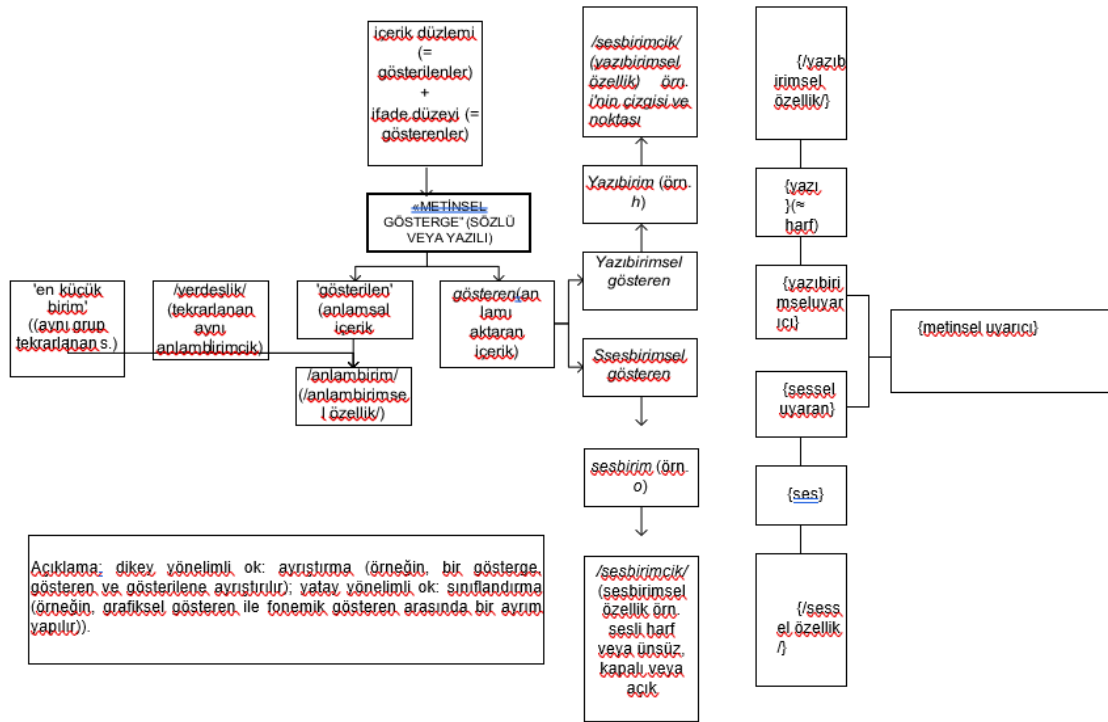
NOT: SESSEL VE YAZISAL UYARILAR

Fonemler tek sesbilimsel gösterenler değildir. Parçalı sesbilimsel gösterenler (sesbirimler ve muhtemelen noktalama işaretleri) ile alt bölümlü sesbilgisel gösterenler (örneğin, sorgulayıcı bir cümlenin tonlama eğrisi) arasında ayırım yapabiliriz.

İşte sessel uyaranların kapsamlı olmayan bir listesi: tonlama, yoğunluk, artikülasyon, ritim (duraklama, hız, hızlanma / yavaşlama, sessizlikler, ritmik vurgular), aksan (örneğin, Paris, Québec Fransızcası), telaffuz, tını, perde vb. . Sorun, bu uyaranların gösterenlerle doğrudan ilişkili olup olmadığı (kesinlikle fonemik olanlar dışında) veya en iyi ihtimalle yorumlayıcılar olup olmadıklarındır. Bu uyaranlardan bazıları, gösterenlerle doğrudan ilişkili görünmektedir, örneğin, kesitler üstü sesbilimsel gösterenler (örneğin, sorgulayıcı bir cümlenin artan tonlaması). Diğerleri daha çok (kendi başlarına bir gösteren statüsüne sahip olmayan) yorumcular gibi görünmektedir. Bir yorumlayıcı, bir anlambirimciği gerçekleştirerek veya sanallaştırarak ve / veya zaten gerçekleştirilmiş bir anlambirimciğin yoğunluğunu değiştirerek (vurgulama, girinti, nötrleştirme) anlambirimsel bir etkiye sahip olan bir unsurdur. Herhangi bir ses birimi (veya bir dizi ses birimi), bir sesi (veya bir dizi sesi) tanımlayan bir grup sessel özellikten oluşturulur ve çıkarılır. Örneğin, bir sesin mutlaka bir perdesi vardır (daha yüksek veya daha düşük bir "not"). İzole edilmiş bir sesin perdesinin (yani bir tonlama eğrisinin dışında) doğrudan "otonom" bir gösteren ile, yani fonemin kendisinden farklı bir şekilde ilişkili olduğu görülmemektedir. Bununla birlikte, bu tonlama bir yorumcunun değerine sahip olabilir: örneğin konuşmacı tarafından söylenen "ben" de konuşmacıda belirten göstergelerdeki anlambirimcik / dişil / güncellemeyi mümkün kılacaktır.

(örneğin, sesini keşfettiğimiz bilinmeyen bir konuşmacı ile yapılan bir telefon görüşmesinde). Aynı ilkeler yazı uyarılar için de geçerlidir: basım (yazı tipi, boyut, zenginleştirmeler vb.), sayfadaki düzen vb. Örneğin, belirli bir yazı tipi anlambirimciğe / özenli/ veya / bayağı/ üretmek için bir yorumlayıcı görevi görecektir. Bu yorumlayıcı uyarıcıların o zaman (her zaman, sıklıkla?) İpuçları olarak belirlendiğini görüyoruz: üretici, üretim bağlamı, hatta ürün (örneğin, cinsiyetine işaret ederek) vb. Bu faktörlerden herhangi bir ipucunun rol oynayıp oynayamayacağı, oynaması gerekip gerekmediği, en azından içsel bir yorum için her zaman bir yorumlayan gösterge rolü oynayıp oynamayacağı sorusu bilinmeye devam eder (metinde gerçekten mevcut olan anlamı açıklar). Bu nedenle, sözünü ettiğimiz / özenli/ anlambirimciğin metinde (metin zaten karmaşıklığı tematikleştirmedikçe), yalnızca "okumasında", yorumunda (Rastier tipolojisinde dışsal yorum zorunlu olarak mevcut olduğu kesin değildir). Ayrıca, bir yorumlayan göstergenin "adlandırmasının" aynı türden bir anlambirimciğe yol açmayacağı da unutulmamalıdır (örneğin, genel yorumlayan gösterge "sone", sonenin temasında sonenin olduğu durumlar dışında bir / sone / anlambirimcik üretmeyecektir, ancak başka bir türden anlambirimcikler üretebilir).

Basitleştirmek gerekirse, bir metnin en fazla dört tür göstereni olduğunu söyleyebiliriz (hem sözlü hem de yazılı bir metinde, örneğin sesli bir web sitesinde ortaya çıkan maksimum durum): sesbilimsel ve benzer (bölümler üstü fenomen "Anlamlı", vb.) , sessel (önemli olduğu düşünülürse), yazıbilimsel ve benzeri (yazı noktalama vb.), yazılar (önemli olduğu düşünülürse). Ve bu, aşağıdakilerin kaçınılmaz az ya da çok kapsamlı ve sistematik "iç içe geçmesini" saymadan: Yazıyı yapan sözlü gösterenler veya göstergeler, yazılı gösteren veya sözlü anlamlar; dahası, gösterilenler sözlü veya kutsal metinleri temalandırabilir (örneğin, "kitap gibi konuşun" içinde). Sözellik ve metin arasındaki ilişki için bkz. Hebert, 2019-.

Şekil 2 - (Dilsel) gösterge, bölümleri ve grupları

Göstergenin bazı yapılarına bakalım; bu konuya daha fazla gireceğiz. Adlandırma göstergesi fiziksel uyarana indirgenmiştir. Saussure'ün göstergesi, gösteren ve gösterilene birleştirir. (Saussure göndermeyi hariç tuttuğu için) uygun şekilde Saussure'cü olmayan bazı yapılar, göndermeyi gösteren ve gösterilene ekler. Aristoteles göstergesi, uyarıcı, kavram ve

göndermeyibirleştirir. Grup μ (mu)' ya göre gösterge fiziksel uyarıcı, gösteren, gösterilen ve göndereni birleştirmektedir (görüntüsel görsel göstergede gösterilen, görsel bir "ülküt" ile değiştirilir).

Peirce üçlü bir yapı önermektedir: gösterge, yorumlayan gösterge, nesne. Göstergenin önsel bölümleri listemizde, temsilciye en yakın olan şey gösterendir, yorumlayıcı gösterilen veya kavram ne kadar fazlaysa, nesne o kadar çok göndermedir. Daha doğrusu, gösterge "başka bir şeyi temsil eden bir şeydir: nesnesi" (Everaert-Desmedt, → **Peirce'in göstergebilimi**). Yorumlayan göstergeye gelince, şu şekilde sunulabilir:

"Bir yorumlayan tarafından değerlendirilen gösterge, bir yorumlayan göstergeyi tetikleme gücüne sahiptir, bu da bir göstergedir ve başka bir yorumlayan gösterge aracılığıyla ilk göstergeyle aynı nesneye atıfta bulunur, böylece ilk önce nesneye atıfta bulunmasına izin verir. Böylece, sonsuza dek sürer. Örneğin, sözlükteki bir kelimenin tanımı, o kelimenin bir yorumlayandır, çünkü tanım nesneye (= bu kelimenin neyi temsil ettiği) atıfta bulunur ve bu nedenle göstergenin (= kelime) bu nesneye atıfta bulunmasına izin verir. Ancak tanımın kendisi anlaşılması için bir dizi veya daha doğrusu bir dizi başka yorumlayan gösterge (diğer tanımlar) gerektirir... "(Everaert-Desmedt, → Peirce'in göstergebilimi).

Örneğin, bir kelimenin fonemleri (örneğin, "baba"nın sesleri) bir göstergedir; onun dilsel anlamı (gösterilen, yapılan anlambirimcikler / ebeveynlik durumu / , / erkek cinsiyeti / vb.) yorumlayan göstergeyi ve amaçlanan nesne ("babalık", tüm babalar, baba gibi) tam olarak onun nesnesini oluşturmaktadır. Bir önceki örnekte olduğu gibi, bir gösterenin başka bir göstergede bir gösterilen veya başka bir göstergedeki bir nesne olarak yorumlanabileceği bir durum vardır (başka bir gösterge, göstergenin ne olduğuna açıkça karşılık gelebilir). Göstergenin diğer iki parçası için aynı kombinasyon ilkesi geçerlidir.

İletişim çizgesi

Göstergebilimsel ürün ve / veya göstergebilimsel ürünler "etrafında" her zaman bir göstergeye başka göstergeler eşlik eder. Göstergebilimsel sessizliğin göreceli olması gibi (buna geri döneceğiz), **göstergebilimsel yalnızlık** da öyledir. Örneğin, Victor Hugo'nun editörüne yazdığı tek göstergeden "?" oluşan bu mektubun bir adres, imza, tarih, vb içerdiğini varsayalım. Sadece bir gösterge asla değildir. Üç ana nedenden ötürü: (1) göstergebilimsel bir ürün, bazı istisnalar dışında, her zaman birkaç göstergeden oluşur, kısacası bir göstergenin bir kod **metni** (ona eşlik eden göstergeler dizisi) vardır; (2) göstergebilimsel bir ürün, diğer göstergebilimsel ürünler dahil olmak üzere bir dış bağlama (Rastier tarafından "**çevre**" adı verilen) sahiptir; (3) **Eyletisqueşmiş** bir gösterge, yani seçilmiş, değerini, anlamını, yerine **eyletisqueştirilebilen** (bildirilen) ancak **sanallaştırılmış** (bildirilmeyen, seçilmemiş) kalan göstergeler temelinde alan bir biçimdir.

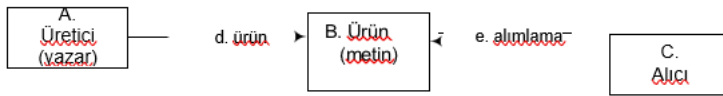
Nesnesi olarak göstergebilimsel bir ürünü alan iletişim, özellikle bir **yapı** olarak düşünülebilir. Bu nedenle, terimlere (veya *tekil olarak bağıntıya*), terimler arasındaki ilişkilere ve terimler, ilişkiler veya işlemler üzerindeki işlemlere veya süreçlere (veya eylemlere) ayrılır. İletişimin ana unsurları üç terimdir: **üretici** (ör. Yazar), **ürün** (ör. Metin), **alıcı** (ör. Okuyucu); ve (aynı zamanda ilişkilerin temelini oluşturan) iki süreç: üreticiden ürüne giden üretim ve alıcıdan

ürüne giden alım. Görülebileceği gibi, işlemler aracı terimleri (etki eden), üretici ve alıcı tarafından gerçekleştirilir ve bir hasta terimi (üzerinde eylemin uygulandığı) ürüne uygulanır. Alıcının, üretici tarafından yaratılan ürünü bir nesne olarak almasıyla, alım sürecinin alıcıdan ürüne gittiğini fark ederiz. Alım, basit bir okuma bile (terimin genel anlamıyla), her zaman veya en azından, her zaman bir **yorum** anlamına gelir (Rastier'in bu kelimeye verdiği anlamda, yani bir anlamdan göstergebilimsel bir ürün).

Bununla birlikte, burada dikkate almayacağımız, üründen alıcıya giden, ürünün amaçlandığı ve muhtemelen bir alıcıya iletildiği bir süreç de vardır. Bu sürece "**aktarım**" diyebilir ve iki aktarımı ayırt edebiliriz: **belgeninki** (örneğin bir kitap) ve belgenin aracı olduğu ögeninki (örneğin, kitabın iletildiği metin).

Ürünün üretimin sonucu olarak, **okuma** da (burada yorumlamanın sonucu anlamında) alımın sonucudur; bu okuma isteğe bağlı olarak metne dönüştürülebilir, sözlü ve sabit olabilir veya bir destek üzerinde (örneğin, bir manyetik çizgi) veya yazılı ve zorunlu olarak bir destek üzerine sabitlenebilir. Yine diğer unsurlar iletişim yapısına katılır, örneğin sistemlerin bir parçası olduğu dış bağlam (veya çevresi) (örneğin, dil, bireysel dil; buna daha sonra geri döneceğiz).

Aşağıdaki çizge, az önce sunduğumuz basitleştirilmiş yazınsal iletişimin yapısını temsil etmektedir. İlkeler genel olarak göstergebilimsel iletişim için geçerlidir (ancak göstergebilimden başka olası bir iletişim var mı?).

Şekil 3 - Yazınsal iletişimin basitleştirilmiş yapısı

Göstergebilimsel çözümleme, iletişim analizinin beş geniş perspektifinden herhangi birini alabilir, bu da analizin aşağıdakilerle ilişkili olarak yapılmasını içerir: (1) üretici (örneğin, yazarın biyografisine göre); (2) üretim (örneğin, bir romanın taslakları ile); (3) ürünün kendisi (örneğin, bir şiirdeki konuşma şekillerini analiz ederek); (4) alımlama (örneğin, bir romanın aldığı yorumları karşılaştırarak); (5) alıcı (örneğin, bir romanın okuyucu kitlesini inceleyerek). Basitleştirerek üç perspektifi birbirinden ayıracağız: üretici ve üretim; ürün kendi içinde (içkinlik); alıcı ve alımlama. Diyagramda açıklanan 21 **çözümleme durumunun** bir tipolojisi için bkz. Hebert, 2014.

Görgül bir öge (veya gerçek, örneğin gerçek yazar) ile onun yapılandırılmış karşılığı arasında ayırım yapacağız: görgül üretici (varlığı, niyetleri, mesajları vb.) ve yapılandırılmış üretici; görgül üretim ve yapılandırılmış üretim; görgül alıcı ve **yapılandırılmış alıcı** (metinler için model okuyucu ve daha genel olarak model alıcı dahil); görgül alımlama ve yapılandırılmış alımlama. **Yapılandırılmış bir öge, görgül ögenin** bir bilgi kaynağı olarak hizmet eden öge (özellikle ipuçları için) tarafından verilen "imge" dir. Oluşturulan unsurlar, ürünü bir ipucu

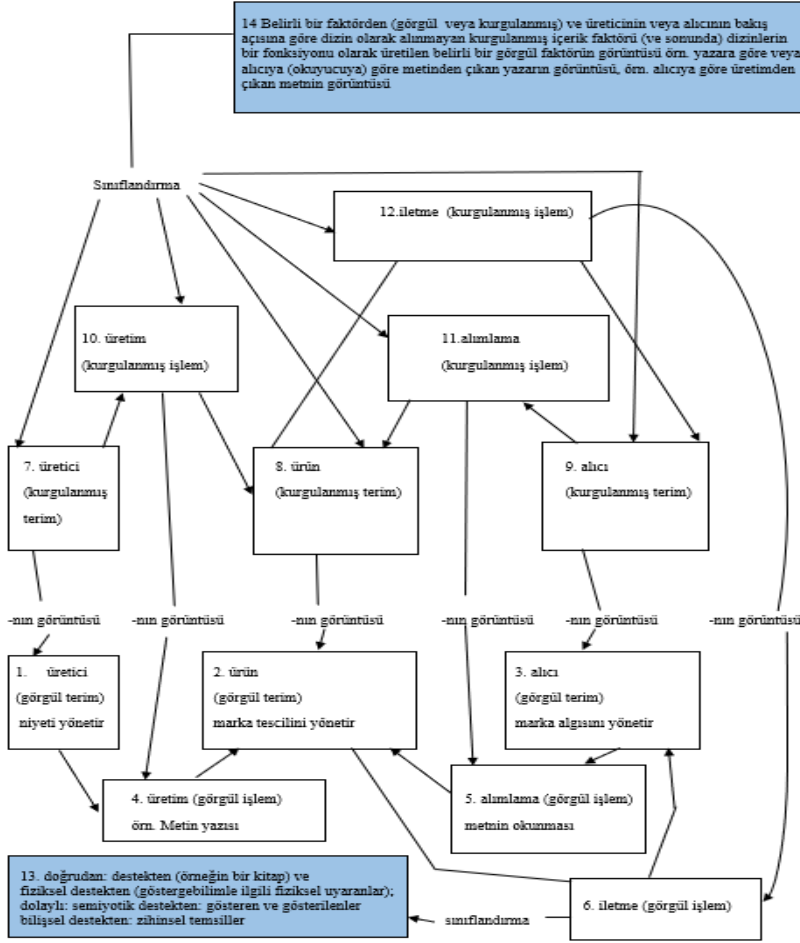
kaynağı olarak ve aynı zamanda muhtemelen içerikte iletilen tematik bilgi kaynağı olarak kullanarak detaylandırılır (örneğin, metin doğrudan yazardan bahsediyorsa, üretim süreci, vb). Görgül bir öge ve onun yapılandırılmış karşılığı arasında farklı karşılaştırmalı ilişkiler kurulabilir: kimlik (veya uygunluk), benzerlik, karşıtlık (çelişki veya çelişiklik), ötekilik (*fr.altérité*). Örneğin, metinden oluşturulan yazar, gerçek yazardan çok farklı olabilir. Yazınsal iletişim çizgesine ögeler (örneğin, kod veya sistem, dünya veya gönderge, iletişim, bağlam) eklersek, görgül versiyonu ve yapılandırılmış versiyonu da ayırt edebiliriz. Örneğin, Fouquier (1984: 138) dünyayı diyagrama ekler ve ardından görgül dünya ile haklı olarak "yapılandırılmış" dediği dünya arasında ayırım yapar. Jakobson gibi, düzgüyü (daha kesin olarak düzgüleri ve daha doğrusu sistemleri) ve teması ekleyebilir ve deneysel ve yapılandırılmış versiyonları ayırt edebiliriz. → **Dil işlevleri.**

NOT: YAPILANDIRILMIŞ OKUYUCU, ANLATICI VE DÖRTLÜ SÖZCELEME

Yapılandırılmış okuyucu - yapılandırılmış alıcının metinler için aldığı biçim - muhtemelen anlatıcıdan ayırt edilmelidir. Aslında, yapılandırılmış okuyucu, potansiyel gerçek okuyucunun bir görüntüsü iken anlatıcı, anlatıcının anlatım bağlamında hitap ettiği örnektir; anlatı bir karakter anlatısı olduğunda (örneğin bir mektup yazarı romanda) fark açıktır. Sonuç olarak, dört ana metinsel önermeden bahsedebiliriz: görgül yazar ile görgül okuyucu arasında, yapılandırılmış yazar ile yapılandırılmış okuyucu arasında, anlatıcı ile anlatılan arasında ve bir karakter ile diğer karakter arasında. Dört sözceleme, prensip olarak her tür göstergebilimsel prodüksiyona (metinler, görseller, filmler, vb.) uygulanır. Gösteriler için (tiyatro, sinema, vb.), anlatıcının ve anlatılanın eşdeğerinin gösteren ve gösterilen olduğunu unutmayın.

Deneysel bir faktörün, yapılandırılmış karşılığını oluşturmak için bir başlangıç noktası olarak hizmet edemeyeceğine dikkat ediniz: örneğin, deneysel yazar, oluşturulan yazarı tanımlamak için bir başlangıç noktası olarak kullanılamaz.

Aşağıdaki çizge yazınsal iletişim çizgesinin daha eksiksiz bir versiyonunu göstermektedir.

Şekil 4 – Yazınsal iletişimin yapısı

Yapı, terim, ilişki ve işleyiş

Prensipite herhangi bir öge bir yapı olarak düşünülebilir. **Yapı**, terimler, ilişkiler ve işlemlerden oluşan bir varlıktır. Bir ilişki, bir birim ile kendisi (dönüştürücü ilişki) veya bir birim ve en az bir başka birim (geçişli ilişki) arasında kurulmuş veya tanınmış bir bağlantıdır. İlgili birimler **terimler** veya ilgili olarak adlandırılır. **İşlemler**, terimler, ilişkiler veya işlemler üzerinde gerçekleştirilen eylemler veya süreçlerdir.

İlişkilerin tipolojisi

Göstergebilimsel analiz, özellikle, terimler arasında ilişki kurmayı veya terimler arasında kurulan ilişkileri tanımayı içerebilir. Birkaç ilişki ailesi vardır. Bazılarına bir göz atalım. →

İlişkiler.

1. Karşılaştırmalı ilişkiler temel olarak şunlardır: **kimlik** (bir boş sayfa ve diğeri); **ötekilik** (kalem ve zafer); **zıtlık** (beyaz ve siyah); **onay** (evet / hayır dikey / yatay kafa hareketi ile ilişkili).

2. Zamansal ilişkiler temel olarak şunlardır: **eşzamanlılık**; **ardışıklık** (hemen veya gecikmeli, aracılık); **eşzamanlı ardışıklık**.

3. Öncül ilişkiler temel olarak: **basit ön varsayım** (bir kurdun varlığı bir memelinin varlığını varsayar, ancak mevcut bir memeli mutlaka bir kurt değildir); **karşılıklı ön varsayım** (bir yaprağın arkası sırtını varsayar ve bunun tersi de geçerlidir); **karşılıklı dışındalama** (bir kapı ya açık ya da kapalıdır, aynı anda ikisi birden olamaz); **doğru korelasyon veya ters korelasyon** (birden fazla şey diğerinden daha fazlasını verir, vb: örneğin, daha fazla yoksulluk sağlık sorunlarını artırır); **ters korelasyon** (bir şeyin çoğu diğerinden daha azını verir, vb: örneğin, daha fazla eğitim yoksulluğu azaltır).

4. Küresellik / konumluk ilişkileri temelde ilişkilerdir: Parça-bütün ilişkisel (**bütünleri ve parçaları** içeren); kümeler (sınıflarda sınıflandırılan **sınıfları ve öğeleri** içerir); Tipiklik (bir modelin **türlerini** veya kalıplarını ve **oluşumlarını** veya gösterimlerini içerir: örneğin, aklımdaki bir tür ağaç ve ormandaki gözlerimin önündeki ağaç).

İşlemlerin tipolojisi

İlişkiler ve terimlerle birlikte, işlemler bir yapının yapı taşlarıdır. → **İşlemler**.

Bir işlem dört ana unsurdan oluşur: (1) bir **işlemci özne** (*fr.sujet opérateur*); (2) gerçekleştirdiği fiili işlem, yani bir eylem (bir süreç); (3) bu işlemde geçen nesne (veya **işlenen**); (4) bu işlemin sonucu. Basit bir örnek verelim: $1 + 1 = 2$. Toplama, gerçek işlemdir; ekleyen işlemci öznedir; iki 1, işlemin nesnesidir; ve 2 bunun sonucudur. Herhangi bir eylem gibi, işlem de bir başlangıç durumundan (işlenenler) son bir duruma (sonuç) değişir. İşlemden geçen nesnelere, bir yapının üç bileşeninden birine veya diğerine karşılık gelir: terimler, ilişkiler (terimleri birleştiren) veya işlemler (terimleri, ilişkileri veya işlemleri dönüştürme veya ayırtkalaşma).

Bir işlem bir nesneyi ayırtkalaştırır ve hatta dönüştürür. Ayırtkalaşma işlemleri, bir nesnenin özelliklerini (zihinsel) ayırıştırma, sınıflandırma, tiplendirme veya kategorilere ayırma, karşılaştırma vb. dir. **İşleme işlemleri:**

1. Nesnelere (genel anlamda zihinsel olabilirler) üretin(yoktan var etmek/yaratmak, bir türden bir oluşumun ortaya çıkmasıyla, oluşumlardan bir tür veya önceden var olarak verilen malzemelerden yapılanma yoluyla);
2. Nesnelere yok edin (imha ederek, yani kalıntı bırakmadan veya tamamen kurgusöküm ile);
3. veya nesnelere dönüştürün.

Dönüşümün kaynak ögesi genellikle daha önceki bir zamansal konumla ve hedef ögesi ile daha sonraki bir zamansal konumla ilişkilendirilir (örneğin, bir filme uyarlanan roman filminden önce vardı). Bununla birlikte, ilişki aynı zamanda bakışımı olarak da düşünülebilir: Hedef ögesi, "dönüştürme" ile ters dönüşüm (yeniden) kaynak ögeyi verir.

Dokuz temel dönüşüm işlemi vardır. Bir yandan, altı kapsamlı işlemimiz olacak (maddeler üzerinde):

1. **Toplama** (örneğin, A, A, B olur);
2. **Silme** (örneğin, A, B, A olur);
3. **Değiştirme** (örneğin, A, B, A, C olur);
4. **Kaydırma** (örneğin, A, B, B A olur,);
5. **Yer değiştirme** (örneğin, bir canavarın karnında hareket eden bir göz; yer değiştirme, içerdiği kaydırmadan daha geneldir ve bir yerleştirme işleminin bir ön işlemini varsayar);
6. **Koruma** (yoğun; örneğin, A, B kalan A, B).

Öte yandan, üç yoğun operasyonumuz olacak (yoğunluklar üzerine):

7. **Artış** (örneğin, alçaktan yükseğe);
8. **Azalma** (örneğin, kuvvetli düzeyden orta yoğunluğa);
9. **Depolama** (yoğun; örneğin, orta yoğunlukta kalma).

Koruma, belirli bir işlemin (ister ayırtkalaşmış ister dönüşümsel) gerçekleşmemesidir. Neden olmuyor? Dinamik bir bakış açısına göre, bu, eşit veya daha büyük güce sahip aktif veya pasif bir karşı kuvvetin uygulanması anlamına gelen, işlemin kuvvet eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Şunları ayırt edebiliriz: işaretsiz koruma: işlem beklenmez ve gerçekleşmez ve belirgin tutma: işlem beklenir (ki bu istenen anlamına gelmez), ancak gerçekleşmez. Vakaya bağlı olarak, tutma, ekleme yapılmayacak, silinmeyecektir.

Yaradılıştan ayrı olarak, göstergebilimsel olsun ya da olmasın, dönüştürme işlemleri, ya bir nesneyi bir ikinciyi üretmeden dönüştürür ya da birinci nesnenin dönüşümü olan (ya da böyle düşünülen) ikinci bir nesneyi üretir. Şimdi, taşıma ve eğilim göstergebilimsel işlemleri (göstergebilimsel olmayan işlemler vardır) arasında (mükemmel çoğaltma, bir ögenin "mükemmel" kopyası için yeniden **çoğaltma** terimini ayırırız) ayırım yaparak, **yinelenen** olarak adlandırabileceğimiz bu son işlemlerdir.

Dönüşüm, dizge a'nın bir x elemanının, sistem b'deki ona benzer bir y elemanı olmasına neden olursa, taşımadan söz edeceğiz. Örneğin, uyarılama (örneğin bir romandan filme), çeviri aktarmalardır. Taşıma, bu nedenle, "aynı" ögenin bir sistemden diğerine dönüştürücü geçişi olarak bilinir. "Dizge" kelimesi çok geniş bir şekilde anlaşılmalıdır: (1) sanat (edebiyat, sinema vb.); (2) özerk göstergebilim (edebiyat, sinema vb.); (3) bağımlı göstergebilim (ışıklandırma, ses efektleri, tiyatro müziği, vb.); (4) diller (Fransızca, İngilizce, vb.); (5) söylem (edebi, felsefi vb.); (6) türler (deneme, şiir, tiyatro, anlatı söylemi; trajedi, komedi; vb.) Ve alt türler (tavır komedisi vb.); (7) stiller (basit, karmaşık vb.), tonlar (ciddi, hafif vb.), ses perdesi (kaba, tanıdık vb.); vb. Bu anlamda, dönüşüm "dizgesel dönüşüm veya - bir dizge normların üreticisi olduğundan ve her norm bir dizgenin ürünü olduğu için - "dönüşüm" dür.

Düğüsel aktarım kavramı (Mors alfibesine dönüştürölmüş bir metin) daha kısıtlayıcıdır çünkü herhangi bir dizge, terimin güçlü anlamıyla (Mors alfibesini veya Braille gibi) bir kod değildir; tam anlamıyla, bir kod, göstergebilimin onu anlaması anlamında sembolik bir sistem olarak düşünölebilir, yani bir dizge veya bir öğeye (örneğin, böyle bir harf) bir ve yalnızca bir diğer öğeye karşılık gelir (örneğin, böyle bir harfi temsil eden bu tür sesler dizisi ve yalnızca Mors alfibesinde). Sembolik sistem kavramına geri döneceğiz.

Yer değiştirilmiş göstergebilimsel dönüşümler ile slaytlar diyebileceğimiz yer **değiştirilmemiş** göstergebilimsel dönüşümler arasındaki sınır şüphesiz görecelidir. Örneğin, bir ön metni (veya taslağı) metne veya eski bir ön metni son metne yakın bir ön metne yeniden yazmak, iki farklı dizge varsa ve bu bir aktarım olarak (örneğin, yazar türü bir önsözden diğerine değiştirdiyse) dikkate alınacaksa slaydın yeniden yazılması olarak görölebilir. Kısacası, aktarım olabilmesi için, kaynak ve hedef öğeyi ayıran sistemik bir kırılma çizgisini tanımlayabilmeli ve buna istekli olmalıyız.

Karar verilebilen ve karar verilemeyen özellikler

Herhangi bir işlem ya bir dönüşüm ya da bir özelliktir. Tüm çözümlenmeler, çözümlenme yapılan nesnenin özelliklerinin (veya özelliklerinin) tanınması veya atfedilmesinden oluşur. Öngörölen herhangi bir özellik karar verilebilir veya karar verilemez.

Nesnenin sahip olduğu özelliği belirtebilirsek, bu özellik ve bu nesnenin "**karar verilebilir**" olduğu söylenebilir. Sahiplik gerçekten nesneye aitse, sahiplik ve nesneye **karar verilir**. Aksi takdirde, özellik ve nesnenin "**karar verilemez**" olduğu söylenir. Örneğin, "3 Ağustos 1000'de Kuzey Kutbu'nda kar yağdı", muhtemelen nihayetinde bizim zamanımızda ve sonraki çağlarda (Tanrı'nın, bir tanrının veya bir Buda'nın her şeyi bildiği sürece) sonsuza kadar karar verilemez.

Kararsız olanı da ekleyebiliriz, yani çözümlenen nesnede bu özelliğin varlığına (henüz) karar verilmemiş olan bir özelliğin ve nesnenin statüsünü de ekleyebiliriz (örneğin, bir suçlu ne suçlu ne de suçsuz ilan edilemez. Suç kesinleşmediği sürece, duruşması sona ermeden önce masumdur). Kararsız olan, bir başkası ile değiştirmeden ilk yargısını geri aldığında da geçerlidir: başka bir deyişle, seçenek listesini sıfırlıyoruz.

Son olarak, bir özelliğe ve amacına karar verilebilir (**fr.adécidé**) ya da verilemeyebilir: özelliğin varlığı sorunu ortaya çıkmaz (örneğin, yasal olarak konuşursak, resmen suçlanmayan bir kişi için suç ortaya çıkmaz). Karar verilebilirlerin iki biçimini ayırt edelim: poz vermeyen ama önsel olan ve pozlanmayan ama önsel olmayan, çünkü düşünölemez. Son olarak, düşünölemeyenin iki biçimini ayırt edelim: özne (ne hakkında konuştuğumuz) ve yüklem (özneye ait bir özellik). Örneğin, bazı teoriler, Tanrı'nın bir özne olarak önsel olduğunu, ancak onun özelliklerini tanımlamanın imkansız olduğunu düşünür. Gerçekte, bir özneyi bu şekilde ortaya koyarak, ona fiili temel özellikler atfedilir (örneğin, Tanrı'nın var olduğu, ancak onun özelliklerini yeterince tanımlayamaması gibi).

Kararsız olan her zaman, aralarından seçim yapılacak değerlerin bir işlevidir. Örneğin, değerler doğru, yanlış ve olası ise, olası kabul edileceği için "Yarın Londra'da yağmur yağacak" önermesine karar verilebilir. Değerler doğru ve yanlışsa, bu aynı önermeye karar verilemez. Açıkçası, gözlem yapan bir öznenin değerlerinin dökümü, gözlemleyen başka bir özneninkinden farklı olabilir. Örneğin, bir yargıcın jüriye bir sanığın suçlu veya masum bulunmasını istemesi durumunda, bu jüri, onu muhtemelen masum ilan etme eğiliminde olabilir.

Göndermenin konusu, belirli bir önermeyi doğrulamak için standart olarak hizmet eden konudur: örneğin, bir romandaki bir karakter (varsayım konusu), bir kedinin siyah olduğunu söyleyecektir; her şeyi bilen anlatıcı (gönderme konusu) ve bu nedenle yanılmaz, bu kedinin oldukça beyaz olduğunu söyleyecektir. Sonuç olarak, bir varsayım öznesi tarafından karar verilebilir olduğuna karar verilen bir önerme, gönderme özneye göre gerçekte çok iyi karar verilemez olabilir ve bunun tersi de geçerlidir.

Tesadüfi veya döngüsel karar verilemez, gözlem yapan özneye göre, yalnızca onaylamayı engelleyen tesadüfi koşullar nedeniyle önerilen değerlerden birini seçmenin imkansız olduğu durumlarda kendini gösterir. Örneğin, hücredeki mahkum bugün havanın güneşli olup olmadığını bilemez. Bu elverişsiz koşullar düzeltilebilir (mahkum aynı gün dışarıya bakan bir hücreye girebilir) veya telafi edilemez (ıssız bir adada borsanın yükselip alçalmadığını asla bilemeyecek ebedi bir Robinson Crusoe).

Temel olan veya döngüsel olmayan karar verilemeyen, belirli bir gözlemleyici özneye göre (ister varsayılan ister gönderme olsun) koşullara bağlı olmayan şeydir. Örneğin, herhangi birinin büyük patlamada "ne olduğunu" bilmesi muhtemelen sonsuza kadar imkansızdır. Ve çeşitli manevi derinliklerde varsayılan her şeyi bilmenin karşı örneğini yeniden getiriyoruz.

Kararsız belirli bilinmez, kişi özelliği seçemediğinde ortaya çıkar, ancak nesnenin oyundaki özelliklerden bir veya daha fazlasına zorunlu olarak sahip olduğunu biliyoruz. Örneğin, Aristotelesçi ikilem, nötr (ne doğru ne de yanlış) ve karmaşık olanı (aynı zamanda doğru ve yanlış) dışlar: bu nedenle belirli bir önerme zorunlu olarak doğru veya yanlıştır. Aristoteles'in önüne bir öğrenci, böyle bir önermenin zorunlu olarak doğru ya da yanlış olması gerektiğini bildiği ancak karar veremeyeceği bir durumda yerleştirilebilir. Örneğin, geleneksel mantıkta Tanrı vardır veya yoktur, ancak agnostik olan bir kişi bu varoluşa hükmetmenin (şimdi veya sonsuza kadar, onun için veya herkes için) imkansız olduğunu düşünür. **Karar verilemez şüpheli bilinmez**, nesnenin oyundaki özelliklerden bir veya daha fazlasına mutlaka sahip olup olmadığından emin olmadığı durumdur. Nesnenin oyundaki özelliklerden herhangi birine sahip olmadığından emin olduğumuzda, karar verilemez olanı bırakır ve "üst karar verilen" dediğimiz karar şekline gireriz.

Üst karar, sunulan tüm özelliklerin reddedilmesinde yatmaktadır. Örneğin, önerilen özellikler yalnızca doğru ve yanlışsa ve yine de önermenin ne doğru ne de yanlış olduğunu düşünersek, meta kararın içindeyizdir. Eğer bir nötr zaten özellik seçimindeyse ve biz bu nötrü seçersek, meta-kararda değiliz, bu da bu nötrü geçerli bir cevap olarak reddetmeyi varsayar. Örneğin, Aristoteles'in aksine Platon, karmaşık (aynı anda doğru ve yanlış) ve nötr (aynı anda ne doğru

ne de yanlış) olan özelliklerin kabul edilebilir olduğunu düşünüyordu. Bu bağlamda, nötr olanı seçersek, karar verilebilir durumdayız. Meta karar veren kişi, bu örnekte, dört konumdan hiçbirinin (doğru, yanlış, doğru ve yanlış, ne doğru ne de yanlış) alakalı olmadığını düşünecektir. Ve bir Tetralem'in mantığı, dört önermesini reddeden, negatif kullanımıyla Budist *catuškoṭi* (bir önermenin 4 olasılığının her birinin sistematik olarak incelenmesini içeren "dört köşeli" bir argümantasyon sistemi) örneğimizi veriyoruz: Buda var, Buda yok, Buda var ve yok, Buda ne vardır ne de yoktur.

Üst kararın tam tersi olan tümüne karar verme (fr. **pandécidé**), aynı anda sunulan tüm özellikleri kabul etmede bulunur. Tetralem'in mantığı olumlu kullanımları tüm kararı oluşturur. Örneğin, önermeler tamamen doğru kabul edilecektir: Buda vardır, Buda yoktur, Buda vardır ve yoktur, Buda ne vardır ne de yoktur. Budist mantığında, bu yaygın (veya pozitif) kullanım, yukarıda gördüğümüz meta-karar (veya olumsuz) kullanıma kıyasla nadirdir.

Özelliklere ilişkin Ulamcı ve aşamalı bakış açıları

Herhangi bir özellik, kategorik veya aşamalı bir perspektifle bütünleştirilir. **Ulamcı bakış açısı**, bir özelliğin derecelendirme olmaksızın mevcut olduğunu veya olmadığını düşünür. Örneğin, bir ifade genellikle derecelendirme olmaksızın doğru veya yanlış olarak kabul edilir. **Aşamalı bakış açısı**, özelliği bir ölçüğe yerleştirir. Örneğin, ortalama zengin ve ortalama fakir olabiliriz. Özelliklerin doğasından çok özelliklerin bakış açısından bahsediyoruz. Aslında, örneğin, doğru ve yanlış doğası gereği ne kategorik ne de kademelidir ve modern mantık doğru ve dolayısıyla yanlış derecelerini dikkate alır.

Zorunlu ve isteğe bağlı özellikler

Herhangi bir özellik (bir tür: örneğin bu tür bir metin veya bir oluşum: örneğin böyle bir metin) zorunlu veya isteğe bağlıdır. Zorunlu özellik olamazdı, oluşturamadı. İsteğe bağlı özellik olmayabilir, gerçekleşmeyebilir. Zorunluluk/ isteğe bağlılık bir sistemle ilişkili olarak tanımlanır. Zorunlu özelliğin bir yasa kapsamına girdiği doğal sistem (örneğin su 100 santigrat derecede kaynar) ile zorunlu özelliğin bir standart altına düştüğü kültürel sistemler (göstergebilim sistemleri dahil) arasında ayırım yapabiliriz. Böyle (kültürel) bir sistemle ilgili olarak, böyle bir birimin normalleştirilip normalleştirilmediği bulunmuştur. Örneğin, cadı muhteşem bir masalın (bir toplumda tanımlanan) isteğe bağlı bir standartlaştırılmış birimdir. Norm, boşluk ve sistem kavramlarını daha sonra derinleştireceğiz.

Özelliklerin görelilik faktörleri

Herhangi bir ayırtkalaşma, yani analiz edilen nesneye bir özelliğin tanınması veya atfedilmesi, belirli **görelilik faktörlerine** göre yapılır. Bu faktörler değişirse, özellik değişebilir. Doğal faktörleri (örneğin, bir gazın basıncı bu gaza verilen hacme göre değişir) ve kültürel faktörleri ayırt edebiliriz (insanlar tarafından üretilmiş veya insanlarla ilişkilidir; örneğin, birisi böyle bir şakayı komik bulabilir ve bir başkası bunu komik bulmaz).

Bazı önemli görelilik faktörleri: gözlemleyici özne; gözlenen nesne; gözlem süresi; genel / yerel durum (tümü / kısım, tür / oluşum, sınıf / sınıflandırılmış öge) dikkate alınır; mevcut öğelerin dökümü; düşünülen kültür; düşünülen alan; vb. Farklı sistemler görelilik faktörleri olarak da düşünülebilir veya gözlemci konusunda gerçekten oynadıklarını düşünebiliriz (örneğin, bir yazarın dil kullanma biçimi örtük olan gözlemleyici özne, mesela Sade, erdemi olumsuz olarak görecektir). İkinci durumda, görünen veya temelde yatan gözlemleyici özne (örneğin, hamburgerleri seven bir Amerikalı) ile temelde yatan gözlemleyici özne arasında ayırım yapmak mümkün hale gelir (örneğin, hamburgerlere değer veren Amerikan kültürü ve Amerikalı sadece sözcüsüdür).

Bir bakış açısından diğerine (örneğin, gözlemleyen bir öznenin diğerine) ya da bir faktörün bir durumundan aynı faktörün başka bir durumuna geçebilirsiniz (örneğin, aynı gözlemleyici özneye dönüştürülebilir ve ürettiği nitelendirmeler buna göre değiştirilebilir).

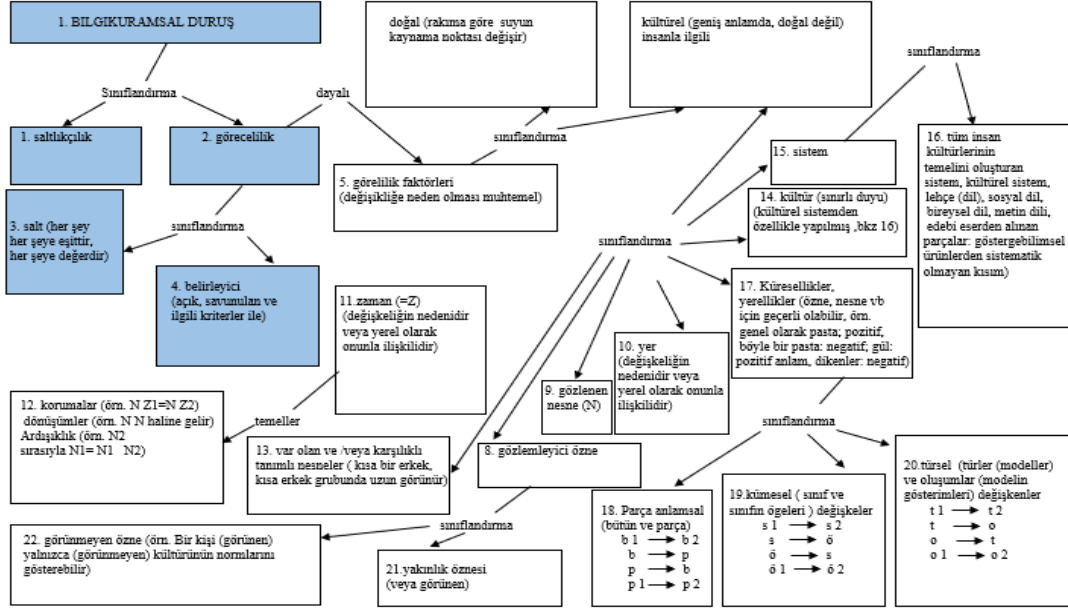
Bazı faktörlere örnekler verelim. İşte bir türden diğerine bir çeşitlilik örneği: Kadın düşmanı bir romanda kadın olumsuz olarak değerlendirilecek, ancak feminist bir romanda olumlu değerlendirilecektir. Aynı ilkeler geçerlidir: bir türden bir oluşum ya da gösterime geçiş için (örneğin, şirden nefret edebilir veya şiri sevebiliriz); bir oluşumdan diğerine geçiş için (örneğin, bir şiri sevmeyecek, ancak başka bir şiri sevecektir). Aynı ilkeler diğer küresel / yerel durumlar için de geçerlidir (tam / parça, sınıf / öge). Bununla birlikte, küresel / yerel değişikliklerin aslında diğer görelilik faktörlerine, özellikle de özne ve nesneye uygulanan değişiklikler oluşturduğunu düşünebiliriz.

Mevcut öğelerin dökümü ayırtkalaşmasını etkileyebilir; örneğin, kısa boylu bir adam, bir grup kısa erkekte, bir grup uzun erkekten daha uzun görünecektir.

Bir görelilik faktöründen diğerine geçişi (örneğin, bir gözlemciden başka bir gözlemleyici özneye) ve aynı görelilik faktörünün dönüşümünü (örneğin, genç, böyle bir gözlemleyici özne sakızı sevdi ve yaşlı adam, aynı gözlemci ama değiştirilmiş konu ondan nefret ediyor) ayırt edebiliriz. Son olarak görelilik faktörleri korunabilir ve bu nedenle değişmezler; ayırtkalaşma da zorunlu olarak korunur. Dahası, nesneye verilen özellik, bir görelilik faktörü değiştirilerek bile korunabilir (örneğin, gözlemleyen iki özne aynı nesneyi olumlu olarak değerlendirirse). Bu nedenle, görelilik faktörlerinin ayırtkalaşma değiştirmesinin muhtemel olduğunu söylemek daha doğrudur.

Görelilik faktörleri "gerçek" olabilir veya hatta göstergebilimsel bir üründe tematikleştirilebilir (örneğin, bir gazete makalesi, bir roman, bir resim), yani bunun anlamsal içeriğine entegre edilebilir. Örneğin, bir gazete makalesinde adı geçen gerçek politikacılar, bir romandaki karakterler temalı gözlemcilerdir ve işledikleri anlatılan hikayenin kültürü ve zamanı da temalıdır.

Aşağıdaki şema, tartışmamızın çoğunu ele alıyor ve diğer hususları da ekliyor (sayılar yalnızca kıyaslama olarak kullanılır).

Şekil 5 - Görelilik faktörleri

Tamamlayıcı kavramlar: trafik ışıkları örneği

Tüm disiplinler gibi göstergebilim de karmaşık veya görünüşte basit olguların karmaşıklığını gösterir, tanımlar ve açıklar. Trafik ışıkları, zaten görüldüğünden daha karmaşık olan basit bir göstergebilim sistem örneğidir. Burada, var olan birden fazla çeşidi her zaman hesaba katmadan standart trafik ışıklarını (en azından Quebec'te bildiklerimiz) tartışacağız. İyi bir eğitimci (ve laf ebesi) olarak, (neredeyse) herkese dokunan ve ilgisini çeken bir alan kullanıyoruz: otomobil ...

Göstergeler

Trafik ışıklarının üç ana göstergesi, her biri bir renkle ilişkilendirilir: yeşil, sarı, kırmızı. Bu göstergeler, bu nedenle beş duyu **kanalından** yalnızca birini, beş duyudan birini kullanır: görme (işitsel, koku alma, dokunsal ve / veya tat belirtilerinin aksine). Daha doğrusu, bu duysal kanallardan geçen bu göstergelerle ilişkili fiziksel uyarılardır.

Aynı gösterge sisteminde, göstergeler, yeterli **emniyet payı** ilkesine saygı göstermelidir ve burada ilk önce yol güvenliğinden bahsetmiyoruz ... Bir gösterge ile diğeri, gösteren ve diğeri, gösterilen ve diğeri, fiziksel bir uyarıcı ve diğeri arasındaki göstergebilimsel emniyet payından ve bunların ayırt edilebilmesi için yeterli olması gereken paydan bahsediyoruz. Örneğin, prensip olarak, trafik ışıkları yeşil, sarı ve kırmızı yerine şu üç rengi kullanabilir: koyu yeşil, orta yeşil ve açık yeşil. Bu fiziksel uyarılar ile bunlara karşılık gelen göstergeler arasındaki güvenlik sınırının inceliğinin yol güvenliğini de azaltacağını anlıyoruz ...

Söz kalabalığı ve gürültü

Trafik ışıklarında renkler genellikle diğer görsel gösterge türleriyle (renklerle aynı gösterilenlerle ilişkilendirilir), şekiller (örn. Kare + kırmızı, daire + yeşil, vb.), konumlarla (üst, orta, alt veya sol, orta, sağ) ilişkilendirilir. Bu ilişkilendirme, **anlamsal bir söz kalabalığı**, yani aynı içeriğin (gösterilen, anlambirincik) ya mevcut birkaç farklı gösterenle ilişkilendirilmesi ya da bu içeriğin bulunduğu gösterenin tekrarlanmasıyla tekrar olgusunu üretir. Ayrıca **etkileyici bir söz kalabalığı** olduğunu (göstergelerin ve sesbirinciklerin fazlalığı) unutmayın. Söz kalabalığı, bilgi teorisinde **gürültüye**, yani **yayım** veya **üretim** sırasında üretilen mesajın iletilmesini ve doğru yorumlanmasını (veya alımını) engelleyen veya engelleyebilen şeye karşı koymayı amaçlamaktadır. Fazlalık, alıcının (sürücü veya yaya), özellikle koşullar elverişsiz olduğunda (parlama, renk körlüğü, dikkat dağınıklığı, vb.) göstergeyi algılamasını sağlamayı amaçlamaktadır. Öyleyse neden bir kez yeterliyken telefon tekrar tekrar çalıyor? Tekrarlanan işaretlerden en az birinin görüldüğünden emin olmak için.

Gösterilen

Trafik ışıklarının her rengi, diğer renklerden farklı olarak tek bir gösterge ile ilişkilendirilmiştir: yeşil için "geç", sarı için "durmaya hazırlan", kırmızı için "dur".

Çok anlamlılık ve eş anlamlılık

İki gösterilen ve daha fazlası aynı gösterenle ilişkilendirildiğinde, çok anlamlılıktan söz ederiz. Aksi takdirde, tek anlamlılıktan söz ederiz. Trafik ışıkları tek anlamlıdır.

NOT: ÇOK ANLAMLILIK VE EŞADLILIK

"Çok anlamlılık" kelimesi, anlamlandırılanlar arasında belirsizliği gidermeye kıyasla daha az vurgulanmış bir fark biçimine işaret ettiği dilbilimde özel bir anlam kazanır. Böylece, gösteren ağız, çok anlamlılıkla ilişkili olarak iki gösterilenle, "metro ağız" ve "ağız açıklığı" ile ilişkilendirilebilir. Tersine, yanlış gösteren, netleştirme ile ilişkili olarak iki gösterilenle ilişkilendirilebilir: "tarım aracı" ve "hatalı".

Aynı gösterilen, iki veya daha fazla gösterenle ilişkilendirildiğinde, - dilbilimsel göstergeler söz konusu olduğunda – eş anlamlılıktan bahsedebiliriz: örneğin, "ölmek (mourir)" ve "ölmek (décéder) " ile ilgili olarak. Genel olarak göstergeler için, **uygunluktan** bahsedebiliriz. → **Genelleştirilmiş sözcüksel ilişkiler**. Bizi ilgilendiren göstergebilimsel dizgede, "eşanlamlılar" buluruz: bu nedenle *kırmızı* + dur 'işaretinin daha az önemli olsalar bile, *üst*+ dur (dikey bir düzenlemede kırmızı ışık genellikle en üstte bulunur) ve *kare* + dur gibi eşdeğerleri vardır.

NOT: MÜKEMMEL EŞ ANLAMLILIĞIN OLASILIĞI

Eşanlamlı göstergelerin kullanımındaki eşitsizliğin kanıtlaştığı gibi, en azından dilsel sistemlerde mükemmel eş anlamlılık mevcut olmayacaktır: bu nedenle (décéder) "ölmek", daha yüksek bir dil siciline ait olması ve belirli sözbilimsel kullanımlar dışında yalnızca insanlara uygulanmasıyla (mourir) "ölmek" ten ayırt edilir (normalde "ölü bir köpekten" bahsedilirken décédé kullanılmaz). Gösteren ile gösterilen arasındaki dayanışma ilkesi (karşılıklı bir ön varsayımdır), gerçek eş anlamlıların yokluğunu açıklar. Bu ilkeye göre, göstereni değiştirir değiştirmez, gösterileni değiştiririz ve bunun tersi de geçerlidir. Örneğin, b fonemini "düşük" ten p'ye

değiştirirsek, sadece göstereni değil aynı zamanda ona eşlik eden gösterileni de değiştiririz (düşük bir adım değildir ...).

Sembolik, yarı sembolik ve göstergebilimsel dizgeler

Bir ürün olarak (yani, bir üretim sürecinin sonucu nedir), bir dizge, parçaları bir parçayı değiştirdiğimizde diğer parçaları ve bütünü etkileyecek şekilde birbirine bağlanan bir bütündür. Örneğin şiirsel bir metin böyle bir sistemdir, çünkü bir kelimeyi değiştirdiğimizde, bazı kelimelerin ve dolayısıyla metnin tamamının anlamını az da olsa değiştiririz. Tüm olguların bu tür dizgeler olduğunu varsayabiliriz veya sadece bazılarının böyle olduğunu düşünebiliriz.

İkinci bir anlamda, ürünlerin üretimini ve alımını (örneğin, bir metnin okunmasını) kontrol eden bir organ olarak, bir dizge, birimlerin oluşturulmasını, dönüştürülmesini ve kombinasyonunu düzenleyen bir standartlar dağarcığının yanı sıra bir önceden kurulmuş, standartlaştırılmış birimlerdir (tipler). Bir dizge, dizge tarafından yönetilen göstergebilimsel ürünü bilgilendiren (biçimlendiren) düzenlilikler (basit tekrar minimum düzenlilikler) tarafından tanınır. Bir göstergebilim, örneğin metinsel göstergebilim bir sistemdir. İki veya daha fazla göstergebilim birleştirildiğinde, çok anlamlı bir olgu vardır (örneğin, bir filmdeki konuşma ve görüntü veya trafik ışıklarında, renk sistemi ve geometrik şekil sistemi).

Bir göstergeler dizgesi veya daha genel olarak, herhangi bir öge arasındaki ilişki (1) simgesel veya (2) yarı simgesel veya (3) göstergebilimsel olacaktır ("göstergebilim" kelimesi daha sonra sınırlı ve belirli bir anlam kazanır) . (1) Bir ve yalnızca bir gösteren, bir ve yalnızca bir gösterilenle ilişkilendirildiğinde, **simgesel bir dizgeden** söz ederiz. *Çiçeklerin "dili"* (*gül = "aşk", lale = "arkadaşlık" vb.*) İçin durum böyledir. (2) Gösterenin bir zıtlığı gösterilenin zıtlığına karşılık geliyorsa (onaylanmışsa), bir dizge **yarı-simgeseldir**. Jestler doğası gereği genellikle yarı-simgeseldir, örneğin *karşıt dikey hareket / başın "evet" / "hayır" karşıtlığı* ile onaylamadır. **Onay**, en az iki zıt terim bir terimle eşleştiğinde gerçekleşir, örneğin bir yandan dikey kafa hareketi ve evet, diğer yandan yatay kafa hareketi ve hayır. Trafik ışıkları kısmen bu tanıma karşılık gelir: aslında, kırmızı ve yeşil birbirini tamamlayan renkler olarak zıtsa, sarı bu dizgede gerçek bir tersi bulmaz. Üç rengin her biri diğer kültürel olarak tanımlanmış zıtlıklara da karşılık gelebilir (aynı kültür içinde veya bir kültürden diğerine); örneğin kırmızı ve siyah birçok kültürde, özellikle de Afrika'da zıttır. (3) Son olarak, diğer dizgelerin **göstergebilimsel** olduğu söylenir. Dil (örneğin Fransızca) bu sistemlerden biridir. Gerçekte, en azından fonem düzeyinde, bir gösteren, gösterilen bir ve yalnızca birine karşılık gelmez; örneğin, *o* foneminin 'su', yüksek, vb. Trafik ışıkları göstergebilimsel bir dizge oluşturur, çünkü aynı gösterilenler için birkaç gösterge (renkli, geometrik ve konumsal) vardır (veya üç "üst üste binmiş" sembolik sistem olduğunu söyleyebiliriz).

Göstergenin keyfiliği ve uzlaşımı

Trafik ışığı rengi ile gösterilen arasındaki ilişki **keyfidir** (gerekçesizdir). Herhangi bir gösteren, ilke olarak herhangi bir gösterilenle birleştirilebilir. Bununla birlikte, doğru bir

şekilde yorumlanabilmesi için, gösterge bir **uzlaşım**a dayanır (bu anlamda, ancak bu anlamda yalnızca **gerekçelendirilmiştir**). Bunun kanıtı, trafik ışıkları için, diğer kültürlerin veya toplumların (Japonya, Avustralya) sarıyı “dur” ile ilişkilendirmesidir. Açıktır ki, trafik ışıklarımız (başkalarınınkini kontrol etmeliyiz), kültürümüzde *kırmızı / yeşil* ve “zararlı” / “faydalı” arasında genel bir ilişki (daha doğrusu bir onay) bulunduğundan, belirli bir motivasyona sahiptir. Bununla birlikte, rasyonel bir gerekçelendirme olsa bile, bu genel birlikteliğin kendisi keyfidir (örneğin, kırmızı, dökülen kanı, yeşil bitkinin büyümesini, canlılığı çağrıştırır; ama aynı zamanda tersine giden çağrışımlar da vardır, yeşil ten ve hastalık gibi). Prensipite keyfi, kısıtlamalar, her gösteren ve durum türü için farklı olsalar bile, gösterenler ve gösterilenler arasındaki ilişkilere ağırlık verirler. Bu nedenle, siyah gösterge olarak trafik ışıklarını görmek zordur, oysa çoğu yazılı metin grafiklerde bu rengi tercih eder...

Tek / tekrarlanan göstergeler ve göstergebilimsel sessizlik

Göstergeler dünyasında bir gösterge (1) görünecektir; (2) daha uzun veya daha kısa bir süre için (olduğu gibi veya dönüştürüldüğü gibi) korunacaktır; (3) yok olacaktır (“kökeni” olsun veya olmasın); (4) muhtemelen öncesinde ve / veya ardından değişen uzunlukta bir sessizlik anı gelecektir ve gösterge zaman içinde tek başına (**tek gösterge**) olmaması veya göstergebilimsel ürünün son göstergesi olmaması durumunda, (5) başka bir göstergeye (bir “alt” ya da değil) yol verecektir, bir “mirasçı”) veya tekrarlanacaktır (**tekrarlanan gösterge**). Açıkçası, birkaç gösterge aynı anda bir arada bulunabilir.

Mutlak göstergebilimsel sessizlik yoktur (en azından gösterge kavramını çok geniş bir şekilde tanımlarsak): Basit bir “arka plan gürültüsü” göstergebilimsel olsa bile, hiç görünmeyen bir işaret her zaman vardır. Bununla birlikte, beklenen bir gösterge (sevgilinin evlilik teklifine “evet” olmasını bekler) veya beklenen bir gösterge türü görünmediğinde **göstergebilimsel sessizlik** (göreceli ve belirtili) vardır.

Bu nedenle, trafik ışıklarında tekli işaretler ve tekrarlanan işaretler (yanıp sönen ışıklar) kullanılır. Trafik ışıklarının “dilinde”, göstergebilimsel sessizliğe yer yoktur (örneğin, “yeşil ışık” arka arkaya olacak → ışık yok → “sarı ışık” → ışık yok → “kırmızı ışık” → hayır ışık vb.). Diğer göstergebilimsel dizgilerden farklı olarak, bir göstergenin yokluğu bir gösterge değildir; güvenlik nedenlerinden dolayı, görünüşe göre tek renkli trafik ışıkları yoktur (örneğin, kırmızının olmaması, yeşil ışığın varlığını gerektirmeden ‘sürme’ anlamına gelir). Aynı güvenlik nedenlerinden ötürü, iki zıt işaret, “kırmızı ışık” ve “yeşil ışık”, arasına “sarı ışık” konulmasının tavsiye edildiği düşünüldü. Kelimenin iki anlamıyla aradadır: zaman (o dizinin ortasında, buna ulaşacağız) ve tabii ki anlam olarak. Anlam olarak, göstergebilimde **tarafsız bir terim**, yani iki zıt terimin yokluğunu gösteren bir gösterge olarak görülebilir: ‘ne biri ne de diğeri’ (‘Durma çizgisini geçtiyseniz geçiniz...’) anlamına gelir veya **karmaşık bir terim** olarak, birinden biraz diğerdenden biraz anlamına gelir (... ‘ama henüz dur ‘çizgisini geçmediyseniz durun). → **Göstergebilimsel dörtgen**.

Ardışık göstergeler/ eşzamanlı, dizi/ ifade

Tüm diller (göstergebilimsel dizgenin geniş anlamıyla: diller, görsel dil, vb.) basmakalıp veya olası göstergelerden (örneğin yeni üretilen sözcükler) ve bu göstergelerin üretimi, birleşimi ve yorumlanmasına ilişkin az ya da çok kısıtlayıcı standartlardan oluşur. Bu kısıtlamalardan bazıları geçicidir. İki olay, örneğin iki gösterge, (1) **eşzamanlılık** içinde olacaktır (bunlar eşzamanlıdır ve aynı anda görünür ve kaybolur); (2) hemen veya orta düzeyde **ardışıklık** (bir zaman aralığından sonra); (3) kısmi eşzamanlılıkta (biri diğerinden sonra başlar, ancak ikincisi bitmeden önce ve sonrakinden sonra veya önce biter).

Trafik ışıklarının "dilinde", gerçek dilde olduğu gibi, aynı anda iki gösterge verilemez (bazı istisnalar dışında: örneğin, tam olarak aynı yere basılmış iki kelime). Dilde, en azından sözlü ifadede, fonetik nedenler bu kuralı açıklar: aynı anda iki sesbirimi (daha doğrusu: algılanan sesleri) telaffuz etmek zordur. Trafik ışıklarında, onu dışlayan güvenlik ve tutarlılık zorunluluklarıdır: tüm göstergeler, herhangi bir eşzamanlılık ve "sessizlik", dolayısıyla dolaylı ardıllık olmaksızın birbirini izleyebilir. Göstergelerin birbirini dışladığını söyleyeceğiz: bir seferde yalnızca bir gösterge **gerçekleştirilebilir** (ifadede ve dizide mevcuttur), diğer ikisi **öykülmüş** olarak kalmalıdır (ifadede yoktur, ancak dizide mevcuttur). Bu, **zıtlık** olarak adlandırılan şeyin, yani içeriği zıt olan iki göstergenin ifadesinde birlikte bulunmanın (burada "kırmızı ışık" ve "yeşil ışık") imkansız olduğu sonucuna sahiptir. En azından, tam bir eşzamanlılıkta imkansızdır.

Bir **dizi**, bir dizim içinde gerçekleştirilecek bir veya daha fazla göstergenin (veya gösterilenlerin veya gösterenlerin) seçildiği öykülmüş eşdeğer göstergeler (veya gösteren veya gösterilenler) kümesidir. Bir **dizim**, aynı göstergebilimsel ürün içinde zaman içinde birbirini takip eden güncellenmiş göstergeler grubudur (örneğin, bir cümle bir kelime grubudur ve bu bakımdan bir dizimdir); aynı zamanda, zorunlu ve tanımlanmış geçici ardışıklık olmaksızın, örneğin sabit bir görüntüde, bir heykelde "sözler" de vardır.

Trafik ışıklarının yalnızca üç işaretten oluşan tek bir gösterge dizisi vardır. Üç geçici ve mekansal konumda zorunlu olarak bir dizim ile işlev görürler. Zaman içindeki her konumda, tek bir gösterge (en azından renksel) güncellenir. Uzaydaki her konumda (örneğin, yatay yönde: sol, orta, sağ), her zaman aynı olan tek bir gösterge güncellenir; güvenlik nedenleriyle, birkaç rengi yayan tek bir lambanın kullanılmasını önermiyoruz (ancak "geçiniz" ve "geçmeyiniz" göstergelerinin tam olarak aynı yerde bulunduğu yaya lambaları vardır). Tüm olası birleştirmeler arasında yalnızca birine izin verilir: "yeşil ışık" → "sarı ışık" → "kırmızı ışık" →, vb. Açıktır ki, yumurta veya tavuk sorusu geçerlidir: Mutlak terimlerle ortaya çıkan ilk gösterge nedir (burada "yeşil ışığı" seçtik)? ; öte yandan, trafik ışıklarının görsel alanımızda görüldüğü an, dizinin ilk mantıksal konumuna karşılık gelmeyebilir (yeşil, sarı veya kırmızı olarak gelebiliriz). Bu dizim, ilke olarak, tekrarından önceki sonu işaretleyecek herhangi bir "noktalamalı işaret" olmadan (örneğin, görsel bir göstergebilimsel sessizlik) sonsuza kadar tekrarlanır. Kısacası, bu tamamen döngüsel bir olgudur (başlangıç ve son birbirini izler ve birleşir). Ayrıca, dizimin kendisinde sarı, yeşil ile kırmızı arasında böyle bir

noktalama işareti olarak görülebilir (ancak bazı ülkeler dışında kırmızı ile yeşil arasında değil). Sürelerine gelince, göstergeler eşit değildir: normalde sarı ışık diğer ikisinden daha az sürer; Kırmızı ve yeşil ışıkların kısmi süresi, prensipte söz konusu otoyolun önemine göre belirlenir. Büyük bir ekseninde, yeşil ışık normalde daha küçük dikey ekseninden daha uzun sürecektir. Burada trafik ışıklarının programlanmasındaki zayıf ve güçlü yanlara bireysel olarak ve bunların cümle dizilişlerine (senkronizasyon) değiniyoruz. Ve göstergebilim bizi beklenmedik şekillerde acımasız günlük sorulara geri getiriyor ...

Derinleşmeler

Göstergebilimin tanımı ve durumu

Öncelikle, herhangi bir belirli teorik veya metodolojik konumdan ayrı olarak, "göstergebilim" kelimesinin anlamlarına (veya kullanımlarına) bakalım. İşte onaylanan ana anlamlar (en azından Fransızca):

1. "Göstergebilim" (ortak ad): tüm göstergebilimsel olgular; tüm düzey, göstergebilimsel alan; göstergebilime özgü, göstergebilimin özelliği.

2. "Göstergebilim" (ortak ad): disiplin, bilim, bilgi, teori, çalışma alanı, yaklaşım, göstergebilimin olgusu nesnesi olarak alan yöntem.

3. "Bir şeyin göstergebilimi" (ortak ad): göstergebilimsel düzenleyiş, göstergebilimsel çalışma veya göstergebilimsel çalışmanın metodolojisi: (3.1) tipik bir ürünün (örneğin, "fotoğrafın göstergebilimi", "romanın göstergebilimi"); (3.2) bir oluşum ürününün (örneğin, "İncil'in göstergebilimi", "*Kötülük Çiçeklerin* göstergebilimi", "Mallarmé'nin yazışmalarının göstergebilimi"); (3.3) ürünlerin açık soyutlaması (örneğin, "metafor göstergebilimi", "dinin göstergebilimi"). Bu tür çalışmanın aynı zamanda diğer disiplinler, çalışma alanları, yaklaşımlar ile de ortaya çıkar ya da ortaya çıkması muhtemeldir: sözbilim ("İmgenin Retoriği", Barthes), gramer ("sinemanın grameri"), stilistik ("*Kötülük çiçekleri*"), yorumbilim ("İmgenin yorumbilimi"), estetik ("filmin estetiği") vb.

(4) "Bir göstergebilim" (ortak ad): bir göstergebilim ürünü, türü (örneğin, roman) veya oluşumu (örneğin, böyle bir roman) veya bir göstergebilim dizgesi (örneğin, müzik, Metafor). O halde ister teknik bir anlam (göstergebilimde genellikle olduğu gibi) veya ister sıradan (örneğin, beden dili, çiçek dili, müzik dili, müzik) bir anlam kazansın olası eşanlamlılardan biri, "dil"dir (örneğin, göstergebilim, sinema dili).

(5) "Göstergebilim" (niteleme sıfatı): göstergebilim ile ilgili, bir göstergebilim veya göstergebilim.

Görünür bir eşsözde özetlemek gerekirse: Göstergebilim, yapılandırılmış nesnesi olan ve bir ürün göstergebiliminde bulunan, bir veya daha fazla göstergebilim dili (örneğin, müzik) yazılı olan deneysel nesnesi olan (örneğin, bir müzik parçası) göstergebilimi hedefler ve diğer bazı

göstergebilimsel soyutlamalardır (cinsiyet, vb.). Göstergebilim, tam anlamıyla göstergebilim olanı veya başka türlü olsa da göstergebilimsel olanı oluşturur (örneğin, biçem bilimsel, söz bilimsel vb. ile analiz edilebilen söz sanatı).

NOT: GÖSTERGEBİLİM VE GÖSTERGEBİLGİSİ

Rastier (1996: 49), bilimin adının tarihini şu şekilde sunar: "Klinik semptomların incelenmesiyle sınırlı olan Hipokrat geleneğinin bir disiplini olan göstergebilgisini veya tıbbi göstergebilgisini hariç tutalım. Genel gösterge bilimi, Locke [1632-1704] tarafından göstergebilim olarak adlandırıldı ve bu isim Peirce (1839-1914), ardından Morris [1901-1979] ve Carnap [1891-1971] tarafından kullanıldı. Ferdinand de Saussure (1847-1913) bu bilime göstergebilgisini adını verdi, ardından Hjelmslev [1899-1965] (göstergeler dizgesini [bilim değil] belirtmek için göstergebilim kelimesini kullanan). Bu kullanım altmışlara kadar sürdü (bkz. Barthes [1915-1985], Göstergebilimin öğeleri, 1964). Dernek (1969), Uluslararası Göstergebilim Derneği, kendisini akademik çevrelerde empoze eden ama iletişim çevrelerinde olmayan Anglo-Sakson kullanımına karar verdi. "

"Göstergebilim" kelimesinin genel anlamları olduğu için, çözümleme yapan kişinin tam olarak göstergebilimi nasıl kavrayacağını seçmesi kalır. Öyleyse "göstergebilimin" ne anlama geldiği teoriden teoriye değişecektir. Bait bir örnek vermek gerekirse, Saussure-Hjelmslevian teorilerinin savunucusu, bir içerik düzlemi (gösterilenler) ve bir ifade düzlemi (gösterenler), Peirce teorilerinin temsilcileri, yorumcular ve nesnelere arayacaktır → **Peirce'in göstergebilimi**. Aynı şeyi aynı çözümleme nesnesinde farklı kategoriler ve etiketler altında mı bulacaklar? Bundan şüphe edebiliriz.

NOT: GÖSTERGEBİLİMİN DÖRT KAVRAMI

Rastier (1996: 49), göstergebilimin dört ana kavramı olduğunu düşünmektedir: "Günümüzde, temsil edilen dört göstergebilim kavramı, nesnesinin birçok uzantısına karşılık gelir. (1) İlki, araştırma alanını trafik işaretleri, armalar, üniformalar gibi dilbilimsel olmayan gösterge dizgeleriyle sınırlandırır. Mounin [1910-1993] veya Prieto [1926-1996] gibi işlevsel dilbilimciler tarafından örneklenmiştir. (2) İkincisi, dili, diller ve dilsel olmayan gösterge dizgeleri için ortak olan ilkeler kümesi olarak tanımlar (Hjelmslev [1899-1965], Greimas [1917-1992]). Bu nedenle göstergebilimsel ilişkileri ve temel yapıları arar. (Greimas'a göre göstergebilimsel dörtgen gibi herhangi bir anlamın olası biçimi). (3) Göstergebilim kavramını kasıtlı gösterge dizgelerinin ötesine genişleterek, göstergebilim, göstergeler de dahil olmak üzere dünyanın nasıl anlam ifade ettiğinin incelenmesi olarak tanımlanabilir. (3) Göstergebilim kavramını kasıtlı gösterge sistemlerinin ötesine genişleterek, göstergebilim, göstergeler de dahil olmak üzere dünyanın nasıl anlam ifade ettiğinin incelenmesi olarak tanımlanabilir. Böylece, Augustinien doğal göstergeler teorisi geleneğinde göstergebilim şu ipuçlarını inceleyebilir: bir bulut yağmur anlamına gelir, "yağmur" kelimesinden farklıdır, ancak (örneğin Eco [1932-2016] 'ya göre) Göstergebilim bu anlamlandırma yollarının birliğini açığa çıkarabilir, daha sonra gösterge çok genel olarak diğerinin yerini alan bir şey olarak tanımlanır. Bu göstergebilim anlayışı, genellikle bir görüngübilime yol açar (Peirce'in felsefesi gibi). (4) Bazı yazarlar göstergebilimi insan dünyasının ötesine taşıyarak hayvan göstergebilimine haklı bir yer bıraktı (Sebeok'a göre hayvan göstergebilimi). Sosyal bilimler ile doğa ve yaşam bilimlerini bir araya getirerek, genetik kod gibi kavramları, bir tür göstergebilimle ilgili, yenilenmiş bir doğa felsefesi biçimini teşvik etmek için kullanırlar. "

Göstergebilimin tanımı

Göstergebilim alanı, az çok geniş veya sınırlı bir şekilde ve az çok özerk veya bağımlı olarak tasarlanabilir. Şimdilik sadece üç insanla ilgili seviyeyi ayırt edelim: fiziksel, göstergebilimsel, bilişsel.

AŞKINLIK KONUŞMASINDA DAHA GÜNCEL PARAGRAF

Bu üçlü bölüm açısından, çeşitli indirgemeler (yeterli veya gereksiz) mümkündür. Göstergebilimi (örneğin, gösterenin fiziksel bir uyaran olduğunu düşünerek). az çok bir kalıba sokabiliriz (algılanan veya kendi içinde olan dünyada buna geri döneceğiz). Göstergebilim az ya da çok bilişselleştirilebilir (örneğin, gösterilenin bir kavram ya da zihinsel bir imge olduğunu düşünerek). Tersine, fiziği semotize edebiliriz; Greimas'ın doğal dünya göstergebilimine ilişkin hipoteziyle yaptığı şey buydu: fiziksel dünya bir ifade düzlemi olacaktı veya bir ifade düzlemi (gösterenlerin) ve bir içerik düzlemi (gösterilenlerin) içerecekti. Greimas'ın düşünmemiş veya düşünmek istememiş gibi görüldüğü sonuç, bilişsel olanı, örneğin içinde bir ifade düzlemi ve bir içerik düzlemi tanıyarak göstergebilimsel yorumlayabilmemizdir. Kısaca, duruma bağlı olarak fiziksel, bilişsel veya göstergebilimsel olana "indirgeyebiliriz" ve üç olasılık arasında aşağı yukarı seviyeyi tanıyabiliriz. Böylece klasik ikicilik yalnızca fiziksel ve bilişsel olanı koruyacaktır. Fiziksel tekçilik iyi bilinir, ancak bilişsel tekçilik de vardır (örneğin, Budist yogācāra akışı veya "sadece zihin", bunun için her şeyin zihnin yansıması olduğu).

Aslında, bir indirgeme (veya en iyi durumda, bir dönüştürme, bir aktarım) üretmek için göstergebilim kullanmanın üç yolu vardır: indirgenecek unsurun, önsel göstergebilimsel olmadığını düşünün: (1) göstergebilim; (2) göstergebilimsel (ifade veya içerik) plan; (3) göstergebilimsel bir düzlemin biçimi veya özü. Örneğin, algılanan seviye (duyularımız aracılığıyla bize kendini gösteren dünya) şu şekilde görülebilir: (1) bir göstergebilim olarak; (2) kendi içinde oluşturan ifade düzlemiyle ilişkilendirilen içeriğin bir düzlemi olarak (var olduğu veya herhangi bir algının dışında var olacağı şekilde dünya); (3) maddeyi³ kendi içinde oluşturduğu bir form (içerik veya ifade) olarak.

Üç bölümlenme, çeşitli tipolojiler için kullanılabilir, örneğin: (1) anlam: göstergebilimsel anlam, fiziksel anlam, bilişsel anlam; (2) sistemler: göstergebilimsel, fiziksel, bilişsel; (3)

² Greimas ve Courtés, 'kendi içinde olan' ve 'algılanan' terimlerini kullanmasalar da, Greimas'ın doğal dünyanın göstergebilim hipotezini şu şekilde yorumlayacağız: kendi içinde olan seviye - en azından dünyanın "kimyasal, fiziksel, biyolojik vb. "düzeni. "(Greimas ve Courtés, 1979: 233), - doğal dünyanın ifade düzlemini ve içerik düzlemini algılanan düzeyini oluşturur. Daha doğrusu, içerik şekillerdir (somut içerikler: ağaç, çakıl taşı vb.) ve temalar (soyut içerikler: şan, umut vb.) Greimas ve Courtés'e (1979: 233) göre, ikinci plan yüzey yapısı ve ilki derin yapı ile ilgilidir. Greimas'ın göstergebilim anlayışında, yüzey yapısını derin yapıdan oluşturmak için üretken dönüştürme işlemleri yerleştirmesi gibi, bu teoriyi takip edersek, kendi içinde olan seviyeden algılanan seviyeye bu tür dönüştürme işlemleriyle geçtiğimizi düşünebiliriz. Ayrıca, ikinci plan, Greimas ve Courtés'e göre (1979: 233) görünümü bağlıdır; bu nedenle onlara göre ön planın var olduğu sonucuna varabiliriz.

duyusallık: fiziksel (beş "duyu": görme, işitme, vb.), Göstergebilimsel, bilişsel. Buna geri döneceğiz. Her seferinde göstergebilimsel seviye, örneğin bir ifade duygusunu (gösterenleri) ve bir içerik duygusunu (gösterilenler) tanımak için ikiye ayrılabilir. Duygusallığın tipolojisi için bkz.Hebert, 2019-.

Aşkınlığın üçlü bölümlenme dışında bırakıldığına dikkat edin; ama özellikle - ikicilik ve bu zıt çiftleri kabul etsin ya da etmesin - beden / ruh ya da maddi / manevi dünya ya da dünyevi / kutsal olanı dikkate almak gerekir.

BU PARAGRAF ARTIK AŞKINLIK KONUŞMASINDA GÜNCELLENMİYOR

Aşkınlığı konumlandırın göstergebilimsel bir teori sunalım (daha doğrusu, göreceğimiz gibi, tematik aşkınlığı ve aşkınlığı temsil eder). Rastier, bir sosyal uygulamanın üç seviyesini birbirinden ayırır: algılanan seviye (duyularımız tarafından algılanan dünya), göstergebilimsel seviye ve temsil seviyesi⁴. Bu son seviyenin genel anlamda terimin ve kavramların (mantıksal ve / veya psikolojik içerik olarak) “zihinsel imgeleri” içerdiğini düşünün. Kültürlerin göstergebilimsel ve temsili düzeyleri, Rastier'e göre üç beşeri bölgede eklenmeyle ayırtkalaşır (insanla ilgili, Yunan *insanlarından*: insan): "Tesadüflerden biri, kimlik bölgesi [örneğin, "Ben "in ait olduğu bölge]; bir bitişiklik, yakın bölge [örneğin, "sen" in ait olduğu bölge; bir yabancılık, uzak alan [örneğin, "o" nun ait olduğu bölge. [...] Böylece görünür bir dünya (özdeşlik ve yakın bölgelerden oluşan) ve olmayan bir dünya (uzak bölge tarafından kurulan) öne çıkar "(Rastier, 2010: 19-20). Üç bölge arasında iki sınır ortaya çıkar: "kimlik bölgesi ile yakın bölge arasında *deneysel* sınır ve bu ilk iki bölge ile uzak bölge arasında *aşkın* sınır oluşturulur. Rastier'e göre küçültücü ayrıntılar olmadan - deneysel sınırın nesnelere *fetişleştirmeyi* ve aşkın sınırın nesnelere *idolleştirmeyi* önerdik "(Rastier, 2010: 22).

Aşkınlık (özellikle daha sonra göreceğimiz gibi) elbette uzak bölgede bulunur (üç konumu daha sonra belirteceğiz: uzak bölge, aşkın sınır ve gerçeklik): “Uzak bölge kısaca sunumların kaynağıdır [ani bir algısal alt tabaka olmaksızın kavramlar, zihinsel imgeler. Günlük felsefe terimleriyle, yakın bölge, deneysel ve uzak bölge aşkın bölgedir "(Rastier, 2010: 22).

AŞKINLIK MAKALESİNDE DAHA GÜNCEL PARAGRAF

Rastier, beşeri bölgeler teorisinde, göstergebilimsel seviyenin (ve temsillerin seviyesinin), yok, imkansız, akıl almaz ve dolayısıyla özellikle aşkınlık ile uğraşmak için bir bölge içerdiğini düşünür; ama o zaman bunun temalı bir aşkınlık (veya temsillerin düzeyi için temsil edilen), yani gösterilenlere (temsiller düzeyi için kavramlar ve zihinsel imgeler) kazanmış olduğunu söyleyeceğiz. Bu gerçek aşkınlık olarak kabul edilenin aslında yalnızca aşkın tematikleştirmelerden (ve temsillerden) üretilen bir ürün / yapım olacağı varsayılmadıkça, bütünü "gerçek" bir aşkınlık yeriyle tamamlamak gerekir. Ayrıca, uzak bölgede bulunan gerçek tematikleştirilmiş (veya temsil edilen) aşkınlığı ve uzak bölgenin aşkın bir unsurunun gösterimini, simgelemesini, aracılığını ayırt etmeliyiz. Basit bir örnek vermek gerekirse,

⁴ Rastier, “(yeniden) sunumlardan” bahsediyor, ancak metni basitleştirmek için, bu soruyu doğrudan ele alan antropojenik bölgeler hakkındaki bölüm hariç, “temsillerden” bahsedeceğiz.

şunları ayırt etmeliyiz: (1) bir idol olan ve düşünülebilir, temsil edilebilir ve bu nedenle söylenebilir (ve daha genel olarak, gösterge edilebilir) Tanrı kavramı; (2) uzak bölgede bulunan ve tematik (veya temsil edilen) varlık özelliklerine sahip olan, örneğin belirli teolojilere göre, kavranamaz, temsil edilemez ve dolayısıyla anlatılamaz (anlamsız) olan temalı (veya temsil edilen) Tanrı; (3) Eğer varsa, gerçek aşkınlık, anlam dışı ve temsil dışı konumlandırılan ve bazılarına göre, kavranamaz, kavranamaz, temsil edilemez ve dolayısıyla anlatılamaz (anlamsız) olma özelliğine sahip olan gerçek Tanrı. Gerçek aşkınlık, en azından inançlı kişilere göre, kavranabilir, kavramsallaştırılabilir, temsil edilebilir ve söylenebilir (gösterge edilebilir) olma isteği nedeniyle deneylebilir. Maneviyat modellerinden biri olan mistisizmde, içkin bir varlık, varsayılan doğrudan veya en doğrudan önsel aşkınlık deneyimini hedefler veya elde eder. Maddesel mistik ilişki ile manevi mistik ilişki (örneğin, ölümden sonra) ayırt edilebilir. Birincisi - hatta ikincisi, örneğin, "kişiliği" olan her bir ruh, muhtemelen bir yerleşik algı biçimi tarafından "süzülmüş" olarak düşünülebilir. Sonuç olarak, bir algılanan aşkınlık ve bir kendi içindeki aşkınlık arasında ayırım yapmak mümkün, hatta gerekli hale gelecektir.

AŞKINLIK MAKALESİNDE EN GÜNCEL HALİ

Ama daha ileri gidelim. Rastier'in sosyal uygulama düzeyleri teorisine ilişkin anlayışımız, bu tipolojinin tüm insan dünyasını ve insan deneyimini sunma iddiasında olmadığı, yalnızca bunların parçalarını doğrudan veya pratikte (fiziksel uyaran ve sunum için, her ikisi de göstergebilimle ilgili) yer alan birleşme yoluyla sunduğudur.

AŞKINLIK MAKALESİNDE EN GÜNCEL HALİ

Örneğin, bilişsel Rastier'den, göstergebilimi güçlendirirken diğer bilişsel olgular yalnızca sunumları korur. Sunumları "zihinsel imgeler" yani terimin sadece görsel ve duyuşsal anlamını değil (duyuşsal herhangi bir imgeye veya belirli imgelere hakim olsa da), (Rastier (1991) ayrıca "çok kipli benzeşiler" den de bahseder) olarak yorumlayacağız. Onlara, burada aynı "konu" etrafında dönen mantıksal önermelerin aşağı yukarı ayrıklaştırılmış programı olarak anlaşılacak kavramları ekleyebiliriz; Mantıksal bir önermenin bir konudan - bahsettiğimiz şeyden - ve onun hakkında söylediklerimizden - bir yüklemden yapıldığını hatırlayın. Kısacası, zihinsel imge "saf" bir algıdır ve bu bir sonrasal önermeler olabilirken, kavram bir ön önermedir; az çok somutlaştırılmış bir çözümlenmeden oluşur. Zihinsel imgelerin (tamamen) uygun olup olmadığı görülmeye devam ediyor. Bununla birlikte, bilişsel, yalnızca içerikle sınırlı değildir çünkü içerik olarak henüz dengelenmemiş ya da asla dengelenemeyecek süreçlerin yeridir.

AŞKINLIK MAKALESİNDE EN GÜNCEL HALİ

Fiziksel olarak şunu düşünebiliriz, Rastier, yalnızca gösterenlerle ilişkili fiziksel uyaranları elinde tutabilirdi (örneğin, fonemlerle ilişkilendirilmiş sesbirimcikler); bu nedenle, sunumlar için olduğu gibi aynı ilkeye saygı duyacak, bilişsel olanın diğer bölümleri arasında kalanları,

göstergebilim içerikleriyle olan ilişkileri nedeniyle korunacaktır (gösterilenler) (Açıktır ki, gösterilenlerle doğrudan ilişkili olmayan özerk temsiller vardır, ancak belki o zaman onlara farklı bir isim verilmelidir.) Ancak, bir sosyal uygulamanın (en azından bazılarının) bu göstergebilim ile ilgili rolü yerine getirmeyen fiziksel unsurlar içerdiğini ele alacağız.

NOT: GEREKLİ FARKLAR

Rastier'in üçlü bölümünde, daha sonra bazı ayrımlar yapılmalıdır. Birincisi, gösteren fiziksel bir uyarıcıdır (göstergebilimsel ve bilişsel uyarıcıdır); bu nedenle bir fonem (gösteren) bir sesbirimcik (fiziksel uyarıcı) değildir. Gösteren, bir fiziksel uyarıcı sınıfını kapsayan bir türdür (örneğin, "peynir" veya "ppeynir" dediğimde, muhatabım aynı göstereni tanıyacaktır). İkincisi, gösterilen bir temsil değildir: örneğin, "beyaz" kelimesinin gösterileni, doğuştan kör bir adam için olduğu gibi bir gören için (örneğin, "siyah" ile gösterilenin tersi olarak) aynı şekilde işlev görür. İlişkili zihinsel görüntülerin iki denek için farklı olması muhtemeldir.

Göstergebilim (gösterilenler ve gösterenler) ve sunumu açıkça zihnin ürünleridir, bilişsel öğelerdir (genel anlamda). Ancak, iki düzey farklıdır; göstergebilimsel düzeye, uygun şekilde temsil edici unsurlarla ilişkili olarak özerkliğe ve özgünlüğe sahiptir. Gösterenin bir sunum olmadığına kanıtı burada dolaylıdır: Gösterilen, az önce gösterdiğimiz gibi bir sunum değilse, onunla ilişkili olan ve göstergebilimi oluşturan gösteren de bir sunum değildir.

Bununla birlikte, gösterenler fiziksel uyarıcılar (ve sunumlar) değilse ve gösterilenler sunumlar değilse, gösterenlerin hepsi aynı şekilde, ayrıcalıklı bağıntıları olarak göstergebilimle ilgili fiziksel uyarıcılara ve gösterilenler, ayrıcalıklı bağıntıları olarak göstergebilimle ilgili sunumlara sahiptir. Rastier'e göre göstergebilim düzeyi, bu nedenle, diğer iki düzey arasında aracı rolü oynar.

AŞKINLIK MAKALESİNDE EN GÜNCEL PARAGRAF

Bu Rastierci teoriden, alaycı bir şekilde bile olsa, insan kaynaklı dünya ve deneyimin bütünlüğünü hesaba katacak bir tipoloji konuşlandırmaya başlamayı önereceğiz. Her şeyden önce, algıladığımız dünya - duyularımız tarafından algılanan dünyaya - olduğu haliyle dünyanın kendisi - kendi içinde dünyayı, var olduğu veya herhangi bir bireysel algıdan bağımsız olarak var olacağı şekilde eklemeliyiz.

NOT: Olduğu haliyle dünyanın kendisi (fr. le nouménophysique)

Kendi içinde bu dünya ya gerçekten var olan bir dünya olarak ya da algıladığımız dünya (fr.phénophysique) zihin tarafından geliştirilen - muhtemelen aletlerin yardımıyla: mikroskoplar, parçacık hızlandırıcılar vb. -basit bir yapı olarak düşünülebilir. Buna bilinmez durumu anlayabileceğimizi ve var olup olmadığını asla bilemeyeceğimizi düşünebileceğimiz de eklenmelidir. Varsa, bilinebilir veya bilinemez (tamamen veya bir açı ile) kabul edilebilir. Döngüsel olmayan, bilinmeyen, bilinmesi imkansız veya döngüsel, yani kaldırılabilen bir soru olabilir (örneğin bilimin gelişmesiyle veya aşkınlık kazanarak; örneğin, varlığın bir Buda haline gelerek her şeyi bilen olduğu söylenir). Bilgi biçimleri arasında olumlu bilgi ve olumsuz bilgi vardır. (örneğin, olumsuz teolojide kişi Tanrı'ya var olmadığı düşüncesiyle yaklaşacaktır). Poincaré (aktaran Ricard ve Singer, 2017: 210) olduğu haliyle dünyanın kendisinin var olmadığını ve var olsa bile bizim gözümüzden kaçacağını düşünüyordu: "Onu düşünen gören veya hisseden akıldan tamamen bağımsız bir gerçeklik imkânsızdır. Var olsa bile, böyle bir dış dünya bizim için sonsuza kadar erişilemez olacaktır. Özetle bu konudaki görüşler şu şekildedir: 1. Dünya kendi içinde vardır ve onu tarif edebiliriz / tarif edemeyiz. 2. Dünyanın kendisi yoktur. 3. Bilemeyiz, asla bilemeyiz; bu tür koşulların birleşimi ile bunu bilebiliriz.

AŞKINLIK MAKALESİNİN EN GÜNCEL HALİ

O halde, gerçek aşkın eyleyenleri⁵ konumlandırmak için aşkın bir seviye eklenmelidir.

AŞKINLIK MAKALESİNİN EN GÜNCEL HALİ

Tamamen inançsız biri bile - kişisel olarak inanmasa bile - Tanrı veya Budalar gibi varlıkları veya daha "insani", mistik deneyimleri barındırmak için bu düzeye ihtiyaç duyar. İnananlara göre aşkın eyleyenler, içkin eyleyenlerden belirgin şekilde farklıdır ve bu fark tipolojiye yansıtılmalıdır. Gerçekte, çözümlene yapan yalnızca neye inandığını değil, diğerlerinin de neye inandığını açıklamalıdır. Edebiyat, romanlarda vampirleri, onlara inanmasa ve hatta hiç var olmasa bile, sakın bir şekilde tanımlayabilmelidir.

AŞKINLIK MAKALESİNİN EN GÜNCEL HALİ

Son olarak, sunumu genel anlamda bilişsel olana doğru genişletmeliyiz. Bu bilişsel, tüm zihinsel olguları bütünleştirecektir - sunumlar (zihinsel imgeler ve kavramlar) dahil ancak bunlarla sınırlı değildir. Olgusal (bize göründükleri haliyle zihinsel olgular) ve gerçek bilgi (zihinsel "fenomenler" oldukları gibi, örneğin aşkın bir süper bilinç tarafından gözlemlenen zihinselleştirmelerimiz) arasında ayırım yapabilir miyiz? Her iki durumda da dar anlamda bilişsel olan, güçlendirilecek durumların düzeylere çıkarılmasıyla elde edilir. Bu nedenle göstergebilim, bilişselin belirli ve özerkleştirilmiş bir biçimidir. Gösterenin fiziksel bir uyarıcı olmadığını hatırlayın (örneğin, bir ses birimi bir sesbirimcik değildir), bunun bir türü olarak bu tür uyarıcılarla ilişkili olsa bile; tür bu nedenle zihinsel bir şeydir. Ayrıca, nitelikleri çok özel olduğu için aşkınlık kapsamına giren zihinsel fenomenleri kısıtlı anlamda bilişsel olandan çıkaracağız. Bu belirli zihinsel fenomenlerde, kişi özellikle aynı zamanda ikili⁶ olmayan (zıt olmayan: burada / orada, geçmiş / şimdi / gelecek, vb.) ve dönüşlü (kendisinin bilincinde) olan düşünceyi bulur. Böylesine iyi bir yolda, duygu - fiziksel algı, bir süreç ve ürün olarak - ve his - duygulanım (duygular, hisler, ruh halleri, dürtüler, arzular vb.) Olan bilişsel olgulardaki özerkliklerini tanıyacağız. Algıladığımız dünyanın, duyularımız tarafından algılandığı şekliyle fiziksel dünya olduğuna dikkat edin: bu algının "iç" tarafı hissedilir; "dış" taraf, bu algının nesnesi algıladığımız dünyadır. Son olarak, bir yandan sunumun özerkliğini koruyalım ve diğer yandan, halihazırda tanınmış özerkleştirmelerin hiçbirine girmeyen bilişsel fenomenleri barındırmak için bir "bilişsel öteki" (veya artık bilişsel) sınıf ekleyelim.

Aşağıdaki şema, beşeri seviyeler tipolojimizi göstermektedir (diğerlerinden farklı olarak olduğu haliyle dünyanın kendisinin doğrudan deneysel olmadığını unutmayın; tüm oklar, sıralama ilişkilerini gösteren uygulama seviyelerinkiler hariç, ayrışma ilişkilerini gösterir).

⁵ Eylemle bağlantılı eyleyenleri ayırt edelim (örneğin, hasta, etkin, süreç), ayırtkalaşma ile ilgili olanlar (örneğin, ayırtkalaşan, karakterize, kayırtkalaşma).

⁶ Budizm ikili olmayan düşünmeyi "kavramsal olmayan düşünme" olarak adlandırır. Ancak metnimizde "kavramsal" kelimesi başka bir anlam kazanıyor. Belirsizliği önlemek için, ikili olmayan düşünceden söz edeceğiz. Sıradan yaşamda ikili olmayan düşünce yaygındır (örneğin şaşkınlıkla), ancak kendisinin farkında değildir. Budizm "ikili olmayan düşünceden" bahsettiğinde, genellikle aynı zamanda dönüşlü olan bir düşünce anlamına gelir.

yöntemlerin kavramlara ayrıldığını ve bu kavramların varlıklara (örn. belitler), niteliklere, ilişkilere ve süreçlere veya işlemlere (örn. Analitik) atıfta bulunduğunu düşünün.

Bir bilgi genellikle deneysel bir nesneden ve bu nesne için (mantıksal anlamda bir öznedir) - ancak yapılandırılmış veya üretilmiş bir nesne üzerine kuruludur - ve gerçekleştirilen nitelendirmelerden (bunlar anlam mantığında yüklemelerdir.) başlayarak üretilir.

Göstergebilimi bilgi olarak ele alalım ve onun yapılandırılmış nesnesini görelim. Çok çizgesel olarak, göstergebilimi göstergelerin incelenmesi olarak gören daha kompozisyoncu tanımları ayırt edebiliriz (örneğin, Peirce'de) ve daha bütüncül olanlar, onu "gösteren kümeler" in (göstergelerden oluştuğunu varsayalım) (Greimas ve Courtés 1979: 339) çalışması olarak kabul ederler.

Şimdi göstergebilimin deneysel nesnelere ve onların anlamı ileten ürünleri (metinler, imgeler, vb.) ele alalım. Ancak, bildiğimiz ve göreceğimiz gibi, göstergebilim farklı şekillerde tanımlanabilir ve göstergebilimsel duyu, olası duylardan yalnızca biridir. Buna ek olarak, "gösteren ürün" tarafından kapsanan alan, örneğin doğal göstergeler (duman, yangın göstergesi) hariç tutularak veya insan yaşam yolları (yaşam formları) dahil edilerek farklı şekillerde sınırlandırılabilir veya genişletilebilir.

NOT: DAHA FAZLA BİLGİ

Klinkenberg'e (1996: 24) göre, "Bir disiplin asla amacına göre tanımlanmaz, metodolojisine göre tanımlanır". Biraz ayrıntı ekleyelim. Birincisi, aynı zamanda teorileriyle de açıkça tanımlanmaktadır. Daha sonra, aynı deneysel nesne (bir oluşum) veya aynı tür deneysel nesne (bir tür), farklı disiplinlerde deneysel bir nesne olarak alınabilir (anlambilim ve dilbilim içinde sözdizimi ve bu nedenle aynı deneysel nesneye sahiptir). Örneğin, metinler söylem çözümlemesinde ve dilbilimde (iyi anlaşılabilir) deneysel nesnelere sahiptir. Son olarak, şüphesiz, felsefenin belirli alt bölümleri gibi (örneğin, bilgi felsefesinde ama sanat felsefesinde değil) deneysel nesnelere olmayan (en azından dolaysız) disiplinler vardır. Ancak yapılandırılmış bir nesnesi olmayan hiçbir disiplin yoktur.

Deneysel nesnelere sahip her disiplin, onlardan, teorileri ve yöntemleri dahilinde, prensipte kendine ait olan yapılandırılmış bir nesne geliştirir. Tür deneysel nesnelere (örneğin, edebi çalışmalar için edebi metinler) ve olaylar (örneğin, bu tür edebi metin veya metin grubu, özellikle çözümleniyorsa) arasında ayırım yapalım. Teorilerde ve yöntemlerde, doğrudan ve dolaylı olarak yapılandırılmış ve deneysel nesnelere tanımlanır ve ayırtkalaşır, uygulamalarda - doğrudan deneysel nesnelere için ve dolaylı olarak yapılandırılmış nesnelere için - yakalanırlar. Tipik deneysel nesnelere, yöntemlerin doğrudan çıkarları iken, deneysel oluşum nesnelere uygulamaların doğrudan çıkarlarıdır.

Psikoloji ve tıp insanları deneysel nesnelere olarak alır, ancak yapılandırılmış nesnelere açıkça farklıdır. Örtüşme ve kuşatma, deneysel veya yapılandırılmış nesnelere mümkündür: örneğin örneğin, iyi anlaşılabilir dilbilimin deneysel nesnesi tüm metinleri (sözlü ve / veya yazılı) ve edebi çalışmaları, yalnızca edebi metinleri (sözlü ve / veya yazılı)⁷ içerir. Bazı nesnelere, soyut olup deneysel olmamakla birlikte, bir disiplinin nesnelere olarak nitelendirilemez. Örneğin, edebi bir tür böyle bir soyutlamadır.

⁷ Deneysel nesnelere tanımlamadaki zorlu taraf sorununu görmezden geliyoruz. Örneğin, psikolojinin deneysel nesnesinin insanın psikik kısmı olduğu düşünülebilir. Karşıt görüş olarak, insan ruhunun (ruhsal teoriler dışında)

Göstergebilimin deneysel nesnesinin göstergebilimsel ürün (veya gösteren ürün) ve edebi çalışmaların⁸, edebi metin olduğunu söyleyeceğiz. Göstergebilimsel ürünün tanımı ve edebi metnin tanımı, olağan görelilik faktörlerine bağlı olarak büyük olasılıkla değişeceğinden, pek bir şey söylenmedi (zaman, mekan, farklı veya dönüştürülmüş gözlemleyici özne, üçlü perspektif, bütün / parça vb.). Örneğin, Peirce için her şey - insan ve evrenin kendisi - bir göstergeci ve bu nedenle her şey nihayetinde göstergebilimsel bir üründür. Bu, pansemotik bir teoridir (diğerleri arasında, bkz.Hebert, 2016). Klinkenberg, Peirce'nin yaptığı gibi, koşullu pansemotik bir teori önermektedir: "göstergebilimsel karar" (1996) müdahale ederse, her şey göstergebilimsel hale gelebilir. Edebi metinlerin bütüncesi, kişinin üretim perspektifini alıp almadığına (edebi niyet var mı ve edebi niyet nedir?), metnin kendisine (edebi eserin izlerine sahip mi ve bu göstergeler nelerdir?) veya alıma (edebi bir metin olarak mı alınır ve edebi olarak ne alınır?) göre değişecektir. Aynı üçlü perspektif, göstergebilimsel alanı tanımlamak için de kullanılabilir. Teorilere bağlı olarak, göstergebilimin yapılandırılmış nesnesi göstergebilim, göstergebilim, anlam (en azından göstergebilimsel anlam), gösterge, düzlemler (içeriğin, ifadenin), "göstergebilim" olarak değerlendirilecektir. Edebiyat çalışmalarının inşa edilen amacı edebi vb. olacaktır. Daha doğrusu, yapılandırılmış bir nesne diğerlerini de kapsayabilir (örneğin, göstergebilim göstergeyi kapsar ve gösterge (en azından gösterge teorilerinde) göstergebilimi kapsar, vb.).

Bu şekilde nesnelereyle tanımlanan göstergebilim tarih dışıdır (Aristoteles, örneğin bir göstergebilimci olarak nitelendirilebilir). Burada (göstergebilimin veya kelimenin icadından önce), göstergebilim öncesinin (ve neden - pek çok şeyin ölümünü ilan ettik - eski-göstergebilimciler ve diriliş, yeni-göstergebilimciler) ön-göstergebilimciler, birbirini görmezden gelen göstergebilimciler sorunuyla karşılaşılıyor. Göstergebilimin dışındaki göstergebilimci Aristoteles ile göstergebilim tarafından yeniden ele alınan göstergebilimci Aristoteles arasında ayırım yapılamaz.

Nesne tanımını kurumsallaşma ve özellikle kuruluş anı üzerinden geçerse, göstergebilimin "göstergebilimsi (sémiologie) " (Saussure) veya "göstergebilim (sémiotique) " (Peirce) adı altında 19. yüzyıl sonu ile 20. yüzyıl başı arasında kurulan ve ürünleri anlamlandırmayı inceleyen bilim dalı olduğunu söyleyeceğiz. Bu kurumsal ve hatta "adıcı" başvurular, göstergebilimde takılıp kalmadıkları sürece göstergebilimcileri kavram ortaya çıkmadan önce dışındalamaya izin verir veya dezavantajına sahiptir.

Göstergebilim çoğu kez doğru ya da yanlış, katı bir şekilde içkin bir yaklaşım olarak görüldüğünden, bir açıklama gereklidir. Herhangi bir ürün gibi, belirleyici bir ürün de üç bakış açısıyla çözümlenebilir: üretim (üretici dahil), ürün kendi içinde ve içkin olarak kendisi için, alım (alıcı dahil). Hiç şüphe yok ki, herhangi bir göstergebilimsel çözümlenme üç bakış açısını da içerir, ancak değişen derecelerde ve içkin bir çözümlenme, örneğin, asgari düzeyde üretken ve alıcı bağlamsallaştırmayı göz ardı edemez.

Göstergebilimin bilgi ve disiplinlerdeki durumu

Disiplinler (ve disiplin bilgisi olsun ya da olmasın) duruma, bilimlere, tekniklere, sanatlara, felsefelere (manevi ya da değil) vb. bağlıdır. Bilimler ister **normlar** ister **kanunlar** (sistemler, sistemler veya bir sistemdeki katılımlar) ve dolayısıyla düzensizlikler veya **sapmalar**,

küresel insan olmadan var olamayacağı ve bu nedenle gerçek deneysel nesne olan ikincisi olduğu ileri sürülebilir.

⁸ Göstergebilim ve edebiyat çalışmaları arasındaki özellikle diadiscipliner ilişkiler üzerine bir çalışma için bkz.Hebert, 2018b.

istisnalar (koşullu olsun veya olmasın), bir standarda katılmama (sistem dışı) gibi **düzenlemeler** aramaktadır.

Rastier'e göre **doğa bilimleri** yasaları hedefler ve kesin olduğu söylenebilir; **kültürel bilimler** standartları hedefler ve titiz olduğu söylenebilir. Bu iki bilim türü ve sosyal uygulama düzeyleri arasındaki ilişkileri kurmak o kadar kolay değildir. Doğa bilimlerinin esas olarak fiziksel düzeyi ve kültürel bilimleri, göstergebilim düzeyini hedeflediği düşünülebilir. Ancak bu, temsil düzeyinin doğa bilimleri ve kültürel bilimler (örneğin sosyal psikolojide) tarafından bir nesne olarak alınabileceği hesaba katılmaz.

Kültürel bilimler arasında, elbette anlamı amaçlayan "anlam bilimleri" (veya gösterge) olarak adlandırılan şeyler vardır. Anlamın tasarlanması, farklı şekillerde kavranabilir. Aslında, anlamın doğası her anlam disiplini için, hatta her anlam teorisi için belirlenmeye devam etmektedir. Göstergebilimsel duyu, mümkün olan tek şey olarak veya basitçe olası duyu türlerinden biri olarak düşünülebilir. Beşeri düzeyler tipolojimizi alalım ve bazı durumlarda basitçe hipotezle ayırt edelim: (1) göstergebilimsel anlam; (2) algılanan anlam; (3) olduğu haliyle algılanan anlam; (4) temsili anlam; (5) aşkın anlam; vb⁹. .

Göstergebilimsel olduğunda, anlam gösterilenlerle sınırlı mıdır, yoksa aynı zamanda bir göstergeler duygusu ve / veya onların birliği, göstergebiliminin bir duygusu var mı? Hjelmslev kavramlarını almak için şu soruları sormak gerekir: anlam iki düzlemde birinin ve / veya diğerinin biçiminde ve / veya özünde ve / veya iki düzlemin buluşmasında (bağlamsal anlam) mıdır? Basit bir örnek vermek gerekirse, insan saçı, içerik maddesi alanlarından biridir; bu madde iki içerik biçiminde, sözcükler (ifadeler veya ifadeler değil), Fransızca ("saç" ve "kıl") olarak ve İngilizce'de tek bir formda ("saç", ancak ifade "vücut kılı" ayırımına izin verir) ifade edilmiştir. Ayrıca, anlamın bir veya daha fazla terimde (örneğin, gösterilen), bir veya daha fazla ilişkide (örneğin bağlamsal anlam, değer) ve / veya bir veya daha fazla işlemde yer alıp almadığını sormak gerekli olacaktır (örneğin, gönderme, bağlamsal anlam, işlemler olarak sunum).

Özet bir yaklaşımda, anlamı (göstergebilimsel) gösterilenlerde bulunduğunu ele alalım. Belirli anlam bilimlerinin aslında daha genel olduğu, aynı zamanda (en azından ilke olarak ve aynı ölçüde ilgi ile) göstericileri amaç olarak aldıkları kabul edilmelidir. Bu açıkça göstergebilimde olduğu gibi edebi çalışmalar, dilbilim vb. için de geçerlidir. "Göstergebilim bilimleri", "**bağlamsal anlam bilimleri**" ve hatta "anlamlandırıcı bilimler" in ileteceği belirsizlikten kaçınmak için bunlara bilim diyelim. Onlara göre, anlam bilimlerinde tam anlamıyla olanın aksine, ilke olarak, gösterenler yalnızca içeriğe ulaşma aracı olarak görülmezler ki bu her zaman çözümlemenin sonu olacaktır. Bu, bağlamsal anlam bilimlerinin çözümlemelerinin metodolojik olarak iki düzeyden biri ve / veya diğeri (içerik, ifade) ile sınırlı olduğunu dışındalamaz. Açıkçası, göstergebilim, herhangi bir uzmanlaşmadan önce (metin göstergebiliminde, edebi göstergebilimde, imge göstergebiliminde, vb.), muhtemelen

⁹ Duyu veya anlam (aynı zamanda) bilişsel ve / veya fiziksel ise, bu, duyu bilimlerinin (veya daha genel olarak göstergebilim bilimlerinin) aynı yapılandırılmış nesnelere (veya en azından bunların analoglarını) alabileceği ve dolayısıyla (inşa edildiğinden beri) nesnelere, en azından kısmen, doğal bilimlerle aynı deneysel nesnelere seçer.

göstergebilim bilimlerinin en genelini oluşturabilir. Yorumbilim veya anlambilim (dilbilim) gibi anlam bilimleri (tam anlamıyla göstergebilim bilimlerini dışlayarak), prensipte yalnızca gösterilenlere ulaşma aracı olarak gösterenleri kullanır; gösterenler bu durumda yalnızca anlam ötesi ilgiye sahiptir. Tıpkı bağlamsal anlam bilimleri gibi, anlam bilimleri de daha genel (yorumbilim, genel anlamda söylem analizi) veya daha spesifik (metinlerin yorumbilim, genel anlamda söylem analizi) olabilir (yalnızca metinler için), örneğin).

Daha kesin bir ülkütleşim (fr.typologie) için, bir yandan bağlamsal anlam (fr. Sémiose) bilimlerini diğer yandan bağlamsal anlam ve bağlamsal anlam ötesi (fr.périsémiose) bilimlerini ayırt edeceğiz. Göstergebilim açıkça birinci tipin bir örneğidir; ikinci dilbilim: aslında, ikincisi, vokal cihazı tarafından üretilen fiziksel sesler (örneğin, sesbirimcikler) gibi derinlemesine (ve sadece tesadüfi değil) bağlamsal anlam ötesi (ve dolayısıyla göstergebilim ötesi) olguları da inceler. Bir bağlamsal anlam ve bağlamsal anlam ötesi bilimin bir alt bölümü, bağlamsal anlam ötesiliği (örneğin, fonetik, dilbilim¹⁰ alt bölümü) hedef alabilir. Fiziksel uyarılar ve (bilişsel) kavramlar gibi göstergebilimin çevresindeki olgular bu nedenle doğa bilimleri ile de ilgili olabilir. Aslında, sırasıyla bağlamsal anlam, göstergebilimin çevresindekiler ve göstergebilim ile ilgili olgu dağarcığı bir teoriden diğerine değişebilir. Örneğin, Saussure'ün göstergebilimde, fiziksel uyarılar (örneğin, fonetikte incelenen sesbirimcikler) göstergebilimin bir parçası değildir; öte yandan Klinkenberg (1996: 93-94), fiziksel uyarıları bütünlendiren bir gösterge modelini kullanır. Klinkenberg'in avantajlarından biri, bağlamsal anlam ötesi fiziksel uyarı (bu bir oluşum, tipin bir görünümüdür) gösterenden (bu, ortaya çıkmanın ilişkili olduğu bir model olan bir türdür) net bir şekilde ayırt etmesidir; gerçekten de - Saussure- göstereni fiziksel bir uyarı yapan birçok göstergebilimsel teori vardır (örneğin, ünlü Jakobson (1965: 22)).

Göstergebilimi hedeflenen plana göre ayırt edebiliriz: **göstergebilimsel biçimbilim:** ifadenin göstergebilim (biçimin) (kabaca, gösterenler); **göstergebilimsel anlambilim:** içeriğin göstergebilimi (biçimin) (kabaca ifade edilirse, gösterilenlerin); **biçimbilimsel anlambilimin göstergebilimi:** iki düzlem kümesinin göstergebilimi (biçimin) ve / veya ilişkileri (örneğin, bağlamsal anlam).

NOT: GÖSTERGEBİLİM VE BİÇİMBİLİM

Dar anlamda göstergebilim, gösterildikleri bakış açısından ele alınan dilsel göstergeleri hedeflemektedir. Genel anlamda göstergebilim, metinsel veya başka göstergebilimsel ürünlerin içerik düzeyini (gösterilenlerden oluşan) hedefler; Dar anlamdaki göstergebilim ve temsili içeriğin göstergebilimi ile (zihinsel imgeler, vb.) belirsizlikten kaçınmak için, "göstergebilim" den bahsedebiliriz. Dar anlamda biçimbilim, gösterenin bakış açısından ele alınan dilsel göstergeleri hedef alır. Genel anlamda, metinsel veya başka göstergebilimsel ürünlerin ifade düzeyini (göstergelerden oluşan) hedefler; belirsizlikten kaçınmak için "göstergebilimsel biçimbilim" den de bahsedebiliriz.

¹⁰ Dilbilim, dilin veya dillerin göstergebilimi olarak görülebilir veya metinler dili ve dilleri içerdiği için, metinlerin göstergebilimi (sözlü veya yazılı) olarak görülebilir. Bununla birlikte, dilbilimin tam anlamıyla göstergebilimsel alanın ötesine geçtiğini unutmamalıyız. Bir yandan, fiziksel uyarılar olan sesbirimciklerin (ve yazmak için yazıbirimlerin) sürekli çözümlemesini içerir. Öte yandan, bazı dilbilimde temsilleri ("zihinsel imgeler") inceleriz veya hatta gösterilenleri sunumlar olarak kabul ederiz. Bizim için fiziksel uyarılar ve sunumlar, en iyi durumda, yani sırasıyla bir gösterenle ve bir gösterilen, göstergebilimin çevresindeki unsurlarla ilişkilendirilirler.

Teorik, uygulanmış, uygulanabilir, uygulamalı göstergebilim

Teorik göstergebilim ile uygulanmış göstergebilim arasında ayırım yapalım. **Teorik göstergebilimde**, teori açıkça ana amaçtır. **Uygulanmış göstergebilim, uygulamalı göstergebilim** ve **uygulanabilir göstergebilim** olarak alt bölümlere ayrılabilir. Uygulamalı göstergebilim, belirli bir göstergebilimsel ürünün tanımına ilerler; o halde teori, her şeyden önce, çözümlenen belirli ürünün bir aracı ve bilgisi onun sonudur. Uygulamalı göstergebilim, uygulanabilir göstergebilim gibi, teorik göstergebilimi çözümlene araçları deposu olarak kullanır; ancak göstergebilim uygulamasından farklı olarak, her şeyden önce genel olarak uygulama için kavramları ve yöntemleri tanımlamayı amaçlar ve belirli göstergebilimsel ürünleri çözümlerse, bunları her şeyden önce kavramlarını ve yöntemlerini göstermek ve / veya ilgi düzeyini ve değerini kanıtlamak için bir araç olarak kullanır. Kuşkusuz, deneysel bir nesne göstergebilimsel bir teoriyi oluşturmak, belirtmek, doğrulamak, hatta geçersiz kılmak için kullanılabilir; ama bu bakımlardan bir amaç değil, bir araç olarak kalır. Deneysel nesne kavramına daha sonra geri döneceğiz.

Teorik göstergebilim, örneğin Peirce (1882-2009) [1867-1892], Saussure (1955 [1916]), Hjelmslev (1971 [1943]) veya Greimas ve Courtés'in sözlüğünde (1979 ve 1986) temsil edilir. Uygulanabilir göstergebilim, ister genel ister özel göstergebilim olsun, bir veya daha fazla okulu etkilese de, özellikle göstergebilim ders kitaplarının sonucudur: örneğin, Barthes 1985 [1964], Guiraud 1971, Courtés 1976, Hénault 2012 [1979], Deely 1982, Eco 1988, Everaert-Desmedt 1990, Fisette 1990, Nöth 1990, Courtés 1991, Sebeok 1994, Courtés 1995, Liszka 1996, Klinkenberg 1996, Bertrand 2000, Fontanille 2003, Hébert, 2004-, Zilberberg 2006, Courtés 2007, Hébert 2009, Crow 2010, Zilberberg 2012, Jappy 2013, Chandler 2017. Uygulamalı göstergebilim özellikle (esas olarak?) Eğitim bağlamında ve göstergebilimciler veya göstergebilimci olmayanlar tarafından, diğer disiplinlerin, özellikle de profesyonellerin yararına (örneğin, reklamcılıkta) gerçekleştirilen uygulamalarda üretilir. Bir uygulama, her ne kadar örtük ve dönüşlü olmayan (bilinçsiz) olursa olsun, her zaman bir teoriyi önceden varsayan, ancak örtük ve dönüşsüz (bilinçsiz) bir yöntemi önceden varsayar. Sonuç olarak teori, teori metninde ve teori, metod metninde ve uygulama metninde ayırt edilebilir. "Aynı" teori, ekleme, çıkarma, kalma, koruma vb. yoluyla önemli içerik çekimlerinden geçebilir. -bu üç bağlamdan birinden diğerine geçerek, statü değişikliği ve etkisinden bahsetmeye bile gerek yoktur.

Aynı şekilde şunları da ayırt edebiliriz: (1) teorik metinden dolaylı da olsa ortaya çıkan uygulama metodolojisi; (2) bu "aynı" metodoloji, uygulanabilir göstergebilimde açıklanmış ve muhtemelen geliştirilmiş, düzeltilmiştir; ve (3) bu "aynı" metodoloji kullanılmış ve muhtemelen geliştirilmiş, uygulamalı göstergebilimde düzeltilmiştir.

Teoriden ve *yöntemden* az önce bahsettik ... Açıkçası ...*teorisinde* ortaya çıkar. Böylece bir teori teorisi (metateori), bir yöntem teorisi, bir uygulanabilir teori ve bir uygulamalı teori buluyoruz.

Genel / özel göstergebilim

Klinkenberg (1996: 29-33) genel / özel (veya özel) / uygulanmış göstergebilim üçlüsü önermiştir. Aslında, bir göstergebilim, diğerinden daha fazla veya daha az genel / özel olabilir. Örneğin, görsel göstergebilim, görüntülerin göstergebiliminden daha geneldir (çünkü görsel olan her şeyin bir görüntü olması gerekmez). **Genel göstergebilim**, ilke olarak tüm özel göstergebilimleri kapsar. Genel göstergebilim, ilke olarak herhangi bir göstergebilim ürününe uygulanan teoriler ve metodolojiler sunar. **Özel göstergebilim**, belirli türdeki göstergebilimsel ürünlere (ör. Metin göstergebilim, görüntü göstergebilim vb. belirli belirli ürünlere (ör. İncil'in göstergebilimine) veya bu ürünlerin soyut öğelerine uygulanan teoriler ve metodolojiler sağlar. (örneğin, dini göstergebilim, metafor).

Bize öyle geliyor ki, aslında genel teorik / özel teorik / genel uygulanmış/ özel uygulanmış göstergebilim arasında ayrım yapmalıyız. Örneğin, genel göstergebilimsel kategoriler ve yöntemlerle heykellerin bir analizini yaparsak, uygulanmış genel göstergebilimden bahsederiz; heykele özgü göstergebilimsel kategorileri ve yöntemleri kullanmayı tercih edersek, o zaman özel uygulanmış göstergebilimden bahsederiz.

Göstergebilimin genelliği / özelliği kademeli ölçeklerde ortaya çıkar. En genelden en özele doğru giden bu tür bir ölçeğin basitleştirilmiş bir örneğini verelim (koyu renkli öğeler bağlantılı öğelerdir): **göstergebilim**> tatsal göstergebilim, **görsel göstergebilim**, vb. > görüntünün göstergebilimi, **filmin göstergebilimi** vb. > macera dram filminin göstergebilimi, **suç dram filminin göstergebilimi**> **belirli bir suç dram filminin göstergebilimi veya bu tür filmlerin bir bütüncesi.**

Daha kavramsal, daha yapılandırılmış nesnelere ile "deneysel", daha somut, daha verili dediğimiz diğerleri arasında açık bir sınır vardır (ancak veriler her zaman zaten yapılarıdır). **Deneysel nesnelere, yapılandırılmış nesnelere** ortaya koyar. En deneysel nesnelere kanıtlanmış olaylardır (böyle bir film, böyle bir metin). Daha yapılandırılmış ve daha az deneysel nesnelere, türlerdir (örneğin, bu tür film türü) veya diğer soyutlamalardır (örneğin dinsel). Uygulamalı göstergebilimin en karakteristik nesnesi, açıkça kanıtlanmış deneysel nesnedir.

NOT: GÖSTERGEBİLİMSEL ÇALIŞMANIN HEDEFLERİ

Göstergebilim için olası ana çalışma nesnelere bir tipolojisini önerelim: (1) yazar teorisi (örneğin, birkaç kitapta yer alan Genette'in anlatım bilimi üzerine); (2) teori-metin (örneğin, "Görüntünün Retoriği" üzerine, Barthes'ın metni (1992 [1964])); (3) ürünlerin özelliği (örneğin, metinlerarasılık, dizem, göstergebilimsel işlemler üzerine); (4) ürün oluşumu, özel (örneğin, göstergebilim ve İncil); (5) ürün türü (örneğin, fotoğraf göstergebilim, görsel göstergebilim); (6) disiplin (örneğin, göstergebilim ve dilbilim); (7) etki alanı (ör. göstergebilim ve din).

Göstergebilim kısıtlı / kütle yayılımı

Bourdieu (1991) kategorilerini kullanan Klinkenberg (2012: 16), göstergebilim için sınırlı üretim ve iletim alanını (göstergebilimciler ve göstergebilimciler için göstergebilim) ve bir

seri üretim ve yayılma alanını ayırır. Kısıtlı veya kitlesel bir türden alımlama (okuma, eleştiri, analiz, yorum, vb.) eklemek de muhtemelen gerekli olacaktır; gerçekte, birinci türden bir ürün ve ikinci türden bir nesne aynı şekilde alınmaz (örneğin, Rastier'in dediği gibi, ilki genellikle karanlık düzende, örneğin daha yavaş, en azından yeni başlayanlar için ve ikincisi ışık düzeninde okumayı gerektirir). Yayma (fr. Diffusion) (iletim şekli) ve alım farklı işlemlerdir ve alım, üretimin nasıl tanımlandığına bakılmaksızın, üretimin gerekli bakışımı karşılığıdır.

Klinkenberg'in (2012: 17) önermeleri:

"Sınırlandırılmış göstergebilimsel alan, edenler ve kavramlar gibi yasallığın yoğunlaştığı alandır. Göstergebilimciler için göstergebilimdir. [...] Disiplinin [diğer disiplinler için] yardımcı rol oynadığı, göstergebilimsel yayılma ve geniş üretim alanı içindedir. Ve uygulayıcıları, nadiren de olsa, kısıtlı alanda [göstergebilimin] düzeni yöneten standartlar konusunda çok az yasallığa sahiptir. Ayrıca onlar tarafından seçilen göstergebilimsel araçların sıklıkla teorik çerçevelerinden kopuklarını ve ayrıca bu araçların özellikle sınırlı alanın edenleri tarafından merkezi veya güncel olarak değerlendirilen araçlar olmadığını gözlemliyoruz. "

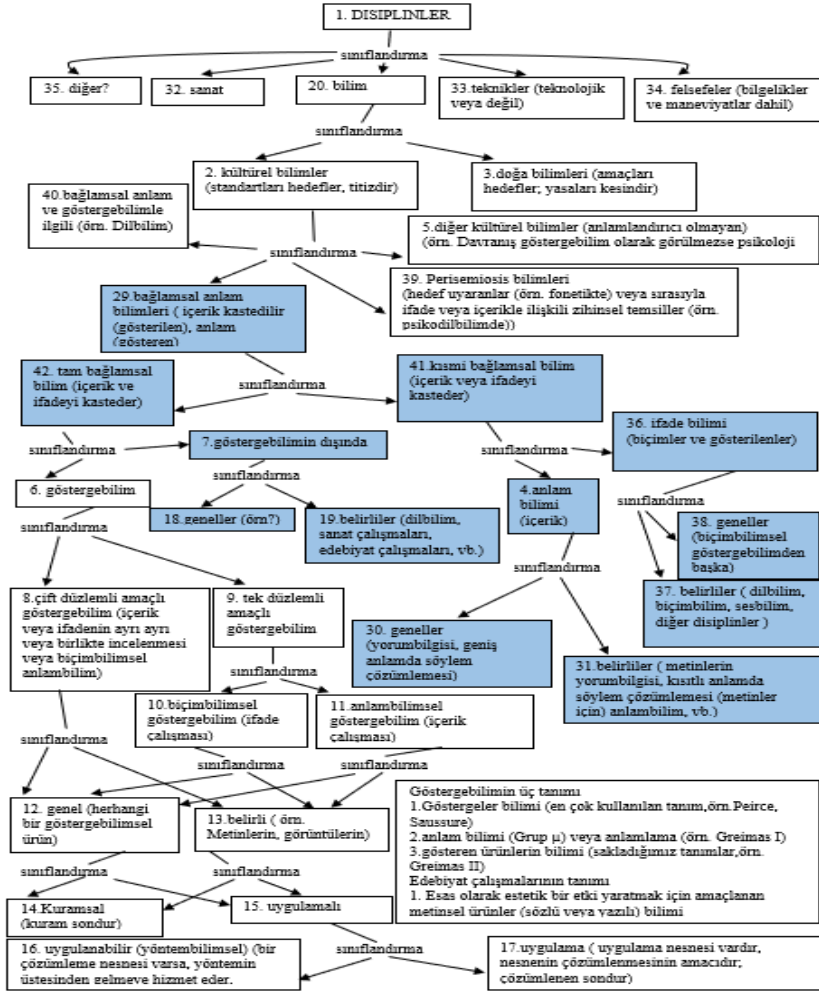
Bu bağımsız, harap olmuş (en azından onları güncellemezsek) ve çevresel yardımcı araçlara bir örnek olarak, devasa başarısının "kurbanı" olan aktif modeli verebiliriz: örneğin, en azından Quebec'te, genellikle ilkokuldan hemen sonra öğretilir.

Genişletilmiş üretim ve iletimin göstergebilimi şüphesiz disiplinin uygulamalı yönünü daha çok kullanır. Açıkçası, geri bildirimler "**genişletilmiş**" **göstergebilimden** "**sınırlı**" göstergebilimlere kadar mümkündür: örneğin, "egzotik" nesnelere uygulanan göstergebilimsel teoriler ve yöntemler geçersiz kılınabilir, değiştirilmeli, tamamlanmalıdır.

Başka bir disiplinin (edebiyat, sosyoloji, psikiyatri vb.) alanında çalışan göstergebilimci, disiplinler uzmanların direnişiyile karşılaşabilir. Bu nedenle göstergebilimin ev sahibi disipline teorik ve / veya metodolojik katkısını gösterme ihtiyacı, hiç şüphesiz yararlıdır. Göstergebilim, bu disiplinde¹¹ çözülmemiş sorunların üstesinden gelmek için büyük bir stratejik ilgiye sahiptir.

Aşağıdaki diyagram, disiplinlerdeki göstergebilimin yerini kısaca belirtir ve olası alt bölümleri sunmaktadır (sayılar yalnızca görsel tanımlama için kullanılır).

¹¹ Bu paragraf, teşekkür ettiğimiz Yvan Darrault-Harris'in önerisinden gelmektedir.

Şekil 7 - Göstergebilimin durumu

Gösterge

Gösterge terimleri arasındaki birleşimler

Göstergenin, belirleyici de dahil olmak üzere birçok tanımı vardır: bir gösterge, belirli terimlerin, belirli ilişkilerin (örneğin, bu terimler arasında) ve belirli işlemlerin (gösterge terimleri, ilişkileri ve / veya işlemlerine uygulanır) varlığıyla tanınır. Sunacağımız modelleme kapsamlı değildir, özellikle bir yapının diğer iki tür bileşenini bir kenara bırakarak yalnızca terimleri bir kriter olarak alır: ilişkiler ve işlemler. Teorilerde kanıtlanmış bazı temel terim birleşimlerini kısaca sunalım.

Matematiksel bir bakış açısıyla, terimler olarak alırsak: (1) uyarıcı (fiziksel ve bir gösterenle ilişkili); (2) gösteren; (3) gösterilen; (4) mantıksal kavram; (5) psikolojik kavram; ve (6) gönderme, birkaç düzine terim birleşimi ve dolayısıyla göstergenin mümkün olduğu kadar çok yapısı vardır.

NOT: KAVRAM

Mantıksal kavram, esas olarak felsefede ve daha özel olarak mantıkta kullanılır. Psikolojik kavram farklı isimler alır: bilişsel kavram, sunum, sunum (Rastier), çoklu görüntü (Rastier), zihinsel imge (terimin sadece görsel anlamda olması gerekmez). Kavramı sembolize etmek için dikey çubukları kullanabiliriz: | kavram |.

Aslında, bildiğimiz kadarıyla birçok yapı onaylanmamıştır. Örneğin, göstergenin yalnızca gösterilenin tek başına yapıldığını söyleyen bir teorinin nasıl gerekçelendirileceğini görmek zordur; bilinene göre, mantıksal kavramı göstergede içeren hiçbir teori psikolojik kavramı içermez ve bunun tersi de geçerlidir (mümkün olan kavramı ve göndermeyi özümsemedikçe); nihayet (ve daha ziyade), bildiğimiz kadarıyla, hiçbir teori altı kavramlı yapıyı işlemez. Açıkçası, teoriler bizim seçtiklerimizden farklı bir veya daha fazla terimi içeren yapılar sunabilir.

Birimsel İsimlendirmenin Göstergesi

Göstergenin en eski teorilerine **isimlendirme** denir ve tek bir gösterge önerir: farklı bir fiziksel uyaran, her bir farklı ögeyi belirtir. Yeni isimlendirme teorileri vardır, örneğin Morris, Carnap, Montague ve Russell (yalnızca mantıksal özel isimler için). Belirlenen ögenin gönderme statüsünü aldığını ve ikincisinin göstergeye içsel olduğunu düşünürsek (göstergelerarasılık olduğunu söyleyeceğiz), isimlendirme teorilerini ikili olarak düşünmek de mümkündür: daha sonra farklı bir fiziksel uyaran, her bir farklı göndermeyi belirler. İlke aynı kalır, fiziksel bir uyaran dünyanın bir "nesnesine" (malzeme olsun ya da olmasın) yapılandırılan bir etiketten oluşur.

Saussure'ün ikili göstergesi

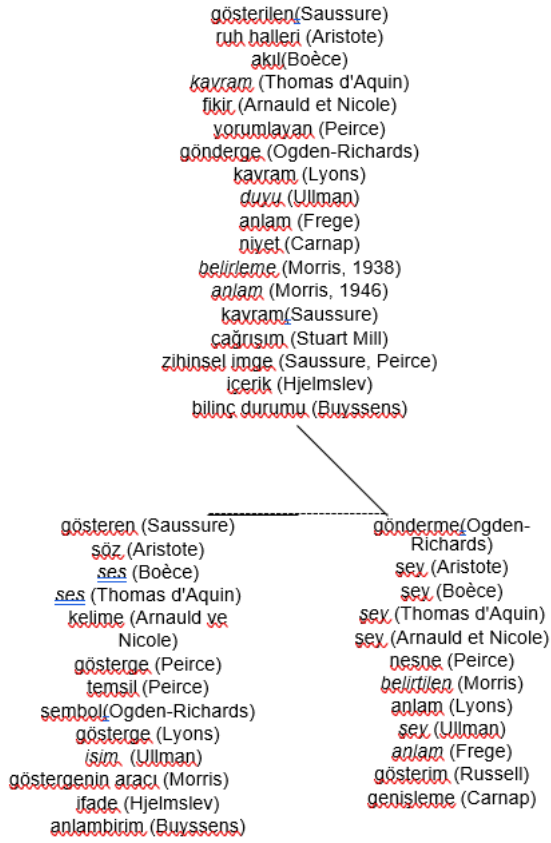
Bildiğimiz gibi, Ferdinand de Saussure 20. yüzyılın başında gösteren ve gösterilenden oluşan ikili bir gösterge önerdi (bu gösterge genellikle alt yarısı gösteren ve üst yarısı gösterilen bir daire ile temsil edilir) . Örneğin Greimas ve Rastier, göstergenin bu şekilde uyumlu olduğunu da düşünürler. İkili, Saussure veya diğer göstergeler, bir yandan algılanabilir bir ögeye (uyarıcı) veya algılanabilir bir ögeyle (gösteren) ilişkili bir ögeye karşı çıktıkları ölçüde ve diğer taraftan anlaşılır bir ögeye (gösterilen, kavram), hatta eğer onların iradesine aykırı ise, genellikle çok eski resmen onaylatma serilerine sıklıkla katılırlar: beden / ruh, edebi / mecazi anlamda, görünüş / varlık, ifade / çağrışım vb. (Hébert, 1999).

Üçlü gösterge

Üçlü göstergenin teorileri çoktur. Bu tür bir göstergeyi görsel olarak temsil etmek için genellikle bir üçgen kullanılır. Buna "göstergibilimsel üçgen" denir (bu üçgenin tabanı, ilk ve son noktalar arasındaki ilişkinin diğerleri arasındaki ilişkiden daha az doğrudan olduğunu belirtmek için genellikle noktalı çizgilerle gösterilir; buna geri döneceğiz).

Aşağıdaki çizge, bir Eco'nun çizgesinin (1988: 39) zenginleşmiş şeklini oluşturur (özellikle Rastier tarafından yazılan bir metinle (1990). "Aynı" terim için verilen farklı isimleri karşılaştırır. "Aynı" nın etrafına alıntılar koyarız çünkü bu terimler hakkında düşünme şekli genellikle çok farklıdır. Aslında, bunlar en iyi ihtimalle benzerdir. Örneğin, Peirce'in

yorumlayan göstergesi, bu teorisyen tarafından tasarlanan göstergenin üç terimi arasında, Saussure'ün "gösterilen" dediği veya Aristoteles'in "zihin durumları", vb. dediği şeye en çok benzeyen şeydir. Kıyaslama sağlamak için, Saussure'e göre gösterge terimlerini çizgeye yerleştirdik, ancak az önce gördüğümüz gibi Saussure göstergesinin üçlü değil ikili olduğunu hatırlamalıyız.

Şekil 8 – Göstergebilimsel üçgenin terimleri

Bazen, terminolojik farklılıklar teorik bir yakınlaşmayı gizler; bazen yeniden ikiye katlarlar ve derin anlaşmazlıkları gösterirler. Bazen aynı adlandırma farklı terimleri kapsar. Bu ismin mucidi Saussure'ün konumlarıyla çelişen, gerçekte genellikle bir kavram olarak düşünülen gösterilen ile durum böyledir. En yaygın üçlü gösterge yapıları, (1) fiziksel uyarıcı veya göstereni (ikisi, gösterenin açıkça bir uyarıcı olarak alındığı teorilerle genellikle ayırt edilemez), (2) mantıksal veya psikolojik kavramı ve (3) göndereni birleştirir. Örneğin, Aristoteles için göstergenin fiziksel bir uyarandan, psikolojik bir kavramdan (zihin durumu) ve bir gönderenden (nesnenin kendisi mi yoksa buradaki gösterge içinde bir kopyası mı?) oluştuğunu söyleyeceğiz. Bu göstergeyi kullanan teorilerin birçoğu, aslında bir kavram olan "gösterilen" olarak adlandırılır.

Grup μ 'ya göre görsel gösterge

Grup μ , görüntüsel görsel göstergeler ve yoğrumsal görsel göstergeler arasında ayırım yapar. **Görüntüsel görsel göstergeler, tasvirde** temsil edilen gerçek figürlerle ilişkili olanlardır (resim, çizim, resim, fotoğraf, film, vb.). Bunlar (1) tanınabilir (bir ev, bir kadın vb.) veya değil (sanatsal tasarım ögesi, bir tür uçak vb.); (2) kurgusal ürünlerde (kurgusal bir çizgi roman) veya değil (bir suçlunun yüzünün adli tıp çizimi); (3) gerçek varlıklara (Napolyon) karşılık gelir, hayali ama mantıklı (ortalama bir Amerikalı), hayali ve mantıksız (sosyolojik: tek boynuzlu at, aptalca: Magritte'nin havada duran ekmekler).

Yoğrumsal görsel göstergeler iki türe ayrılabilir: **betisel yoğrumsal görsel göstergeler** (örneğin, görüntüsel görsel gösterge "ev" oluşturmak için kullanılan bir üçgen ve kare) ve **betisel olmayan yoğrumsal göstergeler** (örneğin, bir resmin hamurunun rengiyle, dokusuyla (gerçek ve taklit edilmemiş) ilişkili olanlar). Unutulmamalıdır ki, bir geometrik şekil, betimlendiği dünyada, örneğin Magritte'nin eserlerindeki kürelerde "yaşayabilir" ve bu nedenle aynı zamanda betisel yoğrumsal bir göstergeye (oluşturulduğu ölçüde) ve görüntüsel bir göstergeye (tasvir edilen dünyada yaşayan bir nesne olduğu ölçüde) karşılık gelir. Görsel dışında görüntüsel göstergeler mevcut olduğundan (örneğin, belirli bir müzik aleti guguk kuşunun şarkısını taklit edecek) "görüntüsel görsel gösterge" adı gereksiz değildir.

Grup μ 'ya göre, göstergebilimin tüm göstergeleri görüntüsel görsel göstergeler (ancak yoğrumsal görsel göstergeler hariç) dışında aynı yapıya sahiptir. Görüntüsel görsel göstergelerde gösterilen, "tür" adı verilen bir terimle değiştirilir (bu kelime daha sonra özel bir anlam kazanır):

"Tür", görüntüsel göstergeler [örneğin bir kedinin çizimi] yapısını dikkate aldığımızda anlaşılacak belirli bir işleve sahiptir. Uyarıcı, yani göstergenin maddi desteği (noktalar, çizgiler, eğriler vb.), gönderge ile (kedi dediğimiz hayvan sınıfı) dönüştürücü bir ilişki sürdürür: çizilen kedi, havyan türü olan kediyle hiç de aynı değildir. Ama bir kediyi tanıyorum çünkü uyarıcı, hayvan kedi hakkında bildiklerime (gönderge) uyan bir türe (bir dizi görsel nitelikler) eşdeğer bir modele (gösteren) uyuyor. Tüm bunlar karmaşık görünebilir, ancak görüntüsel bir gösterge için anlamlandırma sürecinin, uyarıcının (çizim) ve göndergenin (temsil edilen şey) aynı uyarıcı ve gönderge arasında meydana gelen dönüşümleri açıklayan "tür" ile uygunluk ilişkilerini sürdürmesi gerçeğiyle sağlandığını anlamamıza izin verir (Grup μ , 1992: 136).

Bu görüntüsel görsel gösterge modelinin bir tartışması için bkz. Hebert, 2010.

Göstergebilim içi (fr.intrasémiotique) / göstergebilim ile ilgili (fr.périsémiotique) / göstergebilim ötesi (fr.extrasémiotique) yollar ve ögeler

Son olarak, iki ayrıntıdan bahsebiliriz. Kavramlar, ilişkiler ve işlemler (yollar dahil) duruma göre şunlar olacaktır: (1) göstergebilimsel (gösterge (ler) e dahil); (2) bağlamsal anlam ile ilgili (örneğin, Saussure'ün teorilerine göre fiziksel uyarıcı); veya (3) bağlamsal anlam ötesi (örneğin, Saussure'ün teorilerine göre gönderge).

Göstergenin kavramı, ilişkileri ve işlemleri arasında farklı izlemler kurulabilir. Sadece göstergenin kavramlarını ele alalım. Saussure'ün göstergebilimine göre göstergebilimsel yolculuk, gösterenden başlayarak gösterilenle sona erer (gerçekte gösterilenler aynı zamanda

gösterenlere giden yolculuk için de başlangıç noktaları olabilir). Aristotelesçi modele göre göndermeli ders, elbette uyarandan başvurana ve bu da kavram aracılığıyla gidecektir. Yollar kısmen veya tamamen bağlamsal anlamla ilgili veya bağlamsal anlam ötesi olarak kabul edilebilir; örneğin, Saussure'ün teorilerine göre (göstergeden göndergeyi hariç tutan) gönderge izlemi kısmen bağlamsal anlam ötesi olarak görülecektir (çünkü gönderge bağlamsal anlam ötesi olarak kabul edilir).

Sistem, norm ve sapma

Normun tanımı ve tipolojisi

Mantıksal olarak, bir standart üçlü bir varlık olarak görülebilir. Norm, bir özne (bahsettiğimiz şey), bir yüklem (onun hakkında söylediklerimiz) oluşurken, aralarında **yükümlü kipliktir** (yani, görevle ilgili olarak, örneğin: sahip olunması gereken, yapılması gerekenler).

Kiplik nedir? Nadiren tanımlanan bir kavramdır. Kiplik şu şekilde tanımlanabilir:

(1) bir ayırtkan (bir yüklem) (2) güçlü genellik, (3) genellekle aynı türden küçük bir kapalı kiplik grubu içinde tanımlanmayan, (4) uygulandığı ögenin (öznenin) doğasını etkileyen özelliktir. Örneğin, doğrulayıcı yöntemler arasında, esas olarak doğru ve yanlış sayılır.

Doğrulayıcı (doğru, yanlış vb.), varlıkbilimsel (gerçek, gerçek dışı veya imkansız, mümkün), duygulanımsal (pozitif, negatif vb.) ve tabii ki yükümlü kiplik gibi birçok kiplik türü vardır. Temel olarak, varlıkbilimsel kiplikler nesnelere ne olduğunu etkiler; yükümlü kiplikler, ne olması gerektiği; gözlemci şeylerin olmasını istediği şey isteksel kipliktir. Açıktır ki, bu kiplikler arasında farklılıklar kurulabilir; örneğin, şeyler olması gerektiği veya olmasını istediğimiz gibi olmayabilir. Temel olarak, varlıkbilimsel kiplikler ve genel olarak kiplikler tanımlayıcı bir perspektifte; yükümlü kiplikler kuralcı bir perspektifte yer alır.

Nitelikli yükümlü kiplikler arasında ayrım yapabiliriz (sahip olmak veya olmak suretiyle değiştirme) - örneğin, bir evin bir kapısı ve eylemsel yükümlü kiplikler (yaparak değiştirerek) olması gerekir- örneğin, bir gitar müzik üretmelidir. Ayrıca, nihayetinde, kipliği aktaran dilin etkisinden ayrı olarak, en genel düzeyde, bir eylem yükümlü kiplikler, atıfsal bir yükümlü kiplikte çözümlenebilir (örneğin, bir gitar müzik üretme özelliğine sahip olmalıdır). Prensipte olarak, bir varoluş biçimi, sahip olmanın bir biçimi (güzel olan bir ev, güzelliği olan bir evdir) ya da tam tersi olarak çözümlenebilir. Özne ve nesne (yüklem) arasında evrensel bir bağlantı (yani bağlantı) olarak, Greimas'ın iki kavramı olan birleşim (nesne ile) / ayrılma (nesne olmadan) kullanabiliriz.

Yapmak, sahip olmak ve olmak, **insanın etkisiyle tanımlamanın** (göstergebilimsel veya başka türlü), yani insanlarla ilgili olarak adlandıracağımız ana alanları oluşturur. Tanımın alanları ve dolayısıyla bunlara dayanan yükümlü kiplikler alt bölümlere ayrılabilir veya genişletilebilir. Örneğin, genel anlamda yapmak, düşünmeyi, söylemeyi ve kısıtlı bir şekilde yapmayı içerir. Söylem, anlamlandırmak için genişletilebilir (örneğin, bir şeyi kelimelerle değil, aynı zamanda görüntüler, jestler vb. ile de belirtebiliriz). Aynı temelde: düşünmek, belirtmek, yapmak (sınırlı anlamda), sahip olmak ve olmak. Yükümlü kiplikler ve insanla

ilgili alanlar arasındaki etkileşim, özellikle geleneksel olanı tanımlar: iyi söylem / kötü söylem, iyi söylem / kötü söylem, daha genel olarak iyi anlama (geleneksel göstergebilim / kötü anlam, iyi anlama, kötü anlama).

Yükümlü kiplikler dört ana biçim alır. Onları görev ve sahiplik ile örneklendiriyoruz, ancak aynı ilkeler görev ve yapmanın (ve alt bölümleri: dar anlamda düşünme, anlam ve yapma) olduğu kadar görev ve varlık için de geçerlidir. Bu formlar şunlardır: (1) **yönerge** (olmalıdır); (2) **yasaklama veya sürgün** (olmamalıdır); (3) **izin verme** (sahip olmamak zorunda olmamak); ve (4) **seçimlik** (sahip olmamak). İlk iki terim "**zorunluluk**" başlığı altında ve son ikisi "**seçenek**" başlığı altında gruplanabilir. Sınırlı anlamda **özgürlük** (0), herhangi bir yöntemden etkilenmeyen ve bu nedenle bu bakımdan kararsız veya belirsiz olana uygulanır; genel anlamda (0 veya 3 veya 4), özgürlük aynı zamanda seçenekleri de içerir.

Aşağıdaki tablo tipolojimizi özetlemektedir.

hedeflenen kiplik isim	1. yönerge (olmalıdır)	2. yasaklama veya sürgün (olmamalıdır)	3. izin verme (sahip olmamak zorunda olmamak)	4. seçimlik (sahip olmamak).
yönerge(1)	+			
yasaklama veya sürgün (2)		+		
İzin verme (3)			+	
seçimli (4)				+
zorunluluk (1 veya 2)	+	+		
seçenek (4 veya 5)			+	+
Sınırlı anlamda özgürlük (0)	-	-	-	-
genel anlamda özgürlük (0 veya 3 veya 4)	-	-	- veya +	- veya +

Tablo 4 – Yükümlü kipliklerin tipolojisi

Bu arada, genellikle göstergebilimde sunulan yükümlü dörtgeni (*fr.carré déontique*) genişlettiğimizi not edeceğiz. Bu geleneksel dörtgen, yapmanın kipliği ile birlikte aşağıdaki biçimi alır (Greimas ve Courtés, 1979: 90): (1) yönerge (yapmak zorunda); (2) yasaklama (yapmama görevi); (3) izin verme (yapmamalı); (4) seçimlik (yapmak zorunda değil).

"Zorunluluk" dediğimiz şeyin dörtgenin dildeki diğer terimleri tanımlamak için kullanılan özel bir terim (bileşik bir terim) olmadığı not edilmelidir, çünkü oraya yerleşen olgunun aynı zamanda bir yönerge ve bir yasak olması gerekmiyor, basitçe ikisi de bir yönerge ve bir yasak olması olmalıdır. Genel anlamda seçenek ve özgürlük için aynı ilke, aynı zamanda "ve" yerine "veya" dan yararlanır. Şüphesiz, bir "veya" karakterini oluştururken ve kullanırken sadece "ve" yi değil, her zaman "veya" yı dahil etmek ilginç olacaktır. Klein'in 4-grubu yükümlü dörtgen veya göstergebilimsel dörtgen gibi. → **Göstergebilimsel dörtgen.**

Yükümlü veya diğer kiplikler, kategorilere göre (tümü veya hiçbiri) veya kademeli (belirli dereceler, yoğunluklar ile) bir bakış açısıyla düşünülebilir. Örneğin, etik bir sistemde yalan söylememek, öldürmemekten daha az güçlü bir yasak oluşturabilir.

Yükümlü izlem

Açıktır ki, belirli bir öge bir kiplikten diğerine geçebilir, örneğin 1'den 4'e, 0'dan 1'e vb. Örneğin, Fransız şiirinde romantizm lirizmi (kiplik 1) empoze eder; tepki olarak, Parnassus'un hareketi onu yasaklamıştır (kiplik 2).

Normların ardılıklarının veya dönüşümlerinin bir tipolojisini çizelim, öyleyse yükümlü izlemleri çizelim.

Aşağıdaki öğelerden biri: (1) önceden belirlenmiş unsurlar, (2) sürgün (yasaklanmış), (3) izin verilmiş, (4) isteğe bağlı. Yükümlü kipliklerle ilgili olarak bir normun 16 dönüşümü meydana gelebilir: öngörülen bir ögenin yasaklanması; yasak bir unsurun yönergesi; isteğe bağlı bir ögenin yönergesi; vb. Örneğin, gerçekçi hareket (ilke olarak) romantik lirizmi yasakladı. Romantik lirizm, Aydınlanma ve klasisizmin “soğukluğuna” lirizmi emrederek ve “mesafeyi” yasaklayarak tepki gösterdi. Bu standartlaştırılmış nesnelere üzerindeki standardın değiştirildiğini veya standartlaştırılmış nesnenin bir standart tipinden (örneğin, bir yönergeden) diğerine (örneğin, yasaklamaya) "geçtiğini" söyleyebiliriz. On iki kombinasyon açıktır: Bir standardın başka bir standarda dönüştürüldüğü kombinasyonlardır; diğer dördü bir koruma operasyonu ile bir standardın korunduğu durumu gösterir (bunları parantez içine koyarız). İki tür koruma olduğunu unutmayın: işaretli (dönüştürme işlemi beklenmez), belirtili (beklenen dönüştürme işlemi görünmez). İşaretli koruma, diğerleri gibi, çoğu zaman fark edilmese bile önemli bir işlemdir. Göstergebilimsel bir bakış açısına göre, beklendiğinde olmayacak olan, beklenen veya beklenmeyen ne olduğu kadar önemlidir. Aşağıdaki tablo (örneğin, "Bir ögenin yasaklanması ...") tam bir ifade oluşturmak için bir sütuna (örneğin, "... Öngörülen") okur (örneğin, "Önceden Yazılmış Bir Ürünün Yasaklanması"). Daha eksiksiz bir kombinasyon, zorunlulukları, seçenekleri ve özgürlükleri içerecektir.

	... YASAKLAMA	... YÖNERGE	... İZİN	... SEÇİMLİ
BİR ÖGENİN YASAKLANMASI...	(1)	2	3	4
BİR ÖGENİN YÖNERGESİ...	5	(6)	7	8
BİR ÖGENİN İZİNİ...	9	10	(11)	12
BİR ÖGENİN SEÇİMLİĞİ...	13	14	15	(16)

Tablo 5 - Bir normun 16 ana dönüşümü

Kural ve sapma

İnsan, diğer göstergebilimsel cümlelerde olduğu gibi normlara ve sapmalara mahkumdur: yorum, anlama, göstergebilim vb. Çizgesel olarak doğa bilimlerinin yasaları ve kültür bilimlerin, normları incelediğini söyleyebiliriz. Kuralları ve bunlarla bağlantılı sapmaları kavrama ve inceleme yolu, bu nedenle, anlam ve / veya göstergebilimi inceleyen disiplinler için çok önemlidir ve sürekli olarak günceldir.

Bu nedenle, herhangi bir göstergebilimsel ürün, farklı derecelerde, bunlara uyararak veya onlara ulaşmayarak veya hatta bunlardan "saparak" veya yeni karşıt veya basitçe farklı normlar üreterek veya dikkate alınan normlarla ilgili olmayarak veya dikkate alınan normlarla ilgili olarak karar verilemez. Bu anlamda, bizim için hiçbir göstergebilimsel ürün normun dışında değildir, yalnızca belirli bir norm türünün dışında veya belirli bir normun dışında olabilir. Standart olmayan metin veya daha genel olarak standart olmayan göstergebilimsel ürün, en eksiksiz olanı, kesinlikle düşünülemez olanı olacaktır. Düşünülemez olan, muhtemelen kaymakta olan ancak büyük göstergebilimsel eserlerin, en azından belirli kategorilerinin kendisine doğru ilerlediği bir ufuktur.

"**Norm**" kelimesi en az beş şeye atıfta bulunabilir: (1) karşılanması gereken "norm", örneğin sonenin kuralları; (2) soyut kip, bulduğu ve soyut kipte normu gerçekleştiren tür, örneğin sone tipi; (3) norma saygı duyan ve bunu bir oluşum (gösterim) olarak gerçekleştiren birim, örneğin böyle bir uyumlu sone. Norm ayrıca şunları da belirleyebilir: (4) normu gerçekleştiren oluşumların sınıfı, örneğin mevcut uygun sone türünün sınıfı; (5) norm oluşumunda normun meydana gelen gerçekleşmesi (*fr.* advenir). "**Standardizasyon**" kelimesini ekleyelim: bir normun oluşturulması veya muhtemelen bir birimden norma dönüştürülerek uyum sağlama süreci.

"**Sapma**" kelimesi aynı zamanda en az beş şeye de atıfta bulunabilir: (1) kural olarak norma uyulmaması durumunda; (2) bu uygunsuzluğun ortaya çıkması (a anlamına gelen "**sapma**"); (3) bu uygunsuzluğu içeren birimin üretimi (b anlamına gelen "sapma"); (4) bu saygısızlığı gösteren birlik; (5) kural olarak norm ile onu karşılamayan birim arasındaki mesafe (örneğin, istatistik).

Aşağıdakileri ayırt etmek de gereklidir: **kuralcı (fr. normatif) özne**, tür normunun ve / veya oluşumunun üreticisi; **yayıcı özne**, oluşumun üreticisi ve / veya standart sapma (bir sapmanın nasıl normalleştirilebileceğini daha sonra açıklayacağız); **kural için özne**, belirli bir norma tabi olan ve prensip olarak ona uyması gereken özne; **sapma için özne (fr. sujet pour l'écart)**, prensipte bir sapma yaratması gereken konu.

"Ne dediğimiz" (mantıksal önerme), "ne hakkında konuştuğumuz" (konu) ve "onun hakkında ne söylediğimiz" (yüklem) olarak ayrılır. "Nasıl söylenir", "ne söylenmeli" demenin yoludur. O zaman sapma ve norm, "ne dediğimizde", "ne hakkında konuştuğumuzda", "onun hakkında ne söylediğimizde" ve / veya "onu nasıl söylediğimizde" bulunabilir.

Norm ve sapma birbirine zıttır ve (dolayısıyla) elbette karşılıklı olarak tanımlanır. Zıtlar olarak, on türe kadar norm/sapma üretmek için göstergebilimsel bir karede eklenilebilirler. → **Göstergebilimsel dörtgen (fr. Carré sémiotique)**. "Norm" kavramı, örtük olarak da olsa şunu çağırır: "sapma", diğer kavramların yanı sıra, onunla birlikte tanımlanır. Norm, değerini yalnızca doğrulanmış ve / veya olası veya hatta basitçe olası sapmalar (düşünülebilir veya hatta düşünülemez) ile ilgili olarak alır. Sapma, açıkça, yalnızca test ettiği normla ilgili olarak değerini alır ve böylece görünür kılar ve hatta pekiştirir (Örneğin istisna, daha doğrusu istisna olarak algılama olgusu, olumsuzda bir normun varlığını teyit eder hatta pekiştirir). Bir normun olması için en az bir sapma (sayı ve/veya aynı) olma olasılığı olmalıdır; bir sapma

olması için, elbette, mevcut bir norma göre olması gerekir. Sapma olasılığı yoksa, diğer her şey eşitse, norm değil, yasa vardır. Kanunlarda ve/veya standartlarda bir düzenlilik olmadığında, bunun nedeni sistemsizliğin, sistemlerin dışında varoluşun olmasıdır.

Herhangi bir sapma, yalnızca onu zayıflatarak da olsa, bir normun dönüşümünü üretir ve herhangi bir norm, muhtemelen bir önceki sapmanın donmasından kaynaklanır. Herhangi bir norm, kuşkusuz (niceliksel ve niteliksel olarak) yeterince tekrarlanmış bir sapmadan kaynaklanır; herhangi bir sapma bir normdan gelir, herhangi bir norm bir sapmadan gelir: Başlangıçta bir tekbelirimci söylemsöz (sadece bir kez ortaya çıkan bir fenomen) ne norm ne de sapma vardır: mutlak tekbelirimci söylemsöz.

Normlar ve sapma bakışımıdır ve bakış açısı görecelidir: Bir sapmaya göre norm olan, aynı zamanda bu sapmaya göre bir sapmadır.

Sapmalardan da sapmalar vardır; bunlar, eğer ilgili unsurlar karşı çıkıyorsa (ki bu her zaman böyle değildir), norma döner. Örneğin, *Ubu Roi'de* Jarry, "pislik" yerine birkaç "pislik" yazarak dil sisteminden bir sapma üretir. Jarry aynı metinde başka bir yerde "pislik" kelimesini doğru yazmış olsaydı, metnin normundan bir sapma üretecekti, yani "pislik" değil, "pislik" diyecekti, ama bunu yaparken aynı zamanda dilin standardına da geri dönmüş olacaktı.

Norm ve sapma önemli değildir. Bir normun veya bir sapmanın içeriği önemli değildir ve aynı fenomen, zaman içinde art arda veya aynı anda hem bir norm hem de bir sapma olabilir. Aynı nesne için aynı özneye göre ve aynı zamanda çifte standart sapma olması durumunda (diğer bir deyişle, aksi halde her şey eşittir), sistemik düzeyler arasında bir ayrım vardır. Örneğin, Fransızca'da 19. yüzyıla kadar norm olan şiirin nazım şekli, şiirin oldukça nazım olmadığı (en azından "bilimsel" şiir) mevcut normdan bir sapmadır. Çeşitlendirmede norm, tercüme edilmemiş dilden bir ayrılmaydı ama aynı zamanda şiirde normdu; bir araya getirilen unsurların envanterini oluşturan görelilik faktörünün basit bir uygulamasıdır.

Norm ve sapma şunlarla ilişkilidir: (1) gerçekleşebilecek veya gerçekleşmeyebilecek **tahminler** (örneğin, bir sapma bekleniyor, ancak norm karşılanıyor); (2) yerine getirilebilecek veya gerçekleşmeyecek **istekler** (örneğin, bir sapma istiyoruz, ancak norm yerine getirildi); (3) Üretilen veya üretilmeyen **duygulanımlar** (esenlik, esenliksizlik, kayıtsızlık, vb.), (duruma göre, sapmaya veya norma değer vereceğiz, buna kayıtsız kalacağız vb.). Örneğin, kitlesel olarak piyasaya sürülen ürünler (örneğin, duygusal romantizm veya popüler şarkı gibi kasıtsız sanat) genellikle norma ve sınırlı ürünlere (örneğin, "ciddi" romanın "yüksek sanatı" veya "çağdaş müzik"), sapmaya değer verir.

Standart bir birimin yaşam eğrisi, aşağıdaki dönüşüm aşamalarını içerir (genel anlamda):

1. Ön yapılandırma (en az bir tekbelirimci söylemsöz ile);
2. Temel, türün yaratılmasıyla (çift tekrar);
- 3.1. Artırma/koruma/azaltma işlemleri yoluyla nicel gelişim: güçlendirme (konsolidasyon, vb.), en iyi, bakım (belirgin korunarak veya korunmayarak), zayıflama, tükenme vb. ;

3.2. Toplama, silme, koruma vb. işlemler yoluyla nitel evrim. : koruma (yapısının), genelleştirme, tikelleştirme, karmaşılaştırma, basitleştirme, tersine çevirme, aktarma, sistem değiştirme (örneğin, metinden lehçeye), çatallanma, iniş (kız-norm), soylu yok olma (yetim kız normu) veya hayır (yolun sonu).

Norm/sapma ile belirli göstergebilim arasında çeşitli bağlantılar kurulabilir, örneğin Zilberberg'in gerilimli göstergebilimi ve Peirce'in göstergebilimi (özellikle üçüncülük, "kural"ın, "hukuk" rejiminin, dolayısıyla normun rejimi ile) .). Böylece, Zilberberg'in gergin göstergebilimi (daha doğrusu, onun içerdiği olay göstergebilimi), **meydana gelen** olayları (genel anlamda "fenomen" anlamında) ve meydana gelenleri **ayırt eder**. İlki, şu türden **imalara** dayanır: eğer a öyleyse b; örneğin, dilde "pislik" ise (kabaca sözlükte), metinlerde "pislik" demektir. İkincisi, şu türden **imtiyazlara** dayanır: a ve henüz b; örneğin, "pislik" dilde olmasına rağmen, bu metinde Jarry tarafından yazılan "pislik". Ürettiği (veya tamamen var olsaydı üreteceği) nihai skandalla olağanüstü metin, açıkça ortaya çıkma meselesidir. Temel skandal şu olabilir: bu norm beklendiği veya gerekli olduğu halde, bu metin ona saygı göstermez veya daha güçlü bir şekilde: herhangi bir metin zorunlu olarak standartlaştırılrsa da, bu metin standart değildir.

ADBİLİMSEL GÜNCELLEME

Sistem

İlk anlamıyla **sistem**, **bütüncül bir bakış açısıyla** ele alınan, yani parçalarının basit toplamının ötesine geçen ve (dolayısıyla) birbirine bağlı parçalara sahip olan bir bütündür. **Bilişimsel** (veya kompozisyonel) **bir bakış açısıyla** ele alınan bir bütün, yalnızca parçalarının toplamıdır ve bunlar bağımsızdır. Bütünsellikten çıkan ilke, küreselin yereli belirlemesidir: örneğin bağlam metni belirler; tür, metin; metnin anlamı, cümlelerin anlamı; vb. Bu "bedenin ruhu" nun sonucu, bir parçaya "dokunmanın", aşağı yukarı doğrudan diğerlerine ve dolayısıyla bütüne "dokunma" anlamına gelmesidir. Bu varsayılan karşılıklı ilişki, bir sistemin varlığının kanıtı olarak bile kullanılabilir: bir parçayı çıkarırız, ekleriz, dönüştürürüz ve diğer parçaların ve bütünün dönüştürülüp dönüştürülmediğini "görürüz". Karşılıklı ilişki, genelleştirilmiş eşbiçimliliğe, her parçanın birbiri ve bütünün kendisi gibi yapılandırıldığı gerçeğine neden olacak kadar ileri gidebilir (örneğin, Spitzer'in manevi ilk köken teorisinde). Bir başka olası sonuç, bütünün parçaları içinde (ve dolayısıyla parçadaki diğer parçaların) kendi kendini temsil etmesidir, böylece her bir parça bütünün **mikro-temsili**ni oluşturur.

Burada bizi ilgilendiren ikinci anlamda, **göstergebilimsel bir sistem**, göstergebilimsel ürünlerin üretimini ve yorumlanmasını düzenleyen bir örnektir. Standartlaştırılmış birimlerden yani türlerden oluşur. Bu birimler terimlere, ilişkilere veya işlemlere karşılık gelebilir. (bulmak, tanımak veya gerçekleştirmek, vb.). 2. anlamdaki bir sistem aynı zamanda 1. anlamda bir sistemdir, ancak 1. anlamdaki herhangi bir sistem 2. anlamda bir sistem değildir (her ne kadar böyle bir sistem ondan her zaman çıkarılabilir olsa da). Aynı şekilde, bir türün, varsayılan oluşumlarından tümevarımsal olarak oluşturulmuş ve bunların ve yönettiği diğer oluşumların (özellikle sonraki) üretici bir başlangıç noktası olarak yerleştirilmiş bir birim olması gibi, bir sistem, gösterimlerinden geliştirilen ve genel olarak bir

göstergebilimsel ürünü veya bir göstergebilimsel ürün grubunu açıklayan geriye dönük bir yapıdır. Somut ürüne ulaşmak için soyut bir varlıktan (tip, çekirdek vb.) yola çıktığımız **üretici üretim**, örneğin bir metnin taslaklarının incelenmesinde tahmin edilebilecek olan **genetik üretimin** karşıtıdır. Bir sistemle soyut bir üretici, sistematik bir özne, sistemik birimlerin üretiminden "sorumlu" bir ilişki kurulabilir. Bir birimin sistemik karakterini saptamak için minimum, ancak tartışmasız yeterli olmayan test, en az iki olayın olmasıdır (bu oluşumların yoğunluğu da önemlidir). Birim ne kadar çok tekrarlanırsa o kadar sistematiktir; sistematiklik böylece aşamalıdır. Çift tekrar, tekrar edilenin sistematikliği için gerekli ama yeterli olmayan koşul haline gelir. Daha kesin olarak, sistemin hiyerarşik sıralaması ne kadar yüksekse, orada standart hale gelmek için birimin tekrar sayısı o kadar yüksek olmalıdır (veya birim zaten orada standartlaştırılmışsa yüksektir). Aşağıda altı sistemden oluşan bir hiyerarşi göreceğiz.

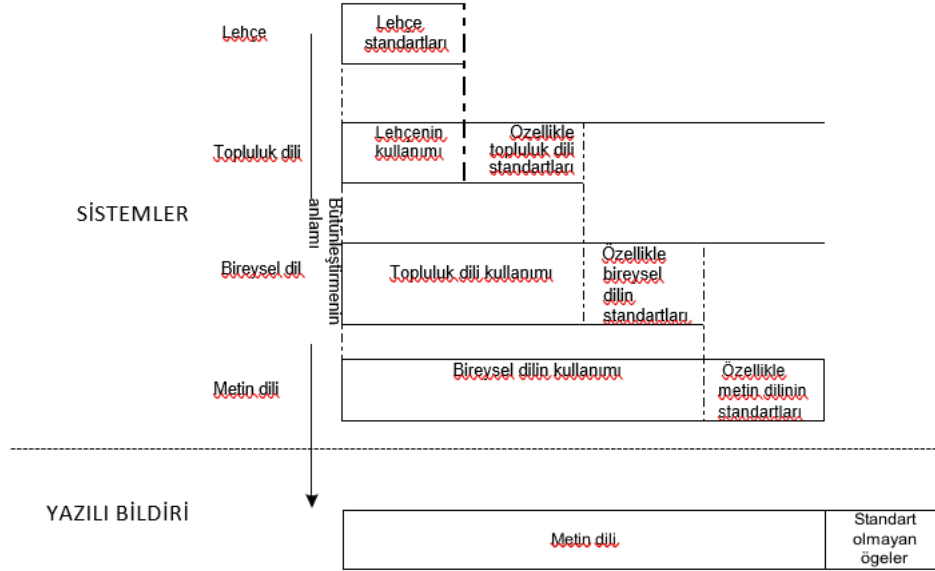
Göstergebilimsel sistemlerin yanı sıra, standartlaştırılmış (fakat belki bazıları yasalara tabidir, "yasallaştırılmış") uygun bilişsel birimleri (sınırlı anlamda) açıklayan temsili sistemler vardır. Rastier'e göre göstergebilimsel pratiğin üçüncü seviyesi, algıladığımız seviye, yani duyularımız tarafından algılanan fiziksel dünya, şüphesiz fiziksel sistemleri bilir, ancak bunlar (yalnızca?) normlara değil, yasalara dayanır. Örneğin fizikte tanımlandığı gibi dünyanın kendi sistemlerini ekleyebiliriz ve yasalar (veya kuantum olasılıkları) tarafından bilgilendirilir.

Bir göstergebilimsel üründe etkileşim halinde olan farklı sistemik seviyeleri ayırt edebiliriz. Metinler için özellikle (Rastier, 1989'a göre sistem 1, 2 ve 6 ile seçme (*fr. alecte*) kavramını ekliyoruz) ve diğer göstergebilimsel ürünler için olası düzenlemelerle, daha yüksek seviyelerden daha düşük seviyelere geçerken aşağıdaki sistemik seviyeleri ayırt edelim: 3) **lehçe** (yani dilin işlevsel sistemi); (4) **topluluk dili**, belirli bir sosyal pratiğe (belirli bir sosyal gruba değil) özgü bir lehçenin ve diğer normların özel kullanımı ve özellikle söylemleri (Rastier'in anlamıyla: edebi, dini vb.), türleri (roman, şiir vb.) ve iki metin sözlüğü (sözlükler ve deyimler); (5) **bireysel dil**, lehçenin, bir sosyolekt ve diğer düzenliliklerin özel kullanımı, özellikle bir yapımcının, bir yazarın stilini tanımlayan, tam anlamıyla ideolojik dil; (6) **metin dili**, belirli bir göstergebilimsel üründe önceki sistemlerin ve diğer düzenliliklerin özel kullanımı, örneğin belirli bir yazar tarafından belirli bir metin; son olarak, (7) **göstergebilimsel dil**, yani herhangi bir sistemden veya en azından daha yüksek sistemlerden hiçbirinden kaynaklanmayan bir göstergebilimsel ürünün öğeleri. Bir seçme ögesinin sistemik olan parçalardan oluşabileceğini unutmayın (tümünden parçaya geçmenin ilgili sistemik düzeyi değiştirebileceği genel bir ilkedir). **Gösterim**, orada etkileşim halinde olan sistemleri gösteren göstergebilimsel üründür; gösterim, sistemik unsurlardan ve göstergebilimsel dilden, sistemik olmayan unsurlardan yapılmıştır. Metinler dışındaki göstergebilimsel ürünler için bir lehçenin veya eşdeğerinin varlığı tartışma konusu olmaya devam etmektedir; metinler için lehçe, "dil" denilen ve (dilini gösterimi olan) "konuşma" karşı çıkan sistemdir. → Çoklu göstergebilimsel anlambirimsel çözümleme.

Daha düşük seviyeli bir sistemin bir unsuru, söz konusu standart birim, herhangi bir değişiklikten önce, daha yüksek seviyeli sistemde tanımlanmışsa, daha düşük seviyeli bir sistemin kullanımını oluşturur. Daha düşük bir sistemin bir ögesi, daha yüksek bir sistemin

kullanımına girmiyorsa, o alt sistemin kendisine girer. Sistemik üyelik seviyesinin belirlenmesi her zaman yukarıdan aşağıya doğru ilerlemelidir, aksi takdirde örneğin bir metin dilini gerçekte bir topluluk dilinin ögesi olarak alma riskini alırız.

Aşağıdaki şema, farklı sistemik seviyelerin entegrasyonunu temsil eder.

Şekil 10 - Bir metindeki dört ana sistem

Bu sistemlere gerektiğinde en az iki tane daha eklenebilir. (2) **kültürel dil**, topluluk dili ve lehçeden daha üstün bir genellik sistemidir. Bazıları kapsayan, bazıları kapsayıcı olmak üzere, farklı genellik derecelerine sahip farklı kültürel dilleri ayırt etmek muhtemelen mümkündür. Örneğin, batı kültürel dili doğu kültürel dilinden ayırt edilir; Batı kültürel diline dahil olan Avrupa kültürü dili, Kuzey Amerika kültür dilinden farklıdır. Bu nedenle aynı kültürel dilde farklı lehçelerle (örneğin, Avrupa kültür dili için Almanca, Fransızca vb.) veya metinsel olmayan göstergebilimsel ürünler için lehçeye benzer birkaç farklı sistemle ilişkilendirilebilir.

(1) insan kültürleri mutlak genelliğin göstergebilimsel bir sistemi olacaktır; antropolojik sabitleri, dolayısıyla evrensel beşeri unsurları (insanlarla ilgili), hatta göstergebilimsel güç kaynaklarını, her zaman göstergebilimsel ürünlerde bulunan elementleri yansıtır. Rastier'in beşeri bölgeler teorisi, bu sabitlerin bazılarını tanımlama girişimidir. Örneğin, Rastier, tüm dillerde "ben", "siz" ve "o" karşılıklarını bulduğumuzu düşünüyor. → **Beşeri bölgeler (fr. Zones anthropiques).**

NOT: HAYVAN DİLİ, BİTKİ DİLİ VE ORGANİK DİL

Daha ileri gidip, canlandırılan tüm canlılar (ya da en azından insanlar ve bazı hayvanlar tarafından) tarafından paylaşılan bir sistem olan bir hayvan dili (ve dolayısıyla hayvansal sembollerin) varlığını düşünmeli miyiz? Grup µ (2015) tarafından önerilen sözde kısa bağlamsal anlam, böyle bir sistem tarafından yapılandırılmaya en iyi aday olacaktır. Olası bir bitki göstergebilimi bütünleştirmek için daha da ileri gitmeli miyiz?

Sistemlerin tipolojisi, farklı tipolojiler için bir kriter olarak hizmet edebilir, örneğin: (1) ana izleklerin veya içeriğin basmakalıplarının bir tipolojisi (antropolojik izlekler, kültürel izlekler, lehçesel izlekler, toplumsal izlekler (veya kısaca izlekler), ideolojik izlekler, metinsel izlekler, karşıt izlekler); (2) bir tipoloji, semboller (insanla ilgili sembol (örneğin, bir arketip), kültürel sembol, lehçesel sembol (mümkün mü?), toplumsal sembol, ideolojik sembol, metinsel Sembol, karşıt sembol); (3) türlerin bir tipolojisi (beşeri, kültürel tür, lehçesel tür (imkansız), sosyotür (veya kısaca tür), kendine özgü, metinsel tür (bir türün en az iki metni kapsamı gerektiğinden imkansız) .----- - -----

Herşey (fr.omni-ax), İkilik (fr.du-ax), Tekbelirimci Söylemsöz (fr.hap-ax), Hiçbirşey (fr.null-ax)

İLETİŞİM EKLEMEK

Mutlak seçmeli öge, en azından tekrar kriteri temelinde, mutlak bir **tekbelirimci söylemsöz**, yani her yerde ve her yerde tek bir göstergebilimsel üründe yalnızca bir oluşum sayan bir ögedir. Aşağıda, hem sistemik hem de seçici olmayan, mutlak sıfırlar olan, her şeyde ve her yerde herhangi bir oluşumu saymayan öğeleri buluyoruz. Buna karşılık, mutlak bir **herşey**, herhangi bir göstergebilimsel üründe bulunan bir unsurdur; antropolojik sabitler, en azından çok büyük genelliğe sahip olanlar, mutlak herşeydir veya onlara yakındırlar. Bir **yarı-mutlak herşey**, bir (veya çok az) dışında her göstergebilimsel üründe bulunan bir herşeydir. Mutlak bir ikilik, her şeyde ve her yerde iki kez tekrarlanan bir unsurdur; **ikilik**, sistemik ve dolayısıyla norm varlığının olması için minimum durumu oluşturur. Bu "-axlar" (nullax (hiçbirşey), hapax (tekbelirimci söylemsöz), duax (ikilik), quasi-omniax (neredeyse her şey) ve omniax (herşey)) bu nedenle mutlak olabilir, yani herhangi bir göstergebilimsel ürün için geçerli veya göreceli, belirli bir ürün topluluğu için veya bu tür başka bir faktör altında geçerli olabilir (zaman, gözlemci konu, vb.).

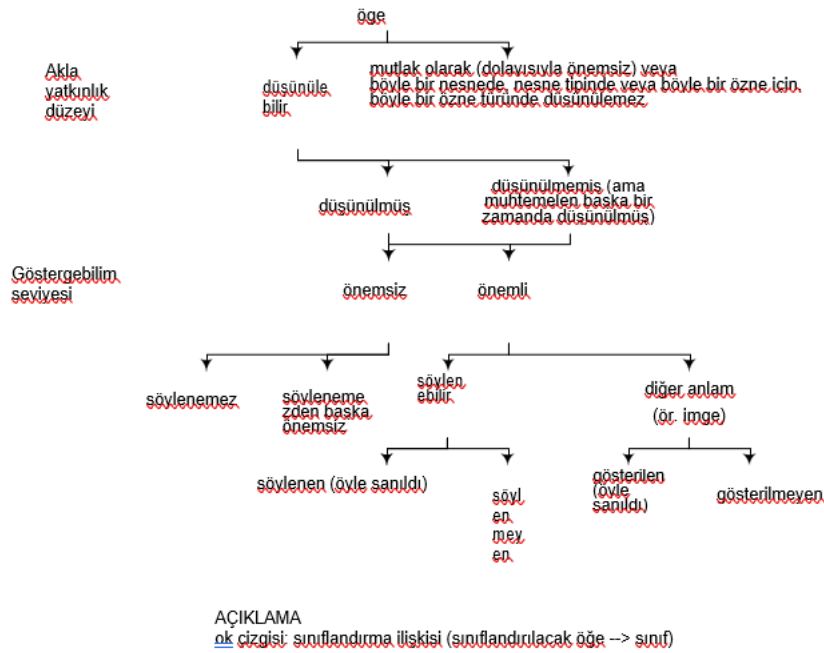
"-Ax" işaretlenebilir veya işaretlenmemiş olabilir. İşaretlenirlerse, beklenmedikleri anlamına gelmektedir. Örneğin, kuantum teorisindeki "dönüş" kelimesi, kuantum teorisinin yaratılmasından çok önce ölen bir yazar olan Racine'de beklenen (hatta dikkate alınmayan) etiketlenmemiş (göreceli) bir boş değerdir. Son olarak, "ax" uygulama düzeyine göre karakterize edilebilir: fiziksel, göstergebilimsel, temsili olarak. Göstergebilimsel düzeyde ise özellikle gösterge, gösteren veya gösterilen olmalarına göre karakterize edilebilirler.

Düşünülen ve düşünülmeyen

İkilik ya basit bir önemsiz (metinler için bir yazı) ya da bir önemsiz (metinler için söylenemez) ya da zincirin daha derinlerinde, düşünülmemiş (anamlı ya da önemsiz) ya da düşünülemez olacaktır (ve dolayısıyla önemsiz).

Öznenin düşünülme-yeni (öznelleştirilemez) ve yüklem-in düşünülme-yeni (kişileştirilemez) ayırt edebiliriz. Bazı teolojilerde, Tanrı tabi kılınabilir ancak kişileştirilemez olarak görülebilir (en azından tam olarak tanımlanamaz, çünkü hala şöyle denebilir: evrenin yaratıcısı veya yalnızca ne olmadığıyla karakterize edilebilir).

Aşağıdaki şekil, **düşünülebilir/düşünülemez**, **düşünülen/düşünülemeyen**, **anamlı/önemsiz** ve diğer bağlantıları birleştiren kavramsal ağı göstermektedir. Şeklin farklı eksenleri, örneğin düşünülebilir / düşünülemez, kategorik (olası ara konum olmadan iki terimden biri veya diğeri) veya kademeli (derecelerle) olarak algılanabilir. Diyagramın farklı kategorileri (düşünülemez, düşünülemez, konuşulamaz, söylenebilir vb.) mutlak veya göreceli olabilir. Göreceliyseler, bu tür görelilik faktörlerinin bir işlevi olarak ortaya çıkarlar (bir konu için, böyle bir kültürde, böyle bir zamanda, bu tür derlemele ilgili olarak, vb.).

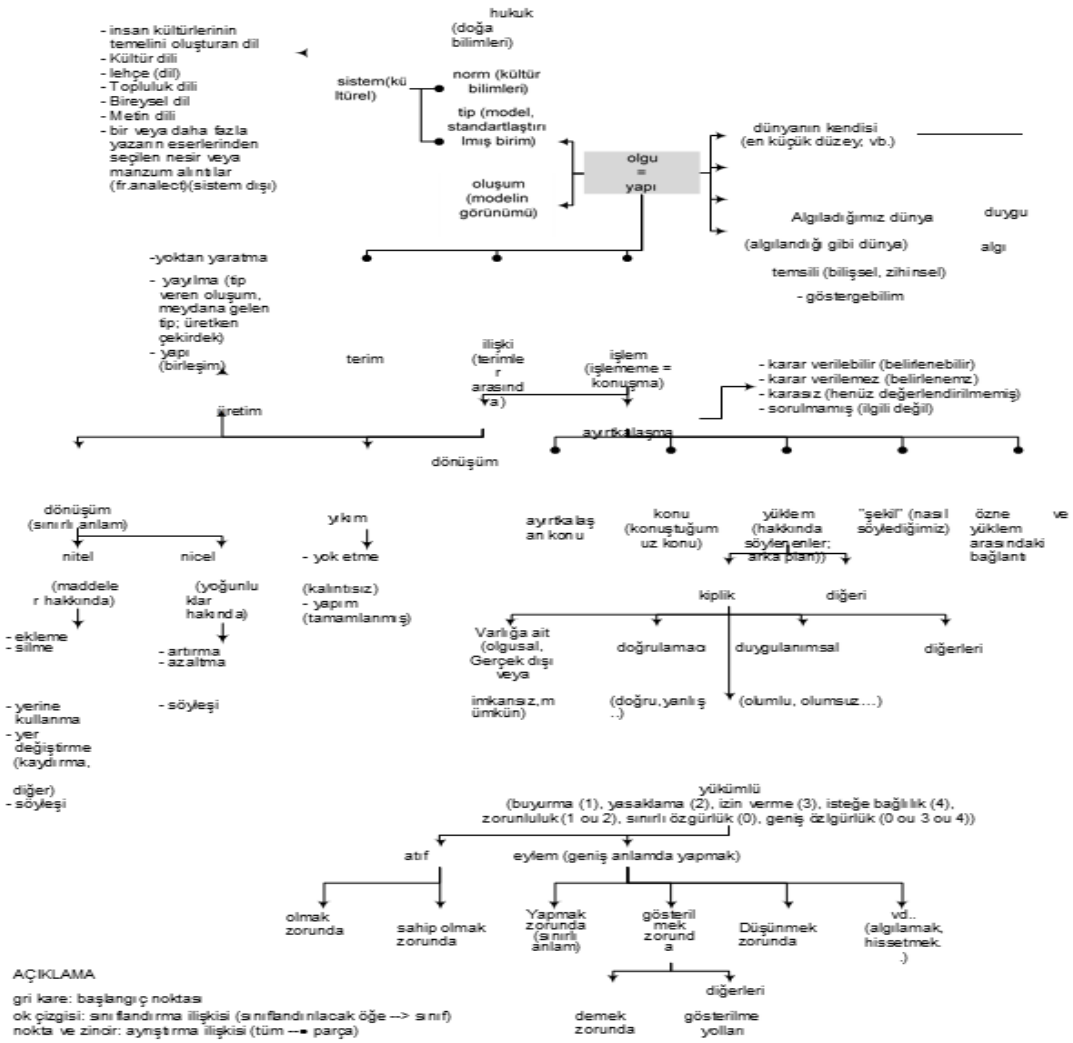

Şekil 11 - Düşünülemez ve önemsiz olanın etrafındaki kavramsal ağ

Şeklin en üstüne, olgunun **deneylenebilir/deneylenemez** karakterine ilişkin bir bölüm eklenebilir. Örneğin, mistik manevi deneyimin değişmezlerinden biri, onun konuşulamaz karakteridir ve bu nedenle, deneyimlenen şeye rağmen (en azından ikili düşüncede) düşünülemez. Mistisizmin amacını, içkin bir hissedebilir varlık, daha doğrusu bir insan tarafından doğrudan aşkınlık deneyimi olarak tanımlayalım. Düşünülebilirliğin farklı biçimlerini ayırt edebiliriz çünkü farklı düşünce biçimleri vardır. Örneğin, Budizm kavramsal olmayan düşünme (ikili olmayan, kavramsal karşıtlıkların ötesinde, vb.) ile kavramsal düşünme (karşıtlıklardan kaynaklanan ikili: yukarı / aşağı, vb.) arasında ayrım yapar.

Yükümlü kipleri, kendileriyle ilişkili diğer kavramlar arasında konumlandırılan kavramsal bir ağı temsil eden bir şekil ile bitirelim. Bu kavramsal ağ, ilişkilerle birbirine bağlanan terimlerden (veya düğümlerden) oluşur, örneğin bir üstün anlamlı ad (örneğin, "memeli") ve

onun alt adları (örneğin, "köpek", "kurt" vb.) veya bir bütün adlı (örneğin, "bıçak") ile parça adları (örneğin, "bıçak" ve "sap") arasındaki farklılık.

Şekil 12 - Büyük bir göstergebilimsel şekil. Yükümlü kiplikler hakkında detay

İKİNCİ BÖLÜM: GENEL YÖNTEMLER

İlişkiler

Bir yapı, aralarında en az bir ilişki bulunan ve terim adı verilen en az iki öğeden oluşur. Bir ilişki tipolojisi oluşturmak, farklı yapı türlerini tahmin etmeyi mümkün kılar. Karşılaştırmalı ilişkiler (özdeşlik, benzerlik, ötekilik, karşıtlık, resmen onaylatma vb.), mevcut (varsayım, karşılıklı dışındalama, vb.) vb. arasında ayırım yapmak mümkündür. Göstergibilimsel bir üretimin gösterenini (ifadenin öğelerini) ve/veya gösterilenini (içeriği) hesaba katmayı mümkün kılan basit yapılar arasında resmen onaylatma buluruz. Resmen onaylatma, (en azından) iki karşıt öğe çifti arasındaki ilişkidir, bu nedenle A / B karşıtlığında A'nın B'ye, C / D'nin karşıtlığında C'nin D'ye olduğu söylenebilir. Örneğin, belirli bir metinde, yaşam (A) ölüm (B) pozitif (C) negatif (D) olacaktır. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Genel Sunum

Yapı, "terimler" adı verilen ve aralarındaki ilişkilerden en az birinin bahsedildiği en az iki öğeden oluşan bir bütündür (istisna olarak, dönüşlü bir ilişki bir terimi kendi kendisiyle birleştirir)¹³. İşlemler, terimler, ilişkiler veya işlemlerle ilgili eylemlerdir.

İlişki, bir birim ile kendisi (yansımali ilişki) veya bir birim ile en az bir başka birim (geçişli ilişki) arasında kurulmuş veya tanınan bir bağlantıdır. İlgili birimlere **terimler** veya terimle ilgili şeyler (tekil olarak şey) denir. Yapı, terimler, ilişkiler ve işlemlerden oluşan bir varlıktır (şartlar, ilişkiler veya işlemler ile ilgili gerçekleştirilen eylemler, işlemler). → **İşlemler**. Prensipite herhangi bir öğe bir **yapı** olarak kabul edilebilir. Saussure'ün mirası olan göstergebilimde ilişkiler birincildir ve terimleri belirler. Böylece, gösterilen "erkek" ve "kadın" birbirleri tarafından, dolayısıyla ilişkileriyle tanımlanır.

Tüm çözümlenmelerde ilişkiler devreye girer. Ancak çözümlenmeler ilişkilere odaklanabilir. Her zaman olduğu gibi, temelde: (1) olguyu kurmak veya tanımak (bu durumda, şu veya bu tür bir ilişki); (2) bulunma kipliklerini kurmak (doğası, özellikle olası ve gerçekleşmiş türler: ne?, nedir, olabilir miydi? Nasıl?); (3) nedenleri (kim? Neden? Ne için?) ve (4) etkileri (işlevler: hangi etkilerle ve kimin için?) belirlemektir.

¹³ Düşünselliği bir istisna olarak görmek yerine, bir yapının bir ilişki tarafından birleştirilen iki "boş konumdan" oluştuğunu düşünebiliriz; bu iki konum, bir yansıtıcı yapı durumunda doldurulur, aynı eleman tarafından somutlaştırılır.

Herhangi bir göstergenin (metinsel veya başka türlü) oluşturan gösteren/gösterilen karşılığını dikkate alarak, aşağıdaki ana ilişki türleri mümkündür: gösterenden gösterene (örneğin, benzer sesleri nedeniyle iki kelime bir araya getirildiğinde); gösterilenden gösterilene (örneğin, bir kelimenin gerçek anlamını onun mecazi anlamıyla ilişkilendirdiğinde); gösterenden gösterilene veya gösterilenden gösterilene (örneğin, belirli bir ses birimi belirli bir anlamla ilişkilendirildiğinde). Açıktır ki, göstergenin tamamını dahil edersek bu tipoloji zenginleştirilebilir: göstergeden göstergeye, gösterenden göstergeye veya göstergeden gösterene, göstergeden gösterilene veya gösterilenden göstergeye ilişki.

İlişkiler, ulamcı olarak (derecelendirme olmadan kurulan veya kurulmayan) veya aşamalı olarak (derecelendirmelerle) yorumlanabilir. Örneğin, ulamcı bakış açısına göre, iki terim arasında karşılıklı dışsallık ilişkisi vardır, ancak ve ancak her seferinde bir terim ortaya çıktığında diğer terim yoksa ve bunun tersi de geçerli ise; aşamalı bakış açısından, genel olarak veya vakaların çoğunda (matematiksel sınır, vakaların %50'si + 1'dir), bir terim her görüldüğünde, diğer terim yoksa veya tam tersiyse, karşılıklı dışsallık vardır. Başka bir örnek, ulamcı bir bakış açısına göre, hiçbir maddi nesne bir diğeriyle tam olarak aynı değildir (örneğin, mikroskop altında herhangi bir kağıt yaprağı diğerlerinden farklıdır).

İlişkilerin Tipolojisi

Bir ilişki, farklı kriterler sayesinde karakterize edilebilir. Daha resmi kriterlerden az çok keyfi olarak ayırt edebiliriz: yönelim/yönelimsizlik, düşünümsellik/geçişlilik, birime ait/çok ögeli, vb. ve diğer daha "anlamsal" (içeriği tanımlayan): zamansal ilişkiler (eşzamanlılık, ardışıklık, vb.) , duyu öncesi ilişkiler (varsayım, karşılıklı dışındalama, korelasyon vb.), karşılaştırmalı ilişkiler (özdeşlik, başkalık, benzerlik vb.), nedensel ilişkiler (neden, gerekli ve yeterli koşul, gerekli ancak yeterli olmayan koşul, niyet, etki, durum) ; küresellik/yerellik ilişkileri (türleri ve oluşumları, sınıflar ve sınıflandırılmış öğeler veya tümü ve parçalar),vaka ilişkileri (gereksiz, suçlayıcı (özne, bir eylemden etkilenen), vb.), vb.

Resmi tipolojiler

Birimsel / Çok öge içeren ilişkiler

Bir terimi kendisiyle birleştiriyorsa, bir bağıntının **birimsel** olduğu söylenecektir. İki terim (**ikili ilişki**) ve daha fazlasını (**üçlü ilişki**, dördü vb.) ilişkilendirirse **çok ögeli** olduğu söylenecektir. Birimsel bir ilişki zorunlu olarak dönüşlüdür (tek bir öge kendisine bağlıdır); çok ögeli bir ilişki zorunlu olarak geçişlidir (aynı zamanda kısmen dönüşlü olabilir). Gösteren ve gösterilene birleştiren Saussure'ün göstergesi, ikili bir ilişki örneğidir. Temsil eden, yorumlayan ve nesneyi birleştiren Peirce'in göstergesi, üçlü bir ilişki örneğidir.

Dönüştürme / geçişli ilişkiler

Bir ilişki, bir terimi kendisiyle birleştiriyorsa, bu ilişki **dönüştürme** olduğu adlandırılır. Eğer bir terimi bir veya daha fazla başka terimle birleştiriyorsa, ilişki **geçişli** olarak adlandırılır. "Kendimi yıkarım" « Je me lave » da "yıkamak" dönüştürme bir zamirdir, çünkü yıkama eylemi "ben"den başlar ve deyim yerindeyse ona geri döner; öte yandan, "seni yıkarım" Je te lave » fiilinde "yıkamak" doğrudan geçişli bir fiildir, çünkü eylem "ben" den başlar, sonra geçiş yapar ve "sen" ile biter. Diğer bir örnek, Jakobson'a göre dilin işlevlerinden biri olan şiiresel işlev, mesajın kendisine gönderme yaptığı dönüştürme ilişkiden oluşur. → **Dil işlevleri**. Adlandırması "kendini" ön ekini kullanan tüm ilişkiler dönüştürmedir (kendini tanımlama, kendi kendini temsil etme, kendine gönderme, öz yansıma, vb.; bu aynı isimler aynı zamanda süreçleri, durumları, vb. belirtebilir). Dönüştürme/geçişlilik, ilişkileri karakterize eden kriterlerden biridir.

Yönelimsiz / yönelimli ilişkiler

Yönelimsizlik/ yönelimlilik, ilişkileri ayırtkalaşan için başka bir kriterdir. Bir ilişkinin, gerçekte veya metodolojik indirgeme (bilinçli basitleştirme, açıklığa kavuşturma ve doğrulama yoluyla) yoluyla, ilgili terimlerden birine yönelmediğini düşünürsek, **yönelimsiz** olduğu söylenir. Bir veya daha fazla kaynak terimden bir veya daha fazla hedef terime gittiğini düşünürsek, bir ilişkinin **yönelimli** olduğu söylenir. Tersine doğru olmadan bir veya daha fazla kaynak terimden bir veya daha fazla hedef terime giderse, **yönelendirilmemiş** veya **tek yönlü** veya bakışsız veya karşılıklı olmadığı söylenir; tersine doğruysa, **çift yönlü** veya bakışlı veya **karşılıklı** bir ilişkidir. Basit varsayım, tek yönlü bir ilişki örneğidir; karşılıklı varsayım, çift yönlü bir ilişki örneğidir (bu iki ilişkiye daha sonra döneceğiz).

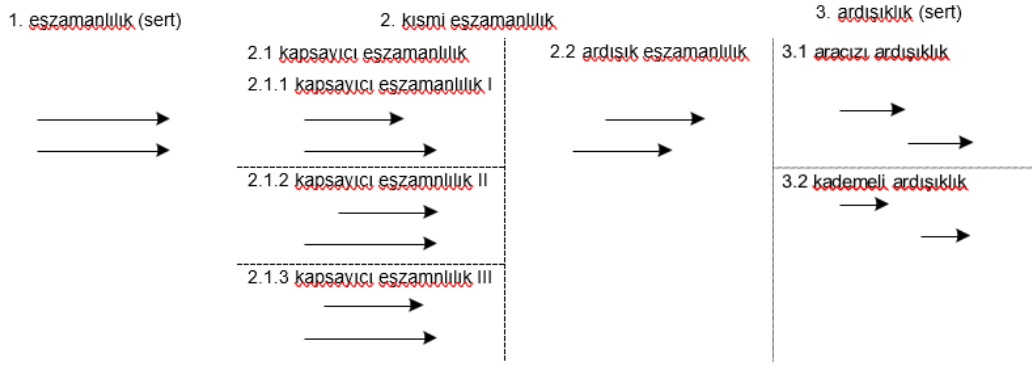
Yönelimsiz bir ilişkinin çift yönlü bir ilişkiye eşdeğer olduğunu düşünebilir miyiz? Muhtemelen düşünemeyiz. Elbette, eğer A, B'ye birleşirse, bu aynı zamanda B'nin A'ya birleşik olduğunu da varsayar; ancak, bir elektrik metaforu kullanmak için, bu basitçe terimlerin temas halinde olduğu anlamına gelir, mutlaka bir "enerji"nin bu temastan bir yönde ve/veya diğerinde seyahat etmesi gerekmez.

Anlamsal ilişkiler

Zamansal ilişkiler ve Mekansal ilişkiler

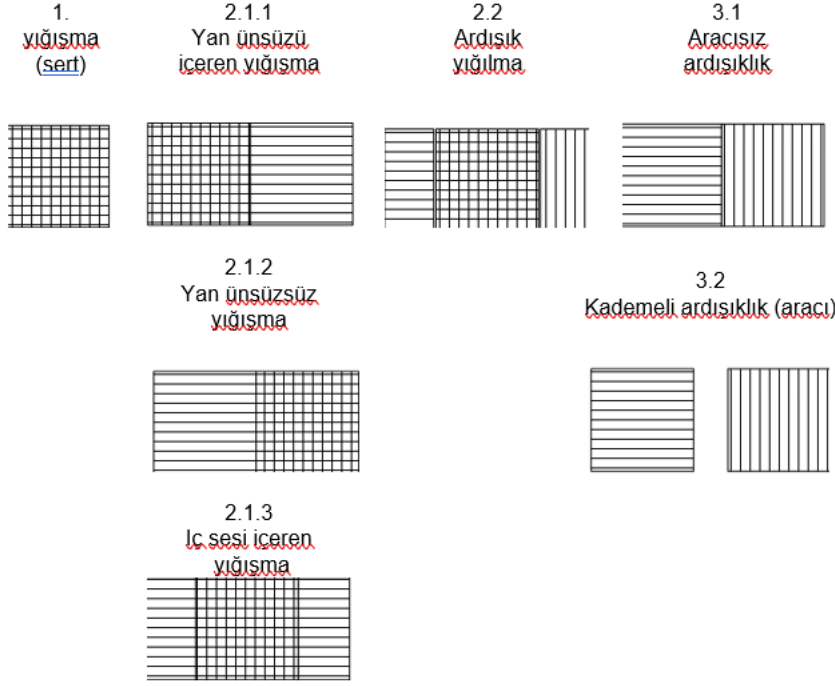
Yedi ana ikili zamansal ilişkiyi tanımlamak mümkündür. **Eşzamanlılık** (**fr. simultanité**) (veya **aynı zamanda var olma fr. concomitance**), aynı başlangıç ve son zamansal konumla ve dolayısıyla aynı zamansal kapsam (süre) ile ilişkili terimler arasındaki ilişkidir. (1) tam

eşzamanlılık (tanımlarımızda atıfta bulunulan) ile aşağıdaki (2) **kısmi eşzamanlılık** türleri arasında ayırım yapmak mümkündür: (2.1) **kapsayıcı eşzamanlılık** (birinci terimin süresi tamamen ikinci terimin süresine dahildir, ancak onun tarafından aşıldı); (2.1.1) başlangıç konumlarının çakışması ile kapsayıcı eşzamanlılık; (2.1.2) nihai konumların çakışması ile kapsayıcı eşzamanlılık; (2.1.3) başlangıç ve son konumların çakışması olmaksızın kapsayıcı eşzamanlılık; (2.2) eşzamanlılık-ardıllık (kısmi eşzamanlılık ve ardışıklık). (3) **ardışıklık** ise, birinin son zamansal konumu diğerinin başlangıç konumundan önce olan terimler arasındaki ilişkidir. (3.1) ikinci terimin başlangıç konumu, birinci terimin bitiş konumunun hemen ardında bulunuyorsa, **doğrudan bir ardışıklık** oluşturulmuş olur; aksi takdirde, (3.2) **arabulucu** veya vurgusuz bir ardışıklık olacaktır. (3) kesin ardışıklık (önceki tanımlamalarda hedeflenen) ile (2.2) eşzamanlılık-ardıllık, kısmi eşzamanlılık ve ardışıklığın bir formu arasında ayırım yapmak mümkündür. Aşağıdaki şekil, bu zaman ilişkilerini temsil etmektedir.

Şekil 13 - İkili zamansal ilişkiler

Bu zamansal ilişkilerin kendi uzamsal karşılıkları vardır ve bu nedenle, genelleme yoluyla, bu kapsam ister uzaysal ister zamansal olsun, kapsam ilişkilerini oluşturur; ancak başka uzamsal ilişkiler de mevcuttur. Zamansal ilişkilerle çakışan uzamsal ilişkileri aşağıdaki şekilde, yatay çizgili bir kare ile dikey çizgili bir kareyi farklı şekillerde birleştirerek gösterdik (dörtgenler, iki çizgili dörtgenin üst üste gelmesinden oluşur). Basitleştirmek için, neleri kapsadıklarını gösteren "şeffaf" şekiller kullandık; aynı ilişkiler opak formlardan yararlanabilir. Daha da basitleştirmek için, sadece dörtgenlerin genişliği ile oynadık. Örneğin, yatay ve dikey orta üst üste yığılma, yalnızca burada olduğu gibi sadece genişlikte değil, genişlikte ve yükseklikte bir genişlemeyi varsayar. Üç boyutlu şekiller söz konusu olduğunda, derinlik de dikkate alınmalıdır. Açıkça uzamsal ilişkiler, diyagramda temsil edilenlerle veya şekli ve tipolojiyi zenginleştirmek için az önce önerdiğimizle sınırlı değildir.

Şekil 14 - İkili uzamsal ilişkiler

Varlık İlişkileri

Varlıksal ilişki, bir terimin varlığının veya yokluğunun başka bir terimin varlığını veya yokluğunu sonuçlandırmaya izin verdiği bir ilişkidir. **Önvarsayım**, bir terimin (ön varsayım olarak adlandırılır) varlığının, birinin başka bir terimin (ön varsayım olarak adlandırılır) var olduğu sonucuna varmasına izin verdiği bir ilişkidir. Bu ilişki ve... ve...nin türüdür (ve böyle bir terim ve başka bir terim). **Basit varsayım** (veya tek taraflı bağımlılık) tek yönlü bir ilişkidir (A, B'yi varsaymaktadır, ancak tersini değil), örneğin: bir kurdun varlığı, bir memelinin varlığını (kurt bir memelidir) varsayar, ancak bir memeli, bir kurt olduğunu varsaymaz (bu memeli, örneğin bir köpek olabilir). **Karşılıklı önvarsayım** (veya karşılıklı bağımlılık) iki yönlü bir ilişkidir (A, B'yi ve B, A'yı gerektirir), örneğin: bir yaprağın arkası önünü varsayar ve bunun tersi de geçerlidir; gerçekten de arkası olmayan cephesi yoktur ve bunun tersi de geçerlidir. Basit varsayımı bir okla (A, B'nin $A \rightarrow B$ veya $B \leftarrow A$ ile gösterildiğini varsayar) ve karşılıklı varsayımı iki başlı bir okla ($A \leftrightarrow B$) sembolize edebiliriz. **Karşılıklı dışındalama**, bir arada bulunamayan iki unsur arasındaki ilişkidir¹⁴. Bu ilişki veya... veya...türündendir (veya böyle bir terim veya başka bir terim). Örneğin, gerçekte

¹⁴ Mantıksal olarak, karşılıklı dışındalama, karşılıklı varsayımın bir biçimidir. Eğitim amaçlı olarak, bunu ayrı bir ilişki haline getiriyoruz.

(ancak göstergebilimsel bir üründe, örneğin fantastik bir masalda zorunlu olarak değil), aynı öge hem canlı hem de ölü olamaz. Karşılıklı dışındalama, birbirine bakan iki ok ($A \rightarrow \leftarrow B$) veya dikey bir çizgi ($A \mid B$) kullanılarak sembolize edilebilir. Alternatiflik ilişkisi, terimlerden birinin mutlaka bulunması gereken bir karşılıklı dışındalama ilişkisidir (tüm terimlerin yokluğu hariç tutulur); terimlerin daha sonra alternatif olduğu söylenir. Bir alternatifin ikiden fazla terim içerebileceğini hatırlayarak, iki terim içeren bir örnek düşünün: gerçekçi bir metinde bir insan aynı anda hem ölü hem de canlı, o ya da diğeri *olmalıdır*.

Terimlerin varlığını artık kategorik bir bakış açısıyla (hepsinden hiçe) değil, kademeli (ve dolayısıyla niceliksel) bir bakış açısıyla ele aldığımız sürece, iki terim arasında bir bağıntı bulmak mümkün hale gelir. **Bağıntı**, dar anlamda, birbiriyle değişen iki terim (ilgili unsurlar) arasındaki kademeli ve (genellikle) bakışımli bir birlikte-varlık ilişkisidir. Bir yandan A'daki artış B'deki artışa ve B'deki artış A'daki artışa yol açıyorsa ve diğer yandan A'daki azalma aşağıdakilere yol açıyorsa, **bağıntı ters** veya doğrudan olduğu söylenir. B ve A'nınki B'ninkini gerektirir. Bu nedenle ters korelasyon “daha fazla... daha fazla...” veya “daha az... daha az...” türündedir. Örneğin, belirli bir arabanın kinetik enerjisi (hareket eden bir cismin enerjisi) arttığında, hızı da artar ve hızı artarsa kinetik enerjisi de artar. Bir yandan A'daki artış B'de azalmaya, B'deki artış A'da azalmaya ve diğer yandan A'daki azalma artışa yol açıyorsa, korelasyonun ters olduğu söylenir. B'de ve B'de azalma A'da artışa yol açar. Bu nedenle **ters bağıntı** “daha fazla... daha az...” veya “daha az... daha fazla...” türündedir. Sabit sıcaklıkta ve gaz miktarında, bir gazın basıncı ve hacmi ters bir bağıntı içindedir; örneğin hacim artırılırsa basınç azalır ve basınç artırılırsa hacim küçülür. Ters ve ters korelasyonlar sırasıyla karşılıklı varsayım ve karşılıklı dışlama ile karşılaştırılmalıdır. Gerçekten de, bir ters bağıntıda, bir terimin mevcudiyet derecesini yükselterek, diğerininkini artırırım; tersine, bir terimin varlık derecesini artırarak diğerinin derecesini azaltırım (veya başka bir deyişle yokluk derecesini arttırırım). Basit varsayım, kendi payına, kategorik bir ters bağıntı (ögenin varlığı, başka bir olasılık olmaksızın 0 veya 1 tipindedir) ve bakışimsız (tek yönde işleyen) olarak görülebilir.

Mevcut bir ilişki, bir nedensel ilişkiyi, yani bir nedeni bir sonuçla (veya bir sonucu bir neden veya bir nedenin yokluğu ile birleştirmeyi) zorunlu olarak çoğaltmaz. İşte nedensel bir ilişki ile ikiye katlanmayan bir mevcut ilişki: onlarca yıl önce (bu hala doğru olabilir), rakımı istatistiksel olarak değiştirdiyseniz, akciğer hastalığından ölme ihtimalinizi de değiştirmişsinizdir; daha doğrusu, iki değişken ters ilişki içindeydi. Yüksekliğin akciğerlere zararlı olduğuna inanmak yanlış olur, sadece ciddi hastalığı olan kişilere dağ tavsiye edilirdi. Burada bir nedensel ilişki ile birleştirilmiş bir varoluş ilişkisi vardır: bir patlamaya mutlaka bir patlayıcı madde neden olur ve bu bir patlayıcı maddeyi varsayar (ancak patlayıcı madde mutlaka bir patlama anlamına gelmez, hareketsiz kalabilir).

Bir varoluşsal ilişki, belirli bir zamansal ilişkiyi zorunlu olarak çoğaltmaz: tüm varoluşsal ilişkiler, ardışıklık veya eşzamanlılık ile birleştirilebilir. Örneğin, kurt memeliyi varsayar, çünkü bir kurt zorunlu olarak bir memelidir (ama tam tersi değil: bir memeli mutlaka bir kurt değildir); dolayısıyla kurt ve memelinin aynı anda var olduklarını söyleyebiliriz (zamansal ilişkinin yokluğunu, bir tür zamansız mantıksal şimdi olduğunu da düşünebiliriz). Öte yandan,

bir bankanın soyulması, en basit ifadesine indirgenmiş olsa bile, zorunlu olarak daha erken bir aşamayı gerektirir: bir planın geliştirilmesi (ama tersi değil: bir planın hazırlanması, onun güncellenmesi anlamına gelmez). Gördüğümüz gibi, "ön-" ön ekinin varlığına rağmen, önvarsayımın zamansal bir ilişkiyle önsel bağımlı olmadığını düşünüyoruz; ancak çok acımasız anlamsal şoklardan kaçınmak için, varsayılan öge zamansal olarak arkada olduğunda gerekirse "**içerme**" kullanabiliriz (bu yüzden bir plan hazırlamanın mutlaka onun uygulanmasını içermediğini yazdık).

Nedensel İlişkiler

Her olgunun bir nedenin sonucu ve bir sonucun nedeni olduğunu varsayalım. Tekil bir bakış açısı olmamalıdır: bir neden veya sonuç birden çok olabilir. Ayrıca, genel olarak, olgular çok nedenli ve çok etkili olarak kabul edilebilir. Niyet, nedensel özneye göre mümkün olanın, istenenin ve arzu edilenin kipliklerinin belirgin bir etkisidir. Nedensel bir zincirde, ilk/son neden ile son/ilk etkiyi ayırt edebiliriz. Nedensel bir zincirde, bir etki, sonraki bir olgu için bir nedenin değerini alabilir. Bu ayrımlar görecelidir, çünkü olgular zinciri, en azından Budizm'de, mutlak bir başlangıç ve sonsuz olmadan düşünülebilir. Ancak son geçici olabilir, çünkü bir etki henüz nedeni ile ilişkili olarak gelişmemiş olabilir ve bu da geçici olarak nihai bir sonuç olur.

Bir olgunun meydana gelmesi için bir nedenin **gerekli ve yeterli bir koşul** olduğunu düşünmek mümkündür. Bu neden, **her biri ayrı ayrı gerekli ancak yeterli olmayan** (örneğin su, güneş, toprak ve çimlenmiş tohumu üretmek için gerekli tohum) nedenlerin gruplandırılmasında yatabilir.

Bir neden, bir varsayımla etkisine bağlıdır. Gerçekten de, sonuç açıkça nedenini önceden varsayar. Nedenin sonucu önceden varsaydığını ekleyeceğiz. Gerçekten de, bir neden etkisini üretmiyorsa, bu sonucun nedeni olmadığı için gerekli ve yeterli bir koşul değildir; bu nedenle yalnızca gerekli bir koşuldur, ancak etkisizliğinin kanıtladığı gibi yeterli değildir. Tüm varsayımlar zorunlu olarak nedensel değildir (örneğin, bir köpeğin varlığı, memelinin köpeğe neden olmadığı bir memelinin varlığını varsayar).

Nedensellik-koşulluluk bağlamında bir **durum**, sonucun ve/veya nedenin bir parçası olarak kabul edilmesine rağmen, nedensellik veya koşulluluk uygulamayan bir unsurdur. Örneğin, suyun kaynaması için ulaşması gereken sıcaklık üzerinde zamanın hiçbir etkisi yoktur; öte yandan, konumun bir etkisi olabilir (örneğin, yüksek bir rakımdaysanız, su 100 °C altında kaynar).

Bir neden, duruma veya onun hakkında düşünme şeklinize bağlı olarak, yokluğa (örneğin, tohum için kuruluk olmaması) veya varlığına (tohum için suyun varlığı) bağlı olabilir.

Nedeni kategorik olabilir- derecelendirme olmadan, mevcut veya yok- veya kademeli-değişen derecelerde mevcut veya yok olabilir. Aynı şey etki için de geçerlidir. O zaman birkaç kombinasyon öngörülebilir: kategorik bir neden ve kategorik bir etki, kademeli bir sebep ve

kademeli bir etki, kademeli bir sebep ve bir kategorik etkidir. Kategorik bir neden ile kademeli bir etki arasındaki kombinasyon imkansız görünür. Kategorik ise, neden yalnızca belirli bir eşiğin üzerinde veya bir ölçüğün belirli bir sektörü içinde çalışabilir. Örneğin, bir tohumun büyümesi için yeterince suya ihtiyacı vardır, çok fazla veya çok az suya değil. Bölümün ötesinde veya altında, etki etkisiz hale gelebilir (çok fazla su ile tohum ağaç olmaz) veya hatta bir karşı etki, zıt bir etki (rahatsızlıktan tam tatminden çok fazla yiyecek geçer) olabilir.

Karşılaştırmalı İlişkiler

Karşılaştırmalı ilişkiler, birimler arasındaki karşılaştırmada kurulan ilişkilerdir. Tam anlamıyla kimlik, tüm özdeş özelliklere sahip terimler arasındaki ilişkidir. Tam anlamıyla ötekilik, özdeş özelliklere sahip olmayan terimler arasındaki ilişkidir. Gördüğümüz gibi, burada her şey (özellikleri olan) ve parçalar (özellikler) arasındaki ayrımı devreye sokuyoruz. Maddi nesnelere için mutlak özdeşlik mevcut değildir: mikroskop altında iki "özdeş" kağıt yaprağının aynı olmadığı ortaya çıkacaktır; zihinsel nesnelere için bile var olduğu kesin değildir: tam olarak aynı uzamsal koordinatlara sahip iki "özdeş" üçgen (hatta "üçgen A", "üçgen B" gibi bir "etiket" ile) ayırt edilebilmelidir, bir kimliksizlik biçimini ima eder. Aslında, tam anlamıyla özdeşlik, yalnızca benlik (fr.ipséité) için, bir ögenin kendi kendisiyle özdeşliği için kesindir (Budistler de dahil olmak üzere birçok felsefenin reddettiği, kendi kendine bir özdeşliğin varlığı tezine katılmak şartıyla).

Açıkça, metodolojik indirgemeye (yani bilinçli, açık ve ilgili), genel anlamda kimlikten ve genel anlamda ötekilikten bahsedebiliriz. Bu indirgeme özellikle işlevsel olabilir: Yazmak için boş kağıt parçası pek önemli değildir: bunlar "aynıdır". Genel anlamda, **kimlik**, gücü ve / veya özdeş özelliklerin sayısı, kuvvetten ve / veya özdeş olmayan özelliklerin sayısından daha ağır basan terimler arasındaki ilişkidir. Genel olarak, **ötekilik**, gücü ve/veya özdeş olmayan özelliklerin sayısı, aynı özelliklerin gücünden ve/veya sayısından daha ağır basan terimler arasındaki ilişkidir. Kimlik dışındaki karşılaştırmalı ilişkilerin kimliksizlik, **farklılık** biçimleri olduğunu düşünebiliriz. **Benzerlik**, yumuşatılmış bir özdeşlik biçimidir. Sıradan benzerlik ile örneksemeci benzerlik arasında bir ayrım yapalım. Bunun iki biçimi vardır: **nicel örneksemeci benzerlik** (**matematiksel oranlarda** olduğu gibi: 1 ila 4, 10 ila 40'tır) ve **nitel örneksemeci benzerlik** (metaforlarda ve resmen onaylatmalarda olduğu gibi, mecazi olsun ya da olmasın: bitki insan için ne ise gül kadın için odur). Resmen onaylatma, karşılaştırmalı ilişkinin karmaşık bir biçimi olarak ele alacağız. Karşıtlık, benzerlik, varsayım ve karşılıklı dışındalama ilişkilerini sorgular; bununla birlikte, genel olarak, bir benzerlik ilişkisi, daha doğrusu nitel örneksemeci benzerliği olarak görülebilir. Prensipite ötekilik/özdeşlik ölçeğinde, özellikler arasındaki ötekiliklerin ve özdeşliklerin eşit güçte ve/veya sayıda olduğu bir alan vardır. Aslında, kuşkusuz, özdeşlik-ötekilik diyebileceğimiz bir ilişkiyle tanımlanan bu tarafsız bölge, ancak nadiren empoze edilir, bitişik alanlar, kimlik ve ötekilik alanları, onları "yuvarlayarak", oraya yerleşme olasılığı olan değerleri çeker.

Sıradan kimlik ya da basitçe kimlik ile **benliğin kimliği** (*fr. l'identité d'ipséité*), bir ögenin öz-kimliği arasında bir ayırım yapalım: öge kendisiyle özdeşdir. **Dönüşüm**, bir terim olan ile ne hale geldiği arasında, sonunda özdeşlikten başka bir karşılaştırmalı ilişkinin kurulduğu süreç, işlemdir. (ama alıkoyma da bir dönüştürme işlemi olarak görülebilir; bu durumda kimlik korunur). Kelime ayrıca bu işlemin sonucunu belirtir. Dönüşüm bir kesme işareti ile sembolize edilebilir, örneğin *O* 'bir *O* nesnesinin dönüşümünü gösterir → **İşlemler**.

Zıtlık, az çok uyumsuz terimler arasındaki bir ilişkidir. İki tür zıtlık ayırt etmek mümkündür: **çelişkinlik** (örneğin, doğru/yanlış, yaşam/ölüm, zengin/fakir) ve **çelişki** (örneğin, doğru/doğru olmayan, yaşam/yaşam dışı, zengin/zengin değil). Örneğin, Magritte'nin *Göstergelelerin ihaneti* adlı tablosunda bir pipoyu (pipo terimi) temsil eden bir resimde bir çelişki ortaya çıkar ve şu başlıkla yer alır: "Bu bir pipo değil (pipo değil). Gördüğümüz gibi, çelişki bir göstergebilimden diğerine yapılabilir. Hatta dilsel olmayan göstergebilimde bile ortaya çıkabilir: örneğin, bir tuval aynı yaşayan ve ölü bireyi temsil ediyorsa. **Aristotelesçi çelişki** (1) bir çelişki ilişkisinin varlığı (2) aynı nesne içinde (3) aynı raporda dikkate alındığını varsayar. Öyleyse, boş ve dolunun bir çelişki oluşturduğunu varsayarsak, bir peynir (veya bir çörek) bir çelişki ilişkisinin yeridir, ama Aristotelesçi bir çelişki değil çünkü boş ve dolu peynirin aynı kısımlarını ifade etmiyor. Çoğu zaman, Aristotelesçi çelişkiler, ilişkilerin farklılaşması, benzeştirme yoluyla tamamen veya kısmen çözülür; örneğin "Oğlun (babalık) senin oğlun (mal) değildir" (Konfüçyüs), "melankolinin kara (duygusal karanlık) güneşi (fiziksel parlaklık)" (Nerval). Zıtlık, uyumsuzluğun minimum olduğu bir karşıtlık ilişkisidir ve çelişki, **uyumsuzluğun** maksimum olduğu bir karşıtlık ilişkisidir. **Uyumluluk** tamamlayıcılık biçimini alabilir; ancak tüm uyumluluk **tamamlayıcılık** değildir: örneğin, iki özdeş önerme ("Dünya yuvarlaktır" gibi) tamamlayıcı olmaksızın uyumludur. Önvarsayım, tamamlayıcılık ilişkisinin en radikal sonucu olarak görülebilir (özellikle göstergebilimsel bir karede, örneğin doğru olmayan ile yanlış arasında kurulan bir ilişki olarak). Pratikte, çelişkinliği çelişkiden nasıl ayırt edersiniz, tüm çelişkiler zorunlu olarak özel "hayır" tarafından ifade edilmez mi? Çelişkinin kategorik olduğunu ve karşıtlığın kademeli olduğunu söyleyeceğiz. Örneğin, klasik mantıkta doğru ve yanlış çelişkilidir, çünkü doğru olmayan yanlışa ve yanlış olmayan doğruya eşittir; aksine, zengin ve fakir zıttır çünkü zengin olmayan mutlaka fakire eşit değildir ve fakir olmayan mutlaka zengine eşit değildir.

Zıtlık, aşağıdakiler de dahil olmak üzere birkaç farklı şekilde görülebilir: ya (1) ötekilik ve kimlikle aynı düzeyde karşılaştırmalı bir ilişki; ya (2) bir ötekilik alt türü olarak; veya (3) benzerliğin bir alt türü olarak: gerçekten, karşılaştırılabilir ve dolayısıyla benzer öğeler karşıttır; örneğin, gece ve gündüz karşıysa, günün saatleri kadar uygundur (ortak mülkiyet). Bir eğik çizgi, yaşam / ölüm gibi terimler arasındaki karşıt ilişkiyi sembolize eder. Çelişkili bir terimin üretimi, mantıksal olumsuzlama simgesiyle gösterilebilir (örneğin, yaşam, yaşam-olmama anlamına gelir).

NOT: KARŞILAŞTIRILABİLİRLİK

Karşılaştırılabilirlik, kısmi kimlik ve ötekilik ilişkisidir. Üç karşılaştırılabilirliği ayırt edelim. Benzerliklerde benzerlikler baskındır. Matematiksel olarak konuşursak, %50 artı 1 özdeşlik ilişkisi varsa minimum benzerlik oluşur; 1'den daha az kimlik ilişkisi varsa maksimum benzerlik oluşur. Farklılıklarda farklılıklar baskındır.

Matematiksel olarak konuşursak, %50 artı 1 ötekilik bağıntıları varsa minimal farklılık oluşur; %100 eksi 1 ötekilik ilişkileri varsa maksimum farklılık oluşur.

Göstergebilimde, aynı göstergebilimsel üründe bir karşıtlığın iki teriminin bir arada bulunmasına **karşıtlık** deriz¹⁵. Örneğin, su ile ateş arasındaki karşıtlığa ilişkin olarak, "Su ile ateş gibi anlaşılır"da bir karşıtlık vardır. Karşıtlığın terimlerinden biri kendini göstergebilimsel üründe göstermeyerek sanal kaldığında karşıtlık yoktur, örneğin "su içerim"deki "ateş". Açıktır ki, iki zıt terimden hiçbiri göstergebilimsel üründe görülmeyebilir, örneğin "elma yiyorum"da su ve ateş yoktur. Karşıtlık, örneğin, iki terimin göstergelerinin düzenlenmesinde az çok bir araya getirilip getirilmediğine bağlı olarak az ya da çok güçlü olacaktır ("yaşam" bir dilsel dizinin ilk sözcüğü ve "ölüm" ise ikinci sözcüktür, karşıtlık güçlü olacaktır) ve / veya ilgili ("bu ölü yaşam") veya aynı nesneyle ilgili değil ("bu yaşayan kişi ve bu diğer ölü kişi", "bu ölü ve yaşayan kişi" den daha az güçlüdür).

Karşılaştırmalı bir ilişki ile bir karşılaştırma ilişkisini (metaforik) ayırt etmeliyiz, bu ilişki bir göstergebilimsel ürün içinde bir **karşılaştırma terimi** ile bir **karşılaştırılan terim** arasında kurulabilir. Örneğin, Baudelaire'in "Albatros" adlı eserinde, şair (karşılaştırılan) ve bir albatros (karşılaştırılan) arasında metaforik bir karşılaştırma yapılır. Pek çok metafor kusurlu da olsa resmen onaylatma olarak tanımlanabilse de (örneğin, albatros diğer kuşlar için ne ise şair diğer insanlar için odur), bu her zaman böyle değildir. Sıradan karşılaştırmayı (örneğin: "Bu bina Eyfel Kulesi kadar büyüktür") metaforik karşılaştırmadan (örneğin: "Paul bir Eyfel Kulesidir") ayırt etmeliyiz. Herhangi bir nitel örneksemeci resmen bir onaylatma değildir; örneğin yaşlar (çocukluk, yaşlılık vb.) ile mevsimlerin (ilkbahar, kış vb.) karşılaştırılması, sekiz unsuru dörderli iki grupta bir araya getirir. Bununla birlikte, resmen onaylatma yalnızca ikili değil, aynı zamanda dördü vb. olan karşıtlıkları ilişkilendirmek olarak yeniden tanımlamak da mümkündür. Örneğin, aşağıdaki metin iki üçlü arasında bir onay içerir: "Başlangıçta hiçbir şey gelmez, ortada hiçbir şey kalmaz, sonunda hiçbir şey gitmez. »(Jetsun Milarepa (1040-1123), Matthieu Ricard tarafından çevrilmiştir). Üçlüler şunlardır: başlangıç / orta / bitiş ve gel / kal / git.

Aşağıdaki tablo ana karşılaştırmalı ilişkileri göstermektedir.

İLİŞKİ AİLESİ	İLİŞKİ	ÖGE1	İLİŞKİNİN SİMGESİ	ÖGE 2	ÖRNEK
kimlik (genel anlamda)	öz kimlik (benlik)	A ₁	=	A ₁	bu beyaz = bu aynı beyaz
	Kimlik (sıradan)	A ₁	=	A ₂	Bu beyaz = du diğer beyaz

¹⁵ Zıtlık, daha kısıtlayıcı bir şekilde, iki karşıtlık teriminin (örneğin, "kara güneş") bir göstergebilimsel ürün içinde yakın bir yerde bir arada bulunması olarak tanımlanabilir.

farklılık	benzerlik	Benzerlik (sıradan)		A	\cong	A'	Bu beyaz \cong bu diğer beyaz
		Örneksemeci benzerlik	nitel (resmen onaylatma ve mecazi benzerlik dahil)				1, 4, 10, 40 veya kabaca 1, 4, 11, 40
				A / B	::	C / D	olumsuz için olumlu neyse, ölüm için de hayat odur; insanlar için kadınlar neyse bitkiler için de gül odur
	ötekilik (genel anlamda)	zıtlık	çelişkinlik	A	/	B	beyaz/ siyah
			çelişik	A	/	\neg A	beyaz / beyaz olmayan
		ötekilik(sıradan)		A	\neq	C	beyaz \neq su aygırı

Tablo 6- Karşılaştırmalı ilişkilerin tipolojisi

Küresellik / yerellik ilişkileri

Üç tür küresellik/yerellik ile tanımladıkları üç ilişki ve işlem ailesini birbirinden ayıralım. Küresellik / **parça-bütün ilişkisel** yerellik, **bütünleri** ve **parçaları** ima eder. Küresellik/**küme yerellik**, **sınıfları** ve **öğeleri** ima eder. Küresellik/ **tipik** yerellik **türleri** ve **oluşumları** ima eder.

Küreselliğin üç ana formu bütün, sınıf ve tiptir. Yerelliğin üç ana biçimi sırasıyla parça, unsur ve oluşumdur. **Bütün, parçaların** bir araya gelmesidir. Örneğin, gösteren **su** bir bütün olarak, gösterenin **s ve u** parçalarından oluşur. **Sınıf**, her biri bir veya daha fazla tanımlayıcı özelliğe sahip bir dizi **ögedir**. → **Sınıflandırma çözümlemesi**. Tanımlayıcı özelliklere ek olarak, öğeler başka özelliklere de sahip olabilir. Örneğin, edebi metinler sınıfı, edebi metinlerin tanımlayıcı özellik (ler)ini taşıyan tüm metinleri içerir. Çift eğik çizgiler bir sınıfı, özellikle bir göstergebilimsel sınıfı (sınıfın tanımlayıcı anlambirimciğe sahip gösterilenler sınıfı) (// sınıf //) sembolize eder. → **Anlambirimsel göstergebilim**. **Tür, oluşumları** (veya **belirteçleri** veya kopyaları) yoluyla aşağı yukarı tam olarak gösteren bir model birimdir. Örneğin, "su" (eau) göstergesinin dilde gösterileni (bağlam dışı, kabaca sözlükte), bu gösterenin bağlam içinde, ifadelerde (örneğin, "eau-de-vie" (brendi) çeşitli kullanımlarıyla kendini gösteren bir türdür) veya belirli ifadeler (örneğin, "Bu nehirdeki çamurlu suyu (l'eau boueuse) seviyorum").

Kesin olarak söylemek gerekirse, bir tür (örneğin şiir türü) bir sınıf değildir, çünkü ona bağlı olan birim oluşumları (şiirler) **içermez** veya **gruplamaz**, ancak onları oluşturur. Bir sınıfın **uzantısı** (veya numaralandırılması) ile **amacı** (veya anlayışı) arasında ayırım yapalım. Örneğin, pozitif tamsayılar sınıfının uzantısı: 1, 2, 3, 4, vb. Bu sınıfın amacı, tanımı, bu sınıfın unsurlarının saygı duyması gerektiği ilkesidir, yani burada pozitif bir tamsayı olmak için. Bir tür ile tanım arasındaki ayırım, bir sınıfın anlamı belirsiz görünebilir, ama aslında bunlar iki ayrı şeydir. Tür ve tanım zorunlu olarak soyut varlıklardır; oluşum ve öge de somut olabilir (bu şiir, şiir türünün temsilcisi; bu bilye, bu çantadaki bilyeler sınıfının üyesi) soyutlardan (aşağılanma, olumsuz duygular sınıfının bir üyesi; aşkın gösterimi olan bu aşk). Bu nedenle, fark başka yeredir. Tür, bazı oluşumlarından (kurucu oluşumlarından) üretilen bir tümevarımdan kaynaklanan soyut bir "bireydir" ve bununla ilişkili olarak (ve diğer olaylarla ilişkili olarak) daha sonra (genetik yerine) üretken bir varlığın değerini alır. Üretken bir varlık, bağımlılığı altındaki varlıkları üretir, yayar, yaratır. Bir sınıfın tanımı, bireysel bir varlık değil, muhtemelen ögenin üyeliğini değerlendirmek için kurallarla birlikte bir veya daha fazla özelliğin bir envanteridir. Bu, bir türü bir sınıfla ilişkilendirme olasılığını engellemez.

Küresel / yerel durum görecelidir ve küresel birimler yerel birimler de olabilir ve bunun tersi de geçerlidir. Böylece, bir parça (örneğin, bir kelimenin parçası olarak hece) bir bütün olarak (hece bir fonemler grubu olarak) tanınabilir; bir öge (hayvanlar sınıfındaki memeli) bir sınıf olarak tanınabilir (köpekgiller, kedigiller, vb. öğeleri içeren bir sınıf olarak memeli); ve bir olay (örneğin, türsel tiyatro alanının bir oluşumu olarak tür draması) bir tür (jenerik tür dramasının bir alt-tür oluşumu olarak tarihsel drama) olarak kabul edilebilir.

Çeşitli **küresel / yerel işlemler** arasında birkaçı dikkatimizi hak ediyor. **Bölme** veya **ayırıştırma**, bir bütünü şimdikiye kadar çözümlenmemiş bölümlerini serbest bırakan (bu nedenle küreselden yerele inen) bir işlemdir (örneğin, belirli bir gösterileni oluşturan anlambirimcikleri şart koşarak). **Sınıflandırma**, sıraladığımız (yukarı doğru) bir işlemdir, bir sınıfa bir öge dahil ederiz. "Sınıflandırma" terimi aynı zamanda sınıflardan ve sınıflandırılmış öğelerden oluşan bir yapı olarak sınıflandırmanın sonucunu ifade eder (örneğin bilimsel sınıflandırmalar: omurgalı / omurgasız hayvanlar, vb.). **Tipikleştirme** (veya

kategorileştirme), bir oluşumun kapsandığı, bir tür altına dahil edildiği, onunla ilgili olduğu, onun yayılımı, gösterimi olarak kabul edildiği (yükselen) bir işlemdir. Bu işlemler aynı zamanda ilişkilerin temelini oluşturur. Böylece, bütün ile onun parçalarından biri arasında bir ayrıştırma ilişkisi, öge ile sınıf arasında bir sınıflandırma ilişkisi, meydana gelen ile onun türü arasında bir tipikleştirme ilişkisi vardır.

Ayrıca, her küresellik/yerellik için iki küresel birim ve iki farklı yerel birim ayırt edersek, aşağıdaki **küresellik/yerellik ilişkilerini** elde ederiz: (1) iki küresellik arasında; (2) bir bütün ile yerelliği arasında; (3) bir küresellik ile kendisine ait olmayan bir yerellik arasında; (4) aynı küreselliğe ait iki yerellik arasında; (5) her biri farklı bir küreselliğe ait olan iki yerellik arasında (bu ilişki iki küresellik arasında dolaylı bir ilişkiye neden olur; tıpkı küresellikler arasındaki ilişkinin yerellikler arasında dolaylı bir ilişkiye neden olması gibi). Bu ilişkilerin her biri bir yönde ve / veya diğerinde geçilebilir. Örneğin, bir küresellik ile yerelliği arasındaki ilişki, küresellikten yerelliğine (**azalan ilişki**) ve/veya yerellikten küreselliğine (**artan ilişki**) doğru gidebilir. Bu beş ikili ilişkiyi dönüşlü ilişkiyi (6) bir küresellik ile kendisi arasında ve (7) bir yerellik ile kendisi arasında ekleyebiliriz, Türler ve onlardan türemiş olması muhtemel metinler arasında kurulan tipik ilişkilerden yola çıkarak bir örnek verelim. Sınıflandırma : (1) bir tür ile diğeri arasında (örneğin, iki zıt metinsel tür arasında); (2) tür ile onun ortaya çıkışı arasında (örneğin, bir tür ile ilgili metin arasında); (3) bir tür ile kendisinin dışındaki bir oluşum arasında (örneğin, bir metin ile ait olduğu türe zıt olan tür arasında); (4) bir olay ile aynı türden bir başkası arasında; (5) bir olay ile başka türden bir olay arasında (örneğin, farklı türlerdeki iki metin arasındaki metinlerarasılık); (6) bir tür ile kendisi arasında; (7) bir olay ve kendisi arasında olur.

NOT: İÇ İLİŞKİLER (İÇ-)

Bir bütün içindeki ilişkiler “iç-” ön eki ile adlandırılabilir (**metin içilik** söz konusu olduğunda, bir metnin iki parçası arasındaki ilişki). Bir tür veya sınıf, parça-bütünsel ilişki bir bakış açısıyla düşünülebilir. Bir tür söz konusu olduğunda, parçalar türün kesin özellikleri olabilir (fakat bir türün her durumda hiyerarşik olsun ya da olmasın bir özellik envanterine eşdeğer olduğu kesin değildir). Bir sınıfın genişletilmesi durumunda, parçalar açıkça öğelerdir; bir sınıfın, tanımının amacı olması durumunda, bölümler tanımlayıcı özellikler veya öğelerin tanıma uygunluğunu değerlendirmek için kuralların bölümleri olabilir. Bir türe içsel olan ilişkileri tür içilik (**intratypicity**) ve bir sınıfa içsel ilişkileri ise sınıf içilik (**intraclassivity**) olarak sunabiliriz. Açıktır ki, oluşumlar ve unsurlar, parçaları arasındaki ilişkileri bilmeleri gerektiği sürece; bunları sırasıyla, oluşum içi (**oluşma içi**) ve temel öge içi (**öge içilik**) olarak adlandırabiliriz.

Bu temelde, metin (genel anlamda göstergebilimsel ürün olarak anlaşılır: metin, resim, vb.) ve türsel türü içeren çeşitli ilişki türlerini ayırt edelim ("tür" genel anlamda anlaşılır: tür, söylem, alt tür, türsel biçim, vb.): **öz metinsellik** (ilişki 7): bir metin kendi içinde birleşir; **metinlerarasılık** (ilişki 4 veya 5): bir metin başka bir metinle veya başka metinlerle birleştirilir; **üstmetinsellik** (ilişki 2 veya 3): bir oluşum-metin bir metin türüyle birleştirilir; **öz-türsellik** (öz türlük biçimi) (ilişki 6, aşağıdaki şekilde gösterilmemiştir): bir tür kendi içinde birleştirilir; **ön-türsellik** (ön-türlük formu) (ilişki 1, aşağıdaki şekilde gösterilmemiştir): bir metin türü, başka bir metin türü veya diğer metin türleri ile birleştirilir.

Bu ilişkiler tek yönlü, şu veya bu şekilde (örneğin metinden türe veya türden metne) veya iki yönlü olarak görülebilir (örneğin, metinden türüne veya tersi).

NOT: GENETTE'E GÖRE METİNLERARASILIK

Genette (1982: 8) **metinlerarasılığın** beş biçimini ayırt eder: (a) **yan metinsellik** (bir metnin önsözleriyle ilişkisi vb.); (b) **metinlerarasılık** (alıntı, intihal, ima); (c) **yorumsal üst metinsellik** (bir metnin diğeriyle yorum ilişkisi); (d) **ana-metinsellik** (bir metin, hakkında yorum yapmadığı, ancak dönüştürdüğü (parodi, dönüştürüm, taşıma) veya taklit ettiği (pastiş, düzmece, vb.) daha önceki bir metne bağlandığı, bu üstmetin ve bu altmetindir) ve (e) **üst metinsellik** (bir metin ile ait olduğu sınıflar arasındaki ilişki, örneğin türü). Sözde yan-metinsel ögelere gelince, bunlar, onlara bahşedilen statüye göre, (terime verdiğimiz geniş anlamıyla) metinlerarası bir ilişkiye katılacaklardır, eğer bunlar metnin dışında düşünülürse, bir metin içi ilişki, eğer bunlar dikkate alınır, metne içsel olarak veya tam anlamıyla bir yan-metinsel ilişki olarak kabul edilir. Başlığın metin içi veya metin dışı doğası hakkındaki tartışma, farklı tipolojik olasılıkların iyi bir örneğidir. Bize gelince, metinlerarasılığı Genette'in yaptığından daha geniş bir anlamda tanımladık ve onun metinlerarasılık, üst metinsellik ve üst / altmetinsellik dediği şeyleri kapsadık; elbette Genette'in ayrımları daha çok alakalıdır. Metinlerarasılık hakkında ayrıntılar için bkz. Hébert ve Guillemette, 2009.

NOT: METİNSELLİK VE METİN İÇİLİK

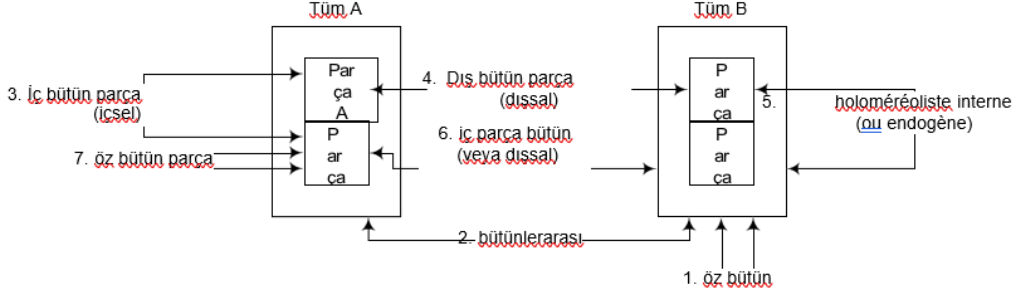
Özmetinselliğin çeşitli biçimler alması muhtemeldir: bir bütün olarak metinden bir bütün olarak kendisine, bütünden bir parçaya, bir parçadan bütüne ve son olarak bir parçadan aynı parçaya. Aynı bütünün bir parçası ile diğeri arasında ilişki kurulduğunda **metin içilik** vardır. Metinlerarasılık ve üstmetinsellik, ya küresel ilişkiler (bütünler arasında kurulur) ya da yerel ilişkiler (önce parçalar arasında ve dolaylı olarak bütünler arasında kurulur) olarak düşünülebilir; ikinci durumda, başlangıç terimi metnin bir parçası ve bitiş terimi başka bir metnin (metinlerarasılık) veya bir metin türünün (üstmetinsellik) parçası olarak kabul edilir. Ek olarak, yerel-küresel ilişkiler vardır: örneğin, bir metnin bir bölümü küresel olarak başka bir metni veya bir türü çağrıştıracaktır (örneğin, bir romanın şu cümlesi (bölümü): "Hamlet'i okudum" (tümü).

Özmetinsellik, göstergebilimsel bir ürün ile kendisi arasında (bütün ve/veya parça düzeyinde) kurulan herhangi bir (yansımacı) ilişkinin genel adıdır. En az üç formu ayırt edebiliriz.

Öz-temsil (bir ürün kendini temsil eder) ve **öz-düşünümsellik** (bir ürün kendi içinde "yansıtır") zorunlu olarak özmetinsellik ilişkileridir: kendini temsil eden veya kendini yansıtan şey, zorunlu olarak bu olguyla kendisine atıfta bulunur. Öte yandan, öz-düşünümsellik bir öz-temsil ilişkisini varsayar: "kendi üzerine düşünebilmek" için, ürün zorunlu olarak söyleminin nesnesi olarak ortaya çıkmalıdır. Bununla birlikte, her öz-temsil öz-yansıtıcı değildir (örneğin, gülen inek - iyi bilinen bir peynirin amblemi - küpelerinde kendi kendini temsil eder, ancak bunda herhangi bir yansıma görmek zordur). Son olarak, **öz-gönderge** burada öz-temsil veya öz-düşünümsellik olmaksızın ortaya çıkan bir özmetinsellik ilişkisi olarak anlaşılacaktır (Örneğin, ünlü politik sloganda, sesi kendine dikkat çeken *Ike*'yi *severim (I like Ike)*, orada öz-yansıtma ya da gerçek öz-temsil yoktur). Öz-temsil ve öz-düşünümsellik yinelenir.

NOT: GÖNDERME, GÖNDERGE VE ÖZ GÖNDERİM

Genel anlamda öz-gönderim, göstergebilimsel bir ürünün, hatta bir göstergenin veya bir grup göstergenin kendisine gönderme yaptığı ilişkidir. Bu anlamda bu kelime, ikinci kelimeyi kastettiğimiz gibi "özmetinsellik" ile eş anlamlıdır. Burada vereceğimiz kısıtlı anlamıyla, "özgönderme", öztemsil ya da öz-düşünümsellik olmaksızın bir özmetinsellik ilişkisini belirtir. Bu kavram, bir göstergenin kendisini oluşturan parçalarında bir

Şekil 16 - Tüm / parça kriterine dayalı ilişkilerin tipolojisi

Diğer anlamsal ilişkiler

Diğer olası anlamsal ilişkiler şunları içerir: anlamsal grafiklerde kullanılan **vaka** ilişkileri (neden, sonuç, etkileyen, etkilenen vb.; → **Anlambilimsel grafik**); **sistemik** diyeceğimiz ilişkiler (sembolik, yarı sembolik ve göstergebilimsel ilişkiler; → **Göstergebilime giriş**); **gösterge** diyeceğimiz ilişkiler (bir şeyin simgesi, göstergesi, simgesi; → **Peirce'in göstergebilimi**); vb.

Derinleştirme: onaylatma

Onaylatma, (en az) iki karşıt eleman çifti arasındaki bir ilişkidir, bunun sayesinde, A / B karşıtlığında, A (her zaman veya çoğunlukla) B'ye göredir, C / D karşıtlığında C, D'ye (her zaman veya çoğunlukla) eşittir. Bir onayın resmi derecelendirmesi şu şekilde yapılır: A: B:: C: D, örneğin bizim kültürümüzde beyaz: siyah:: yaşam: ölüm:: olumlu: olumsuz (siyah için yaşam, ölüm için ne ise, vb.). Aşağıdaki gösterimi de kullanabilirsiniz: A / B:: C / D.

NOT: ONAYLATMA ÇÖZÜMLEMESİNİN BAZI ZORLUKLARI

Onaylatma yapısının oluşturulmasında, aşağıdaki tuzaklardan kaçınılmalıdır:

1. Aynı zıtlığın terimlerini birbirinden ayırın (örneğin: yaşam / ölüm:: olumlu / olumsuz yerine yaşam / olumlu:: ölüm / olumsuz).
2. Terimden terime ilişkileri tersine çevirin (örneğin: pozitif / negatif:: ölüm / yaşam, pozitif / negatif:: yaşam / ölüm yerine).
3. Zıtlıkları kontrol etmeden ve onay olduğunu göstermeden bir araya getirin; özellikle, Z'nin Y ile onaylatılması ve ikincisinin X ile olması nedeniyle, X zıtlığına sahip bir Z zıtlığını onaylatılmış olarak kabul edin.
4. Terimleri birden fazla zıtlığı tanımlayan, tabiri caizse, istemeden "bileşik zıtlıklar" kullanın. Örneğin, bir kazanç/kayıp, fazlalık/eksiklik ikilisi, kesin olmayan bir bolluk/kayıp yerine tercih edilebilir.
5. Bileşim dışı (örneğin mağara / ay karşıtlığını yöneterek) ve analitik bakış açılarını (mağara ve ay nesnelerinin katıldığı düşük/yüksek karşıtlığı yöneterek) istemeden karıştırmayın. Başka bir deyişle, özelliklerin (düşük /

yüksek) onaylanması ile bu özelliklere sahip öğelerin (mağara ve ay) dolaylı olarak onaylanması ile yanlışlıkla karıştırılmamalıdır. → **Göstergebilimsel dörtgen.**

Onaylatmalar, nitel örneksemeci akıl yürütmenin temelidir, aynı şekilde, üç kuralını mümkün kılan matematiksel oranlar (örneğin, 100, 1000 ise 10, 100'dür) nicel örneksemeci akıl yürütmenin temelidir.

Birkaç ilişki onaylatmayı oluşturur. Bir onaylatmanın (bir yanda A ve C, diğer yanda B ve D, diğer yanda) zıtlığına karşılık gelen terimleri arasında bir benzerlik ilişkisi kurulur. Ayrıca, iki zıtlık arasında niteliksel bir örneksemeci benzerlik ilişkisi kurulur. Son olarak, karşılık gelen terimler arasında basit veya karşılıklı bir varsayım ilişkisi kurulur. Örneğin, bir metinde hayat temasına her yaklaşıldığında, ona olumlu bir açıdan yaklaşırsa, dahası hayat dışındaki temalar tartışılırsa, basit bir varsayım ilişkisi olacaktır. (başka bir deyişle: yaşam zorunlu olarak olumluyu gerektirir, ancak olumlu, yaşamı zorunlu olarak gerektirmez). Hayat olumluysa ve başka hiçbir şey olumlu değilse, yaşam ile olumlu arasında karşılıklı bir varsayım ilişkisi olacaktır. Buna ek olarak, yaşam ve pozitifin birlikteliği yaşam ve negatifin ilişkisini dışlar ve ölüm ve negatifin birlikteliği, ölüm ve pozitifin ilişkisini dışlar (karşılıklı istisnalar).

Bir onay oluşturan iki zıtlıktan birinin şartlarını değiştiren bir onaya **karşı onay** diyelim. Onay ve karşı onay bakışimli kategorilerdir (A, B'nin karşı onaydır ve B, A'nın karşı onaydır). Ancak, karşı onay adını, belirtili onay adından ayırmak mümkündür (onay ile aynı sistem seviyesinden mi yoksa farklı bir sistem seviyesinden mi geliyor) → **Göstergebilime giriş.** Örneğin, edebiyatta çok yaygın olan erdem: mengene:: olumlu: olumsuz, karşı onayını bulur, erdem: mengene:: olumsuz :: olumlu, "lanetli edebiyat"ta ve özellikle Sade'in eserlerinde bulunur. Bir onayın yapısını bozmanın tek yolu karşı onay değildir. Özellikle, zıtlıklardan biri özdeşlikte çözülebilir, örneğin olumsuz: olumsuz:: erdem: mengene. Tersine, onaylanmama bir onaya dönüştürülebilir. Son olarak, herhangi bir yarı sembolik ilişki (yani gösterenin zıtlığı ile gösterilenin zıtlığı arasındaki) bir onaylamadır, ancak herhangi bir onaylama yarı sembolik bir ilişki değildir. → **Betisel, izleksel ve değerbilimsel çözümleme.**

İşlemler

İlişkiler ve terimlerle birlikte işlemler bir yapının yapı taşlarıdır. Bir işlem, bir işleç öznesinin bir nesneyi karakterize ettiği veya dönüştürdüğü bir süreçtir, bir eylemdir (bu nesnenin bir ilişkiye, bir terime, bir işleme veya bir yapıya tekabül edip etmediği). Ayırtkalaşma işlemleri, bir nesnenin özelliklerini (zihinsel) ayırıştırma, sınıflandırma, tipikleştirme veya sınıflandırma, karşılaştırma vb. yoluyla ortaya çıkarır. İşleme işlemleri (1) üretmek (ex nihilo (hiç yoktan) yaratarak, bir türden türeyerek veya önceden var olarak verilen malzemelerden inşa ederek), (2) yok etmek (yok ederek, yani kalıntı bırakmadan veya tamamen yapısını bozarak) veya (3) nesnelere dönüştürmek. Koruma, belirli bir işlemin (ister karakterize edici ister dönüştürücü olsun) gerçekleşmemesidir (dinamik bir bakış açısından, işlemin kuvvet eksikliğinden, yani eşit veya daha büyük güce sahip pasif veya aktif bir karşı kuvvetin uygulanmasından). Eğer µ Grubu, Zilberberg ve Rastier olmak üzere üç dönüşümsel işlem tipolojisini üst üste koyarsak, dokuz işlemde oluşan bir tipoloji elde ederiz. Bir yandan (maddeler üzerinde) altı kapsamlı

işleme sahip olacağız: (1) ekleme (örneğin, A, A, B olur); (2) silme (örneğin, A, B, A olur); (3) yenisiyle değiştirme (örneğin, A, B, A, C olur); (4) kaydırma (örneğin A, B'nin B, A olması); (5) hareket etme (örneğin, bir canavarın göbeğinde bir göz hareket etti) ve (6) tutma (örneğin, A, B, A, B'de kaldı). Öte yandan, üç yoğun işlemimiz olacak (yoğunluklar üzerinde): (7) artış (örneğin, zayıftan güçlü bir yoğunluğa), (8) azalma (örneğin, güçlüden ortalama bir yoğunluğa) ve (9) koruma (örneğin, orta düzeyde kalan bir yoğunluk). Bir uygulama için bkz. Hébert, 2011b.

İşlemlerin durumu ve etkinliği

Herhangi bir olgu bir yapı olarak görülebilir. **İlişkiler** ve **terimlerle** birlikte işlemler bir **yapımın** yapı taşlarıdır. Bir **işlem**, genellikle bir süreç öznesi, bir nesne tarafından karakterize edilen veya dönüştürülen bir işlemdir (bu nesnenin bir ilişkiye, bir terime, bir işleme, bir yapıya veya yapıyı oluşturan olarak kabul edilmeyen bir birime karşılık gelir).¹⁷

Bir işlem dört ana unsurdan oluşur: (1) bir **süreç öznesi** (insanbiçimsel veya değil); (2) gerçekleştirdiği fiili işlem, yani bir eylem (bir süreç); (3) bu işleme tabi tutulan nesne (veya **işlenen**); (4) bu işlemin sonucu. Basit bir örnek verelim: $1 + 1 = 2$. Toplama fiili işlemdir; ekleyen kişi süreç konusudur; iki 1, işlemin nesnesidir; ve 2 bunun sonucudur. Herhangi bir eylem gibi, işlem de bir başlangıç durumundan (işlenenler) son duruma (sonuç) dönüşür.

Ayrıtkalaşma ve dönüştürme işlemleri

Ayrıtkalaşma işlemleri, **ayrıştırma** (zihinsel), sınıflandırma, tipikleştirme veya sınıflandırma, karşılaştırma vb. yoluyla bir nesnenin özelliklerini (karakteristiklerini) veya parçalarını ortaya çıkarır veya başka bir gözlemleyici özne tarafından halihazırda serbest bırakılmış özellikleri veya parçaları varsayarlar.

Dönüşüm işlemleri bir yapıya dinamizm kazandırır. **Dönüşüm işlemleri:**

1. Üretmek (ex nihilo (hiç yoktan) yaratarak, bir türden bir oluşumun ortaya çıkmasıyla, bir türün oluşumlardan veya önceden var olarak verilen malzemelerden **yapım** (veya montaj) yoluyla);
2. Yok etme (yok etme, yani kalıntı bırakmadan veya **yapıyı bozmak** (veya sökme) yoluyla);
3. Veya nesnelere dönüştürmek.

Koruma, belirli bir işlemin (ister ayrıtkalaşmış ister dönüştürücü olsun) gerçekleşmemesidir (dinamik bir bakış açısından, operasyonun kuvvet eksikliğinden, yani eşit veya daha büyük güce sahip pasif veya aktif bir karşı-kuvvetin uygulanmasından). Şunları ayırt edebiliriz: belirtisiz koruma: işlem beklenmez ve gerçekleşmez; ve belirtili koruma: işlem bekleniyor ancak gerçekleşmiyor. Duruma bağlı olarak, koruma, ekleme, silme vb.

¹⁷ Burada "eylem" ve "süreç" kelimelerini eşanlamlı olarak kullanacağız. Ama kesin olarak söylemek gerekirse, "eylem" insanbiçimsel bir faili varsayar, "süreç" onu varsaymaz ve bu nedenle uygulanabilir, örneğin gökten düşen yıldırımlara.

Kıyası, ayırtkalaşma işlemleri özellikleri serbest bırakırsa, dönüştürme işlemleri bunları değiştirir.

Dönüşümün kaynak ögesi genellikle daha önceki bir zamansal konumla ve bir arka zamansal konum olan hedef ögeyle ilişkilidir (örneğin filme uyarlanan roman filmde önce de vardı). Ancak, ilişki bakışımı olarak da düşünülebilir: hedef eleman, "dönüşüm", ters dönüşüm, (yeniden) kaynak elemanı verir.

Dönüşüm işlemlerinin üsttipolojisi

Dönüşümsel işlemlerin üç tipolojisini birleştireceğiz: (1) toplama, silme, yer değiştirme ve kaydırmayı tanımlayan Grup u'nun (veya Grup mu, 1982: 45-49; Klinkenberg, 1996: 259-361); (2) Zilberberg'in (2000 ve 2006), karıştırmayı, ayırmayı, artırmayı ve azaltmayı ve dört derece karıştırma/ayırma sunar: ayırma, bitişiklik, karıştırma ve kaynaşma; ve (3) ekleme, silme, ekleme-silme ve koruma arasında ayırım yapan Rastier'inki (1987: 83). Bazı işlemleri (yer değiştirme, kaydırma ve yoğun yer değiştirme) hariç tutarak üç tipolojinin birleşmesinden elde ettiğimiz işlemler ve örtük olsa bile yeni bir işlem ekleyerek, yani kaydırmadan daha genel olan, kapsadığı ve bir ilk yerleştirme işlemi varsayar.

Nº	İşlemler	Şematik Örnek	Dilbilimsel Örnek
	KAPSAMLI İŞLEMLER (MADDELER ÜZERİNDE)		
1	Ekleme veya karışım	$A \rightarrow AB$	merde \rightarrow merdre (Alfred Jarry)
2	Sil veya sırala	$AB \rightarrow A$	petite \rightarrow p'tite
3	Değiştirme (tip 1 koordineli silme-ekleme)	$A \rightarrow B$	oreille \rightarrow oneille (Jarry)
4	Kaydırma (tip 2 koordinat silme-toplama)	$AB \rightarrow BA$	infarctus \rightarrow infractus
5	Basit yer değiştirme (basit silme-ekleme)	A konumu 1 \rightarrow A konumu 2	sürrealist bir resimde bir karakterin karnında hareket eden bir göz
6	Kapsamlı koruma	$A \rightarrow A$	merde \rightarrow merdre (her zamanki "pislik" yerine Jarry'nin bir metninde)
	YOĞUN İŞLEMLER (AKIMLARDA)		
7	Artış (yoğunluk)	$A \rightarrow A$	ünlü \rightarrow ünlü

8	Azaltma (yoğunluk)	$A \rightarrow A$	Çok soğuk \rightarrow soğuk
9	yoğun koruma	$A \rightarrow A$	fakir \rightarrow fakir (zengin olmaya çalışanlar için)

Tablo 7 - Dönüşüm işlemlerinin tipolojisi

İşlemleri temsil etmek için kullanılabilecek semboller.

İŞLEMLER	SEMBOLLER
Ekleme	+
Silme	-
Yerine kullanma	
Kaydırma	
Yer değiştirme	
Koruma (kapsamlı)	
Artırma	^
Azalma	↓
Koruma (yoğun)	

Şekil 17 - Dönüşüm işlemlerini temsil eden semboller

Üsttipoloji ile ilgili ayrıntılar

Ekleme/silme ve değiştirme/kaydırma

Yer değiştirme, koordineli bir silme-ekleme olarak görülebilir: aslında, bir öğeyi kaldırır ve başka bir öge ekleyerek değiştiririz. Benzer şekilde, kaydırma (ve daha genel olarak yer değiştirme), başka bir koordineli silme-ekleme biçimi olarak görülebilir: X konumunda bulunan bir öğeyi, onu Y konumuna eklemek için kaldırırız; bu, serileştirme varsa (örneğin, bir metinde), ilgili tüm öğelerin konumunu değiştirme etkisine sahiptir. Buna göre, ekleme ve silme, ikame ve kaydırmanın türetildiği temel işlemlerdir. Bu, basit işlemlerin aynı anda veya art arda bir yapı oluşturmak için birleştirilebileceği anlamına gelmektedir.

Ekleme/silme ve karıştırma/sıralama (fr. mélange/tri)

Ekleme/silme zıtlığını, karıştırma/sıralama zıtlığına eşdeğer olarak kabul edeceğiz. Elbette, "ek" kelimesi, "karışım" kelimesinin aksine, bakışsımsız bir işlemi çağrıştırır (X'i Y'ye ekleriz ama Y'yi X'e eklemeyiz). Bizim açımızdan, toplama ve silme işlemlerini önsele ne bakışsımlı ne de bakışsımsız olduğunu dikkate alacağız. Bu nedenle, silme bakışsımlı olabilir: bir atomun tüm bileşenlerine ayrılması veya bakışsımsız: bir kelimedenden bir harf çıkarmak. "Sıralama" terimi kesinlikle bir seçimi ve dolayısıyla bir sınıflandırmayı (veya bir tipikleştirmeyi veya sınıflandırmayı) çağrıştırır, ancak sıralamanın önseli basitçe bir karıştırma olarak görülmesi gerektiği anlaşılmaktadır ve rastgele karıştırma veya sıralama ve tekrar hariç ekleme ve silme, sınıflandırmayı gerektirir; bu işlemler tehlikeli dışında bir kritere dayanmasa dahi bir sınıflandırma da yapmaktadır.

Yoğun yer değiştirme, kaydırma ve yer değiştirme

Güçlü ekleme ve bastırma sırasıyla artış ve azalmaya karşılık gelir. İlk olarak, tözler olarak (örneğin, anlamsal özellikler, anlamlar olarak) yoğunlukları içeren belirli kapsamlı işlemler olarak görülebilecek yoğun yer değiştirme, kaydırma ve yer değiştirmeyi saklamıyoruz. Böylece "çok kibar" yerine "küçük kibar", semen özelliğinin / yüksek yoğunluklu / / düşük yoğunluklu / ile kapsamlı bir yer değiştirmesi olarak algılanabilir. Herhangi bir artış veya azalmanın, sırasıyla daha düşük bir yoğunlukta daha yüksek veya daha düşük olan bir yer değiştirme işlemi olarak kabul edilebileceği belirtilmelidir.

Kapsamlı / yoğun doğa göreliliği

Herhangi bir ayırtkalaşmada olduğu gibi, gözlemlenen konulara (ve diğer görelilik faktörleri: gözlem süresi, vb.) bağlı olarak, aynı olgu için yoğun veya kapsamlı ayırtkalaşmalar aynı (yorumlayıcı fikir birliği) veya farklı (yorumlayıcı çatışma) olacaktır. Belirli bir olgunun yoğun veya kapsamlı doğası mutlak değil, görecelidir, muhtemelen tanımlanacak "evrenlere" ve onları bulan veya "yaşayan" gözlemcilere, bakış açısı bildirilen gözlemcilere bağlı olarak değişebilir. Bir soykırım yapalım. Normal insanla ilgili olarak, özelliklerin eklenmesinden (örneğin, zulüm) ve / veya çıkarılmasından (örneğin, acıma) mı ortaya çıkıyor, yoksa yoğun bir varyasyondan mı, artış ve / veya azalma yoluyla mı, her ortalama insanın sahip olduğu özelliklerden mi geliyor (örneğin artan gaddarlık ve buna bağlı olarak azalan acıma)? Cevap, izleyicinin insan anlayışına bağlıdır. Yani, eninde sonunda, uzantılar yoğunluklara "dönüştürülebilir" ve bunun tersi de geçerlidir.

Yer değiştirme ve yerleştirme

Görünüşe göre Grup μ 'nün doğrudan dikkate almadığı işlemlerden biri (basit) **yer değiştirme**dir. Bir kaydırma, en az bir çift koordineli yer değiştirmeyi gerektirir (örneğin, A, B, B, A olur; burada B şimdi 1 konumunda ve A konumunda 2'dir). Yazıbirimlerdeki (kabaca söylemek gerekirse, harfler) veya sesbirimlerdeki bir kayma zorunlu olarak bir kaydırma olsa da, aynıısı, örneğin resimsel gibi, önseli zamansal ve doğrusal olmayan göstergebilimsel ürünlerde mutlaka doğru değildir. Yine de, permütasyon etkisinin sesbirimlerin veya

yazıbirimlerin tüm yer değiştirmelerinde meydana geldiği kesin değildir (ve daha genel olarak zamansal göstergebilimdeki hareketlerde). Örneğin, "Son" kelimesini bir romanın sonuna değil de başına koyarsak, altta yatan yer değiştirmeyi hissedeceğiz, ancak muhtemelen kaydırmayı, onu takip eden tüm kelimelerin yer değiştirmesini hissetmeyeceğiz. Bir hareket, bir başlangıç uzayı ve bir hedef uzayı içerir. Birçok silme, ekleme ve yerine kullanma, yer değiştirmeyi gerektirir (örneğin, bu torbadan bir bilyeyi ve diğerindeki yardımcıyı çıkarırız, X'in kalbini Y'ninkiyle değiştirir ve X'in kalbini atarız); ama diğerleri değil (ölmek, yaşamın yerinden edilmeden (ve yerleştirilmeden) ortadan kaldırılması olarak görülebilir). Bir hamle, bir yerleşimi varsayar, "yerleşim", "**düzenleme**" için başka bir addır. → **Parçalama ve düzenleme çözümlemesi**. Bir yerleşim önceki bir hamlenin sonucu olabilir, ama olmayabilir de: Yazmakta olduğum bu kelimeye yerleştirdiğim bu harf daha önce başka bir yerde bulunmamıştı.

Koruma

Belirtili saklama ile **belirtisiz saklama** arasındaki farkı ekleyelim. Bir gözlemleyici öznenin temelli olsun ya da olmasın beklentilerine uygun olarak dönüştürülmesi gereken, ancak dönüştürülmemiş bir birimin (aynı ilke ayırtkalaşma için de geçerlidir) sayesinde, "**belirtili koruma**" olarak adlandırılabilir. Yani birim, gözlemci tarafından kendisiyle ilişkilendirilen hedef türüne uymuyordu. Tür, bir sistem içinde tanımlanan standartlaştırılmış bir formdur. Basit bir örnek verelim. Jarry oyununda Ubu roi "merdre" yerine ilk "merde" yazdığında, olay ("merdre") ile eşleşmesini beklediğiniz tür ("merde") arasında bir boşluk yaratır. Bu boşluk açıkça lehçe sistemine, dil sistemine göre üretilir (çünkü "merdre", daha doğrusu "merdr-" biçimbirimi dilde yoktur). İkinci "merdre" gözlemci bu birliğin metinselliğinin, eser sisteminin bir parçası olduğunu düşünebilir. Üçüncü oluşumun "merdre" türüne uygun olacağını doğru bir şekilde varsayacaktır (aslında, ilk olaydan hemen sonra ikinci olay için bu varsayımı yapabiliirdi). Aynı yazarın Ubu aldatmacasını okuyarak ve ilk "merdre"yi bularak bu birimin yazarın idolündeki tür olarak tanımlandığı sonucuna varacaktır. Nihayetinde, Jarry'deki her "merdre", lehçe birliğine göre bir eklemenin meyvesidir, ancak metin dili veya bireysel dil birliğe göre korumanın meyvesidir. Jarry, tozlu bir tavan arasında bulacağımız başka bir Ubu'da gök gürültülü bir "merde" yazsaydı ("merdre" yerine), bireysel dil birliğe göre "r"nin bastırılması, ancak lehçe birliğe göre belirgin bir koruma olurdu. Açıkçası, günlüğüne "merde" yazan kişi için, özellikle de Jarry'den önce, bu birlik beklendiği için belirgin bir korumadan bahsetmeyeceğiz.

Türler ve oluşumlar

Bir veya daha fazla **hedef öge** elde etmek için bir veya daha fazla **kaynak ögeye** büyük dönüşüm işlemleri uygulanır. Objektif unsurlar ve kaynaklar **türlere** (modellere) veya **oluşumlara** (modelin aşağı yukarı bütünsel gerçekleştirmelerine) karşılık gelebilir. İşlemler bu şekilde gerçekleşebilir: (1) bir oluşum içinde; (2) bir tür içinde (*fr.intratypicité*); (3) türden

oluşuma, (4) oluşumdan türe; (5) bir olaydan diğerine (aynı veya farklı türden); (6) bir türden diğerine.

Kalıplarla, dizemsel yapılarla ilgili birkaç örnek verelim. Tipik kalıp basitçe olduğu gibi tutulabilir (veya başka bir bakış açısından, yaklaşık: vakada mükemmel bir şekilde tekrarlanmıştır): bu tür metin mükemmel bir kesiklik (A, B, B, A) gösterecektir. Ancak tipik model, oluşumunda da dönüştürülebilir: A, B, C, B, A'da C, A, B, B, A aralıklarına yerleştirilmiş bir geciktirme elemanı olarak görülebilir. Oluşum şu şekilde görülebilir: bir iç dönüşüm işleminin yeri: örneğin, böyle bir çarpıklık oluşumu, ters kaydırma ile ikilemeli bir eklemenin sonucu olarak düşünülebilir (A, B'yi B, A'yı takip eder). Açıkçası, işlemler tipik bir kalıp ile başka bir tipik kalıp arasında gerçekleşebilir. Örneğin, gruplamalar (örneğin, A, A, B, B), gömülü bir kaydırma ürünü olarak görülebilir (iki gömülü B, A, B, B, A kaynak kalıbında basitçe ikinci A ile değiştirilir).

Bir tür ve onun oluşumu arasındaki ilişkiler ve işlemlerle ilgili olarak işlemlerin tipolojisinde bir problem ortaya çıkar. Kesin olarak konuşursak, aynı statüye sahip olmadıkları için bir tür asla bir oluşumla aynı değildir. Sonuç olarak, kesin olarak söylemek gerekirse, bir türün oluşumunda korunduğu, çoğaltıldığı veya dönüştürüldüğü söylenemez (aynı ilke, oluşumdan türe ters yöndeki işlemler için de geçerlidir). "Özdeş" olan veya onu dönüştüren bir oluşum, türünün bir yayılımıdır. Bu durumda, metodolojik indirgeme (bilinçli, ilgili ve açık sadeleştirme) yoluyla, duruma bağlı olarak, korunan bir türden, oluşumunda tekrarlanan (tamamen veya kısmen) veya dönüştürülen bir türden bahsedebiliriz.

İşlemlerin alt türleri

Koruma için bazı alt türler gördük (kapsam: eklememe, bastırmama, vb.; yoğun: azalmama, artırmama). Açıkçası, diğer işlemlerin diğer alt türleri, farklı kriterler kullanılarak tanımlanabilir. Burada diğer alt tür tipolojilerini sunalım.

Grup μ tarafından önerilen alt türler

Veya ana dönüşüm işlemleri: toplama (veya karışım), silme (veya sıralama), yerine kullanma, kaydırma, yer değiştirme (kaydırma olmadan), artırma, azaltma ve koruma (kapsamlı veya yoğun). → **İşlem**. Birkaç alt tür tanımlanabilir. Grup μ birkaç tane önerdi.

Kısmi silme (örneğin, bir önses düşmesi: "autocar" için "car") ve **tam silme** (örneğin, bir silme: bir kelimenin tamamen silinmesi) arasında ayırım yapalım.

Basit eklemeyi (veya tekil; örneğin bir içses türemesi: "merdre" yerine "merde") ve **tekrarlı eklemeyi** (veya yinelemeli) ayırt edelim. Grup μ 'ye, halihazırda mevcut olan bir ögenin tekrarı ile eklemeyi (örneğin, "folle" değiştirerek "fofolle" ile ilave elemanın tekrarı ile eklemeyi) ayırt ederek ekleyebiliriz (örneğin, "çılğın"ı (folle) değiştirerek "aşırı çılğın"(hyper-

hyper-folle). Tekrarlanan bir öge, zorunlu olarak bir diğerinin **ikilemesidir** (kopyalanmasıdır). **Negatif** (veya karşıt) **eklemeyi** eklemenizi öneririz. Halihazırda mevcut olan bir ögeye karşıt bir öge eklemekten oluşur (örneğin, "iyi bir davranış" değiştirerek "kötü bir iyilik" (Balzac)). Grup μ 'dan farklı olarak, negatif işlemlerin sadece yerine kullanma değil, aynı zamanda ekleme ve hatta kaydırmada da meydana gelebileceğini düşünüyoruz. Ek olarak, olumsuz işlemlerin yalnızca gösterilenlerle değil, gösterenlerle de ilgili olabileceğini düşünüyoruz (örneğin, geleneksel Fransız nazım dilinde, eril bir kafiyeye dişil bir kafiye ekleyerek, birini diğeriyle değiştirerek veya değiştirerek).

Yoktan yaratmanın yanı sıra, dönüştürme işlemleri ya bir nesneyi bir ikinci üretmeden dönüştürür ya da birinci nesnenin dönüşümü olan (ya da öngörülen) ikinci bir nesne üretir. İkinci olasılık **yinelenen** olarak adlandırılabilir; bir ögenin mükemmel kopyası olan mükemmel çoğaltma için **ikileme** terimini kullanıyoruz.

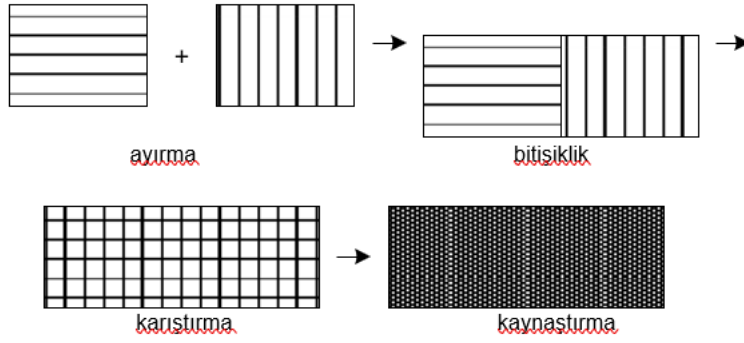
Kısmi yerine kullanma (örneğin, "kulak" için "oneille" (Jarry), yalnızca bir yazı birimi değiştirilir) ve tam değiştirmeyi (örneğin, "ölen" için "ölüm"de, tüm yazıbirimleri değiştirilir) ayırt edelim. **Negatif (veya karşıt) yerine kullanma**, bir ögeyi zıttıyla değiştirmekten oluşur (örneğin, "Ne *kötü* bir fikir!" için "Ne *iyi* fikir!" (İroni)).

Sıradan kaydırma (örneğin, "Marie" için "aimer" evirmece = 1, 2, 3, 4, 5 için 2, 4, 1, 5, 3 harfleri) ve **ters çevirme ile kaydırma** (için örneğin, palindrom: "Roma" için "Amor" = 1, 2, 3, 4 için 4, 3, 2, 1 harfleri). Negatif kaydırma, karşıt ögelerin izin verilmesinden oluşur (örneğin: "küçük bir büyük adam", "büyük bir küçük adam"ı değiştirir).

Toplama, silme, yerine kullanma, kaydırma (ve daha genel olarak yer değiştirme ve yerleştirme) ve koruma, işlemin bittiği yere göre ayrıca karakterize edilebilir. İşlem daha sonra başlangıç, orta veya son olacaktır (örneğin, sırasıyla bir kelimenin başında, ortasında veya sonunda yer almaktadır).

Zilberberg tarafından sunulan alt türler

Ekleme/silme ayrımı, **aşamalı bir bakış açısında** veya **ulamcı bir bakış açısında** (ara konum olmadan bir eleman eklenir veya silinir veya silinmez) düşünülebilir. Ancak bu bakış açısı, **karıştırma/ayırma** (veya ekleme/çıkarma) yoğunluğu hakkında hiçbir şey söylemez. Gerçekten de farklı karıştırma/ayırma (veya karıştırmadan ayırma) dereceleri arasında ayırım yapmak gereklidir. Zilberberg dört yoğunluğa sahip bir ölçek önerir; ama belli ki hiçbir şey bizi az ya da çok dereceli tipolojiler tasarlamaktan alıkoyamaz. Aşağıdaki şekil, Zilberberg'in dediği gibi (2000: 11), **karıştırma/ayırmanın** dört derecesini (oklar karışımların yönünü gösterir, sıralama için ters çevrilmeleri gerekir) saf bir şekilde göstermektedir.

Şekil 18 - Zilberberg'e göre dört dereceli karıştırma / ayırma

Dört dereceli karıştırma/ayırma, önceden tanımlanmış bir yapıya sahip unsurları içermez. Örneğin, bu öğeler maddi (örneğin atomlar) veya maddi olmayan (örneğin anlambirimcikler) olabilir. Dolayısıyla, dereceleri göstermek için grafiksel bir metafor kullanılmış olsa da, ilgili unsurlar açıkça grafiksel veya hatta uzamsal değildir. Karıştırma/ayırma işlemleri maddi (örneğin bir resme yapılan benek (karıştırma)) veya zihinsel (örneğin suyun oksijen ve hidrojenin bir füzyonu olduğu bilincine geri dönüş) olabilir.

Statik bir bakış açısından, dört derece karıştırma / ayırmayı ayırt edebiliriz: **ayırma**, **bitişiklik**, **karıştırma**, **birleşme**. Bu öğeler (vurgu, güçlü öğeler arasındaki güçlü karşıtlık) örgütlenmiştir: ayırma ve kaynaşma ve alt karşıtlıklar (donuk, zayıf öğeler arasındaki zayıf karşıtlık): bitişiklik ve karıştırma. Aşırı zıtlıklar / alt zıtlıklar karşıtlığı Zilberberg (2006); göstergebilimsel dürtgende bulunan zıtlıklar/alt zıtlıklar karşıtlığından ayırt edilmelidir. → **Aşırı zıtlık ve alt zıtlık şekli.**

Mutlak birleşmede, orijinal öğeler, en azından görünüşte "kaybolmuşlardır": (1) algısal yetersizlik nedeniyle (örneğin, bir nesneyi oluşturan atomları kimse görmez); (2) kasıtlı yorum indirgeme yoluyla (örneğin, suyun oksijen ve hidrojeninden oluştuğunu bilmeyen biri); (3) gönüllü yorumlayıcı indirgeme ile (örneğin, bezenin yumurta akı ve şekerin bir karışımı değil, "parçaları" olmayan bir nesne olduğunu varsayıyoruz). Orijinal öğelerin yok olduğu karışımlar vardır (ancak tamamen yok olmayı sağlayan sistemler dışında bileşenleri kalabilir): oksijen ve yakıt (şüphesiz bir birleşme) ateş denilen bu karışımda kaybolur.

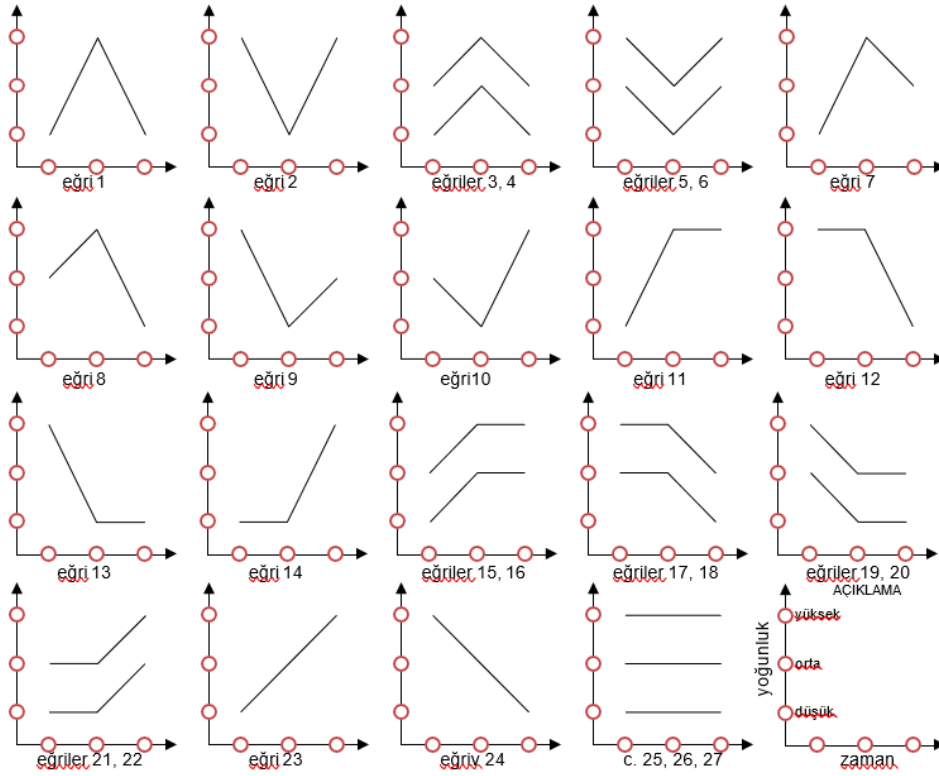
Basit bir örnek verelim. Kadın ve balık olsun. Örneğin gıda pazarında sadece bir kadın ve bir balığın bulunması bile bir ayrılıktır. Bir kadının gövdesini ve bir balığın kuyruğunu yan yana getiren testereli bir manyak, bitişiklik yaratır. Deniz kıızı, bir kadın ve bir balığın karışımı olacak. Balık gibi doğasını görsel olarak algılayamadığımız bir balığın genetik koduna sahip bir kadın, birleşme örneğimiz olacaktır.

Başka bir basit örnek verelim. Beyaz ve siyah olsun. Ayrılık, örneğin bir müzede bir beyaz tablo ve bir kara tablonun olduğu durumdur. Bitişiklik, beyaz ve siyahı yan yana getiren bir tabloda gerçekleştirilebilirdi. "Pozitif" karıştırma, beyazın siyah üzerinde baskın olduğunu görecektir, örneğin siyahla beyaz mermerle. "Negatif" karıştırma, beyazla siyah mermerde gerçekleştirilecektir. Dengeli karıştırma, iki bileşen eşit güçte (eşit ebru) olduğunda üretilir. Birleşmeye gelince, griden yapılmış bir tabloya karşılık gelir. Birleşme (tüm dereceler gibi) ayrıca baskınlık (örn. koyu gri veya açık gri) veya denge (örn. "saf" gri) deneyimleyebilir. Derecedeki derecelendirme görecelidir ve örneğin koyu gri, saf gri üzerine bir karıştırma olarak kabul edilebilir.

Dinamik bir bakış açısıyla, bir karıştırma/ayırma, bir ilk **dereceden son dereceye kadar** giden bir yolculuktur. Temel karıştırma/ayırma yollarının tipolojisi şunları içerir: (1) altı temel karıştırma yolu: ayırmadan kaynaştırmaya, ayırmadan karıştırmaya vb. ; (2) altı temel sıralama yolu: kaynaştırmadan ayırmaya, karıştırmadan ayırmaya vb. ; (3) dört temel koruma yolu: ayrılmadan ayrılmaya, kaynaşmadan kaynaşmaya vb.

Açıkça, yollar, bir grup, bir **temel yol yapısı** oluşturmak için art arda ve / veya eşzamanlı olarak birleşebilir (örneğin, ayrılmadan ayrılmaya + ayrılmadan kaynaşmaya). On iki temel temel dersi alırsak, zenginleştirilmiş derslerin bir tipolojisi üretilecektir (böylece koruma yolları hariç tutulur) ve verilen bir karşıtlığın iki teriminden birini veya diğerini (örneğin, canavar/canavar olmayan, güzel/çirkin) ilk derecede ve son derecede yerleştirir. Daha sonra 52 zenginleştirilmiş yol elde ederiz. Örneğin, bir insanı (canavar olmayan) ve bir atı (canavar olmayan) ayırmadan karıştırmaya geçmek, bir Sentor (canavar) üretecektir. Birleştirilmiş zenginleştirilmiş dersler bu derslerin bir yapısını oluşturacaktır. Örneğin, bir Minotor (insan (canavar olmayan) + boğa (canavar olmayan) = Minotor (canavar)) üreten bir ders ve bir Sentor (insan (canavar olmayan) + at (canavar olmayan) üreten bir dersin kombinasyonu) = Sentor (canavar)) ikinci nesil bir bileşik canavar ile sonuçlanacaktır. Minotor-Sentor (Minotor (canavar) + Sentor (canavar) = Minotor-Sentor (canavar)).

Az önce karıştırma/ayırma incelemek için kullandığımız aynı öğeleri, artışları/azalmaları incelemek için kullanılabilir. Statik bir bakış açısından, özellikle üç dereceli bir ölçek kullanılabilir: düşük, orta ve yüksek yoğunluklu. Dinamik bir bakış açısından, **altı temel artış/azalışı** ayırt edeceğiz: düşükten ortaya (artış), vb. ; güçlüden ortaya (düşüş) vb. Buna üç koruma yolu eklenir: ortadan ortaya vb. Yapıları tanımlamak için yollar aynı anda veya art arda birlikte gruplandırılabilir. Örneğin, iki rotanın hemen birbirini takip etmesi, ardından üç zamansal konum tanımlar: başlangıç, orta, bitiş, 27 biçim alabilir: düşükten ortaya + ortadan düşüğe vb. İşte bu tipoloji, burada bir eser boyunca hissedilen estetik coşkunun yoğunluğundaki değişimlere uygulanır.

Şekil 19 - Estetik çoşku eğrilerinin tipolojisi

Kategorik / kademeli işlemler

Herhangi bir özellik (ilişkiler dahil) veya herhangi bir süreç (işlemler) gibi, basit veya basit işlemlerin birleşiminden oluşan bir dönüşüm işlemi, belirli bir gözlemci tarafından kategorik bir bakış açısıyla veya kademeli olarak düşünülebilir. İlk durumda, kısmi tamamlama olasılığı olmadan tamamlanmış olarak kabul edilir. İkinci durumda, kısmi performans mümkündür. Örneğin, belirli bir grafik oyunu dışında, "merde" ye tam bir "r" eklemek ve "merdre" oluşturmak mümkünse, "r" nin yarısını eklemek mümkün değildir: aslında harflerin eklenmesi ve silinmesi kategoriktir. Buna karşılık, birkaç cümle korursanız, bir romandan bir bölümü silmek kısmi olabilir. Tam olarak gerçekleştirilmeyen herhangi bir işlem (örneğin, bir eklememe), aynı kipliğin (örneğin, bir eklememe) korunumu ile ters orantılıdır: aslında, ne kadar çok dönüştürürsek o kadar az tasarruf ederiz, daha az dönüştürürsek o kadar çok tasarruf ederiz, vb.

Dengeli/dengesiz işlemler

Eklemelerin/silmelerin çözümlenmelerin tutabileceği yönlerden biri, **eklenen/silinen öğelerin dengelenmesidir**. **Dengeli bir eklemede** (pozitif çağrışım olmadan), bitişik öğelerin sayısı, öğelerin eklendiği öğelerin sayısı ile aynıdır. Aynı prensip dengeli silme için de geçerlidir. Öğelerin dengelenmesinin dikkate alınması, sonuç üzerinde niteliksel bir

etkiye sahip olabilir. Bu nedenle, önemsiz bir örnek vermek gerekirse, yağı yumurtalara göre dengelendirmek mayonezle sonuçlanacaktır veya sonuçlanmayacaktır.

Minimum / maksimum işlemler

Minimal dönüşüm işlemi, tek bir birimin eklenmesini, silinmesini, yer değiştirmesini (yerleştirme), artırmayı, azaltmayı, korumayı veya iki birimi içeren yerine kullanmayı veya kaydırmayı içerir. Mümkün olan maksimum silme ve azaltma, toplam olduklarında, sırasıyla, dikkate alınan birimin silinmesini (örneğin, üstü çizili bir kelime) veya tam zayıflamasını (örneğin, hacmi sıfıra indirilmiş bir ses) oluşturur. **Tam silme ve azaltma, göstergesel sessizlik** dediğimiz şeyin ifadeleridir (her zaman göstergibilimsel öğeler mevcut olduğundan daima görecelidir). **Sınırlı silme ve azaltma** ise, toplam silme ve azaltmadan hemen önce gerçekleşir; ancak bu sınırın da her zaman göreceli olduğunu unutmayınız. Sadece çizilmiş bir karakterin kafasını korursak, vücudun büyük bölümleriyle ilgili olarak, vücudun küçük bölümleri (kulaklar, gözler vb.) canavar bir göze, bu da bir göz bebeğine vb. indirgenebilirdi.

Dönüşüm, tamamı ve kısmi

Teoride, bir bütünün üç tür dönüşümü mümkündür: A, başka bir özdeş A'yı verir (ikileme işlemi); A, A'yı verir, yani A ile en az bir minimum benzerlik ilişkisine sahip olan bir öge (yani, en azından bir kısmı aynıdır); A, B'ye, yani A ile tam bir ötekilik ilişkisini sürdüren bir öge verir (yani hiçbir parça özdeş değildir). Üçüncü olasılık tuhaf görünse de göstergibilimin sadece olanı değil, aynı zamanda hayal edilebilir olanı ve dolayısıyla neyin kurgulanabileceğini veya kurgulanabileceğini de betimleyebilmesi gerektiğini unutmamalıyız; ama şüphesiz bir bireye, bir topluluğa, bir kültüre, insanlığa, bir ürün türüne vb. özgü bazı "düşünülemez olanlar" vardır. → **Göstergibilime giriş.**

Dönüşümlerin çözümlemesi, küresel / yerel seviyelerin dikkate alınmasına bağlıdır. Böylece, bütünlüklerin küresel düzeyinde, A'nın A'ya dönüşümü olarak düşünülmesi için, tarafların yerel düzeyinde, A'nın en az bir ögesinin silinmiş olması ve/veya ona bir ögenin eklenmesi yeterlidir (bir kısım değiştirilmiş ise en az bir kısmı silinmiş ve/veya eklenmiş bir bütün olarak çözümlenebilir).

Ayrıca, ister dahili ister harici olsun, dönüşüm işlemleri, aynı küresellik (tümü) / parça adla ilgili yerellik (kısım) düzeyine girebilecek veya girmeyecek öğeleri içerebilir. Örneğin, içsel dönüşümlerle ilgili olarak, kopyası olan bir öge, içine yerleştirildiği ve temsil ettiği bütünün kendi içindeki dönüşümünden gelir. Tersine, bütünün, kopyası olan parçanın dönüşümü (özellikle genişlemesi) olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin, dışsal dönüşümler açısından, yeni bir bölüm (kısım) bütün bir filme (bütün) uyarlanabilir. Tersine, bir film bir romanın bir bölümü olacak şekilde uyarlanabilir. Başka bir deyişle, parça adla ilgili bütünlük/yerellik ile ilgili olarak, kaynak eleman ile hedef eleman arasında dört kombinasyon mümkündür: tamamı → tamamı, tamamı → kısmi, kısmi → tamamı, kısmi → kısmi.

Dönüşüm, tür ve oluşum

Dönüştürme işlemleri türleri (örneğin, bir metin türü) ve/veya oluşumları (örneğin, belirli bir türe ait bir metin) içerebilir; sınıflar (örneğin, bir bütüncü oluşturulan bir metinler sınıfı) ve/veya öğeler (örneğin, bir bütüncenin metinleri) içerebilirler. Artık sınıflara ve öğelere geri dönmeyeceğiz, ancak türler ve örnekler hakkında söyleyeceğimiz şeyler, düzeltmeler olsun veya olmasın, sınıflar ve öğeler için geçerlidir; ayrıca, "öge" kelimesi bundan sonra bir sınıfta dizinlenen, kapsanan birimin teknik anlamını değil, birimin teknik olmayan anlamına gelecektir.

İçsel ve dışsal dönüşümler

Ayrıca, dönüştürme işlemleri içsel olabilir ve bir türün kendisinde (bir metin türünün bir özelliğinin tarihsel dönüşümü) veya bir oluşum (bir metinden bir altöge aynı metnin başka bir altögenin yeniden yazılması) içinde meydana gelebilir. Yine de dışsal olabilirler ve bir türden diğerine (bir metin türünün diğerine tarihsel dönüşümü) veya bir oluşumdan diğerine (bir metnin başka bir metne dönüştürülmüş bir teması, bir metnin diğerine uyarlanması) oluşabilirler. Son olarak, bir tür ile bir oluşum arasında yer alabilirler: bir oluşum, türünü mükemmel bir şekilde "yineleyebilir" (örneğin, "mükemmel" bir sone durumunda) veya hatta çeşitli dönüşümlerle ondan sapabilir (Verlaine ve Rimbaud'nun kaba bir özneye yaklaşarak bir boşluk yaratan "Sonnet du trou du cul " parodisi).

Göstergebilimsel ve göstergebilimsel olmayan işlemler

Son olarak, işlemler arasında bazıları göstergebilimseldir. Göstergebilime özgü bir işlem (örneğin, bir gösteren ile gösterilen arasındaki bağlamsal anlam; ancak bağlamsal anlam bir ilişki olarak da görülebilir) veya göstergebilime özgü olmayan ancak bir göstergebilimsel öğeye uygulanan bir işlem olarak düşünülebilir: gösterge, gösteren, gösterilen, sistem (işaretlerin yaratıldığı ve değerini aldığı), vb. Birazdan bahsedeceğimiz yer değiştirmeler, göstergebilimsel işlemlerdir (muhtemelen tam anlamıyla göstergebilimsel). Yer değiştirmenin olası biçimlerinden biri olan uyarlama, kuşkusuz, yer değiştirmenin bu göstergebilimsel işlemlerinden biridir.

Çoğaltma ve ikileme

Yoktan yaratma dışında, göstergebilimsel olsun ya da olmasın dönüştürme işlemleri, ya bir nesneyi bir ikinci üretmeden dönüştürür ya da birinci nesnenin dönüştürülmesiyle elde edilen (ya da böyle öngörülen) ikinci bir nesne üretir. Yer değiştirmenin göstergebilimsel işlemlerini ayırt ederken, yineleme olarak adlandırabileceğimiz (ikileme terimini mükemmel çoğaltma, bir ögenin mükemmel kopyası için kullanıyoruz; dolayısıyla herhangi bir çoğaltma ikileme

değildir) bu son işlemlere odaklanacağız ve ikileme (yani, yer değiştirilmeyen bir göstergebilimsel dönüşüm).

Yer değiştirme ve dağıtım

Dönüşüm, bir a sisteminin x ögesinin, b sisteminde ona benzer bir y ögesi olmasına neden oluyorsa, **yer değiştirmeden** bahsedeceğiz. Bu nedenle yer değiştirme, "aynı" ögenin bir sistemden diğerine dönüştürücü geçişini varsayar. "Sistem" kelimesi çok genel anlamda anlaşılmalıdır: (1) sanatlar (edebiyat, sinema vb.); (2) özerk göstergebilim (edebiyat, sinema vb.); (3) bağımlı göstergebilim (ışık, ses efektleri, tiyatro müziği vb.); (4) diller (Fransızca, İngilizce vb.); (5) söylem (edebi, felsefi, vb.); (6) türler (deneme, şiir, tiyatro, anlatısal söylem; trajedi, komedi vb.) ve alt türler (görgü komedisi vb.); (7) stiller (basit, karmaşık, Baudelaire, Mallarmean, vb.), tonlar (ciddi, hafif, vb.), kayıtlar (kaba, tanıdık, vb.); vb. Bu anlamda yer değiştirme, "sistem dönüştürme" ya da - bir sistem normlar ürettiğinden ve herhangi bir norm, öyle görünüyor ki, bir sistemin ürünü olduğundan - "dönüştürme"dir. **Kod dönüştürme** kavramı (örneğin, Mors koduna dönüştürülmüş bir metin) daha kısıtlayıcıdır çünkü herhangi bir sistem, terimin tam anlamıyla bir kodu değildir (Mors kodu veya Braille gibi); dar anlamda, bir kod sembolik bir sistem, göstergebilim anlamında, yani bir sistem veya bir öge olarak düşünülebilir (örneğin, böyle bir harf) bir ve yalnızca bir diğer ögeye karşılık gelir (örneğin, bu harfi temsil eden bu tür ses dizisi ve yalnızca Mors kodunda).

Yer değiştiren göstergebilimsel dönüşümler ile yer değiştirmeyen göstergebilimsel dönüşümler arasındaki, dağıtım diyebileceğimiz sınır kuşkusuz görecelidir. Örneğin, bir özel adı (örneğin, "Napolyon") özel adlar sistemiyle ilişkilendirmemiz ve o zamana kadar bir aktarım olmayan şeyin (örneğin, "Fransızların İmparatoru") bir aktarım olması için onu yeniden yazan tanımlı betimlemeler sistemiyle ilişkilendirmemiz yeterlidir. Kısacası, yer değiştirmenin olması için, kaynak öge ile hedef ögeyi ayıran sistemsiz bir kırılma hattını tanımlayabilmeli ve buna istekli olmalıyız. Benzer şekilde, metindeki bir ön metnin (veya taslağın) veya daha eski bir ön metnin son metne daha yakın bir ön metinde yeniden yazılması, tam olarak veya sistemsiz bir benzetme varsa, slayt yeniden yazma olarak görülebilir (örneğin, yazar türü bir önsözden diğerine değiştirmişse), örneğin aktarma.

NOT: AKTARIM VE YER DEĞİŞTİRME ÇEVRESİ

Prensipte, aktarım ve yer değiştirme etrafında üç işlem daha vardır: sistemsiz bir ögeden sistemsiz bir ögeye dönüşen; sistemsiz bir unsurdan sistemsiz bir unsura dönüşen; Sistemsiz bir unsurdan sistemsiz bir unsura dönüşen şey.

Aktarım ve dönüşüm

Genel olarak, aktarma bir toplama işlemi olarak görülebilir - bir ürün ekleriz - ve yerine kullanma - bir ürünü örneksemeci olarak eşdeğer olarak verilen başka bir ürünle "yer değiştiririz". Daha doğrusu, ürünler bir benzerlik ilişkisine sahip olduğundan, işlem az çok ikilemeli bir toplamadır (ilk ürünü az çok aslına sadık bir şekilde ikinciyle kopyalar). Bu birinci ürünle karşılaştırıldığında, ikincisi, bir bütün olarak ürün düzeyinde küresel dönüşüm işlemlerinin (örneğin genişleme) ve ürünün parçaları düzeyinde yerel olarak sonucudur (örneğin, sadece kısmi düzeyde birçok yerel eklemenin bir sonucu olarak). Yer değiştirme işlemlerinin bir tipolojisini üretmek için, genel bir dönüştürme işlemleri tipolojisinden başlayabiliriz. Aktarma, gösterenlere (örneğin, kelimelerin yazıbirimleri ve ses birimleri), gösterilenlere (içerik, örneğin bir tema) veya her ikisine uygulanan bir dizi işlemde yararlanır.

Göstergebilimsel bir ürün veya öğelerinden biri üzerindeki herhangi bir dönüştürme işlemi, yalnızca sonraki bütününde ilk bütünün anlamını değiştirir (belirgin bir koruma bile, yani beklenmedik, anlamı değiştirir). Onu üreten kişi farkında olsun ya da olmasın, herhangi bir dönüştürme işlemi (nedenlerin ne olduğu üzerinde), onları (niteliksel veya niceliksel olarak) çıkararak veya değiştirerek sonuçlar ekler. Bu etkiler anlamsal (içerik, temalar), biçimsel (gösterenler), estetik vb. olabilir.

Örneksemeci ve mecazi aktarımlar

Tüm aktarımların, birinci sistemin öğelerini ikinci bir sistemin karşılık gelen öğelerine çevirdikleri için örneksemeci olduğu söylenebilir. Bu, örneğin, bilinen ve kaba düzeylere (örneğin, Corneille'in başyapıtını Quebec'ten popüler bir dil olan Joual'a aktaran Ducharme'den Le Cid Maghané) aktarılan sürekli ve güncel dilin düzeyleri (ya da kayıtları) olacaktır. Bazı aktarmalar sadece örneksemeci değil, aynı zamanda mecazidir. Örneğin, Oyunun film uyarlamalarından birinde, bir Amerikan şirketinin başkanı olan Hamlet'teki Danimarka kralı Claudius gibi.

Yer değiştirme ve bakış açısı

Göstergebilimsel bir ürüne (terimin mantıksal anlamıyla bir özneye) bir özelliğin (yüklemin) herhangi bir atfedilmesi üç ana bakış açısına göre yapılabilir: yapımcıya göre (örneğin yazara göre), ürünün izlerine göre (içkinliğinde), alıcıya göre (örneğin okuyucu). Atfedilen herhangi bir özellik, göstergebilimsel iletişim faktörlerinden birine ve / veya diğerine atfedilecektir: özellikle üretici, üretim, ürün, alım, alıcı. Atfedilen herhangi bir özellik, göstergebilimsel iletişim faktörlerinin birinden ve / veya diğerinden gelen içeriğe veya ipuçlarına dayanacaktır. Örneğin, okuyucu, yazarın hayatıyla ilgili bilgisini, doğru ya da yanlış olarak, eserin belirli bir özelliği olduğunu varsaymak için kullanabilir. Göstergebilimsel iletişimin üç örneği olan üretici, ürün ve alıcı arasında üç ana ilişki kurulur: (1) üreticinin niyeti ile ürünün fiili izi

arasında; (2) ürünün fiili izi ile alıcı arasında; ve genel olarak, (3) üreticinin niyeti ile alıcının kabulü arasında. Bu nedenle, göstergebilimsel iletişimde üç farklılığın bulunması muhtemeldir (göstergebilimsel olmayan bir iletişim var mıdır?). Bu ayrımsallar ve ayrımsal olmayanlar, verilen özelliklerle ilgilidir.

Karakteristik "yer değiştirme" ile ilgili olarak ve üretici ile alıcı arasındaki küresel ilişkiyi ele alacak olursak, alıcı ürünün (ya da parçasının) buna sahip olduğunu bilir ya da bilmez, yani bir aktarımdır, örneğin bir uyarılma (örneğin ürün bundan bahsetmiyorsa ve orijinal ürün alıcı tarafından bilinmiyorsa). Örneğin, alıcı bunun bir uyarılma olduğunu biliyorsa, orijinal eseri bilmiyor olabilir veya değişen derecelerde biliyor olabilir (veya bildiğine inanabilir). Alıcı bunu bilerek, orijinal eser ile uyarlanmış eser arasındaki niteliksel ve niceliksel olarak, olumlu ve olumsuz farklılıkları algılayabilir ve değerlendirebilir.

Yer değiştirme durumu bilgisi, dışsal unsurlardan ve/veya içsel unsurlardan gelebilir. İçsel öğelerden geliyorsa, yer değiştirmenin şeffaf olması ve kaynak ögesi ve/veya sistemini göstermesinden kaynaklanmaktadır. Yer değiştirme **mat** ise, kaynak ürün ve/veya sistemi hedef üründe algılanamaz veya zar zor algılanabilir ve bu nedenle sonrakinin yer değiştirme durumu sadece dış bilgi ile bilinebilir. Yer değiştirme **şeffaf** ise, kaynak ürün ve/veya sistemi algılanabilir veya hedef üründe çok algılanabilir; o zaman iki ürün ve/veya sistemin çok güçlü bir birlikteliği vardır. Örneğin, bir romanı dışarıdan bir çeviri olduğunu bilmeden (örneğin, bir incelemede okuduktan sonra) okuyabilir ve yine de içsel bir çeviri olduğunu belirli içerik veya ifade dizinlerinden (gösterenlerden) yola çıkarak tahmin edebilirsiniz. Bu durumda çeviri, kaynak ürünün görülmesine izin vermesi anlamında şeffaftır (başka bir bakış açısından, çeviri işlemi o zaman açıkça görülebildiği için, şeffaf değildir, algılanamaz, çünkü prensipte iyi bir çeviri olması gerekir). Teoriler, herhangi bir ürünün **dönüşüm yolculuğunun** "hafızasını", yani nesnesi olduğu durumların ve dönüşümlerin bileşimini ve zincirini koruduğunu varsayabilir.

İçsel ve dışsal yer değiştirmeler

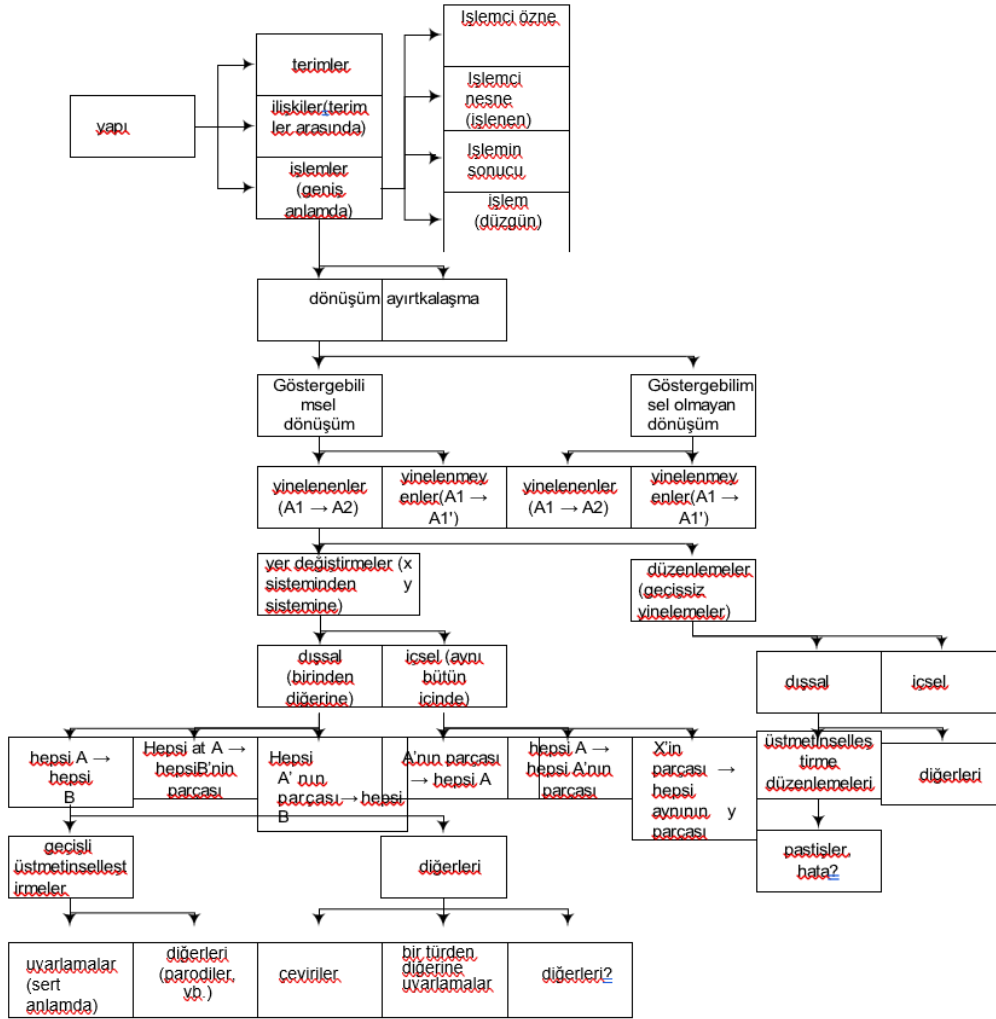
İçsel ve dışsal yer değiştirmeler (ve daha genel olarak dönüşümler) arasında ayırım yapmak mümkündür (Rastier'in bu ayırımını genişletiyoruz). Aynı (tam) göstergebilimsel ürün içinde bir **içsel yer değiştirme** gerçekleşir: parçadan bütüne, bütünden parçaya veya aynı bütünün bir parçasından diğerine. Bir göstergebilimsel üründen diğerine **dışsal bir yer değiştirme** gerçekleşir: bir bütünden diğer bütüne, bir bütünün parçasından başka bir bütünün parçasına, bir bütünün parçasından diğerine, bir bütünden başka bir bütünün parçasına. Ana yer değiştirme türleri aşağıdaki tabloda belirtilenlerdir.

A ÜRÜNÜ (KAYNAK ÖĞE)	→	B ÜRÜNÜNDE YER DEĞİŞTİRME (HEDEF ÖĞE)	YER DEĞİŞTİRME TÜRÜ
a göstergebilimi (örneğin edebiyat, dil, dans, jest)	→	b göstergebilimi (ör. sinema, mors alfabesi, sağır dil, müzik)	dışsal göstergeler arası yer değiştirme
a sanatı (örneğin edebiyat, tiyatro)	→	b sanatı (ör. sinema)	dışsal sanatlar arası (veya sanatlar arası) yer değiştirme
a iletkesi (örneğin gazete makalesi)	→	b iletkesi (ör. kitap)	Orat düzey dışsal yer değiştirme (örneğin, Le rouge et le noir için bir gazetecilik haberinden esinlenen Stendhal)
a dili (örneğin İngilizce)	→	b dili (örneğin Fransızca)	çeviri (diller arası dışsal yer değiştirme; ayrıca içsel olabilir, örneğin iki dilli bir kitapta)
a söylemi (ör. dini)	→	b söylemi (örneğin edebi)	söylemler arası dışsal yer değiştirme (örneğin, Yunan hikayeleri, dini mitler, edebi hikayelere dönüşme)
a türü (örneğin "ciddi" roman)	→	b türü (örneğin dedektif hikayesi)	Türler arası dışsal yer değiştirme
a stili (örneğin Baudelaire stili)	→	b stili (ör. Mallarme stili)	Stillerarası yer değiştirme
A ÜRÜNÜNÜN X BÖLÜMÜ	→	B ÜRÜNÜNÜN X BÖLÜMÜNDE YER DEĞİŞTİRME	parçadan parçaya dışsal yer değiştirme (örneğin, farklı sistemler kullanılarak bir metinden diğerine aktarılan bir tema)
A ÜRÜNÜ	→	B ÜRÜNÜNÜN X BÖLÜMÜNDE YER DEĞİŞTİRME	Bütünden parçaya dışsal yer değiştirme (örneğin bir romanın bir bölümüne aktarılmış bir film)
A ÜRÜNÜNÜN X BÖLÜMÜ	→	B ÜRÜNÜNDE YER DEĞİŞTİRME	parçadan bütüne dışsal yer değiştirme(örneğin, bir romanın bir bölümünün bütün bir film haline gelmesi)
A ÜRÜNÜNÜN X BÖLÜMÜ	→	A ÜRÜNÜNÜN X. BÖLÜMÜNDE YER DEĞİŞTİRME	parçadan parçaya içsel yer değiştirme (örneğin, <i>Cyrano de Bergerac'ın la tirade du nez</i> 'in farklı stilleri; Queneau tarzı örnekler)
A ÜRÜNÜ	→	A ÜRÜNÜNÜN X BÖLÜMÜNDE YER DEĞİŞTİRME	bütünden parçaya içsel yer değiştirme (ör. <i>La souricière</i> , Hamlet'i Hamlet'te kopyalayan hayali oyun, gerçek oyun)
A ÜRÜNÜNÜN X BÖLÜMÜ	→	A ÜRÜNÜNDE YER DEĞİŞTİRME	Parçadan bütüne yer değiştirme (ör. <i>La souricière</i> , dönüşümle (yeniden) Hamlet'i veren oyun içindeki oyun)

Tablo 8 – Yer değiştirmelerin tipolojisi

Bileşim

Aşağıdaki şekil tipolojimizi özetlemektedir.

AÇIKLAMA

1. Dikey yönlendirmeli ok bağlantısı: sınıflandırma (örneğin, göstergebilimsel veya göstergebilimsel olmayan olarak sınıflandırılan dönüşümler)

Yatay yönlendirmeli ok bağlantısı: ayırıkalaşma (örneğin, bir yapı terimlere, ilişkilere ve işlemlere ayrılır)

şekil 20 - Yapı, işlem, yer değiştirme ve uyarılama

Göstergebilimsel Dörtgen

Greimas ve Rastier tarafından geliştirilen göstergebilimsel dörtgen, belirli bir zıtlıktan kaynaklanan analitik sınıfların sayısını ikiden (örneğin, yaşam / ölüm) dörde (örneğin, yaşam, ölüm, yaşam) indirerek karşıtlıklarla çözümlenmeleri iyileştirmeyi mümkün kılar (örneğin, yaşam, ölüm, yaşam ve ölüm: yaşayan bir ölü, ne yaşam ne de ölüm: bir melek), sekiz veya on (örneğin, önceki dört örnek artı: yaşam olmayan, ölüm olmayan, yaşam ve ölüm olmayan, ölüm ve yaşam olmayan, yaşam ve yaşam olmayan, ölüm ve ölüm olmayan). Bu nedenle göstergebilimsel dörtgen dört terimden (yaşam, ölüm, yaşam olmayan, ölüm olmayan) ve altı üst terimden (veya iki terimden oluşan terimlerden) oluşur. Göstergebilimsel dörtgen ile çözümlenme göstergebilimsel bir ürünün öğelerini on sınıfta sınıflandırmaktan ve aynı öğenin bir sınıftan diğerine olası geçişlerini gözlemlemekten oluşur (örneğin, bir karakter yaşamdan ölüme ve ardından yeniden dirilerek tekrar hayata geçebilecektir). Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

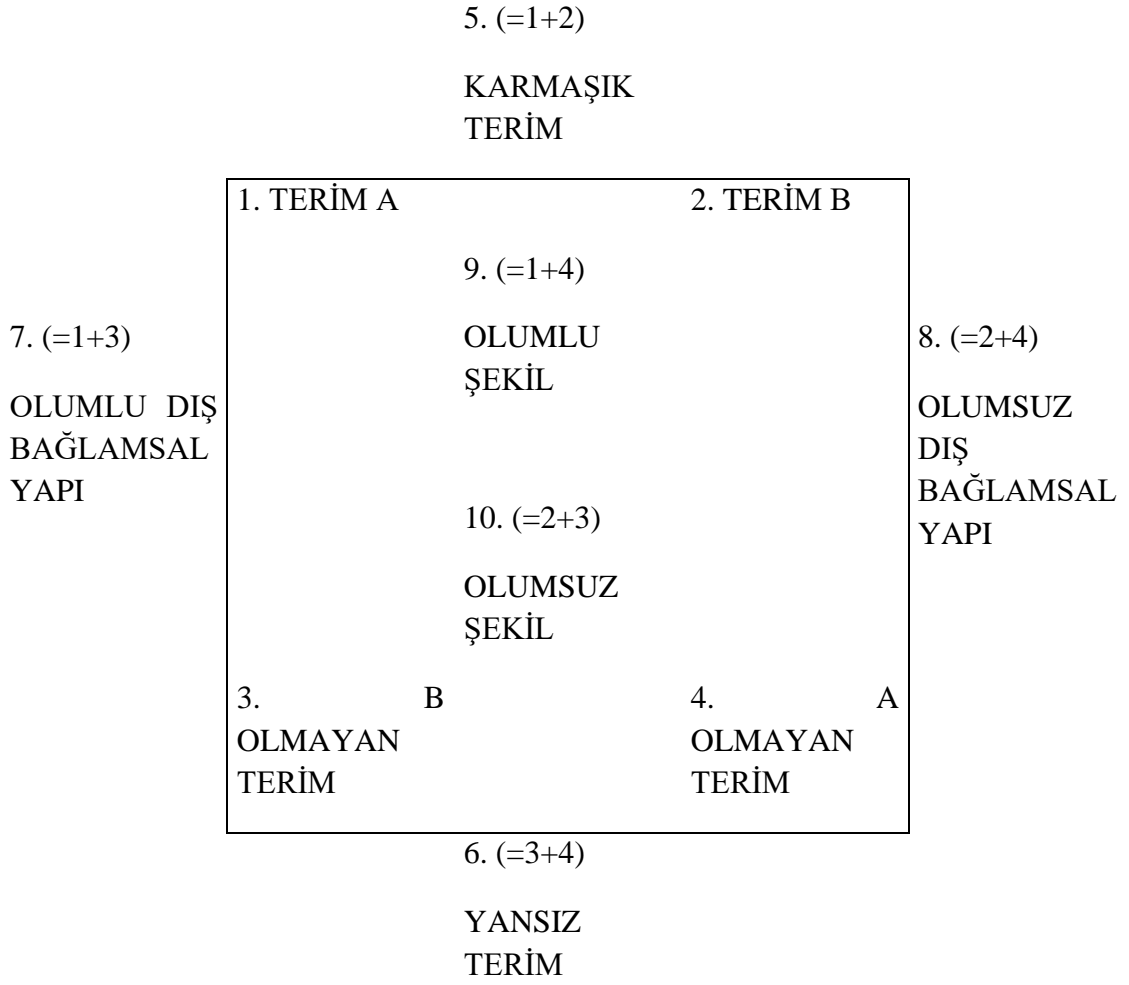
Genel sunum

Anlam, farklılıklar ve kimlikler tarafından üretilir. Daha doğrusu, iki öge aynı olduğunda, yine de birlikte farklı bir şeye karşı çıkarlar. Ve iki unsurun aynı olduğuna dikkat çekmek, bu iki unsuru birbirinden ayırt ettiğimizi, onların da birbirinden farklı olduklarını kabul ettiğimizi varsayar. Farklılıklar arasında zıtlıklar da vardır.

Greimas ve Rastier (1968) tarafından geliştirilen göstergebilimsel dörtgen, belirli bir **zıtlığın** mantıksal eklemlenmesinin ürünü olarak tanımlanabilir.¹⁸ Göstergebilimsel dörtgen, belirli bir zıtlıktan kaynaklanan analitik sınıfların sayısını ikiden (örneğin, yaşam/ölüm) dörde indirerek, karşıtlıklarla analizleri iyileştirmeyi mümkün kılar (örneğin, yaşam: yenidoğan, ölü: ceset, yaşam ve ölüm: ölümsüz, ne yaşam ne de ölüm: bir melek), sekiz veya on.

Edimsel model, kuralsal anlatı şekli, gerilim şekli ve doğrulayıcı dörtgen gibi, göstergebilimsel dörtgenin hem kavramların bir ağı (veya bir yapısı) hem de bu ağın görsel bir temsili olması amaçlanmıştır genellikle bir "kare" şeklindedir (ki bu daha çok bir dikdörtgendir!). İşte boş bir göstergebilimsel dörtgen (etiketsiz, belirli bir zıtlık yok).

¹⁸ Aristoteles'e göre (Aristoteles'in dörtgeni veya Apuleius'un dörtgeni) ve Budist mantıkçılara göre göstergebilimsel dörtgen ve dörtolasılığın karşılaştırmalı bir çalışması için ("catuskoçi" olarak adlandırılanlar), bkz. Hébert, 2011a. Farklardan ikisi, göstergebilimsel dörtgenin mantıksal önermeler olmayan karşıtları (örneğin yaşam ve ölüm) birleştirebilmesidir (örneğin, "Bütün insanlar ölümlüdür") ve en azından tasarımcılarına göre, başlangıç A teriminden dört terimini oluşturmak için taranmalıdır.

Şekil 21 - Gösterebilimsel dörtgenin görsel yapısı

SÖYLENCE:

+: bir metaterim (bir bileşik terim) oluşturan terimleri birleştirir, örneğin 1 ve 2 kombinasyonundan 5 sonuç.

Çeşitli bileşenler

Gösterebilimsel dörtgenin aşağıdaki ana unsurları içerdiğini düşünün (bunları daha sonra ayrıntılı olarak göreceğiz):

1. Terimler;

2. Meta terimler (bileşik terimler);

3. İlişkiler (terimler arası ve üst terimler arası);

4. Bir terimden diğerine geçiş işlemleri (olumsuzlama, iddia (veya onaylama));

5. Terimlerin veya üst terimlerin miktarı veya yoğunluğu (sıfır, zayıf, orta, güçlü, maksimum (sonlu veya sonsuz maksimum), vb.);

6. Üst terimleri (eşit olmayan (meta terimin dörtgenin solunda veya sağında olmasına bağlı olarak meta terimin olumlu veya olumsuz olduğu söylenir) veya eşitliği (metaterm) oluşturan iki terimin her birinin ağırlığı dengeli olduğu söylenir);

7. Üst terimin iki teriminin karıştırılmasının veya terimlerin karıştırılmamasının yoğunluğu veya derecesi (ayrılık, bitişiklik, karıştırma, kaynaşma);

8. Sınıflandırmaya devam eden gözlemleyici özne (doğa: gerçek yazar, kurgulanmış yazar, anlatıcı, karakter vb.; durum: varsayım (örneğin, bir karakter, muhtemelen yanılması muhtemel) / referans (örneğin, anlatıcı)) metnin son gerçeğini tanımlayan her şeyi bilen); → **Duygulanımsal çözümleme;**

9. Doğru (doğru/yanlış) ve varlıkbilimsel (olgusal/mümkün vb.) kipler;

11. Dörtgende sınıflandırılan nesne ve özellikler;

12. Gözlem süresi;

13. Çeşitli kurucu unsurların (öznel, nesnel, sınıflandırmalar, vb.) dönüşümü ve/veya ardışıklığı;

14. Parça-bütünsel ilişkiler (tüm parça türü), kümeler (sınıf-öge türü) veya oluşum türü (modelin gösterim türü modeli). → **İlişkiler.**

Terimler ve üst terimler

Göstergebilimsel dörtgen, her biri dörtgendeki bir konuma karşılık gelen dört terimden oluşur:

Konum 1: A terimi;

Konum 2: B terimi;

Konum 3: B olmayan terim;

Konum 4: A olmayan terim.

İlk iki terim dörtgenin tabanındaki zıtlığı oluşturur ve diğer ikisi bu zıtlığın her bir teriminin olumsuzlanmasıyla elde edilir.

Göstergebilimsel dörtgenin altı üst terimi vardır. **Üst terimler**, iki terimin birleşiminden elde edilen bileşik terimlerdir. Aşağıdaki isimleri alırlar (adlarına rağmen, karmaşık terim ve yansız terim aslında üst terimlerdir):

Konum 5: **karmaşık terim** (A + B);

Konum 6: **yansız terim** (A olmayan + B olmayan veya ne A ne de B);

Konum 7: **olumlu dış bağlamsal yapı** (A + B olmayan);

Konum 8: **olumsuz dış bağlamsal yapı** (B + A olmayan);

Konum 9: **olumlu şekil** (A + A olmayan);

Konum 10: olumsuz şekil (B + B olmayan).

NOT: DİĞER ÜST TERİMLER

Göstergebilimsel dörtgenin genişletilmiş potansiyelleri, sınırlandırılmamış bir birleştirilmiş çerçevesinde, dörtgenin on konumunun diğer tüm olası kombinasyonlarından oluşur : ya (1) ikili olmayan üst terimler (örneğin üç terimin gerçekleri); (2) bir yanda bir ya da daha fazla terimden ve diğer yanda bir ya da daha fazla terimden (örneğin, yaşam ve yaşam-olmayan + ölüm-olmayan) oluşan bileşik üst terimler¹⁹; ve (3) iki veya daha fazla üst terimden oluşan üst terimlerin (veya üst terimlerin) üst terimleri. Burada herhangi bir terim kombinasyonunun onları kapsayan üst terime eşdeğer olmadığını düşündüğümüzü anlıyoruz (aksi takdirde iki üst terimin bir kombinasyonu, onları oluşturan dört terimin kombinasyonuna eşdeğer olacaktır). Bununla birlikte, bu ilkenin ilgi düzeyi kanıtlanmayı beklemektedir ve buna ne pahasına olursa olsun bağlı değiliz. Birleştirilmiş konu hakkında duracağız, ancak bu ikili olmayan üst terimlerin, bileşik üst terimlerin ve üst terimlerin üst terimlerinin, en azından prensipte, birleştirilmiş olabileceğini anlıyoruz. En azından, üst terimlerin varlığını kabul etmemiz gerekiyor gibi görünüyor (bir bakıma, tüm bir göstergebilimsel dörtgenin zaten böyle bir üst üst terim içeriyor). Gerçekten de karmaşık terim ileyansız terimin bir kombinasyonunu bulduk. Zen ustası Albert Low (1992: 62) tarafından önerilen on bir seviyeli "düşünce merdiveninde"; bu düzeylerden biri, ikilem düzeyi, "hem EVET hem de HAYIR, ancak ne EVET ne de HAYIR" olarak tanımlanır.

İlişkiler

Dörtgenin terimleri arasında çeşitli ilişkiler kurulur²⁰:

1. Zıtlık: A terimi ile B terimi arasındaki ve A olmayan terim ile B olmayan terim arasındaki ilişki;

2. Çelişki: A terimi ile A olmayan terim arasındaki ve B terimi ile B olmayan terim arasındaki ilişki²¹.

¹⁹ Bileşik üst terimlerin çoğu durumda aslında birkaç üst terimin birleşiminden geldiğini de düşünebiliriz. Örneğin, A teriminden ve A + B üst teriminden oluşan bileşik üst terim, küresel bir bakış açısından, üst terim A + B'ye (A'ya vurgu yaparak) son olarak eşdeğerdir. Bir üst terime veya bir üst terim grubuna indirgenemeyen bileşik bir üst terim, örneğin, A teriminden ve B üst teriminden + B olmayandan oluşandır. İki'den fazla terimden oluşan üst terimlerle de ne yapmalı? Duruma göre, bir üst terim ile bir terimin veya artık terimi olan veya olmayan birkaç üst terimin (örneğin, üst terim 5 ve üst terim 7 ile terim 4'ün) bir kombinasyonuna karşılık geldiği düşünülmeli mi? Herhangi bir karıştırma durumunda olduğu gibi, bileşimsel bir bakış açısı (bütün yalnızca parçalarının toplamıdır) ve bütünsel bir bakış açısı (bütün, parçalarının toplamı değildir) arasında seçim yapmanız gerekir.

²⁰ Gaudreault'dan (1996 ve 2008) ilham alarak, dörtgenin her terimi ile kendisi arasında bir kimlik ilişkisi ve bir kimlik yaratma (veya ikileme) işlemi kurabiliriz. Bir terim ile kendisi arasındaki kimlik-benlik (özdeşlik) ilişkisini (örneğin, esenlik/ esensizlik dörtgenindeki esenlik ve esenlik arasındaki) bu terime giren bir özellik (esenlik) ile aynı terime (başka bir esenlik) giren bir özellik arasındaki özdeşlik ilişkisinden ayırılım. Ayrıca bu özdeş özelliğe sahip öğeler arasında bir denklik ilişkisi kurulur. **Eşdeğerlik**, olası bir yerine kullanma açısından görülen bir benzerlik ilişkisidir.

3. Etki veya tamamlayıcılık: B olmayan terim ile A terimi arasındaki ve A olmayan terim ile B terimi arasındaki ilişki.

Zıtlık, çelişki ve tamamlayıcılık iki yönlü ilişkilerdir (örneğin, A tam tersidir ve B ve tam tersi), ima tek yönlüdür ve B olmayandan A'ya ve A olmayandan B'ye gider (diğer teorisyenler aksi yönde ilerler).

Onları birleştiren bağıntı nedeniyle, A ve B terimlerine **karşıtlar**, A olmayan ve B olmayan terimlere **alt karşıtlar** denir (çünkü bunlar karşıtların görsel olarak "altında" yer alan zıtlardır); bir yandan A ve A olmayan terimler, diğer yandan B ve B olmayan terimler **çelişkili** olarak adlandırılır. "Zıtlık" kelimesini hem rahatsızlık hem de çelişkiyi içermek için kullanıyoruz.

NOT: ZITLIĞIN VE ÇELİŞKİNİN MANTIKSAL DURUMU

Courtés'e (1991: 153) göre, karşıtlığın tam anlamıyla mantıksal bir statüsü yoktur (özel bir ilişkinin tanımladığı çelişkiden farklı olarak, buna daha sonra geri döneceğiz) : belirli bir toplumda karşıtlar olduğu gibi kabul edilir. Bununla birlikte, Courtés devamında (1991: 153), Greimas, "birinin varlığı diğerinin varlığını gerektirdiğinde, birinin yokluğu diğerinkiyle devam ettiğinde, iki terimin zıt olduğunun söylenebileceğini varsayıyor. Daha genel bir görüşte, iki terim (s1 ve s2), birinin olumsuzlanması diğerinin olumlanması içeriyorsa ve bunun tersi de zıt ilan edilir. " Zıtlıkların görelilik faktörlerine bağlı olarak değişebileceğine inanıyoruz, örneğin sadece kültürler arasında değil, aynı zamanda bir ürün türünden diğerine ("romanda, şiiirden farklı olarak, Aşk, şiiirde bulunmayan bir tema olan hırsa karşıdır" (Rastier, 2001: 206)) ve bir üründen diğerine.

Üst terimler arasında açık bir şekilde ilişki vardır, ancak Greimas ve Courtés (1979: 32) tarafından önerilen tipoloji eksiktir, üst terimler 5 ve 6 (çelişki ilişkisi) ve üst terimler 7 ve 8 (zıtlık ilişkisi) arasındaki ilişkiyle sınırlıdır. Bunu şöyle ifade ederler: "Bu durumda, iki karşıtlık ilişkisinin[A ile B arasındaki ve A-olmayan ile B-olmayan arasındaki] aralarında çelişki ilişkisi kurduğunu ve iki tamamlayıcılık ilişkisinin aralarında çelişkinlik ilişkisi [A ile B olmayan arasında ve B ile A olmayan arasında] kurduğunu söyleyeceğiz.

²¹ Karşıtlık ilişkisini (ister karşıtların ister çelişkilerin sonucu olsun) ve bu ilişkinin dilsel anlatımını ayırt etmeliyiz. Herhangi bir göstergebilimsel dörtgen dışında, ya çelişkili terimlerin hiçbiri özel bir "hayır" (örneğin, Aristotelesçi mantıkta doğru/yanlış) ile dilsel olarak çevrilmeyecek ya da ikisinden biri (örneğin, doğru/doğru değil) olacaktır. Aynı şekilde, göstergebilimsel dörtgende, genel olarak zıt terimlerin hiçbiri "hayır" ile çevrilmiyorsa, şey yine de mümkündür; gerçekten de, Greimas ve Courtés, dörtgenin herhangi bir üst teriminin, dolayısıyla çelişkili bir üst terimin de dahil olduğu, bir göstergebilimsel dörtgenin kurucu karşıtlığı olarak yerleştirilebileceğini iddia eder. Göstergebilimsel dörtgen, kendi payına, başka bir anlayışta çelişkili olarak kabul edilen öğeleri karşıt olarak yerleştirebilir. Ya bu zıtlıkların hiçbiri özel "hayır" (doğru/yanlış, zengin/fakir) tarafından çevrilmeyecek ya da ikisinden biri (doğru/doğru değil, zengin/zengin değil) olacaktır. Bir yoksunluk tarafından belirtilen terim, geleneksel olarak, ("hayat-olmayan", "ölüm"ün tam eşanlamlısı olarak kabul edilecektir) tam tersine, bu kez dörtgende karşıtlar olarak eklenmeden önce, mantıksal olarak daha erken bir aşamada, bu terimle çelişkili bir ilişki kurmuş olabilir. Bu son durum, ilke olarak, iki terimin veya iki üst terimin herhangi bir kombinasyonunun bir karşıtlık olarak kabul edilmesi ve bu nedenle başka bir dörtgende eklenmesi nedeniyle, dörtgenin özyleneleme özelliği ile mümkün kılınır.

Göstergebilimsel olmayan çalışmalarda (örneğin literatürde), göstergebilimin kendisinde olduğu gibi, yaklaşık kullanımlardan pişmanlık duyabiliriz, burada, sınırlı olarak, herhangi bir dört öğeden oluşan herhangi bir grup, dörtgenin öngördüğü ilişkilerin varlığına bakılmaksızın bir dörtgene geri katlanır. Sonuç olarak, bu daha genel bir sorundur. Bu nedenle, gerilimle ilgili şekillerde, genellikle az ya da çok farklı öğeler, örneğin böyle bir öğenin yoğunluğu ve - olması gerektiği gibi bu aynı öğenin kapsamı yerine - başka bir öğenin genişliği önerilir.

İşlemler

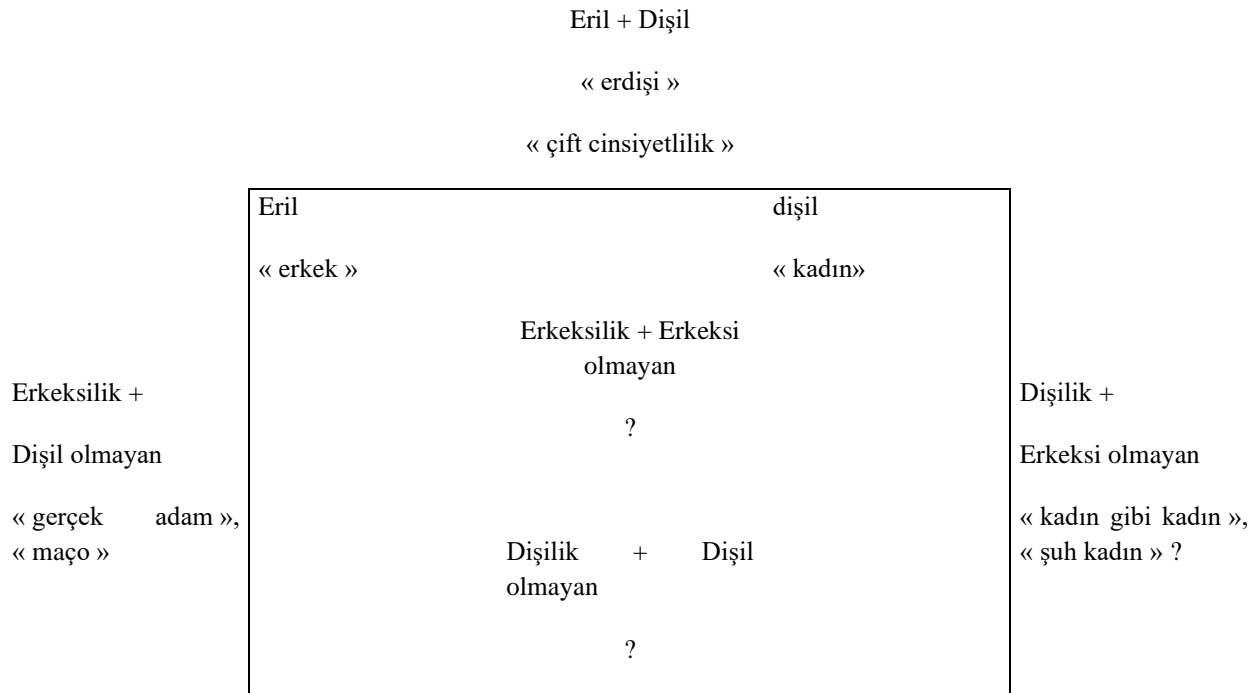
Aşağıdaki işlemler, göstergebilimsel dörtgen üzerindeki yer değiştirmeleri, yani dörtgenin bir konumundan diğerine dönüşümsel geçişleri karakterize eder (ok, yer değiştirmeyi gösterir):

1. **Olumsuzlama**: Bir terim \rightarrow A olmayan bir terim; B terimi \rightarrow B olmayan terim;

2. **Savsöz** (onaylama): B olmayan terim \rightarrow A terimi; A olmayan terim \rightarrow B terimi

Göstergebilimsel dörtgen örneği

Toplumun genelinde kullanıldığı için, erkek/kadın karşıtlığından, belirtilmiş bir göstergebilimsel dörtgen sunabiliyoruz. Kullanımları onaylamadan rapor ettiğimizi söylemeye gerek yok. Floch, 1985: 199'dan ilham alıyoruz.

Dişil olmayan « erkeksi », « erkeksi kadın»	Erkeksi olmayan « kadınsı»
Dişil olmayan +erkeksi olmayan « melek »	

Şekil 22 - Göstergibilimsel dörtgen örneği: erkek / kadın

Tırnak içindeki kelimeler, bir terim veya metaterme içinde sınıflandırılabilen olgu örneklerine karşılık gelir. Bu olgular, burada veya diğerlerinde kullanılan aynı kelimelerle temsil edilebilir (örneğin, "erdişi" olgusu, bir metinde "erdişi" kelimesiyle ve aynı zamanda "dişil olduğu kadar erkeksiydi" ile de ifade edilebilir. 9 ve 10'daki soru işaretleri, bu üst terimlere karşılık gelen olguları bulmanın zorluğunu göstermektedir. Bu dörtgen ile ilgili detayları daha sonra vereceğiz.

Üç çözümlene düzeyi

Son olarak, üç çözümlene düzeyi ayırt edilmelidir.

1. Belirli bir dörtgenin belirli bir konumunu kapsayan şeyin gerçekte var olup olmadığı. Yani gerçek dünyada, aynı anda hem ölü hem de diri olamayız, ki en büyük korkumuz da vampirdir.
2. Dörtgenin konumunu az çok yeterli bir şekilde sözcükleştirme, yani onu kullanılan dilde var olan bir sözcük ya da ifadeyle adlandırma olasılığı.²² Örneğin, ne esenlikli ne de esenliksiz (yani ne olumlu ne de olumsuz) yansız terimi, "kayıtsız" veya daha iyisi, ancak yeni sözcük üreticiliği tekniği ile, "gönderimsel" ("a-" yoksunluğu belirtir) ile sözcükleştirilebilir. Diğer durumlarda, sözlükselleştirmeler eksik olabilir; örneğin, esenlikli ve esenliksizden oluşan üst terim için durum böyle görünmektedir.

NOT: DÖRTGENİN BELİRİM ZITLIĞININ ADLANDIRMASI

Dörtgenin belirim zıtlığının adlandırılmasına mahkûm olunmamalıdır. Örneğin, yaşam / ölüm karşıtlığını mükemmel bir şekilde yaşam / yaşam olmayan ile değiştirebilir. Alt karşıtlar o zaman hayat-olmayan (anlamı ilk hayat-olmayandan farklıdır) ve hayat-olmayan olacaktır. Herhangi bir çözümleyici sınıfsı gibi bir göstergibilimsel dörtgenin sınıflarının adları, her şeyden önce gösterge niteliğinde ve gelenekseldir. Bir terimin oluşturduğu karşıtlık ilişkisinin ve özel önek kullanarak olumsuzlaşmasının bir karşıtlık mı yoksa çelişki mi

²² Herhangi bir dilde sözcükselleştirilmemiş içerikler vardır, bunlardan bahsetmek için dolaylamalar kullanmak gerekir: bu muhtemelen Zola'nın L'Assommoir'ında (Meyhane) bulunan anlambirimsel en küçük parça / sarı / + / kadınsı / + / zararlı / için geçerlidir (bkz. Rastier, 1989: 167-170).

oluşturup oluşturmadığını bilmek her zaman kolay değildir; özel durumlar dışında böyle bir ön ekin varlığının bir çelişki ilişkisine işaret ettiğini varsayalım.

3. Belirli bir gösterebilimsel üründe belirli bir karenin konumunun gerçekleştirilmesi. Genellikle, bir ürün olası konumlardan yalnızca birkaçına ulaşır; eril / dişil dörtgenimiz soyut olarak oluşturulmuştur ve belirli bir ürünü tanımlamaz.

Dörtgenin Türdeşlik İlkesi

Gösterebilimsel dörtgen, herhangi bir araç gibi, tercihen açıklanan bir tutarlılığa yanıt vermelidir (dörtgen türdeş bir evren düzenlemelidir (Floch, 1985: 200)). Tümceye ve hedeflerine göre uygun türdeşlik ve derecesini (elbette tartışmaya açık olan) tanımlayanın çözümleyici olduğunu anlıyoruz. Örneğin eril/dişil dörtgenimizde erilliğin/dişilliğin sadece "doğal", gerçek olmayan varlıklara (meleklerle) uygulansa bile, "kendiliğinden" hallerini (genel anlamda yani sadece biyolojik değil) temsil etmeyi seçtik.

Kapsadığı olguların sayısını azaltmak veya artırmak için dörtgen özelleştirilebilir veya genelleştirilebilir. Böylece, bir genelleme, "yapay" transseksüellik olgusunu dörtgenimize dahil etmemize izin verecektir. Aslen erkek olan bir transseksüel daha sonra erkek olmayan (iğdiş etme vb.) bir kadın durumuna geçmiştir. Gerekli tanımlayıcı duruşlara bağlı olarak, bu transseksüelin belirli açılardan bir kadın (örneğin yasal), ancak diğerlerinde bir erkek (örneğin kromozomal) olduğunu düşünebiliriz. Başka bir deyişle, bir bölümden diğerine veya bir bölümden diğerine giderek sınıflandırmayı değiştirebiliriz; ayrıca, sınıflandırma, bir nesne sınıfını mı, belirli bir nesneyi mi yoksa bir tür nesnesini ve bir oluşum nesnesini mi hedeflediğimize bağlı olarak değişebilir: örneğin, bir kadın düşmanı için, kadınlar genel olarak esenliksiz (olumsuz) olarak kabul edilecektir, ancak hayat arkadaşı bu küresel yargıdan kaçacaktır.

Geçersiz Kılma Kiplikleri

Herhangi bir çözümleme, zorunlu olarak, açıkça veya değil, bir veya daha fazla gözlemciyi içerir. Bu gözlemleyici öznelerden gelen herhangi bir yargı (herhangi bir mantıksal önerme), örneğin dörtgenin böyle bir konumunda bir ögenin sınıflandırılması, bir doğrulayıcı kiplik (doğru/yanlış) ve varlıkbilimsel kiplikten (gerçek / mümkün, esas olarak) etkilenir ya da etkilenmez. Doğrulayıcı kiplik ve / veya varlıkbilimsel kiplik, çoğu zaman olduğu gibi şart koşulmadığında, sırasıyla doğru ve olgusal olan hüküm sürer.

Havariler (gözlemleyici özneler) için, İsa (gözlemlenen nesne) gerçekten yaşamdan ölüme ve sonra yaşama geçti (daha sonra, dersin gerçekte daha karmaşık olduğunu göreceğiz). İnanmayanlar (gözlemciler) için, eğer varsa, Mesih herkes gibi yaşamdan ölüme geçti. Sonuç olarak, gönderge olan, yani metnin son gerçeğini (genel olarak anlatıcı) şart koşan gözlemleyici özne tarafından tanımlanan konumlar ve izlemler ile varsayım konumları ve izlemleri arasında ayırım yapacağız. yani gönderge unsurlarla çelişmesi muhtemeldir. Örneğin, bir Hıristiyan makalesinin anlatıcısı (başvuru konusu) inananların (varsayım konusu) ve

inanmayanların (varsayımın konusu) tezlerini bildirirken birincisini doğrular ve ikincisini geçersiz kılar.

İnançlardaki değişiklikler, dörtgene yerleştirilen her nesnenin bulunduğu her konumda ilgili kiplik belirtildiği sürece, dörtgendeki konumların ardışıklığı olarak temsil edilebilir. Böylece Thomas'a göre, çarpmıha gerildikten sonra, yaralarına dokunana kadar İsa'nın öldüğüne inanır ama aslında İsa'nın gerçekte hayatta olduğunu anlar (durumunu daha sonra belirteceğiz).

ACIKLAMA: DOĞRULAMACI KIPLİKLERİN DEVİNGENLİĞİNE BAŞKA BİR ÖRNEK

Doğrulamacı kiplikler oyununun bir başka örneğidir. Doğrulamacı kipliklerin dörtgenine (→ **Doğrulamacı dörtgen**) başvurarak, transseksüelin varlığının değişmediğini ve onun seyrinin, travestininki (elbette belirsiz bir görünüm üzerinde oynayabilir, aynı anda kadın ve erkek) gibi sadece görünüşü etkilediğini düşünmek mümkün olacaktır. Burada gerçek bir dörtgen ile çözümlemenin, gözlemlenen nesnenin bir bölümünden (varlıktan) diğerine (görünüştüne) geçişi içerdiğini görüyoruz.

Üst terimlerle ilgili ayrıntılar

Üst Terimler 9 ve 10

Sırasıyla “olumlu şekil” ve “olumsuz şekil” olan 9 ve 10 numaralı üst terimler, şüphesiz Aristoteles'in çelişmezlik ilkesine saygı göstermek için klasik göstergebilimde gerçekten tanınmamaktadır.²³ Bununla birlikte, bir zombi hakkında "Öldü ve diriydi" yerine "Öldü ve ölmedi" gibi iddialarda bulunma olasılığı, en azından teorik ve tümdengelimsel bir bakış açısıyla, "bu üst terimlerin varlığını, basit adlandırmasal dayalı değişkenin hipotezini dışlayabildiğimiz sürece ("ölümsüzlük", "yaşam"ın eşdeğeri olacaktır) vardır.²⁴

Bazı “saçma” ifadelerde, görünen çelişkinin, kısmen de olsa, anlamın farklılaştırılmasıyla benzeşmezlik olduğu doğrudur (bkz. Rastier, 1987: 143 vd.). Örneğin, Mallorca masallarının olağan çıkışlarının böyle olduğuna inanıyoruz: "*Axio era y no era*" (öyleydi ve değildi) (bkz. Jakobson, 1963: 239) ve Konfüçyüsçü özdeyiş "Oğlunuz senin oğlun değil", burada benzeşmezlikler sırasıyla hayali / gerçek ("bu" / "o değildi") ve soy / mülk ("oğlun" / "senin oğlun değil") ile ilgilidir. "*La vie agonique*" (acı verici yaşam), Gaston Miron'un Quebec'in en ünlü şiirsel koleksiyonu olarak sunulan *L'homme rapaillé*'nin (tecavüze uğrayan adam) (1999) bölümlerinden birinin adıdır. Acının yaşam ile ölüm arasındaki ara aşama olan hayat-olmayana (Courtés, 1991: 154) denk geldiği konusunda hemfikirsek, o zaman bu başlık

²³ Greimas ve Courtés, sırasıyla “olumlu şekil” ve “olumsuz şekil” olarak adlandırdıkları A ile A olmayan ve B ile B olmayan arasındaki ilişkileri tahmin ettiklerinde, dörtgenin üst terimlerini belirleme zamanı geldiğinde, bu ilişkilerin dörtgenin temeli olduğunu düşünmezler.

²⁴ Çelişmezlik ilkesinin uygulanışını göstergebilimsel dörtgende görmek mümkün olacaktır - ama bu yine de kanıtlamayı gerektirir - hiçbir "doğal" birimin olmadığını iddia etmek (dilbilim söz konusu olduğunda, sözlükselleştirilmiş bir birim olacaktır, yani bir biçimbirim, kelime, ifade veya deyim olarak var olacaktır) çelişkili unsurları birleştirmez. Gerçek şu ki, bu çelişkileri birleştirerek istediğimiz gibi birimler üretebiliriz (örneğin, dilbilim için, cümle ve metin olan kelime ve ifadelerden daha yüksek karmaşıklık seviyelerinde).

kuşkusuz olumlu bir kalıbın sonucudur. Kuşkusuz bu başlıkta sözünü ettiğimiz benzeşmelerden birini, bu durumda gerçek anlam ile mecazi anlam arasındaki karşıtlığı iş başında görmek mümkündür (hayat, kelimenin tam anlamıyla, mecazi olarak ıstırap içinde olurdu). Bununla birlikte, özellikle çelişkili bir şekilde "Şiir-olmayan ve şiir üzerine notlar" başlıklı didaktik bir metin yazan bir şairden gelen iki kelimenin gerçek anlamda kullanılması hariç tutulmamalıdır.

Son bir örnek verelim. *La trahison des images* (İmgelerin İhaneti'nde) (1928), Magritte, resme entegre edilmiş "Bu bir pipo değil" başlığı bir pipoyu temsil eder. Bu söylemle karşı karşıya kalan pipo imgesi, çelişkili bir önermenin merkezidir. "Bu bir pipo ". Bu genellik düzeyinde kalırsak, tablonun olumlu şekil (üst terim 9) karşılık geldiğini söyleyebiliriz. Çözümlemenin kesinliğini arttırırsak (ki bu, diğerinden daha haklı olduğu anlamına gelmez), büyük ölçüde örtüşmeler bile özdeş olmayan iki önerme elde ederiz: imge şöyle der: "Bu, resmedilmiş bir pipodur. " ve söylem: "Bu gerçek bir pipo değildir. " Başka bir deyişle, bütünü (tablonun tamamını) daha genel bir düzeyde ele alırsak, olumlu bir örüntü vardır; imgeyi ve söylemle ayrı ayrı, daha spesifik bir düzeyde ele alırsak, kendi kalıplanatımlarının ortak bölümü için bir özdeşlik ilişkisi ve onların özel bölümü için ("temsil edilen" ve "gerçek" arasında) karşıt bir ilişki kuran iki farklı önerme vardır.

Bir bütün iki çelişkili unsur içerdiğinde bir çelişki var mıdır? Çelişmezlik ilkesinin ifadesinin kendisi bir çelişki üreteceğinden, kesinlikle hayır demek cazip gelebilir. Açıkça söylemek gerekirse, bir Gruyere, hamurunun varlığını, deliklerinin hiçliğiyle birleştirdiği için çelişkili midir? Aristoteles, aynı özneye aynı ilişki içinde iki çelişkili yüklem atanırsa çelişkinin ortaya çıkacağını belirtir. Aynı bağıntı bu fikri nasıl yorumlanır? Dar anlamda bir çelişki olması için, çelişkili terimlerin her birini ilişkilendirmenin imkansız olması gerektiğini söyleyeceğiz: (1) sırasıyla, ilgili bütünün farklı parçalarına (aynı ilke, diğer küresellik/yerellik ilişkileri için de geçerlidir: oluşum - tür, öge - sınıf); (2) sırasıyla, söz konusu bütünden farklı durumlara (öncesi, sonrası türünden); (3) sırasıyla farklı gözlemci deneklere (örneğin, dar anlamda karşıt olan iki kişiye) veya farklı deneklerin bölümlerine (örneğin, aynı bireyin İd ve Süperego'su birbiriyle çelişiyor), tüm bunları göz önünde bulundurarak. Bu benzeşmelerden biri veya diğeri tarafından bu çelişkinin özümsemesi (şüphesiz başka türleri de vardır) kesinlikle her zaman mümkün değildir, ancak çoğu zaman mümkündür.

Ancak, daha alt düzeyde, bu üst terimi oluşturan iki terimin farklı bir dağılımını gösteren üst terimi (örneğin, varlık ve hiçliği birleştiren karmaşık bir terim olarak Gruyère) veren göstergebilimci kim değildir (örneğin hamur var ve delikler yok)? Sonuç olarak, eğer herhangi bir çelişki olumlu ya da olumsuz bir şekilde karşılık geliyorsa, her olumlu ya da olumsuz şeklin, ikinci çözümlemede, anlaşıldığı anlamda çelişkisizlik ilkesinin zorunlu olarak ihlali olmadığı düşünülebilir.

NOT: ÇELİŞKİSİZLİK İLKESİ VE İLGİLİ İLKELER

Göstergebilimsel dörtgen, sıkça kullanılan iki mantıksal karşılıklı dışlama biçimini ayırt etmeyi mümkün kılar. Her ikisi de karşıtlığın iki teriminin bir arada mevcudiyetine ve bu, bir nesneden diğerine veya bir nesnenin bir yönünden diğerine, hatta aynı nesne için aynı görünüm içinde geçerli olacaktır (Aynı açıdan, Aristoteles derdi).

Çelişkisizlik ilkesi, karmaşık terimi ilgili bir olasılık olarak hariç tutar. Çelişkisizlik ilkesi, olumlu ve olumsuz şekilleri ilgili olasılıklar olarak hariç tutar Bu iki ilke önsel özerktir. Bunları birleştirebilir veya sadece birine bağlı kalabilirsiniz. Prensipite, kişi çelişkisizliği reddederken daha kuvvetli çelişkisizliği reddederse, aslında hiçbir şey birinciyi reddederken ikinciyi kabul etmeyi engellemez.

Göstergebilimci, karşılıklı varsayımın iki biçimi olan bir karşıtlık ilkesi (her şey aynı zamanda onun karşıtıdır) ve bir çelişki ilkesi (her şey aynı zamanda kendi çelişkisidir) olduğunu hızlıca görür. Bu tamamlayıcı ilkelerin ikincisinin Derridyen kurgusöküm teorisinin altında yattığını söyleyelim: herhangi bir metin (daha genel olarak, herhangi bir göstergebilimsel ürün denilebilir) çelişkilidir, bir şeyi onaylar ve... çelişkiyi gösterir. Ulamcı mantıktan aşamalı mantığa geçerse, ancak yine de çelişmezlik veya çelişkisizlik ilkesinden korunabilecek olanı korumak istersek, her şeyin eğilim olarak bir şeyin, karşıtıdan veya çelişkisinden daha fazla olduğunu söyleyeceğiz. Bu, yin ve yang'ın her birinin kendi içinde kendi karşıtının bir parçasına sahip olduğu Taocu sembolle gösterilmektedir (dolayısıyla yin alanı ağırlıklı olarak beyazdır, ancak yine de siyah yang'ın bir bölümünü içerir). Başka bir deyişle, bu ulamcı perspektifte, yalnızca basit terimler değil, aynı zamanda dengeli üst terimler de yasaklanmıştır: üst terimler, onları oluşturan iki terimden birinin baskınlığı ile belirtilmelidir. Bu ilkeler, herhangi bir unsur gibi, ya gerekli (örneğin, herhangi bir metnin çelişkili olduğu düşünülürse) ya da olumsal, olarak değerlendirilebilir (örneğin, bir metnin çelişkili olabileceğini veya olmayabileceğini, yazarın seçimine (bilinçli veya değil) göre düşünürsek).

Son olarak, karşıtların veya çelişkilerin ayrılması, bitişikliği, karışması veya kaynaşmasının zamana ve teorilere göre farklı değerlendirildiğini hatırlayalım. Örneğin, çelişkilerin evliliği, dahil edilen üçüncü şahıs teorisinde arzu edilir, ancak Aristotelesçi mantıkta tiksindiricidir. Göstergebilimsel dörtgen söz konusu olduğunda, en azından önsel olarak tarafsız kabul edilmelidir.

Üst Terimler 7 ve 8

Olumlu ve olumsuz görünüm hakkında düşünmenin iki ana yolu vardır (üst terimler 7 ve 8). Bir yandan, anlamsal bir değeri onaylayarak ve aynı anda o değer tersini (örneğin, beyaz ve siyah olmayan) olumsuzlayarak bir pekiştirme olarak düşünülebilirler. Dışıl / eril dörtgenimizi bu düşünceyle tasarladık (böylece bir "maço", kadınsı kabul edilenleri zayıflatırken kişiliklerindeki sözde erkeksi özellikleri üstbelirleyecektir). Aynı ilke şan / aşağılama karşıtlığı için de geçerlidir: Stendhal'in *Le rouge et le noir*'inde, Julien Sorel aşağılanmalardan kaçınırken şanı arar, bu nedenle arayışının nesnesi olumlu gösterimde (hem şan hem de aşağılanmama) konumlandırılmaktadır.

Öte yandan, çözümlenmeye nicel veya yoğun bir boyut dahil edildiği sürece, bir terimin olumsuzlanmasının, bu terimin yoğunluğunun zayıflaması olarak yorumlanabileceği - dolayısıyla, hayat natürmorttur, ancak daha düşük bir yoğunlukta, örneğin ıstıraptır - gösterim, onları oluşturan A veya B teriminin daha yüksek bir yoğunluğuna karşılık gelir. Bu nedenle, yaşam + ölümsüz yoğun bir yaşam durumuna karşılık gelir, örneğin Gabriel Garcia Marquez'in *Cent ans de solitude* (Yüz yıllık yalnızlık) kitabındaki bazı karakterlerin olağanüstü canlılığı. Bununla birlikte, bu yorum, belirli bir ögenin (örneğin, yaşam) ve buna

karşılık gelen daha az yoğun bir ögenin (örneğin, ölümsüz) karışımının orta yoğunlukta bir öge vermesini isteyen nicel ilkeyle karşı karşıyadır ...

Üst Terim 6

Göstergebilimsel dörtgenin türdeşlik ilkesi sayesinde, yansız terim (üst terim 6) yalnızca dörtgenin artık sınıfına ait olanı değil, yalnızca hiçbiri olarak belirtileni içerir. Örneğin, genellikle zenginlik gibi bir kavram, yaşam / ölüm gibi bir dörtgenden kaçır ve yansız teriminde ortaya çıkması gerekmez. Göstergebilimsel dörtgenin "artığı" sınıfı, çözümlemeci tarafından tutulanlar dışında göstergebilimsel dörtgenin konumlarına düşen tüm öğeleri ve tabii ki diğer tüm öğeleri kapsayacaktır.

NOT: YANSIZ VE KARAR VERİLEMEZ TERİM

Dörtgenin kurucu kategorisine göre karar verilemez, yansız terime oldukça karşılık gelir; ancak, tam dörtgene göre, daha çok dörtgenin sınıflarından birinde veya diğerinde bir konumlanmama içinde bulunur. Aslında, muhtemelen, en azından iki değerli olmayan bir tanımlayıcı sistemde, karar verilemeyen değer ile bileşik değeri, özellikle de yansız değeri ayırmak gerekli olacaktır. Yansız terimin muhtemelen yalnızca yansız olarak belirtileni kapsadığı gibi (başka bir konumda veya başka bir semantik ekseninde bulunanı değil), karar verilemez olan, belirli bir kip dörtgende belirtilen global bir konum-olmayandır (dörtgenin 10 konumunu içeren yansız karşılık gelir). Bu konumsuzluk, rekabet eden ve (tamamen) tatmin edici olmayan varsayımsal konumları özetleyebilir.

Olumlu / dengeli / olumsuz üst terimler

5, 6, 9 ve 10. üst terimler, mevcut iki karşıt veya çelişkili terimden birinci veya ikincisinin baskınlığına bağlı olarak olumlu veya olumsuz olacaktır: örneğin, nesir / şiir karşıtlığına göre "şiirsel" ifadesi. nesir" olumlu bir karmaşık terimdir, "düzyazı şiir" olumsuz bir karmaşık terimdir (böylece birinci şiirsel doğa ikinci sözcük tarafından yalnızca kısmen etkilenir). Ayrıca, en azından teoride, diğer meta terimlerde bir baskınlık öngörebiliriz.²⁵ Baskınlıkçılık yoksa **dengeli** bir üst terimden söz edebiliriz. Bir üst terimin olumlu/dengeli/olumsuz karakterine ilişkin bir göstergenin olmaması, onun dengeli olduğu sonucuna varılmasına izin vermez; sadece çözümlemenin bu konuda hüküm vermediğini (veya henüz vermediğini)

²⁵ Daha sonra, göstergebilimsel dörtgenin orijinal terminolojisine saygı duymak istiyorsak, kaçınılmaz olan ilginç terminolojik bağlantılara ulaşırız: örneğin, olumlu bir olumlu belirim (*fr.deixis positive*) (A, B olmayan baskındır) ve olumsuz bir olumlu belirim (B olmayan, A'ya baskındır).

Aslında küresellik ilişkilerinin üç ana türü vardır: Parça-bütünsel ilişkiler (bütünler ve parçalar arasında), küme ilişkileri (sınıflar ve öğeler arasında) ve tür-oluş ilişkileri (türler, yani olgu modelleri ve oluşumlar, yani türlerin somut gösterimleri arasında). Bütünlük türlerinden biriyle ilgili ilişkilerin her biri (örneğin, parça-bütünsel ilişkiler için bütün-bütün, parça-parça, parça-bütün) bir üst terim üretmeye tabidir. Yani bu parfümü beğenip diğer parfümü beğenmezsem, bu iki elementin oluşturduğu sınıf karmaşık bir üst terime (aynı anda esenlik ve esensizlik) karşılık gelir.

gösterir. Son olarak, yöntembilimsel indirgeme ile - yani bilinçli, açık ve ilgili basitleştirme - üst terimlerin olumlu / dengeli / olumsuz karakterini şart koşmamayı seçebilir.

NOT: GÖSTERGEBİLİMSEL DÖRTGEN VE GERİLİMSEL ŞEKİL

Dengeli bir üst terimin akla yatkınlığı açıkçası prensipte daha az güçlüdür. Veya her onda bir artışlarla 0 ila 0,9 arasında bir ölçek: bir baskınlık için (0,1 ila 0,9 arasındaki tüm konumlar, 0,5 hariç) bir dengeden (konum 0, 5) daha fazla olasılık vardır. Baskınlıkçılık ve denge kavramları, dörtgenin izin verdiği niteliksel sınıflandırmada bir nicelleştirmeye kapı açar. Göstergibilimsel dörtgen ile gerilimsel şekil arasındaki ilişkiler derinleştirilmeyi beklemektedir. Göstergibilimsel dörtgende geride olan gerilimsel şekli, bir üst terimi, tipik olarak karmaşık terimi oluşturan öğelerin sayısındaki değişmelerin daha kesin bir şekilde hesaplanmasını mümkün kılar. Örneğin, sadece denge/baskınlıkçılık kavramının izin verdiği ters bağlaşıma terimleri değil, aynı zamanda kuvvetteki artışın olduğu bir ilişki olan ters (veya doğrudan) bağlaşıma terimleri de tanımlamayı mümkün kılar. d 'bir terim, diğer terimdeki artışla devam eder ve gücün azalması için gerekli değişiklikler yapılmıştır. Göstergibilimsel dörtgendeki farklı olarak, gerilimsel şekil yalnızca karşıt öğeler gerektirmez, yine de sırasıyla yoğunluk ve genişleme ilgili olmaları gerekir. → **Gerilimsel şekil.**

Üst terim ve ardışıklık / eşzamanlılık

Herhangi bir ayırtkalaşma, gözlemlenen özne ve gözlem zamanı da dahil olmak üzere görelilik faktörlerine bağlı olarak değişebilir. Örneğin, Marie için elmalı turta iyidir ama Paul için değildir. Her iki durumda da, turta zehirlendiği için Mary ve Paul yakında yaşamdan ölüme geçecekler.

Terim / üst terim ayrımı, farklı ve farklı kabul edilen iki olgunun (ve dolayısıyla parça-bütün ilişkisine) ardışık / eşzamanlı olarak kavranmasıyla bağlantılıdır. Dolayısıyla "kara güneş" (Nerval) karşıtı, yüklemenin etkisiyle karmaşık bir aydınlık + karanlık terimi olarak düşünülebilir (kara olan bir güneş vardır); öte yandan, anlamın çizgisel (taktik) yapısında, bunlar birbiri ardına iki zıt terimdir. Başka yerlerde olduğu gibi burada da küresellik ilişkilerinin (parça-bütün, küme ve tipik ilişkiler) çözümleme değiştirmesi muhtemeldir.²⁶

NOT: KARŞITLIKLARIN VE ÜST TERİMLERİN GÖRECELİĞİ

Aynı göstergibilimsel ürün içinde bile, aynı öğenin, yalnızca seçilen referans noktasına bağlı olarak farklı konumları işgal etmesi muhtemeldir. Böylece, bir karşıtlığın "tözel hiçbir şeyi yoktur, o yalnızca bir ilişkidir ve aynı değişken, bağlama bağlı olarak, bir kutupla, diğeriyle veya ikisi arasında kaydedilebilir. " (Courtés, 1991 : 170). Ya da doğa/kültür karşıtlığı: Québec'in arazi anlatısının meşhur mekân üçlüsünde, hem ormanı toprağa, hem de toprağı şehre karşı karşıya getiriyoruz; bu nedenle yeryüzü, ormanla (dünya insan tarafından düzenlenir) ilişkili olarak kültürün ve şehirle ilişkili olarak doğanın konumunu art arda meşgul eder. Orman, toprak, şehir gibi üç terim iki ikili ilişki içinde değil de birlikte düşünülürse, dünyanın bir üst terim (daha doğrusu karmaşık bir terim) olduğu da düşünülebilir.

Özetle, küresel düzeyden yerel düzeye gidersek, dörtgendeki sıralama değişebilir:

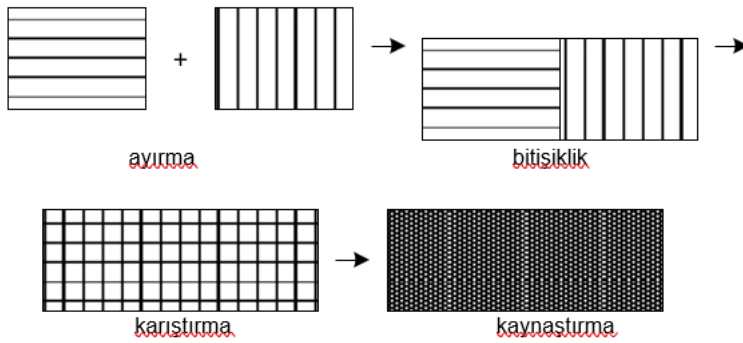
²⁶ Aslında söz konusu birimlerin özümsemesi ya da farklılaşması çözümlemecinin kendini yerleştiği düzeye (biçimbirim? Sözcük? İfade, dizim? vb.) bağlantılıdır.

1. Her şeyin bir parçası (eşimizi seviyoruz (olumlu) ama sahip olduğu bir kusuru (olumsuz) değil) veya a) kısmen;
2. Sınıftan öğeye (biz turtaları severiz ama belirli bir pastayı değil) veya öğeden sınıfa;
3. Türden belirmeye (şirden nefret ederiz, böyle bir şirden değil) veya belirmeden türe.

Öte yandan, aynı nesnenin bir yerelliğinden diğerine veya bir küreselden diğerine (bir nesneden diğerine) hareket edersek, sınıflandırma değişebilir.

Terimlerin ve üst terimlerin ayrılma / kaynaşmasının yoğunluğu

Zilberberg, dört karıştırma/ayırma (veya ekleme/çıkarma veya karıştırma/karıştırma) ölçeği sunar; ama belli ki hiçbir şey bizi az ya da çok dereceli tipolojiler tasarlamaktan alıkoyamaz. Aşağıdaki şekil, Zilberberg'in dediği gibi (2000: 11), karıştırma/ayırmanın dört derecesini (oklar karışımların yönünü gösterir, sıralama için ters çevrilmeleri gerekir) saf bir şekilde göstermektedir.

Şekil 23 - Zilberberg'e göre dört seviye karıştırma / ayırma

Dört dereceli karıştırma/ayırma, önceden tanımlanmış bir yapıya sahip unsurları içermez. Örneğin, bu öğeler somut (örneğin kök sözcükler) veya soyut (örneğin anlambirimcik) olabilir. Dolayısıyla, dereceleri göstermek için yazısal bir metafor kullanılmış olsa da, ilgili unsurlar açıkça yazısal veya hatta uzamsal değildir.

Göstergebilimsel dörtgenin terimleri az çok ayrılabilir / birleştirilebilir ve meta terimler az çok birleştirilebilir / ayrılabilir. Magritte'in yapıtlarından ve karmaşık terim (birlikten, karışımdan, iki karşıttan oluşan) için örnekler verelim. Katı / buharlı terimleri, gökyüzünde birbirine yakın bir şekilde bakan kaya ve yükselen bir bulutun yer aldığı Argonne Savaşı'nda (mekansal) bitişiklik içindedir. Açıklamada organik/inorganik kavramları karıştırılıyor:

Aslında havuç ucu gibi boyunlu bir şişe var. İnsan/bitki terimleri (büyük ölçüde) *Mutlu Hayat*'ta birleştirilmiştir, çünkü bir kadın ve bir meyve, parçaları birbirine sıkı sıkıya bağlı olan bir bütün oluşturur (örneğin, kadın meyvede bir topun içindedir ve tüm yüzeyini kaplar).

Daha doğrusu dörtgenin terimleri arasındaki ilişkilerle ilgili olarak şunu ayırt etmeliyiz: Bu terimlerde dizinlenen öğelerin sayısı, gücü, bu öğeler arasındaki yön ve bu öğelerin karışma/karışmama yoğunluğu.

Puanlama, karışık (örneğin, üst terimler) veya karıştırılmamış (örneğin, ayrı ayrı düşünülen iki karşıt terim) öğelerin ilgili **niceliğini** ölçer. Yani A ve B öğelerinin karışma/karışmamalarına ilişkin beş durum vardır: Yalnızca A, B'den daha çok A, B'den daha çok A, A'dan daha çok B, yalnızca B.

Karıştırma, karıştırılmış / karıştırılmamış öğelerin ilgili **gücünü** ölçer. Üç durum vardır: A, B'den daha güçlüdür, A, B kadar güçlüdür ve B, A'dan daha güçlüdür. Nicelik ve güç arasında farklı etkileşimler mümkündür. Örneğin, küçük bir nicelik, bu birkaç unsuru canlandıran büyük bir güçle telafi edilebilir.

Karıştırılmış / karıştırılmamış öğelerin niceliği / gücü, doğruluğu, yani bir öğenin diğerine göre olası önceliğini belirler. **Tepki**, ilk konumun yöneten öğeyi ve son konumun yönetilen öğeyi belirlediği bir çalışmanın etkisi olarak yorumlanabilir. Örneğin, düzyazı (konum 1, başlangıç) şiirsel düzyazıda (konum 2, son) şiire doğru çekilir ve bu, şiire bir dereceye yaklaşan bir yolla (konum 4) yapılır.

Karıştırma / karıştırmamanın **yoğunluğu** dört derece ile ölçülebilir (fazla karşıtlar ve alt karşıtlar şekli): ayırma (A ve B tamamen ayrıdır), bitişiklik (örneğin, A ve B basitçe bir araya getirilir), karıştırma (A ve B kısmen birleştirilir), kaynaşma (A ve B mükemmel bir şekilde entegre edilmiştir). Göstergibilimsel dörtgen ve aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar dörtgeni arasındaki etkileşimler üzerine, → **Aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar şekli**.

Zıtlıkların tipolojisi

Göstergebilimsel dörtgen zıtlıklara müdahale ettiği için bunların bir tipolojisini oluşturmak kuşkusuz yararlı olacaktır. Göstergebilimdeki en önemli zıtlıklar ulamcı, aşamalı ve özel zıtlıklardır (Courtés, 1991: 70-71). (1) Söзде **ulamcı zıtlıklar** (doğru/yanlış, yasal/yasa dışı) orta terimi kabul etmez. 2) **Aşamalı zıtlıklar**, ikiden fazla uğraş kesiminde belirli bir göstergebilimsel ekseni bir ölçekte ifade eder. Örneğin, çok sıcaktan çok soğuğa giden anlam ekseni şu şekilde ifade edilebilir: çok sıcak karşıt sıcak karşıt ılık karşıt soğuk karşıt buz. (3) Ses bilim ve sözlük anlambiliminde yaygın olarak kullanılan **özel zıtlıklar** (yaşam / ölüm, canlı / cansız, ilgili / alakasız vb.), zıtlık terimlerinden birinde belirli bir birimin varlığına ve diğerinde yokluğuna dayanır; Courtés bize öyle aşamalı olmadığını söyler. Örneğin ölüm, tüm

sözlüklerde hayatın durması olarak tanımlanır.²⁷ Biraz önce sunduğumuz tipolojideki belirli bir zıtlığın sınıflandırılmasının göreceli olduğunu düşünelim. Bu nedenle, klasik mantıkta doğru/yanlış aşamalı değildir, ancak bulanık mantık ara değerleri kabul eder (ölçülebilir veya ölçülemez): örneğin, 0'dan 1'e bir ölçekte, eğer bir önerme 0.7'de doğruysa, 0.3'te yanlıştır.

Göstergebilimsel dörtgen kuşkusuz her türlü zıtlığı ifade edebilir.²⁸ Ancak bu kurucu zıtlıklara kendi dinamiğini verir. Tarif edilen sistemde (klasik mantıktaki doğru/yanlış gibi) zıtlık olmayan, yani prensipte ara terimsiz olarak kabul edilen zıtlıklar, her şeye rağmen göstergebilimsel dörtgende bir ara bölge ile donatılmıştır : dörtgenin 3 ve 4 konumları olan iki alt zıtlık. Dörtgenin 1. ve 4. konumları arasında ve 2. ve 3. konumları arasında, dörtgenin başlangıcındaki zıtlığın doğasına bakılmaksızın, özel ilişkiler kurulur. Bize göre, bu iki özel ilişkinin zorunlu olarak aşamalı olmadığı kesin değildir (bu iki ilişkiye, diğer üst terimleri oluşturan ilişkilerde olduğu gibi aynı olası derecelendirme ilkesini uyguluyoruz). Soru, biraz önce bahsettiğimiz dörtgenin altında yatan zıt yapı ile betimlenecek nesnenin arasındaki ilişkiden kaynaklanmaktadır. Örneğin, ana teması, türü, dönemi vb. nedeniyle kademeli olmayan bir sisteme giren bir metne kademeli üst terimler ilkesini uygulamak, 'olası "paradoksal" durumu düşünmek dışında uygun mudur? betimlenecek nesnenin bu açıdan karakteri nedir?

NOT: BİREŞİMLİ / ÇÖZÜMLEYİCİ ZITLIKLAR

Bireşimli zıtlık, çözümlenmemiş iki bütünü birbirine bağlar. **Çözümleyici zıtlık**, iki bütünü dolaylı olarak birbirine bağlar, çünkü bunların bazı parçaları çözümlene yoluyla zıt olarak kabul edilir. Birinci tür zıtlığa örnek olarak beyaz/siyah, zengin/fakir, yaşam/ölüm vereceğiz. İkinciye örnek olarak, kalem / su aygırı, yani çözümlenmeden önce ötekilik ile ilişkili olan, ancak çözümlenmeden sonra karşı çıkan, çünkü çözümlene tarafından korunan bazı parçaları zıt olan nesnelere vereceğiz (örneğin, özellikleri, cansız / canlı (canlı), küçük / büyük). Buna göre, bir göstergebilimsel dörtgen bireşimli veya çözümleyici olarak kullanılabilir. Daha doğrusu, burada dörtgene yerleştirilen nesnelere (örneğin, kalem ve su aygırı) ile dörtgeni oluşturmak için kullanılan bu nesnelere özellikleri (örneğin küçük / büyük) arasındaki ayrımı buluyoruz.

²⁷ Hayat, ölümün yokluğu kadar kolaylıkla tanımlanabilir, ama en azından sözlükbilimde (sözlüklerin üretimini amaçlayan bir disiplin) öyle değildir. Genel olarak, öyle görünüyor ki, eğer varsa, en önemli rolü oynayacak olan değerli terimdir (burada, hayat).

²⁸ Courtés'e göre, aşamalı zıtlıklar, göstergebilimsel dörtgenin öngördüğü konumların sırası konusunda sorunlar yaratır. Göstergebilimsel dörtgen kesin bir yol belirtir (burada $s1 = A$, $s2 = B$, $-s1 = A$ olmayan ve $-s2 = B$ olmayan): "**Klein 4-Grubu'nun** aksine, göstergebilimsel dörtgen belirlenmiş bir yol belirtir: $s2$ 'den $-s2$ aracılığıyla $s1$ 'e, $s1$ 'den $s2$ 'ye $-s1$ aracılığıyla. »(Courtés, 1991: 153). Diğer teorisyenler, gerekli yolun daha çok $s1$ 'den $-s2$ 'ye ve $s2$ 'den $-s1$ 'e olduğuna inanırlar. Bununla birlikte Courtés, bu yolun katılığını hafifletir: "iki terimin, $s1$ ve $s2$ 'nin, ancak ve ancak birinin olumsuzlanması diğerinin olumlanmasına yol açabiliyorsa ve bunun tersi ise, zıt olduğu söylenecektir. (Courtés, 1991: 157) Dolayısıyla zengin/fakir karşıtlığında zengin değil, mutlaka fakir anlamına gelmez. Göstergebilimsel, bu davranışı bu zıtlığın aşamalı doğasına bağlar. Grup-4, örneğin gerçek bir dörtgende, dolaşım her yöne yapılacaktır, ancak yolun özgürlüğü mutlak olmayacaktır: Courtés'e (1991: 145) göre, örneğin bir üst terim kaçınılmaz. Doğrulamayı kipliklerde doğrudan yanıltıcıdan gizliye geçiş. Fontanille (2003: 62) bir yol tipolojisi çizer ve yasaklı yolları (A'dan B'ye veya B'den A'ya; A olmayandan B olmayana veya B olmayandan A olmayana), karşılıklı varsayımsal yolları (A'dan A olmayana) B veya B ile B olmayan ile A) ve kurallı olmayan yollar (A ile B olmayan ile B veya B ile A olmayan ile A) ayırt eder. Bizim konumuz şudur: Göstergebilimsel dörtgen üzerindeki zorunlu yol, bir başlangıç teriminden zıt anlamın türetilmesine ilişkin bir modelde geçerli olabilir -ve bu kanıtlanmayı beklemektedir-, genel olarak bize öyle görünüyor ki, bu yol ve dörtgen ve Grup- 4 üzerindeki yol kısıtlamaları önceden belirlenmemelidir. Örneğin, S1 konumundan S2 konumuna (A'dan B'ye) doğrudan ve bir anlatı elipsi olmadan gittiğimiz bir metni planlamayı hiçbir şey engelleyemez.

ÇELİŞİKLİKLERİN FARKINA VARMAK

Göstergebilimsel dörtgende herhangi bir konumlandırmadan önce çelişik olarak yargılanan öğeleri açıklamanın iki yolu vardır: ya çelişikler dörtgende çelişik kalır ya da buradaki çelişikler karşıt olur.

İlk anlayışta, dörtgenin iki kurucu terimini birleştiren zıtlık ilişkisinin orijinal sistemdeki doğasına titizlikle saygı göstererek göstergebilimsel dörtgeni üretiriz. İki öge orijinal sistemde zıt olarak kabul edilirse, sırasıyla 1 (A) ve 2 (B) konumlarında yer alırlar. İki kurucu öge orijinal sistemde çelişik olarak kabul edilirse, sırasıyla 1. (A) ve 3. (A olmayan) konuma yerleştirilirler.

Bir dörtgendeki çelişik unsurları açıklamanın ikinci yolu, Greimas ve Courtés tarafından belirlenen yoldur. Bu anlayışta, herhangi bir zıtlık ilişkisi, iki kurucu unsurun bir çelişik ilişkisi ile birleştirildiği bir sistem açıklanmak istense bile, dörtgende bir zıtlık ilişkisi olarak değerlendirilecektir. Daha sonra kendimizi daha karmaşık bir sistemle çelişik haline gelen çelişkiyi tanımlarken buluruz; bu, iki kurucu terim olan A ve B arasında, A olmayan ve B olmayan ara konumları, orijinal sistemde genellikle kullanılmayan konumlardır.²⁹

Örneğin, klasik mantıkta, olumlama (*fr.*affirmation) ve olumsuzlama çelişkiliyse, olumlamanın olumsuzlanması olumsuzlamayı verdiğiinden ve bunun tersi, göstergebilimsel dörtgende zıttırlar, çünkü olumsuzlamanın olumsuzlaması olumlama değil olumsuzlama değildir. Böylece, "evet" ve "hayır" zarfları iki zıt terime karşılık gelir ve "eğer" olumlama zarfı, olumlamadan ziyade olumsuzlamama konumunda bulunur; aslında, bellekte, olumsuzlamanın olumsuzlanmasının mantıksal olarak önceki varlığını içerir ("Bu yaşta kayak yapmayacaksın?! - Evet, tatlım..."). Greimas ve Courtés (1979: 31), "eğer" zarfının yardımıyla, mantıkta ve göstergebilimde olumlama ve olumsuzlamanın durumunu karşılaştırdıktan sonra, sonuçları ortaya çıkarır: "Bu nedenle, göstergebilimsel açıklamalarda - çelişkili temsiller için bile – dörtgende karşılıklı varsayımsal gösterimi kullanmak, başka bir deyişle, çelişikleri zıtlık konumlarına yerleştirmek tercih edilir. "

Göstergebilimsel dörtgenin genel kullanımı

Göstergebilimsel dörtgeni kullanmak için şunları yapmalısınız:

1. Herhangi bir zıtlık ortaya koymak, yani iki zıt terim (örneğin: yaşam / ölüm).

²⁹ En iyi durumda, göstergebilimsel dörtgende, orijinal sistemin yararlandığından daha fazla olasılığı hesaba katan bir sistem olarak kabul edilir; en kötü ve en gösterişli durumlarda, göstergebilimsel dörtgen orijinal bir sistemin eksikliklerine işaret eder ve onu aptalca indirgemeci olarak değerlendirir.

2. Alt zıtlıkları çapraz olarak konumlandırın (örneğin: cansız / ölümsüz).³⁰

3. Mümkünse onlar için tatmin edici sözlükler bularak farklı üst terimler (yaşam + ölüm, cansız + ölümsüz vb.) oluşturun (örneğin: eril + dişil = "çift cinsiyetli").

4. Dörtgenin10 konumundan (4 terim ve 6 üst terim) birini veya diğerini gerçekleştiren öğeleri tanımlamak için göstergebilimsel ürüne bakın. Bu olasılıkları gerçekleştiren öğeleri 10 sınıfın her birine yerleştirin. Bir göstergebilimsel ürün, hatta genişletilmiş bile (örneğin bir roman), genellikle 10 sınıflandırma olasılığından yararlanmaz. En yaygın olanı kalır: iki zıt terim (biri veya diğeri), karmaşık terim (biri ve diğeri) ve yansız terim (ne biri ne de diğeri). Aynı öge, çözümlenen üründeki konumlar üzerinde (örneğin, hikayenin 1. zamanından 2. zamanına kadar), dörtgenin bir konumdan diğerine hareket edebilir.

Metinlerin çözümlenmesinde sözcükselleştirmelerin tutsağı olmayacağız: örneğin, bir öge, bu kelime tarafından gösterilmeden ölü sınıfında dizinlenebilir ("ölüm", "son yolculuk", vb., aynı şekilde yapacaktır); tersine, "yorgunluktan ölmek" (veya "yorgunluktan yarı-ölüm") olarak temsil edilen bir ifade, -edebiyatta sık rastlanan- metin ikili bir anlama gelmedikçe, ölümün altına yerleştirilmemelidir ve bir vampirin kendi kendine "yorgunluktan öldüm" dediğini duyacağız...

Courtés'den (1991: 152-154) bir örnek uyarlayalım: İncil'de³¹, yaşam / ölüm karşıtlığına ilişkin olarak, İsa aşağıdaki aşamalardan geçer:

1. Cansız + ölümsüz: yaşam ve ölümün ötesinde, ilahi varoluşsal statü.

2. Hayat: İsa'yı insan yapan doğum (en azından kısmen veya görünüşte).

3. Cansız: Çarmıhtaki ıstırap.

4. Ölüm: Ölümü onaylayan dikilen mızrak ve gömme.

5. Ölümsüz : diriliş süreci. Bu süreç anlık mı yoksa zamanla mı geliyor? İkinci durumda, bir elips içinde olurdu: neden, hikaye üzerinde ne gibi bir etkisi var?

6. Hayat: mezardan çıkmak. Diğer yorumlar mümkün olmaya devam ediyor: diriliş, İsa'yı tam burada, Dünya'da cansızlığa + ölümsüzlüğe geri getiriyor veya ona ölümden kurtulmuş bir süper yaşama erişim sağlıyor: yaşam + ölümsüzlük. Sadeleştirmek için, burada İsa'nın hayatta olduğunu ve onun sadece İsa'nın göğe çıkışı yoluyla cansız+ölümsüz olduğunu söyleyeceğiz.

7. Cansız + ölümsüz: İsa'nın göğe çıkışından itibaren.

³⁰ Görsel olarak konuşursak, çelişik ilişki içindeki terimlerin (A ve A olmayan, B ve B olmayan) alt alta değil, çapraz olarak yerleştirildiği fark edilecektir.

³¹ Greimasçı göstergebilimde, anlamlandırmanın üretici yolu hipotezi çerçevesinde, herhangi bir göstergebilim ürününün altında yatan yapı basit ve soyuttur; yüzey yapısı somut ve karmaşıktır. Böylece, derinlemesine, yaşam / ölüm kategorisi, zorunlu olarak azaltırken, İsa'nın tarihini açıklayabilir. Yüzeyde, bu tarih, zıt olsun ya da olmasın, bir dizi başka anlamsal değerle kendini gösterir.

Bu betimlemenin, birçok tartışmaya konu olan teolojik konumları uyandırma ve konumlandırma gibi özel bir değeri olduğu belirtilecektir. Bu tartışmalar, aynı göstergebilimsel dörtgende farklı sınıflandırmalar arasındaki “çatışmalar” açısından yorumlanır. Bu nedenle, örneğimizi kullanacak olursak, bazıları, gömme sırasında İsa'nın aslında ölümden değil, yaşamsızlıkta (acı) olduğunu, dolayısıyla dirilişin ortaya çıktığını iddia etmektedir.

Aşırı karşıtlık ve alt karşıtlık şeması

Bir karşıtlık aşamalı ise (ulamsal değil), yani nicelleştirmeye izin veriyorsa, bir ölçekte konuşlandırılabilir. Örneğin zengin/fakir, sıcak/soğuk karşıtlıkları bu tür karşıtlıklardır. Aşamalı karşıtlık en az dört dereceyi kabul ederse, (dört dereceyi kabul ettiği ölçüde) aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar şemasına indirgenebilir. Zilberberg'in önerdiği düzenlenim, bizim verdiğimiz isim olarak iki zıt çifti bir araya getiriyor: iki aşırı karşıt ve iki alt karşıt. Bu dört zıtlık, s1, s2, s3 ve s4 (gösterge, anlam veya anlambirimcik için "s") olarak anılacak olan dört derecelik bir ölçekte yerleştirilir. İki aşırı karşıtlık, s1 ve s4 konumlarında yer alır; iki alt-karşıtlık, s2 ve s3 konumları. Örneğin, bu ölçeği verecektir: çok sıcak (s1), sıcak (s2), soğuk (s3), çok soğuk (s4). Aşırı karşıtlıklar, güçlü bir karşıtlık ilişkisiyle birleştirilir; alt karşıtlıklar, zayıf bir karşıtlık ilişkisi ile. Bu nedenle aşırı karşıtlar, onları birbirinden ayıran niceliksel mesafe, iki alt karşıt arasındakinden daha büyük olduğu için böyle adlandırılır.

Aşırı karşıtlık ve alt karşıtlık şemasının durumu

Bize öyle geliyor ki Zilberberg'in gerilim göstergebilimi esas olarak iki düzenlenimden yararlanıyor: açıkçası gerilim şeması ve bizim aşırı karşıtlıklar ve alt karşıtlıklar çizgesi ya da ikili karşıtlık çizgesi diyeceğimiz şey. → **Gerilimsel çizge**. İki düzenlenimin ortak özelliği, yüksek düzeyde niteliksel ve niceliksel olma özelliğidir. Her ikisi de, örneğin göstergebilimsel dörtgende ve soyutlama (Boudon) ile, anlamın kalbi olarak kabul edilen şeyde, onların altında yatan teorilerde yer alarak temel olmak isteyen düzenlenim ailesine katılır.

Çizgenin dört derecesi

Zıtlık aşamalı ise (ulamsal değil), yani nicelleştirmeye izin veriyorsa, bir ölçekte konuşlandırılabilir. Örneğin zengin/fakir, sıcak/soğuk karşıtlıkları bu tür karşıtlıklardır. Aşamalı karşıtlık en az dört dereceyi kabul ederse, (dört dereceyi kabul ettiği ölçüde) aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar şemasına indirgenebilir. Düzenlenim, adından da anlaşılacağı gibi, iki zıt çifti bir araya getirir: iki aşırı karşıt ve iki alt karşıt. Bu dört zıtlık, s1, s2, s3 ve s4 (gösterge, anlam veya anlambirimcik için "s") olarak anılacak olan dört derecelik bir ölçekte yerleştirilir. İki aşırı karşıtlık, s1 ve s4 konumlarında yer alır; iki alt-karşıtlık, s2 ve s3 konumları. Örneğin, bu ölçeği verecektir: çok sıcak (s1), sıcak (s2), soğuk (s3), çok soğuk (s4). **Aşırı karşıtlıklar, güçlü bir karşıtlık ilişkisiyle birleştirilir; alt karşıtlıklar, zayıf bir karşıtlık ilişkisi ile.** Bu nedenle aşırı karşıtlar, onları birbirinden ayıran niceliksel mesafe, iki alt karşıt arasındakinden daha büyük olduğu için böyle adlandırılır.

Tamamen nicel bir ölçek, öyle görünüyor ki, karşılaştırmalı ilişkiler söz konusu olduğunda, yalnızca ötekilik ilişkisinden kuruludur. Örneğin, 1'den 4'e kadar olan bir ölçekte, 1, 4'ten basitçe farklıdır, ancak tam tersi değildir. Ancak, ikili karşıtlık çizgesinin ölçeği iki karşıt ilişkisinden oluşmaktadır.

Gerilimsel çizge ve Aşırı karşıtlıkların ve alt karşıtlıkların çizgesi

Gerilimsel çizge ile ikili karşıtlık çizgesi arasındaki olası ilişkiler nelerdir? İkili karşıtlık çizgesi, duruma göre yoğunluk eksenine, gerilimsel çizgeye yoğunluk (veya kapsam) eksenine veya aynı anda her ikisine de uygulanabilir görünmektedir. Yoğunluğun, yoğunluğun uygulanma derecesi olduğunu hatırlayın; niceliğe, çeşitliliğe, uzamsal boyuta veya mesafeye, olguların zamansal kapsamına veya mesafesine, olguların yoğunluğuna karşılık gelir.

Örneğin, ölçek: bir, çok, çok, her şey açıkça yoğunlukla, bir dereceye kadar ilişkilendirilebilir. Zilberberg (2012: 59), gerilimsel çizgenin iki eksenine en az bir ölçek ilişkilendirir; bu ölçek şu derecelere sahiptir (yoğunluğun azalan ve artan yoğunluk sırasına göre): minik, küçük, büyük, çok büyük. Bu, bu mantığı izleyerek ölçeği iki eksenle de ilişkilendirebileceğimiz anlamına gelir: bir çok, çok, hepsi. Son olarak, çok yoğun, yoğun, zayıf, çok zayıf gibi bir ölçek, diyeceğiz ki, tek yoğunlukla ilişkilendirilebilir; aynısı hiç, zayıf, güçlü, en büyük için de geçerlidir (Zilberberg, 2012: 74).

Zilberberg (2012: 50-51), iki yoğunluk ve kapsam ekseninin altdeğerlerinden bir altdeğerler tipolojisi üretmek için ikili karşıtlık çizgelerini kullanır. Bu alt değerler Zilberberg'e göre: yoğunluk eksenini için tempo ve ton; uzamlar eksenini için zaman ve mekan. Daha doğrusu, tipolojisini üretmek için indirgeme, zayıflama, toparlanma ve tekrardan oluşan ikili karşıtlık çizgesindeki yolları kullanır (buna geri döneceğiz).

Çizgedeki temel yollar

İkili karşıtlık çizgesindeki, bir dereceden diğerine artış veya azalış işlemleriyle gideriz; bu işlemler yoğunluk ekseninin özelliğidir. Böylece 12 temel yol planlayabiliriz: 6 artış ve 6 düşüş. Bu yollardan bazıları Zilberberg'den isim almış; bu isimleri aşağıdaki tabloda parantez içinde gösteriyoruz.

N°	ARTIŞ YOLLARI	N°	AZALIŞ YOLLARI
1	s1 → s4	7	s4 → s1
2	s2 → s4	8	s4 → s2
3	s3 → s4 (tekrarlama)	9	s4 → s3 (azalma)
4	s1 → s3	10	s3 → s1

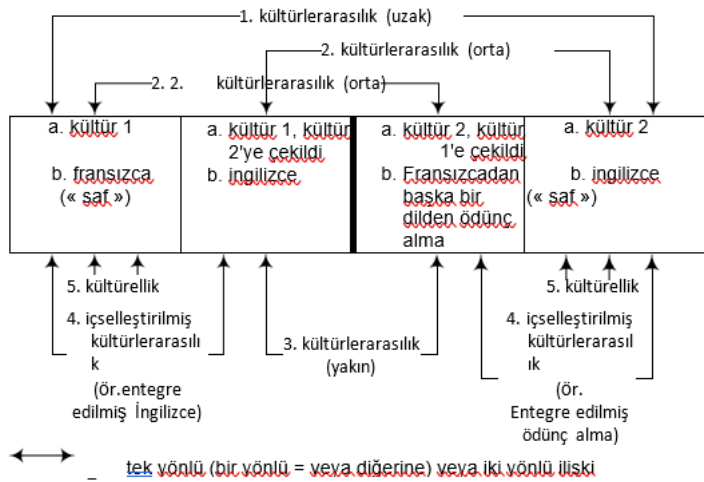
5	s2 → s3	11	s3 → s2
6	s1 → s2 (kurtarma)	12	s2 → s1 (hafifletme)

Tablo 9 - Aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar çizgesindeki temel yollar

Artış veya azalma seyirinin durumu açıkça görecelidir (Rastgele olarak tablomuzda sayısal olarak daha düşük bir dereceden sayısal olarak daha yüksek bir dereceye geçişi arttırmak olarak değerlendirdik). Kurucu karşıtlıkların şartlarına verilen pozisyona göre değişir (örneğin sıcak, s1 veya s4 olarak yerleştirilebilir ve neyin arttığı veya azaldığı düşünüldüğüne bağlı olarak (örneğin, çok sıcak / çok soğuk ölçeğinde "ısıyı" değiştirir miyiz - o zaman çok sıcaktan sığağa geçiş bir azalmadır - veya "soğukluk" - o zaman çok sıcaktan sığağa geçiş bir artıştır -?). Bu 12 yola 4 koruma yolu ekleyebiliriz (s1'den s1'e, s2'den s2'ye vb.). 16 temel yol, elbette, yol yapılarını oluşturmak için farklı ilişkiler (örneğin, eşzamanlılık, ardışıklık, varsayım, karşılıklı dışlama) yoluyla birleştirilebilir. Bu yapılardan bazıları tipik biçimler içinde (örneğin edebi türler içinde) kalıplaşmış olabilir.

Zilberberg her dereceye isim verir: s1 **vurgusuz seslem aşırı karşıt**; s2, **vurgusuz seslem alt karşıtı** s3, **titrem alt karşıt**; s4, **titrem aşırı karşıt**; yine, bu isimlerin altında yatan özellik görecelidir. Bu nedenle, vurgusuz seslem öğeleri titremlerden ayıran bir sınır aralarındaki vurgusuz selem öğeleri ve aralarındaki titrem öğeleri ayıran başka bir sınır vardır. s1 ile s4 arasındaki aralığa **büyük aralık**, s2 ile s3 arasındaki aralığa ise **küçük aralık** denir (Zilberberg, 2012: 74). Bunlar düzenlenimin kuruluş aralıklarıdır. Ancak, bu düzenlenimdeki olası yollarla ilgili olarak, s1 ile s2 arasında ve s3 ile s4 arasında da küçük bir boşluk oluştuğunu düşünebiliriz. Ayrıca s1 ile s3 arasında ve s2 ile s4 arasında **orta aralık** vardır. Tüm aralıklar her iki yönde de olabilir.

Aşağıdaki şema, aralıkları ("mesafeden" bahseden) bu durumda iki kültür arasındaki ilişkilere ilişkin örneklerle, Fransızca konuşan ve İngilizce konuşanları temsil eder. Sıfır aralığı kavramını, yani bir derece ile kendisi arasındaki mesafeyi (burada 1. derece ile kendisi ve 4. derece ile kendisi arasındaki mesafe) ortaya koymaktadır.

Not: Fransızcaya özgü bir deyim tanıtımı genellikle İngilizce'den Fransızca'ya çevrilmiştir, ama yerel olarak Fransızcaya özgü bir deyim, İngilizceye çevrilmiş Fransız bir ögedir. Ve İngilizce bir deyim için tam tersidir.

Aşamalının / Ulamcının göreliliği

Bir zıtlığın aşamalı/ulamcı doğası görecelidir. Başka bir deyişle, ikili karşıtlık şemasına uygulanabilirliği de görecelidir. Örneğin, geleneksel mantıkta, doğru ve yanlış ulamcıdır: bir şey, derecelendirme olmaksızın doğru veya yanlıştır. Bununla birlikte, modern mantıkta kaşamalıdır ve bu nedenle düzenlenime bağlanabilirler (örneğin: çok doğru, doğru, yanlış, çok yanlış). Bununla birlikte, tüm karşıtlıkların aşamalı veya aşamalı hale getirilebilir olduğu kesin değildir. Eğer düzenlenime indirgenemez bir ulamcı karşıtlık dile getirmek gerekirse, bu kuşkusuz aşırı karşıtları kullanmak ve alt karşıtları boş bırakmak meselesi olacaktır.

Başka bir teorik sorun ortaya çıkmaktadır: sadece üç dereceyi kabul eden herhangi bir kademeli karşıtlıkla ne yapıyoruz? O halde orta derece, şüphesiz, alt-karşıtların iki pozisyonuna dağıtılmak zorunda kalacaktır. Dörtten fazla terim içeren ölçekler için de benzer bir problem ortaya çıkmaktadır. Özyinelemeli işlemler (tekrarlayan ve gömülü) belirli ölçeklerin birleştirilmesine izin verse de; örneğin, sıcak ve çok soğuk nispeten sıcak ve soğuk aşırı zıt ise, kolaylık olması açısından çok sıcak ve çok soğuk olarak adlandırılacak şeye göre daha az zıt konumunda olacaklardır. Bu, dört konumlu bir ölçekten altı konumlu bir özyinelemeli ölçeğe dönüşür. Aynı ilke, alt karşıtların biraz sıcak ve biraz soğuk olduğu bir ölçeğin aşırı karşıtları haline gelebilen sıcak ve soğuk için de geçerlidir. Tek ölçeklerin nasıl üretileceği görülmeye devam etmektedir.

Son olarak, son sorun, ilke olarak yalnızca zıtlıkları eklememeyi amaçlayan bu düzenlenim arasındaki ilişkilerle, yine de (tüm) zıtlıkları yükseltmeden düzenlenimde eklenmiş gibi görünen birleştirimler mi? Örneğin, bu ölçek: göstergebilim, sosyolojik göstergebilim, göstergebilim sosyolojisi, sosyoloji. Burada, göstergebilimsel dörtgen (zıtlara dayalı) ve 4-Klein grubu ((zorunlu olarak) karşıt olmayan) arasındaki ayrımın aynısını buluyoruz. → **Göstergebilimsel dörtgen.**

Üç çözümlene düzeyi

Diğer düzenlenimlere gelince, örneğin göstergebilimsel dörtgen, tümü için değilse bile, aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar için üç çözümlene düzeyi ayırt etmek gerekir: ölçeğin konumlarını aşağı yukarı yeterli bir şekilde etiketlemek için dilde sözcükleştirmelerin varlığı; ölçeğin konumlarının en az bir göstergebilimsel ürün türünde (örneğin bir metin türü) veya oluşumunda (örneğin belirli bir metinde) gerçekleştirilmesi; ürün türünde gerçekleşmesi veya ölçeğin konumlarının incelenmek için oluşum (aynı ürün, daha sonra çözümlenmeden kalan tüm durumları elde etmeyebilir). Böylece çok sıcak, kelimenin (sözlüksel birim) varlığının kanıtlağı gibi dilde sözlükleşir; öte yandan çok sıcak bir "dolaylama" değildir ve gerektirir. Bununla birlikte, çok sıcak kategorisi, göstergebilimsel ürün türlerinde ve oluşumlarında kesinlikle vardır (sadece bundan bahseden mevcut metin de olsa!).

Aşırı karşıtların ve alt karşıtların göstergebilimsel dörtgeni ve şeması

Göstergebilimsel dörtgen ile aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar şeması arasındaki ilişkiler açıklığa kavuşturulmayı beklemektedir. → **Göstergebilimsel dörtgen**. Düşünce öğelerini paylaşalım. Birincisi, bir düzenlenimden diğerine herhangi bir indirgemede olduğu gibi, bizi ilgilendiren iki yön alabilir: dörtgenden şemaya ve şemadan dörtgene; tüm etkileşimleri her iki açıdan da görmeyeceğiz.

İlk etkileşim, duruma göre, göstergebilimsel dörtgenin karşıtlarını aşırı karşıtlar veya alt karşıtlar olarak konumlandırmaktan ibarettir. Örneğin, göstergebilimsel dörtgende çok sıcak / çok soğuk karşıtları açıkça aşırı karşıtlar olarak konumlanabilir. Ama onları alt-karşıtlar olarak yerleştirebiliriz; aşırı zıtlıklar, aşırı sıcak ve aşırı soğuk gibi bir şeye dönüşür. Aynı ilke, alt-karşıtlar veya aşırı-karşıtlar olarak görünebilen sıcak/soğuk karşıtları için de geçerlidir. İlke olarak, göstergebilimsel dörtgenin iki alt-karşıtlar çifti için, az önce gördüklerimize benzer iki olasılık mevcuttur (aşırı-karşıtlar ve alt-karşıtlar şemasının alt-karşıtları ile karıştırılmamalıdır), -sıcak/soğuk olmayan veya çok sıcak olmayan/çok soğuk olmayan. Ve belki de dörtgenin sıcak/sıcak değil, soğuk/soğuk değil, çok sıcak/çok sıcak değil, çok soğuk/çok soğuk değil çelişik çiftleri için de benzer olasılıklar mevcuttur.

Bu ilk etkileşimde, aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar şeması, iki ara derece ekleyerek veya onu iki kapsayan derece arasına gömerek bir karşıtlığı iyileştirmeyi mümkün kılar. Bu nitel katkıya ek olarak, aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar şeması nicel olanı göstergebilimsel dörtgene entegre etmeyi mümkün kılar. Ancak, göstergebilimsel dörtgenin nicelikten yoksun bir önceliği olmadığını akılda tutmalıyız. Böylece her bir konuma karşılık gelen öğelerin sayısını ayırt edebiliriz (örneğin, dört siyah öge (B terimi) ve beş beyaz öge (A terimi). Üst terimlerdeki kurucu terimlerin ağırlıklarını da hesaba katabiliriz (örneğin, bir öge aynı anda siyah ve beyaz olabilir, ancak beyazdan daha siyah olabilir). Son olarak üst terimlerin oluşturduğu karıştırma/ayırma yoğunluğunu da hesaba katabiliriz (Örneğin, siyah ve beyazın daha ince bir ebrusu, daha kaba bir ebrudan daha yoğun, daha "bitmiş" bir karışım olarak düşünülebilir).

İkinci bir etkileşim, göstergebilimsel dörtgeni oluşturan dört aşırı karşıtlık ve alt karşıtlık derecesine karşılık gelmesini içerir. Örneğin, iki aşırı-karşıtlar, çok sıcak (A-terimi) ve çok soğuk (B-terimi) karşıtları ve iki alt karşıtlar; çok sıcak değil (A-olmayan terim) ve çok soğuk değil (B-olmayan terim) alt karşıtlık olacaktır. Bir terimi inkar eden terimin daha yakın olduğunu varsayarsak, olumsuzlanmış terimden ziyade ikincisinin karşıtı, çok sıcak, çok soğuk değil, çok sıcak değil, çok soğuk ölçüğüne sahip olacağını ima eder. Aksi takdirde, en azından daha alakalı görünen, çok sıcak, çok sıcak değil, çok soğuk değil, çok soğuk ölçüğüne sahip olacağız.

Aslında, şemayı göstergebilimsel dörtgene iki şekilde yükseltmek mümkün görünüyor. Tüm şemalar için mümkün görünen ilk şekilde, şemanın aşırı dereceleri (1 ve 4 numaralı konumlar) ilişkili olduğu dörtgenin herhangi iki terimine karşılık gelir. Bunlar elbette iki zıt (A ve B) olabilir, ancak prensipte terimler arasındaki tüm birleştirmeler (bu birleştirmelerin altı tanesi vardır) mümkündür (örneğin, A ve B olmayan). Şimdi kendimizi iki zıt ile sınırlayalım. Şemanın dört konumunu sırasıyla sunuyoruz: ilk terim (A), pozitif karmaşık terim (A, B'den

daha fazla ve / veya A, B'den daha güçlü), negatif karmaşık terim (B, A'dan daha fazla ve / veya B, A'dan daha güçlü) ve ikinci terim (B). Şemanın dengeli karmaşık terimi (B kadar A ve / veya B kadar güçlü A) görmezden geldiğini hemen görürüz; "boş" merkezin her iki tarafındaki konular, daha sonra, çözümlenen öğeleri zorunlu olarak bir tarafa veya diğerine çeken çekici rolünü oynar. Ancak, bu merkezi konumu, bu beşinci konumu ekleyerek de diyagramı tamamlayabiliriz. İkinci çekilme hakkında konuşalım. Bazı durumlarda, her zaman şemanın dört ögesinin sırasıyla birinci terimde (A), olumsuzlanmasında (A olmayan), ikinci terimin olumsuzlanmasında (B olmayan) ve ikinci terimde (B) karşılık gelmediği görülmektedir. Öğeler ya en azından (daha sonra göreceğimiz tarih ve edebiyat gibi) dörtgene yerleştirilmeden önce karşıtlık oluşturmazlar ya da karşıtlık oluştururlar ama kendilerinin çelişkiye dönüşmesine izin vermezler. Örneğin, her durumda sıcak değil olarak düşünebilmek açık değildir.

Aşırı karşıtlıklar ve alt karşıtlıklar diyagramı -adından da anlaşılacağı gibi göstergebilimsel dörtgenin tersi ama Klein'ın 4-Grubu gibi (örneğin, varlığa/görünmeye dayalı doğrulayıcı kiplikler)- karşıt olmayan iki unsur üzerine kurulabilir. Örneğin nesir/şiir karşıtlığı şu kalıbı verecektir: nesir, manzum nesir, nesir şiir, şiir; ancak edebi çalışmaların ve tarihin karşıt olmayan ikilisi ana hatları sağlayacaktır : edebiyat çalışmaları, edebiyat tarihi (bu nedenle edebiyat çalışmaları içinde), edebiyat tarihi (dolayısıyla genel tarih içinde), tarih. Bir şemaya konumlandırmanın kurucu unsurları otomatik olarak karşıtlara dönüştürdüğünü de düşünebiliriz.

Aşırı karşıtlıklar ve alt karşıtlıklar şemasında göstergebilimsel dörtgende veya doğrulayıcı dörtgende olduğu gibi bir yol olabileceğinden, bitişik olmayan öğeler (burada dereceler) arasındaki adımların zorunlu mu yoksa basitçe mantıksal olarak ima edilip edilmediğini kendimize sormalıyız. Tanımlanacak göstergebilimsel ürünler bunu böyle görebildiği için, bir dereceden başka bir bitişik olmayan dereceye geçilebileceğine inanıyoruz. Sonunda, pratikte geri çekilen bu dereceler yine de mantıksal olarak kapsandığını düşünebiliriz.

Göstergebilimsel bir üründen (metin,imge, vb.) yürütülen iki ana sınıflandırma çözümleme biçimini ayırt edelim: (1) **ürün sınıflandırması**, ürünün belirli bir sınıfa (örneğin, sınıf olarak bir türe göre) sınıflandırılmasından oluşan küresel sınıflandırma ve (2) **üründeki sınıflandırma**, bu ürünü oluşturan öğelerin sınıflandırılmasından oluşan yerel sınıflandırma, (2.1) "gerçek" öğeler (örneğin, bir metnin her bir cümlesi olumlu, olumsuz, soru vb. olarak sınıflandırılır) veya (2.2) içerikte (gösterilenlerde) temsil edilen tematik unsurlar (örneğin, bir romanda bulunan arkadaşlık biçimleri). **Küresel sınıflandırma** mutlaka bir veya daha fazla **yerel sınıflandırma** kullanır; örneğin, bir şiirin gerçekten romantik bir şiir olup olmadığını kontrol etmek için ana romantik temaların (ego, yoğun duygu, vb.) mevcut olup olmadığını kontrol edeceğiz. Ancak yerel sınıflandırma özerk olabilir ve metnin küresel bir sınıflandırmasını amaçlamaz; örneğin, metni küresel olarak sınıflandırmak zorunda kalmadan, metnin her cümlesini olumlu, olumsuz, soru vb. olarak sınıflandırmış olacağız, örneğin olumlu metinde bu tür cümleler orada baskın olacaktır. Yerel sınıflandırma, metnin bir veya daha fazla alanıyla (örneğin, bir kitabın belirli bir bölümü barok ve başka bir klasik olarak

değerlendirilecektir) veya kitaptaki konularına bakılmaksızın bir veya daha fazla birimiyle ilgili olabilir.

Şimdi derinleştireceğimiz **izleksel öğelerin sınıflandırılması**dır. Sınıflandırma yoluyla bu tür çözümlene, çözümlenen nesneden - ve varlığın nedenlerini, kipliklerini ve etkilerini - (1) **kapsayan sınıfların**, (2) **kapsanan sınıfların**, (3) bu sınıflara ait **öğelerden** oluşan az çok karmaşık izleksel bir yapıyı yorumlamayı içerir.

Sınıflandırma çözümlemesi³²

Bir birim, bir sınıfa aitse, bu sınıfın tanımına karşılık geliyorsa, yani tanımlayıcı özellik(ler)e (veya niteliklere) sahipse, sınıfın öğelerinden biridir; bu anlamda, bir sınıflandırma çözümlemesi her zaman karşılaştırmalı bir çözümlenmedir, çünkü bu, sınıfın tanımlayıcı özelliklerini ve potansiyel unsurun özelliklerini karşılaştırma meselesidir. Göstergibilimsel bir üründen (metin, görüntü, vb.) yürütülen iki ana sınıflandırma çözümlene biçimini ayırt edelim: (1) Ürünü genel olarak belirli bir sınıfa (örneğin, sınıf olarak bir türe göre) sınıflandırmaktan oluşan ürün sınıflandırması ve (2) "gerçek" unsurlar olsun ya da olmasın, bu ürünü oluşturan unsurların sınıflandırılmasından oluşan üründeki sınıflandırma (örneğin, bir metnin her cümlesini olumlu, olumsuz, sorgulayıcı vb. olarak sınıflandırırız) veya (2.2) içerikte (gösterilenlerde) temsil edilen tematik öğeler. Burada hedeflenecek olan bu son çözümlene türüdür. Bu tür sınıflandırma çözümlenmesi, çözümlenen nesneden - ve varlığın nedenlerini, biçimlerini ve etkilerini yorumlama - (1) kapsayan sınıflardan, (2) kuşatılmış sınıflardan, (3) bu sınıflara ait öğelerden oluşan az çok karmaşık temalı bir yapının tanımlanmasından oluşur. Basit bir örnek vermek gerekirse, Mallarmé'nin "Ses purs ongles très haut dédiant leur onyx " sonesinde en az üç yokluk sınıfıyla ilgilenir: sıradan anlamda yokluk (öğeler: boş oturma odası, unutulma, vb.); yıkım yoluyla yokluk (öğeler: küllü amforanın külleri, ölenler vb.); gerçek dışılık yoluyla yokluk (öğeler: mitolojik karakterler, rüyalar, vb.) Yokluk, bu durumda bir kapsayıcı sınıf ve yokluğun üç alt sınıfının her biri bir çevreleyen sınıftır. Bir sınıflandırma, belirli bir karmaşıklık derecesine ulaştığında, genellikle bazı görsel şemalar ile temsil edilir, örneğin küme grafikleri veya bir ağaç, bir ağaç yapısı. Bir uygulama için bkz. Hébert, 2014.

Dört İşlem

Yani, dört ana bilişsel (zihinsel) işlem, bunların altında yatan ilişkiler ve karmaşık çözümlene biçimleri:

1. **Karşılaştırma** (karşılaştırmalı ilişkiler): belirli bir gözlemleyici özne (**fr.sujet observateur**), belirli bir zamanda, iki veya daha fazla nesne arasında bir veya daha fazla karşılaştırmalı ilişki kurar (özdeşlik, benzerlik, karşıtlık, ötekilik, örneksemeci veya mecazi benzerlik vb.).

³² Burada Hébert, 2014'ten bir bölümü revize ediyoruz. Bir yandan, bölümün ilk bölümünü geliştiriyoruz; diğer taraftan, bu tür çözümlenmeyle ilgili görece pratik tavsiyeler bölümünü (s. 231 ve sonraki sayfalar) atlıyoruz.

2. **Ayrışma** (parça-bütünsel ilişkiler): belirli bir zamanda gözlemleyici bir özne, bir bütünün parçalarını tanımlar; ters işlem kompozisyonudur (bu, özellikle artık parçaları değil bütünü düşünmekten, bezedeki şekeri ve yumurtaları artık "görmemekten", sadece bezeyi görmekten ibarettir). Ayrışma fiziksel bir nesneyle ilgili olabilir: nesne bıçak = bıçak + sap + perçinler veya kavramsal bir nesneyle: "bıçak" anlamı = anlambirimler/ mutfak gereci/ + / kesmek için/ + / bıçakla /, + / tehlikeli / vb. Ayrışma fiziksel-bilişsel nitelikte olabilir. - bir bıçağı, bir set içindeki bir mobilya parçasını çıkarırız (daha sonra yapışökümden ve tam tersine yapımdan bahsedebiliriz) -ya da sadece bilişsel - bir bıçağın parçalarını ayırmadan akıllıca çıkarırız.

3. **Türleştirme** (veya **kategorileştirme**; türkü ilişkiler): belirli bir zamanda gözlemleyici bir özne, bir olayı (örneğin, bu bir hayvandır) bir türle (örneğin, bu bir köpektir), bir modelini oluşturduğu bir türle ilişkilendirir, onun bir gösterimi, bir yayılımı, az çok tutarlı ve bütünleyici olduğu bir model.

4. **Sınıflandırma** (*fr.classement*) (küme ilişkileri): belirli bir zamanda bir gözlemleyici özne, bir ögeyi (örneğin, bir siyah top) bir sınıfla (siyah toplar) ilişkilendirir. Sınıflandırma fiziksel-bilişsel olabilir - bilyeleri renklerine göre farklı kutulara ayırırız - ya da basitçe bilişsel olarak belirli bir bilyeyi bütünü ile zihinsel olarak ilişkilendiririz. Daha sonra, bir yanda sınıf ve türü, diğer yanda oluşum ve ögeyi neyin ayırt ettiğine odaklanacağız.

Son üç işlem, küresel formları (bütün, sınıf, tür) ve yerel formları (parça, öge, oluşum) bir araya getirmeleri bakımından benzerdir. Ayrıca, sınıflandırma ve türleştirme, karşılaştırma biçimleridir veya en azından bir karşılaştırmayı varsayar. Gerçekten de, bir birimin bir sınıfa ait olup olmadığını, onun öğelerinden biri olup olmadığını belirlemek için, sınıfın tanımlayıcı özelliklerini (veya özelliklerini) (örneğin omurgalı olmak) ve potansiyel ögenin (bu hayvan gerçekten omurgalıdır) özelliklerini karşılaştırırız; bir birimin böyle bir türün altında olup olmadığını belirlemek için, türün özelliklerini (örneğin, romantik bir metin "ben" ile yazılır, bir duyguyu ve güçlü yoğunluğu ifade eder, vb.) ve olası oluşumları (bu metin romantik metnin özelliklerine sahiptir, bu nedenle romantik bir metindir) karşılaştırır. Son olarak, aynı olgu, ayrıştırma işlemleri açısından (tam sözcük harflerden oluşur), sınıflandırma işlemleri açısından (bu sözcük ögesi, isimler sınıfının bir parçasıdır) ve türleştirme işlemleri açısından (bu kelime oluşumu, isim türünün bir gösterimidir) da aynı anda görülebilir.

Dört işlem, iki temel yorumlama işleminin parçasıdır : birimler arasındaki farklılıkları artıran **benzeştirme** ve onları indirgeyen **özümseme**. Örneğin, genel olarak, bir karşılaştırmada, buluş belgesi farklılıklarını yumuşatarak, azaltarak gizli kimlikleri ortaya çıkarır ve buluş belgesi kimliklerini yumuşatarak gizli farklılıkları ortaya çıkarır. Dönüştürme işlemleri (örneğin, eklentileme (*fr.adjonction*), silme, yerine kullanma, kaydırma) birimleri ve dolayısıyla bunlar arasındaki ilişkileri değiştirebilir. → **İşlemler**.

"Sınıflandırma" kelimesinin anlamı

"Sınıflandırma" kelimesi şunları belirtir: (1) bilişsel bir işlem; (2) ürünü (böyle bir ögenin böyle bir sınıfta sınıflandırılması); (3) organize bir grup, birbiriyle tanımlanmış sınıfların az çok karmaşık bir yapısı (örneğin, hayvan türlerini temsil eden bir sınıflandırmacı tipoloji, metinsel türlerin bir tipolojisi); ve son olarak (4) bir tür çözümleyici metin (örneğin, bir şiiri romantik şiirler türünde sınıflandıran çözümleyici metin). Basit bir örnek vermek gerekirse, Mallarmé'nin "Ses purs ongles très haut dédiant leur onyx" sonesinde en az üç yokluk sınıfıyla ilgilenir: sıradan anlamda yokluk (öğeler: boş oturma odası, unutulma, vb.); yıkım yoluyla yokluk (öğeler: küllü amforanın külleri, ölenler vb.); gerçek dışılık yoluyla yokluk (öğeler: mitolojik karakterler, rüyalar, vb.) Yokluk, bu durumda bir kapsayıcı sınıf ve yokluğun üç alt sınıfının her biri bir çevreleyen sınıftır.

Kapsayan/kapsanan durumlar ilişkiseldir ve dolayısıyla görecelidir ve mutlak değeri yoktur. Bu nedenle, bir B sınıfı göreceli olarak bir C sınıfını kapsayabilir, ancak göreceli olarak bir A sınıfını kapsayabilir. Ve bu, rollerin tersine çevrilebileceğinden bahsetmiyoruz: A sınıfını kapsayan B sınıfı, ikincisi tarafından kapsanabilir (bir örneği daha sonra göreceğiz). Kapsayıcı bir sınıf ile kapsanan sınıflar arasındaki ilişki **dahil etmedir** (örneğin, memeliler sınıfı, köpekgilleri içerir). Dizinlenmiş bir öge ile dizinlendiği sınıf veya sınıflar (en özelden en genele) arasındaki ilişki **aitlik** veya **dizinleme** sırasına göredir.

Bir sınıflandırmanın bileşenleri

Daha spesifik olarak, bir sınıflandırmanın bileşenleri şunlardır:

1. Bir **sınıf**, **öğelerin** değerini alan birimlerin mantıklı bir gruplamasıdır. Metinsel gösterim modunda (grafik modu daha sonra göreceğiz), sınıfları şu şekilde gösterebiliriz: // sınıf //."Mantıklı" kelimesi, sınıfı az çok rastgele birim gruplarından ayırt etmeyi mümkün kılar. Sınıflandırma ilkesi, ancak sezgisel veya rastgele bir gruplamadan sonra bulunabilir.

2. Sınıfın tanımı (1) sınıfın bir parçası olmak için öğelerin sahip olması gereken özellik(ler)i belirtir; (2) varsa, bu özelliklerin üstleneceği statü ve (3) aitliğin belirlenmesi için değerlendirme kuralları. Tanım, geleneksel olarak sınıfın **anlayışı** veya **içlemseli** ("s" ile) olarak adlandırılan şeydir. Niteliklerin üç durumu vardır: zorunlu, alternatif zorunlu (şu ve bu özellik VEYA sonra böyle diğer), isteğe bağlı (ancak tahmin edilebilir: normalde tanımda çok az veya tahmin edilemez özellikleri belirtmenin bir anlamı yoktur). Metinsel gösterim biçiminde, satırları şu şekilde gösterebiliriz: / satır /. Aitliği değerlendirme kuralları basit (örneğin, sınıf tek bir zorunlu özellik tarafından tanımlanır) veya karmaşık (örneğin, depresyon tanısı koymak için altı semptomdan en az ikisinin bulunması gerekir) olabilir.

3. **Öge**, bir sınıfa ait bir birimdir. Metinsel gösterim biçiminde, ögeleri şu şekilde gösterebiliriz: "öge". Birlikte, bir sınıfın ögeleri, geleneksel olarak sınıfın **kaplamı** veya **numaralandırılması** olarak adlandırılan şeyi oluşturur.

4. Dahil edilen ögenin özellikleri, sınıfın zorunlu özelliklerine karşılık gelmelidir. Öge, bir veya daha fazla zorunlu olmayan özelliğe sahip olabilir veya olmayabilir. Bir öge, bazı istisnalar dışında, birkaç özelliğe sahip olduğundan, bir veya daha fazla özellikle tanımlanan birkaç sınıfa ait olabilir. Bir satır, sınıfın adına karşılık gelebilir (örneğin, "elma"daki / meyve / satırı, // meyve // sınıfındaki öge).

Derinleşme

Sınıf ve tür arasındaki ayrım

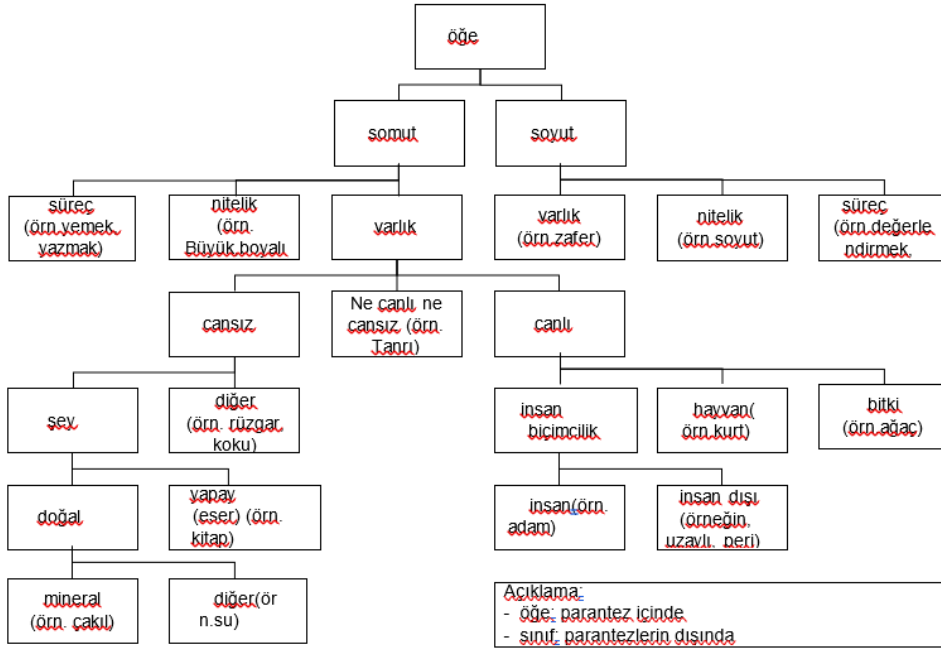
Bir **tür** (örneğin, şiir türü) ile bir **sınıf** (örneğin şiirler) arasındaki fark tam olarak nedir? Kesin konuşmak gerekirse, bir tür bir sınıf değildir, çünkü ona *bağlı* olan birim *oluşumları* (şiirler) içermez veya gruplamaz, ancak onları oluşturur. Bir tür ile tanım arasındaki fark, bir sınıfın anlamı belirsiz görünebilir, ama aslında bunlar iki ayrı şeydir. Tür ve tanım zorunlu olarak soyut varlıklardır; oluşum ve unsur hem somut (bu şiir, şiir türünün temsilcisi; bu bilye, bu çantadaki bilyeler sınıfının bir üyesi) olabileceği gibi soyut (aşğılanma, olumsuz duygular sınıfının bir üyesi; bu aşk, sevginin bir gösterimidir). Bu nedenle, fark başka yerdedir. Tür, oluşumlarından bazıları (kurucu oluşumları) haline gelecek olanlardan üretilen bir tümevarımdan kaynaklanan (ve diğer oluşumlarla ilişkili olarak) ve daha sonra üretken bir varlık (genetiğin aksine) değeri aldığı ilgili soyut bir "bireydir". Edebi bir eserin üretimini yöneten dünya vizyonunu belirlersek, eseri oluşturan varsayımsal bir soyut formu tanımlarız, kendimizi **üretken bakış açısına** konumlandırırız; bu çalışmanın taslaklarını, önsözlerini incelersek, kendimizi **oluşumsal bakış açısına** konumlandırırız. Bir sınıfın tanımı, bireysel bir varlık değil, muhtemelen ögenin aitliğini değerlendirmek için kurallarla birlikte bir veya daha fazla özelliğin bir envanteridir. Bu, bir türü bir sınıfla ilişkilendirme olasılığını engellemez. **Önürün**, tür durumuna yükseltilmiş ve diğer oluşumların tanımlandığı en iyi ve/veya en temsili oluşumdur. Örneğin, kültürümüzde "elma" veya "portakal" muhtemelen // meyve // sınıfının önürünleridir. Örneğin "Karambola", "armut" önürününden daha uzak bir oluşumdur. Ek olarak, bir öge bir oluşuma - bir hayvanat bahçesinin kurtlar sınıfındaki bir kurt - veya bir türe - köpekgiller sınıfındaki (köpekle birlikte, vb.)kurta karşılık gelebilir.

Sınıflandırmanın sunumu

Bir sınıflandırma, en azından basitse, metinsel ve doğrusal kiplikte görsel olarak temsil edilebilir, örneğin: kurt <canids <memeliler, burada ilk terim ögedir (öge <dahil edilen sınıf <dahil sınıf); hayvan> kurt adam <insan, burada öge vurgulanan terimdir (sınıf 1> öge <sınıf 2).

Bir sınıflandırma, belirli bir karmaşıklık derecesine ulaştığında, genellikle uygun bir görsel şema ile temsil edilir, örneğin küme grafikleri veya bir ağaç, bir ağaç yapısı. Bir organizasyon

şeması bir ağaç yapısıdır, ancak bir sıralamaya tam olarak karşılık gelmez (örneğin, 'Paul Dupont' ögesini içeren // genel müdür // sınıfı, hiyerarşik olarak alt sınıfı // pazarlama müdürü / içermez. /, 'Pierre Durand' ögesini sayar). Dikey ağaçta, daha özel birimler daha genel birimlerin altına yerleştirilir: onu kapsayan sınıfın altında bir kapsanan sınıf görünür, bir öge ait olduğu en düşük genellik sınıfının altında görünür (ayrıca bu sınıfı temsil eden geometrik şekil, örneğin bir dikdörtgen). Yatay ağaç için gerekli değişiklikler yapıldı (*lat.Mutatis mutandis*). Dikey bir ağaç örneği : Buradaki sınıflar **yapmacıksız varlıkbilimsel sınıflardır** (varlık sınıfları) ve ögeler sınıfları temsil eden dikdörtgenlerde parantez içinde yer alır.

Şekil 25 - Büyük yapmacıksız varlıkbilimsel sınıflar

Sınıflardan/öğelerden (veya türlerden/oluşlardan) ve bütünlerden/parçalardan oluşan kavramsal ağları bileşimsel olarak temsil etmek için aşağıdaki kural kullanılabilir: yatay yönelimli ok: sınıflandırma işlemi (sınıf ve öge arasındaki ilişki); dikey ok: ayırıştırma işlemi (bütün ve parça arasındaki ilişki). Aşağıda, her iki tür işlem içeren basit bir kavramsal ağ örneği verilmiştir.

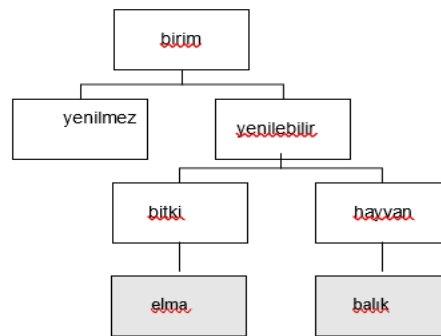
Şekil 26 - Basit bir kavramsal ağ örneği

En etkili gösterimi kullanmak için, bir tablo gösteriminden bir şekil gösterimine veya tam tersi şekilde geçiş yapabilmemiz gerekir. Tablo, özellikle birçok yatay (aynı seviyede) çoklu sınıflandırma içeren karmaşık yapılar için faydalı olabilir. Tablo ve şekilde gösterilen aynı çok basit yapının örneğini burada vereceğiz.

Anlambirimcik →	yenmez	yenilebilir	bitkisel	hayvan
Gösterilen ↓				
elma		+	+	
balık		+		+

Tablo 10 - Bir tabloda temsil edilen basit bir sınıflandırma

Tablodaki birimler arasında farklı ilişkiler kurulur. "Elma", parçaları "yenilebilir" ve "sebze" anlambirimcikleri (özellikler anlamında) olan bir bütündür; aynı ilke "balık" ve onun anlambirimcikleri için de geçerlidir. Her anlambirimcik aynı zamanda kendi adını taşıyan bir sınıfın tanımlayıcı özelliğidir; bu sınıf, özelliğe sahip birimleri öğeler olarak dizinler: örneğin, özellik / yenilebilir / "elma" ve "balık" öğelerini dizinleyen // yenilebilir // sınıfını tanımlar. Tablo, çözümlemenin iki bakış açısını açıkça göstermektedir: **azalan parça-bütün ilişkisel bakış açısı**: bir bütünü (burada bir gösterilen) alırız ve onu oluşturan parçaları (burada anlambirimcik) tanımlarız (tablonun bir satırından geçerek); **artan küme bakış açısı**: bir sınıf alırız (burada bir anlambirimcik ile tanımlanır) ve onun parçası olan öğeleri (burada gösterilenler) belirleriz (tablonun bir sütunundan geçerek). İşte grafik gösterimde aynı yapı (sıradan kutu / gri kutu karşılığı, sırasıyla bir sınıfı dizine alınmış bir öğeden ayırt etmeyi mümkün kılar). Aynı sınıflar için daha genel / daha özel durumun değişebileceğine dikkat edilmelidir. Örneğin burada, yapıyı çok iyi tersine çevirebiliriz ve // sebze // ve // hayvan // kapsayan sınıflar olarak ve // yenmeyen // ve // yenilebilir // kapsanan sınıflar olarak yerleştirebiliriz (daha sonra her kapsayan sınıfın altında bir sınıf // yenmeyen // ve bir sınıf // yenilebilir // olacaktır).

Şekil 27 - Şemada gösterilen basit bir sınıflandırma

Olumlu/olumsuz özellik sınıfları, tek ölçütlü/çok ölçütlü sınıflar

Sınıfın tanımlayıcı bir özelliğinin olması gerektiğinde, **olumlu bir özellik**ten söz edebiliriz (örneğin omurgalıların omurgası olmalıdır); aksi takdirde **olumsuz bir özellik**ten (omurgasızlar) bahsedeceğiz. Sınıflandırma ikili ve ulamcı (*fr.classement catégoriel*) bir karşıtlığa (örneğin, omurgalı / omurgasız veya doğru / yanlış) dayanıyorsa, olumlu özellik (omurgalı, doğru) olumsuz özelliğin olumsuzlanmasıyla aynıdır (omurgasız olmayan, yanlış olmayan; zıt örnek : siyah olmayan özellik yalnızca beyaz öğeleri değil aynı zamanda kırmızı, mavi vb. öğeleri de dizinler).

Bir **tek ölçütlü sınıfı** (veya basit sınıf), tek bir özellikle tanımlanan bir sınıftır (örneğin, terimin en geniş anlamıyla kısa biçimlerin metinsel cinsi; etoburlar sınıfı). Aksi takdirde, **çok ölçütlü sınıftan** (veya karmaşık sınıftan) bahsedeceğiz. Bununla birlikte, tek ölçütlü bir sınıf, sınıfları kapsayan tek ölçütlü veya çok ölçütlü özelliklerden kaynaklanan özellikleri varsayabilir (örneğin, kısa biçimler edebi biçimlerdir, metinsel biçimlerdir, sanatsal ürünlerdir, vb.). Bir çok ölçütlü sınıfta: tüm özellikler zorunludur; veya tüm özellikler alternatiftir, muhtemelen ulaşılması gereken minimum sayıdadır (depresyon örneğini alıyoruz); veya bazı özellikler zorunludur ve diğerleri bunlar arasında gidip gelir (bu durumda, tüm özellikler aynı ağırlığa sahip değildir, zorunlu bir özellik, alternatif bir özellikten daha fazla sayılır).

Özellik derecesi

Prensip olarak, analiz edilen göstergebilimsel üründen daha kesin olamaz ve bu ürünün pikseli olan "tane"nin ötesine geçilemez. Sınıflandırma, ürünün bittiği yerde sona erecektir (ancak boş bırakılan potansiyel sınıfları belirtmek mümkündür). Böylece bir metin, köpeklerin sınıflarını ırklara göre (örneğin, kaniş, Alman kurdu, vb.) belirleyecek veya belirlemeyecektir. Bununla birlikte, çözümlemeci **yöntembilimsel indirgeme** (*fr.réduction méthodologique*) yoluyla (yani bilinçli, açık ve alakalı), göstergebilimsel ürüne kadar gitmemeyi seçebilir (örneğin, metin kaniş ve saint-bernard arasında ayırım yapsa bile köpekler sınıfında durur). Kısacası, bir sınıf mutlaka kendi içinde en özel değerdir, çözümlenen göstergebilimsel ürün için veya yöntembilimsel indirgeme yoluyla, bu üründen yapılan çözümleme için öyle olacaktır. Göstergebilimsel bir ürün, genel olarak kabul edilenlerden daha iyi sınıflar yaratabilir (örneğin, 19. yüzyılın güney Macar valsleri sınıfı!). Göstergebilimsel bir ürün, genel kabul görmüş sınıf(lar)la aynı genelliğe sahip sınıflar yaratabilir (Jacques Brel, bir şarkıda, valse (tanım gereği üç vuruşlu), dört vuruşlu vals, bin vuruşlu vals ekler).

Farklı sınıflar ve farklı öğeler

Öge veya sınıf varlığı ile ona verilen ad veya adları ayırt etmeliyiz. Karşılık gelmeyebilecekleri için, iki adlandırma biçimi ayırt edilmelidir: çözümlemeci adlandırma (*fr.dénomination analytique*), veya bir öğeye ya da sınıfa çözümlemeci tarafından verilen ad (bu varlıklar için ortak adları açıkça kullanabilen kişi); ve çözümlenen nesnedeki bir öğeye veya sınıfa verilen ad olan fiili adlandırma (*fr. dénomination de facto*). Farklı öğeler ya da sınıflar olarak aynı öğeyi ya da yalnızca farklı adlarla gösterilen aynı sınıfı almak bir hata

olur. Bununla birlikte, yöntembilimsel indirgeme ile ögeleri veya sınıfları gerektiği gibi birleştirebiliriz.

Bu sorunları göstermek için bir örnek alalım. Bir metinde “çöp” ve “atık”: (1) birkaç kez bahsedilen aynı öğeye atıfta bulunan eşanlamlı isimler olabilir: bazen “çöp” ve bazen “atık” olarak adlandırılan aynı reddedilen varlık vardır; (2) her biri farklı bir öğeyi belirtmek için kullanılan, ancak aynı sınıfa giren eşanlamlı adlar olabilir: ilki “çöp” ve ikincisi “atık” olarak adlandırılan iki reddedilen varlık vardır; (3) her biri, her biri farklı bir sınıfa ait olan farklı bir öğeyi belirtebilir: bu metinde, çöpü atıktan ayırıyoruz (her ikisini de kapsayıcı bir sınıfa dahil etmek anlamına gelse bile).

Kapsamlı / kapsamlı olmayan (fr. exhaustif / non exhaustif) karar verilebilir / karar verilemez (fr. décidable / indécidable) sınıflandırma

Kapsamlı sınıflandırma, tanımlanacak kümenin tüm ögelerini tüketir; bu yüzden tüm bilyelerin siyah veya beyaz olduğu bir torba için // beyaz bilyeler // ve // siyah bilyeler // sınıflarını kullanacağız. **Kapsamlı olmayan sınıflandırma**, tanımlanacak kümenin tüm ögelerini tüketmez; bu yüzden kırmızı bilyeler de içeren bir torba için // beyaz bilyeler// ve // siyah bilyeler // sınıflarını kullanacağız. İkinci durumda, örtük olarak da olsa, seçilen sınıflardan herhangi birine karşılık gelmeyen ögelerin dizinlendiği kalan bir sınıf (// diğer ögeler //) buluruz. Sınıflandırmalar, **kalan sınıfta** (fr. classe résiduelle) kaç tane potansiyel sınıf kaldığına bağlı olarak farklı hassasiyet derecelerine sahip olabilir. Örneğin, sınıflandırma: // insan //, // hayvan //, // sebze //, // mineral //, // diğerleri // sınıflandırmadan daha kesindir: // insan //, // hayvan //, // diğerleri //. Kalan sınıf açıklanamayabilir, bu sınıflandırma yapısının varlığını sağlamadığı anlamına gelmez; sadece yöntembilimsel bir ekonomi stratejisi olabilir. Örneğin, // diğer bilyeler// sınıfından değil, yalnızca // kırmızı bilyeler // ve // siyah bilyeler// sınıflarından bahsedilecektir. Ayrıca, kalan sınıflar aynı sınıflandırmada farklı seviyelerde bulunabilir. Bu nedenle, örneğimize devam etmek gerekirse, renklerinden bağımsız olarak bilyelerin dört çapa sahip olabileceği ancak yalnızca ikisinin korunduğu ortaya çıkarsa, o zaman iki kalan sınıfımız olacaktır: biri renk için diğeri çap için. Bu nedenle // kırmızı bilyeler //, // siyah bilyeler //, // başka renkte bilyeler // dahil olmak üzere // x çapında bilyeler //; bir sınıf // y çapında bilyeler// bu aynı üç alt sınıfı içerir; bir sınıf // diğer çaplarda bilyeler // bu aynı üç alt sınıfı kapsar. Sınıflandırmanın kapsamlı olduğuna inanıldığında ve bu nedenle tanımlanacak birimleri tükettiğinde bile, birimlerin yanlışlıkla gözden kaçırılması durumunda kalan bir "dikkat" sınıfı sağlamak akıllıca olabilir. Göstergebilimsel dörtgenin yansız terimi, hem ikili hem de karşıt olan bir sınıflandırma için kalan bir sınıf gibi görünebilir, ancak potansiyel kalan ögelerin dörtgenin iki kurucu karşıtlığının olumsuzlamasına karşılık gelmesi sağlanmalıdır. Örneğin, zenginlik/yoksulluk dörtgeni için "domates" tarafsız terimin kapsamına girmez (sadece bu dörtgenin dışındaki bir birimdir), ancak "orta sınıf" olur. → **Göstergebilimsel dörtgen.**

Herhangi bir özelliğin ya karar verilebilir ya da karar verilemez bir sınıfa ait olması istisna değildir. Gözlemleyici özne, önerilen sınıflardan hangisinde böyle bir öğeyi sınıflandırması

gerektiğini belirleyemiyorsa, karar verilemezden bahsedeceğiz. Öge kalan sınıfta sınıflandırılabilirken, karar verilemez değildir.

Tekli / çoklu sınıflandırma

Aynı eleman birden fazla sınıfa ait olabilir. Bir veya daha fazla kapsayıcı sınıf (kurt <köpekler (alt sınıf) < memeli (sınıf)) anlamına gelen "**dikey**" **çoklu sınıflandırma** (*fr.polyclassement vertical*), ve aynı genellik düzeyinde çalışan bir "**yatay**" **çoklu sınıflandırma** (*fr.polyclassement horizontal*), (insan> kurt adam <hayvan). arasında ayırım yapabiliriz. Çözümünecek nesne ve/veya ürün tarafından kullanılan sınıflandırma türü ve/veya bu ürünün çözümlemesi, aynı birim için yalnızca tek sınıflandırmalara izin verebilir veya birden fazla sınıflandırmaya izin verebilir. Bilimsel tipolojiler (örneğin, hayvan sınıflandırmaları) bu şekilde benzersiz sınıflandırmalara ulaşır veya ulaşma eğilimi gösterir (örneğin, bir hayvan bir omurgasız veya bir omurgalıdır, ikisi aynı anda olamaz).

Ulamcı/Aşamalı Sınıflandırmalar

Aşamalı sınıflandırmada (*fr.classement graduel*), bir sınıfa ait olmak bir sayı (örneğin bir yüzde, bir katsayı) veya bir yoğunluk işareti ("küçük", "ortalama" vb.) ile ölçülebilir. Aşamalı sınıf, başka bir aşamalı sınıfla (kalan sınıfla bile) ters bir korelasyon sağlar; bu nedenle, eğer daha az insansak, zorunlu olarak daha çok başka bir şeyiz, örneğin hayvan; sonuç olarak, aşamalı sınıfların yatay çoklu sınıflandırmalar gerektirdiğini söyleyeceğiz. **Ulamcı sınıflandırmada** (*fr.classement catégoriel*), bir birim olası nicelleştirme olmaksızın bir sınıfa aittir veya ait değildir; örneğin, bir metin insan olduğumuzu veya olmadığını ve orta terim olmadan bilyenin kırmızı olup olmadığını ve bunun orta terim olmadan olduğunu düşünebilir.

Birimsel / Çoklu Sınıflandırmalar

Bir sınıflandırma, içerdiği sınıfların sayısına göre karakterize edilebilir ve birimsel (*fr.monadique*) (tek bir sınıf) veya çeşitli çoklu (*fr.polyadique*) (ikili: iki sınıf, üçlü: üç sınıf, vb.) olabilir. Kalan sınıf, yalnızca kabul edilen olasılıklardan biriyse sayıma dahil edilecektir; örneğin, yalnızca siyah bilyeler ve beyaz bilyeler içeren bir torba için, ilgili sınıflar // siyah // ve // beyaz // olduğundan (// diğer renk // önemsiz olduğundan) sıralama ikili olacaktır.

Eşyapısal / Biçimbirimsel sınıflandırmalar

Bir sınıflandırma **eşyapısal** (*fr.isomorphe*) (her yerde aynı şekilde yapılandırılmış) veya **biçimbirimsel** (*fr. allomorphe*) (sınıflandırmanın bir biriminden diğerine farklı yapılandırılmış) olabilir ve bu, bahsettiğimiz farklı yönlerle ilgili olabilir. Örneğin, sınıfların tanımlayıcı özelliklerinin sayısı her sınıf için aynı olacak veya sınıftan sınıfa değişiklik gösterecektir; çoklu sınıflandırmalar her yerde veya sadece belirli yerlerde mümkün olacaktır; bu tür sınıflandırma tamamen ikili olacaktır ve bu nedenle, herhangi bir sınıf, son olmadıkça,

iki alt sınıfa bölünecektir, bu tür diğer sınıflandırmaların ikili bölümleri ve diğer üçlü bölümleri olacaktır; bu tür sınıflandırma tamamen ulamcı olmak isteyecektir, bu tür diğerleri ulamcı ve aşamalı olmak üzere iki türün sınıflarını sayacaktır; vb.

Zaman ve gözlemleyici özne

Herhangi bir çözümlemede olduğu gibi, sınıflandırma çözümlemesinde de görelilik (veya varyasyon veya değişkenlik), özellikle zaman ve gözlemleyici özne faktörlerini hesaba katmak gerekir. Zamana gelince, bu, sınıflandırmanın - öğelerin dizinlenmesinde, sınıfların özelliklerinin (tanımlayıcı özellikler, aşamalı doğa, vb.), ağaç yapısının yapısı vb. olup olmadığını görme meselesidir. - Hava değişimlerine göre değişir. Örneğin, fizik tarihi, parçacık sınıflandırmasını değiştiren yeni parçacıkların keşfiyle noktalanmıştır. Böylece atom, elektronlara, protonlara, nötronlara ayrılabilen keşfedilene kadar, ayrıştırılmaz elementler sınıfının bir parçasıydı.

Gözlemleyici konusuna gelince, tasnifin ele alınan örneğe göre değişip değişmediğini görmek söz konusudur. Edebi bir metinde, gözlemleyiciler özellikle şunlar olabilir: gerçek ya da görgül yazar, kurgulanmış yazar (metnin yazarı hakkında verdiği görüntü), anlatıcı, anlatıcı, karakter, kurgulanmış okuyucu (metnin beklenen ve beklenmedik okuyuculara verdiği imge), gerçek veya görgül okuyucu. Örneğin, aynı metin içinde, belirli bir karakter (özne varsayımsal gözlemci) tarafından yürütülen açık veya örtülü sınıflandırma, başka bir karakterin (özne ayrıca varsayımsal gözlemci) sınıflandırmasına ve metnin klasik olarak her şeyi bilen anlatıcının sesiyle (gönderge gözlemleyici özne) nihai olarak geçerli sayılır. Bu bakış açıları dinamiği, bir gösterebilimsel üründen diğerine işleyebilir; örneğin belirli bir metinde gönderge gözlemleyici özne domatesi meyve olarak kabul ederken, bir diğerinde gönderge gözlemleyici özne onu sebze olarak görmektedir. → **Konuşmalı (fr.dialogique)**

Son olarak, gözlemleyici öznenin ve sınıflandırmanın sistemik bir yapıya sahip olup olmadığını doğrulamak mümkün olacaktır. Örneğin, gözlemleyici özne ve domatesin bir meyve olduğunu iddia eden bir sınıflandırma, gözlemleyici özneyi ve bilimsel söylemle sosyolektik olarak kalıplaşmış bir sınıflandırmayı yansıtır; domatesi sebze olarak gören bir gözlemci öznesi ve sınıflandırması (meyve salatalarından ziyade sebze salatalarında kullanılır) "yapmacıksız", bilim dışı söylemlerle sosyal lehçe olarak kalıplaşmış bir gözlemleyici özne ve sınıflandırmayı yansıtmaktadır. Aynı yazara ait iki metinde bir gözlemleyici özne ve domatesi bir hayvan olarak ele alan bir sınıflandırma, bireye özgü bir gözlemleyici özne ve bir bireysel bir dil sınıflandırmasını yansıtmaktadır. Bir sistem tipolojisi için, → **Gösterebilime giriş.**

Dil işlevleri (fr.fonctions du langage)

Jakobson'un dil işlevleri modeli, iletişimin olması için gerekli olan altı unsur veya iletişim faktörünü ayırt eder: (1) bağlam; (2) gönderen (gönderici); (3) gönderilen (alıcı); (4) temas; (5) ortak kod; (6) mesaj. Her işlev, mesaj ile bu işlev arasında kurulan bir ilişkinin veya işlevin doruk noktasıdır. Bunlar sırasıyla işlevlerdir: (1) göndermesel (*fr.fonction référentielle*), ("Dünya yuvaraktır"); (2) duygusal (*fr.fonction émotive*) ("Yuh!"); (3) çağrışımsal (*fr.fonction conative*), ("Buraya gel"); (4) dillendirme (*fr.fonction phatique*) ("Merhaba?"); (5) üstdilsel (*fr.fonction métalinguistique*) ("'kril' ile ne demek istiyorsunuz?"); (6) şiirsel (*fr.fonction poétique*) ("Şirinler"). Dil işlevlerinin çözümlenmesi, bir birim (örneğin, bir kelime, bir metin, bir imge), bir sınıf veya bir birim türü (örneğin, bir metinsel veya hayali tür), işlevlerin varlığını / yokluğunu, bu varlığın/yokluğun nedenleri, özelliklerini ve etkilerini, özellikle hiyerarşik ilişkileri ve diğer ilişkileri şart koşmaktan oluşur. fonksiyonların kendi aralarında sürdürebilmeleridir. Uygulama için bkz. Hébert, 2011c.

Genel sunum

Rus asıllı Amerikalı dilbilimci Jakobson'un (1963: 209-248) ünlü dil işlevleri modeli, birçok açıdan teorik olarak sorgulanabilir. Burada sadece bu düzenlenimin çözümleneci potansiyelinden yararlanmanın birkaç yolunu önermek istiyoruz. Dil işlevlerinin çözümlenmesi, bir birim (örneğin, bir kelime, bir metin, bir imge), bir sınıf veya bir birim türü (örneğin, bir metinsel veya hayali tür), işlevlerin varlığını / yokluğunu, bu varlığın/yokluğun nedenleri, özelliklerini ve etkilerini, özellikle hiyerarşik ilişkileri ve diğer ilişkileri şart koşmaktan oluşur. fonksiyonların kendi aralarında sürdürebilmeleridir. Aynı zamanda, bu işlevlerin varlığının/yokluğunun nedenleri ve etkileri ve bunların özellikleri, yani varlıklarının/yokluklarının kiplikleri üzerine bir tahminde bulunma sorunudur.

İletişim faktörleri ve dil işlevleri

Jakobson'a göre, tüm sözlü iletişimin altı unsuru, altı faktörü (modelin terimleri) vardır: (1) **bir bağlam** (*fr.contexte*) (mesajın içinde yer aldığı durum ve dünya); (2) **bir gönderen** (*fr.destinateur*) (**bir gönderici** (*fr.émetteur*), **bir sözcüleyen** (*fr. énonciateur*); (3) **gönderilen** (*fr.destinataire*), **alıcı** (*fr récepteur*), **sözcülenen** (*fr. énonciataire*), (4) gönderen ve gönderilen arasındaki **temas**; (5) ortak bir **kod**; (6) bir **mesaj**. Her faktör, mesaj ile bu faktör arasında kurulan yönelimli bir ilişkinin veya işlevin doruk noktasıdır. Böylece altı işlev vardır:

Varış faktörü ve fişlevi sayısı	VARIŞ FAKTÖRÜ	BAŞLANGIÇ FAKTÖRÜ	İŞLEV
1	Bağlam	Mesaj	Göndermesel
2	Gönderen	Mesaj	Duygusal
3	Gönderilen	Mesaj	Çağrışımsal
4	Temas	Mesaj	Dillendirme
5	Kod	Mesaj	Üstdilsel
6	Mesaj	Mesaj	Şiirsel

Tablo 11 - İletişim faktörleri ve dil işlevleri

Bu altı işlevi kısaca şöyle sunabiliriz:

"(1) **göndermesel işlev** (bağlam odaklı; "Su 100 derecede kaynar" gibi bir mesajda baskın); (2) **duygusal işlev** (gönderene yönelik, "Ah!", "Oh!" ünlemlerinde olduğu gibi); (3) **çağrışımsal işlev** (gönderilene yönelik: emir kipi, kesme işareti); (4) **dillendirme işlevi** (iletişim kurmayı, uzatmayı veya kesmeyi [veya temasın devam edip etmediğini kontrol etmeyi veya yoğunluğunu artırmayı veya azaltmayı amaçlayan]: "Merhaba?"); (5) **üstdilsel işlev** (örneğin bir tanımda mevcut olan kodun ortak bir şekilde anlaşılmasını sağlamak); (6) **şiirsel işlev** ("Şirinler") (burada "kendisi için mesaja vurgu yapılır" [(Jakobson, 1963: 214)]). (Tritsmans, 1987: 19)

NOT: DİĞER İSİMLENDİRMELER

"Aynı" faktörler ve işlevler için birkaç farklı isim önerilmiştir (farklı bir isim genellikle önemli bir kavramsal farklılığa işaret eder, iddia eder, ifşa eder, gizler ve hatta çıkarsamaktadır). İşte faktörlere örnekler (numaralandırma yukarıdaki tabloya atıfta bulunur): 1. gönderme; 2. Gönderici,sözceleyen 3. alıcı, sözcelenen; 4. kanal. İşlevlere ilişkin örnekler: 1. düz anlam, bilişsel, temsili, bilgilendirici; 2. etkileyici; 3. teşvik edici, zorunlu, etkileyici; 4. ilişkisel, temas; 5. üstgöstergebilimsel (işlevi herhangi bir göstergebilimsel ürüne, örneğin imgelere genelleştirmek için); 6. güzelduyusal, sözbilim.

NOT: FAKTÖR, İŞLEV VE ALT İŞLEV SAYISI

Bu teoremin tartışılmalı noktalarından sadece birini, modelin faktör (terim) ve işlevlerinin (bu terimler arasındaki ilişkiler) sayısını ve şu veya bu faktörün veya işlevin olası alt türlerini ele alalım. Rastier (1989: 44), üstdilsel işlevi, göndergesel işlevin basit bir özel durumu olarak görür. Alexandrescu (Greimas ve Courtés, 1986: 95), "(gözlemlenen) konuşmanın gözlemcisine yönelik yönelimi ile karakterize edilen muhteşem bir işlev ekler. Mounin (1993: 143 ve 1975: 148), gerçekte yalnızca bir işlevin, iletişimsel işlevin olduğunu, iddia edilen işlevlerin yalnızca bu işlevin kullanımları olduğunu düşünür. Dahası, Jakobson'u, "bunları birbirinden ayırarak şiirsel işlev ile güzelduyusal işlevi birbirinden ayırdığı için eleştirir: dilin bir özelliği ve dolayısıyla dilin yedinci veya sekizinci [eğlenceli işlevini sayarsak] "işlevi" olmaktan çıkması için onu edebiyat bilimine karşı reddetmek yeterli değildir. (Mounin, 1975: 148) Arcand ve Bourbeau (1995: 27-28) çağrışımsal (fr.conative) işlevinin iki şekilde olduğunu düşünür: "teşvik edici-direktif bir söylemde, gönderici, sınırlı da olsa, bir tartışma yoluyla iradesini haklı çıkarmadan diğerlerini harekete geçirir. Teşvik edici-tartışmacı bir söylemde, teşvik [...] akıl yürütme biçimini alır. Bunu başarmak için gönderici, artularını ve eksilerini verebilir, fikirlerini savunabilir ve başkalarının fikirlerine karşı çıkabilir. (Arcand ve Bourbeau, 1995: 28) Mesajın gönderici üzerinde ürettiği tek olası etkinin teşvik olmadığını ve bu nedenle işlevin bu adlandırmasının gereksiz yere sınırlayıcı olduğunu belirtelim.

İşlevlerin varlığı ve sıralıdüzeni

Çözümlemede öncelikle dilin işlevlerinin her birinin varlığını/yokluğunu şart koşturmak gerekir. İletişimin başarılı olması için her faktörün mevcut ve uyumlu olması gerekir; bu, tüm işlevlerin mevcut olduğu anlamına gelmez. Sonuç olarak, tüm faktörler arasında, özellikle mesaj ile diğer faktörler arasında ilişkiler kurulur. Ancak burada belirli ilişkiler veya işlevlerle ilgileniyoruz. Dilin işlevlerinden biri, birkaçı veya hatta tümü kısa birimlerde (örneğin, yalıtılmış bir gösterge) mevcut değilse, birimlerin bir dereceye kadar hepsini etkinleştirdiğini dikkate alacağız. İşlevlerin bir arada bulunması durumunda, şunları oluşturacağız: (1) basit bir sıralıdüzen- sadece baskın işlevi bularak ve diğer işlevleri kendi aralarında önceliklendirmeyerek; veya (2) karmaşık bir sıralıdüzen - işlevlerin birçoğunun veya tümünün varlığının yoğunluğunu belirtmek.

NOT: İŞLEVLERİN VARLIĞI / YOKLUĞU

Çözümenecek herhangi bir birim veya yalnızca belirli bir tür (cinsiyet vb.) için şunları belirleyeceğiz: (1) tüm işlevlerin zorunlu varlığı veya (2) herhangi bir işlevin isteğe bağlı varlığı veya (3) bu tür işlev(ler)in zorunlu varlığı (durum l'den ortaya çıkan tüm işlevlerin zorunlu varlığı hariç).

İşlevsel sıralıdüzeni oluşturmak için çeşitli kriterler kullanılabilir. Örneğin, Arcand ve Bourbeau (1995: 35) amaçlı bir ölçüt kullanırlar: "Baskın işlev, şu soruyu yanıtlayan işlevdir: "Bu mesaj hangi amaçla iletildi?" ve [...] ikincil işlevler onu desteklemek için vardır. " Genel eğilim, her bir parçayla bağlantılı eğilimden, yani "bir eğilime yanıt veren bir cümle veya cümle dizisinden" ayırt edilmelidir. (1995: 27). Eğilim gizlenebildiğinden, açık varlığın yoğunluğu açısından baskın işlev, eğilim (ve etki) açısından baskın olmayabilir. Eğilim kavramı sorunludur (bu, alakasız olduğu anlamına gelmez). Gönderen bunu söylese bile niyeti her zaman bir tahmindir: yalan söyleyebilir, yanılabilir, hatırlamayabilir vb.

Arcand ve Bourbeau, gerçek ve açık işlevler arasındaki karşıtlıkla bağıntılı olan niyetin doğrudan ve dolaylı gösterimleri arasında da ayırım yapar. Teşvik işlevi (conative) kendini doğrudan "Git kapıyı aç" ve dolaylı olarak "Kapıyı çalarız" ("Kapıyı açmaya git" ile eşdeğerdir), yazılı bildiri işlevi göndergesel (veya bilgilendirici) işlevdir (1995: 30-33).

Sebeup ve sonuç işlevleri (fr.fonctions causes et fonctions effets) ile bitiş işlevleri (fr.fonctions fins) (son, üretmeye çalıştığımız sonuçtur) ve **edinç işlevleri (fr.fonctions moyens)** arasında ayırım yapmamız gerektiğini ekleyelim. Örneğin, dillendirme işlevi (neden) aşırı etkinleşmesi şiirsel işlevin (etkinin) etkinleşmesini üretebilir, bu aşırı etkinleşme, örneğin estetik amaçlar için üretilebilir: şiirsel işlev o zaman bir bitiş ve dillendirme, bir edinçtir.

İşlevler ve birim türleri

Prensipte, ister bir tür (örneğin bir tür) isterse bir oluşum (örneğin bir metin) olsun, herhangi bir göstergebilimsel birim, dilin işlevleri tarafından kuşatılabilir ve bu açıdan çözümlenebilir.

Böylece duygusal işlevden basit bir ünlem işareti çıkabilir; "BAY" ın büyük harfleri, duygusal işleve katılan bir vurguyu (örneğin ironik) hissettirecektir.

NOT: ÇÖZÜMLEME BASAMAKLARI

Prensip olarak, çözümleme, tam anlamıyla, işlevlerin yerleşik olarak kabul edildiği durumlardan daha düşük seviyelerde bile olabilir. Aslında, bütün-parça ilişkisini hesaba katarak, dahil edilen birimlere kapsayıcı birimin işlevini atamak mümkündür. Örneğin, bir cümlenin sözcükleri, küreselden yerele bir geri bildirimle, söz konusu işlev veya işlevler, kesinlikle sadece cümle düzeyinde kurulacak olsa bile, bu cümlenin işlevsel değerine çok az sahiptir.

Dil işlevlerinin bazı çözümlenmeleri açıkça karşılaştırmalıdır. Karşılaştırma, standart birimler arasında (örneğin, iki tür arasında), birim oluşumlar arasında (örneğin, iki metin arasında, metin ile onun bölümlerinden biri arasında, aynı metnin iki bölümü arasında), tür ile metin arasında yapılacaktır (örneğin, bir tür ile bu türe ait olduğu varsayılan bir metin arasında). Karşılaştırma örtük olabilir: örneğin, şiirsel olmayan metinlerin aksine, şiirsel bir metnin şiirsel işlevin hakim olduğu ifade edildiğinde.

Gerçek / izleksel işlevler (fr. Fonctions réelle / thématisée)

Dilin işlevleri, olası farklı ifade örneklerine bağlanabilir. Örneğin bir edebi metin söz konusu olduğunda, bu örnekler şu şekildedir: görgül (fr. auteur empirique) (gerçek) yazar, kurgulanmış yazar(fr.auteur construit) (yazarın metninden elimizdeki imgesi), anlatıcı, karakter, anlatılan, kurgulanmış okuyucu(fr.lecteur construit) (metnin hedeflediği veya beklediği okuyucunun elimizdeki imgesi görgül (gerçek) okuyucu(fr.lecteur empirique) vb. Basit bir örnek vermek gerekirse, karakterler arasındaki yanlış bir değişim (örneğin, diyaloglar yalnızca paralel monologlar olduğunda) dillendirme işlevin yıkımı, bir yandan sembolik olarak yazar ve okuyucu arasındaki dillendirme işlevinin bozukluğuna ve öte yandan, karakterler arasındaki bu işlev bozukluğu aracılığıyla şiirsel işlevin etkinleştirilmesine karşılık gelebilir. Dillendirme işlevi daha sonra **izleksel** ve kurgusaldır (karakterler arasında gerçekleşir) ve şiirsel işlev "**gerçek**"tir (gerçek yazardan gelir ve ilke olarak gerçek okuyucu tarafından algılanır). Bu izleksel ve kurgusal dillendirme işlevi, şiirsel işlevi gerçekte etkinleştirmenin bir aracıdır.

İşlevler ve türler

Varlık/yokluk ve işlevlerin sıralıdüzeni, birimlerin yanı sıra sınıfları veya birim türlerini de (örneğin metinsel veya hayali türler) karakterize etmek için kullanılabilir. Dolayısıyla Jakobson'a göre şiirin özelliği ve onu diğer türlerden (edebi ve daha genel olarak metinsel) ayıran şey, şiirsel işlevin varlığı değil, egemenliğidir. İşlevsel görünümü belirleyerek, örneğin ikincil baskın işlevi belirleyerek, tipoloji belirlenebilir: bu nedenle Jakobson (1963: 219) epik şiirin lirik şiirin aksine "o"yu, "ben"i ve şiirin "sen"i merkeze aldığını - "göndergesel işlevden kuvvetle yararlandığını" kabul eder.

Üreysel Jakobsoncu tipoloji kaba görünüyorsa, -tek başına veya daha iyisi, konumsal (pozisyonel) örnekler için diğer ölçüt türleriyle çaprazlanarak- sınıfları veya göstergebilimsel birim türlerini karakterize etmek için daha kibar bir işlevsel görünümün kullanılabileceği ilkesini koruyalım.

NOT: TÜRLER VE İŞLEVLER

Gerçekte, türler ve dilin işlevleri arasındaki ilişkilere bakış açısı tersine çevrilmelidir. Coseriu'nun belirttiği gibi, şiirsel işlevi göstermek için Jakobson tarafından verilen "İke'yi seviyorum" ("İke", 1953'ten 1961'e kadar Birleşik Devletler Başkanı olan Dwight D. Eisenhower'ın takma adıdır) örneği, esasen çağrışımsal işleviyle ilgili olan politik bir slogandır (ama Jakobson (1963: 219) şunu yazanın farkında görünüyör: "Şiirsel işlevin ikincil rolü, bu seçim formülünün ağırlığını ve etkinliğini pekiştirir."). "Eğer 'İke'nin avantajlı bir züppeden bahsettiği bir Viktorya dönemi dahisinin günlüklerinde 'İke'yi seviyorum' belirtilseydi, Coseriu'nun itirazı formüle edilemezdi. Söylemlerini oluşturan işlevlerin tipolojisinden uzak, bir metinde hangi işlevin baskın olduğunu tahmin etmeyi mümkün kılan ikincisidir (Rastier, 1989: 44-45). Bu nedenle, baskın işlevi tanımlamayı mümkün kılan türdür, tersi değil: İfadenin şiirsel bir metinde bulunması nedeniyle, şiirsel işlevin baskın olduğu varsayılabilir. Rastier'e göre, Jakobson da dahil olmak üzere metinlerin işlevsel tipolojisinin zorluklarından biri şudur: "Bir metnin yalnızca tek bir işlevden kaynaklandığı hipotezini genellikle reddettiğimiz için, metin türlerini bir işlevin diğerlerine baskın olmasıyla tanımlarız. Ama o zaman metnin tamamına aynı işlevin hakim olduğunu varsaymalıyız, aksi takdirde herhangi bir metin tüm türlerin bir parçası olur. Ve baskınlık kriterlerini formüle etmek zor olmaya devam ediyor. Nicel ölçütler dışlanmış gibi görüldüğü için, göstergeleri şu veya bu işlevde "uzmanlaşma" durumuna göre sınıflandırmak mümkün olmadıkça, metinde bir işlevin tipik olarak kabul edilen yapılarını belirlemek gerekir. Şiirsel işlev için Jakobson dışında, bildiğimiz kadarıyla hiç kimse bunu riske atmadı (Rastier, 1989: 45). Bir işlevin baskın denilmesi için her parçada üstün olması gerekmez, küresel olarak baskın olarak ortaya çıkması yeterlidir.

Jakobson'un modelindeki kusurlardan biri, böyle bir işlevin varlığını ve bunun ötesinde onun egemenliğini tanımak için gerçekten kesin kriterlerin olmamasıdır. Dilbilimci gerçekten de şiirsel işlev için bir ölçüt belirlemeye çalışır, ancak bu çok genel görünmektedir (eleştiri için bkz. Rastier, 1987: 94 ve devamı). Bu işlev, seçimler ekseninin (dizi) eşdeğerlik ilkesinin birleştirici eksenini (dizim) üzerinde yaptığı izdüşümle belirtilecektir. Örneğin, sesli gösterenin bakış açısından, "beğenmek" ve "İke" eşdeğerdir (seçim sloganının ortaya çıkardığı aynı bağlamsal dizide bunların bir arada gruplandıkları bile iddia edilebilir). İçerik açısından bakıldığında, "Kara Güneş" gibi bir ifade, aydınlık/karanlık ikili dizinini alt üst etmektedir.

Baskın işlev/ baskın olmayan işlev türünün kaba bir görünümü çerçevesinde bile Jakobson işlevlerinin tipolojik potansiyelini göstereyim. Ducrot ve Todorov tarafından sunulan Abrams şiirsel tipolojisini Jakobson modeliyle birleştireyim:

"M. H. Abrams kısa süre önce, aynı zamanda onların zaman içindeki kayıtlarını da açıklayan bir şiir teorileri tipolojisi önerdi. Edebi sürecin dört kurucu unsuru olarak adlandırdığı şeye (yazar, okuyucu, eser, evren) ve her teorisinin bunlardan birine yaptığı az çok güçlü vurguya dayanır. İlk teoriler öncelikle eser ve evren arasındaki ilişkilerle ilgilidir: öykünmeciler teorilerdir. 17. ve 18. yüzyıllarda daha çok eser ve okuyucu arasındaki ilişkiyle ilgilenen öğretiler oluşturuldu: bunlaredimbilim teorilerdi. Romantizm yazarı, onun kişisel dehasını vurgular: Burada dışavurumcu kuramlardan söz edebiliriz. Son olarak, Sembolizm ile, çalışmayı bu şekilde tanımlayan nesnel teoriler dönemi başlar. Bu ayırım elbette şematik olarak kalır ve şiirin gerçek evrimine oldukça kusurlu bir biçimde karşılık gelir; böylece Aristoteles'in teorisi hem öykünmeciler hem de nesnel olacaktır (Ducrot ve Todorov, 1972: 108). "

Aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi iki model, sırasıyla eser ve mesaj olmak üzere etki merkezlerini oluşturanlar da dahil olmak üzere özüksenebilecek işlevleri sunar.

	JAKOBSON		ABRAMS		
	İŞLEV	İŞLEV	HAREKET TERİMİ	VARIŞ TERİMİ	ŞİİRSEL
1	Bağlam	Gönderimsel	Eser	Evren	Öykünmeci
2	Gönderen	Anlatımsal	Eser	Yazar	Anlatımsal (Romantizm)
3	Gönderilen	Duygusal	Eser	Okur	Edimbilim (XVII. ve XVIII. yy.)
4	Temas	Dillendirme	Eser	?	?
5	Kod	Üst dilbilimsel	Eser	?	?
6	Mesaj	Şiirsel	Eser	Eser	Nesnel (Sembolizmden itibaren)

Tablo 12 - Dilin işlevleri ve şiir türleri

Bu bağlılaşma, Abrams'ın modelinde daha fazla çalışmayı hak eden belirli "boş kutuları" vurgular. Eser ve temas arasındaki ilişkileri (belki de iletişimsizlik kuramlarına ek olarak) nesne olarak alarak, dillendirme kuramların neye karşılık gelebileceğini görmek zorsa, koda dayalı (ya da üstkodsalsal) kuramlar olduğunu düşünebiliriz, yani eser ile ilgili olduğu kod veya kodlar arasındaki ilişkilerle kimin ilgilendiğini söylemektir. Normların varlığına (örneğin, dilinkiler), üreysel ve söylemsel teorilere (söylem ve türler sosyal lehçeler altında gelir), üslup teorileri (örneğin, Grup μ (1982) (bir yazarın üslubu, deyiminin bir parçası) koda dayalı teorilerin örnekleridir. Kod sorusuna daha sonra geri döneceğiz. Açıkça, normatif teoriler (klasisizm gibi) tam tersine, (iyi) bir edebi metnin sistemsel standartlara (daha kesin olarak, dilin, söylemin (edebi söylemin) ve türün standartlarına) uyması gerektiğini düşünür.

İşlevler ve enerji dalgalanmaları

Tüm ayrıntılara girmeden, dilin işlevlerinin dinamiklerini güçlü anlamda tanımlamak için bir "enerji modeli" önerelim (**devingen** varlık: "bir olguda, bir yapıdaki etkileşim ve karşıtlık içindeki kuvvetler kümesi"). Belirli bir görünümdeki (hedef görünüm) bir işlevin gücü, dinamik olarak (ve mecazi olarak) bir görünümdeki (kaynak görünüm) görüldüğü gibi o işleve uygulanan yukarı veya aşağı "itmenin" sonucu olarak yorumlanabilir. Bu durumda görünüm "hareket etmezse", ya itme sıfırdır ya da kuvvet ve karşı kuvvet dengededir. Göstergebilimsel algı hipotezi altında (fiziksel algı üzerine modellenmiştir), bir işlevin gücünü artırmak, o işlevin belirginliğini artırır (algısal ön plana doğru ilerler); bir işlevin gücünü azaltmak, o işlevin belirginliğini azaltır (algısal arka plana doğru geriler). Ancak, alıcı tarafından beklenmedik şekilde, yukarı veya aşağı doğru, yapılan değişikliğin ilgili işlevi algısal olarak ön plana çıkardığı unutulmamalıdır.

İşlevsel dengedeki değişikliklerin incelenmesi, biri kaynak diğeri amaç olan iki model arasındaki karşılaştırmayı içerir. Örneğin, epik (ya da anlatısal) şiir (hedef-yapılandırma), lirik şiire (kaynak-yapılandırma) görel olarak, gönderme işlevinin gücünü artırırken, duygusal işlevin gücünü azaltır.

Bu devingen model açıklayıcı olarak ilginç görünmektedir. Bu nedenle, belirli eserlerin veya belirli türlerin, bir veya daha fazla işlevin vurgulanması ve/veya (nötrleştirmeye kadar) girintilenmesine dayandığı söylenebilir.³³

Örneğin, resimdeki hiperrealizm, göndergesel işlevin alevlenmesini oluşturur; resimsel soyutlama ve edebiyatta, Balzac evreninin Robbe-Grillet ya da Kafka tarafından "yıkılması", göndergesel işlevi etkisiz hale getirme (girişimi)dir. Mallarmé'nin "[Ses purs ongles très haut dédiant leur onyx]" - "IX. Sone" olarak bilinen ve yazarın üstünü çizdiği "Sonnet allégorique de lui-même" olan sone, şiirsel işlevin alevlenmesidir (kendini temsil ederek). Munch'un "*Le Cri (Çığlık)*" (ve daha genel olarak dışavurumcu ve otomatist hareketler) tablosu: dışavurum işlevinin alevlenmesi. *La cantatrice chauve* (Kel Şarkıcı) nin duygusuz ya da paralel monologlarının diyalogları: dillendirme işlevin nötrleştirilmesidir (normal iletişim imgemize göre).

İşlevler arasındaki ilişkiler

İşlevler arasındaki ilişkilerin incelenmesi genellikle bu birimin "imzasını" oluşturan bir sıradizim oluşturmakla sınırlıdır. Daha fazla ilerleyelim. İki işlev arasında iki tür bağıntı kurulabileceğini varsayalım. Bir yanda iki işlevden birinin gücündeki artışa diğeri gücündeki artış eşlik ediyorsa ve diğeri yanda gücündeki azalmaya eşlik ediyorsa, biri diğeri azalmasına yol açar. birleşimin ters veya doğrudan olduğu söylenir. İki işlevden birinin gücündeki artışa diğeri gücündeki azalma eşlik ediyorsa ve bunun tersi de korelasyonun ters olduğu söylenir.

Burada böyle bir korelasyon çözümlenmesini çizeceğiz. Prensip olarak, bir işleve verilen vurgu, diğeri öneminin azalmasına katkıda bulunur ve arka planda bunun tersi de geçerlidir. Ama aynı zamanda, belirli işlevlerin genel bir şekilde, daha da net bir ters ilişki içinde eşlendiği hipotezini de formüle edeceğiz. En belirgin eşleşmeler, ifade edici ve çağrışımsal işlevler ile göndergesel ve şiirsel işlevler arasındaki olanlardır.³⁴

³³ Birbirine tepki olarak biçemlerin veya hareketlerin ardışıklığı bu devingen model kullanılarak yorumlanabilir. Zilberberg'e göre (2006: 96), "Artzamanlı bir bakış açısından, sonraki üslup, kendinden öncekini aşırı veya eksik olarak kolayca kınar; bu nedenle, 1752'de yayınlanan bir Mimarlık Üzerine Bir Deneme'nin yazarı Langier, Gotik üslup hakkında yazması gerektiğine inanıyordu: "Sonraki yüzyılların barbarlığı, göz ardı edilen oranların, garip bir şekilde yapılandırılmış ve çocukça yığılmış süslemelerin yalnızca taştan oyulmuş, biçimsiz, grotesk ve aşırılık sunduğu yeni bir mimari sistemi doğurdu."

³⁴ Delas ve Filliolet (1973: 41) şiirsel işlevin baskınlığını göndergesel işlevin nötralizasyonuna ve ikincisini duygusal işlevin şiddetlenmesine bağlar: şiirsel işlevin baskınlığı "kesinlikle çok güçlü bir şekilde ön plana yerleştirilebilir (örneğin Lettrist şiirinde), ancak o zaman, göndergesel işlevinin fiilen ortadan kalkması duygusal işleve daha önemli bir rol verir: Harfçi şiirlerin uygulanması dışında çok az gerçekliği vardır. "Bu, özne ile nesneyi, öznel ile nesnel ters orantılı bir şekilde birbirine bağlamak anlamına gelir. Collot, nesnel bir göndergenin öznel bir göndergeyle değiştirilmesine karşı uyarır: "Şiirin acıklı ya da duygusal dilini bilimin noetik ya da kavramsal dilinin karşısına koymak olan, sık rastlanan bir denemeye göre, "nesnel" bir göndergenin yerine "öznel" bir gönderge koymak söz konusu değildir. Deneyimin "acıklı" anı, nesnel ve öznel arasındaki ayrımın bu tarafında yer alır" (Collot, 1989: 176). Şiirin, tanımlanabilecek özel bir şey olarak bir göndergesi olmaz, "göndergesi, kendisinden başka birine, nesne olmayan bir ötekine açılan etkin bir ilişkinin yeri"dir (gerçekçi değildir) (Deguy'dan aktaran Collot, 1989: 181).

NOT: İŞLEVLER ARASINDAKİ DİĞER ETKİLEŞİMLER

İşlevsel etkileşim ve işlevsel karışıklık arasındaki sınırı çizmek zor olmaya devam ediyor. Klinkenberg (1996: 61) doğrudan şu soruyu sorar: "Çok farklı işlevler var mı? "Her olası işlev çifti arasındaki etkileşim/karışıklık derecesi henüz belirlenmemiştir. Klinkenberg (1996: 61-62), bu çiftlerin bazıları hakkında bilgi verir. Birini görelim: göndergesel ve çağrışımsal işlevler: "Herhangi bir bilgi - göndergesel işlev - alıcının bilgi birikimini değiştirir; bu nedenle, bunun üzerinde etkili olduğunu söyleyebiliriz: çağrışımsal işlev. Üstelik, sözde birçok bilgi sonunda davranışla sonuçlanır: "kaya düşebilir" levhası sadece bilgilendirmeyi değil, her şeyden önce sürücüde belirli bir tutum uyandırmayı amaçlar "(Klinkenberg, 1996: 61). Klinkenberg'in uyandırdığı ikinci etkileşim, gerçek / açık işlevler, burada sırasıyla çağrışımsal işlev ve göndergesel işlev arasındaki karışıklıktan kaynaklanmaktadır. Sebep işlevleri ile sonuç işlevleri (ve bitiş işlevleri ve edinç işlevleri) arasında ayırım yapmanın gerekli olduğunu ekleyeceğiz; ilişki çiftlerine göre değişebilen ve aynı zamanda çözümlemenin korunan öğelerine göre değişebilen bir işlevin nedeni veya nedensel durumu. Diğer etkileşimler/karışıklıklar: üst göstergebilimsel (üstdilsel işlevin genelleştirilmesi) ve göndergesel işlevler; üst göstergesel ve çağrışımsal işlevler. Klinkenberg (1996: 61), Rastier (1989: 44) ile aynı kanıtı başvurur: koda yapılan gönderme, tam olarak, yalnızca belirli bir gönderme durumudur.

Anlatımsal ve çağrışımsal işlevler arasındaki ilişki

Mükemmel öznellik-mesaj yeterliliği, örneğin, acıyı ifade eden kendiliğinden şekillenen çığlıkta bulunabilir (Ünlem, kendi adına, zaten kodlanmıştır, bu nedenle sosyalleştirilmiştir, bu nedenle gönderenin kesin durumu hakkında daha az bilgi verdiği için daha az "anamlı"dır).³⁵ Bir çığlık alıcıya "gönderilebilse" bile (Zen ustasının zihnini açmak için öğrencisine gönderdiği çığlığı düşünün) her şeyden önce göndericiyle neredeyse eş-tözel olarak ilişkilidir ve çağrışım işlevini, tabiri caizse boş bırakır. Tersine, ötekine ulaşmaya adanmış öğretici mesaj, ilke olarak, duygusal işlevin zayıflamasını varsayar (en azından duygusal ve çağrışımsal işlevler arasında bir uyumsuzluk olduğunda).

Şiirsel ve göndergesel işlevler arasındaki ilişki

Jakobson (1963: 238-239), şiirsel ve göndergesel işlevler arasındaki ilişkiyi tanıyor gibi görünüyor, çünkü onları bir tür üstünlük mücadelesine yerleştiriyor:

Bu ilişkinin ters bir korelasyon olduğunu söyleyeceğiz.

³⁵ Greimas'ın (1982: 23) konuyla ilgili ne yazdığını hatırlayalım: Gösteren ve gösterilen düzlemlerinin eşbiçimli olmamasından dolayı göstergeler, görünüşleri sırasında şiirsel motivasyon devreye girer, bu da gerçekleşme olarak tanımlanabilir, dilin iki düzlemi arasında önemli ilişkiler kuran ve böylece ortaya çıkan işaret-konuşmaya belirli bir statü veren paralel ve karşılaştırılabilir yapıların bütünüdür. Tüm düzeylerin ilişkilendirildiği ve tüm yapısal birimlerin onaylandığı ideal bir söylem belki de en şiirsel olacaktır: cümlelerin boyutlarına, anlatım ve içerik yapılarına bile uymayan bu söz, kaçınılmaz olarak şairin "kalpten gelen bir çığlık"a indirgenecektir. "Belirsizlik, kendi merkezli herhangi bir mesajın içsel, devredilemez bir özelliğidir, kısacası, şiirin zorunlu bir sonucudur [...]Şiirsel işlevin göndergesel işlev üzerindeki üstünlüğü, gönderimi (düzanlamı) yok etmez, onu belirsiz kılar. İki yönlü bir mesaja, yinelenen bir gönderici, yinelenen bir alıcı ve dahası, yinelenen bir göndermeye karşılık gelir- birçok insan arasında, peri masallarının önsözlerinde açıkça vurgulanan: örneğin, Mallorca masallarının olağan çıkışı: "Axio era y no era" (bu [masaldaydı] ve [gerçekte] değildi). "

Mesaj kendisinden ne kadar "bahsederse" (şiiresel işlev) ona atıfta bulunursa, bağlamdan o kadar az söz eder (gönderme işlevi), ona atıfta bulunur ve bunun tersi de geçerlidir.

Şiiresel işlev ve işlevsel dengenin değıştirilmesi

Tüm işlevlerin (ve tüm faktörlerin) aynı çözümlenici³⁶ düzeyde yer aldığı kesin değildir. Özellikle, şiiresel işlev, en azından kısmen, özellikle belirlenmiş, işlevsel dengenin belirli dönüşümlerinden yararlanan olarak ikinci bir düzeye yerleştirilebilir (Klinkenberg (1996: 58). Bu durumda, bir yanda şiiresel işlev, diğer yanda diğer işlevler, tek taraflı yükselme korelasyonu diyeceğimiz simetrik olmayan bir ilişki ile birleştirilir: şiiresel işlevin gücündeki bir artış, dilin herhangi bir başka işlevinin gücündeki önemli ve özel bir azalma veya artıştan kaynaklanır; ancak bunun tersi mutlaka doğru değildir (örneğin, şiiresel işlev artarsa, duygusal işlev mutlaka daha güçlü hale gelmez).

Bir özelliğin güçlü bir şekilde vurgulanmasının veya zayıflatılmasının, en azından birkaç durumda, mesajın kendisine dikkat çekmediğini düşünmek zordur. Ionesco'nun *La cantatrice chauve*'daki dillendirme işlevinin istikrarsızlaştırılması işte bu şekilde gerçek diyaloglardan ziyade paralel monologlar kurar ve bu da eserin şiiresel işlevinin kurulmasına katkıda bulunur. Her zaman olduğu gibi, çözümlenmenin **üçlü bakış açısını** hesaba katmalıyız: üretim tarafında, işlevi üretme niyeti var mı? ; ürünün kendi tarafında (içkinlikte), bu işlev eserde yazılı mı? ; alıcı tarafta, bu işlev alıcı tarafından algılanıyor mu? Şiiresel işlevin herhangi bir çeşidinin zorunlu olarak, bir veya daha fazla başka işlevin nicel veya nitel bir değışikliğinden gelip gelmediği görülecektir.

Dahası, şiiresel işlevin bir ya da daha fazla sebep-işlevle ilgili tek sonuç-işlev olduğu kesin değildir. Örneğin, şiiresel işlevin ani vurgusu, azaldığında alıcının dikkatini (dillendirme işlevi) sürdürmenin kesinliğine ve/veya etkisine sahip olabilir.

³⁶ Şiiresel işlevin ayırt edici ve ikincil karakteri, en azından kısmen, Gueunier'in (1969) bir makalesinden ortaya çıkar: yalnızca şiiresel işlev çağrışımsal olacaktır, diğer beşi ise anlamlandırma altına girecektir. Bununla birlikte, çağrışım, genellikle düz anlam içeriğine ek olarak ikincil bir olgu olarak kabul edilir. Ayrıca gönderici → mesaj → alıcı yolunun, önemi gereği, bu terimleri sonuç olarak alan işlevleri farklı bir düzeye yükseltip yükseltmediğini de kendimize sormalıyız.

Klinkenberg'e (1996: 58) göre, "Mesajın tüm diğer iletişim faktörlerini aşması gibi, şiiresel işlev de birbirinden ayrılmalıdır. Diğer faktörlerden birinin işlevsizliği *ipso facto* (bu gerçekten ötürü) bu işlevi yaratır veya ortaya çıkmasına neden olur. Örneğin, denize veya aya, hatta genellikle çok uzak bir muhatap için ayrılan terimlerle kendine hitap etmek, ortaklar arasındaki normal ilişkiyi bozmak ve bu nedenle mesajın faktörünü dikkat çekmektir. " Klinkenberg'in (1996: 52; faktörlerin numaralandırmasını ayarlıyoruz) mesajın durumuna yansımaları: "Mesajı birçok faktörden sadece biri yapmak adil olmayabilir. Aksine, bu diğer faktörlerin ürünü olmaz mıydı? Çünkü mesaj temel olarak bir (5) kodla dönüştürülen ve (2 ve 3) iletişim ortaklarının etkileşiminin gerçekleştiği (1) gönderenin bir parçası olduğundan, bir (4) kanal tarafından iletilebilir hale gelir. " Hjelmslev'in biçim ve öz arasındaki karşıtlığını ele alan Klinkenberg, mesajı daha teknik olarak şöyle tanımlar: "Maddi yönleri hem kanaldan hem de gönderen gelen, gönderici tarafından iletilen ve alıcı tarafından alınan bir özdür. Kanalın ve gönderenin etkisinin eşzamanlılığı, ifade biçimlerinin ve içeriğin örtüşmesiyle mümkün olurken, bu örtüşme de kod tarafından sağlanır. Eğer şiiresel işlev gerçekten hem diğer işlevlerin sonucu hem de özerk (ancak bağımsız olmayan) bir işlev ise, şiiresel işlevin istikrarsızlaştırılmasıyla beslenen bir şiiresel işlevin olasılığını düşünmek gerekli olacaktır. Görünüşe göre bu olgu, işlevsel dengenin dönüştürülmesiyle şiiresel işlevin vurgulanmasının, basit bir geri bildirim durumu olan şiiresel işlevi vurguladığı zaman, devam eden öz-düzenlemeden ayırt edilmelidir.

Bazı işlevlerin derinleştirilmesi

Duygusal veya anlatımsal işlevi

Klinkenberg'in (1996: 53) önerdiği duygusal işlevin kapsamının genişlemesini bütünleştirelim: "'Duygusal işlev' ifadesi (**anlatımsal işlev** ifadesini tercih edebiliriz), burada insan etkisine atıfta bulunan olağan anlamıyla alınmamalıdır. Aslında duyguyla alakası yoktur. Herhangi bir mesaj, en soğuk bile olsa, gönderenin durumunu [ve beklenen veya istenen alıcının niteliğini] vurgular. Bir ses sistemin arızalı bir elektrik parçasının çattırması bile sistemin kötü durumda olduğunu gösterdiği için bu işleve yansır.

NOT: ANLATIMSAL İŞLEV VE DİZİN

Anlatımsal işlevden ziyade sayrılıksal (*fr.symptomatique*) veya belirtisel (*fr.indicielle*) işlevinden bahsedebiliriz. Nitekim, Rastier'in belirttiği gibi,

“Dilsel işlevlerin başlıca çağdaş temsilleri, Karl Bühler tarafından sunulan gösterge modeline dayanmaktadır. Gösterge, gönderici (*Sender*), alıcı (*Empfänger*) ve gönderge (*Gegenständen und Sachverhalten*) ile olan ilişkileri aracılığıyla bu şekilde işlev görür. Üç kutup her birine göre, farklı bir göstergebilimsel türdedir: Göndericiye göre bir **belirti** [bir "**dizin**"], alıcıya göre bir **gösterge** ve göndergeye göre bir **semboldür** (Rastier, 1989: 43).

Dolayısıyla herhangi bir ürün (ve herhangi bir üretim), üreticiye göre dizindir (anlatımsal işlev), alıcıya göre ise göstergedir (çağrışımsal işlev) (aynı zamanda beklenen veya istenen alıcının göstergesidir). Bu durumda anlatımsal işlev, bu özelliğin yalnızca bir işlemi veya büyütülmesidir. Herhangi bir ürünün, aynı zamanda, mesajın üreticisi tarafından bilinçli ya da değil, doğru ya da yanlış olarak, diğer faktörlerin ve bunlardan yapılan temsilin durumunun göstergesi olduğunu da ekleyebiliriz. Örneğin, dilde olmayan ancak sözlüksel bir hata olarak yaygın olan bir kelime olan ("infarctus (beyin ölümü)" yerine "infractus" kelimesinin yazıldığı bir mesaj, dil kodunun çarpık bir görüntüsünün sonucudur. Bir termostattan ısı gönderen bir "mesaj", termostatin yeri, bağlamı soğuk olarak "gördüğünü" gösterir. Bir yazar görme bozukluğu olan biriyle konuştuğunu düşünürse mesajını büyük harflerle yazacaktır. Bir konuşmacı, telefon hattının kötü olduğunu ve iletişimin zayıf olduğunu düşünürse söylediklerini tekrar edecektir. Göndericinin küçük kişiliği hakkında yüksek bir anlayışı varsa, kendisinden üçüncü tekil şahıs olarak bahsedecektir. En azından Bühler'in bakış açısından, gösterge ile gönderge arasındaki ilişki gerçekten de simgenin düzenine aitse, bu simgenin bir ipucu işlevi görebileceğini ekleyelim - birisi (gönderen) bize sevilenin bir tutam saçını verir - bir simge - bize sevilen birinin bir fotoğrafını verir- bir simge - bize sevilen kişinin metinsel bir açıklamasını verirse→ **Peirce'in göstergebilimi**.

Göndergesel işlev

Jakobson (1963: 213) bağlamın "biraz belirsiz terminolojide gönderge olarak da adlandırılan şey" olduğunu belirtir. Bu, bu bağlamı bir varış faktörü olarak alan işlevi "göndergesel"

demesine engel değildir. Ayrıca, "bağlam" terimi, genel olarak ve bu özel durumda, daha az belirsiz değildir. Jakobson, bağlamdan yola çıkarak bize bunun "sözlü ya da söze dökülebilir" olduğunu söyler.

Jakobson'un (1963: 214) eşanlamlı olarak "düz anlamsal", "bilişsel" olarak verdiği gönderge işlevine gelince, diğerlerinden farklı olarak, ayrıntılı bir sunumun konusu değildir ve bahsetmeye gerek yok gibi görünmektedir. Jakobson'da ve onun modelini kullananlarda bu işleve bakmanın iki ana yolu olduğuna inanmaktayız. İlki, göndergesel işlevin "ne hakkında konuştuğumuz" olduğunu düşünür (Jakobson, 1963: 216). O halde gönderge aslında bağlamın tamamı değil, bahsettiğimiz bölümüdür. Gönderi işlevini düşünmenin ikinci yolu, bize öncekinden daha kullanışlı ve işlevsel görünmektedir. Gönderge işlevi, özellikle, gerçeğin bu değeri aynı olduğunda ve gerçek evrende ve evrende gerçeğin değerini (doğru veya yanlış karakterini) onaylayan (veya sorgulayan) bir öğeyle gerçeğin bu değerini destekleyen varsayım veya gönderge ilişkilidir. Bu açıklama gerektirir. → **Konuşmalı**. Bir varsayım evreni (örneğin, edebi bir metindeki bir karakterin evreni), bunun doğru olup olmadığını şart koşan göstergebilimsel ürün tarafından inşa edilen, evrende nihai olarak neyin doğru ya da yanlış (ya da karar verilemez) olduğunu şart koşan, az çok "gerçekçi" olan gönderge evreni (örneğin, her şeyi bilen anlatıcı tarafından tanımlanan) tarafından desteklenebilir veya çelişebilir. Bu nedenle, "Güneş doğudan doğar" (gerçekte ve gerçekçi bir metinde doğrudur), "güneş batıdan doğar"dan daha çok göndergesel bir iddia olacaktır, çünkü uyumsuzluğu mesaja dikkat çekeceğinden, ki bunu oldukça şiirsel (bir bilimkurgu romanındaki gönderme evrenine göre), görebiliriz (bu ifade doğru olsa bile).

NOT: GÖNDERGESEL İŞLEV VE GERÇEK DEĞER

Jakobson (1963: 216), çağrışımsal işlevle bağlantılı emir cümlelerinin, bildirim cümlelerinin aksine bir "doğruluk testine" tabi tutulamayacaklarını söyler: Emir : "İç! " "Doğru mu, değil mi?" sorusu zorlamaz, ancak "içtik", "içeceğiz", "içeceğiz" gibi cümlelerden sonra mükemmel bir şekilde ortaya çıkabilir. "Bildirim cümlelerinin gönderge işlevini güçlü bir şekilde çağırdığını düşündüğümüz sürece, "doğruluk testi" başarılı olsun ya da olmasın, gönderge işlevini tanımlamaya yönelik bir test haline gelir.

NOT: GÖNDERGESEL İŞLEV VE KİŞİ ZAMİRLERİ

Jakobson (1963: 216) şöyle yazar: "Özellikle Bühler tarafından açıklandığı şekliyle geleneksel model, bu üç işlevle -duygusal, çağrışımsal ve göndergesel- birinci kişiye, göndericiye, ikinci kişiye, alıcıya ve asıl "üçüncü kişiye" karşılık gelen bu üçgen kalıbın üç köşesi - bahsettiğimiz "biri" veya "bir şey" ile sınırlıydı ". "Üç kişi, Rastier'e göre üç beşeri bölgeye (insanlara özgü) atıfta bulunur. → **Beşeri bölgeler**.

Üst dilsel işlev

Bir yandan, üstdilsel işlevi **üst kodsallık** bir işleve genelleştirmeyi öneriyoruz. Aslında, tüm sistemler (örneğin dil) kod (örneğin Mors kodu) olmadığı için **üstsistemsel işlevden**

bahsetmek daha iyi olur; ancak orijinal terminolojiye saygı göstermek için burada “kod”dan, ancak genel anlamda “sistem”den bahsedeceğiz. Bu, dilsel olmayan “mesajları” hesaba katmayı mümkün kılacaktır. Öte yandan, herhangi bir normatif ve normatif sistemi kod olarak ele almayı ve metin söz konusu olduğunda dilin koduyla sınırlandırmamayı öneriyoruz. Rastier (1989: 49-50, 1994: 222 ve 224) bir metnin aslında üç sistemin etkileşiminden kaynaklandığını düşünür: lehçe (dil sistemi); sosyal lehçe (belirli bir toplumsal pratiğe özgü bir lehçenin özel kullanımı, özellikle de cinsiyetlere göre yapılandırılmış bir söyleme karşılık gelir); bireysel dil (belirli bir yazara özgü bir dilin ve bir sosyal lehçenin kullanımı)³⁷. Dolayısıyla, bir türü (sosyal lehçeye ait ürün) ele alan "Bir sone 14 mısradan oluşur" veya bireysel bir üslup (deyimsel ürün) ile ilgilenen "Baudelaire antitezleri beğendi" gibi ifadeler, bir kodla ilgili midir? "'Gizlice' nasıl yazılır? Hangi dil sistemini etkiler.

Verdiğimiz örnekler, izleksel bir üst kodsallı işlevden yararlanır, yani gösterilene, içeriğe yazılır. Ancak, izleksel olmayan bir üst kodsallı işlevin varlığını öngörmek gerekir. Bu nedenle, örneğin "Atlar öfkeli" örneğindeki koda dayalı bir normun ihlali, koda gösterge niteliğinde ama güçlü bir şekilde işaret eder. Başka bir örnek, belirli bir sonenin basit bir "sapkın" uygulaması, tam tersine, tipik soneye ve dolayısıyla onu tanımlayan (sosyal lehçe) sisteme yol açmaz mı?

Soruyu temelden ele alalım. Bir kod (daha genel olarak göstergebilimsel ve daha genel olarak yine de bir sistem) kendisi hakkında "konuşabilir" mi? Başka bir koddan, başka bir koddan bahsedebilir mi? "Konuşmak" ile ne kastedildiğine bağlı. Konuşma, söylemsel bir biçimde mantıksal önermeler (özne ve yüklem içeren) üretmek anlamına geliyorsa, bunu yalnızca dil yapabilir. "Söylemsel" sözcüğü önemlidir, çünkü herhangi bir nesne üzerinde önermeler üretilebiliyorsa (bir elma nesnesinden "elma kırmızıdır"ı türeteceğiz), bu önermeler söylemsel olarak nesnenin kendisine kaydedilmezler. Örneğin, bu anlamda dansın dans, müziğin müziği ve dansın müziği hakkında konuşabilmesi ancak ender ve sınırlı özel koşullar altında gerçekleşebilir. Daha doğrusu, bir kod muhtemelen hiçbir zaman kendi adına konuşmaz, yalnızca bu kodun belirli bir gerçekleştirilmesi, kendisi veya ait olduğu kod veya ait olmadığı başka bir kod adına konuşabilir. Dil, özellikle özerklikle açıkça konuşabilir (örneğin: "'patates' kelimesi yedi harf içerir"). Aslında herhangi bir göstergebilimden, özellikle de otonomiden bahsedebilir (örneğin: "Ø yasak anlam anlamına gelir", Rey-Debove örneği, 1979: 17). Bu nedenle dil, mükemmel bir açıklayıcı göstergebilimdir; bu, tüm göstergebilimin ve tüm göstergebilim ürünlerinin tüm yönlerini tam olarak veya yeterli bir şekilde açıklayabileceği anlamına gelmez.

Dahası, her göstergebilim için, metinsel alanı ele alacak olursak, herhangi bir metnin (Barthes, 1973) ya da herhangi bir postmodern metnin (Paterson, 1993) ana sistemden (sonunda ve hatta yalnızca) "konuştuğu"na dair bir varsayım olarak ortaya koyan edebiyata ait

³⁷ Bu tipolojiye, özellikle, belirli bir metne özgü sistem olan metinseldili ve bir metnin sistemsiz olmayan kısmı olan lehçeyi eklemeyi öneriyoruz. → **Göstergebilime giriş**. Dilden toplum ekine, idole, metin ekine geçerken, metne yavaş yavaş sistemlerin kendilerinin bir yansıması olarak yaklaşılır ve üst kodsallı işlev de şüursel işleve yaklaşır. En genel anlamda, herhangi bir "mesaj", dikkate alınan göstergebilimsel üretim sistemlerinden biriyle ilgiliyse üst kodsaldır; lehçeyle ilgiliyse değildir.

(edebi) teoriler buluyoruz. Edebi konu tüm eserlerde açıkça mevcut olmadığı sürece, şu sonuca varılmalıdır: (1) ya güçlü yorumlayıcı yeniden yazmalarla (karikatür için: kadın tipi = edebiyat), gerçekten alegorik metinler dışında, metnin kendisine değil, yalnızca metnin yorumlanmasına (üretken, yaratıcı okumasına) ait olan izlekler; (2) veya izleksel olmayan öğelerde, örneğin edebi bir kodun ihlali veya herhangi bir metnin diğer metinlerin bir mozaigi olacağı ve sonuçta edebiyattan "konuşacağı" genelleştirilmiş bir metinlerarasılık. Gördüğümüz gibi, izleksel olmayan üst kodsallıklar, izleksel olanlardan daha belirsiz bir yapıya sahip olabilmeleri için dikkatle ele alınmalıdır ...

Şiirsel işlev

Şiirsel işlevin alt türlerini, esas olarak gösteren ("İke'yi seviyorum"daki tekrarlayan sesler), gösterilen ("Dünya bir portakal gibi mavidir (Éluard)"daki garip anlam) tarafından üretilip üretilmediğine göre ya da gösterge, yani gösteren ve gösterilenden oluşan bir birliğe ayırt etmek mümkündür.

Ek olarak, **özetinsellik** (*fr. autotextualité*), kendine gönderme, öz temsil ve öz yansıtma arasında ayırım yapalım. Özetinsellik (burada "metin" herhangi bir göstergebilimsel ürünün anlamını alır) kendine gönderme, kendini temsil etme ve kendi üzerine düşünmeyi kapsayan bir olgudur. **Kendini temsil etme** (*fr. autoreprésentation*), bir ürün kendini temsil ettiğinde gerçekleşir; örneğin, *Fare Kapanı* (*fr. La souricière*), *Hamlet* oyununda Hamlet'in kendini temsil ettiği bir oyundur. **Özdüşünümsellik** (*fr. autoréflexivité*), bir ürün kendini yansıttığında meydana gelir; bunu yapmak için kendini temsil etmeli, konuşmasının konusu olarak kendini temsil etmelidir; örneğin Hamlet karakteri tiyatroya yansıdığı anda, insan kahraman olduğu oyunu yansıttığını düşünmeden edemiyor. Tüm benlik temsiline özdüşünümsellik eşlik etmez; örneğin, *La vache qui rit*'in ambalajında, küpeleri bu ineğin görüntüsünü küçük boyutta yeniden üreten bir inek görüyoruz. **Özgönderme** (*fr. autoréférence*), kendi kendini temsil etmeyen ve özdüşünümsüz bir özetinsellik; örneğin, "İke'yi seviyorum" veya "Dünya bir portakal gibi mavidir" (Éluard)'da geçen. Az önce tanımladığımız üç özetinsellik biçimi şiirsel işlevi etkinleştirir. Özetinsellik ve özdüşünümsellik de görüntünün tekrarıdır (**mise en abyme**)³⁸. Mizansen hakkında, bkz. Hébert, 2019-.

³⁸ Marin'e göre (Beyaert, 1996: 88'den alıntılanmıştır), herhangi bir gösterge, herhangi bir temsil iki boyut içerir: geçişli bir boyut (bir şeyi temsil eder) ve bir dönüşlü boyut (kendini sunar). Recanati (1979: 21) böylece göstergenin geçişlilik-düşünümselliğini şekillendirir: $\overset{\circ}{x} \rightarrow y$. Payant (1987: 24-25) sadece işlevlerin bir arada var olduğunu not etmekle kalmaz, geçişliliğin olması için düşünümselliğin gerekli olduğunu da ekler.

Dizem Çözümlemesi

Bir dizem oluşturmak için üç işlem gereklidir: birimler halinde bölümlenme, bu birimlerin düzenlenmesi ve sıralanması. "Düzenleme" aynı zamanda, birimlerin zamansal ve/veya uzamsal olarak düzenlenmesiyle ilgili bileşeni de ifade eder. Dizem özellikle, zaman içinde birbirini izleyen en az iki konumda, aynı "değer" (A, A) veya farklı (A, B) en az iki birimi oluşturan özel görünüm olarak tanımlanabilir.

Dizem çözümlemesi aşağıdaki ana faktörleri dikkate alacaktır. 1. Dizemsel dizideki ardışık konumların sayısı. Örneğin, bir dördlük dört satır, bir Alexandrine (şiir ölçüsü) on iki heceyi biraraya getirir. 2. Dizem öğelerindeki eşzamanlı pozisyonların sayısı. Eşzamanlı konumların sayısı, dizinin düzlüğünü tanımlar. Eş zamanlı konum mümkün değilse, dizem tek düzlemlidir; aksi takdirde, çoklu düzlemdir (veya çok düzlemlidir). Örneğin, bir mısra ve bir kıta, sırasıyla hecelere ve mısralara göre tek düzlemlidir. 3. Ardışık konum başına birim sayısı (üst üste binen birimler dahil). Örneğin, bir dördlük konum başına bir satıra sahiptir; Alexandrine'de konum başına bir hece vardır. 4. Her bir konumu meşgul etmesi muhtemel birimlerin sayısı. Burada söz konusu olan, ardışık veya eşzamanlı konum başına birim sayısı değil, ardışık veya eşzamanlı konumu meşgul etmeyi seçecek farklı birimlerin sayısıdır. Dizemsel bir kalıbı temsil etmek için, farklı nitelikteki her birim farklı bir harfle temsil edilebilir. Örneğin, A ve B bir sone dördlünün iki kafiyesini temsil edecektir. 5. Kalıbın düzenleyişi. Birim ardılığın türüne göre ana düzenleyiş kalıpları şunlardır: (1) anında ardışıklık (örneğin, A, B) ve (2) aracı ardışıklık (örneğin, A ve B arasında: A, X, B, burada X = sessizlik; bununla birlikte A ve X ile X ve B arasında hemen ardışıklık vardır). Birimlerin doğasının ardışıklığına ilişkin başlıca düzenleyişsel kalıplar şunlardır: (1) yeniden gruplandırma (örneğin, A, A, B, B); (2) geçmeli (*fr.entrelacement*) (örneğin, A, B, A, B); (3) Katma (*fr.enchâssement*) (örneğin, A, B, B, A). 6. İlgili birimlerin türü. Dizemler, müzik veya edebiyat gibi sözde "zamansal" gösterebilirlerle sınırlı değildir. Bu nedenle dizem, özellikle yalnızca şiirin işi değildir, çok daha az tek başına manzum şiirin işidir. Dizemin olması için en az iki birimin (aynısı tekrarlansa bile) en az iki ardışık konumda içiçe geçmiş olması yeterlidir. 7. Gerçekte dahil olan birimler. Fiilen ilgili birimler, söz konusu birim tipinin oluşumlarıdır, yani, örneğin, dizemsel dizide kullanılan bir anlambirimcik, bir ses birimi. Örneğin, bir sone dördlüğünde tekerlemeler -our (A) ve -ain (B) içinde olacaktır. 8. Birimlerin süresi. Onu oluşturan satırların uzunluğu göz önüne alındığında, bir Alexandrine kıtası eş ölçülüdür (ve dolayısıyla tek ölçülüdür): her zaman 12 heceli birimler içerir. Uygulama için bkz. Hébert, 2011d.

Dizemle ilgili işlemler

Bir dizem üretmek için üç işlem gereklidir: **Kesitleme** (*fr.segmentation*) (veya **eklemlenme** *fr.articulation*), **düzenleme** (*fr.disposition*) (üretilecek veya tanınacak bir "yerleştirme") ve **bu birimlerin dizilemesi** (*fr.sériation*) (bir birleştirme). Kesitleme, herhangi bir ayrıştırma gibi, ilk çözümlemede süreksizden sürekliliğe yansımaktan veya mevcut süreksizi tanıtmaktan

oluşur. Kesitleme, "büyüklükler", bir kapsamı olan birimler üretir; ayrıştırma daha geneldir, çünkü kapsamı olmayan birimler üretebilir (örneğin, bir gösterileni parçalarına veya anlamlarına ayıracağız). → **Kesitleme ve düzenleme çözümlemesi.**

Dizemle ilgili birimler

Bu birimler düzgün bir şekilde göstergebilimsel olabilir:

1. Gösteren (veya parçaları, örneğin sesbirimlerin sesbilimsel özellikleri: / *ünlü* /, / *ünsüz* /, / *açılış* /, / *kapanış* / vb.);

2. Gösterilen (veya onun parçaları, yani anlamlar ve durumlar, örneğin, gösterilen "su" anlambirimi / *sıvı* / ve / *yenilebilir* / veya bu parçaların gruplamaları: yerdeşlikler, anlambirimsel en küçük parça, vb.);

3. Gösterge (yani bir gösteren ile gösterilenin birleşimi, örneğin "su" kelimesi).

Bu birimler ayrıca göstergebilimle ilgili (*périsémiotique*) olabilir:

4. Bir gösterenin ilgili olduğu fiziksel uyaran (örneğin, ses, bir ses biriminin belirli bir şekilde söylenmesi; bir ses özelliği);

5. Bir gösterilen (örneğin, "kanarya ve balık" ifadesi ile yaratılan evcil bir balığın temsili; bu tür temsili özellik) tarafından tanımlanan zihinsel imge veya temsil (veya çok biçimli benzeşi (*fr.simulacre multimodal*) (Rastier)).

Bu birimler gösterge dışı olabilir: örneğin, göndergeyi göstergebilimden dışlayan bir teori tarafından çözümlenen bir dizi gönderge, gösterenlerle ilişkili olmayan bir dizi fiziksel uyaran, gösterilenlerle ilişkili olmayan bir dizi temsil.

Son olarak, bu birimler, en azından teoride, aynı anda veya art arda (uyaran ve gösteren, benzeşi ve gösterilen, vb.) karıştırılabilir (gösterge dışı ve göstergebilim; gösterge dışı ve göstergebilim, vb.).

Rastier, **dağılım** (*fr.distribution*) (2001: 249), dilsel ve taktiksel gösterenin birimlerinin düzenlenmesiyle ilgili metinsel bileşen (1989), dilsel gösterilenin birimlerinin düzenlenmesiyle ilgili olarak adlandırır. Bu isimleri dilsel olmayan gösterenlere ve gösterilenlere kadar genişletebiliriz. Göstergebilimle ilgili fiziksel uyaranların ve temsillerin (veya zihinsel görüntülerin) bir düzenlemesini sağlamak mümkündür. **Düzenleme** daha sonra göstergebilimsel ve perigöstergebilimsel birimlerin zamansal ve/veya uzamsal olarak düzenlenmesiyle ilgili genel bileşen olarak görülebilir. Genel olarak, düzenleme, gösterge dışı birimleri de kapsayabilir. Yapacağımız teklifler düzenleme kapsamında olup, bu nedenle dağılım ve taktiklere dolaylı bir katkı sağlayacaktır.

Farklı özel düzenlemeler (dağılım, taktikler, vb.) birbirinden ayrılmalıdır, çünkü bunların kesitlemeleri mutlaka uyuşmamaktadır. Sadece birkaç yazışmasızlık örneği verelim. Taktikler ve dağılımla ilgili olarak, aynı gösterilen, gösterenin çeşitli öğelerine dağıtılabilir (örneğin, gösterilen "su (eau)" üç harf üzerine dağıtılır: e, a ve u); aynı gösteren, özellikle bir "edebi" gösterileni ("gül" gösterilenle *çiçek* gösteren) ve bir "mecazi" gösterileni (bir "kadın" anlamında). Dilsel gösterenler iki dağılım şeklindedir: sesbirimsel gösterenlerin dağılımları ve yazıbirimsel gösterenlerin dağılımları (ilişkili uyaranları harfleri gösteren yazıbirimlerdir). Bu iki dağılım tam olarak örtüşmez; örneğin, aynı sesbirim birkaç yazıbirim ile ilişkilendirilebilir: böylece sesbirim (eau) [o] ve yazıbirimleri *e-a-u*).

Ardışıklık, yalnızca zaman içinde veya örneğin soldan sağa geçilen bir tablodaki öğelerin art arda gelmesi durumunda olduğu gibi zaman ve uzayda meydana gelebilir. Mekân göstergebilimi (imge, heykel, dekor vb.), zaman göstergebilimi (metin, müzik, ses efektleri vb.) ile mekânsal-zamansal göstergebilim (dans, dekorasyon, tiyatro, sinema vb.) arasındaki kaba ayrımın ötesinde, göstergebilim veya diller arasında bir ayrım yapalım: (1) zaman ve zorunlu ardışıklık içinde: bir filmin sinemalarda gösterimi prensipte kesintiye uğramaz, yavaşlatılmaz, hızlandırılmaz, tersine çevrilmez, vb. ; (2) boş zaman ama zorunlu uygulama: geri gidebilmeniz veya ileri atlasanız bile, bir metin normalde bir kelimedenden diğerine okursunuz, ancak iki kelime arasında bir ara verebilirsiniz; (3) zaman içinde ve serbest sırayla: bir tuvale istediğimiz süre boyunca bakarız, figürlerinden birinden seçtiğimiz diğerine gideriz (bu, ona bakarak bilinçsizce yapılan basmakalıp yolculuklar olmayacağı anlamına gelmez).

Dizem tanımı

Dizem özellikle, zaman içinde birbirini takip eden en az iki konumda, aynı veya farklı "değer"e sahip en az iki birimin oluşturduğu özel görünüm - ve etki - olarak tanımlanabilir. Bu tanımın ışığında, **minimum dizemsel görünüm** (*fr.configuration rythmique minimale*) - yani birbirini izleyen iki konumda yer edinmiş iki birim - aşağıdaki dört biçimden birini veya diğerini alacaktır: (1) A, B; (2) B, A; (3) A, A veya (4) B, B ("boş gövdeler" olarak A, A ve B, B özdeştir, ancak aşağıdaki göstergebilimsel sessizlik üzerine düşüncelerle bağlantı kurmak için onları ayırıyoruz).

Bu minimum dizemsel görünümde , yararlanılan değer, yararlanılan iki değerden biri veya her ikisi (bu durumda, sessizlikler farklı nitelikte olacaktır) bir "**göstergebilimsel sessizlik (fr. silence sémiotique)** ", yani "tam" birimin yokluğu olabilir. Önceki dört biçimi alalım ve B'ye göstergebilimsel bir sessizliğin doğasını verelim : (1) A, Ø ; (2) Ø, A ; (3) A, A ou (4) Ø, Ø.

Eğer dizemsel bir dizinin bir anı dördüncü görünümünü şeklini alabiliyorsa, örneğin çift boşlukla (A, Ø, Ø, B), ayrılmış iki kelime arasındaki iki sessizlik, bu yapılandırmaya göre göstergebilimsel bir ürün nasıl görünebilir? İlk olarak, göstergebilimsel sessizliğin asla mutlak olmadığını bilmelisiniz; bu nedenle, iki kelime arasındaki çift boşluk, yıldız boşluğu veya en küçük parçacıklar arasındaki mutlak boşluk değil, sadece bir harf boşluğudur. Boş tuvali dikey bir çizgiyle ikiye bölünmüş bir tablo hayal edin. Soldan sağa, uygulanan rengin geçici olarak art arda gelmesi olacaktır (çizgisiz ve pigmentsiz olarak görünür). "Zaman" geçer, orada bir şey olur (mutlak göstergebilimsel sessizlik değildir), ama beklenen olgu (pigmentasyon) orada gerçekleşmez.

Dizemi, aynı unsurların geri dönüşü olarak tanımlamıyoruz. Bu nedenle, **tamamen tekrarlanan dizemlerin (fr.rythmes entièrement répétitifs)** (örneğin, A, A veya A, B, A, B), **kısmen tekrarlanan dizemlerin (fr.rythmes partiellement répétitifs)** (örneğin, A, B, A, C) birim içeriğine göre **tamamen tekrar etmeyen dizemler (fr. rythmes entièrement non répétitifs)** (örneğin, A, B veya A, B, C) şeklinde dizemsel çözümlemenin dışında kalmamasını sağlıyoruz.

Dizemin işlevleri

Genel bile olsa dizemin kalıpların içeriği kuşkusuz zengindir. Dizemsel çözümleme aşağıdaki ana faktörleri dikkate alacaktır.

1. Dizemsel dizideki ardışık durumların sayısı. Örneğin, bir dördlük dört satır, bir Alexandrine on iki heceyi biraraya getirir. Konumların birbirini takip etmesiyle üretilen yapılar kısa, orta, uzun olabilir; ikili, üçlü; tek, çift, vb. Dizi tek düzlemliyse, ardışık konumların sayısı aynı zamanda diziyi oluşturan birimlerin sayısıdır (herhangi bir sessizlik dahil).

2. Dizemsel dizideki eşzamanlı konumların sayısı. Eşzamanlı konumların sayısı, dizinin düzlüğünü tanımlar. Eş zamanlı konum mümkün değilse, dizem tek düzlemlidir; aksi takdirde çok düzlemli olur. Örneğin, bir mısra ve bir kıta, sırasıyla hecelere ve mısralara göre tek düzlemli dizilerdir: tek bir hece ve tek bir mısra, ilgili bir ardışık konumu meşgul eder. Öte yandan, gösterileni ilgili bir ardışık konum olarak ve sanlambirimciği (gösterilenin parçası) dizemde yer alan bir birim türü olarak alırsak, aynı ardışık konumda birkaç "üst üste olan" yani aynı anlamda, anlambirimciğe sahip olabiliriz.

3. Ardışık konumun birim sayısı (üst üste olan birimler dahil). Örneğin, bir dördlük konum başına bir satır biraraya getirir; bir Alexandrine, durum başına bir hece. Dizemsel dizi çok düzlemli olsa bile: belirli bir ardışık konumda, birim sayısı düzlüğün mümkün kıldığından

daha az olabilir. Örneğin, konumlardan birinin, diğerlerinden farklı olarak, bir birimden ve üst üste olan bir sessizlikten oluştuğu çiftli bir takip olacaktır (sessizlik o zaman bir olmayan birlik olarak kabul edilir).

4. Her bir durumu meşgul etmesi muhtemel birimlerin sayısı. Burada söz konusu olan, ardışık veya eşzamanlı konum başına birim sayısı değil, konumu meşgul etmeyi seçecek farklı birimlerin sayısıdır. Bu sayı öncelikle açık veya kapalı olabilir. Dizemsel kalıbı temsil etmek için, farklı nitelikteki her birim farklı bir harfle temsil edilebilir. Örneğin, A ve B bir sone dörtlüsünün iki kafiyesini temsil edecektir.

5. Kalıbın düzenleyişi. Birim ardılığın türüne göre ana düzenleyiş kalıpları şunlardır: (1) **anında ardışıklık** (örneğin, A, B) ve (2) **aracı ardışıklık** (örneğin, A ve B arasında: A, X, B, burada X = sessizlik; bununla birlikte A ve X ile X ve B arasında hemen ardışıklık vardır). Birimlerin doğasının ardışıklığına ilişkin başlıca düzenleyişsel kalıplar şunlardır: (1) yeniden gruplandırma (örneğin, A, A, B, B); (2) **geçmeli (fr.entrelacement)** (örneğin, A, B, A, B); (3) **Katma (fr.enchâssement)** (örneğin, A, B, B, A). Bir sone dörtlüsünün kafiyelerindeki gibi çift değerli (A ve B) dörtlü ritmik bir kalıpta (dört birim), bu üç ana düzenleyiş kalıbı sırasıyla karşılık gelir: düz veya ardışık uyarlama (fr.rimes plates ou suivies) (A, A, B, B); çapraz uyarlama (fr. rimes croisées) (A, B, A, B); kucaklı uyarlama (fr. Rimes embrassée) (A, B, B, A).

6. İlgili birimlerin türü. Dizemler, müzik veya edebiyat gibi sözde "zamansal" göstergebilimlerle sınırlı değildir. Bu nedenle dizem, özellikle yalnızca şiirin işi değildir, çok daha az tek başına manzum şiirin işidir. Dizemin olması için en az iki birimin (aynısı tekrarlansa bile) en az iki ardışık konumda içiçe geçmiş olması yeterlidir. Böylece resimsel bir çalışmada dizemden çok iyi söz edebiliriz. Birimler aynı anda (aynı konumda bir anlambiricik ve bir sesbirim veya yazıbirimsel özellik) veya art arda (X doğasının bir ögesinin ardından Y doğasının bir ögesi) bileşik olabilir. En basit durumlarda, birimlerin hepsi aynı türdendir, örneğin kafiye için sesbirimler.

7. Gerçekten dahil olan birimler. Fiilen ilgili birimler, söz konusu birim tipinin oluşumlarıdır, yani, örneğin, dizemsel dizide kullanılan bir anlambiricik, bir ses birimi. Örneğin, bir sone dörtlüğünde uyarlamalar *-our* (A) ve *-aine* (B) içinde olacaktır.

8. Birimlerin süresi. Zamanlar ve dizemler şunlar olabilir: (1) **eş ölçülü (fr.isométrique)**: tüm birimler aynı kapsama sahiptir (fiili veya standart değerlere "yuvarlayarak"); (2) **farklı bir doğaya sahip olan (fr.allométriques)**: tüm birimlerin farklı aralıkları vardır; veya (3) **değişken (fr.paramétriques)**: bazı birimler aynı ölçüdedir ve diğerleri aynı ölçüde değildir. Zaman ve eş ölçülü dizemler mutlaka (tek ölçülü fr.monométriques) vardır. Farklı doğaya sahip- veya değişken zamanlar ve dizemler mutlaka (çok ölçülü fr.polymetric) vardır. Onu oluşturan satırların uzunluğu göz önüne alındığında, bir Alexandrine kıtası eş ölçülü (ve dolayısıyla tek ölçülüdür): her zaman 12 heceli birimler içerir; oniki heceli (alexandrines) ve sekiz heceli ile değişen bir kıta değişken (ve dolayısıyla çok ölçülü) olacaktır. Dizemsel takipler **büyük aruz (fr.cadence majeure)** ve diğerlerini **küçük aruzda (fr.cadence mineure)** ayırt etmek mümkündür. Birincisi, daha uzun ve daha uzun ardışık birimlerdir; ikincisi giderek daha kısalan birimler. Birincisi, tabiri caizse, keskin

bir aksanla yükselen ve ikincisi, ciddi bir aksanla azalan. Açıkça başka kalıplar da vardır, bunlar: inişli çıkışlı kalıplar (artan birimler ardından azalan birimler), "v" kalıpları (azalan birimler ve ardından artan birimler) ve "düz vurgu" veya kısa çizgide (birimlerin tümü aynı ölçüde).

Derinleşme

Bazı faktörleri daha detaylı bir şekilde inceleyelim.

Eşzamanlı durum sayısı

Bir dizem, her konumda yalnızca bir birim içeriyorsa **tek düzlemlidir**: örneğin, A, B, C; bir dizem, her durumda birden fazla birim içeriyorsa **çok düzlemlidir**: örneğin, A + B, C + D. Konum başına iki birim içeriyorsa, daha kesin olarak çift düzlemlilik olarak nitelendirilecektir; üç birim içeriyorsa, üç düzlemlilik; vb. Açıkçası, bir dizem kısmen tek düzlemlilik ve kısmen çok düzlemlilik olabilir, yani dizem dizinin bir veya daha fazla biriminde tek düzlemlilik ve bir veya daha fazla başka biriminde çok düzlemlilik olabilir: örneğin, A, B + C. Düzlülüğü değişmeyen bir dizime "benzer düzlem (fr.homoplan)" denilebilir; aksi takdirde "farklı düzlem (fr.heteroplan)" denilecektir.

Belirli olgulara (örneğin, Altman'ın tiyatrosunda veya sinemasındaki eşzamanlı kopyalar gibi) atıfta bulunarak, dilin göstergeleri genellikle aynı konumu birden fazla birim tarafından paylaşamaz, bu nedenle genellikle tek düzlemlilik dizemlere katılırlar. Örneğin, özel durumlar dışında, aynı konumda iki yazı birimi atanmış bir filmde bulunamaz. Bununla birlikte, bir filmin görüntüsündeki tek düzlemlilik tesadüfidir: film, soluk görüntülerin üst üste geldiği durumlar içerebilir (film boyunca veya yalnızca belirli zamanlarda).

Dizem çok seviyeliyse, ardışık durum başına birim sayısı birden fazladır (herhangi bir sessizlik dahil). Dizem tek düzlemlilikse, bu sayı bire eşittir. **Kesitleme tanesindeki (fr.grain de segmentation)** (kesitleme tarafından üretilen birimlerin boyutu) bir değişikliğin düzlülüğü ve dolayısıyla ardışık konum başına birim sayısını değiştirmesi muhtemeldir. Bu nedenle, elbette, bir hece, aynı hece konumunda birkaç sesbirimi birleştirebilir: bu nedenle, bu açıdan çok düzlemlilik vardır; ancak aynı hece konumunda yalnızca bir hece ve aynı sesbirimsel konumda tek bir sesin olduğu gerçeği değişmeden kalır: bu nedenle bu açılardan tek düzlemlilik vardır. Ya: "Yazar mı, katip (plumitif) mi, Percheron mu yoksa safkan mı?" "(Julien Gracq), burada "plumitif" "kötü yazar ve" Percheron ", iş atı anlamına gelir. Kesitleme tanesi kelime ise, anlambirimcik / pozitif / (A) ve / negatif / (B) dizemi tek düzlemlilik ve dört konuma sahiptir: A, B, B, A. Bir dizemin, istenen birimleri (burada "veya" ile tanımlanan konumları) içermeyen konumları, sessizliklerin taşıyıcıları olarak tanımak yerine atabileceğini unutmayın. Tane ifade ise (burada sınırlandırılması virgül olan), bu aynı anlambirimciklerin dizemi çift düzlemlilik ve iki konumu vardır: A + B, B + A.

Her durumu meşgul etmesi muhtemel birim sayısı

Seçilecek birim sayısı esas alınabilir ve önceden belirlenebilir (örneğin, Fransız klasik şiirinde uyak zorunlu olarak ya dişil ya da eril olmalıdır) veya tam tersine tesadüfi olabilir, az ya da çok sayıda önceden belirlenmiş birim içerebilir (örneğin, bir tuval üzerindeki dikey renk çizgilerinin rengi; uluslararası bir sesbirimsel şiirde bir sesbirimi seçimi). Dizemsel bir dizi oluşturmak için kullanılan birimlere ait depo olan "dizi", açık ya da kapalı olsun, dizi tamamlandıktan sonra (olası sonsuz dizemsel diziler hariç), çeşitli birimlerin içeriğini oluşturmak mümkündür. Örneğin, geleneksel bir sonet sadece beş uyak (A, B, C, D, E) kullanabilir. Başka bir örnek, bir ressam prensipte binlerce renk arasından seçim yapabilir, ancak çizgili bir tuval için sadece üçünü kullanır ve bu nedenle her bir çizgi için üç renk arasından seçim yapar (belirli bir konum için bir renk dizisi oluşturur). Bir durumu meşgul etmesi muhtemel birimlerin veya değerlerin sayısını hesaplarken, bu değerlerden birinin "sessizlik" olup olamayacağını, yani tam bir değer yokluğunu tanımlamak gerekir. Örneğin, şiirde mısraların hece sayısında sessizlik mümkün değildir; her durumda mutlaka bir (ve sadece bir) hece olmalıdır. Öte yandan, bir filmde, örneğin müzik, bir kesitin başında ve sonunda görünebilir, ancak ortada yok olabilir, bir dizi oluşturarak: müzik, sessizlik, müzik (A, Ø, A).

Dizem kalıbının düzenlenişi

Yukarıda üç ana ritmik modeli sunduk: gruplama, katma ve geçme. Bu modelleri sırasıyla çift değerli dörtlü ritimlerle (A ve B) gösterdik: A, A, B, B; A, B, B, A; A, B, A, B. Ancak şunu hatırlamalıyız: Bu büyük kalıplar aynı zamanda dörtlü olmayan dizemler ve çift değerli olmayanları içerebilir; birleştirilebilir ve sadece birimlere değil, birim gruplarına da uygulanabilir; bir takipin aynı biriminin birkaç kalıptan katılabileceği dizemler için de geçerlidir. İşte bazı kalıp örnekleri:

(1) A, A: gruplama (minimum gruplama);

(2) A, A, A, A, A: gruplama;

(3) A, B, B: gruplama;

(4) A, A, B, B, C, C: gruplandırma (A, B ve C'nin) ve katma (B grubunun);

(5) A, B, C, A, B, C: geçme (iki değil, üç değer: A, B ve C);

(6) A, B, A: katma (en az gömme, çünkü en az bir birim gereklidir, en az iki özdeş birim ile çevrili);

(7) A, B, A, B, C, C: geçme (A ve B'nin: minimum geçme, çünkü en az dört birim ve daha sonra en fazla iki değer gereklidir) ardından bir gruplama (C: minimum) gruplama);

(8) A, B, B, A, A: katma (B'lerin) ve yeniden gruplandırma (sütun sonunda A'nın).

Dönüşüm işlemleri

Bir veya daha fazla **hedef öge** (*fr.éléments buts*) elde etmek için bir veya daha fazla **kaynak ögeye**(*fr.éléments sources*) büyük dönüştürme işlemleri uygulanır. → **İşlemler**. Hedef öğeler ve kaynaklar **türlere** (modellere) veya **oluşumlara** (modelin aşağı yukarı bütünsel gerçekleştirmelerine) karşılık gelebilir. Bu nedenle, özellikle aşağıdaki işlemler gerçekleştirilebilir: (1) bir oluşum içinde; (2) bir tür içinde; (3) ortaya çıktığı anda bir türe; (4) oluşumdan türe; (5) bir oluşumdan diğerine (aynı veya farklı türden); (6) bir türden diğerine.

Temel dönüşüm işlemleri şunlardır (burada ok, kaynak öğeleri ve hedef öğeleri ayırır): (1) **biraraya getirme** (*fr.adjonction*) (örneğin: A, B → A, B, C); (2) **silme** (*fr.suppression*) (örneğin: A, B, C → A, B); (3) **yerine kullanma** (*fr.substitution*) (örneğin: A, B, A, B → A, B, A, C); (4) **kaydırma** (*fr.permutation*) (örneğin: A, B, C → C, A, B); (5) **koruma** (*fr.conservation*) (örneğin: A, B → A, B). Koruma, belirli bir işlemin veya dönüşüm işleminin gerçekleşmemiş olması şartıdır. Belirtili koruma, belirli bir gözlemleyici özne tarafından beklenen (bu mutlaka istendiği anlamına gelmez) bir işlemin gerçekleşmemiş olmasıdır.

Birimlerin art arda biraraya getirilmesi/silinmesi, sırasıyla aşağıdaki bağıntılı işlemlerin etkisine sahiptir: (1) genişleme (*fr.expansion*) /yoğunlaştırma (*fr.condensation*) (kapsam); (2) **uzama** (*fr.rallongement*) / **kısalma** (*fr.raccourcissement*) (zamanın geçmesi); (3) **yavaşlama** (*fr.ralentissement*) / **hızlanma** (*fr.accélération*) (hız); (4) **gecikme** (*fr.retardement*) / **ilerleme** (*fr.devancement*) (bekleme). Kaydırmanın bir gecikme / ilerleme üretebileceğini unutmayın. Bir birimi farklı bir süre ile değiştirirse, yerine kullanma aynı şeyi yapacaktır. Açıkçası, bir koruma işlemi zıt etkilerden hiçbirini üretmez (örneğin, bir biraraya gertirmememe ne genişleme ne de yoğunlaştırma üretir).

Dizemsel beklentiler karşılanabilir veya karşılanamayabilir. Örneğin, A, B, B, A ile ilgili beklenti A, B'den sonra uyandırılır ve B, A olduğunda yerine getirilir. Dizemsel beklentiler ise A, B, A, B, A, C'de A, B'nin yerini A, C aldığı anda veya A, B, C, D, E, A'da F'nin yerini aldığı anda karşılanmaz. Karşılanan bir beklenti mutlaka estetik coşku (veya esenliksizlik

fr.dysphorie) üretmez: tahminlerimizin yanlış olduğu umabiliriz. Beklenti ile arzuyu birbirinden ayırmalıyız.

Gerçekte dahil olan birimler

Bir dizemde yer alan birimler sadece niteliksel değil, aynı zamanda nicel de olabilirler; öğelerin genişliklerini (aralıklarını) veya yoğunluklarını oluşturabilirler. Örneğin, geleneksel Fransız nazım biçiminde, vurguların düzenlenmesinin çözümlenmesi yoğun birimlerden ilerler. Üç yoğunluk seviyesinde (düşük, orta, yüksek) ve birbirini takip eden üç konumda (başlangıç, orta, bitiş), çok sayıda dizemsel kalıbı tanımlayan eğrilerde esenlikli yoğunluk eğrilerinin bir tipolojisini önerdik. → **İşlemler.**

İlgili farklı birimler arasındaki ilişkiler, kimlik (örneğin A ve A arasında) ve ötekilik (örneğin A ve B arasında) ile sınırlı değildir. → **İlişkiler.** Bu ilişki, örneğin, erkek ve kadın uyarlamaları arasındaki geleneksel Fransız nazımdaki dizeleştirilmede karşıtlık olabilir. Bir karşıt ilişki, A, B türünden veya A, -A türünden (çizginin olumsuzlamayı işaret ettiği) bir dizi ile temsil edilebilir. Bu ilişki benzerlik de olabilir. Örneğin, Baudelaire'in " L'irréparable "1, ilk ve son satırların aynı veya çok benzer olduğu kıtalardan oluşur ve aşağıdakilerle sonuçlanır: "A, A ; B, B' ; C, C ; D, D'' ; E, E ; F, F'' ; G, G ; H, H' ; I, I' ; J, J''. İki derece benzerliği ayırt ederiz: tek kesme işareti (') noktalama işaretlerinde basit bir farklılığı çift kesme işareti ("), sözcüksel, sözdizimsel bir farklılığı gösterir. Açıkça "yuvarlayabilir", benzerliği kimliğe doğru (bir benzeşme (fr.assimilation) işlemiyle) yumuşatabiliriz veya hatta kimliği benzerliğe, başkalığa veya karşıtlığa doğru (benzeşmezlik (fr. dissimilation) işlemiyle) düzeltebiliriz.

Birimlerin süresi

Farklı veya değişken zamanlar ve dizemler **öznel** (fr.**factométriques**) olabilir: birimlerin aralığı, verilen bir veya daha fazla faktörün (tam sayılar: 2; 3; vb.; tam olmayan sayılar: 1,2; 3, 5; vb.) çarpılmasıyla elde edilir.). Örneğin, A bir saniye ve B iki saniye sürebilir; faktör daha sonra 2 ($B = 2 \times A$) veya 0,5 ($A = 0,5 \times B$) olur. Faktörleri tam sayı olan aralıkları sembollerini toplayarak (veya çarpanlarla çarparak) gösterebiliriz. Örneğin, AA, B, C (veya 2A, B, C) iki A birimi olduğunu değil, bu birimin iki katı süreye sahip olduğunu gösterir. Tam sayı olmayan faktörler, örneğin 3A, 2B, $\frac{1}{2}C$ gibi dizem modelinde doğrudan gösterilebilir. Bir çözümleme, yötembilimsel indirgeme yoluyla (yani bilinçli, açıklanmış ve gerekçelendirilmiş), nitel verilerle sınırlandırılabilir. Örneğin, 3A, 2B, $\frac{1}{2}C$ kalıbı A, B, C olacaktır. Sessizliği belirtmek için boş sembolü (\emptyset) kullanabiliriz. Olası farklı sessizlik türlerini belirtmek için X, Y, Z gibi alfabe sonu değişkenlerini kullanabiliriz. Kalanların kapsamını belirtmek için daha önce sunduğumuz kuralları kullanacağız; örneğin A, XX, B, X, C, A ve B arasındaki sessizlik aralığının B ve C arasındaki sessizlik aralığının iki katı olduğunu gösterir.

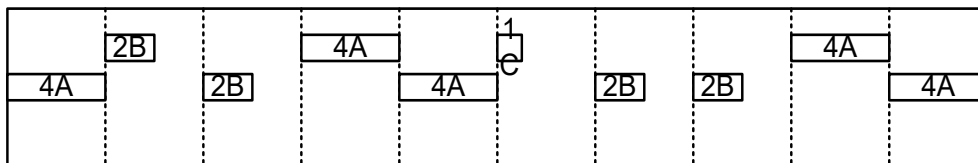
Temel ve biçimsel yayılma alanları (fr. étendues)

Dizemdeki iki yayılma alanını ayırt edelim: (1) ritmi oluşturan zincirleme birimlerin yayılma alanı (zamansal süre ve/veya uzamsal uzunluk); (2) birimleri oluşturan formların üzerinde öne çıktığı zamansal veya zamansal arka planın aralıklarının yayılma alanı. Temel zaman genellikle, hatta genel olarak eş ölçülüdür: herhangi bir biçimsel zamansal düzensizliğin öne çıktığı düzenliliğin temelidir. Bazı durumlarda, biçimsel birimlerin yayılma alanı, zamansal arka planın kesitlemesini tanımlayabilir ve bu nedenle iki zamansallığı ayırmaya gerek yoktur. Diğer durumlarda, zincirleme birimlerin yayılma alanı tarafından üretilen kesitleme ile zamansal arka planda üretilen kesitleme tam olarak örtüşmez veya uyuşmaz ve bu iki kesitlemeyi ayırt etmek gerekir. Ancak herhangi bir çoklu düzlem dizeminin biçimsel dizemlerde ve temel dizemlerde bulunan dizemlere öncelik vermediğini söyleyeceğiz. Farklı biçimler alan dizemsel dizi A, B, C olsun. Aşağıdaki şekilde, yalnızca ilk durum, temel zaman ve biçimsel zamanın yapısal farklılığını (fr. isomorphie) sunar.

Durum 1	A Zaman 1	B Zaman 2	C zaman 3	Biçimsel zaman Temel zaman		
Durum 2	A zaman 1	(sessiz) zaman 2	B zaman 3	C zaman 4	Biçimsel zaman Temel zaman	
Durum 3	A zaman 1	B zaman 2	zaman 3	C zaman 4	Biçimsel zaman Temel zaman	
Durum 4	A ikincili k 1	B ikincili k2	C ikincilik 3	ikincili k 4	ikincilik 5	Biçimsel zaman Temel zaman

Şekil 28 - Temel ve biçimsel zaman arasındaki ilişki örnekleri

Basit bir somut örnek verelim. Bir tablo, aynı genişlikte on dikey şeride ayrılmıştır. Her şeride bir dikdörtgen (birim) yerleştirilir. Her birim aynı yüksekliğe sahiptir ancak mutlaka aynı genişliğe sahip değildir. Bazı birimler (A) çizgiyle aynı genişlikte; diğerleri (B) sadece yarım; diğerleri (C) çeyrekte daha iyidir. Dizem daha sonra doğada öznelir. Tablonun çizgileri temel zamanı oluşturur. Dikdörtgenler biçimsel zamanı oluşturur. Dikdörtgenlerin soldan sağa sırası şu dizemi oluşturur: A, B, B, A, A, C, B, B, A, A. Bu sıralama aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (anlamayı kolaylaştırmak için dikdörtgenlerin konumlarını yükseklik olarak değiştirdik, ancak bunun çift düzlemli bir dizem olmadığını da düşünelim).

Şekil 29 - On çizgili bir tablo örneği

Birimlerin süresini hesaba katarsak, dizem tam olarak: AAAA, BB, BB, AAAA, AAAA, C, BB, BB, AAAA, AAAA veya başka bir temsil uzlaşımında 4A, 2B, 2B, 4A, 4A, C, 2B, 2B, 4A, 4A. Şimdi sessizlikleri (X) entegre edersek, sessizliğin çizgisinin genişliği ile üzerine yerleştirilen dikdörtgenin genişliği arasındaki fark olduğu düşünülürse, bu şunu verir: 4A, 2B, 2X, 2B, 2X, 4A , 4A, C, 3X, 2B, 2X, 2B, 2X, 4A, 4A. Çizgilerin farklı boyutlarda olabileceğine ve farklı bir temel zaman oluşturabileceğine dikkat edin; dikdörtgenler aynı boyutta olabilirdi.

Peirce'in göstergebilimi

Charles Sanders Peirce'in üç felsefi kategorisini sunduktan sonra, bu kategorilerin göstergelerin veya göstergebilimsel süreçlerin işleyişine farklı düzeylerde nasıl müdahale ettiğini görüyoruz. Göstergebilimsel süreç, bir gösterge veya temsil (birinci), bir nesne (ikinci) ve bir yorumlayıcı (üçüncü) arasındaki üçlü bir ilişkidir. Bu üç terimin her biri ayrıca üç kategoriye ayrılmıştır. Bu temel kategorilere ek olarak, kategorilerin sıradizimini hesaba katarak, anlam işleyişinin on kipini sıralayabiliriz. Uygulama için bkz. Everaert-Desmedt, 1990, 2006 ve 2011.

Nicole Everaert-Desmedt tarafından

Giriş

Charles Sanders Peirce'in üç felsefi kategorisini sunduktan sonra, bu kategorilerin göstergelerin veya göstergebilimsel süreçlerin işleyişine farklı düzeylerde nasıl müdahale ettiğini açıklayacağız. Göstergebilimsel süreç, bir gösterge veya temsil (birinci), bir nesne (ikinci) ve bir yorumlayıcı (üçüncü) arasındaki üçlü bir ilişkidir. Bu üç terimin her biri ayrıca üç kategoriye ayrılmıştır. Bu temel kategorilere ek olarak, kategorilerin sıradizimini hesaba katarak, anlam işleyişinin on kipini sıralayabiliriz. Teorik gelişmeler ve çözümlene örnekleri Everaert-Desmedt, 1990, 2006 ve 2011'de bulunabilir.

Üç genel ilke

Peirce, aynı zamanda genel, üçlü ve kullanımbilimsel olan bir göstergebilimsel teori geliştirmiştir.

Genel bir teori:

- duygusal, pratik ve entelektüel yaşamı aynı anda ele alan;

- göstergebilimin tüm bileşenlerini dikkate alan;
- gösterge kavramını genelleşten.

Üçlü bir teori:

- üç felsefi kategoriye dayanan:birincilik, ikincilik ve üçüncülük;
- üç terimi ilişkilendirir: gösterge veya temsil eden, nesne ve yorumlayıcı.

Kullanımbilimsel bir teori, yani:

- göstergelerin üretim ve alım bağlamını dikkate alan;
- bu, yorumlayıcı üzerindeki eylemiyle göstergeyi tanımlayan.

Göstergebilimin temelindeki kategoriler

Peirce'e göre, tüm insan deneyimini açıklamak için üç kategori gerekli ve yeterlidir. Bu kategoriler birinci, ikinci, üçüncü sayılarına karşılık gelir. Bunlar "birincilik", "ikincilik", "üçüncülük" ("*firstness* »), « *secondness* », « *thirdness* ") olarak adlandırılır.

Birincilik

Birincilik, herhangi bir şeyden bağımsız olma kavramıdır. Bu, örneğin, evrendeki her şey kırmızı olmadan önce bir "kızılığın"; ya da genel bir acı izlenimi, bu izlenimin bir baş ağrısından mı, bir yanıktan mı yoksa ahlaki bir acıdan mı kaynaklandığını merak etmeden önce varlık kipi olurdu. Öncelikli olarak sadece BİR olduğu anlaşılmalıdır. Bu nedenle, kendi bütünlüğü, bütünlüğü, sınırları ya da parçaları, sebep ya da sonuç olmayan bir varlık kavramı sorunudur. Nitelik saf soyut potansiyeldir. Birincilik, mümkün olanın düzenidir; bir tür zamansız anda deneyimlenir. Duygusal yaşama karşılık gelir.

İkincilik

İkincilik başka bir şeye göre olma anlayışıdır. Bireyin, deneyimin, gerçeğin, varoluşun, etki-tepkinin kategorisidir. Örneğin düşen taş yere düşer; rüzgar gülü rüzgarın yönüne göre

yönlendirilir; bir yanıktan acı çekersin. İkincilik, geçmişin boyutunun kendini dayattığı kesintili bir zamana yazılmıştır: filan ve filan bir anda, bir diğerinden önce gerçekleşir, bu da onun sonucudur. İkincilik pratik hayata karşılık gelir.

Üçüncülük

Üçüncülük, birinci ile ikincinin ilişkilendirildiği dolayımıdır. Üçüncülük, kuralın, hukukun rejimidir; ancak bir yasa, yalnızca onu uygulayan olgular aracılığıyla, dolayısıyla ikincilik içinde gerçekleşir; ve bu olguların kendileri nitelikleri, dolayısıyla önceliği gerçekleştirir. İkincilik bireyin bir kategorisi iken, üçüncülük ve birincilik genelin kategorileridir; ama birinciliğin genelliği mümkün olanın düzenine aittir ve üçüncünün gerekli olanın ve dolayısıyla öngörünün düzenine aittir. Örneğin yerçekimi yasası, bir taşı her düşürdüğümüzde yere düşeceğini tahmin etmemizi sağlar. Üçüncülük, düşünce, dil, temsil, göstergebilimsel süreç kategorisidir; sosyal iletişimi sağlar; entelektüel hayata karşılık gelir.

Göstergebilimsel süreç: üçlü ve sınırsız

Peirce'e göre bir *gösterge* basit veya karmaşık olabilir. Saussure'den farklı olarak Peirce, göstergeyi en küçük anlamlı birim olarak tanımlamaz. Herhangi bir şey, herhangi bir olgu, ne kadar karmaşık olursa olsun, göstergebilimsel bir sürece girdiği anda bir gösterge olarak kabul edilebilir.

Göstergebilimsel süreç, bir gösterge veya temsil (birinci), bir nesne (ikinci) ve bir yorumlayıcı (üçüncü) arasındaki üçlü bir ilişkidir.

Temsil, başka bir şeyi temsil eden bir şeydir: onun nesnesidir. Yorumlanmadan önce, temsil eden saf potansiyeldir: ilk.

Nesne, göstergenin temsil ettiği şeydir. Gösterge yalnızca nesneyi temsil edebilir, onu bilinir kılamaz; bu nesnenin yorumcu tarafından zaten bilinmesi koşuluyla, yan deneyim (diğer göstergeler tarafından oluşturulan deneyim, her zaman önceldir) yoluyla nesne hakkında bir şeyler ifade edebilir. Örneğin, bir boya kovanının (= nesnenin) örneği (= temsili) olarak kabul edilen bir kırmızı kağıt parçası, bu nesnenin yalnızca kırmızı rengini belirtir, nesnenin diğer tüm yönleriyle bilinmesi gerekir (ambalaj, malzeme, kullanım vb.). Kağıt parçası, boya kovanının kırmızı renkte olduğunu ifade eder, ancak nesnenin diğer yönleri hakkında hiçbir şey söylemez. Öte yandan, yorumlayıcı bunun bir boya kabı olduğunu biliyorsa, o zaman - ancak o zaman - örnek ona, söz konusu boya kabının kırmızı renkli olması gerektiği bilgisini verir. Daha doğrusu, Peirce **devingen nesneyi** ayırt eder: gerçekte olduğu gibi nesne ve **dolaysız nesne**: gösterge olarak nesne onu temsil eder. Örneğimizde, boya kovası devingen nesnedir ve kırmızı renk (boya kovanının) dolaysız nesnesidir.

Bir **yorumlayıcı** tarafından ele alınan temsil, bir yorumlayıcıyı tetikleme gücüne sahiptir, bu da bir temsil edendir ve başka bir yorumlayıcı aracılığıyla, ilk temsil edenle aynı nesneye atıfta bulunur, böylece bunun ilk önce nesneye ve böylece, sonsuza kadar atıfta bulunmasına izin verir. Örneğin, sözlükteki bir kelimenin tanımı, o kelimenin yorumlayıcısıdır, çünkü tanım, nesneye (= bu kelimenin neyi temsil ettiğine) atıfta bulunur ve bu nedenle, temsil eden kişinin (= kelimenin) bu nesneye atıfta bulunmasına izin verir. Ancak tanımın kendisi, anlaşılabilmesi için bir dizi veya daha doğrusu bir dizi başka yorumlayıcı (diğer tanımlar) gerektirir... Böylece, göstergebilimsel süreç teorik olarak sınırsızdır. Her zaman eksik ve her zaman zaten başlamış olan bir düşünce süreci içindeyiz.

NOT: SON YORUMLAYICI: ALIŞKANLIK

Göstergebilimsel süreç teorik olarak sınırsızdır. Bununla birlikte, pratikte, sınırlıdır, Peirce'in **son mantıksal yorumlayıcı** dediği şey **alışkanlıkla** kısa devre yapılır: Bize tanıdık olan şey bir bağlamda böyle bir göstergeye böyle bir anlam yükleme alışkanlığımızdır. Alışkanlık, bir göstergeden diğer göstergeye sonsuz göndergeyi geçici olarak dondurur ve muhatapların belirli bir iletişim bağlamında gerçeklik üzerinde hızla anlaşmalarına izin verir. Ancak alışkanlık, önceki göstergelerin eyleminden kaynaklanır. Bunlar alışkanlıkların güçlenmesine veya değişmesine neden olan göstergelerdir.

Peirce'e göre göstergebilimsel süreç, göstergebilimin tüm bileşenlerini bütünleştirir: pragmatik (yorumlayıcının alanı) anlambilimden (nesnenin alanı) ve sözdiziminden (temsalcinin alanı) ayrılamaz.

Üçlü ekleme

Göstergebilimsel sürecin üç teriminin her biri ayrıca üç kategoriye ayrılır: bu nedenle, temsil edenlerde, temsil edenlerin nesneye gönderme tarzında ve temsil edenlerde birinciliği, ikinciliği ve üçüncülüğü ve yorumlayıcı, temsil eden ile nesne arasındaki ilişkiyi ayırt edeceğiz

Temsalcinin üçlemesi

Temsilci (1) bir yeti gösterge (fr.qualisigne) (birincilik), yani bir gösterge işlevi gören bir nitelik olabilir. **(2) bir gösterge (ikincilik)**, yani bir gösterge olarak işlev gören uzamsal-

zamansal olarak belirlenmiş bir şey veya olay olabilir. **(3) bir biçimsel gösterge (üçüncülük)**, yani geleneksel bir gösterge olabilir.

Örneğin şifreler, rozetler, gösteri biletleri, trafik işaretleri, dildeki kelimeler kural göstergelerdir (fr. légisigne). Yine de, kural göstergeler ancak kendilerini “taklitler” oluşturan rozetlerde somutlaştırarak hareket edebilirler. Bu nedenle, "le" makalesi, Fransız dili sisteminde bir kural göstergedir. Ama ancak onu somutlaştıran ses ya da yazı aracılığıyla kullanılabilir. Rozetlerde gerçekleştirilmiş (farklı uzamsal-zamansal konumları işgal eden olaylar), sözlü cevaptaki tonlama veya yazılı cevaptaki harflerin şekli gibi nitelik işaretleri de içerir.

Nesnenin üçlemesi

Bir temsilci, nesnesine birincilik, ikincilik veya üçüncülüğe göre, yani bir benzerlik, bağlamsal bitişiklik veya yasa ilişkisine göre başvurabilir. Bu üçlemeye göre, gösterge sırasıyla **(1) bir simge (fr.icône)** **(2) bir dizin (fr.indice)** veya **(3) bir sembol (fr.symbole)** olarak adlandırılır.

Bir gösterge, nesnesine benzediği zaman **görüntüsel (fr.iconique)** bir şekilde nesnesine atıfta bulunur. Bir simgenin temsilcileri bir yeti gösterge (fr.qualisigne), bir tekil gösterge (fr.sinsigne) veya bir kural gösterge (fr.légisigne) olabilir. Örneğin, bir müzik parçasının icra edilmesinin yarattığı duygu (yeti gösterge fr.qualisigne), o müzik parçasının simgesidir. Bir kişinin portresi (tekil gösterge) o kişinin simgesidir ve bir model (rozet) inşa edilmiş veya henüz inşa edilmemiş bir binanın simgesidir. Bir camın tasarımı (tekil gösterge fr.sinsigne) bir camın simgesidir, ancak bir kasanın üzerine yerleştirildiğinde, resim yazıların (fr.pictogramme) koduna girer ve görüntüsel olarak cinsin (kırılğan nesnelere) bir türünü (bir cam) temsil ederek “kırılğan” anlamına gelen kural göstergenin bir kopyası haline gelir.

Bir gösterge, bu nesneden gerçekten etkilendiğinde, nesnesine **betirtisel (fr.indicielle)** biçimde atıfta bulunur. Böylece, bir rüzgar gülünün konumu rüzgarın yönünden kaynaklanır: onun dizinidir; kapı çalınması ziyaretin göstergesidir; bir hastalığın belirtisi, o hastalığın göstergesidir. Bir dizinin temsilcileri bir yeti gösterge olamaz, çünkü öncelikte yalnızca “aynı”dır, bağlamsal bitişiklik yoktur; bir yeti gösterge bu nedenle her zaman görüntüseldir (aşağıya bakınız: kategorilerin sıradizimi). Bir ipucunun temsili, yukarıdaki örneklerde olduğu gibi birtekil gösterge veya dilde "kavramalar" ("bu", "ben", "burada") olarak adlandırılan belirli kelimeler gibi bir başlık olabilir.

Bir gösterge, bir kural sayesinde nesnesine atıfta bulunduğu bir **semboldür**. Bir şifre, bir gösteri bileti, bir banknot, dilin kelimeleri sembollerdir. Sembolik kural, gelenekler yoluyla *öncül* (lat.a priori) formüle edilmiş olabilir veya kültürel alışkanlıkla *sonradan* (lat. a posteriori) oluşturulabilir. Bir sembolün temsilcileri zorunlu olarak bir yasal göstergedir, ancak ikincisi ancak kendisini bir kopyada somutlaştırarak gerçekten hareket edebilir ve bu

nedenle sembol bir ipucu ima eder. Bu nedenle otoyol kodunda genel olarak kırmızı ışık sembolik bir göstergedir, ancak bağlam içindeki kopyalarının her biri bir göstergeyi oluşturur.

Yorumlayıcının üçlemesi (fr.La trichotomie de l'interprétant)

Yorumlayıcının üçlemesine bağlı olarak, göstergeye sırasıyla (1) nesnesini nitelik açısından temsil eden bir gösterge (fr.rhème) (öncelik), (2) bir **önergösterge (fr.dicisigne)** veya **önergeci gösterge (fr.signe dicent)** (ikincilik) ve (3) bir kanıt (**fr.argument**) veya akıl yürütme (fr.raisonnement) (üçüncülük) denir.

Anlam odaksal (fr.rhématique) yorumlayıcı bir öncelik yapısına sahiptir: bu nedenle, temsil edenlerin nesneyle ilişkisini yürütmek için, aynı zamanda bütün bir sınıfın nitelikleri olan temsil edenlerin niteliklerinden başka hiçbir şeye "başka" bir şey olarak adlandırmaz. Odak nesne ne doğru ne de yanlıştır, önerme işlevindeki bir değişkene eşdeğerdir; formüldeki bir boşluk gibi çalışır, bir anketi yanıtlamak için doldurulacak bir boşluk: "... kırmızıdır". Örneğin, başka bir belirti olmaksızın bir kişinin portresi, tüm olası nesnelere sınıfını temsil eder: bu portreye benzeyen insanlar; görüntüsel anlamsal odak niteliğinde göstergedir. Ancak portre, örneğin bir pasaportta kişinin adının belirtilmesiyle birlikte bir bağlamda ele alınırsa, yorumlama düzeyi değişir: ikinciliğe (önergeci dizin göstergesi) geçiyoruz. Kategoriler hiyerarşisi ilkesi, altı anlamsal odak göstergebilimsel süreç sınıfını belirler (aşağıya bakınız).

Önergösterge (fr.dicisigne), ikincilik düzeyinde yorumlanan bir göstergedir; ilişki sabitlerini (bir özne, yani bahsettiğimiz şey ve bir yüklem, yani onun hakkında ne söylediğimiz) koyan mantıksal bir önerme olarak işlev görür ve doğru veya yanlış olabilir. Örneğin, o kişinin adının belirtildiği bir kişinin portresi, önergeci dizinsel göstergedir. Bu göstergenin yorumlayıcısı aslında şu önermeye karşılık gelmektedir: "Temsil edilen bu kişi Bay filancadır". Kategoriler sıradizim sayesinde üç farklı gösterge sınıfı olduğunu daha sonra göreceğiz. Önergösterge, yalnızca mümkün olan ve doğruluk değeri olmayan bir odak göstergenin aksine, doğru ya da yanlıştır. Ancak bir önergösterge, mantıksal bir süreç izleyerek bir sonuca götüren bir kanıtın aksine, doğruluğu veya yanlışlığı için bir neden sağlamaz.

Kanıt (fr.argument), bir göstergeyi üçüncülük düzeyinde yorumlar; temsil edenle nesnesini birbirine bağlayan kuralı formüle eder. Bir kanıtsal gösterge her zaman temsili olarak bir kural göstergeye ve nesnesi olarak bir sembole sahiptir. Ancak, temsil edeni nesnesine bağlayan kuralın doğasına bağlı olarak üç tür kanıt vardır. Kural (1) olgulara dayatılabilir (**tümdengelim (fr.déduction)**): "Ne zaman kırmızı ışık olsa, durma emri vardır") veya (2) olguların sonucudur (**tümevarım (fr.induction)**): "Ne zaman duman varsa, ateş vardır"); kanıt aynı zamanda (3) bir hipotez şeklinde, bir gerçeği (**çıkarım fr.abduction**) açıklayabilen bir kuralı keşfetmeyi de içerebilir. Peirce bu çıkarım örneğini verir: Bir odaya girdiğinizi ve masanın üzerinde bir avuç beyaz fasulye ve yanında bir çuval fasulye gördüğünüzü hayal edin; Bu çuvalın sadece beyaz fasulye içerdiğini görüyorum; Sonra masadaki fasulyelerin bu çuvaldan geldiğini varsayıyorum. Çıkarım, kuralı formüle etmek için önceliğe başvuran bir kanıttır (bu bir hipotezdir, dolayısıyla olası bir kuraldır), tümevarım ise ikinciliğe dayanır

(kural, gerçek, olası gerçeklerin tekrar tekrar gözlemlenmesinden kaynaklanır) tündengelim yalnızca üçüncülüğe aittir (kural kendini bir kural olarak haklı çıkarır).

NOT: ÇIKARIM (fr. ABDUCTION)

Tündengelim ve tümevarım, klasik filozoflar tarafından uzun uzadıya incelenmişken, Peirce'den önce hiçbir mantıkçı, Peirce'in çıkarım dediği bu üçüncü akıl yürütme biçiminin önemini ve özgüllüğünü fark etmemiştir. Bununla birlikte, hem en günlük pratiğimizde hem de bilimsel keşifte iş başında olan bir akıl yürütme biçimidir ve Peirce, bu noktada Karl Popper'in bilgikuramını öngörmektedir.

Çıkarımın yorumlayıcı süreci (veya varsayımsal tündengelim yaklaşımı) dört aşamada tanımlanabilir:

1. Daha önceki bilgilerimiz çerçevesinde açıklanamayan, yani bu gerçeğin günlük hayattaki alışkanlıklarımızı ya da önyargılarımızı şaşırttığı veya bilimsel araştırmalarda mevcut bir teori tarafından dikkate alınamayacağı bir gerçekle karşı karşıyayız.

2. Bu gerçeği açıklayabilecek bir hipotez formüle ederiz. Akıl yürütmemiz önceliğe bağlıdır: içgüdüsel bir güçle zihinde ortaya çıkan hipotez, olgu tarafından ileri sürülür; aslında, gerçek ile hipotezin olası uygulamasından kaynaklanan sonuçlar arasında bir örneksime (fr.analogie) vardır.

3. Daha sonra bu hipotezi tündengelim yoluyla uyguluyoruz: gerekli tüm sonuçları çıkarırız. Günlük yaşamda, hipoteze göre bir tutum benimseriz. Bilimsel araştırmalarda ise, gerekirse, hipotezi çürütmeye izin verecek testleri, yani onun yanlışlığını, deneyimin gerçekleriyle uyuşmadığını kanıtlamak için, en titizlikle belirleme sorunudur. Bir hipotezi geçersiz kılmak için tek bir deney yeterliyse, yine de onu doğrulamak için sonsuz bir dizi deney gerekir.

4. Bir tür tümevarımla, belirli sayıda pozitif testten genelleme yaparak, sonuçların, aksi kanıtlanana kadar geçici olarak hipotezi doğruladığını düşünürüz.

Günlük konuşmada bir çıkarım örneğini ele alalım:

1. Şaşırtıcı bir olgu : Biri, "Burası soğuk" diyor; ama sohbet hiç de atmosferik kaygılarla ilgili değildi... Penceresi açık bir odada olduğumuzu ve dinleyici olarak ben bu pencerenin yanında olduğumu da eklemek gerekir.

2. Açıklayıcı bir hipotez: Pratik ve kültürel gerçekler hakkında yaygın olarak paylaşılan bir bilgi bagajının parçası olan bir kurala atıfta bulunuyorum: Pencere kapalıyken bir oda daha az soğuktur. Daha önce de benzer durumlarda bulundum: Bir odanın soğuk olduğunu düşündüğünüzde pencereyi kapatıyorsunuz. Ön bilgim ile konuşmacının şu anki sözü arasında hemen bir bağlantı kurarım, dolayısıyla hipotez şudur: konuşmacı pencereyi kapatmamı istiyor.

3. Bir tündengelim: Hipotezden bir tahmin şeklinde sonucu çıkarırım ve buna uygun bir tutum benimserim: Pencereyi etkin bir şekilde kapatırım.

4. Bir tümevarım: pencereyi kapattığımda konuşmacı itiraz etmiyor; tam tersine bana teşekkür ediyor: bu sonuç hipotezimi doğruluyor.

Kategorilerin sıradizimi

Birincilik yalnızca kendini anlar, ikincilik birinciliği içerir ve üçüncülük hem ikinciliği hem de birinciliği içerir. Bu nedenle, göstergebilimsel süreçte, bir temsil edenin (birinci) daha yüksek bir kategorinin (ikinci) nesnesine atıfta bulunamayacağı ve yorumlayıcının (üçüncü terim) sırayla yapamayacağı bir kategoriler sıradizimi ilkesi vardır. Nesneden daha yüksek bir kategoriye aittir. Örneğin, bir tek gösterge (kategori 2'nin temsilcileri) bir sembol (kategori 3'ün nesnesi) olamaz, ancak bir simge (kategori 1 nesnesi) veya bir ipucu (kategori 2 nesnesi) olarak düşünülebilir. Kategorilerin sıradizimini göz önünde bulundurarak, her bir durum için bir örnekle (R, O, I sırasıyla temsil edenleri, nesneyi ve yorumlayıcıyı gösteriyoruz) aşağıda belirttiğimiz *anlamlamanın on işleyiş modunu* sıralayabiliriz:

	R	O	I	
1)	1	1	1	Görüntüsel anlamodaksal yetigösterge: belirsiz bir keder duygusu.
2)	2	1	1	Görüntüsel anlamodaksal tekilgösterge : bir model.
3)	2	2	1	Dizinsel anlamodaksal tekil gösterge: kendiliğinden ağlama.
4)	2	2	2	Dizinsel önergeci tekil gösterge : bir rüzgar gülü
5)	3	1	1	Görüntüsel anlamodaksal kural gösterge: bir yansıma : horoz sesi, kukuriku
6)	3	2	1	Dizinsel anlamodaksal kural gösterge: bir kavrama: "bu".
7)	3	2	2	Dizinsel önergeci kural gösterge : bağlamda kırmızı bir ışık.
8)	3	3	1	Simgesel anlamodaksal kural gösterge : ortak bir isim: "elma".
9)	3	3	2	Simgesel önergeci kural gösterge : bir önerme: "burası soğuk".
10)	3	3	3	Simgesel kanıtsal kural gösterge : 1. Çıkarım : "Burası soğuk" pencereyi kapatma isteği olarak yorumlanır.. 2. Tümevarım: "Ateş olmayan yerden duman çıkmaz". 3. Tümdengelim : yol kurallarında genel olarak kırmızı ışık.

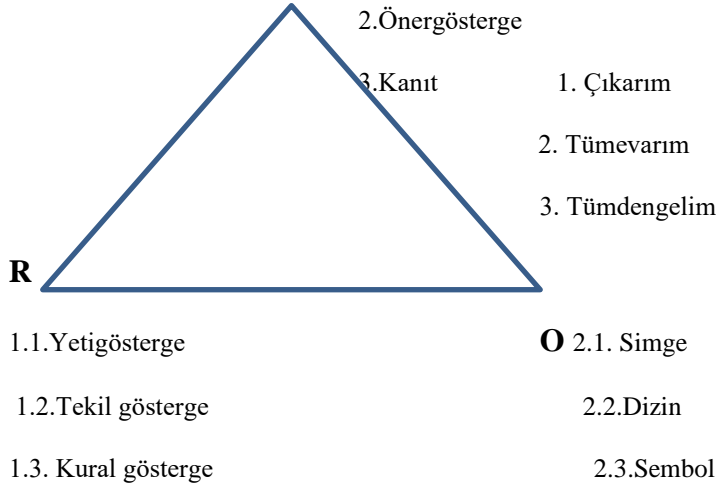
Tablo 13 -Anlamlamanın on işleyiş modu³⁹

Yukarıdaki liste, olgulara bir etiket uygulayarak sınıflandırabileceğimiz gösterge sınıflarını değil, uygulamada göstereceğimiz gibi aynı olguyu sunabileceğimiz farklı yorumlama düzeylerini temsil etmektedir.

Aşağıdaki şekil, göstergebilimsel süreçte kategorilerin eklenmesini göstermektedir.

I 3.1. Odaksal gösterge

³⁹ Daha doğrusu, tablonun 7. noktası için iki seviyeyi ayırt edeceğiz: bağlamdaki kırmızı ışık, yol kurallarındaki kırmızı ışığın (tümdengelimsel simgesel kural gösterge) bir kopyasıdır (dizinsel önergeci tek gösterge).

Şekil 30 - Kategorilerin eklenmesi

Örnek: kumda bir ayağın izi

Bir olgu düşünün: kumdaki bir ayağın izi.

1. Şekli bir ayağa (simge) benzeyen, uzamsal olarak yerleştirilmiş bir fenomendir (bir tekil gösterge); içinde herhangi bir ayağın (odak gösterge) niteliklerini, ilgili özelliklerini tanırız. Böyle bir yorum şimdiki zamandadır.

2. Malzemeye kazınmış olan bu formun zamansız tekrarlarına kapılabiliriz (görüntüsel anlamodaksal yetigösterge) ve belki bir fotoğraf aracılığıyla plastik bir duyguyu ifade edebiliriz.

3. Daha büyük olasılıkla, geçmiş, olgunun üretim bağlamını dikkate alacağız: bu ize gerçekten oradan geçen biri (ipucu) neden oldu. O zaman yorumumuz iki somut olguyu ilişkilendirecektir: bu iz ve onu üreten belirli bir ayak (önergösterge).

4. Ama diyelim ki bir suikastçının izini süren bir dedektif... Bu izdedaha önce gördüğü bir modelin (kuralgösterge) bir kopyasını tanıyor. Dedektifi ilgilendiren, sadece orada olduğunu not etmek değil, aradığı kişinin gerçekte nerede olduğunu bilmektir. Böylece, izin atıfta bulunduğu nesne gelecekte yer alır: o zaman iz, dedektif için izlenecek yönün bir sembolü olur; Ayak izi sayesinde araştırmasına devam etmenin uygun olduğunu tahmin edebilir. Olgunun bir sembol işlevi görebilmesi için öncelikle görüntüsel ve dizinsel yönünün algılanması gerekir; o zaman onu bir modelin kopyası olarak düşünmek ve onu bir kanıtı başvurmak, yorumlamak gerekir. Bu bir çıkarımdır: “Bu, suikastçının geçişinin göstergesidir; oradan kim geçtiyse o yönde devam ettiğini varsayabiliriz” dedi. Dedektif daha sonra bu hipotezle uyumlu bir davranış benimser: aynı yönde devam eder.

Dedektifin durumunun, önceden belirlenmiş bir koda göre, izlenecek yönün sembolü olan bir yasanın birçok kopyası olarak okların kullanıldığı ve yorumu tümdengelim yoluyla yapılan bir hazine avından farklı olduğuna dikkat edin, çünkü çizgiler izi belirtmek için kasıtlı olarak yerleştirilmiştir.

Nicole Everaert-Desmedt

Peirce'in göstergebilimi nasıl kullanılır?

Pierce'in göstergebilimi birçok şekilde kullanılabilir. Bunlardan bazılarını sunacağız. Belirli bir yorumda, belirli bir göstergenin, göstergebilimsel bir yolculukta, bir zincirdeki bir an olduğu unutulmamalıdır. Kendinden önce gelen ve onu takip eden göstergede dönüştürülen ya da yeniden yakalanan göstergenin dönüştürülmesinden ya da yeniden kavranmasından kaynaklanır. Kısacası, bu yolculuğun verili bir "an"ında bir "imgeyi durdurmak" yöntembilimsel bir indirgeme (yani bilinçli, açık ve alakalı) yoluyla gerçekleşir.

Belirli bir gösterge için, temsil edenleri, yorumlayıcıyı ve nesneyi belirleyebilir ve muhtemelen onları karakterize edebiliriz. Başka bir olasılık, belirli bir ürünün göstergebilimsel seyrini oluşturan çeşitli gösterge dizilerini belirlemek ve bir göstergenin bir bölümünün başka bir göstergenin bir parçasındaki çeşitli değişimlerini belirtmektir (örneğin, bir göstergenin yorumlayıcısı, onu takip eden bir göstergenin temsilcisi olduğunda).

Bir göstergebilimsel ürünün verili bir göstergesinin ya da küresel olarak bu göstergebilimsel ürünün aidiyet sınıfını (örneğin bir dizin olarak), yerel olarak belirleyebiliriz (örneğin, bir imge).

Belirli bir gösterge türünün niceliksel ve / veya niteliksel baskınlığına göre göstergebilimsel ürünlerin tipolojilerini oluşturabiliriz, örneğin: portredeki simge (resimsel, fotoğrafik, hatta edebi); gizem hikayelerindeki ipucu (örneğin, dedektif hikayeleri); Sembolist veya Hermetik şiirdeki sembol.

Türün göstergebilimsel durumunu ve ortaya çıkışının göstergebilimsel durumunu karşılaştırabiliriz: örneğin, işaret eden dizin normalde (tür olarak) bakılması gereken bir şeyin olduğuna dair bir ipucudur; ama akıllı adam aya işaret ediyorsa ve aptal adam işaret parmağına bakıyorsa, ipucu (bir olay olarak) bir tür belirsiz, gizemli sembol haline gelmiştir.

Yukarıda sunulan olasılıkları tekrar ele alabiliriz, ancak bu sefer göstergenin bölümleri veya gösterge tipolojileri ile değil, birincilik, ikincilik ve üçüncülük olan göstergebilimsel kategorilerle.

Açıkçası, genel olarak herhangi bir çözümleme türünde olduğu gibi, çözümlenen ögenin durumunu değiştirebilecek görelilik faktörleri de dikkate alınabilir ve alınmalıdır. Örneğin, bunlar: gözlemleyici özne; gözlenen öge; gözlem zamanı; ara tanımlı öğelerin içeriği. Kişi ya bir bakış açısından diğerine geçebilir (örneğin, gözlemleyen bir öznenin diğerine) ya da bir

faktörün bir durumundan aynı faktörün başka bir durumuna geçebilir (örneğin, aynı gözlemleyici özne dönüştürülebilir ve göstergelerin sınıflandırmaları muhtemelen buna göre değiştirilebilir).

Açıktır ki, her tür çözümlemeye olduğu gibi, betimleme aşaması sona erdiğinde, yorum aşamasına geçebiliriz. Özetle, yorumlama (1) nedensel ilişkilere (sebeup ve niyet, etki); (2) karşılaştırmalı ilişkilere (kimlik, benzerlik, karşıtlık, ötekilik, vb.); (3) duyusal ilişkilere (başka bir öğeyi varsayar veya bu tür öğeler birbirini dışlar) dayandırılabilir. Yorum ayrıca (4) birinci yaklaşım tarafından üretilen verileri yorumlamak için ikinci bir yaklaşımı da içerebilir (örneğin, psikanaliz bir izleksel çözümlemenin veya bir eyleyen çözümlemesi verilerini anlamlandırmak için kullanılacaktır). Son olarak, yorum artık çözümlemenin amacına değil, kullanılan yaklaşıma dayandırılabilir: (5) çözümleme sonuçları (veya sonuç-olmayanlar veya karışık sonuçlar, “ölçüm-sonuçlar”) doğrulamayı zorunlu kılar, yaklaşımın bir veya daha fazla kavramını (hatta tüm yaklaşımı) veya metodolojisinin bir veya daha fazla öğesini geçersiz kılmayı eklemeyi, silmeyi belirtmeyi vb. gerektirir.

Yorum, çözümlenen ürünün öğelerini birbirine bağlayarak - veya çözümlenen ürünün öğelerini diğer ürünlere bağlayarak - dahili olabilir. Temel olarak, açıklama ve yorum, özelliklerin varlığı/yokluğu, varlık/yokluk biçimleri, nedenleri ve etkileri (örneğin, çözümlenen ürünün anlamı üzerine) ile ilgilidir. Ayrıntılar için bkz. Hébert, 2014.

Louis Hébert

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: İÇERİK

Anlambirimsel çözümleme (fr. Analyse sémique)

Anlambirimsel çözümleme, anlamda (dilsel birimlerin anlamı ile ilgili bir disiplin) geliştirilmiştir. Burada Rastier'in yorumlayıcı anlambilimini ve onun gördüğü anlambilimsel çözümlemeyi sunuyoruz. Göstergebilimsel bir ürünün, örneğin bir metnin göstergebirimsel çözümlemesi, anlam öğelerini, (gösterilenin parçalarını), bunların gruplaşmalarını (yerdeşlikler ve anlamsal en küçük parçalar) tanımlamayı ve bu gruplandırmalar aralarındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlar (yerdeşlikler arasındaki varsayım, karşılaştırma vb. ilişkileri). Bir anlambirim tekrarlandığında, bir yerdeşliği oluşturur. Örneğin, "Som altından oyulmuş büyük bir Gemiydi / Direkleri bilinmeyen denizlerde masmaviye dokundu" (Émile Nelligan, "Altın gemi"), "Gemi", "direkler" ve "denizler" kelimeleri, diğer şeylerin yanı sıra, anlambirim / navigasyonu / oluşturur. Bu anlambirimin tekrarı bu nedenle yerdeşlik/ navigasyonu / oluşturur. Anlambirimsel en küçük parça, tek bir göstergebilimsel üründe en az iki kez birlikte meydana gelen iki veya daha fazla anlambirimin bir grubudur. Böylece, daha önce alıntılanan şiirde, anlambirim/ değerli / + / dağılım / 'dan oluşan bir anlambirimsel en küçük parçayı buluyoruz. En azından, geminin pruvasında "yayılan" Aşk Tanrıçası (tanrıça Venüs) "dağınık saçında", ayrıca denizcilerin "kendi aralarında tartıştıkları" geminin hazinelerinin geri alınmasında ortaya çıkmaktadır. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Giriş

Göstergebilimsel bir ürünün, örneğin bir metnin göstergebilimsel çözümlemesi, anlam öğelerini, yani anlam öğelerini, gruplamalarını tanımlamayı - yerdeşlikler, anlambirimsel en küçük parçalar (durumlar olmadan), durumsal anlambirimsel yapılar (en küçük parçalar dahil) ve anlamlar veya bunların grupları arasındaki ilişkileri belirlemeyi -varsayım, karşılaştırma,

bağlantılama (fr. connexion), bir sözcenin anlamsal sürekliliği (fr.allotopie) vb.- amaçlar. Anlambirimsel çözümleme anlambilimde (dilsel birimlerin anlamı ile ilgili bir disiplin) ve göstergebilimde geliştirilmiştir.

Anlambirimsel çözümleme birçok ilerlemeyi mümkün kılmıştır. Üçünde görelim. Anlambirimi hesaba katmak, kelimelerin (ve morfeplerin) "altından" kaymasını ve böylece çözümlemede kesinlik kazanmasını mümkün kılmıştır. Yerdeşliklerin ele alınması, geleneksel dilbilimdeki maksimum birlik olan cümle duvarının ötesine geçmeyi mümkün kıldı: aslında, aynı yerdeşliği çalışabilir ve genellikle bir cümleden diğerine geçebilir. Göstergebilimsel en küçük parçaları (tekrarlanan anlambirim grupları) hesaba katmak, anahtar kelimelerin ve sözlükselleştirmenin gücünden özgürleşmesini mümkün kıldı: gerçekten de herhangi bir dilde adı olmayan (sözcükselleştirme) içerik vardır (örneğin, Zola's *Meyhane* kitabında / malzeme / + / sıcak / + / sarı / + / yapışkan / + / zararlı / mevcut (Rastier, 1989: 167-170)).

Burada Rastier'in yorumlayıcı anlambilimini ve anlambirimsel çözümlemesini onun tasarladığı şekliyle sunuyoruz (Rastier, 1987, 1989, 1991, 1994, 1996, 2001, 2011; Hébert, 2009, 2017). Greimas ve Pottier'in öğrencisi F. Rastier tarafından kurulan **yorumlayıcı anlambilim**, Bréal ve Saussure'ün, ardından Hjelmslev'in, Greimas'ın, Coseriu'nun ve de Pottier'in çalışmalarının ardından geliştirilen Avrupa yapısal anlambiliminin "ikinci nesil" bir sentezidir. Bu anlambilimin bazı kavramlarını, metinsel olmayan tek-göstergeli ürünlerin (örneğin, bir heykel, bir imge) veya metinli veya metinsiz (örneğin, kelimelerle bir imge, bir dans müziği) çok-göstergeli ürünlerin çözümlemesine aktarmak mümkündür. → **Çokgöstergeli anlambirimsel çözümleme**

İlk olarak, yorumlayıcı anlambilimin ana kavramlarını sunacağız; daha sonra anlambirimsel çözümleme ile ilgili yöntembilimsel konuları tartışacağız.

Gösterge ve göstergenin bölümleri

Başlamak için, göstergenin bileşimine geri dönmeniz ve anlambirimlerin ve yerdeşlerin ne olduğuna dair kısa bir genel bakış vermeniz önerilir. **Gösterge, gösterene**, göstergenin biçimine (örneğin, harfler veya daha doğrusu gemi (fr.v-a-i-s-s-e-a-u) yazıbirim) ve **gösterilene**, gösterenle ilişkili anlamsal içeriğe (örneğin, "gemi" kelimesinin anlamı) ayrılır. Gösterilen **anlambirim**lere ayrılır (örneğin, gösterilen 'gemi' /navigasyon /, /somut/ vb. gibi anlamlar içerir). Bir **yerdeşlik**, aynı anlambirimin en az iki pozisyonda tekrarlanmasıdır. Örneğin, ""Som altından oyulmuş büyük bir Gemiydi / Direkleri bilinmeyen denizlerde masmaviye dokundu" (Émile Nelligan, "Altın gemi"), "Gemi", "direkler" ve "denizler" kelimeleri, diğer şeylerin yanı sıra, anlambirim / navigasyonu / oluşturur.

Sembolik Uzlaşım

Aşağıdaki tabloda görünen sembolik uzlaşım, örneğin, gösterge (kelime, sözlük) (1) "somut"; taşıdığı gösterilenden, (2) 'somut'; bu göstergenin göstereni, (3) somut, so-mut sembirimler ve s-o-m-u-t yazıbirimlerden oluşan; anlambirim (4) / somut / (örneğin 'bıçak') veya yerdeşlik(5) / somut/ (örneğin 'çelik bıçakta'); anlamsal sınıfın (7) // somut // ("ev", "kedi", "rüzgar" anlamlarını içerir). Sembol 6 ve 8 ile ilgili açıklamalar daha sonra verilecektir.

ÖGE	SEMBOL	ÖRNEEK
01 gösterge	« gösterge »	« su»
02 gösteren	göstergen	su
03 gösterilen	'gösterilen'	'su'
04 anlambirim ve yerdeşlik	/anlambirim/ ve/yerdeşlik/	/Işık/
05 durum	(DURUM)	(ERG)
06 Anlambirimsel en küçük parça (anlambirimler arasındaki ilişkiler durumlarla açıklanmadığında)	/anlambirim/ /anlambirim/	+ /karanlık/ + /olumsuz/
07 sınıf (özellikle anlamsal sınıf)	//sınıf/	//günün bölümleri// ('gündüz' ve 'gece'yi içerir)
08 yorumlayıcı yeniden yazma	yeniden yazma veya kaynak öge → yeniden yazma	su→ yüksek « yanlış » (doğru değil) → « yanlış » (tarım aleti) 'Kartal' → 'Amerika Birleşik Devletleri'

Tablo 14 - Sembolik uzlaşım

169

Anlamsal Bileşenler

Yorumlayıcı anlambilime göre, dört **bileşen** (fr.composante) metinlerin anlamsal düzeyini yapılandırır (içerik düzeyi, gösterilenler, ifadeye karşıtlık, gösterenler): **izleksel** (yatırım yapılan içerikler), **eytişimsel** (fr.dialectique) (bir metinde temsil edilen durumlar ve süreçler ve içerdikleri eyleyenler), **konuşmalı** (fr. dialogique) (kiplik değerlendirmeler, örneğin doğru: doğru/yanlış, duygulanımsal: olumlu/olumsuz) ve **yönlem** (fr.tactique) (içeriğin doğrusal konuları).

Bileşenler ikişer ikişer (örneğin izleksel ve eytişimsel), üçe üç veya dört etkileşimin tümünü deneyimler. Bir tür üç açıdan tanımlanabilir. Bir **tür**, bileşenleri ve bunların etkileşimlerini etkileyen, bu türe giren metinlerin üretimini ve yorumunu düzenleyen bir yükümlülükler ve yasaklar programıdır. Bir tür, bir metin türünün temelidir, programı soyut olarak gerçekleştiren (örneğin, sone türü) ve oluşumları bir metin sınıfını (yazılmış soneler kümesi) oluşturan bir modeldir. Polisiye romandan örnekler verelim; Aynı birimin farklı bileşenlerde ele alınabileceği akılda tutulacak, daha sonra söz konusu bileşene karşılık gelen açıdan görülecektir. Tema, masumiyet, suçluluk, suç, araştırmacı vb. içerik birimlerini tanımlar. Eytişimsel, süreçlerde veya eylemlerde (suç, soruşturma, suçun çözümü, ceza vb.) paydaş olan eyleyenleri (suçlu, mağdur, şüpheli vb.) tanımlar. Örneğin konuşmalıda, şüpheliler olası suçlular olarak belirtilecek, daha sonra gerçekten suçlu olarak belirlenenler dışında suçsuz

olarak belirtilecekler. Yönlüm, örneğin hikayenin bölümlerinin sırasını şu sırayla düzenleyecektir: soruşturma, çözüm, ceza.

İzleksel bileşen bu bölümde belirtilmiştir; konuyla ilgili bölümde konuşmalı bileşen; eytişimsel bileşen, konuyla ilgili bölümde; yönlüm bileşen, dizem ve kesitleme ve düzenleme bölümünde.

NOT: İFADE PLANI BİLEŞENLERİ

Rastier (2001: 249), ifade düzeyi (gösterenler) için bileşenleri dikkate alır: aracısız (fr.médiatique), dizemsel, bürünbilimsel tonlama (fr.prosodique-tonale) ve dağılımsal (fr.distributionnelle).

Anlamsal Basamaklar

Küçük anlam (fr.microsémantique), metnin alt seviyelerine (biçimbirimden sözlüğe), **anlamsal orta (fr.mésosémantique)**, ara seviyelere (işlevsel ifadeden döngüye, bu son seviye bir cümleyi aşabilir) ve **büyük anlam (fr.macrosémantique)**, üst seviyeye metnin seviyeleri (döngü içinde ve metne kadar) eklenir. Basitleştirmek gerekirse, bu üç aşama grubunun sırasıyla kelimeye, cümleye ve metne karşılık geldiğini söyleyeceğiz.

Tür/ oluşum, biçimbirim / sözlüksel birim, anlambirimcik / anlambirim

Anlamsal birimlerin iki durumu vardır. **Tür, oluşumları**yla az çok bütünsel olarak görünen bir birliktir; bu nedenle, "su fr.eau " veya " sevgi fr. aim- " ("sevmek" anlamında) biçimbirimlerinin ("dil'in sözlüğündeki") dil içeriği, farklı metinlerdeki oluşumları muhtemelen onunla anlam farklılıkları gösteren bir türdür. Örneğin, "katı su (fr.eau solide) "da "su", / katı / türünde olmayan yeni bir özellik içerir.

Minimal dilsel göstergeye **biçimbirim (fr.morphème)** denir. Bir **sözlüksel birim (fr.lexie)**, birkaç biçimbirimi bir araya toplayan kararlı bir işlevsel birimdir. Bu gruplandırma, eğretilmeli (fr.métaphorique) bir dil kullanmak için, yatay ve dikey veya yalnızca dikey olarak yapılır. Örneğin, sözlükbirimsel "su", sözde sıfır biçimbirimler (fr.morphèmes **dits zéro**) (yani sözlükte uygun gösteren olmadan), fiil çekiminin kişisini etkiler, dilbilgisel cinsiyet ve sayı, tanımlayıcı anlamlar / katı /, / sıvı / vb. içeren normal biçim "su" üzerine "üst üste gelir". Tersine, "geri iticilerde (fr.rétropropulseurs) ", eğer üst üste gelen sıfır biçimbirim varsa, yatay olarak dizilmiş beş normal biçimbirim de vardır ("Retro-pro-puls-eur-s"). Bir "normal" (sıfır olmayan) biçimbirimin, her biri farklı bir "yatay" konuma gelen bir veya daha fazla diğer (bağlı) biçimbirimle tamamen entegre olduğu zaman bağlantılı olduğu söylenir. Aksi takdirde, bir biçimbirimin özgür olduğu söylenir. Örneğin, "retro-pro-puls-eur-s" beş bağlantılı biçimbirime sahiptir ve "eau" serbest bir biçimbirime sahiptir. Serbest ya da bağlantılı biçimbirimlerin iki türü vardır: **sözlükbirim (fr.lexème)** ve **dilbilgisel biçimbirim**

(fr.**grammème**). Örneğin, "çiftçi (fr.agriculteur) ", "agri-" ve "-cult-" olmak üzere iki bağlantılı sözlüğe ve "-eur" bağlantılı bir dilbilgisine bölünebilir; "Portfolio (fr.portefeuille) ", "port-" ve "-feuill-" olmak üzere iki ilişkili sözlüksel birime bölünmüştür ve iki bağlantılı dilbilgisel biçimbirim "-e";" feu " yalnızca bir sözlüksel birimden oluşur (özgür, zorunlu olarak); "to" edatı, "ve" bağlacı, "şimdi" zarfı serbest dilbilgisel biçimbirim örnekleridir.

Sözlüksel birim, bir kelimeye (**basit sözlüksel birim (fr.lexie simple)**): "su fr.eau ", "çiftçi fr.agriculteur ", "yürümek fr. marcher ") veya birden fazla kelimeye karşılık gelir (tire ile bileşik sözlüksel birim (**fr.lexie composée**): "brendi (fr. eau-de-vie) "; karmaşık sözlüksel birim (**fr.lexie complexe**): "patates (fr.pomme de terre) "). **Sözcük**, birimleri bir boşluk veya kısa çizgi ile şekilsel olarak ayrılamayan, tamamen entegre bir biçimbirim grubudur. Sözcük, özellikle şekilsel gösterenlere göre tanımlanabilen bir birimdir: öncesinde ve ardından bir boşluk gelir; bu nedenle sözlüksel birimi tercih ediyoruz. **Anlambirimcik (fr.sémème)** bir ' biçimbirimin gösterileni ve **anlambirim (fr.sémie)** bir sözlükbirimin gösterilenidir.

NOT:ANLAMBİRİMCİK VE SÖZCÜK

Anlambirim çözümlemesi temsili basitleştirmek için, bir anlambirimciğe genellikle içinde görüldüğü kelime ile belirtilir (örneğin, 'bıçak fr.couteau' ve 'çatal fr. fourchette', anlambirimcik' cout- '(bakınız' bıçak fr.couteler ') ve 'bıçak-' (bkz. "çatal fr.fourche ")).

Üreysel gösterilen (fr.générique signifié), anlambirimciği (bir biçimbirimle gösterilir) ve anlambirimi (bir sözlükçe ile gösterilir) kapsar, fakat aynı zamanda biçimbirim ve sözlükle aynı düzeyde veya daha yüksek düzeylerde araya giren diğer anlamsal gruplaşmaları da kapsar: dizim (fr.syntagme), döngü (kabaca konuşmak gerekirse): cümleler), bölüm (örneğin, bölüm), tüm metin. Örneğin, tüm çözümleyici basamaklar için anlambirimsel en küçük parçalar (fr.molécules sémiques) vardır.

Anlambirimler ve Anlamsal Sınıflar

Anlamsal birimlerin gösterileni, **anlamlara** veya içerik özelliklerine bölünür. Anlambirimler belirli bir dile özgüdür (örneğin, 'otobüs'ü fr.autobus 'otomobilden fr.autocar ayıran anlambirim / şehir içi fr.intra-urbain/ ve / şehirler arası fr.inter-urbain/ bir Amazon dilinde bulunmaz). Üreysel bir anlambirim, anlambirimciğin anlambirimsel bir sınıfa üyeliğini not eder (anlambirimciklerden oluşan anlambirimsel bir dizi (fr.**paradigme sémantique**). Spesifik bir anlambirim (**fr.sème spécifique**), bir anlambirimciği aynı sınıftaki diğerlerinden ayırır. Bir anlambirimciğe ait belirli anlambirimler onun kavrambirimini (fr.sémantèm) oluşturur; onun genel anlambirimleri onun **sınıfını** oluşturur. Üç tür üreysel anlambirim vardır: **küçük üreyler (fr.microgénérique)**, **orta üreyler (fr. mésogénériques)** ve **büyük ürey (fr.macrogénériques)**. Üç tür anlambirimsel sınıfa karşılık gelirler: sırasıyla, (1) **anlam kümeleri (fr.taxèmes)** (minimal tanımlamalar arası sınıflar); (2) alanlar (fr.**domaines**) (toplumsallaştırılmış çevreyle (veya dış bağlamla bağlantılı), insan faaliyetinin alanlarına karşılık gelirler; sözlüklerin sözlükbilimsel göstergeleri iyi bir fikir verir, örneğin: *kimya* (kimya), *fizik* (fizik).)); ve (3) **boyutlar (fr.dimensions)** (karşıtlıklara göre gruplandırılmış daha yüksek genellik sınıfları, örneğin, // canlı // x // cansız //, // somut // x // soyut //, // insan // x// hayvan // x// sebze // vb.).

Örneğin, // çatal bıçak takımı // (mutfak eşyaları) anlam kümesinin üç anlamı vardır. Her biri küçük üreysel anlambirim / örtülü / içerir ve aynı anlam kümesinin diğer anlambirimlerinden belirli bir anlambirimcik ile ayırt edilir: / delmek / 'çatal', / kesmek / 'bıçak' ve / / içirmek 'kaşık'. Bu sınıflandırma // yiyecek// etki alanına dahil edildiğinden, üç anlambirimcik ayrıca orta üreysel anlambirim / yiyecek / içerir. Son olarak, üç anlam birim / cansız / gibi büyük

üreysel anlambirimleri tanımlayan ortak boyutlara ayrılır ("Cansız", hareket etmeyen veya ölü olanı değil, somut olan ve yaşamla donatılamayan şeyi, örneğin bir taşı belirtmek için kullanılır).

Bir anlam kümesi, anlam kümelerinin toplamından oluşan bir etki alanı içine alınır (Örneğin, anlam kümeleri// çatal bıçak takımı// ve // restoran personeli // // yiyecek // etki alanına dahil edilir). Bir boyut, alanları değil anlam kümelerini kapsar. Aynı anlam kümesi, birbirine zıt değilse, birkaç boyutla ilgili olabilir. (örneğin, anlam kümesi // çatal bıçak takımı // // cansız // ve // somut // boyutlarındadır), anlam kümesi // restoran personeli // canlı // ve / / somut/ boyutlarındadır //).

Ayrılmaz/ ilgili, edimselleştirilmiş/ sanallaştırılmış anlambirimler

Dil-türü anlambirimciğe ait olan anlambirimlere **ayrılmaz sanlambirimler (fr.sèmes inhérents)** denir ve bir **sanallaştırma (fr.virtualisation)** (nötralize etme) talimatı olmadıkça bağlam içinde edimselleştirilir (**fr.actuélisés**) (yani aktive edilirler). **İlgili anlambirimler (fr.sèmes afférents)**, yalnızca oluşum anlambirimlerinde, yani yalnızca bağlamda mevcut anlambirimlerdir. Sadeleştirerek, eğer bağlam içinde bir anlambirim varsa, o edimselleşmiştir diyeceğiz; normalde var olması gerekirken mevcut değilse, **sanallaştırılmıştır(fr.virtualisé)**.

Örneğin, "albino kuzgun"da, anlambirimcik türü 'kuzgun'da dilde bulunan ayrılmaz anlambirime / siyah / anlambirime-oluşum bağlamında sanallaştırılmıştır, çünkü bu karganın albino olduğunu söylüyoruz. Öte yandan ilgili anlambirim / beyaz / gerçekleşir. Edimselleştirme ve sanallaştırma kavramları, görebileceğimiz gibi, karşıt (örneğin, "kara güneş" (Nerval) gibi sözbilimsel figürleri açıklamak için özellikle yararlıdır. Ayrıca, bazı edimsel sanallaştırmalar olabilir. Örneğin, "çözünmez", "zehir" in ayrılmaz anlambirimciği değildir, ancak "çözünür zehir" de edimselleştirilmiş anlambirim /çözünür/ü, inkar ettiği/çözünmez/i varsayar. Anlambirimin /çözünmez/ sanallaştırılmış değil, gerçekleşmemiş statüsüne sahip olduğunu da düşünebiliriz.

NOT: EDİMSELLEŞTİRME DERECELERİ

Edimselleştirme dereceleri bilir (ve tartışmasız sanallaştırma). Böylece bir anlambirim belirgin olacak veya belirgin olmayacak (normal) veya ayrıntılı olacaktır. / Siyah / "Siyah karga uçar"da "karga"da fazlalık yapar, "Karga uçar"da "karga"da fazlalık yapmaz. Doğal / uçan / anlambirim, "Tünemiş karga" da hafifletilebilir. Sanallaştırma da şüphesiz derecelere sahiptir. Örneğin, "Kara Güneş"teki "güneş"teki / aydınlık / ögesinin sanallaştırılması tartışmalı bir şekilde göze çarpmaktadır.

NOT: BİR ANLAM BİRİMİN AYRILMAZ YA DA İLGİLİ OLDUĞU NASIL BELİRLENİR?

Aynı ada sahip bir anlambilimsel sınıf varsa (üreysel anlambilim) veya bu anlambilim, bir gösterileni bir anlam kümesi (belirli anlambilim) içindeki diğer tüm gösterilenlerden ayırt etmeye hizmet ediyorsa, anlambilimdoğasında vardır. Anlambilim / yumuşak tüylü/. 'Sohbet'in doğasında var mı? // yumuşak tüylü hayvanlar // dilinde anlamsal bir sınıf var mı? Muhtemelen hayır. Bu anlambilim, dilde bir ögeyi kendi anlam kümesi içinde ayırt etmek için mi kullanılıyor? İlk adım, "kedi"nin bulunduğu anlaam kümesinin tanımlanmasıdır. Muhtemelen // büyük evcil memelilerde //, burada 'kedi' ve köpek '(ve belki tavşan') bulunur. Bu anlamsal sınıfın tutarlılığı, anlam kümesi içindeki bulunma durumları ile belirlenir. Bir kaç çocuğa söylendi: "Bir köpek istiyorsun, ama sana bir kedi vermeyi tercih ediyoruz" mu yoksa tam tersi mi? Sonra insan, "kedi"yi "köpek"ten ayıracak anlambilimi / yumuşak tüylü / olup olmadığını merak ediyor. Cevap hayır./ Yumuşak tüylü / bu nedenle belirli bir ilgili bir anlambilimdir.

Lehçe, sosyal lehçe, bireysel dil

Bir metnin anlamı, üç sistemin etkileşiminden kaynaklanır: (1) **lehçe** veya işlevsel dil (tarihsel dilin aksine); (2) **sosyal lehçe**, bir dilin kullanımı ve (bir sosyal grup yerine) bir türe veya söyleme özgü diğer normlar ve (3) **bireysel dil**, bir dilin, bir sosyal lehçeye ve bir sözcüleyiciye özgü diğer normların kullanımı. Örneğin, Baudelaire'in metinlerinde, melankoliye, kadına ve doğaya bağlı anlambilim/ negatif / sırasıyla lehçeden, sosyal lehçeden ve bireysel dilden türemiştir: melankoli, tanımı gereği, dilde zaten küçümseyici bir kelimedir; kadınların itibarsızlaşması o zamanlar özellikle edebi söylemde yaygındı; doğanınki daha kişiseldir. Anlambilim /olumsuz / durumu üç durumda değişir: sırasıyla ilkinde doğal, ikincisinde sosyal lehçeye ait ilgili ve sonuncusu bireysel lehçeye ait ilgili anlambilim. Tüm ilgili anlambilimlerin mutlaka sosyal lehçeye veya bireysel dile ait olmadığına dikkat edin. Örneğin, "mavi duvar"da "duvar"daki anlambilim/mavi/ilgili ne sosyal lehçeye ne de bireysel dile aittir; bağlamsal ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Sistemsel düzeyler olarak, **metinsel** (lehçe, sosyal lehçe, bireysel dil ve metne özgü diğer normların kullanımı) ve **metinsel olmayan dil** (bir metnin sistemsel olmayan bölümü) ve yine diğer seviyeleri eklemek mümkündür. → **Göstergebilime giriş.**

Mecazi / sembolik bağlantılar

Anlambilimler (veya anlambilim grupları) arasında iki tür bağlantı mümkündür. **Mecazi bağlantı**, aynı metinde bulunan iki anlambilimi mecazi bir karşılaştırmada birbirine bağlar. **Sembolik bağlantı**, yalnızca biri metne ait, diğeri ise metnin "okuma"sına ait olan iki anlamı birbirine bağlar: "Kartal Ayı'yı öldürdü" politik beyanında | "Amerika Birleşik Devletleri" | ve

'SSCB' | sırasıyla 'Kartal' ve Ayı'nın yeniden yazımlarıdır ve yalnızca okumaya aittir. Bir bağlantıda, iki bağlantılı anlambirimciğe en az bir uyumsuz (üreysel) anlambirimciğe ve en az bir özdeş (spesifik) anlambirimciğe sahiptir. Dolayısıyla, "Bu Kadın Bir Çiçektir"de mecazi bağlantı, / insan/ "kadın"da ve / sebze / "çiçek"te uyumsuz anlambirimleri içerirken / güzellik / her iki anlambirimde de bulunur.

Yerdeşlik (fr. Isotopie)

Aynı anlambirim bağlamında yineleme - doğal mı yoksa ilgili mi olduğuna bakılmaksızın - bir yerdeşlik kurar. **Yerdeşlikler**, yalnızca onları oluşturan anlambirimin adıyla (örneğin, / cansız /, / din /) değil, aynı zamanda ilgili anlambirimin spesifik / küçük-, orta-, büyük üreysel türüyle de ayırt edilir. Bu nedenle, "Bıçağı sadece bezelye toplamak için kullanırım" cümlesi özellikle, 'bıçak' ve 'bezelye' anlamlarını bütünleştiren, dizinleştiren yerdeşlik (orta üreysel) / yiyecek / içerir. Öte yandan, 'bıçakta' ayrılmaz özel anlambirimi / kesmek / sanallaştırır ve orada ilgili özel anlambirimi / almak / gerçekleştirir.

Yerdeşlik, bu yerdeşliği tanımlayan anlambirime sahip gösterilenler arasında bir denklik ilişkisi üretir. **Anlamsal süreklilik (fr.allotopie)**, tam tersine, uyumsuz anlamlar (örneğin, "kara kar" da) içeren iki anlam (veya örneğin bir sözcük grubu, bir sözlükbirim) arasında dizinlenen karşıtlık ilişkisidir.

Anlam (fr.Sens), anlamlama (fr.signification), yorumlama (fr.interprétation) ve okuma (fr.lecture)

İster ayrılmaz ister ilgili olsun, bağlam içinde güncellenen anlamlar kümesi bu birliğin **anlamını** tanımlar. **Anlamlama**, dilde bağlam dışında tanımlanan bir birimin (doğal) anlambirimler kümesidir. Örneğin, "albino karga"da ilgili anlambirim / beyaz / bu bağlamda "karga" anlamının bir parçasıdır; ancak, anlambirim / beyaz /, anlambirim / siyah /dan farklı olarak, karganın anlamının (bağlam dışı) bir parçası değildir.

Yorumlama, bir metnin (sözlü veya yazılı) veya bu metnin bir bölümünün anlamını belirleyen bir işlemdir. **Okuma** onun ürünüdür. Yorumlayıcı izlem (**fr.parcours interprétatif**) bir dizi işlemdir, "Bir bölüme veya bir metne bir veya daha fazla anlamın atanmasına izin veren bir işlem zinciri, bir izlem metnin ve türünün yorumbilgisel istenileni tarafından yönetilir (Rastier, yayınlanmamış, 2012) **İçsel yorumlama (fr.interprétation intrinsèque)**, metinde veya bölümün mevcut olan anlambirimi vurgular ve ya **betimleyici okuma (fr.lecture descriptive)** ya da **yöntembilimsel indirgemeci okuma (fr.lecture réductive méthodologique)** verir (yani bilinçli olarak, açıkça ve iyi nedenlerle sınırlıdır). Dışsal yorumlama (**fr.interprétation extrinsèque**), bilinçli veya bilinçsiz olarak, anlambirim ekler (**üretken okuma (fr.lecture productive)**) veya yanlışlıkla onları ihmal eder (**indirgeyici okuma fr.lecture réductive**).

Yorumlayıcı

Bir **yorumlayıcı** (**fr.interprétant**), metnin veya **çevresinin** (**fr.entour**) (dış bağlam) bir ögesidir ve anlamsal bir ilişki kurmayı, yani nihayetinde en az bir anlamı gerçekleştirmeyi veya sanallaştırmayı (veya belirginlik derecesini değiştirmeyi) mümkün kılar. "Albino karga"da, anlambirim /siyah/'ın sanallaştırılmasını ve "karga"da anlambirim/beyazın/gerçekleşmesini haklı çıkarmak için yorumlayıcı, gösterilen "albino"nun varlığıdır. Başka bir örnek, sessel gösterenlerin (eşseslilik) kimliği, sahte adanmış Tartuffe'nin " göğsünü ört [→ | aziz |] örtün"deki ortaüreysel anlambirimleri / dini / ve / cinselliği / eşzamanlı olarak gerçekleştirmeyi mümkün kılar. (Moliere). **Argüman geliştirme yöntemleri** (**fr.topos**) (çoğul olarak "topoi"), yorumlayıcı anlambilim çerçevesinde, bir sosyal tutamak yorumlayıcıdır, yani bir sosyal lehçe içinde tanımlanır, genellikle bir belitte (**fr.axiome**) formüle edilir (örneğin, çevresel faktörlerde: *kırsal kesim şehre tercih edilir*).

Yeniden yazma (fr.Réécriture)

Yeniden yazma, $X \rightarrow | Y |$ türünden bir yorumlayıcı işlemdir; bununla bir veya daha fazla göstergeyi, göstereni, gösterilene bir veya daha fazla farklı gösterge, gösteren, gösterilene yeniden yazarız. Kaynak-birim (X) nesne-metne ve hedef-birim (Y) onun okumasına aittir (her ne kadar kaynak-metinde karşılıkları olabilirse de). Pratik bir bakış açısından, yeniden yazma, özellikle eşsesliler söz konusu olduğunda, çözümlemenin hedeflediği öğeyi açıkça belirtmeyi mümkün kılar (örneğin, 'yanlış' | 'tarım aracı' | ve 'yanlış' | 'hatalı' |) ve sembolik bağlantılar.

Anlambirimsel en küçük parça (fr.Molécule sémique)

Anlambirimsel en küçük parça, iki veya daha fazla (spesifik) eş akımlı (birlikte birkaç kez meydana gelen) bir gruptur. Nelligan'ın "Altın Gemi" adlı şiirinde, anlambirim / değerli / + / dağılımdan oluşan anlambirimsel en küçük parçayı buluruz. En az üç kez görünür: geminin pruvasında "dağılan" güzel *Cyprine d'Amour'un* "darmadağınık saçında", ayrıca denizcilerin "savaştığı" geminin hazinelerinin geri alınmasında . Bu en küçük parça, kendisini kısmen kaplayan, / değerli / + / özeklenme fr (concentration) / yapılmış ve Kli'nin "katı altın"ında ve hatta aşağı inen "aşırı güneş"te bulunabilen bir diğerinin karşıtıdır.

Model en küçük parça (tür) ile görünümleri (oluşmaları) arasında ayırım yapmalıyız. Türe ait anlambirimsel en küçük parça ve oluşuma ait anlambirimsel en küçük parça arasında ayırım yapmak için sırasıyla **anlambirimsel en küçük parçayı** (daha sonra sınırlı bir anlam kazanan terim) ve **karmaşık anlambirimsel en küçük parçayı** kullanmak mümkündür. Tüm oluşumlar, tür parça ile aynı sayıda anlambirime sahip olmak zorunda değildir. Örneğin, en küçük parça / beden / + / değerli / + / dağılım / ifadesinin yukarıda sunulan üç görünümü için geçerli olduğunu düşünebiliriz, üçüncü görünüm hazinelerden beri model parçayı daha az temsil etse bile (mecazi olarak olası bir anlam hariç).) insan vücudu ile ilgili değildir.

Olayların türlüğündeki (veya tipikliğindeki) çeşitler, en küçük parçanın belirginliğindeki (varlığının yoğunluğunda, gerçekleşmesindeki) çeşitler olarak yorumlanabilir. Oluştugu anda bir anlambirimsel en küçük parçanın oluşumunu, tam veya kısmi bakımını ve muhtemelen çözünmesini incelemek mümkündür.

Özellikle, büyük göstergebilimsel lehçenin birimi olan bir **eden, eyleyenler** olarak adlandırılan orta göstergebilimsel düzeydeki oluşumlarında sözcükselleştirilmiş bir anlambirimsel en küçük parçadır (Greimas'ın eşesli kavramıyla doğrudan bağlantısı olmadan). Örneğin, La Fontaine'in " Ağustos böceği ve karınca fr. La cigale et la fourmi " oyunundaki 'ağustos böceği' eyleyeni, aşağıdaki olaylarda yönlem görünüm sırasına göre görünür: 'Ağustosböceği', 'kendisi', 'o', 'onun', 'o', 'ben', 'o', 'hayvan', 'sen', 'bu ödünç alan', 'ben', 'sen'. Bir eyleyen, olası varlıkların sınıflarını tanımlayan belirli bir saf varlıkbilim sınıfıyla sınırlı değildir: insan, nesne, kavram, tümsorumcu vb. olabilir.

Bir **yerdeşlik demeti (fr.faisceau isotopique)** , aşağı yukarı aynı birimleri dizineleyen bir yerdeşlik grubudur (en iyi çözümleme seviyesinde, aynı anlambirimler). Dizinlenmiş en küçük parça, bir yerdeşlik demeti (spesifik) üretir.

Anlambirimler arasında ve tanımladıkları yerdeşlikler arasında çeşitli ilişki türleri mümkündür, örneğin: karşıtlık; onay; basit varsayım (bir anlambirimin varlığı, diğerinin varlığını içerir); karşılıklı önvarsayım (bir anlambirimin varlığı, diğerinin varlığını içerir ve bunun tersi de geçerlidir); karşılıklı dışlama (iki anlambirim aynı anda görünemez); mecazi karşılaştırma (bir yerdeşlik karşılaştırmalı ve diğer karşılaştırma, örneğin sırasıyla / kuş / ve / şair / , Baudelaire'in "albatros"unda); vb. → **İlişkiler**. Yerdeşlikler genellikle karşıtlıklar halinde gruplandırılabilir (örneğin: / hayvan / vs / insan /). Bu karşıtlıklar onaylatmalara katılabilir (örneğin, böyle bir metinde, / yaşam / olacak / ölüm // insan // hayvan / ne olacak). Bir onayın aynı "tarafının" öğeleri (burada / yaşam / ve / insan / , diğer yandan / ölüm / ve / hayvan /), karşılıklı olarak varsaydıkları bir grup anlambirim ve yerdeşlik oluşturur. (yaşam / ve / insan / en küçük parça oluştururken / ölüm / ve / hayvan / başka bir en küçük parça oluşturur). Onayın her bir "taraf" böylece bir anlambirimsel en küçük parçayı ve en küçük parçanın karşısında yerdeşlik bir tarafı ve diğer tarafı tanımlar. Ancak, tüm parçalar ve demetler mutlaka bir onayın parçası değildir. Bir anlambirimsel parça olduğunda bunun nedeni, bu parçayı oluşturan anlambirimlere karşılık gelen yerdeşliklerin, yerdeşlik demeti adı verilen bir yerdeşlik grubu oluşturmasıdır; bu yerdeşlik dizineleme, aynı gösterilenleri aynı anda entegre etme ve böylece parçayı üretme eğilimindedir.

Anlambirimsel en küçük parça (ve karışık en küçük parça) sadece spesifik anlambirimlerden oluşur. Ancak tanımını genişletebilir ve üreysel anlambirimleri hesaba katmayı mümkün kılabiliriz. Ek olarak, bir grup anlambirim(ler)e ve eş zamanlı olaylara sahip olduğumuzda (örneğin, / insan / + (ERG) veya "evlenmek ve okumak"daki "kılıcı") "**yarı halli en küçük parçadan (fr. molécule sémicocasuelle)**" dan bahsedebiliriz.

Anlamsal Durum (fr.Cas sémantique)

Anlambirimler ve durumlar gösterilenlerin iki bileşenidir (yukarıda görülen dört anlamsal bileşenle karıştırılmamalıdır). Sayıları sınırlı olan anlamsal durumlar evrensel, yöntemin ilkelleridir (ve gerçeğin değil). Bir anlambirim gibi, bir vaka ayrılmaz / ilgili ve eyletisişleşmiş / sanallaştırılmış olacaktır, ancak genel veya özel olduğu söylenemez gibi görünmektedir. Anlamsal durumların gösterilenin parçalarının tipolojisine entegre edilmesi, aynı gösterilende bulunan anlambirimleri (tür: anlambirim 1 - durum - anlambirim 2'nin) yapı içinde organize etmeyi ve içeriğinin basit bir şekilde kurulmasının ötesine geçmeyi mümkün kılar. (tür: anlambirim1 + anlambirim 2). Anlambirimler daha sonra durumlarla birbirine bağlanan öğelerdir. Bu anlambirimsel yapı tekrarlanırsa, o zaman anlambirimsel en küçük parça olur.

İstisnalar olmaksızın, yorumlayıcı anlambilim, temel olarak aşağıdaki anlamsal durumları kullanır: (1) ACC (belirtme fr. accusatif): bir eylemin etkilenemi; (2) ATT (nitelik fr. attributif): ayırtkan; (3) BÉN (faydacı fr. bénéfactif): bir şeyin yararları; (4) CLAS (sınıfsal fr. classitif): bir öge sınıfına ait; (5) COMP (karşılaştırmalı fr. comparatif): karşılaştırma; (6) DAT (yönelme fr. datif): bir iletimi olan varlık; (7) ERG (etkileme durumU fr. ergatif): bir eylemin aracı; (8) SON (final): amaç; (9) INST (araçsal fr. instrumental): kullanılan araçlar; LOC (konumcul fr. locatif): mekansal (10) (LOC S) veya zamansal konum (11) (LOC T) ; (12) MAL (zararlı fr. "maléfactif "): bir şeyden olumsuz etkilenen varlık; (13) (HOL) (bütünsel fr. holitif): parçalara ayrılmış her şey; (14) RES (sonuç fr. résultatif): sonuç fr. résultat, sonuç fr. conséquence; TYP (tipik fr. typitif): bir oluşum tarafından gösterilen tür. Çözümlemenin amaçlarına ve çözümlenecek derlemin özelliklerine bağlı olarak durumları belirleyebilir (örneğin ayrılış konumu ve varış konumu) ekleyebilir, çıkarabilir, silebiliriz.

Örneğin, bir kadının güzel olduğunu söylemek şu anlamsal yapıyı ima eder: anlambirim/ kadın / ve / güzellik / bir nitelik durumu (ATT) ile bağlantılıdır. Örneğimizde, anlambirim / değerli / + / dağılım /, niteledikleri şey, yani / saç /, / Cyprine /, / hazineler / ile bir nitelik bağlantısıyla bağlanır. Başka bir örnek, 'öldürmek' dilindeki anlambirim türü kesinlikle anlambirim / cansız / ve / canlıyı içeren bir süreci kapsar, ancak bunlar etkilemeli durumun alternatifleridir (hangi öldürmeler canlı veya cansız olacaktır) ve yalnızca ikincisi belirtmede bulunur (öldürülen şey, tanım gereği canlıdır; ancak / canlı / bağlam içinde sanallaştırılabilir ve / cansız / (veya en azından / cansız /) ile değiştirilebilir, örneğin " Zamanı öldür " ifadesinde).

NOT: ANLAMBİRİMLER VE DURUMLARIN YERDEŞLİĞİ

Prensipte, anlambirimlerin yerdeşliği ile durumların yerdeşliği arasında ayırım yapılabilir. Aslında yerdeşlik kurmak, bilinçli ya da bilinçsiz, açıkça ya da açık değil, durumları hesaba katmaktır. Gerçekte, biz sadece filan anlambirim değil, filanca durumla belirtilmiş anlambirimi, yani nihayetinde bir anlambirim ve bir kılıftan oluşan yarı-hall en küçük parçayı arıyoruz. Yani büyük üreysel yerdeşlikler / canlandırmak / (canlı) ve / cansız /dır. Kendiliğinden, ikinci yerdeşlikte gösterilen "cam" ı indekslerdik. Ancak cam bir insana, dolayısıyla bir canlıya yönelik değil midir? Başka bir deyişle, gerçekte, niteçli durumdan (ATT) ve anlambirim / canlı / veya / cansızdan / ve son durumdan (END) yapılmayan, önerilen amacı temsil eden bir yarı-hall en küçük parça arıyoruz ve anlambirim / canlı / veya / cansız /. İlk durumda, "cam" yerdeşliğinin dışında tutulur; ikincisinde yer alır.

Örneğimiz belki aşırıdır: anlambirim/canlının/sonuçta bizim sözümlerde olduğu kesin değildir; ancak biz sadece durum endişelerinin yerdeşlik ve parçasal çözümlemesinde asla eksik olmadığını göstermek istedik. Bununla birlikte, iki çözümleyici olasılık daha sonra açılır: 1. İlgili bir anlambirimsel tekrarın olması için (bir yerdeşlik veya bir en küçük parça için), anlambirimsel kimliğe bir durum kimliği eşlik etmelidir. 2. Anlambirimsel kimlik, ilgili bir anlambirim oluşturmak için yeterlidir.

Anlamsal yazıbirim (fr.Graphe sémantique)

Anlamsal yazıbirimler (fr.graphes sémantiques) (Sowa, 1984'ten esinlenerek), anlamsal yapıların, yani anlamlar ve onları birleştiren durumların görsel temsiline izin veren bir biçimciliktir. Durumlar daha sonra **düğüm**lerde (fr.nœuds) oluşturulan anlambirimleri (örneğin edenler) bağlayan bağlantılardır. Anlamsal yazıbirimler iki formatta olabilir: önermesel ve (uygun şekilde) yazıbirim. Önermesel, "metinsel" biçimde, bağlantılar köşeli parantez içinde ve düğümler parantez içinde görünür. Örneğin, yukarıda bahsedilen yapı şu şekilde temsil edilebilir: [canlı] veya [cansız] ← (Etkilemeli durum) ← [ÖLDÜRMEK] → (Belirtme) → [canlı]. Uygun yazıbirim biçiminde, genellikle sırasıyla eliptik daireler ve dikdörtgen kartuşlar kullanılır. Anlamsal yazıbirimin her iki biçiminde de oklar, düğümler arasındaki ilişkinin yönünü gösterir. → **Anlamsal yazıbirimler.**

Durağan/ devingen bakış açıları

Anlamsal çözümleme, durağan bir bakış açısı benimseyebilir ve metnin belirli bir noktasında (kelimelerin dizilişinde, hikayedeki eylemlerin dizisinde, vb.) anlamsal bir 'durumu' tanımlayabilir veya tam tersine devingen bir bakış açısı alabilir ve örneğin, birimlerin (örneğin anlambirimsel en küçük parçaların) nasıl birbirine bağlandığını, ortaya çıktığını, yoğunluk kazandığını, sürdürdüğünü veya dönüştürdüğünü, yoğunluğunu kaybettiğini, "alçalma" ile veya onsuz nasıl kaybolduğunu gösterir.

Devingen bakış açısı (fr.perspective dynamique), özellikle yorumlayıcı anlambilim tarafından önerilen **biçimbilimsel anlambilim (fr.morphosémantique)** yaklaşımında kullanılır. Bu yaklaşımda, anlambirimsel en küçük parçalar (özel anlambirim gruplarından oluşur), üreysel yerdeşlikleri oluşturan **anlambilimsel arka planlar (fr.fonds sémantiques)** üzerinde konuşlandırılan **anlambilimsel formlardır (fr.formes sémantiques)**. En küçük parçalar bu nedenle, üzerine "buldukları" üreysel "sürekli" yerdeşliklerle çelişen süreksiz öğelerdir. Formlar arka planın zıtlıkla, arka planlar ise şekillerin zıtlıkla algılanmasını sağlar.

Biçimbilimsel anlambilim, fiziksel algıya benzer bir **anlambilimsel algı (fr.perception sémantique)** hipotezine dayanır (örneğin, bir resmin arka planında bir figürü, yani bir şekli tanımamıza izin verir). Daha genel olarak, **fiziksel algı (fr.perception physique)** (örneğin, gösterenlerle ilişkili fiziksel uyaranların algısı), **göstergebilimsel algı (fr.perception sémiotique)** ve **temsili algı (fr.perception représentationnelle)** (zihinsel imgelerin algısı) arasında ayırım yapabiliriz. Göstergebilimsel algı, anlamsal algı (içerik düzlemini oluşturan gösterilenlerle bağlantılı olan) ve **dışavurumcu algı (fr.perception expressive)** (gösterenlerin oluşturduğu ifade düzlemiyle bağlantılı olan) olarak ikiye ayrılır.

Anlamsal çözümleme örneği

Ayrılan alanda yorumlayıcı anlambilimin olası uygulamalarına genel bir bakış sunmak imkansızdır. Burada bu önemli Quebecli yazar Hubert Aquin'in bir romanının başlığının kısa bir anlamsal çözümlemesini yapacağız: Neige noire (1978).

'anlambirimcik' anlambirim	'Kar'	'siyah'	/yerdeşlik/	En küçük parça (yerdeşlik demeti)
/yağış/	Doğal küçük üreysel güncel anlambirimcik	Ø	Ø	
/renk/	Ø	Doğal küçük üreysel güncel anlambirimcik	Ø	
/beyazlık/	doğal spesifik sanallaştırılmış anlambirimcik	Ø	Ø	
/karanlık/	İlgili spesifik gerçekleşmiş anlambirimcik (nitelik)	doğal spesifik gerçekleşmiş anlambirimcik	Spesifik yerdeşlik /karanlık/	En küçük parça /karanlık/
/esenliksiz/	İlgili büyük üreysel gerçekleşmiş (belirgin) anlambirimcik	İlgili büyük üreysel gerçekleşmiş anlambirimcik	Büyük üreysel yerdeşlik /esenliksiz/	+ /desenliksiz/

Tablo 15 - Bir Hubert Aquin romanının başlığının anlamsal çözümlemesi

Biraz detay verelim.

'Kar' anlambirimi bağlam dışı (dilde) özellikle doğal küçük üreysel düzeyde / yağış / ('kar', 'yağmur' vb. anlamlarını içeren // yağış // sınıflandırmasına atıfta bulunur) ve ayrılmaz doğal anlambirim / beyazlık / (bu, örneğin, "kar" ve "yağmur"u kendi anlam kümesi içinde ayırt eder). Bağlamda, ikinci anlambirim yeterlilik etkisiyle sanallaştırılır: karın siyah olduğu söylenir; bağlantılı olarak, aynı nedenle, ilgili anlambirim / siyahlık / orada gerçekleşir.

'Siyah' anlambirime, bağlam dışı özellikle, 'siyah', 'beyaz' gibi anlambirimler içeren, doğasında bulunan küçük üreysel anlambirime / renk / (// renkleri // (daha doğrusu // tonlar //) anlam kümesinde atıfta bulunur), vb.) ve ayrılmaz özel anlambirim / siyahlık / (ki bu, örneğin, "siyah" ve "beyaz"ı kendi sınıflandırmaları içinde ayırt eder) içerir. Bağlamda, bu anlambirimlerin her ikisi de eyletisilleşir. Anlambirim / siyahlık / kar 've siyah' olmak üzere iki farklı gösterilende gerçekleştiği için bir yerdeşlik / siyahlık / kurulumu.

Başlık bir argüman geliştirme yöntemine, siyahı esenliksiz, zararlı bir unsur yapan edebi (edebi olmayan) bir sıradanlığa atıfta bulunur (bunu örneğin Nerval'de buluruz: "kara güneş", "kara nokta"). Bu nedenle büyük üreysel/ esenliksiz / ilgili anlambirim 'siyah' olarak gerçekleşir (bir argüman geliştirme yöntemi, sosyal lehçe birim tarafından gerçekleştirildiği için anlambirimin sosyal lehçesel ilgili olduğu söylenebilir).

Kar siyah dendiği için aynı anlambirim "kar"da gerçekleşmiş olarak bulunur; fakat 'kar' anlambiriminin kendisi, ilgili / esenliksiz / anlambirime ait bir yöntem sayesinde potansiyel bir taşıyıcıdır: bu nedenle iki anlambirim karşılıklı olarak güçlenir ve bu nedenle belirgin hale gelir; iki anlambirim birbirinin yorumu olarak hizmet eder. Bununla birlikte, belirginlik, vurgulama etkisinin, nitelemenin tam da uyumu sayesinde, her şeyden önce maddi olanın yararına yapıldığını düşünüyoruz (gerçekleştirmeler prensipte her zaman sıfattan isme doğru yapılır). Anlambirim / esenliksiz / iki farklı gösterilende gerçekleşerek, bir yerdeşlik/esenliksiz / oluşur. Bu büyük üreysel anlambirim // esenlikli // boyutun karşıtı // esenliksiz // boyuta atıfta bulunur (bu anlambirimlerin özel anlambirimler veya kiplikler olduğu da düşünülebilir).

NOT: BAŞLIĞIN DİĞER ANLAMBİRİMLERİ

Diğer anlamlar, elbette, başlıkta, özellikle / kadın / (bkz. Aquin'in günlüğünde (Aquin, 1995: XXXIV'te alıntılanmıştır): "kadınsı gece", "belirsiz kadın", "kadın siyahtır", vb.) ve / edebiyat / (özellikle Neige Noire gibi, erotizm ve dini gönderimlerle karakterize edilen "kara roman" a bakınız). Bu başlığın anlamını tüketmeden, çok olası bir sembolik bağlantıyla bitirelim. Bildiğimiz gibi "kar" göstergesi "kokain tozu"nu (Le petit Robert) gösterebilir. Eşsesli oyun doğru olsaydı, sembolik bağlantı, bir yanda, ayrılmaz orta üreysel anlambirimler / meteoroloji / ve / uyuşturucu bağımlılığı / (ve / veya içsel küçük üreysel anlambirimler / çökeltme / ve / toz haline getirilmiş ilaçlar / arasındaki karşıtlığa dayanacaktı.) sırasıyla 'kar' ve 'kokain' | ve diğer yandan, kendilerine özgü ayrılmaz anlambirimleri / beyazlık / (şüphesiz başka özdeş özel anlambirimler vardır) arasındaki kimlik. Akrabalarına göre, "Aquin, gençliğinden beri özgürce deneyimlenen uyuşturuculara (özellikle amfetaminlere) alışmıştı [...], 'dinamizmini' sürdürmek için" (Aquin, 1995: 175). 1963'te intihar girişiminin gerektirdiği üç aylık hastanede yatışı sırasında detoksifikasyon geçirdi (Aquin, 1995: 202). Çalışmalarının birçoğunda (örneğin, Sonraki bölüm ve "Tekrar 11 Nisan") ve önemli bir yerdeşlik / uyuşturucu-ilaç / buluyoruz, Siyah kar'da (1978: 262) Linda şöyle diyecek: "Sanki ilahi bir zehirle sarhoş oldum..."

Anlamsal çözümleme metodolojisi: anlamsal tablolar

Anlamsal çözümlenmeleri kolaylaştırmak için üç tür anlamsal tablonun kullanılmasını öneriyoruz.

1. Çözümlemenin buluşsal, keşif aşamasında, mevcut anlambirimleri veya yerdeşlikleri özet olarak belirleyerek veya türlere, dönemlere ve yazarlara göre hipotezler formüle ederek başlarız (örneğin, yerel bir metinde: yerdeşlikler / kırsal / , / şehir / , vb.). Sezgisel tablo, bu ön bulguları not etmeyi mümkün kılar.

Gösterilenin Nosu	Göndergenin nosu (kelime, yön, satır, sayfa, vb.)	Gösterilen	ANLAMBİRİM	GEREKÇE
1	v1	'gösterilen 1'	/X/, /Y/	
2	v1	'gösterilen 2'	/Y/	
3	v1	'gösterilen3'	/X/	

Tablo 16 - Sezgisel anlamsal tablo örneği

Anlambirimin ve dayandığı yerdeşliğin adlandırılması özellikle önemlidir. Özellikle genellik/özelliik derecesi üzerinde oynayarak, nicel ve nitel anlamda en zengin çözümlemeyi verecek ismi elimizde tutacağız. (örneğin, / eylem // hareket // dans // vals / veya tam tersi). Her gösterilen birkaç anlambirim içerdiğinden, çözümleme için kullanılan birkaç yerdeşlikte veya hatta iki uyumsuz yerdeşlikte bulunabilir.

2.Çözümlemenin katı analitik aşamasında, diğer anlambirim veya yerdeşliklerle sürdürdükleri ilişkilerde kendi içinde ilginç olan (örneğin, bir romantizm romanında bir yerdeşliğin / uzayın / uzayın varlığı) bazı anlambirimleri veya yerdeşlikleri koruruz. Analitik tablo, metindeki belirli bir anlambirimin eyletiselleşmesini not etmeyi mümkün kılar. Detaylı olarak hesaba katmak istediğimiz yerdeşlikler olduğu kadar çözümleyici tablo üretiriz (+: eyletiselleşmiş anlambirim; -: sanallaştırılmış anlambirim, yani yansız, /siyah / "albino karga" gibi).

GÖSTERİLEN	ANLAMBİRİM /X/	GEREKÇE
'gösterilen 1'	ayrılmaz	
'gösterilen 2'		
'gösterilen 3'	ilgili	

Tablo 17 - Çözümleyici anlamsal tablo örneği

NOT: SINIRLAMA KRİTERLERİ

Tabloları ve çözümlemeyi basitleştirmek için, örneğin serbest dilbilgiselbirimlerin tamamını veya bir kısmını reddederek metodolojik sınırlama kriterlerine başvurabilirsiniz (edatlar, zamirler, bağlaçlar, zarflar, makaleler, niteleyici olmayan sıfatlar). Ayrıca, çözümlenen metnin tüm gösterilenlerini tabloya dahil etmek yerine, çözümleme için tutulan yerdeşliklerden yalnızca birinde veya diğerinde dizinlenen gösterilenler tutulabilir (seçilmiş bir yerdeşlik üzerinde dizinlenmeyen bir yorumun konusu olacak gösterilenler dahil). Bu, daha uzun metinler için kullanışlıdır.

3. Bireşimli tablo, tutulan farklı yerdeşliklerdeki gösterilenlerin dizinlenenleri karşılaştırmayı ve böylece en küçük parçaların, yani birlikte tekrarlanan anlambirim gruplarının varlığını tanımayı mümkün kılar (tablomuzda 1 ve 2 ile gösterilenlerde / X / + / Y / en küçük parçaları görünür).

GÖSTERİLEN	ANLAMBİRİM /X/, orta ürey	ANLAMBİRİM /Y/, orta ürey	GEREKÇE
'gösterilen 1'	ayrılmaz	ilgili	
'gösterilen 2'	ayrılmaz	ayrılmaz	
'gösterilen 3'	ilgili	(sanallaştırılmış)	

Tablo 18 – Bireşimli anlambirimsel tablo örneği

Bireşimli tablo, yerdeşlikler ve anlambirimler arasındaki mantıksal ilişkilerin (varsayım, karşılıklı dışlama) ve özellikle anlamsal en küçük parçaların saptanmasını kolaylaştırır. Tanımlanan en küçük parçaların uygunluğu, onları oluşturan her anlambirimsel edimselleşmenin uygunluğuna bağlıdır; bu nedenle, en küçük parçaların tanımlanmasından önce yerdeşlik çözümlemesinin, en azından tablo ile "görsel" tanımlamaya kadar titizlikle gerçekleştirilmesi gerekir. Çözümleyici tablo ve bireşimli tablo, yerdeşlikleri (ve anlambirimleri) konularla ilişkilendirmeyi mümkün kılar, örneğin bir yerdeşliğin yoğunlaştığını, yalnızca veya özellikle metnin bu bölüm (lerinde) bulunduğunu veya dağıntık olduğunu not ederek, ve böylece metinde iyi bir şekilde dağıtılır. Bireşimli tablo ayrıca ilgili yerdeşliklerin (ve anlambirimlerin) düzenlemelerini karşılaştırmayı mümkün kılar: bu yerdeşlikler metnin aynı bölümlerinde veya farklı bölümlerinde görünebilir ve birbirini takip edebilir (/ A /; / A /; / B /; / B /), örtüşen (/ A // B /; / A // B /), geçmeli (/ A /; / B /; / A /; / B /), katma (/ A /; / B /; / B /; / A /), vb.

NOT: GEREKÇELER

Tablonun son sütununda veya dipnotlarda, gerekirse aşağıdakileri gerekçelendireceğiz: (1) bir anlambirimin eyletiselleşmesi (özellikle ilgili anlambirimler olduğunda, yani sadece / siyah /). "kar" içinde "kara kar" bağlamında verildiğinde: prensipte, / beyaz / "kar" gibi bağlamın dışına çıkmadan, ayrılmaz anlambirimlerden daha sorgulanabilirler); (2) Anlambirimin sanallaştırılması (örneğin, "kara kar"da, özünde bulunan anlambirim/beyazlık/sanallaştırılır; "kar", bu bağlamda olası bir yerdeşliğe/beyazlığa/katılamaz). Bazen, okuyucu yanlış bir şekilde, belirli bir anlambirimin eyletiselleşmiş veya sanallaştırılmış olarak kabul edilmesi gerektiğine inanıyorsa, (3) eyletiselleştirmeyi ve (4) sanallaştırmamayı haklı çıkarmak gereklidir. Her durumda, başvuru argümanlar yorumlayıcıdır. Söz konusu anlambirim türünün gerekçelendirilmesi de gerekli olacaktır: neden anlambirim ayrılmaz / ilgili, özel / küçük-, orta-, büyük üreysel olsun vb. ?

Tablolara ne tür birimler koyarız? Bunlar: (1) biçimbirimler (örneğin, "çiftçi" üç biçimbirime bölünecektir: "agri-", "-cult-" ve "-eur"); (2) sözlüksel birim (basit kelimeler: "çiftçi", "aşk" ve deyimler veya ifadeler: "çünkü fr.parce que", "patates fr.pomme de terre"); sözlüksel birimden daha büyük birimler (deyimler (fr. phraséologie) olan bu hazır birimler : "yumurta çalan bir öküz çalmış olur (fr.Qui vole un œuf vole un bœuf) Önemsiz bir nesneyi çalan, yakında değerli malları çalacaktır ", "yaşamın zevkleri (fr.les plaisirs de la vie) " ya da metin tarafından özel olarak oluşturulmuş birimler). Prensipte, bir tür birim seçerseniz, gerekçelendirmede, birimin içerdiği veya parçası olduğu başka bir birim türüne dikkat çekmek anlamına gelse bile, resmin tamamı için ona bağlı kalırsınız. Öte yandan, bir tür birim ile çözümleme yapmak, o birimin diğer birimlerle birleşimini göz ardı etmek anlamına

gelmez. Örneğin, "Bu büyük bir altın gemiydi"de, sözlüksel birimi bir birim olarak alırsak, "gemi fr. Vaisseau "anlambirim sadece grupta daraltılsa ve anlambirim sadece "Altın gemi" grubunda ve "altın" kelimesi tablonun başka bir satırında yer alsaydı "gemi" kelimesinin anlambirimi / altın gerçeği / içerdiğini belirteceğiz.

Çok- göstergesel anlambirimsel çözümleme

Çok-göstergesel anlambirimsel çözümleme, anlambirimsel çözümleme kavramlarının (bu konudaki bölüme bakınız) metinsel olmayan tek-göstergesel ürünlere (örneğin görüntü), veya metin ile çok-göstergesel anlambilim kavramlarının yazar tarafından gerçekleştirilen genelleştirilmesi ve tamamlanmasıdır (örneğin, web sitesi, çizgi roman, resimli kitap). Bu yaklaşımın ana birimleri şunlardır: anlambirimler ve haller. Ayrılmaz/ilgili, özel/genel, eyletiselleşmiş/sanallaştırılmış olmalarına bağlı olarak farklı durumları bilirler. Bu birimler ayrıca gruplamaları da bilir: yerdeşlikler (bir anlambirimin tekrarı), anlambirimsel en küçük parçalar (bir grup anlambirimin tekrarı), bağlantılar, vb. Çözümleme için çıkarımları olduğu için üç ana işlem göz önünde bulundurulmalıdır, yani kesitleme (parçalara ayırma), kategorileştirme (bir olguyu ait olduğu olgu sınıfıyla ilişkilendirme) ve sözlükselleştirme (göstergesel üründe bulunan içerikleri adlandırma yolu). Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Giriş

Burada, sözlü veya yazılı metinlerden geliştirilen göstergebilim çözümlemesinin belirli ilke ve kavramlarının(örneğin, belirli / üreysel, eyletiselleşmiş / sanallaştırılmış anlambirim karşıtlıkları), olası ayarlamalarla, ayrıca metinsel olmayan tek-göstergesel ürünlerin (örneğin, görüntüler)çözümlemesinde göstergebilimle birlikte çok- göstergesel ürünlerin çözümlemesinde (örn. kelimeler içeren görüntüler) veya metinsel göstergebilim olmayan (örn. ses olmayan müzikli görüntüler) kullanıldığını göstermek istiyoruz. → **Anlambirimsel çözümleme**. Anlambirimsel çözümleme, açıkça, metinsel olmayan çok-göstergesel veya tek-göstergesel ürünleri çözümlemenin olası yollarından sadece biridir. Diğer yaklaşımlar için, → **Çok- göstergesel Çözümleme (fr.Analyse polysémiotique)**.

Örneklerimiz için ağırlıklı olarak Magritte'in *La clef des songes* (Rüyaların anahtarı)(1930, tuval üzerine yağlı boya) tablosunu kullanacağız.

© Succession René Magritte / SODRAC (2020)

Şekil 31 – *Magritte*’in *La clef des songes* (rüyaların anahtarı) (1930)

Tablo, aynı boyutlarda altı kare kutudan oluşur. Her birinde, basit bir nesnenin görüntüsüne, tanımlılık ve bir addan oluşan boyalı bir başlık eşlik ediyor. Bu ikililer, olağan sırayla: "yumurta" (resim) + "Akasya" (metin); "Yüksek topuklu ayakkabı" (resim) + "Ay" (metin); "Melon şapka" (resim) + "Kar" (metin); "Mum" (resim) + "Tavan" (metin); "bardak" (içmek için, resim) + "Fırtına" (metin); "Çekiç" (resim) + "Çöl" (metin). Açıkçası, görüntülerin başka sözcükleştirmeleri (isimleri) mümkündür (örneğin, "melon şapka" yerine "melon" veya "şapka" veya "çekiç" yerine "el çekici").

Birim: anlambirim

Teorik bir bakış açısından birkaç nüansı hak eden, örneğin metinsel ve imgesel gibi farklı göstergebilim türlerinin gösterilenlerinin aynı yapıda kabul edilebileceği ilkesinden yola çıkıyoruz. Özellikle, farklı göstergebilimin gösterilenlerinin tümü, anlamlara ayrılır. Her ikisi de aynı tür göstergebilime (örneğin metinsel veya hayali) katılsa da katılmasa da, aynı adlandırmanın bir anlambirim, aynı adlandırmanın başka bir anlambirimiyle aynıdır. Örneğin, "güneş" kelimesindeki anlambirim / ışık /, güneşi temsil eden bir imge olan ☀'deki anlambirim / ışık / ile aynıdır.

Açıkçası, bu metodolojik bir indirgemedir (yani ilgili, bilinçli ve açık). Aslında, aracın (gösteren, medya, göstergebilim vb.), malzemenin (uyaran, kanal, destek vb.), sürecin (ilgili işlemler zincirinin) her zaman içeriği etkilediğini (ve karşılıklı olarak) düşünebiliriz.

Anlambirimlerde farklı statü türlerini tanımak mümkündür: ayrılmaz / ilgili; eyletiselleşmiş / sanallaştırılmış; belirli / küçük, orta, büyük üreysel; vesaire.

Ayrılmaz/ ilgili, eyletiselleşmiş / sanallaştırılmış anlambirimler

Tipik gösterilende ayrılmaz bir anlambirim mevcuttur ve bu nedenle, bağlam içinde meydana gelen gösterilende, bağlamsal bir sanallaştırma talimatı dışında, prensipte edimselleştirilir. Örneğin, anlambirim / siyah /, bu gösterilen ister hayali ister metinsel olsun, 'karga' ile gösterilen türün bir parçasıdır (fakat iki tür karşılık gelen gösterilenin farklılıklar içerdiği durumları düşünmek gerekir). İlgili anlambirim, tipik gösterilene ait olmamakla birlikte bağlam içinde gerçekleşen bir anlambirimdir (bir örnek daha sonra vereceğiz).

Eyletiselleşmiş bir anlambirim mevcut ve aktiftir, sanallaştırılmış bir anlambirim mevcuttur ancak etkisiz hale getirilmiştir. Eyletiselleşmenin üç derecesini ayırt edelim ve tualimizle örnekler verelim: göze çarpan eyletiselleşme (/ aydınlatmak / 'mum'da: mum yanar ve sönmez), normal eyletiselleşme (/ doğa / 'yumurtada), zayıflatılmış veya karartılmış eyletiselleşme (/ yemek için / 'yumurtada: yenilebilir bir yumurta mı? Öyle ise yemiyoruz). Magritte'in incelenmekte olan tuvali sanallaştırmalar içermiyor gibi görünüyor (muhtemelen / boş / mumda eyletiselleştirilmiş-sanallaştırılmış, çünkü yanıyor ve artık boş değil). Başka bir örnek kullanalım. İngiliz yayınevi White Crow Books'un logosunda olması gerektiği gibi beyaz bir karga (crow : karga); bu durumda, hayali / siyah / (ayılmaz)anlambirim / sanallaştırılır ve hayali / beyaz / (ilgili) anlambirim / gerçekleşir.

Bazı durumlarda, ilgili anlambirim hemen hemen aynı anda gerçekleştirilebilir ve ardından sanallaştırılabilir. **Gerçekleştirme-sanallaştırma** hakkında konuşacağız. Örneğin, alevlenebilirlik tuba nesnesinin özelliklerinden biri olmasına rağmen, / yanıcı olmayan /, gösterilen 'tuba'nın doğasında var olan anlamlardan biri değildir (bir nesnenin tüm özellikleri,

bu nesneye⁴⁰ karşılık gelen gösterilende bir anlambirime sahip değildir). Magritte aevli bir tubayı boyarken, aynı zamanda kendisini ilgili almabirim/yanmaz/ı gerçekleştirirken, tuba yine de alev aldığından zıt ilgili anlambirim/yanıcı/yı gerçekleştirmek için onu sanallaştırırken bulur.

Sistemler

Türler sistemler içerisinde üretilir. Metinler için aşağıdaki sistemsel düzeyleri ayırt edebiliriz: (1) lehçe (ya da tarihsel, artzamanlı dilin aksine işlevsel, eşzamanlı dil); (2) sosyal lehçe (türlerin ve söylemin özellikle tanımlandığı bir lehçenin ve tam anlamıyla sosyal lehçeye ait normların kullanımı); (3) bireysel dil (belirli bir yazara özgü, önceki iki sistemin ve tam anlamıyla bireysel dile ait normların kullanımı); (4) metin dili (önceki üç sistemin ve uygun şekilde metnin diline ait normların belirli bir metne özgü kullanımı). Seçenek, belirli bir metnin sistemik olmayan kısmıdır. Diğer iki sistemsel düzeyi görmek için, → **Göstergebilime giriş.**

Metinsel olmayan göstergebilimsel ürünlerin son üç sistemsel seviyeye ve seçkiye sahip olduğu açıktır. Metinler için lehçe benzeri sistemsel bir düzeyin varlığı tartışmalıdır. Böyle bir örneksemeli varlığını kanıtlamaya çalışacağız. İmgeleri alalım ve sosyal lehçeden daha üstün ve bir lehçenin karşılığı olabilecek aktif bir genellik sistemi olduğunu varsayalım. Resimle ilgili bir durumu ele alalım. Gösterilen "kadın" tipinin "aile portresi" türünde (sosyal lehçede tanımlanan) anlambirim / giyinmiş / olduğunu, ancak "banyo sahnesi" türünde / soyunmamış / olduğunu söyleyeceğiz (iç veya dış) "(sosyal lehçede tanımlanmıştır). Bu durumda resmin "lehçesinde" gösterilen "kadın" ne anlambirim/giyinmiş/ ne de anlambirim /soyunmuş/içerecektir (en iyi ihtimalle, alternatif anlambirimler olarak listelenirler, ya biri ya da diğeri).

Tanım olarak, ayrılmaz anlambirimler lehçede tanımlanan anlambirimlerdir. Sonuç olarak, metinsel olmayan göstergebilimsel ürünlerin lehçesi yoksa, ayrılmaz anlambirimleri içeremezler, sadece sosyal lehçe, bireysel dil veya - o zaman olağan tipolojiye ekliyoruz – metinsel anlambirimleri içerirler. Ayrıca bağlam içinde üretilen ve bu sistemlerin hiçbirine girmeyen ilgili anlambirimler vardır; örneğin, "kara güneş"teki (Nerval) "güneş"teki anlambirim / kara / herhangi bir sistemle ilgili değildir ve bu nedenle seçicidir. Gerçekten de, metinsel dil olması için, metinde "kara güneş" in tekrar edilmesi gerekiyordu. Özgün olması için aynı yazara ait en az iki metinde bulunması gerekirdi; sosyal lehçe olması için en az iki farklı yazarla olması gerekirdi. Ve elbette güneş dilde, lehçede kara olarak tanımlanmaz. Az önce gösterdiğimiz gibi, sistemsel bir birimin (standart bir birim) olması için minimum kriter, bu birimin iki kez tekrarlanmasıdır.

Üreysel / özel anlambirimler

⁴⁰ Örneğin, gösterilen "kedi", bir kedinin olası tüm renklerinin doğal anlamlarını içermez; hatta herhangi bir doğal renk anlambirimi içermediği varsayılabilir.

Üreysel bir anlambirim, bir gösterilenin anlamsal bir sınıfa ait olduğunu gösterir (burada çift eğik çizgi arasına yerleştirilir). Her biri üç tür üreysel anşambirimi biriyle ilişkilendirilen üç tür anlamsal sınıf ayırt edebiliriz. Boyutlar (örneğin, // somut // // soyut //, // canlı // ve // cansız //), karşıtlıklarda gruplanmış ve büyük üreysel anlamlar üreten büyük genelliğin anlamsal sınıflarıdır (örneğin / somut / soyut/, / canlı /, / cansız /). Etki alanları, insan faaliyeti sektörleriyle ilişkili anlambirimsel sınıflar, disiplinli olsun ya da olmasın (örneğin, // gıda //, // müzik //, // askeri //), orta üreysel anlambirimler üretir (örneğin, / gıda / 'elma' için, / müzik / 'tuba' için, / askeri / 'bomba' için). Son olarak, anlam kümeleri gösterilenlerin tanımı için asgari sınıflardır (örneğin, // çatal bıçak takımı // gösterilenler 'bıçak', çatal 've kaşık' içerir); sözde küçük üreysel anlambirimler üretirler (örneğin, / çatal bıçak takımı/ "bıçak" için).

Özel bir anlambirim, belirli bir gösterileni aynı anlam kümesinin diğer tüm gösterilenlerinden ayırt etmeyi mümkün kılar (örneğin, / kesmek / bıçak için ', / delmek / çatal için ', / içermek / kaşık için ').

Dil dışı bir örnek verelim. Bir tuba görüntüsünün gösterileni, prensipte / somut / ve / cansız / gibi büyük üreysel anlambirimleri, orta üreysel anlambirim / müzik /, küçük üreysel anlambirim / üflemeli çalgılar / veya / pistonlu çalgılar / ve özel anlambirim / en düşük / veya / en büyüğü /, bu da örneğin 'tuba'yı 'trompet'ten ayırt etmeyi mümkün kılar.

Anlambirimlerin gruplandırılmaları

Farklı göstergebilimsel anlambirimlerin, anlamsal çözümleme tarafından tanımlanan farklı anlamsal gruplamalarında, örneğin gösterilenler, yerdeşlikler, anlambirimsel en küçük parçalar ve karmaşık anlambirimler ve ayrıca gösterilen bağlantılar içinde görünebileceğini dikkate alacağız.

Dolayısıyla, çalışmamızın durumlarının her birinde metinsel gösterilen ile hayali gösterilen arasında ayırım yapabilirsek, durumu bir bütün olarak ele almak ve orada metinsel anlamlar ve diğerlerini hayali olan tek bir gösterilen gruplaşmasını görmek de mümkündür. Bu, olası kesitlemelerden biridir (buna geri döneceğiz).

Gösterilen

Bir gösterilen, göstereni tek bir göstergebilimle ilişkilendiriliyorsa, tek-göstergeli olabilir. Örneğin, bir sözcük yalnızca tek-göstergeli, metinsel bir anlam içerir; tek bir imge aynı zamanda bir tek-göstergeli gösterilen içerir. Bir karikatürü ve hikayesini içeren küresel gösterilen, metinsel gösterenleri ve diğer görselleri bütünleştirdiği için çok-göstergelidir. Tek göstergeli / çok göstergeli karakter, gerçekleştirilen kesitlemeye bağlı olarak değişmekle

yükümlüdür; örneğin yerel olarak, yani sadece bulunduğu bölüm korunarak, bir karikatür hikayesine tek-göstergeli bir anlam verilir.

Yerdeşlik

Yerdeşlik göstergebilimsel bir ürünün bir gösterilenden diğerine aynı anlambirimini tekrarlanmasıyla üretilen bir birimdir. Yerdeşlik kavramı metinlerden ve metinler için çıkarılmıştır ve bu nedenle dizisel gösterilenler (kelime 1'in gösterilen → kelime 2'nin gösterilenleri vb.) çerçevesinde ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, kavramı genişletebilir ve onu içeren gösterilenler öncelikli (metinlerde olduğu gibi) serileştirilmiş olsun ya da olmasın, aynı anlambirimini herhangi bir tekrarına uygulayabiliriz (hareketsiz görüntülerde olduğu gibi, görüntüler verilen çalışmanın bir okuma yolunda sonradan serileştirilebilse bile).

Anlambirimsel bileşimine göre, bir yerdeşlik tek veya çok göstergeli olabilir. Açıktır ki, olgusal olarak tek göstergeli olan veya (örneğin bir metin) bu şekilde kabul edilen bir ürün içindeki bir yerdeşlik, zorunlu olarak tek-göstergelidir. Bir çok-göstergeli ürün içindeki bir yerdeşlik, ya tek ya da çok-göstergelidir. Örneğin Magritte'in çalışmamızda yerdeşliği / doğa / çokgöstergelidir çünkü en az bir görüntüden, örneğin yumurtadan ve en az bir kelimedenden, örneğin " Akasya "; yerdeşlik/ giyim /, kendi adına, tek-göstergelidir: sadece görüntülerden, yani şapka ve ayakkabıdan gelen anlambirimleri bütünleştirir. Bu anlambirimlerin ait oldukları göstergebilimden bağımsız olarak aynı isme ait aynı yerdeşlik anlambirimleri içinde gruplandırmak, ilgili çeşitli göstergebilimlere göre ayrılmış yerdeşliklerde bir betimleme olasılığını dışlamaz. Aynı ilke anlambirimsel en küçük ve karışık parçalar için de geçerlidir.

Anlambirimsel en küçük parça

Bir anlambirimsel en küçük parça, aynı göstergebilimsel ürünün veya farklı göstergebilimsel ürünlerin en az iki gösterileninde birlikte görünen en az iki anlambirim (prensipte özel) yapılıdır (örneğin, burada ölümcül aşk gibi basmakalıp bir tema anlamında anlaşılan argüman geliştirme durumunda; kelimenin yorumlayıcı anlambilimde başka bir anlamı vardır). Daha doğrusu, en küçük parça, modeli çeşitli oluşumların veya görünümünün karmaşık anlambirimler olduğu türdür.

Bir anlambirimsel en küçük parçanın, yani bir karmaşık anlambirimini ortaya çıkışı, tek-göstergeli olabilir veya onu oluşturan anlambirimler farklı göstergebilimsel ise, çok-göstergeli olabilir. Anlambirimsel en küçük parça, yani tür, kendisiyle ilişkili tüm karmaşık anlambirimler tek-göstergeli ve aynı göstergebilimsel ise tek-göstergeli olacak veya ilişkili karmaşıklardan en az biri çok-göstergeliyse çok-göstergeli olacaktır. İlişkili karmaşık göstergesellerden en az biri tek-göstergelidir, ancak diğer ilişkili tek-göstergeli karmaşıklardan farklı birgöstergebilimsel ile ilgilidir.

İşte *Rüyaların Anahtarı*'ndaki anlambirimsel en küçük parçaya bir örnek: / beyaz / + / küçük / 'den oluşan en küçük parça, iki imgede bulunur: "yumurta" ve "mum"; tamamen hayali oldukları için tek-göstergeli bir en küçük parça ve karmaşık anlambirim olduğunu söyleyeceğiz. / Beyaz / + / yuvarlak / en küçük parçanın 'yumurta' (bir imge ile gösterilir) ve ay '(tuvalde bir kelime ile gösterilir) içinde oluşumları vardır ve bu nedenle, en küçük parça çok-göstergelidir ve iki oluşumu tek-göstergelidir (ancak her birinin farklı bir göstergebilimi vardır).

Durum ve anlamsal yazı

En küçük parça ya da karmaşık anlambirim, ya basit bir anlambirim içeriği (önceki örneklerimizde kullanılan eklemeye işaretiyle gösterilir) ya da bir yapı olarak düşünülebilir. Yapısal bir bakış açısından, anlamlar (aşağıda parantez içinde gösterilmiştir), anlamsal durumlar olarak adlandırılan (aşağıda parantez içinde gösterilmiştir) ilişkilerle birbirine bağlanan terimlerdir. → **Anlamsal yazı.**

Durumların, anlambirimlerden farklı olarak, göstergebilimsel ötesi olduğunu ve bu nedenle özellikle herhangi bir göstergebilimsel türüyle öncelikli ilişkili olmadıklarını dikkate alacağız. Örneğin, tuvalimizde [öge] ← (ETKİLEME DURUMU) ← [İÇERMEK] → (BELİRTME DURUMU) → [öge] ("ETKİLEME DURUMU" fr.ergatif, bir eylemin aracı ve "BELİRTME" fr. accusatif, etkilenen, neye uygulandığı) anlamına gelir) en küçük parçayı : başka bir deyişle, bir şeyin başka bir şey içerdiğini buluruz. Oluşumları vardır, dolayısıyla 'yumurta', şapka', ayakkabı', cam'da karmaşık anlambirimler vardır. Bu en küçük parça ve bu karmaşık anlambirimler tek-göstergelidir. Daha önce bahsettiğimiz çok-göstergeli en küçük parça / beyaz / + / yuvarlak / ve farklı tek-göstergeli iki karmaşığı aşağıdaki yapı ile temsil edilebilir: [/ beyaz /] ← (NİTELİK) ← [ÖĞE] → (NİTELİK) → [/ yuvarlak /] ("ATT" nitelik, ayırtkan anlamına gelir).

Anlambirimsel çözümleme, metinsel içeriği tanımlamak için istisnasız yaklaşık on beş anlambirimsel durum kullanır. Esas olarak anlatı işlevlerine odaklanırlar (örneğin, bir eylemin öznesi ve etkileneni). Bu içerik, metinsel olmayan göstergebilimsel ürünlerin çözümlemesi için doldurulmalıdır. Örneğin, görüntülerin çözümlemesi için, özellikle daha ince, daha özel nitelik durumları üretmek gereklidir: renklendiriciler (mavi, beyaz, kırmızı, vb.); dokusal (pürüzsüz, pürüzlü, yapışkan vb.); malzemeler (et, ahşap, cam, metal, taş vb.), ışıksal (berrak, koyu vb.); biçimsel (dikdörtgen, düz, üçgen, dikdörtgen vb.). Ayrıca metinsel gösterge çözümlemesinde önceden öngörülen diğer durumları da belirtmek gerekir, örneğin mekansal konum belirtilecektir: önde, arkada, yukarıda, yanında, üzerinde, vb. Tüm bu "görsel" durumlar, özellikle iyi görsel açıklamalar olduğunda, metinler için de yararlı olabilir.

Bağlantı

Son bir tür anlamsal yeniden gruplandırmayı, daha doğrusu gösterilenlerin yeniden gruplandırılmasını görelim. Bağlantı, iki gösterilen ya da iki gösterilen grubu arasındaki, aralarında metaforik bir karşılaştırma ilişkisini sürdüren bir ilişkidir.

Metaforik bağlantıda (*in presentia* tr.mevcut), birbirine bağlı iki gösterilen aynı göstergebilimsel üründe bulunur: örneğin, "Kadınlar çiçektir"de "kadınlar" ve "çiçekler". Sözde simgesel bağlantıda (*in absentia* tr.gıyaben), göstergebilimsel üründe iki gösterilenden yalnızca biri bulunur ve diğeri yorumcunun zihninde veya daha teknik olarak ürünü okumasında ("Okuma" burada göstergebilimsel bir ürünün yorumlanmasının sonucu anlamına gelir) uyarılır: örneğin, "çiçek" (üründe) ve "kadın" (yalnızca okumada) "Bir çiçekle evlenmek istiyorum".

Bir bağlantının kurulabilmesi için, iki gösterilenin en az bir uyumsuz üreysel anlambirim olması gerekir (örneğin / insan / 'kadın' ve / bitki / 'çiçek' için) ve en az bir belirli özdeş anlambirim (örneğin 'çiçek' ve 'kadın' için / güzellik /, / kırılganlık / vb.).

Metinlerde sıradan karşılaştırmayı ("John, Paul kadar güçlü") ve metaforik karşılaştırmayı ("John bir fil kadar güçlüdür", "John bir fildir", "Bir fil elimi kuvvetli bir şekilde sıktı "), diğer göstergebilimde mutlaka aynı olmak zorunda değildir. Magritte'in *L'explication*'ını (1952) alalım. Magritte orada dik bir şarap şişesi, uzanmış bir havuç ve üzerinde bir havuç ucu olan bir şarap şişesinin dibinden yapılmış bir şarap şişesini resmeder. Şişe ve havuç, biçimlerinin bir örnekmesi sayesinde anlaşıldı, ama bu mecazi bir karşılaştırma mı? *Le témoin*'da (1938 veya 1939), *L'explication* 'dakine birçok yönden benzer bir kompozisyonda, Magritte bir insan olduğunu varsayabileceğimiz, bir mermeyi ve bağırsakları resmeder. Merminin şekli havuç şişesini (ve daha dolaylı olarak şişe ve havucu) andırmamaktadır. Burada yine şekillerin benzerliğine metaforik bir karşılaştırma mı eşlik ediyor? İki örneğimizin mecazi karşılaştırmalar içerdiğini varsayalım. Daha sonra içerdikleri bağlantıları çözümleyebiliriz.

L'explication 'da gösterilen 'şişe' ile gösterilen 'havuç' arasında metaforik bir bağlantı kurulur. En azından, uyumsuz üreysel anlamlar şunlardır: 'havuç': / sade / (doğal ürün); 'Şişe': / kültür / (insan ürünü). Özdeş özel anlamlar aşağıdaki gibidir: / silindirik /, / sivri / vb. Açıktır ki, üreysel anlamlar bağlantıya katılmazlar, çünkü bir gösterilenden diğerine özdeşirler: /somut /, /yiyecek/, vb. Özel anlambirimler de uyumsuzdur ve bu nedenle bağlantıya katılmazlar: / esnek / (kırılğan değil) vs / katı / (kırılğan); / açık / vs / karanlık /; vb.

Yine *L'explication* 'da, *Le témoin*'ın başka bir yerinde bulunan "şişe-havuç" (göstergesel ürünle gösterilir) ve "mermi" (yalnızca okumayla gösterilir) arasında simgesel bir bağlantı kurulur. Uyumsuz üreysel anlambirimler en azından şunlardır: / yiyecek/ vs / askeri /; / pozitif / (veya / nötr /) vs / negatif /; / gerçekçi olmayan / vs / gerçekçi /; vb. Özdeş özel anlamlar minimumdadır: / silindirik /, / sivri /, / dik /, vb. Bununla birlikte, üreysel anlamlar aynıdır ve bu nedenle bağlantıya katılmazlar: / somut /, / cansız /, / kültür /, vb. Özel anlambirimler uyumsuzdur ve bu nedenle bağlantıya katılmazlar: / yapıcı / (en azından: / yıkıcı olmayan /) vs / yıkıcı / vb.

Ayrıca, aynı göstergebilim içinde (az önce verdiğimiz örneklerde olduğu gibi) veya bir göstergebilimden diğerine metaforik bir bağlantı kurulabilir (örneğin, bir kadını temsil eden ve çiçek (metin) başlığına sahip olacak bir tabloda (imge)).

Sorunlar

Kesitleme

Kesitleme (ayırışma biçimi) veya kesme, az çok kesin ve açık ilkeler sayesinde, doğrusal veya hatta üst üste bindirilebilir göstergebilimsel parçalarda belirli bir alt tabakayı eklemleyen parça-bütünsel ilişkiye ait, her şeyin statüsüne sahip olan, zihinsel göstergebilimsel işlemdir (yani bütünleri ve parçaları içerir). Birim kesitleme sorunu, örneğin metinsel ve imgesel gibi her türlü göstergebilimde ortaktır. → **Kesitleme ve Düzenleme çözümlemesi**. Bu işlemi tanımlamak için göstergebilimde en yaygın kullanılanı olduğu için "kesitleme" kelimesini kullanıyoruz, ama o zaman, göstergelerin bir çizgide birbirini takip ettiği dilbilimsel göstergebilimde olduğu gibi, sözcüğün bir yönlenme, doğrusallık biçimi içerdiği fikrini dışlamamız gerekir.

Rakip kesitlemelerin her zaman tüm göstergebilimde bir arada var olduğu görülür. Bu rekabet eden bölümlerin tutarlı olup olmadığı ve örneğin daha büyük birimlere bölünmelerin örtüştüğü, bunları tam olarak daha küçük birimlere entegre ettiği kesin değildir. Bu örtüşmemeler, özellikle gösterilenin birimlerinin süreksiz olması (örneğin, yerdeşlikler) ve gösterenin birimlerinin de süreksiz olması (örneğin, eş seslilik fr.isophonémie, aynı ses biriminin tekrarları) gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, özellikle hayali göstergebilimin birimleri, bu nedenle, farklı boyutlarda gösterilenleri (örneğin, temsil edilen bir kadının bir parçasına karşı bir bütün olarak kadın) ve / veya farklı alanları içeren rekabet eden kesitlemelere veya bölünmelere karşı hassastır (imgenin bu alanı dahil veya hariç).

Bir kesitlemeden diğerine geçiş, çoklu gösterilenlerin tek bir gösterilen içinde gizlenmesine yol açabilir ve muhtemelen yeni yerdeşlikler üretebilir ve/veya halihazırda var olan yerdeşlikleri güçlendirebilir veya anlamsal sanallaştırmalar üretebilir, vb. ; zıt etkiler eninde sonunda çoklu gösterilenlerin tek bir gösterilene özümsemesiyle üretilecektir. Sözcükbilim, "agriculteur tr. çiftçi" kelimesini ele alalım. Sözcük düzeyinde çözümlendiğinde (kabaca söylemek gerekirse), gösterileni yalnızca anlam / somut / bir kez içerir. Bu nedenle / somut / yerdeşlik içermez. Ancak, sözcüğü üç biçimbirimlerine bölersek, "Agri-", "-cult-", "-eur" ve biçimbirim / somuta karşılık gelen üç gösterilenin her birinde aradığımızda, onu iki ("-cult-" ve "-eur" ") veya hatta üç kez ("agri- ekleyerek) bulacağız. Yani bir yerdeşlik/ somut / var. Küresel düzeyi yerel düzeye değiştirmenin aynı etkisi diğer göstergebilimde de ortaya çıkabilir. La clef des songes (tr.Rüyaların Anahtarı)'nda bir çekiç temsil edilir. Anlambirimcik / somut / çekiç görüntüsünün küresel gösterileninde yalnızca bir kez görünür ve bu nedenle çekiç kutusunda bu anlambirimcik ile yerdeşlik yoktur. Ancak çekiçi, 'tutamak' ve 'kütle'

olmak üzere iki parçasına karşılık gelen iki gösterilene ayrıştırırsak, anlam/somut/ın bir gösterilenden diğerine tekrarı vardır ve dolayısıyla bir yerdeşlik/somut/ üretilir.

Kategorileştirme

Kategorileştirme (sınıflandırma / tipikleştirme biçimi), bir ögeyi / bir sınıftaki bir oluşumu / bir türü (bir kategoriye) entegre eden küme / tipik işlemdir.

Bir göstergebilimsel ürünün belirli bir biriminin kategorisini değiştirmek anlamlı bir etkiye sahip olabilir (bir anlambirimi eyletiselleyerek, sanallaştırarak veya gerçekleştirme/sanallaştırma derecesini değiştirerek). Örneğin, Magritte'in resminde temsil edilen çekicinin metalleri dövmek için kullanılan tipte olduğunu bilmek sorun değildir. 20. yüzyılın Larousse (1928-1933) panosunda "Çekiçler", Magritte'in çekici 9 numaraya veya "el çekicine" karşılık gelir. Bu çekicinin dövmek için kullanıldığının bilinmesi yarı etkilere sahiptir. Örneğin, bu, 'mum'un (bir görüntünün anlamı) anlambirimcik / kaynaşma / ve / ateş / ile bir yerdeşliği etkinleştirir.

NOT: ÇEKİCİN NİTELİĞİ

Çekiç durumu ilginçtir: Magritte bu dövme çekicinin özel kullanımını biliyor muydu, tam adını biliyor muydu ("el çekici"), adını bilmeden kullanımını biliyor muydu? Aynı sorular, ona bir model olarak bakmak ve deneysel olarak (gerçek) bakmak için alımlama tarafında da ortaya çıkıyor. Prensip olarak, çözümlemenin amacı, ürünün gerçek anlamını belirlemeyi amaçlar - yani birinin geçerliliğini gösterebileceği şekilde veya bu mümkün değilse, en azından birinin geçerliliğini kanıtlamaya çalışacak şekilde - üreticinin bu anlamın varlığından haberdar olup olmadığına bakılmaksızın, ürünün üretildiği anda ürünün makul anlamını belirlemektir.

Sözlükselleştirme

Bir birimi kategorize etme problemini onun sözlükselleştirme probleminden ayıralım. Sözcükleştirme, bir sınıfı / bir türü (bir kategoriye) veya bir ögeyi / bu sınıfın bir oluşumunu / bu türü adlandırmanın adbilimsel işlemidir. Ayrıca sınıf, öge, tip, oluşum olarak kabul edilmeyen bir birimi de ifade edebilir.

Kendi içlerinde, metinsel olmayan birimlerin, örneğin bir imgenin birimlerinin sözlükselleştirilmesi, onların anlamsal içeriği üzerinde hiçbir etkiye sahip değildir. Bununla birlikte, üreticiler, örneğin birçok modern ressam gibi Magritte, metinsel olmayan birimler oluşturmak için eşesli kaymalar veya diğer kelime oyunları ile ilerleyebilir. Bu olgusal veya olası "oyunları" kurmak için sözcükselleştirmeler çok önemlidir. Metinsel gösteren üzerindeki bu olası "oyunlar" bizi burada yalnızca metinsel olmayan anlamlar için yorumlayıcı olarak hizmet edebildikleri ölçüde ilgilendirmektedir. Yani en az bir anlambirimciği eyletiselleştirir veya sanallaştırırlar veya en azından bir anlambirimciğin varlığının/yokluğunun yoğunluğunu değiştirirler (örneğin, soluktan belirğine değiştirerek).

Rüyaların Anahtarındaki olası bir eş sesli oyunu ele alalım. Önce genel bağlamı oluşturalım: Magritte kelimelerle oynamayı sever. Tuvaldeki kelimelerden biri olan "tavan"ın yeniden yazılması, ["Arka Plan" | bunu, gösterilen 'kar'ın, anlambirimcik / suyun / (karın erimesiyle üretilen) varlığıyla ve kelimeyle aynı kutuda "eriyen" bir mum imgesiyle ilişkilendirirsek oldukça makul görünüyor. Buradaki bu kelime oyununun etkisi, özellikle "tavanda" bir anlambirimcik / arka plan / veya / birleşme / güncellemesidir. Bir imgenin sözcükleştirilmesi ile bir örnek verelim. Magritte'in çalışmasındaki şapka, "şapka" veya "melon" olarak sözcükleştirilebilir. Bu son sözcükleştirme, "melon tr.kavun" - meyve üretmek için eşsesli olarak okunabilir. Böylece imge, zaten mevcut olan yerdeşliği / yiyeceği / yumurta ve cam aracılığıyla bütünleştirmeye gelir.

Her zaman olduğu gibi, genel olarak çözümlemenin amacı, üreticinin farkında olduğu içeriği değil, üreticinin bilinçli olsun ya da olmasın, ürünün üretimi sırasında **-anakronizmlerden** (herhangi bir olay ya da varlığın içinde bulunduğu zaman dilimi ile kronolojik açıdan uyumsuz olması) kaçınmak için- ve ürünün **içinde bulunduğu kültürde** - mevcut olduğu makul bir şekilde gösterilebilen içeriği ortaya koymaktır. Nihayetinde, anakronizm, "aynı" bir kültürün (örneğin, Quebec kültürü) bir dönemden diğerine az ya da çok değişmesi bakımından arktülcüktür. Bu iki yorum hatasına, metinler için, çözümlenen metinde etkin olmayan bir dilin kullanılmasından oluşan **karşılaştırma (fr.anaglossisme)** ekleyebiliriz. Açıktır ki, aynı metinde birden fazla dil etkin olabilir: "Apollinaire, bir şiir biçimindeki bir aşk mektubunda, piposundan çıkan dumanın" güzel bir İngilizce gibi kıvrıldığını " yazdığında, aşk ayrıca İngilizce bağlamında 'sevmek' anlambirimciğini de gerçekleştirdiğini tahmin etmekte haklıyız, özellikle de oradan çok uzakta olmayan metin "kelimeler üzerinde iki dilli bir oyundan" bahseder (Rastier, 1987: 224).

"Algısal" anlamlar, gösterenler ve uyarılar

İmgeler ve diğer tamamen veya kısmen görsel anlambirimler (sinema gibi) için, algısal olguları çağrıştıran anlambirimcikleri gösterenler ve fiziksel uyarılarla karıştırmaktan kaçınılmalıdır. Bu nedenle, "anlamsal" renkler, gösterenin veya uyarıcının renkleri değil, içerikler tarafından uyandırılan temalı renklerdir. Örneğin, / vert / yeşil ile ilişkili bir anlam, {yeşil} ile ilişkili bir gösteren (bir tür), bir karışım tarafından "genetik olarak" (yaratılıştan) malzemeler, pigmentler (mavi artı sarı "gerçek")⁴¹ tarafından üretilen fiziksel bir uyarandır (bir oluşumdur). Son olarak, gösterileni her zaman kavramdan ayırmalıyız. Doğuştan kör bir adam ve iyi görüşlü bir adam "yeşil" kelimesi için aynı anlamı paylaşır (Örneğin, mevcut anlambirimciklerin organik / , / ekolojik / , / para / , / İrlandalılık / , / şans / vb. olduğunu biliyorlar); ancak kendi kavramları - "imgeleri", zihinsel temsilleri - muhtemelen birbirinden oldukça farklıdır. Zorunlu durmayı belirten bir trafik levhası, güneşin ağartma etkisinden dolayı fiziksel uyarıcının rengi pembe olabilir. Ancak bu uyararla ilişkilendirilen gösteren yine de zorunlu durma göstergesine eşlik eden kırmızı olacaktır.

⁴¹ "Genetik", yani "üretken" in aksine, yani bir türden bir oluşuma geçişte üretilen, yani oluşumla bağlantılı. Örneğin, bir metnin anlamı göstergebilimde üretici bir yolla, yani derin, soyut ve basit bir yapıdan somut ve karmaşık bir yüzey yapısına doğru ilerleyen anlamın oluşumuyla tanımlanabilir; aksine, metinsel genetik, bir metnin oluşumunu önsözlerden (veya taslaklarından) tanımlamayı önerir.

Bir formülde özetlemek gerekirse: gösterge(örneğin, "yeşil") \neq gösterilen ('yeşil') \neq anlambilimsel (/ yeşil /) \neq gösteren (yeşil) \neq uyarıcı (duyusal yeşil) \neq madde (örneğin, pigmentler) \neq kavram (yeşilin zihinsel görüntüsü).

Betisel, izleksel ve değerbilimsel çözümleme

Betisel, izleksel ve değerbilimsel çözümleme, Greimas'ın anlamsal bir tipolojisine dayanmaktadır. Bir içerik unsuru (bir anlambirimcik, bir yerdeşlik) betisel, izleksel ve değerbilimsel olabilir. Betisel, algılanabilir olanı çağrıştıran her şeyi kapsar. Buna karşılık, izleksel, tam anlamıyla kavramsal yönü ile karakterize edilir. Dolayısıyla aşk, farklı somut görünüşleri, figürleri (çiçekler, öpücükler vb.) oluşturan bir temadır. Bir metnin figürleri ve temaları değerbilimseldir: bir esenlik / esensizlik (veya teknik olmayan terimlerle, zevk / hoşnutsuzluk veya olumlu / olumsuz) kipliği ile ilişkilidirler. Örneğin, aşk/nefret temaları genellikle ilki için esenlik ile, ikincisi için esensizlik ile ilişkilendirilir. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Betisel, izleksel ve değerbilimsel tipoloji

Greimas'ın anlambilimsel, en azından onun dilsel semantiği, bir gösterilenin parçası olan anlambirimciğe dayanır (örneğin, anlam/yolculuk/gösterilen geminin parçası). Bir anlambirimin tekrarı bir yerdeşliği oluşturur (örneğin, yerdeşlik / yolculuk / Moussaillons'ta, yelkenleri yükleyin). Küresel düzeyde (örneğin, kelimenin, tümcenin vs. yerine metnin tamamı) düzeylerde, bir anlambirim - anlambirimin tanımladığı yerdeşliğe çok benzer - ya betisel, izleksel ya da değerbilimseldir⁴².

Betisel, izleksel ve değerbilimsel : tanım

Betisel, izleksel ve değerbilimsel çözümlemede izleksel ve betisel⁴³ karşıttır. Betisel, “belirli bir söylem evreninde (sözlü veya sözsüz), beş geleneksel duyudan biriyle doğrudan ilişkili olabilecek her şeyi kapsar: görme, işitme, koku alma, tatma ve dokunma; kısacası, dış dünyanın *algısı* altına giren her şeydir. ” Buna karşılık, **izleksel** “doğru kavramsal yönü ile karakterize edilir. »⁴⁴(Courtés, 1991: 163) Örneğin aşk, farklı duyarlı görünüşleri oluşturan bir temadır: çiçekler, öpücükler vb.

⁴² Prensipite, herhangi bir anlambirimi ve herhangi bir yerdeşliği açık bir şekilde betisel,izleksel veya değerbilimsel olarak sınıflandırmak mümkün olmakla birlikte; aynı tüm anlambirim grupları (gösterilenler, anlambirimsel en küçük parça) için geçerli değildir. Örneğin, gösterilen 'kırmızı' kesinlikle betisel ile ilgilidir, ancak değerbilimsel bir değerlendirme anlambirimi içerdiği sürece (örneğin, Rimbaud'un "Le dormeur du val (Vadinin uyuyanı) " adlı eserinde olduğu gibi esenliksiz), değerbilimsel ile de ilgilidir.

⁴³ Bu, Greimasçı göstergebilimin "betisel çözümleme" dediği ve Courtés'in en büyük uzmanı olduğu şeydir. Ancak, diğer teorik çerçevelerde başka betisel çözümleme türleri de bulunduğundan, şüpheye yer vermemek adına bu terimi kullanmamayı tercih ediyoruz. Ek olarak, Greimas ve Courtés “değerbilimsel” ve “değerbilimi” kullanırlar, ancak biz bu terimlerin felsefi anlamlarına müdahaleden kaçınmak için (değerbilimsel felsefede bir çalışma alanıdır), “duygulanımsal” “duygulanımsal değerlendirme” kullanımını tavsiye ediyoruz. Duygulanımsal çözümleme ile ilgili bölümde, özellikle Rastier'in konuşmalı katkıları ışığında, bir bakıma değerbilimsel çözümleme geliştirdik.

⁴⁴ Betisel / izleksel karşıtlığın ve genel olarak iki anlamlı tipolojilerin teorik bir eleştirisi için bkz. Rastier, 1987: 167-174 ve Hébert, 1999. Burada, bu tür bir çözümlemenin işlemsel değeriyle ilgileniyoruz, bu, bizim itiraz etmediğimiz bir değerdir.

Değerbilimsel, duygulanımsal kategori olarak adlandırılan şeye, yani esenlikli/ esenliksiz (veya daha az teknik bir deyişle, olumlu / olumsuz veya çekici / itici) karşıtlığına dayanır. Bu karşıtlıktan, değerbilimsel kipliklerin içeriğini çıkarıyoruz. Ana yöntemler şunlardır: **esenlikli, esenliksiz, esenliksizli** (aynı anda esenlikli ve esenliksiz: kararsızlık) ve **esenliklisiz** (ne esenlikli ne de esenliksiz: kayıtsızlık). → **Duygulanımsal çözümleme**. Betisel ve izleksel bir değerbilime katılır: örneğin esenlikli veya esenliksiz ile ilişkilidirler. Örneğin aşk/nefret temaları genellikle sırasıyla esenlikli/esenliksiz ile ilişkilendirilir.

ACIKLAMA : GÖRÜNTÜSEL/ SOYUT, ÖZEL / GENEL ALT BÖLÜMLER

Genellik/özellik açısından betisel, **görüntüsel/soyut** betisel ile eklenir; aynı şekilde izleksel ve değerbilimsel olan **özel/ genel**⁴⁵olarak eklenir. Her karşıtlıktaki ilk terim en özel (örneğin görüntüsel betisel) ve ikincisi en genel (örneğin soyut betisel) terimdir. Bir ögenin görüntüsel- özel / soyut-genel olarak sınıflandırılması, söz konusu ilişkilere bağlıdır: dolayısıyla / hareket / , / dans / , görüntüsel beti ile ilgili soyut bir betidir; ancak bu, görüntüsel bir beti olan / vals / ile ilgili soyut bir beti haline gelecektir. Erdem / kötü alışkanlık izleksel karşıtlığı, örneğin cömertlik / egoizme göre geneldir (cömertlik, olası erdemlerden yalnızca biridir). Courtés'e (1991: 243) göre, değerbilimsel kategori esenlikli / esenliksiz, örneğin neşe / üzüntüye göre geneldir.

NOT: GÖSTEREN/ GÖSTERİLEN VE BETİSEL/ İZLEKSEL GÖSTERİLEN ARASINDAKİ BENZERLİKLER

Gösteren/gösterilen ile betisel/izleksel arasında ayırım yapmalıyız. İlk yaklaşımda, gösterenin göstergenin "algılanabilir" kısmı olduğunu söyleyeceğiz. (örneğin, "kadife" kelimesindeki k-a-d-i-f-e harfleri görsel olarak algılanır)⁴⁶. Gösterilen içeriktir, göstergenin anlaşılır kısmıdır (örneğin, "kadife"nin gösterileni bir kumaş, yumuşak vb. fikrini ifade eder). Gerçekte, yalnızca gösterenle ilişkili fiziksel uyaran algılanabilir (terimin fiziksel anlamında). Beti, duyuşsal algıyı uyandıran bir içerik ögesidir (örneğin, içeriğindeki "kadife" kelimesi dokunma fikrini çağırır). Tema, doğrudan duyuşsal bir algı uyandırmayan bir içerik ögesidir (örneğin, "zafer" kelimesinin içeriği doğrudan bir duyuşsal algı uyandırmaz). Başka bir deyişle, ne kadar farklı olurlarsa olsunlar, beti, duyuşsal algı ile ilişkili olması bakımından gösterene benzer; izleksel içerik ise bir bakıma içeriğin özüdür, çünkü gösterilen gibi anlaşılır ve algılanamaz. Kısacası, resmen onaylatma vardır: Beti izlek için neyse, gösterilen için de odur.

Courtés (1991: 161-176), gösteren/gösterilen ile betisel/izleksel gösterilenler arasındaki benzerliği, onu yumuşatsa bile not eder: göstergeyi bulan karşılıklı varsayım ilişkisi - ve bu, gösterendeki herhangi bir değişiklikte ürettiğimiz anlamına gelir. Bir gösterilen değişikliği (örneğin, "düşük" ve "yığın"ı karşılaştırın) ve bunun tersi, eşseslilik ve çokanlamlılık dışında - betisel ve izleksel arasında mevcut değildir (örneğin, ağlama betisi neşe veya hüznün temasıyla ilgili olacaktır ve betisel bağlantısı olmayan ve betisel olmayan temalar olan betiler vardır). Bununla birlikte, gösterenin/gösterilen yapının yinelenmesi, tekrarı burada değildir: az önce gördüğümüz gibi, gösterilenin betisel ve izleksel düzeyleri sırayla genel/özel (ya da betisel için görüntüsel/soyut) olarak ayrılır. Şimdi, görüntüsel beti, en iyi **göndergesel yanılısamayı** (gerçekliğin yanılısamasını) veren beti olduğundan, Courtés'e göre, daha büyük duyuşsal çağırışla gösterenin karşılığını oluşturur. Hem izleksel düzey hem de değerbilimsel düzey için, azalan bir etkiyle aynı şey olur diyebilir miyiz? Özetle, farklı düzeyler ve alt düzeyler, en hassastan (fiziksel olarak algılanabilir) en anlaşılıra (kavramsal) giden bir ölçekte şu yerleri alır: görüntüsel betisel, soyut betisel, özel izleksel, genel izleksel, özel değerbilimsel, genel değerbilimsel.

⁴⁵ "Özel" ve "genel" tanımlarının, yorumlayıcı anlambilimdeki adlarıyla doğrudan bir ilişkisi yoktur. → **Anlambilimsel çözümleme**.

⁴⁶ Gerçekte, gösteren ve gösterilen her ikisi de zihinsel şeylerdir, ancak gösterenlerin (örneğin sesbilimde incelenen bir sesbirim) fiziksel dünyada doğrudan bağıntıları olduğu, "fiziksel uyaranlar" diyebileceğimiz bağıntıların olduğu ve (Örneğin, belirli bir ses bir fonemi gerçekleştiren "ses" denir, fonetikte incelenir) bu bağlamda algılanabilir olanı işaret ettiği kabul edilmelidir.

Betisel, izleksel ve değerbilimsel arasındaki ilişkiler

İki beti (örneğin, Rimbaud'nun "Le sonnet des voyelles" adlı eserinde "A" ve "siyah", "E" ve "beyaz" vb.), iki izlek (örneğin, Stendhal'in *Le rouge et le noir*'indeki zenginlik ve asalet) veya iki değerbilim arasında (örneğin, esenliksizli arasında esenlikli ve esenliksiz). Genel olarak, aralarındaki betileri ve aralarındaki izlekleri karşıtlıklar içinde gruplandırmaya çalışmak yararlıdır.⁴⁷ Böylece gün betisi geceyi ve aşk temasını nefret olarak adlandıracaktır. Değerbilimsel kipliklere gelince, eğer karşıt esenlikli / esenliksiz gruplaması söylemeye gerek yok ise, değerbilimsel kipliklerin diğer birleştirmelerin karşıt durumu, örneğin esenliksizli / esenliklisiz tartışmaya tabidir.

Betisel, izleksel ve değerbilimsel içerikler arasında farklı ilişkiler mümkündür. Beti-izlek ilişkisini, beti-değerbilim ve izlek-değerbilim ilişkileri için geçerli olan aynı ilkeleri ele alalım. Aşağıdaki ilişkilere sahip olacağız:

1. Bir beti tek bir izlek ilgili olacaktır (özellikle basmakalıp semboller söz konusu olduğunda, örneğin şans için at nalı)⁴⁸;
2. Tek bir beti, karşıtlık(lar) içinde gruplandırılmış olsun ya da olmasın (örneğin, umut ve "irlandalılık" için yeşil renk) çeşitli temalarla ilgili olacaktır;
3. Zıtlık(lar) içinde gruplanmış veya gruplanmamış birkaç beti aynı izlekle ilgili olacaktır (örneğimizi kullanırsak, şans için bir at nalı ve dört yapraklı yonca);
4. Bir veya daha fazla betisel karşıtlık, bir veya daha fazla izleksel karşıtlıkla ilgili olacaktır. Karşıtlıklar kendi aralarında onaylanacaktır (örneğin, izleksel ideal/gerçeklik karşıtlığı ile betisel üst/alt karşıtlığı). Onay, değerbilimsel karşıtlık esenlikli/esenliksiz ile devam edebilir (örneğin, sarılmalar/vurma, aşk/nefret, esenlikli/esenliksiz).

⁴⁷ Greimasçı göstergebilim, bir karşıtlık için iki tür olası görünümü ayırt eder: karşıtlık (karşıtlığın iki terimi mevcuttur) ve karşıtlık olmayan (iki terimden yalnızca biri mevcuttur). Örneğin, belirli bir metinde, siyah ve beyaz arasındaki karşıtlık bir karşıtlık (iki renkten bahsediliyorsa) veya karşıtlık olmayan (sadece siyah veya yalnızca beyaz varsa) şeklinde olabilir.

⁴⁸ Courtés (1991: 176) şöyle yazar: "Tabii ki ve kuşkusuz en önemli nokta da bu, herhangi bir izleksel sınıflandırma zorunlu olarak bir değerbilime ihtiyaç duyuyor gibi görünüyor: Herkes değeri olumlu ya da olumsuz olarak göstermekte özgürse, öte yandan, onları göstermekte özgür değildir: Bilimsel söylem gibi en nesnel söylem bile, minimum bir değerbilimden kaçmıyor gibi görünmektedir. Yukarıda, çoğu zaman betisel izleksel olması ve bunun ötesinde [...] değerbilimsellik gerektiğini belirtmiştik. Bu bize göre daha çok görüntüsel beti için geçerli; öte yandan, soyut betinin herhangi bir izlek gerektirmemesi oldukça olasıdır: bu durumda, en azından belirlenmiş bir değerbilime ihtiyaç duyduğu neredeyse kesindir. Bu nedenle, soyut beti "yaşam" / "ölüm" kategorizasyonunun derin düzeyde, pek çok açıklama, karşılık gelen bir ara izleğe başvurmadan haklı çıkarılabilir: o zaman esenlikli / esenliksiz karşıtlığı iki terimi (yaşam / ölüm) farklı bir şekilde göstermeyi mümkün kılar. Dahası, betiselden farklı olarak, "izleksel tamamen özerk bir ancak belirli koşullar altında, yalnızca belirli durumlarda şekilde var olabilir. Böylece, doğal diller, herhangi bir betisel temsile başvurmadan izleksel düzeyi açıklayabilir; bazen somut, betisel örnekler kullansa bile matematiksel ya da mantıksal söylemin, felsefenin de özelliği budur.» (Courtés, 1991: 164-165) Son olarak, Courtés'de değerbilimsel bir kipliğin kendi içinde, yani bir betiye ve/veya bir izleğe uygulanması dışında var olamayacağını söylemeye gerek yok gibi görünüyor.

Çoğu zaman, duygulanımsal kategori, betisel ve / veya izleksel bir kategori ile onaylanacaktır; örneğin aşk/nefret izleksel kategorisindeki iki terimden biri ve betisel sarılma/vurma kategorisindeki iki terimden biri esenlikli, genellikle aşk ve sarılma, diğerleri ise esenliksiz olacaktır.⁴⁹ Ancak diğer birçok ilişki türü iki nedenden dolayı mümkündür: (1) betiler ve izlekler mutlaka karşıt olarak gruplandırılmamıştır (örneğin, tekne betisi belirli bir metinde pekala zıtsız olabilir); (2) öyle olsalar bile, değerbilimsel karşıtlıkla başka türlü resmen onaylatılmış olmaları gerekmez (Örneğin, betisel gece/gündüz karşıtlığı tek başına esenlikli ile ilgili olabileceği gibi terimlerden biri esenlikli, diğeri ise esenliklisiz ile ilişkilendirilebilir).

Simgesel, yarı simgesel ve göstergebilimsel ilişkiler

Betisel bir karşıtlıktan izleksel bir karşıtlığa (örneğin, erdem / suç (izlekler) ile gündüz / gece (betiler) ile ilişki kurulduğunda, Greimas'ın göstergebilimi **yarı simgesel bir ilişkiden** ⁵⁰bahseder.

Yarı simgesel ilişkiyi beti-değerbilim ilişkilerine (örneğin, gündüz/gece ve esenlikli/esenliksiz) ve izlek-değerbilim (örneğin, umut/umutsuzluk ve esenlikli/esenliksiz) ve görüntüsel beti karşıtlık ve soyut beti karşıtlık veya belirli bir karşıtlık ile genel bir karşıtlık arasında hatta bir kişi arasındaki ilişkilere genişletmek uygun gelebilir. ⁵¹

O halde, herhangi bir türdeki yarı-simgesel ilişkilerin ortak ilkesi, biri duyulur olana (algılanabilir olana) ve diğeri anlaşılır olana (anlaşılır olana) daha yakın olan iki karşıtlık arasında bir türdeşlik ilişkisi kurmak olacaktır ; ancak duyulur-anlaşılır ayrımının en açık olduğu ilişki beti ve izlek arasındaki ilişkidir. Yarı simgesel bir ilişkinin her zaman aynı

⁴⁹ "Değerbilimsel diye yazar Courtés, oldukça basit bir şekilde, izleksel (ya da betisel) bir kategori karşısında, tabiri caizse, iki terimden birini diğere kendiliğinden tercih etmekten ibarettir" (Courtés, 1991: 173). Tercih edilen terim esenlikli, diğeri ise esenliksizi ortaya çıkaracaktır. Aslında, betisel ve izleksel bir karşıtlık ile esenlikli/ esenliksiz karşıtlığı arasındaki resmen onaylatmanın, diğerleri arasındaki değerbilimsel ilişkilerin olasılıklarından sadece biri olduğuna inanıyoruz.

⁵⁰ Yarı simgesel sistem ilkesi, Lévi-Strauss tarafından mitin iki işlev arasındaki karşıtlıkla ilgili iki beti arasında bir karşıtlık olarak formüle edilmesinde kurulmuştur. Greimas, yarı simgesel sistemi üç olası göstergebilimsel sistemden biri haline getirirken, Jean-Marie Floch onu görüntü çözümlemesi için ana araç haline getirdi (Fontanille, 2003: 137). Yarı simgesel ilişki terimini Courtés'den (1995) ödünç alıyoruz. Bu ifadenin avantajı, yarı simgesel sistem (gösterenler düzlemi ile gösterilenler düzlemi arasındaki ilişki tipi ile karakterize edilen sistem) ve yarı simgesel kodlama (dar anlamda, gösterilen düzlemin izleksel düzeyi ile betisel düzeyi arasına girerek) ifadelerini çevreleyen teorik problemlerden kaçınmasıdır. Betisel ve izleksel arasında karşılıklı bir varsayım ilişkisinin olmaması, Floch gibi Courtés'i (1991: 168) yarı simgesel sistem kavramının kapsamını düzlemdeki içsel ilişkilere genişletmekten alıkoymaz). Ancak dar anlamda, bir sistemin yalnızca gösterilenin bir kategorisi gösterenin bir kategorisine karşılık geldiği zaman yarı simgesel olduğu söylenecektir. Resimli bir örnek alalım: kategori, beyaz / siyah karşıtlığı (gösteren) yaşam / ölüm kategorisine (veya başka herhangi bir içerik kategorisine) karşılık geliyorsa, yarı simgesel bir sistem olacaktır.

⁵¹ Bunu yapmak için, Greimasçı göstergebilimde (örnek olarak, yorumlayıcı yolun tersine çevrilmiş aktarımı oluşturduğu üretici anlamlandırma yolu teorisinde), somuttan (duyarlı, dolayısıyla gösterene benzer) soyuta (anlaşılır, dolayısıyla gösterilene benzer) ilerleyen bir ölçekten betiselden izleksele geçerken değerbilimsel (görüntüsel veya belirli derecelerden soyut veya genel derecelere geçerken) açık olan ilkeye güveniyoruz.

zamanda bir resmi onaylatma ilişkisi olduğunu, ancak bunun tersinin doğru olmadığını söyleyerek bitirelim (örneğin, aynı algılanabilir/duyarlı seviyedeki iki karşıtlık, örneğin iki izleksel karşıtlık resmi onaylatmadır).

Dönem dönem bir ilişki kurulduğunda; örneğin, tekne figürü ve yolculuk teması, eğer tekne, incelenen göstergebilimsel üründe yolculukla ilişkilendirilen tek figür ise buna **simgesel ilişki** denir. Son olarak, örneğin ilişki bir uçtan bir karşıtlığa gidiyorsa, diğer tüm durumlarda **göstergebilimsel ilişkiden** söz ederiz (aynı metinde, gözyaşı figürü bir durumda esenlikli (sevinç gözyaşları), başka bir esenliksiz olabilir).

Simgesel ve göstergebilimsel ilişkilerin, Klinkenberg tarafından sunulan olağan tipolojide, sırasıyla "simgeler" ve "gösterge" (dar anlamda) olarak adlandırılan göstergeleri bulunduğunu belirtelim. Simgeler (sevilen birinin fotoğrafı) ve ipuçları (ateş için duman) daha sonra tipolojiyi tamamlar, ancak açıkçası **yarı simgeleri** ekleyebiliriz.

Görelilik Faktörleri

Betisel,izleksel ve değerbilimsel kipliklerin içeriğinin yanı sıra üç içerik türü arasındaki ilişkilerin görelilik faktörlerine bağlı olarak değişmesi muhtemeldir. Bu nedenle, diğer şeylerin yanı sıra aşağıdakilere bağlı olarak değişebilirler: kültürler (örn. doğu / batı); söylem (felsefi, edebi söylem, vb.); türler (örneğin roman / şiir); deyimler (örneğin, Balzac / Mallarmé); çözümlenen belirli göstergebilimsel ürünler (örneğin metin A / metin B); gözlemci özneler (yazarlar, anlatıcılar, karakterler, okuyucular vb.); belirli bir zamansallığın farklı anları (gerçek zaman (örneğin, tarihsel zaman) veya izleksel zaman içerip içermediği (örneğin bir metinde veya resimde anlatılan veya sunulan) vb.).

Anlamsal Yazı

Rastier tarafından önerilen (Sowa'dan esinlenen) bir araç olan anlamsal yazılar, herhangi bir anlamsal yapıyı, yani anlambirimleri (gösterilenin parçaları) ve onları birleştiren ilişkileri temsil etmeyi mümkün kılar. Anlambirimler, anlamsal yazının düğümlerini (dikdörtgen kartuşlarda veya köşeli parantez içinde gösterilir) ve ilişkileri, bağlantılarını (eliptik daireler veya parantez içinde gösterilir) oluşturur. Oklar, düğümler arasındaki ilişkinin yönünü gösterir. Yaklaşık on beş farklı bağlantı - örneğin ERG (geçişli): bir eylemin aracı, ACC (belirtme) gibi - çoğu anlamsal yapının tanımlanmasına izin verir. İşte basit bir yazı örneği (Prens Prensesi kurtarır): [Prens] ← (GEÇİŞLİ) ← [KAYDETMEK] → (BELİRTME) → [Prenses]. Bu metin, Hébert, 2009'un, yine Hébert, 2017'de de bir uygulama bulacağımız bir bölümünü gözden geçirmektedir.

İşlev

Rastier'in anlamsal yazıları (bkz. Rastier, 1989; Hébert, 2017 ve 2009), Sowa'nın (1984) *kavramsal yazılarından* esinlenerek, herhangi bir anlamsal yapının biçimsel, titiz, sentetik ve zarif bir şekilde temsil edilmesini mümkün kılar. Yazılarda, bir içerik yalnızca anlam içeriği olarak değil (bkz. Pottier ve anlambirim basitçe bir ekleme işaretiyle birleştirildiği çözümlenmeler) veya basit bir anlambirimsel hiyerarşi (bkz. Bir yapı, en az bir raporlanmış ilişki tarafından birleştirilen iki veya daha fazla terimden (ilgili unsurlar) oluşan bir varlıktır. Yapılar ayrıca süreçleri veya işlemleri bilir.

Anlamsal yapılar içeren birimlerin teknik olmayan örnekleri şunlardır: kelime veya ifade, izleksel (en az iki tema arasındaki ilişki), karakter, hikaye, argüman geliştirme yöntemi (tartışmacı, izleksel veya anlatı klişesi), görüntü veya resmin bir parçası. Anlamsal yapıların teknik örnekleri: anlambirim, anlambirimcik, en küçük anlambirimsel parça, eyleyen (Rastier), eyleyen, argüman geliştirme yöntemi (Rastier: tartışmacı klişe), eytişimsel işlev (anlatı eylemi). → **Anlamsal çözümlenme**; → **Eytişimsel**.

Çeşitli bileşenler

Bu yapıyı oluşturan unsurlar **düğüm** (terimler), **bağlantı** (ilişkiler) ve bağlantıların yönüdür.⁵² Bir düğüm ve bir bağlantı genellikle **belirtilir**, yani sırasıyla bir veya daha fazla anlambirim (özellikler, gösterilenin parçaları anlamına gelir) ve anlamsal bir durum (veya basitçe bir durum) ile doldurulur.⁵³ Bir yazının ortasına, genellikle bir işleme karşılık gelen bir düğümü yerleştiririz (bir fiil veya bir isim, örneğin ulaşma veya iletim ile birbirinin yerine geçebilir) ve genellikle büyük harflerle yazarız.

NOT: DÜĞÜM, BAĞLANTI VE BELİRTİM

Belirli bir yazının düğümlerini ve bağlantılarını yatırım yapan anlambirim ve özel durumlara bu düğümlerin ve bağlantıların belirtilmeleri denir. Gerektiğinde, düğüm veya bağlantının kendisi (bir tür boş kutu) ile onu neyin belirttiğini ayırt edeceğiz. Diğer durumlarda, düğümler ve bağlantılardan bahsetmişken, onların belirtilmelerini de dahil ederiz.

Burada, metin biçiminde temsil edilen (daha sonra düzgün bir yazı biçimi göreceğiz), basit bir yazı, burada (ERG) geçişli (bir eylemin aracı) durumuna ve (ACC) - belirtme durumuna karşılık gelir (ondan belirtilen bir eylemin etkileneni):

[köpek] ← (GEÇİŞLİ) ← [ISIRMEK] → (BELİRTME) → [etkilenen]

Durum

Olası düğüm belirtilmelerinin içeriği açıktır; bağlantıların, yani durumların belirtilmelerinin içeriği, çözümlenen söyleme, türe, yazara, hatta göstergebilimsel ürüne göre yöntemsel olarak sınırlıdır.⁵⁴ Aşağıdaki tabloda sunulan anlamsal durumlar, metinsel anlamsal yapıların çoğunun tatmin edici bir açıklamasını yapmayı mümkün kılmaktadır.⁵⁵

⁵² Düğümler ve bağlantılar mantıkta sırasıyla özneye (ya da argümana) (ne hakkında konuştuğumuza) ve yükleme (bunun hakkında ne söylediğimize) karşılık gelir (Rastier, 1994: 57). Prensipte, bir bağlantı (ara düğüm olmadan) başka bir bağlantıya doğrudan bağlanamaz ve bir düğüm (ara bağlantı olmadan) başka bir düğüme doğrudan bağlanamaz.

⁵³ Bir düğüm veya bir bağlantı boş (Ø), etiketlenmemiş, özellikle (veya sadece?) tür ve oluşum arasındaki ilişkide olabilir (tipik özellikler bölümüne bakınız).

⁵⁴ Tanımlayıcı verimlilik adına, durumların çoğaltılması tavsiye edilir. "Böylece LOC (konum) gündelik ilkel, temsil edilen yer veya zamandaki konumları belirten her türlü değerde belirtilebilir. »(Rastier, 1994: 56) Bu genel bir ilkedir: bir bağlantının veya bir düğümün genellik/özellik bakımından değişmesi muhtemeldir.

⁵⁵ Anlamsal durumlar biçimbilimsel sözdizim işlevleri ile karıştırılmamalıdır. İşte anlamsal ve biçim-sözdizimsel (veya yüzey) durumlar arasındaki ayrımın bir örneği: "Güvercin kurnaz çiftçi tarafından yollanır"da, 'güvercin' yalıdır (biçim-sözdizimsel) ama belirtme halidir (anlamsal), 'kurnaz çiftçi' kılıcı (biçim-sözdizimsel) ama geçişlidir (anlambilim) (Rastier, 1994: 138).

	DURUM	TANIM	OLASI ÖĞRETİCİ ADLANDIRMA
(ACC)	belirtme	Bir eylemin etkileneni, eylemden etkilenen varlık	PATient
(ASS)	varsayımsal	Bakış açısı	SELon
(ATT)	niteleyici	özellik, karakteristik	CARactéristique
(BÉN)	yararlanıcı	kimin yararına veya ne için harekete geçildiği	BÉNéficiaire
(CLAS)	klasik	bir öge sınıfının ögesi	CLASsitif
(COMP)	karşılaştırmalı	mecazi karşılaştırma	COMParaison
(DAT)	Yönelme durumu	alıcı, iletiyi alan varlık	DESTinataire
(ERG)	geçişli	bir durumun temsilcisi	AGEnt
(FIN)	son	amaç (sonuç, istenen etki)	BUT
(INST)	araçlı	ortalama çalışan	MOYen
(LOC S)	Bulunma hali	yer	ESpace
(LOC T)	Zamansallık hali	zaman	TEMps
(MAL)	zararlı	eylemin kimin veya neyin zararına yapıldığı	MALéficiaire
(HOL)	bütünsel	Tümün parçalarına ayrılmış	TOUT
(RES)	sonuçsal	sonuç, etki	EFFet (ou CAUse)
(TYP)	tipik	bir oluşumun atıfta bulunduğu tür	TYPE

Tablo 19 – Temel anlamsal durumlar

NOT: TEMEL RASTIER BAĞLANTILARIN LİSTESİNDE DEĞİŞİKLİKLER

Rastier tarafından oluşturulan temel durumların içeriğini değiştiriyoruz (çoğunlukla bunu Rastier, 1989: 282'de buluyoruz). Kısaltmalarında zamansal ve uzamsal konum belirleyicileri (her ikisi de Rastier'de (LOC) ile tanımlanır) ayırt ederiz. Varsayımsal, zararlı, sınıflandırıcı (örneğin: [köpek] → (CLAS) → [memeliler]), bütünsel (örneğin: [harfler] → (HOL) → [kelime]) ve tipik olanı (için örnek: [ormandaki bu nesne] → (TYP) → [ağaç]). Ayrıca çatışmacı seviye (NEUT), nötr bir iletim alan varlık da eklenebilir (varlık o zaman ne zararlı ne de yararlıdır). Ayrıca, metinlerin çözümlenmesi için geliştirilen, ağırlıklı olarak anlatı işlevlerine odaklanan durum tipolojisi, imgesel çözümlenme için eksiktir. Özellikle renk durumlarını (mavi, beyaz, kırmızı vb.), dokusal (pürüzsüz, pürüzlü, yapışkan vb.), malzemeyi (ahşap, cam, metal, taş vb.), mekansal durumu belirtmek gerekir (ön, arka, üst, yan, açık vb.).

Yazılar arasındaki ilişkileri katma

Bir yazı veya düğüm grubu sıkıştırılabilir veya genişletilebilir. Gerçekten de, bir düğüm bir yazıya genişletilebilir veya bir düğüme sıkıştırılmış bir yazı (katma) olabilir. Bu durumda, düğüm bir yazıyı “özetleyecektir” (örneğin, [adam] [insan] → (ATT) → [erkek cinsiyet]) ve/veya ona atıfta bulunacaktır (örneğin: (RES) → [yazı 5]).⁵⁶

Ayrıca bir düğüm, bir düğüme (yoğuşmanın ürünü olsun ya da olmasın) değil, aynı yazıda bulunan bir veya daha fazla bağlantı ve/veya düğümden oluşan bir gruba bağlanabilir. Grup, herhangi bir kapalı şekil vasıtasıyla sınırlandırılabilir: örneğin, grubu çevreleyen ve çevresinde en az bir okun bittiği veya başladığı kesik çizgilerle bir dikdörtgen; bu şekle giren bir ok, gruba değil, yalnızca sivri uçlu ögeye uygulanacaktır.

Yazılar arasındaki tipiklik ilişkileri

Biri diğerinin "kökenini" içeren iki bütün arasında, beş ana dönüşüm işlemi mümkündür:

⁵⁶ Üstmetinsellik (terimin bilgisayar anlamında), ilgili köprüye tıklayarak erişilen bir düğümün altındaki bir yazıyı "gizlemeyi" mümkün kılar.

1. Koruma: iki bütün aynı kalır;
2. Silme: dönüştürülmüş bütünde bir öge silinir;
3. Toplama: dönüştürülen bütüne bir öge eklenir;
4. Yerine kullanma: orijinal bütünün bir ögesi, dönüştürülmüş bütündeki başka bir ögeyle değiştirilir;
5. Yer Değiştirme (kaydırma dahil): Dönüştürülen bütünde ögelerin sırası değiştirilir. → **İşlemler.** Yazının konumundaki ögelerin konumu görece keyfi olduğundan (verilen bir düğüm, uygulandığı şeyin üstüne, altına, soluna, sağına kayıtsızca yerleştirilebilir), burada şundan söz edilir: "önemli yer değiştirmeler"(Örneğin, geçişli belirtmenin tam tersi ise; ancak bunun bir yerine kullanma durumu olduğu düşünülebilir).

Yazı açısından, işlemler şunları etkiler: (1) düğümlerin ve bağlantıların sayısı, (2) düğümlerin ve bağlantıların etiketi, (3) düğümler ve bağlantılardan oluşan özel görünüm. Yazılardasıkça yapılan bir yerine kullanma, örneğin, bir ggeyi genelleştirerek (örneğin, kadın yerine insan) veya özelleştirerek (örneğin, insan yerine erkek) değiştirmektir. Özel bir yer değiştirme durumu olan kaydırmaya gelince, en basit durumda, izin verilen görünümler aynı sayıda ögeye ve yer alan pozisyona sahiptir. Örneğin, burada iki düğümün göreceli konumunu tersine çeviriyoruz: [insan] ← (GEÇİŞLİ) ← [ÖLDÜRMEK] → (BELİRTME) → [hayvan] şu hale gelecek: [hayvan] ← (GEÇİŞLİ) ← [ÖLDÜRMEK] → (BELİRTME) → [insan].

Beş işlem, bir tür yazısı (bir model yazısı) ile onun oluşum yazıları arasındaki, bir tür yazısı ile diğeri arasındaki vb. dönüşümleri hesaba katmayı mümkün kılar. Tipik bir yazı ile ona karşılık gelen yazı oluşumları arasındaki ilişkide, dört tür tipiklik (veya tipiklik) tanımlayalım: (1) sadece bir yazının şekli korunur; (2) bağlantıların sadece formu ve belirtileri korunur; (3) sadece düğümlerin şekli ve belirtileri tutulur; (4) her şey korunur, şekil, bağlantıların ve düğümlerin belirtileri⁵⁷. Seçilen tipiklik türüne, değişikliklerden hoşgörüyeye, tipin kapsadığı oluşum sayısına bağlı olarak değişebilir.

⁵⁷ Rastier (1994: 138)'e göre: "Temsilde, türün oluşumla ilişkisi, iki anlamsal yazı arasındaki ilişkiye iner. Tanımlamanın amaçlarına bağlı olarak, çeşitli tipiklik türleri tanımlanabilir: (1) En soyut tür, yalnızca yazının şeklini korur, düğümlerin veya bağlantıların belirtilerini tutmaz. (2) Klasik tür, yazının şeklini ve bağlantıların belirtilerini korur, ancak düğümlerin belirtilerini değiştirir (değişken adlarını örnek adlarıyla değiştirerek). (3) Üçüncü tür bir tipiklik, bağlantılar ve bunların belirtileri ile ilgilidir. Bu üç tür tipiklik (aynı sayılarla) tablomuzda bulunabilir. Hem yazının şeklinin hem de düğümlerin ve bağlantıların belirtilerinin korunduğu dördüncü bir tipiklik türü tasarlamamız gerekmez mi? Gerçekten de, tipiklik üç ve dört bize birbirine indirgenemez görünüyor: ilk durumda belirtim yok, ikinci durumda belirtiler, oluşumların uyması gereken düğümlerin anlamsal alanını sınırlandırıyor. Üçüncü tür tipikliğe edebi bir örnek verelim. Gérard de Nerval'in metinlerinde, düğümleri / güneş / ve / siyah / olan standart bir yazı en az iki oluşum korur: birinde bağlantı sonuca ("Kara nokta"ya bakın, güneşin bakışı takip eden siyah bir noktaya neden olduğu yer), diğesinde niteliğe (bkz. "El Dedichado"dan "Melankolinin Kara Güneşi") bağlıdır. Daha sonra bulunacak olan, hor görülen şairin argümantasyon yöntemlerine ilişkin çözümlememiz, dördüncü tür tipikliğin edebi bir örneğine dayanmaktadır.

TİPKİKLİKLER	KORUNAN ÖGELER (+)			YAZILARIN-TÜRLERİN ÖRNEKLERİ	YAZILARIN-OLUŞUMLARIN ÖRNEKLERİ
	Yazıların şekilleri	Bağlantıların belirmleri	Düğümünlerin belirmleri		
1	+	-	-	[] ← () ← [] → () → []	1. [bahçe] ← (LOC S) ← [çiçek] → (LOC T) → [bahar] 2. [zengin] ← (ERG) ← [GIYMEK] → (ATT) → [yetersiz] 3. [kurt] ← (ERG) ← [ÖLDÜRMEK] → (ACC) → [insan] Vb.
2	+	+	-	[] ← (ERG) ← [] → (ACC) → []	3. [kurt] ← (ERG) ← [ÖLDÜRMEK] → (ACC) → [insan] 4. [pire] ← (ERG) ← [ISIRMAK] → (ACC) → [Jean] 5. [Marie] ← (ERG) ← [SEVMEK] → (ACC) → [özgürlük] Vb.
3	+	-	+	[hayvan] ← () ← [ÖLDÜRMEK] → () → [insan]	3. [kurt] ← (ERG) ← [ÖLDÜRMEK] → (ACC) → [insan] 6. [hayvan] ← (ERG) ← [ÖLDÜRMEK] → (ACC) → [insan] 7. [hayvan] ← (ACC) ← [ÖLDÜRMEK] → (ERG) → [insan] etc.
4	+	+	+	[hayvan] ← (ERG) ← [ÖLDÜRMEK] → (ACC) → [insan]	3. [lkurt] ← (ERG) ← [ÖLDÜRMEK] → (ACC) → [insan] 6. [hayvan] ← (ERG) ← [ÖLDÜRMEK] → (ACC) → [insan] 8. [boğa] ← (ERG) ← [ÖLDÜRMEK] → (ACC) → [boğa güreşçisi] Vb.

Tablo 20 - Yazıların tipikliği

Yazılar ve kiplikler

Bir yazıda birkaç öge örtük olabilir (yazının bulunduğu tarihin zamanı, onu belirten kiplikler, vb.). İçerdikleri kiplikler ve gözlem yapan özneler, sırasıyla niteliksel bağlantılar ve varsayım bağlantılarının kullanımıyla doğrudan yazıya entegre edilebilir veya düğümün veya bağlantının belirtimlerine dahil edilebilir. Kiplikler, yazıya dahil olan ancak ne bir düğüm ne de bir bağlantı olmayan bir ögenin kullanımıyla da belirtilebilir (örneğin, ana durumları gösteren aşağıdaki yazıda doğru/yanlıştan söz edilmesi veya olası bir sembolün kullanılması ◇ gibi). Yazının "dışındaki" gözlem yöntemlerini ve konularını (ve hikayenin zamanı gibi diğer

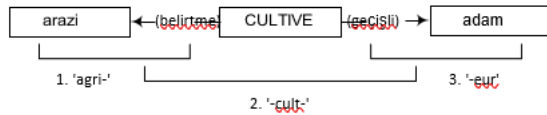
öğeleri) bir bağlamda şart koşmak da mümkündür (örneğin: "İşte, o zamanki karakter "). Prensipte, yazıda veya onun dışında açık bir varsayım durumunun yokluğunda, yazıyı etkileyen aşırı doğrulamacı (fr.ontovéridictoire) kiplik örtük olarak ("varsayılan olarak") olgusal doğrudur ve bu kiplik "göndermedir", metnin mutlak gerçeğine karşılık gelir. → **Konuşmalı**

NOT: YAZI VE OLUMSUZLUK

Burada mantıksal olumsuzlamayı bir kip olarak ele alır. Bir yazının veya bölümlerinden birinin mantıksal olumsuzlaması, bir yazının içinde çeşitli şekillerde temsil edilir: bir olumsuzlama işleminin (örneğin, "-"), doğru (örneğin, yanlış) veya ifadesiyle belirtim (örneğin, [VER] ile [VERME] veya [TUTMA] süreçleri).

Yazı örnekleri

Rastier (1994: 56'dan uyarlanmıştır) "çiftçi" (sözcük) kelimesinin içeriğini şu şekilde temsil eder (yazının 1. bölgesi, gösterilen (anlambirimcik) 'agri-', 2. bölge, '-cult' ile gösterileni temsil eder ve 3. bölge '-eur' ile gösterilir; bölgeler arasındaki örtüşmeler, gösterilenlerin her birinde yinelenen anlambirimlerle açıklanır):

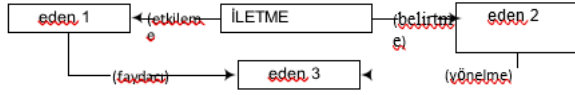
Şekil 32 - "Çiftçi" kelimesinin grafiği

Böylece Zola'nın Meyhane'sinde bulunan anlambirim (anlambirimsel en küçük parça) / materyal / + / sıcak / + / sarı / + / yapışkan / + / zararlı / mevcut grubunu temsil edeceğiz (bkz. Rastier, 1989: 167-170):

Şekil 33 - Bir anlambirimsel en küçük parçanın grafiği

Birinin (eden1) birinin (eden 3) yararına bir şey (eden 2) verdiği (olumlu) tipik eylemi (diyalektik işlev⁵⁸) aşağıdaki gibi temsil edilebilir:

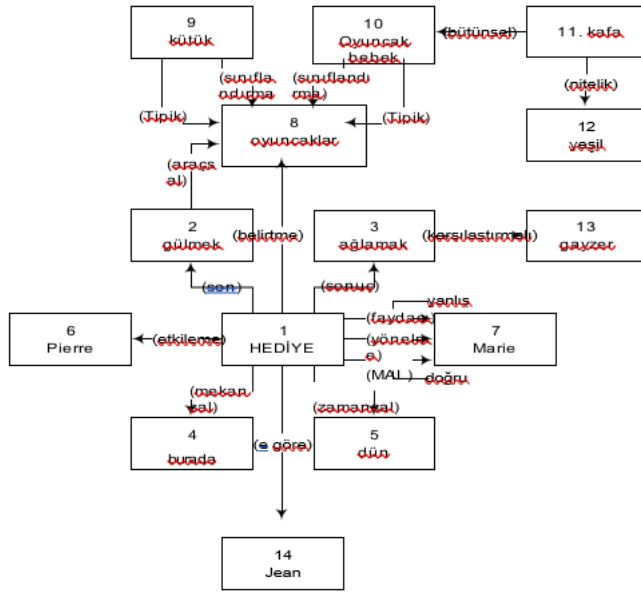
Şekil 34 - "hediye" diyalektik işlevinin grafiği

Ana durumları hem analizi hem de temsilini basitleştirerek örnekleyelim. Veya: "Jean'a göre, dün tam burada, Pierre, bu hediyelerle gülmesi için Marie'ye yeşil başlı bir oyuncak bebek ve bir bilboquetverdi; ama daha çok gayzer gibi ağladı. "

Niyetler (Meryem iyidir) ile sonuç (Meryem kötüdür) arasındaki mesafeyi göstermek için doğru/yanlış karşıtlığını kullanırız.

Gösterimi basitleştirmek için, belirli bağlantılar veya düğümler daha çok bir gruba veya hatta tüm grafiğe uygulansa bile, bunları tek bir bağlantıya veya düğüme eklemeye çalışacağız. Örneğin, ana vakaları gösteren grafiğimizin arkasındaki hikayede, ağlamaya neden olan oyuncak verilmesidir (bu nedenle bir grup düğüm ve bağ). Açıkçası, bir düğümün yalnızca grafiğin tek bir düğüme uygulanabilir olması mümkündür (örneğin, aynı grafikte [yeşil] ile [baş]).

⁵⁸ Çoğu öyküyü ve bunların grafiklerdeki temsilini açıklamayı mümkün kılan on iki diyalektik işlevin bir listesi için, → **Diyalektik**.

Şekil 35 - Ana durumları gösteren grafik

Son olarak, Fransız şiirinin çok tutarlı bir ana izleğinin (sıradan, anlatı klişesi), yanlış anlaşılın, hor görülen şairin temsilini öneriyoruz. Önerdiğimiz grafik, küçümsenen şairin ana izleğinin bir genellemesidir: diğer değişikliklerin yanı sıra, şair istisnai bir birey ve onun şiirsel ürünleri haline gelir, topluma olumlu bir aktarım olur. Grafik şu şekilde yapılır: bir (1) yüksek dünya ile ilişkili bir (3) istisnai birey, bir (2) alt dünyaya ait (4) topluluğa bir (5) olumlu aktarım (örneğin, istisnai bir şiir çalışması) yapar; ama bu, karşılığında ona olumsuz bir aktarım sağlar (örneğin, sunulan şiirsel çalışmayı küçümsediğini göstererek).

Şekil 36 - Küçümsenen şairin konularını genelleyen grafik

Argüman geliştirme yöntemlerinin bazı oluşumları. Bu liste açıkça ayrıntılı değildir:

A. Platon, mağara efsanesi (*Cumhuriyet*). 1. Üstün gerçeklik dünyası (idealler). 2. İllüzyonlar dünyası. 3. En yüksek gerçekliğe ulaşan adam. 4. İnsanlar yanılsamadan özgür değil. 5. İnsan, kendi başına olduğu gibi, ailesini de de özgürleştirmeye çalışır. 6. Reddetme, ona inanmıyoruz, deli olduğunu düşünüyoruz.

B. Platon. 1. Bilgi dünyası. 2. Bilgisizlik dünyası. 3. Sokrates. 4. Suçlayanlar. 5. Sokratik bilgi. 6. Baldıran otu içmeye mahkumiyet. Aktarım burada nesneldir (sıklıkla olduğu gibi sadece bilişsel değil, faydacıdır).

C. *Yeni Ahit*. 1. Manevi dünya. 2. Zamansal dünya. 3. İsa. 4. Erkekler. 5. Mesih, insan sevgisi için hayatını verir. 6. Çoğunluğun reddetmesi (örneğin biz Barabbas'ı tercih ediyoruz), dallar bölümü (İsa'nın Yerusolim'e zaferle girişi) hariç, müritler adına hayırseverlik, çeşitli inkarlar dışında "aydınlanmış seçkinler" ...

E. Baudelaire, "Albatros", *Kötülüğün çiçekleri* (1857). 1. Şiirsel dünyası (karşılaştırılan) / hava dünyası (karşılaştıran). 2. Yavan dünya / hava dışı dünya. 3. Şair / albatros. 4. Kitle / denizciler. 5. Olumlu aktarım veya özerklik, şair-albatrosun geri çekilmesi (Parnasyen konum)? Albatros, uçuşunun güzelliği dışında denizcilere olumlu hiçbir şey iletmediği için burada metafor kayıp görünmüyor. 6. Alay. Hava-şair dünyasında, albatros-şairin alt dünyaların sakinlerine yapılan saldırılarla hiçbir ilgisi yoktur: "fırtınaya musallat olur ve okçuya güler".

H. Uderzo ve Goscinny, *Asterix çizgi romanı*. 1. Şiirsel dünya. 2. Yavan dünya. 3. Ozan. 4. Kitle 5. Sanatını cömertçe dağıtır. 6. Zorbalık. Burada konuyu tersine çeviriyoruz: şair yeteneksiz ve onu küçümsemekte haklıyız. Genel olarak şaire veya özel olarak bir şaire yönelik bu küçümseme, bir şair tarafından da varsayılabılır, özellikle Marot'un "Cahil bir şaire" de olan budur. Cendrars (*Trans-Sibirya Düzyazısı*), kendi adına, kendisinden başkası olmayan, belki de yalnızca geçmişte kalmış bir şairi eleştirir: "Yine de çok kötü bir şairdim".

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: GÖSTEREN

Genelleştirilmiş sözcüksel ilişkiler

Sözlüksel ilişkiler (belirsizliği giderme, eş anlamlılık, zıtlık vb.), sözlükleri (kelimeler, ifadeler vb.) inceleyen disiplin olan sözlükbilimde kullanılır. Bu ilişkiler, herhangi bir göstergebilimsel ürüne (metin, görüntü, vb.) uygulanabilir olacak şekilde genelleştirilebilir. Eşanlamlılık (aynı anlamda gösterilen) eşbiçimlilik haline gelir; zıtlık (zıt anlamlarda gösterilir), zıtbiçim (fr.antomorphie); eşseslilik (fr.homonymie) (aynı gösteren, farklı anlamlar), benzerbiçimlilik (fr.homomorphie); yakın anlamlılık (fr.paronymie) (aynı gösteren, farklı gösterilen), eşbiçim (fr. paromorphie); türedişlik (fr.hétéronymie) (ne eş anlamlı ne de yakın anlamlı), farklı şekilde olan (fr.hétéromorphie); alt anlamlılık (fr.hyponymie) (bir üstün anlamlı (fr. hyperonyme) anlamındaki kelime), işlevini kaybetme (fr.hypomorphie); üstün anlamlılık (fr.hyperonymie), üst biçim (fr.hyperomorphie); parça adlılık (fr.méronymie) (bir bütünün parçasını temsil eden kelime),parça anlam (fr. méromorphie); bütün adlılık (fr. holonymie) (bir bütünü parçasına göre temsil eden kelime),bütün anlam (fr.holomorphie)

Önsöz

Göstergebilim, kabaca göstergeleri inceleyen disiplin, yalnızca dilsel göstergelerle ilgilenen **dilbilimden** daha genel bir disiplindir. **Anlambilim**, dar anlamda (genel anlamda dilbilimsel ve diğer gösterilenlerin incelenmesidir), dilbilimsel birimlerin anlamsal içeriğini (gösterilenlerin veya gösterenlerin anlamı) inceleyen dilbilim dalıdır. **Sözcükbilim**, sözlükleri inceleyen bir dilbilim dalıdır. Birkaç sözcüğü ayırt edebiliriz: biçimbirimler (örneğin fiillerin sonları), kelimeler, deyimler (veya ifadeler), deyimler (cümlelerin sonları ve kalıplaşmış cümleler). Sözcükbilimin sözcük birimleri (kelimeler ve ifadeler) arasında tanımladığı ilişkilerin birçoğu, onları diğer gösterge türlerine genişletebilen göstergebilimin ilgi alanına

girer. Daha sonra, aynı göstergebilim (örneğin, iki müzik işareti arasında) veya farklı göstergebilimlere (örneğin, bir dil göstergesi ile bir müzik işareti arasında) ait göstergeler arasında ilişkiler ortaya çıkabilir.

Bunu izleyen ilişkiler temelde iki karşıtlığın terimlerinin birleşimine dayanır: özdeşlik/ötekilik (veya farklılık, sıradan ya da karşıtlık) ve gösteren/gösterilen. Gösterilen, bir birimin içeriğidir (örneğin, "tekne" kelimesinin anlamı). Gösteren, bu içeriği ileten biçimdir (örneğin, harfler veya daha kesin olarak, t-e-k-n-e harfleri).

Eşanlamlı fr. Synonymie/ Zıt Anlamlı

Eşanlamlılık, iki farklı kelime veya ifade arasındaki anlam özdeşliği ilişkisidir. Örneğin: "ölmek fr.mourir » " ve "geçip gitmek fr. décéder " . Gösterilenler farklıyken iki gösterilen "özdeş"tir. "-Nymie" "ad" anlamına gelir, bu ilişkiyi "yapısal bağlantı fr.synomorphie" ("morf" "biçim" anlamına gelir) olarak adlandırarak diğer gösterge türlerini içerecek şekilde genelleştirebiliriz.

Örneğin sinemada bir aşk sahnesine (gösterge 1) aşk müziği (gösterge 2), örneğin keman eşlik edecektir. Mükemmel eşanlamlılık yoktur ve örneğin, "ölmek"ten farklı olarak "ölmek", bir mecaz dışında hayvanlar için değil, yalnızca insanlar için geçerlidir. Yapısal bağlantı - burada gösterilen diğer ilişkiler gibi - ya göstergeler içi (örn., iki kelime arasında) ya da göstergeler arası (örn., bir jest ve aynı şeyi söyleyen bir kelime) olabilir.

Zıtlık, iki farklı kelime veya ifade arasındaki anlam karşıtlığı ilişkisidir. Örneğin: "yaşamak" ve "ölmek". Gösterilenler zıttır ve gösterenler farklıdır. Bu ilişkiyi antomorfiden bahsederek genelleyebiliriz. Örneğin, bir aşk sahnesine (aşk) askeri müzik (nefret) eşlik ederse, antomorfik oluruz. Rastier, gösterilenler ya da **karşıt gösterilen** grupları arasındaki ilişkiyi karakterize etmek için alotopiden bahseder (örneğin, gösterilen "yaşamak" ve gösterilen "ölmek" arasındaki); **zıtbîçim (fr. Antomorphie)**, yalnızca gösterilenlerle değil, göstergelerle de ilgilidir. → **Anlambirimsel çözümleme.**

Eşseslilik fr. Homonymie

Eşseslilik, anlamları çok farklı ancak yazılışları ve/veya telaffuzları aynı olan iki kelime veya ifade arasındaki ilişkidir. Örneğin "yanlış fr.faux" (doğrunun tersi) ve "yanlış fr. faux" (tarım aracı). O halde gösterenler özdeştir ve gösterilenler çok farklıdır. Sesbirimsel gösterenleri (dilsel sesler) aynı olan, ancak yazıbirimsel gösterenleri (kabaca harfler) olmayan (örneğin "mühür" ve "aptal"); "benzerbiçimli", yazısal gösterenleri aynı olan, ancak sesbirimsel gösterenleri olmayan (örneğin, "fr.fils " (oğul) ve "fr.fils " (dikiş) olan sesbirimseli belirtmek

için kullanabiliriz. "**Benzerbiçimlilik** fr. homomorphie " terimi, gösterenleri aynı olan ancak gösterilenleri farklı olan, dilsel olması gerekmeyen işaretler arasındaki ilişkiyi belirtmek için kullanılabilir. Örneğin, tiyatrodaki bir kalem kraliyet asası olarak kullanılabilir.

Çok anlamlılık (fr.Polysémie)

Çok anlamlılık, aynı şekilde ancak biraz farklı anlamlarla yazılan ve telaffuz edilen iki kelime veya ifade arasındaki ilişkidir. Örneğin, "kuyruk fr. queue" (belirli hayvanların eki) ve "kuyruk" (son sıralar, bir gruptaki son insanlar: müfrezenin kuyruğu). Çok anlamlılar özdeş bir gösterene sahiptir ve gösterilenleri, herhangi bir anlam ögesini, ortak anlamı paylaşmayan eşeslilerden farklı olarak yakındır (bu, "yanlış"ın az önce bahsettiğimiz iki anlamı için geçerlidir). O halde gösterenler özdeştir ve gösterilenler farklıdır. Çok anlamlılık kavramı açıkça genelleştirilebilir ve sözcüksel olsun ya da olmasın, dilsel olsun ya da olmasın tüm göstergelere genişletilebilir. Geniş anlamıyla "çok anlamlılık" hem dar anlamda çok anlamlılığa hem de anlam ayırımına atıfta bulunabilir; öyleyse bu, gösterenleri özdeş, ancak gösterilenleri farklı ya da çok farklı olan göstergeler arasındaki ilişkidir.

NOT: "ÇOKANLAMLILIĞIN" DİĞER ANLAMLARI

Genel anlamda çok anlamlılık, aynı birimde en az iki farklı duyu ögesinin (anlambirim) bulunmasını ifade eder. Örneğin, "gemi" kelimesi çok anlamlıdır, çünkü özellikle anlam/yön/ ve/taşıma araçlarını/içerir. Herhangi bir gösterge birkaç anlambirimden oluştuğundan, **tekanlamlılık** yalnızca bir veya birkaç anlambirim arayan indirgeme metodolojisi (bilinçli, açık ve ilgili) ile bir çözümlemenin sonucu olabilir. Başka bir anlamda çok anlamlılık, aynı göstergede "etkinleşmiş" iki farklı duyunun varlığına işaret eder. Örneğin, bir ocak kullanım kılavuzunda, "pişirici" kelimesinin sadece bir aktif anlamı vardır: pişirme aletleri; ancak "Ocak açık"ta, mizahi bir bağlamda "pişirici"nin iki anlamı olacaktır: ev aletleri ve mutfak personeli. Bu anlamda çok anlamlılık, bu nedenle, bir birimin farklı eşesli ya da çok anlamlı anlamları arasında ya da gerçek anlam ile mecazi anlam arasında ortaya çıkabilir (örneğin, Baudelaire'in şiirindeki "albatros", yalnızca kuşu değil, aynı mecazi karşılaştırma, şair).

Yakın anlamlılık (fr.Paronymie)

Yakın anlamlılık, neredeyse aynı şekilde yazılan ve/veya telaffuz edilen ve bu nedenle kafa karıştıran iki kelime veya ifade arasındaki ilişkidir. Örneğin: "anlayışlı" ve "anlaşılabilir", "jüri" (jüri grubu) ve "jüri" (jüri üyesi). Karışıklık fikrini hariç tutarsak, bu ilişkiyi, formlarındaki benzer kelimeler arasındaki herhangi bir ilişkiye genişletebiliriz (örneğin, anagramlar arasındaki ilişki: örneğin "sevmek" ve "evlenmek"). Bu nedenle, eşeslilik veya çok anlamlılıktan hemen önce, yakın anlamlılığın üst sınırına, tek bir ses birimi ve/veya tek bir harf (daha doğrusu, bir grafem) farklı olduğunda (örneğin "juré" ve "jüri") ulaşılır. Yakın anlamlılığın alt sınırı (tam türedışılıktan hemen önce), tek bir yazıbirime ve/veya ortak tek bir sesbirime (örneğin, "su" ve "to") sahip olmaktır. Yakın anlamlılığı genişletirsek, örneğin tiyatrodaki dilsel olmayan olguları, küçük bir hançer ile büyük bir hançer arasındaki benzerlik ilişkisini içerebilir; o zaman "eşbiçim"den bahsedebiliriz.

Türedışılık (fr.hétéronymie)- dilsel olmayan göstergeler için farklı şekilde olan (fr.hétéromorphie)- ne eş anlamlı ne de yakın anlamlı olan dilsel göstergeler arasında kurulan ilişkidir; ancak yakın anlamlı, az önce gördüğümüz gibi derecelere sahip olabileceğinden, türedışılık (ve farklı şekilde olan) da olacaktır.

Alt anlamlı (fr.Hyponymie) / Üstün anlamlı (fr.hypéronymie)

Alt anlamlı (fr.Hyponymie) / üstün anlamlı (fr.hypéronymie) kelime veya deyimlerden birinin anlamı diğerinin anlamı içerisine dahil edildiğinde iki kelime veya kelime grubu arasındaki ilişkidir, birinci unsur alt anlamlı ve ikincisi üstün anlamlıdır. Örneğin: “vals” (alt anlamlı) ve “dans” (üstün anlamlı), “köpek” (alt anlamlı) ve “memeli” (üstün anlamlı). Bu, eleman/sınıf türünde bir küme ilişkisidir. Bu ilişki aynı zamanda bir veya daha fazla sözcüksel olmayan dilsel birimi (örneğin bir cümle) veya hatta bir veya daha fazla dilsel olmayan birimi içerebilir: bu durumda **alt anlamlı/ üstün anlamlıdan** bahsedebiliriz.

Parça adlılık (fr.Méronymie) / bütün adlılık (fr.holonymie)

Parça adlılık (fr.Méronymie) / bütün adlılık (fr.holonymie) bu unsurlardan birinin anlamı bir parçayı çağrıştırdığında ve diğerinin anlamı o parçadan oluşan bir bütünü çağrıştırdığında iki kelime veya ifade arasındaki ilişkidir. Örneğin: "bıçak ağzı" (parça adı) ve "bıçak" (bütün adı) veya "çelik" (parça adı) ve "bıçak" (bütün adı). Bu parçasallık (fr.méréologique), kısmen / tamamen bir ilişkidir. Parçasal ilişkiler, küme ilişkileri (sınıf/öge tipine ait) ve tipik ilişkiler (tür/oluş tipine ait), küresellik/yerellik ilişkilerinin üç ana türüdür. → **İlişkiler.** Bu ilişki aynı zamanda bir veya daha fazla sözcüksel olmayan dilsel birimi (örneğin bir cümle) veya hatta bir veya daha fazla dilsel olmayan birimi içerebilir: bu durumda parça anlam (fr.méromorphie) / **bütün anlamdan (fr. holomorphie)** bahsedeceğiz).

Tek sesli / çok sesli açıklama

Tüm sözcüksel ilişkiler, ilke olarak aynı dil içinde (bunlar tek dilli) veya bir dilden diğerine (çok dilli) kurulabilir. Örneğin, Fransızca sözcük olan "amour", İngilizce sözcük olan "love" ile eş anlamlıdır; “Sevmek” (Fransızcada “amour”) ve (İngilizcede “to love” fiili) eş anlamlı sözcüklerdir.

Dizgede / bağlamda açıklama

Sözcüksel ilişkilerin çözümlenmesinde iki tür betimleme devreye girer: Bir dizgedeki birimlerin ve ilişkilerin betimlenmesi ve bunların bağlam içinde betimlenmesidir. Bir dizge, bağlam içinde birimlere az ya da çok dahil edilen kalıplaşmış birimleri (modelleri), bu

kalıplaşmış birimlerin görünüşleri (oluşmaları), başarıları olarak tanımlar. Örneğin, dil sisteminde "ölmek fr.mourir " ve "geçip gitmek fr.décéder " eş anlamlıdır. Ancak birimlerin belirli bir metinde bağlam içinde, anlamlarının değiştirildiği ve böylece yeni bir sözcükbilimsel ilişkinin kurulduğu (örneğin, hiç olmadığı yerde bir eşanlamlılık yaratarak), dönüştürüldüğü (örneğin eşanlamlılık) görebildikleri durumları öngörmek gerekir. zıt anlamlı olur) veya iptal edildiği durumları (örneğin, eşanlamlılık başka bir sözlüksel ilişki ile değiştirilmeden çözülür) öngörmek gerekir. Örneğin, böyle bir şiirsel metinde "ölmek", "doğmak" içeriğine sahip olarak görülebilir; bu bağlamda “ölmek” ve “geçip gitmek” zıt anlamlıdır. Aynı betimleme düzenine ait iki birim arasında veya her biri farklı bir düzene ait iki birim arasında ilişki kurulabilir. Örneğin, eş anlamlılar sözlüğü sözlükleri, bağlam içinde değil (özellikle metin(ler)de) bir dizgedeki birimleri tanımlar.

Göstergebilimsel bir üründe, birçok dizge her zaman etkileşim halindedir. Metinler için Rastier, lehçeyi (dil sistemi), sosyolehçeyi (konuşmalarla, türlerle ilgili normları tanımlayan), bireysel dili (belirli bir sözceleyiciyle ilgili normları tanımlayan) ayırt eder. Tipolojiye özellikle, belirli bir metne özgü sistem olan metindili ve bir metnin sistemik olmayan kısmı olan seçmeyi (fr. alecte) ekliyoruz. → **Göstergebilime giriş**. Dilbilimciler genellikle biçimbirimlerin, sözcüklerin ve ifadelerin sözlüklerinin dilbilimsel olduğunu düşünürler. Rastier, daha ziyade, eğer biçimbirimler dilin altına giriyorsa, kelimeler ve ifadeler (onun tarafından “sözlüksel birim fr.lexies” olarak adlandırılır) sosyolehçenin altına girer; kuşkusuz deyimler sözlükleri için de durum aynıdır. Sözlüksel ilişkilerin tanımı bu farklı dizgeleri hesaba katabilir. Örneğin, "Büyük Sıfır" ifadesi, belirli bir yazarın deyiminde, "ölüm" ile eşanlamlı, bir sosyal lehçesel birim olabilir.

Sözcük içi fr.intralexique /sözcüklerarası fr.interlexique açıklama

Sözcüksel ilişkilerin çözümlemesi, aynı tür sözcükler (örneğin kelimeler ve ifadeler) içinde yer alabilir veya hatta farklı türdeki sözlüklere ait birimler arasındaki ilişkileri göz önünde bulundurabilir (örneğin, kelime birimleri ve deyim birimleri arasında, atasözleri gibi kalıplaşmış cümle parçaları).Birinci tür çözümlemenin sözcük içi ve ikincisinin sözcüklerarası olduğu söylenebilir.

Kesitleme (fr. Segmentation) ve düzenlenme (fr. disposition) çözümlemesi

Jakobson ve Lévi-Strauss'un yapısalcı yaklaşımını tamamlayan kesitleme ve düzenlenme çözümlemesi, birimlerin doğası ile birimlerin konumu arasındaki ilişkileri çözümlememizi sağlar. Kesitleme, belirli bir göstergebilimsel ürünün daha küçük birimlere ayrılmasıdır (örneğin, bir metindeki kelimelerde). Düzenlenme, kesitlemeden (örneğin, 100 kelimelik bir metin 100 birim, "boş bölmeler fr. cases vides " verecektir) ve kesitlemenin her konumunda yer bulan belirli birimlerden (örneğin, ilk kelime " « Le »"ve ikincisi, "oğlan fr.garçon") oluşan görünümdür. Aynı göstergebilimsel ürün birkaç farklı kesitleme alabilir (örneğin, bir metin kelimelere ve cümlelere bölünecektir). Farklı kesitlemeler eşbiçimli (aynı yapıdan; örneğin bir şiirin tümcelere bölünmesi, kıtalara bölünmesiyle aynı olacaktır) veya biçimbirimsel değişke fr. allomorphe (yapısı farklıdır; örneğin, bir cümle genellikle birden fazla kelimedenden oluştuğu için kelime ve cümle dökümü tam olarak eşleşmez) olabilir.

Önsöz

Kesitleme, süreksizliği sürekli içinde yansıtan veya tanıyan süreçtir. Örneğin, bir metnin cümlelere veya kelimelere bölünmesidir. Kesitleme, aynı zamanda kesitleme, sürecinin bir ürünüdür. Örneğin 100 kelimelik bir metin, kesitlemeden, sonra yüz "bölme" ile bir "geçit" olur; bu onun kesitlemesidir.

Düzenlenme, kesitleme geçitinden ve bu geçitin karelerinde yer alan belirli birimlerden oluşan özel görünümdür; örneğin, yüz kelimelik metnimizin düzeni, yüz bölmeden ve her birini dolduran belirli bir kelimedenden oluşur (örneğin, ilk kutu için "le" ve ikinci kutu için "oğlan"). “**Dağılım**” adı verilen gösterenlerin düzenini ve “**yönlem**⁵⁹” adı verilen gösterilenlerin düzenini (Rastier, 1989) ayırt edebiliriz. Dağılım ve yönlem farklılaştırılmalıdır, çünkü bunların kesitlemesi mutlaka karşılık gelmez: örneğin, bir gösterilen (bu nedenle yönlemde tek bir konum) bir grup bitişik gösterene karşılık gelebilir (dolayısıyla dağıtımda birkaç konum). Dizem çalışmasının, düzenlenmenin ve dolayısıyla kesitlemenin incelenmesini gerektirdiğine dikkat edin. → **Dizem çözümlemesi**.

Aynı göstergebilimsel ürün açıkça birçok farklı kesitlemenin nesnesi olabilir, her kesitleme farklı, açık ve ilgili kriterlere dayanmak zorundadır. Örneğin, yukarıda gösterenlerin ve gösterilenlerin kesitlemesini ayırt ettik. Ancak bu iki düzlemin her biri çoklu kesitlemenin nesnesi olabilir. Örneğin, gösterenler özellikle şu kriterlere göre bölümlere ayrılabilir: cümle, sözcük, ses birimi (veya yazı birimi). Farklı kesitlemeler mükemmel, çok, orta derecede, az veya hiç karşılık gelebilir (buna geri döneceğiz). Her durumda, bu farklı kesitlemeler

⁵⁹ "Yönlem": Yunanca "taktikhê"den, "toplama, elden çıkarma sanatı".

arasındaki ilişkiler, göstergebilimsel üründe bilinçli veya bilinçsiz olarak algılanan etkiler (örneğin anlam) üreten bir dinamik oluşturur.

Ayrıntılı olarak şunları ayırt edebiliriz: (1) kesitleme, kesitleme sürecinden kaynaklanan bir "geçit" olarak; (2) kesitlemeye ve birimleri tanımlamaya (örneğin, kelime) rehberlik eden ölçüt; (3) geçitin her "bölmesini" (örneğin bir kelime) dolduran standart birim (model); (4) geçitin her bölümünü dolduran oluşum birimi (modelin somut görünümü) (örneğin, bölme1'deki "le" kelimesi ve bölme 2'deki "garçon" kelimesi); (5) düzenlenme, yani geçit ve oluşum birimlerinin toplamı; (6) nesne (örneğin, böyle bir kelime), çözümlemenin yönü (örneğin, dilbilgisel cinsiyet), bu yön ile ilişkilendirilen ve çözümlemenin sonunda nesneye verilen özellik (örneğin, kelime 1 "Le" erildir, ""garçon" kelimesi erildir)⁶⁰.

Kesitleme ve düzenlenme ile çözümleme

Bu bölümde, kesitleme ve dağılımı içeren olası bir çözümleme yöntemini sunacağız. Baudelaire'in Jakobson (Rus biçimcilerinin en ünlüsünün en ünlü analizi) ve Lévi-Strauss (ünlü bir Fransız antropolog) tarafından yazılan "Kediler" sonesinin analizinde gösterildiği gibi Rus biçimciliğine göre metinlerin analizinden özgürce esinlenmiştir (yapısal antropolojinin kurucusu ve Greimas'ın göstergebiliminin ilhamlarından biri). Bu ünlü çözümmeden ortaya çıkan metodolojiyi daha açık, daha titiz, daha aktarılabılır ve daha eksiksiz hale getirdiğimize inanıyoruz. İşte bu çözümlemenin ana aşamaları:

1. Üretilen kesitleme için ölçüt olarak hizmet edecek bir veya daha fazla birim türü tanımlayın (örneğin, kelimeler ve kıtalar).
2. İsteğe bağlı olarak, birimlerde hedeflenecek yönü veya yönleri ve bu yönlerin olası özelliklerini tanımlayın (örneğin, kelimelerin dilbilgisel cinsiyeti için: eril, dişil, nötr; kıta türleri için: dörtlük, üçlü, vesaire.). Aynı tür birimler için çeşitli yönler birleştirilebilir; örneğin kelime dökümü dilbilgisel cinsiyet, dilbilgisel kişi (birinci, ikinci, üçüncü; tekil, çoğul), dilbilgisel doğa (isim, fiil, vb.), dilbilgisi işlevi (özne, bağlaç) vesaire).
3. Kesitleme(ler)i (burada kelimeler ve kıtalar halinde iki kelime) ve muhtemelen her kesitlemenin bağımsız tanımını (burada, ilk kesitleme için her kelimenin dilbilgisel cinsiyetini ve ikincisi için dörtlükler yazın).
4. Kesitlemeler arasında (ilgili konuları dikkate almadan) konumsal korelasyonlar yapın. Örneğin: (1) iki kesitleme tarafından üretilen bölme veya yer sayısının aynı olup olmadığını kontrol edeceğiz; (2) en sık görülen kesitleme 1 olgusu, en sık görülen kesitleme 2 olgusu ile ilişkilendirilecektir (daha az sıklıkta olan olgu ve orta olgu için aynı şey). Örneğin, eril cinsiyetin baskınlığı, bu tür bir kıtanın baskınlığı ile ilişkilendirilecektir (bu özelliklerin ilgili konularını hesaba katmadan).

⁶⁰ Mantıksal terimlerle: karakteristik, yönü oluşturan özneye atanan bir yüklemidir; özellik ve görünüm birlikte, nesnenin oluşturduğu özneye atfedilen yüklemi oluşturur.

5. Söz konusu belirli kesitleme arasında bağıntılar kurun: örneğin, dilbilgisi türü özellikle bölmenin başlangıcında (örneğin toplam kelime sayısının ilk yarısında) yerleştirilir ve bu tür diğer dilbilgisi türleri çoğunlukla kesitlemenin sonunda yer bulur (toplam kelime sayısının ikinci yarısında diyelim). Not: (1) basit ve karşılıklı varsayımlar (eşlik eden özellikler), karşılıklı dışlamalar (aynı anda hiçbir zaman mevcut olmayan özellikler; → **İlişkiler**); (2) ilişkisel örüntüler: ardışık öğeler (örnek: A, A, B, B), geçmeli (örnek: A, B, A, B), sarmal (örnek: A, B, B, A), özeklenmiş öğeler (fr.concentré) (bulunan özellikle metnin bu bölümünde), orta ve dağınık (her yerde bulunur), üst üste binmiş öğeler (fr.superposé) (iki farklı öğe aynı konumu işgal eder). Örneğin, yukarıda A, eril cinsiyeti ve B, dişil cinsiyeti gösterebilir. Öğelere bir yoğunluk ya da nicelik verilmişse ya da donatılabiliyorsa (örneğin, bu satırdaki bu tür gramer türlerinin sayısı, o zaman aşağıdaki satırdaki), bu yoğunlukların veya niceliklerin ardışıklığı tarafından üretilen yapıya dikkat edin: v” yapısı, inceltme yapısı, akut vurgu yapısı, ağır vurgu, düz yapı, roller coaster yapısı (fr.structure en montagnes russe), “rastgele” yapı vb. Nicel veya yoğun "eğriler" tipolojisi için, → Gerilim şeması.

6. Farklı kesitlemeler arasında göreceli kesitleme bağlantısı yapın: örneğin, kesitleme 1'in (örneğin, kadınsı cinsiyet sözcükleri) özelliklerinin, kesitleme 2'nin (örneğin) birimlerinin başına yerleştirildiğini fark ettik. örneğin, kıtaların başlangıcı); ve bu tür diğer kesitleme 1 türünün (örneğin eril cinsiyet sözcükleri) özellikleri, kesitleme 2'nin birimlerinin (örneğin kıtaların sonunda) sonuna yerleştirilir.

Kesitleme ile ilgili ayrıntılar

Aynı göstergebilimsel ürün, her biri kendi kriterine sahip (bu kesitlemelerin başka bir bakış açısından veya başka bir teorisyene, başka bir teoriye göre alakalı olup olmadığına bakılmaksızın) birkaç farklı kesitleme (veya bölünme veya ayrıştırma) olabilir. Bu kesitlemeler doğrusal olabilir (bir metindeki sözcükleri takip edebilir) veya doğrusal olmayabilir (görüntünün bölgelere bölünmesi).

Belirli bir seviye için bölmeden elde edilen birimlerin tümü aynı boyutta olabilir, tümü farklı boyutlarda olabilir veya bazıları farklı boyutlarda ve diğerleri aynı boyutlarda olabilir.

Örneğin, normal bir sonenin dört kıtası vardır (dört dizeden ikisi, ardından üç dizeden ikisi gelir); ya da başka bir bakış açısına göre, kafiyeler, iki dörtlük (dört dizelik iki grup) ve bir altı satırlık kıta (altı dizelik bir grup); veya başka bir bakış açısından, on dört satır vb. Bölümlere ayırma, tüm aynı boyutlardaki birimleri verir (örneğin, 12 hecenin tümü), ancak kıtalara ayırma vermez.

Kesitleme birimleri şunlar olabilir: (1) uygun birimler veya (2) birimler arasında, birimlerden önce ve / veya birimlerden sonra (örneğin, kelimeler arasındaki boşluklar, bir diskteki izler arasındaki boşluklar) veya (3) bağlantılar veya geçişler birimler arasında, birimlerden önce

veya birimlerden sonra (örneğin, iki dilbilgisel önerme arasındaki eşgüdümün bir birleşimi, örneğin iki bağımsız önerme: "Düşünüyorum öyleyse varım").

Aynı malzeme düzenli veya düzensiz olarak bölümlere ayrılabilir. Düzenli, tüm birimlerin aynı boyuta sahip olduğu anlamına gelmez (örneğin: 1, 1, 1, burada "1" bir birim uzunluğunu belirtir). Çeşitli boyutlarda olabilirler ancak bir yapı kuralına cevap verebilirler (örneğin, 2, 1, 2, 1'deki "2, 1" serisi).

Aynı kesitlemenin aynı uzunluktaki birimleri arasında veya bir kesitlemeden diğerine, tam da bu aynı uzunluk nedeniyle ilişkiler kurabiliriz. Aynı şekilde aynı kesitlemedeki aynı konumdaki birimler arasında veya bir kesitlemeden diğerine (örneğin, A ve D arasında, kesitleme 1: A, B, C ve kesitleme 2: D, E, F'deki ilgili başlangıç konumunda). Bu birimler bu üç alt bölümde eklemlendiği sürece birimlerin ilk, orta veya son konumları arasında ilişkiler kurulabilir (böylece bir birimin başlangıcı, başka bir birimin, aynı bölümlenmenin ya da farklı bir bölümlenmenin başlangıcı ile ilgili olabilir). Son olarak, zıt konumları işgal eden birimler (veya alt parçalar) (örneğin, bir ilk birim ve bir son birim) arasında ilişkiler kurulabilir.

İki veya daha fazla kesitleme arasında meydana gelen **yapısal paralellik** (özdeşlik) veya **biçimbirimsel değişke** (ötekilik, fark) not edebiliriz. Üç ana durum ortaya çıkabilir.

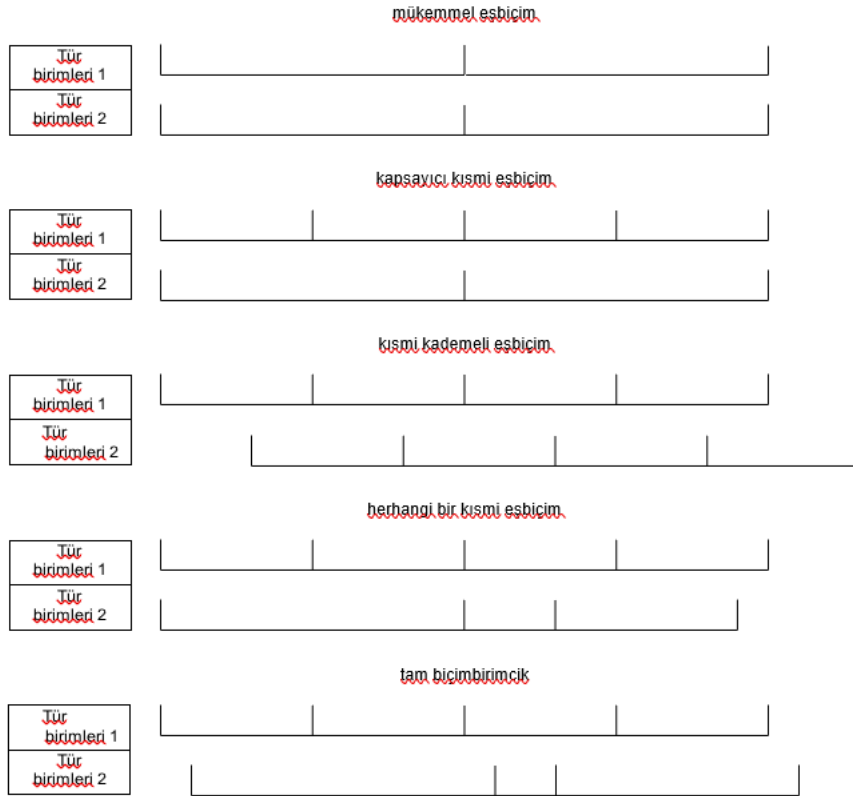
1. Yapısal paralellik mükemmel olabilir. Örneğin, bölümlere ayırma ve cümlelere ayırma tam olarak çakışabilir: Cümlenin başlangıcı bölümün başlangıcıyla, cümlenin sonu da aynı bölümün sonuyla çakışacaktır. Bu durumda, her yapısal paralellik kesitlemenin birimleri aynı sayıdadır (örneğin: bölüm sayısı, cümle sayısı ile aynı olacaktır).

2. Yapısal farklılık kısmi olabilir, bu durumda iki tip birim tam olarak aynı eklemliliğe, aynı kesitlemeye sahip değildir. Mükemmel yapısal farklılıktan önceki kısmi yapısal farklılığın sınırı, kesitlemeler arasında tek bir uyumsuzluğun varlığıdır. Tam biçimbirimcikten önceki kısmi yapısal farklılık sınırı, kesitlemeler arasında tek bir eşleşmenin varlığıdır. Kısmi yapısal farklılık, bu nedenle, kesitlemeler arasında en az bir denklik (fr. correspondance) olması gerekir. Kısmen eşyapılı (fr.isomorphe) kesitlemeler, aynı sayıda veya farklı sayıda birime sahip olabilir (kesitlemelerden biri diğerinden daha fazlasına sahip olacaktır). Açıkçası, eğer kesitlemeler aynı sayıda birime sahipse, eşyapının kısmi olması için kesitlemeler arasında hala en az bir uyumsuzluk olmalıdır. Kısmi eşyapının özel bir durumu, birimlerin başlangıç ve bitiş arasındaki bölümü bir kesitlemeden diğerine tamamen karşılık gelmese de, kesitlemelerin aynı yerde başlayıp aynı yerde bitmesidir. Örneğin bir şiirde, cümleye ayırma ve mısraya ayırma, şiirin ilk kelimesiyle aynı yerde başlar ve şiirin son kelimesiyle aynı yerde biter; ancak bir cümle, bir ara satırın sonunda değil, ortasında bitebilir. Bir kesitlemenin birimi, başka bir kesitlemenin bir birimine tam olarak karşılık gelebilir (örneğin, bir cümle bir kıtanın başlangıcıyla başlar ve onun sonu ile biter). Bir kesitleme birimi, başka bir kesitlemenin birden fazla birimine karşılık gelebilir. İkinci durumda, iki olasılık vardır: daha fazla sayıda birim bir tamsayıdır (örneğin, bir kıta tam olarak iki cümleyle eşleşir); en büyük birim numarası, kesirli bir tam sayıdır (örneğin, bir kıta iki cümleyle ve bir üçüncünün

başlangıcıyla eşleşir). Kısmi eşyapının özel bir durumu, kesitlemelerin A'dan B'ye kesitlemeden mükemmel bir şekilde çakıştığı, ancak B'den A'ya kesitlemenin olmadığı durumdur; başka bir deyişle, B seviyesi, A seviyesinden daha fazla birime sahiptir. Bu duruma “kapsayıcı kısmi eşyapı” diyelim. Kısmi eşyapının bir başka özel durumu, kesitlemelerin aynı olduğu ancak zaman veya uzayda basitçe kaydırıldığı durumdur; bu, kanonlardaki şarkılarda meydana gelir (örneğin, kanonda söylenen “Frère Jacques”).

3. Yapısal farklılık sıfır olabilir ve bu nedenle biçimbirimcikler toplam olabilir. Kesitlemeleri aynı yerde başlamaz, aynı yerde bitmez ve başlangıç ile bitiş arasında hiçbir yerde çakışmaz.

Aşağıdaki şekil, sunduğumuz ana durumları göstermektedir.

Şekil 37 – Başlıca eşyapı ve biçimbirim türleri

Bir metnin sesbirimlerinin analizi

Sözlü veya yazılı bir metindeki ses birimlerinin analizi, ses birimlerini tanımlamayı ve bunların diğer ses birimleriyle (ön varsayım, karşılıklı dışlama), metindeki konumlarla ve içerikle olan ilişkilerini tanımlamayı içerir. Sesbirimlerin analizi, sesbirimlerin bölümleriyle, yani sesbirimsel özellikler ile de devam edebilir. Başta yazıbirimler(veya kelimelerin harfleri) olmak üzere diğer gösteren türlerine uygulanacak şekilde genelleştirilebilir.

Sesbirim analizinin durumu

Prensipte, genel olarak sanatlarda olduğu gibi, edebi çalışmalarda da gösterilenlere (içeriklere) gösterenlere (bu içerikleri ileten biçimlere) olduğu kadar önem veririz. Aslında, analizlerin çoğu, özel olmasa da, esas olarak içeriğe odaklanır ve bu durumda gösterenler yalnızca gösterilenlere ulaşmanın bir aracıdır. Bu özellikle böyledir çünkü gösterenlerin analizi daha tekniktir ya da daha zor görünmektedir. Gösterenler kendileri için hesaba katıldığında, genellikle tamamı oldukça kaba olan olguları bildirmektir (örneğin uyak, taklit armoniler, ünlü ve ünsüz yinelemeleri). Bu nedenle, gösterenlerin analizi, edebi çalışmaların zayıf ilişkisidir.

Edebi gösteren iki yönlüdür: görsel ve işitsel. Ana görsel gösterenler, yazıbirimlerdir (ancak noktalama işaretleri (fr.ponctème) (noktalama fr.punctuations), düzen ve forma uygun yazma (fr. typographie) de vardır, örneğin modern şiirde) ve ana işitsel gösterenler sesbirimlerdir (ancak, aynı zamanda, seslere bağlı oldukları sürece, tonlamalar ve diğer olgular da vardır). gösterenlere bağlıdır: tını, artikülasyon, yükseklik, yoğunluk, vurgu vb.).

Sözlü edebiyat uzun zamandır "gerçek" edebiyattan az çok ayrı tutulmuştur. Bugün bir metnin (edebi olsun olmasın) sözlü ve/veya yazılı olabileceği konusunda hemfikiriz. Yazılı metinler söz konusu olduğunda bile, konuşma, yalnızca okuyucuda meydana gelen veya meydana gelmesi beklenen içsel beyan nedeniyle edebiyatta baskın bir rol oynar. Konuşma ve yazının (fr. scripturalité)(yazılı olanın) işaretleri için bkz. Hébert, 2019-: "Oralité / scripturalité".

Burada kısaca sesbirimlerin daha derinlemesine bir analizinin ne olabileceğini göreceğiz.

Sesbirim (fr. Le phonème)

Sesbirim, sesle ilgili dilsel gösterenin ayırt edici bir birimidir. Sesbirim ayırt edicidir, çünkü dil sisteminde en az iki dilsel göstergeyi ayırt etmeyi mümkün kılar (örneğin, yuvarlatılmış r, Fransızca'da bir ses birim değildir çünkü orada ayırt edici değildir). Fransızca'da 36 ses birimi (16 sesli harf ve 20 ünsüz harf) vardır. Örneğin, *teknenin* (fr. bateau) dört sesbirimi vardır. Tüm gösterenlere gelince, sesbirimleri italik olarak koyarız; ancak Uluslararası Fonetik Alfabetinin göstergeleri kullanıldığında köşeli parantez içinde ve italik olmadan yerleştirilir.

Fonetik transkripsiyonda, sesbirimleri temsil etmek için köşeli parantezler kullanılır (örneğin, sesbirim [f] Fransızca'da *cheval* (at) ch veya *shampooing* (şampuanlama) olduğu gibi sh (büyük harflerle) yazı gruplarına karşılık gelir). Bir ses biriminin ilişkilendirildiği fiziksel uyaran bir **sestir**. **Yazıbirim** dilsel gösterenin ayırt edici birimidir. Örneğin, *teknenin* altı yazıbirimi vardır. Fransızcada kullanılan alfabenin 26 harfi vardır: *a, b, c, vb.* Tüm gösterenlere gelince, yazıları italik olarak koyduk.

Bir yazıbirimin (fr.graphème) ilişkilendirildiği fiziksel uyaran, **yazı** (fr.graphe) olarak adlandırılabilir. "**Harf**" kelimesi hem bir yazıbirim hem de bir yazı belirtebileceğinden, göstergebilimsel çözümlemede bundan kaçınılmalıdır. Sesbirim, sesbirimsel dilsel gösteren için ne ise, yazıbirim, yazıbirimsel dilsel gösteren için odur. Sesbirim ve yazıbirim, sırasıyla tam olarak gerçekleşen türler, modeller, sırasıyla ses ve yazı, oluşumlardır.

Sesbirimcik (fr.phème) dilsel gösterenin minimal birimidir. Sesbirimsel dilsel gösteren söz konusu olduğunda, **sesbirimsel bir özellik** (fr.trait phonémique) veya **prozodik bir özelliktir** (fr.trait prosodique) (tonlama, vb.); yazıbirimsel dilsel gösteren söz konusu olduğunda, bu bir **yazıbirimsel özelliktir** (fr.trait graphémique) (örneğin, dikey çizgi ve bir i'yi oluşturan nokta iki olgudur) veya bir **noktalama işaretidir** (fr.trait ponctuationnel) (örneğin, sorgu işaretinin noktası), vb. Ayrıca sesbirimsel olgu, yazıbirimsel olgu, vb.'den de bahsedebiliriz. Bir sesbirim, sesbirimsel özelliklerinin toplamıdır; bir yazı, yazıbirimin özelliklerinin toplamıdır. Gösterilen için sesbirimcik ne ise, gösteren için de odur, yani bir ayırıştırma birimidir (anlambirimcik söz konusu olduğunda minimal değildir). Bu anlamda, sesbirimcik kavramı dilbilimden başka göstergebilime genişletilebilir, ancak bu ayırıştırma birimi, belirli bir oluşum ürünü için olabilmesine rağmen, her durumda bir sistemdeki minimum birim veya hatta minimum birim statüsüne sahip değildir. → **Çoklu göstergebilimsel anlambirimsel çözümleme** (fr.Analyse sémique polysémotique). Aynı anlambirimin tekrarı bir yerdeşliği oluşturduğu gibi, aynı sesbirimin tekrarı da bir bürünsel birim(fr.isophémie) oluşturur (italik olarak ve eğik çizgiler arasında yazılabilir). Örneğin, *Lucie*'de, sesbirim u'dan sesbirim i'ye, sesbirimsel bürünsel birim / *kapalı ses* / var. Tekrarlanan bir anlambirim grubunun bir anlambirimsel en küçük parçayı oluşturması gibi, tekrarlanan bir sesbirim grubu da bir **sesbirimsel en küçük parçayı** (fr.molécule phonémique) oluşturur; örneğin, iki ses / *sesli* / ve / *kapalı ses* / grubu, *Lucie*'deki u ve i ses birimlerinde bulunur.

Sesbirim, **fonolojide** incelenir; ses, **fonetikte**. Fonolojinin yalnızca sesbirimlerle ilgilenen (kseitler üstü fonolojik unsurları göz ardı eden, yani tonlama gibi birkaç kesit veya sesbirim üzerinde açılan) fonoloji alt bölümü **sesbirimbilim** (fr.phonématique) veya **sesbilimseldir** (fr.phonémique).

Çözümleme öncesi

Edebi bir metnin ses birimlerini çözümlmek için, önce karşılık gelen sembollerle birlikte Fransızca ses birimleri listesine sahip olmanız gerekir. Aşağıdaki tablo böyle bir listeyi temsil etmektedir (Uluslararası Fonetik Alfabe (API) sembolleri köşeli parantez içinde verilmiştir).

SESLİLER		SESSİZLER	
[i]	épi, il, lyre	[p]	père, soupe
[e]	aller, blé, chez (e fermé)	[t]	terre, vite
[ɛ]	merci, lait, fête (e ouvert)	[k]	cou, qui, sac, képi
[a]	ami, patte (a antérieur)	[b]	bon, robe
[ɑ]	pâte, pas (a postérieur)	[d]	dans, aide
[ɔ]	fort, donner, sol (o ouvert)	[g]	gare, bague, gui
[o]	mot, dôme (o fermé)	[f]	feu, neuf, photo
[u]	genou, roue	[s]	sale, celui, ça, dessous, tasse
[y]	rue, vêtu	[ʃ]	chat, tache, schéma
[ø]	peu, deux	[v]	vous, rêve
[œ]	peur, meuble	[z]	zéro, maison, rose
[ə]	premier (e caduc)	[ʒ]	gilet, je, geôle
[ɛ̃]	bain, brin, plein	[l]	lent, sol
[ɑ̃]	sans, vent	[ʀ]	rue, venir
[ɔ̃]	bonté, ton, ombre	[m]	mot, flamme
[œ̃]	lundi, brun, parfum	[n]	nous, tonne, animal
		[ɲ]	agneau, vigne
YARI-SESLİLER		[ŋ]	camping (mots empruntés à l'anglais)
[j]	paille, yeux, pied, panier	[x]	jota (mots empruntés à l'espagnol), khamsin (mots empruntés à l'arabe), etc.
[w]	oui, fouet, joua (et joie)	[h]	hop, ha, holà ! (exclamatifs)
[ɥ]	huile, lui	[ʔ]	(pas de liaison ni d'élision) le héros, les onze, un yaourt

Tablo 21 - Le Petit Robert'a (n.d.) göre Fransızca sesbirimler

BAZI SESLERE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

- [a] ve [ɑ] arasındaki ayrım orta sesli harf lehine kaybolma eğilimindedir (Le Petit Robert bunu [a] olarak seçti).
- [ɛ̃] ve [œ̃] arasındaki ayrım [ɛ̃] lehine kaybolma eğilimindedir.
- [ə], vurgusuz (fr.inaccentuée) (ilk) veya zaman aşımına uğramış (fr.caduc) (küçük) bir sesli harf not eder, telaffuzunda [œ̃] > (korku) yakın, bu da açık heceye kapanma eğilimi gösterir.
- Fransız sistemine yabancı olan [x], bazen [ʀ] ile değiştirilir.
- Petit Robert tablosuna “ha” ve “hola” ünlemlerini ekliyoruz.

O halde, bir metnin fonetik transkripsiyonunu yönlendiren ilkelere sahip olmak gerekir. Bu konuda Lucot'a danışabiliriz ve özellikle metnin üretildiği andaki makul telaffuza, hatta metnin üslubunun bir parçasıysa yerel telaffuza (örneğin, Onaylanmış bir Quebec metni için Quebec telaffuzu. : örneğin, İngilizcenin etkisi altında, [pizama] ("pijama") yerine [pidzama] ("pijama").

Daha sonra incelenen metnin fonetik transkripsiyonuna geçebiliriz.

Sesbirimlerin ve sesbirimsel özelliklerin kendi içlerinde analizi

Bu transkripsiyon gerçekleştirildikten sonra, bağılılaşmalar (fr.corrélation) da dahil olmak üzere yorumlara geçilir. İşte bazı olası yollar.

Metnin her bir sesbirimin sıklığını, yani sesbirimlerin toplam görünüm sayısından sesin görünme (oluşma) sayısını belirleyeceğiz.

Fransızca'nın ses birimleri arasında metinde bulunmayanları (neden? Hangi etkiyle?) belirteceğiz.

Mevcut her bir ses biriminin sıklığını bir gönderge sıklığı tablosu ile karşılaştıracacağız. İdeal olarak, bu gönderge sıklıkları aynı türden bir metinler bütüncesinden oluşturulacaktır. Aksi takdirde, genel olarak Fransızca metinler için oluşturulmuş her bir ses biriminin görünüm sıklıklarını kullanacağız. Metindeki belirli bir ses birimi, gönderge bütüncesinden daha fazla, daha az sıklıkta mı (neden? Hangi etkiyle)?

Genouvrier ve Peytard (1970: 42), sesbirimlerin sıklıklarını Léon'dan (1966) toplayarak bir tablo ürettiler. Tabloyu düzeltiyoruz (bir yazım hatası, ilk tablonun 21. satırında [ʒ] fonemini gizlemiştir) ve biraz değiştiriyoruz. Ayrıca her zaman Leon'dan başlayarak sıklıkları yazıya ekliyoruz. Son olarak Leon, [j] sesbirimin sıklığını yazılı olarak vermez; toplam yazılı sıklıkları yüzde 100 yaparak çıkarıyoruz.

SIRA	SES BİRİM	ÖRNEK	SÖZEL SIKLIK (YÜZDE)
01	a	pl <u>a</u> t	8,1
02	r	<u>r</u> at	6,9
03	l	<u>l</u> ait	6,8
04	e	<u>dé</u>	6,5
05	s	<u>ş</u> ac	5,8
06	i	<u>l</u> it	5,6
07	ε	<u>l</u> ait	5,3
08	ə	che <u>v</u> al	4,9
09	t	<u>t</u> as	4,5
10	k	<u>c</u> as	4,5
11	p	<u>p</u> as	4,3
12	d	<u>d</u> os	3,5
13	m	<u>m</u> ot	3,4
14	ā	bl <u>a</u> nc	3,3
15	n	<u>n</u> id	2,8
16	u	<u>c</u> ou <u>r</u>	2,7
17	v	<u>v</u> ie	2,4
18	o	<u>m</u> o <u>t</u>	2,21
19	y	<u>r</u> ue	2,0
20	ō	ton <u>o</u>	2,0
21	z	<u>j</u> eu	1,7
22	o	bo <u>s</u> se	1,5
23	ē	br <u>i</u> n	1,4
24	f	<u>f</u> in	1,3
25	b	<u>b</u> ain	1,2
26	j	tail <u>l</u> e	1,0
27	w	oui	0,9
28	u	<u>p</u> uis	0,7
29	z	z <u>è</u> bre	0,6
30	ø	<u>p</u> neu	0,6
31	f	v <u>a</u> ch <u>e</u>	0,5
32	ā	br <u>u</u> n	0,5
33	œ	<u>c</u> œ <u>u</u> r	0,3
34	g	<u>g</u> are	0,3
35	a	<u>p</u> â <u>t</u> e	0,2
36	ɲ	bo <u>r</u> gn <u>e</u>	0,1

Tablo 22 - Konuşulan Fransızcadaki sesbirimlerinin sıklığı

SIRA	SESBİRİM	ÖRNEK	SÖZEL SIKLIK (YÜZDE)
01	ə	ch <u>e</u> val	10,06
02	e	d <u>e</u>	7,55
03	r	<u>r</u> at	7,40
04	l	<u>l</u> ait	6,43
05	s	<u>s</u> ac	5,61
06	i	<u>i</u> t	5,6
07	t	<u>t</u> as	5,36
08	a	pl <u>a</u> t	5,3
09	d	<u>d</u> os	4,52
10	k	<u>c</u> as	3,81
11	p	<u>p</u> as	3,37
12	ã	bl <u>a</u> nc	3,30
13	m	<u>m</u> ot	3,17
14	ε	<u>l</u> ait	3,01
15	y	<u>r</u> ue	2,71
16	n	<u>n</u> id	2,43
17	u	<u>c</u> our	2,08
18	v	<u>v</u> ie	1,99
19	õ	ton	1,97
20	o	bo <u>s</u> se	1,7
21	j	tail <u>l</u> e	1,47
22	z	z <u>è</u> bre	1,46
23	f	<u>f</u> in	1,33
24	z	<u>j</u> eu	1,25
25	b	<u>b</u> ain	1,14
26	ẽ	br <u>i</u> n	1,03
27	w	oui	0,77
28	u	pu <u>i</u> s	0,71
29	a	pa <u>t</u> e	0,63
30	ø	pn <u>e</u>	0,55
31	g	ga <u>r</u> e	0,52
32	f	va <u>ch</u> e	0,49
33	ã	br <u>u</u> n	0,48
34	œ	ca <u>u</u> r	0,45
35	o	mo <u>t</u>	0,23
36	ɲ	bor <u>gn</u> e	0,12

Tablo 23 - Yazılı Fransızca ses birimlerinin sıklığı

Eşseslilik (fr.isophonémie), (yani yerdeşliğin eşdeğeri sesbirimler için) yani aynı ses biriminin tekrarlarına dikkat edin. Aynı sesli harfin tekrarı durumunda aynı ünsüz ve aasonans (kelimenin başka anlamları da vardır) tekrarı durumunda aliterasyondan bahsediyoruz.

Bağlılaşmalara gelince, ister hemen bitişik olsunlar ister belirli bir mesafede (örneğin, 1 ila 3 sesbirim uzakta) olsunlar, her zaman veya genel olarak birlikte mevcut olan (varsayılan) sesbirimleri belirleyeceğiz. Aynı şekilde, aynı komşulukta görünmeyen, birbirini dışlayan ses birimlerini oluşturacağız. Açık ki, bu ilişkiler, en azından kelimeler içinde, dilin fonolojik kuralları tarafından belirlenir. Başka bir deyişle, prensipte, bu tür sesbirimlerin bir arada bulunma veya dışlanma sıklığı, gönderge bütüncesinde veya hatta genel olarak dilde, tüm türlerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkanlarla karşılaştırılmalıdır.

Sesbirimlerin ve sesbilimsel grupların düzenleme kalıplarına (daha doğrusu dağılımına) dikkat edin: gruplandırılmışlar mı (örneğin, tümü metnin başında), dönüşümlü olarak mı (yabancı unsurlarla serpiştirilmiş), vb. → **Dizem çözümlemesi**. Bu düzenleme çalışması, metin düzeyinde (örneğin, metnin başındaki bu tür ses birimlerinin tümü) veya daha düşük bir ölçekte (örneğin, tümcelerin, dizelerin başındaki bu tür seslerin tümü) yapılabilir.

Yoğunluk kalıpları, ses biriminin veya bu tür ses birimleri grubunun miktarı, metnin herhangi bir boyutuyla (örneğin, cümle, paragraf) ilişkilendirilerek tanımlanabilir. Böylece metindeki ilerlemeye göre bu öğelerin sayılarındaki değişimi dikkate alacağız: sayı aynı mı kalıyor, artıyor mu, azalıyor mu? Olası modellerin tipolojisi için, → **Gerilimsel çizge** (fr.**Schéma tensif**)

Aynı şekilde, gösterilenlerin çözümlemesinde daha kesin olmak gerekirse, anlamlar veya gösterilenin parçaları düzeyinde yapılmalıdır (örneğin, anlamlar / yön / ve / araç / gösterilen 'gemi' içindeki) , sesbirimlerin çözümlemesi sesbirimlerin altına inebilir ve sesbirimlerin kısımlarını (veya sesbilimsel özellikleri veya sesbilimsel sesbirimler) hedefleyebilir. Bu sesbilimsel özelliklerin basit bir örneği, ünsüz / sesli harf karşıtlığında bulunur (sesbilimsel ve yazıbilimsel olmayan ünsüzler ve ünlülerden bahsediyoruz: bu nedenle, yazıbilimsel sesbirimler listesi yalnızca a, e, i, o, u, y içerse bile, "*çocuk* (fr. *enfant*) "taki *en* bir sesli harftir).

Görünüşe göre iki tür özellik kullanılabilir: ayırt edici olmayan özellikler (ki bunlar daha sonra fonetik veya belki de fonetikten daha fazlası kapsamına girer) ve sesbilimsel olarak ayırt edici özellikler (tamamen fonoloji kapsamına girer). Ayırt edici sesbilimsel özelliklerin tam listesi için (en az iki sesbirimi birbirinden ayıran), Fransızca fonolojik özellikler kalıbı kullanılmalıdır. Birini sonra göreceğiz. Bu şekilde ayrıştırılan çözümleme, örneğin "kirli zebra fr.sale zèbre"daki iki ışığın (sesbilimsel özellik [tiz]) [s] ve [z] dizisinde bir süreklilik görmeyi mümkün kılar.

Yineleme, anlam tekrarı arayışının aynı anlambirim veya anlambirimsel en küçük parça gruplarının yinelenmesinin aranmasıyla tamamlanması gerektiği gibi, aynı şekilde sesbirimsel çözümleme aynı sesbilimsel özellikler veya sesbilimsel küçük parça grubunun tekrarlarını arayabilir. Tek bir sesbirimde, sesbilimsel özelliklerin belirli birleştirimleri imkansızdır; örneğin, bir sesbirim ünsüz özelliğini ve sesli harf özelliğini aynı anda içeremez.

NOT: SESLİ VE SESSİZ

İki açıklama ekleyelim: bir ses aynı anda hem sessiz hem de sesli olamaz; ancak sesli ve sessiz özelliklerinin Fransızca'nın iki sesbiriminde (iki ünsüz) birleştiğini göreceğiz; ek olarak üç yarı sessiz vardır (bu nedenle bunlar da yarı seslidir).

Bununla birlikte, daha önce de belirttiğimiz gibi, artık "dikey" bir temelde (aynı sesbirim içinde) değil, aynı zamanda "yatay" (veya doğrusal) bir temelde olgu gruplamaları üretebiliriz,

örneğin iki veya üç veya daha fazla ardışık sesbirimler oluşan gruplar oluşturarak. Basit bir örnek vermek gerekirse, grup ünlüsü (1. seste) + ünsüz (2. seste) + ünsüz (3. seste); böylece *an-s-p*'yi "transport"da ve *è-r-s ve i-s-t*'yi "persister"da bulacağız.

Üretken sesbilimde, Fransızca'da 14 ayırt edici sesbilimsel özellik olduğunu düşünüyoruz (kendimize özgü sesbilimsel sesbirimler olarak adlandırdığımız şey). O halde her sesbirim, bu özelliklerin özel bir bileşiminden, mecazi olarak sesbiriminin "imzası" diyeceğimiz şeyi oluşturan özel bir bileşimden oluşur. Her sesbiriminin yapısı belirtilir ve bir birleştirici tabloda veya kalıpta karşılaştırılır. Aşağıdaki tablo, Fransızca'nın sesbilimsel kalıbını sunmaktadır.

karakter	ünsüzler (ve yarı ünsüzler) ünlüler																	ünlüler																				
	p	b	m	t	d	n	ɲ	k	g	f	v	s	z	ʃ	ʒ	l	r	j	w	ɥ	i	e	ɛ	a	y	ø	œ	u	o	ɔ	ɑ	ê	œ̃	õ	ã	ə		
1 [sesli]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2 [sessiz]	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 [uç]	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 [ön]	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 [kapalı]	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 [açık]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
7 [önce]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	
8 [geri]	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-
9 [yuvarlak]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-
10 [nazal]	-	-	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-
11 [yan]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
12 [sürekli]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
13 [sesli]	-	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
14 [tiz]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 24 - Fransızca sesbilimsel kalıp

Gilles Bibeau'nun Leclerc, 1989: 105 ve 107'de çoğaltılan iki tablosuna dayanmaktadır.

Notlar:

+: mevcut özellik; -: eksik satır.

Yarı ünsüzler (veya yarı ünlüler) ünsüzler bölümüne entegre edilmiştir.

Le Petit Robert'ın Fransızca'da bulunan sesbirimler listesinde not ettiği / ɲ /, / x / ve / h / sesbirimlertabloda bulunmamaktadır.

"[T] / ɔ / ve / a / sesbirimleri tüm noktalarda aynı özellikleri paylaşır, bu da onların aynı sesbirimin iki fonetik gerçekleştirmelerini oluşturacakları anlamına gelir" (Leclerc, 1989: 106) ve iki ayrı sesbirimin değil.

Özellik türleri arasındaki basit varsayım, karşılıklı varsayım ve karşılıklı dışlama arasındaki ilişkilere dikkat edin. İşte bazı örnekler. Özellik 1 ve Özellik 2 birbirini dışlar (birlikte buldukları iki istisna dışında). 12 özelliğinin varlığı (iki istisna dışında) 13 özelliğinin varlığını varsayar, ancak 13 özelliğinin varlığı 12 özelliğinin varlığını gerektirmez (çünkü bu varlığın olmadığı altı ses birimi vardır). Herhangi iki özellik arasında mükemmel bir varsayım ilişkisi yoktur; buna en yakın olan, belki de özellikler 1 ve 12 arasındaki ilişkidir, ancak iki özellik arasında 18 birlikte bulunma durumuna kıyasla 9 birlikte bulunmama durumu vardır; bu nedenle daha çok basit bir varsayım ilişkisidir. → **İlişkiler.**

İlgili 14 fonolojik özelliği ve oluşturdukları üç özellik ailesini kısaca sunalım:

Genel karaktere göre

1. ses veya sesli harf: Bu özelliğin varlığı, "ses tellerinin titreşimi ve ağız kanalında havanın serbest geçişi" anlamına gelir (Leclerc, 1989: 102). Ünsüz olmalarına rağmen, / l / ve / r /'nin sesli harf özelliğine sahip olduğuna dikkat edin.

2. sessiz veya ünsüz: Bu özelliğin varlığı, "hava geçişinin tamamen veya kısmen engellenmesi" anlamına gelir (Leclerc, 1989: 102).

Eklem bölgesine göre

3. dilin tepesi veya uç (fr.cor ou coronal): Bu özelliğin varlığı, "dil tepesi (uç veya arkası) ile yapılan bir eklemleme" anlamına gelir (Leclerc, 1989: 103).

4. ön veya ön sesli (fr.ant ou antérieur): Bu özelliğin varlığı "damak bölgesinin önünde meydana gelen tam veya kısmi tıkanıklık" anlamına gelir, yani damak (Leclerc, 1989: 103).

5. Demir veya kapalı (fr.fer ou fermé): Bu özelliğin varlığı, "dil kütesinin damağa yakın yükseldiğini" ima eder (Leclerc, 1989: 103).

6. açık veya açık (fr.ouv ou ouvert): Bu özelliğin varlığı, "dil, hava geçişini engellemeden, nötr konumda olduğundan daha aşağı indirildiğini" ima eder (Leclerc, 1989: 103).

7. önce veya öncesi (fr. av ou avant): Bu özelliğin varlığı "dil dışın gömülü olduğu çene kemiklerinin boşluğuna, dişlere veya üst dudaklara doğru ilerlediğini" gösterir. Bu özelliğin önceki özellikten farklı olduğuna dikkat edin (Leclerc, 1989: 103).

8. geri veya arka (arr ou arrière): Bu özelliğin varlığı, "dilin ağzın arkasına doğru değdiği " anlamına gelir (Leclerc, 1989: 103).

9. yuvarlak veya yuvarlak (fr. ron ou arrondi): bu özelliğin varlığı "dudakların öne ve yuvarlak çıkıntı yaptığını" ima eder (Leclerc, 1989: 104).

10. nazal veya nazal (nas ou nasal): Bu özelliğin varlığı, "havanın nazal boşluklara girmesine izin vermek için küçük dilin alçalması olduğu" anlamına gelir (Leclerc, 1989: 104).

11. yan veya yanal (fr. lat ou latéral): Bu özellik, "uç, orta ucu bloke ederken, dilin her iki tarafında ağız kanalından hava geçişini" içerir. (Leclerc, 1989: 104)

Artikülasyon (fr.articulatoire tr.söyleyiş ses bilgisi) moduna göre,

12. sürekli veya sürekli (fr.cont ou continu): Bu özelliğin varlığı, "kapanmanın eşlik etmediği bir eklemleme" (Leclerc, 1989: 104), yani ağzın kapanması anlamına gelir.

13. ses veya sesli (fr.vois ou voisé): bu özelliğin varlığı, "*ses tellerinin bir titreşimi*" anlamına gelir (Leclerc, 1989: 104).

14. Tiz veya tiz (fr.str ou strident): bu özelliğin varlığı "*ıslık sesinin eşlik ettiği sürtünme*" anlamına gelir (Leclerc, 1989: 104).

İçerik ve sesbirimler veya sesbilimsel özellikler arasındaki ilişkilerin analizi

Sesbirimlerin anlamı (ve özellikleri) sorusu karışıktır. Biz sadece üzerinden geçebiliriz. Genel olarak, böyle bir ses birimle (bu tür sesbirimler grubu veya sesbilimsel özelliklerle daha az) ilişkili önceden belirlenmiş bir anlam yoktur ve onunla böyle bir anlam arasında yapılabilecek bağıntılar genellikle yalnızca böyle bir metin veya en iyi ihtimalle böyle bir yazar (daha doğrusu, böyle bir yazarın böyle bir türü için) için geçerlidir. Hiç şüphesiz çok genel bir anlama sahip ilişkiler vardır, örneğin ünsüzler için enerji ve ünlüler için yumuşaklık, ancak bu

ön yargılı anlamlar belirli bir metinde çelişebilir (örneğin, birçok ünsüzle yumuşak kelimeler fısıldayacaktır).

Bir metinde, çözümleme iki düzeyde gerçekleştirilecektir. Bir yandan, bu içerik ister yansıma ister (örneğin, “Bu yılanlar kimin için başınızın üstünde tıslıyor?”daki bir yılanın tıslaması)“çağrıştırıcı” (örneğin, yumuşak sesli harfler) olsun, ses birimlerinin "uygun" anlamsal içeriğini not edeceğiz.

Öte yandan, bir yanda belirli bir sesbirim (ya da sesbirimsel özellik) ya da sesbirimler grubu (ya da sesbirimsel özellikler) ile diğer yanda bu tür içerik ya da grup arasındaki varsayım ya da karşılıklı dışlamanın bağıntılarına dikkat edeceğiz (gösterilen, anlambirim, yerdeşlik, anlambirimsel en küçük parça vb.; → **Anlambirimsel çözümleme**).

Böyle bir birimin göstereni ile bu aynı birimin gösterileni arasında - örneğin, "ıslık" kelimesinde tıslama fikri ile aynı kelimenin göstereni arasında Baudelaire'in (v. 15)" kütük ıslık çaldığında ve şarkı söylediğinde " satırında olabilir. ” - veya yine bir birimin göstereni ile başka bir birimin gösterileni arasında - örneğin, “ ıslık çalma fikri “ s”, Baudelaire'in şiirinin devamında yer alan “oturmak (fr. s’asseoir)” sözcüğünde uzatılmıştır (v. 16).

Dessons (2016: 49) tarafından vurgulanan tuzaktan kaçınacağız: "Belki de şiirin diğer bileşenlerinden daha fazla, fonetik gösteren, dilsel teknikliği ve izlenimci öznelciliği ilişkilendiren karışık analizlere yol açar. " Sesbirimlerin analizi durumunda, daha temiz bir analiz istiyorsak, minimum teknik gereklilik olduğunu ekleyelim - bu, bu teknik özelliği kullanıcı dostu hale getiremeyeceğimiz anlamına gelmez (örneğin, sonuçların teknik açıklama yoluyla elde edilmesinden ziyade yorumlanmasına daha fazla önem vererek).

Çok göstergeli ürünlerin analizi

Göstergebilimsel bir ürün, ister bir olay (örneğin, bu tür bir metin) ister bir tür (örneğin, bir tür olarak kabul edilen edebi bir tür) olsun, bir göstergebilimsel performansın sonucu ve somutlaştırılmasıdır. Bir veya daha fazla göstergebilim içerebilir. Bir göstergebilim (veya terimin dilsel olmayan anlamında dil), içerikleri veya duyuları (gösterilen) ortaya çıkaran formlarla (gösterenler) donatılmış bir sistemdir. İki veya daha fazla göstergebilimi bir araya getiren göstergebilimsel bir ürüne çoklu olduğu söylenecektir. Tekgöstergeli ve çok göstergeli kavramları görecelidir. Örneğin, dansın bir tek göstergeli olduğunu, aynı zamanda iki özerk göstergebilimsel olarak oluşan bir çok göstergeli olduğunu düşünebiliriz: koreografi ve müzik. Koreografinin kendisi, göstergebilim olarak da kabul edilebilecek jestlere, hareketlere vb. ayrılır. Çok göstergeli ürünlerin analizi için gerekli ilk adım, kuşkusuz, üründe birlikte bulunan veya olması muhtemel olan (örneğin tiyatrodaki yaklaşık yirmi önemli göstergebilim) göstergebilimi listelemektir. Tipik ürünler söz konusu olduğunda, zorunlu göstergebilim (örneğin, tiyatrodaki konuşma), isteğe bağlı (genel olarak mevcut veya mevcut değil) veya hatta yasaklanmış arasında bir ayrım yapılabilir. Bir göstergebilimin farklı varlığı mümkündür: gerçek varlık (bir çizgi romandaki görüntü ve metin), bir tema olarak varlık (resim hakkında bir roman), vb. Çok-göstergebilimin analizi, birlikte var olan göstergebilim arasındaki ilişkileri incelemeyi içerir. Bu ilişkiler çeşit çeşittir. Özellikle ilişkileri ayırt edeceğiz: karşılaştırmalı (özdeşlik, benzerlik, örneksemeli (fr. analogique) veya mecazi benzerlik, karşıtlık, ötekilik, vb.); varlık (basit ve karşılıklı varsayımlar, karşılıklı dışlama, ters ve ters bağlantılar); zamansal (eşzamanlılık, kısmi eşzamanlılık, art arda).

Göstergebilim ve çok göstergeli

Göstergebilimsel bir ürün, ister bir oluşum (örneğin, böyle bir metin) isterse bir tür (örneğin, bir tür olarak kabul edilen edebi bir tür) olsun, bir göstergebilimsel performansın sonucu ve somutlaştırılmasıdır. Bir veya daha fazla göstergebilim içerebilir. Bir göstergebilim (veya terimin dilsel olmayan anlamında dil), içerikleri veya duyuları (gösterilen) ortaya çıkaran formlarla (gösterenler) donatılmış bir sistemdir. İki veya daha fazla göstergebilimi bir araya getiren göstergebilimsel bir ürüne **çok göstergeli** olduğu söylenecektir. " Çoklu anlam (fr.pluricode)" ve " birleştirme (fr.synchrétique)" gibi az çok eşanlamlı rakip isimler var. Ve şu kavramlar ayırt edilmelidir: çok göstergeli (fr.polysémiotique) (birkaç göstergebilim), çoklu duyusal (fr.polysensoriel) (birkaç duyusalılık: görme, dokunma, vb.) ve çoklu ortam (fr.multimédial) (birkaç medya, örneğin bir DVD'nin eşlik ettiği bir kitap).

Dikkate alınması gereken ilk nokta, bir teorinin göstergebilimsel olmayan yanında bir göstergebilimsel görebileceği ve başka bir teorinin iki göstergebilimsel görebileceğidir. Gerçekten de göstergebilimin tanımı teorilere bağlı olarak az ya da çok geniştir. → **Göstergebilime giriş.** Dikkate alınması gereken ikinci nokta, aynı teori içinde bile, tek göstergeli ve çok göstergeli kavramlarının göreceli olduğudur. Örneğin, dansın bir tek göstergeli olduğunu, aynı zamanda iki özerk göstergeden oluşan bir çok göstergeli olduğunu düşünebiliriz: koreografi ve müzik. Koreografinin kendisi, göstergebilim olarak da kabul edilebilecek jestlere, hareketlere vb. Ayrıca, genel olarak tek göstergeli olarak kabul edilen göstergeler bile, içsel çeşitlilikleri içinde çok göstergeli olarak kabul edilebilirler. Örneğin, bir metni iki göstergebilimin etkileşiminin ürünü olarak: içerik ve biçim, bir romanı, eylemlerin anlatımının, düşüncelerin ve sözlerin anlatımının ve betimlemesinin etkileşiminin ürünü olarak vb. görebiliriz.

Bağımlı göstergebilimi, genellikle yalnızca kapsayıcı bir göstergebilim içinde ortaya çıkan bir göstergebilim olarak adlandırılır (tiyatrodaki ışıklandırma, metinde noktalama işaretleri, romanda betimleme). Belirli bir göstergebilimsel tipolojiye göre tek başına (metin, resim, tiyatro, vb.) veya diğer **özerk göstergebilimlerle** (örneğin, resimli bir kitaptaki metin ve resim) veya özerk olmayan göstergebilimlerle birlikte görünebilen bir gösterge olan özerk göstergebilim diyelim (örneğin, bir kurulumdaki metin ve aydınlatma).

Çok göstergeli bir üründe bulunan her göstergebilim, farklı yönleriyle ve farklı yaklaşımlar kullanılarak analiz edilebilir. Bu yaklaşımlar, belirli bir göstergebilim veya göstergebilim türü için veya hatta genel olarak özelleştirilebilir (örneğin, güncel metinlere veya filmlere uygulanabilir). Aslında, burada sadece çok göstergeli ürünlerin analizine ilişkin genel değerlendirmelerden bahsedeceğiz. Belirli çok göstergeli analizlerden birini başka bir yerde detaylandırıyoruz. → **Çok göstergeli anlambirimsel çözümleme** (fr. Analyse sémiologique polysémiotique).

Burada çok-göstergeli ürünleri karakterize etmenin farklı yollarını sunacağız. Bu nedenle şunları şart koşabiliriz: (1) birlikte sunulan göstergebilimin içeriği (örneğin, çizgi romandaki metin ve görüntü); (2) zorunlu ve seçmeli göstergebilim (örneğin, tiyatrodaki tam anlamıyla konuşma zorunludur); (3) göstergebilimin varlığının türü (olgusal, temalı, uyandırılmış varlık, vb.); (4) sıfır veya beklenen göstergebilim derecesi (standart, sapma, vb.); (5) göstergebilim (kimlik, karşıtlık, vb.) arasındaki karşılaştırmalı ilişkiler; (6) göstergebilim arasındaki mevcut ilişkiler (varsayım, karşılıklı dışlama, vb.); (7) göstergebilim arasındaki zamansal ilişkiler (eşzamanlılık, ardıllık, vb.); (8) göstergebilimin bir arada bulunmasının etkisi (bileşimsellikten bütüncüllüğe); (9) göstergebilimin varlığı ve karışma derecesi (her göstergebilimin görece düzeyi, vb.); (10) göstergebilim karışımlarının ağırlığı ve yoğunluğu (bitişiklik, karıştırma, kaynaşma, vb.).

Birlikte sunulan göstergebilim içeriği

Çok göstergeli ürünlerin (örneğin bir çizgi roman, bir oyun, bir film) analizi için gerekli ilk adım, kuşkusuz, üründe birlikte bulunan ya da olması muhtemel olan göstergebilim listesini hazırlamaktır (var olmayan göstergebilim de düşünülebilir). Bu tipoloji, mevcut tipolojiler dikkate alınarak yapılmalıdır: birkaç tipolojiyi birleştirebiliriz, bir tipolojiyi değiştirebilir veya değiştirmeden kullanabiliriz. Örneğin tiyatronun yirmiye yakın önemli göstergebilim içerdiğini düşünebiliriz. Kowzan'dan (1992: 49) uyarlanan aşağıdaki tablo, göstergebilim veya dilleri sunmakta, karakterize etmekte ve farklı kriterlere göre kısaca sınıflandırmaktadır.

No	DİL	DİLLERİN AİLESİ	DİL DESTEĞİ	YER VEYA ZAMAN	GÖSTERGENİN TÜRÜ
	DİLSEL				
01	SÖZLÜ (söz)	konuşulan parça metni	oyuncu	zaman	işitsel göstergeler (oyuncunun)
02	SESLİ	sesbilimsel değişimler (tını, vurgu, vb.)			
03	METİNSEL	sahnede gösterilen metin	Oyuncunun dışında	yer	görsel göstergeler (senaryo-görsel) (oyuncu dışında)
04	METİNSEL YAZI	yazı değişimler (yazı tipi stili ve boyutu, vb.)			
	DİLSEL OLMAYAN				
05	mimik	Vücut dili	oyuncu	Yer ve zaman	görsel göstergeler (oyuncunun)
06	jest				
07	hareket				
08	makyaj	oyuncunun dış görünüşü		yer	
09	maske				
10	saç				
11	kostüm				
12	aksesuar	sahnenin görünüşü	Oyuncunun dışında		görsel göstergeler (oyuncu dışında)
13	dekor			Yer ve zaman	
14	aydınlatma				
15	müzik	Dilsel olmayan ses efektleri		zaman	işitsel göstergeler (oyuncu veya oyuncunun dışında (örneğin: şarkı söyleme))
16	Ses ve ses efektleri				işitsel göstergeler (oyuncu veya oyuncunun dışında (örneğin ayak sesleri))

Tablo 25 - Tiyatro performansının göstergebiliminin bir tipolojisi

Zorunlu ve isteğe bağlı göstergebilim

Tipik ürünler veya oluşumlar için zorunlu, isteğe bağlı (genellikle mevcut veya mevcut değil) veya hatta yasaklanmış göstergebilim arasında bir ayrım yapılabilir. Örneğin konuşma kuşkusuz tiyatroyu tanımlar ve dolayısıyla zorunlu bir göstergebilimdir (aksi halde tiyatrodan çok mimik vardır). Göstergebilim isteğe bağlı olabilir, ancak genellikle mevcuttur (örneğin, tiyatrodaki müzik, kostümler, vb.). Bu örnekteki türden zorunlu göstergebilimi (örneğin,

konuşmasız deneysel tiyatrodan), genellikle mevcut olan (örneğin kostümlü tiyatrodan) veya hatta mevcut olmayan (örneğin, kostümlü tiyatrodan) isteğe bağlı göstergebilimi (makyajsız tiyatro), yasaklanmış ancak mevcut olan göstergebilimden vb. bahsedebiliriz. Norm ve sapma üzerine, → **Göstergebilime giriş.**

Göstergebilimin Özellikleri

Bu aşamada, mevcut veya muhafaza edilen bir, birkaç, tüm göstergebilimleri niteliyoruz. Nitelemenin birçok yönle (temalar, stiller, vb.) ilişkili olması muhtemeldir ve bu, birçok yaklaşım kullanılarak (örneğin: temalar: göstergebilim, geleneksel izleksel çözümlenme, vb.; stil: üslup, retorik, vb.).

Burada iki ana nitelendirme türünü basitçe ayırt edeceğiz: ne yazık ki çoğu zaman değeri düşük **nicel yaklaşım** ve **nitel yaklaşım** (iki tür yaklaşımın bir bağlantısı da mümkündür). İki nicel yaklaşım biçimini ayırt edelim: geniş, sayılabilir (sayılabilir) ve yoğun, ölçülebilir (ki bunu sayamayız veya saymak istemeyiz, ancak yine de yoğunluk cinsinden ölçeriz: zayıf, orta, güçlü vb.). → **Gerilimsel çizge.** Bu nedenle, örneğin belirli bir göstergebilimin varlığının yoğunluğunu şart koşarak yoğun bir nicel yaklaşım kullanabiliriz. Geniş bir bakış açısıyla, bir teatral performansta, örneğin karakterlerin repliklerinin sayısı, uzunluğu (kelimeler, satırlar, süreler vb. açısından), müzikal müdahalelerin sayısı ve süresi gibi konuları ele alabiliriz.. Niteliksel bir bakış açısından, örneğin metne ilişkin olarak, temaları, mevcut metaforları (dil dışındaki diğer göstergebilimler metaforlardan yararlanabilir), ritmi vb. inceleyebiliriz. Açıkçası, bunlar sadece birkaç örnektir.

Bir göstergebilimsel varlığın türleri

Bir göstergebilimin varlığından bahsediyoruz, ancak farklı varlık kipleri olduğunu bilmelisiniz. Bu varlık kipleri, yalnızca göstergebilim için değil, herhangi bir öğe için geçerlidir. Metinlerarasılığı ele alalım. Metinlerarasılık, herhangi bir metnin (hatta herhangi bir göstergebilimsel ürünün) varlık kipi olarak görülebilir. O halde metinlerarasılığın varlığı zorunlu, gerekli ve temeldir. Metinlerarasılık isteğe bağlı, tesadüfi, temel olmayan bir olgu olarak görülebilir (ya da görülebilir): bazı metinler onu "içerir" ve diğerleri içermez. Aynı ilkeler çok göstergeli ve diğer olgular (aracılık, kuramlar arasılık, vb.) için de geçerlidir. Metinlerarasılık en az iki metnin bir arada bulunması ise, çok göstergeli en az iki göstergebilimin bir arada bulunmasıdır. Ancak varlık, prensipte, aşağıda ayırdığımız farklı kipleri alabilir.

1. Gerçek veya olgusal varlık (fr. Présence réelle ou factuelle): örneğin, resimli bir kitaptaki metinsel ve resimsel (imge). Aidiyet göstergebiliminin nesnenin içsel doğasından değil, işlev ve kullanımdan tanımlandığı ilkesinden (kuşkusuz nitelikli olmak için)

başlayabiliriz. Sonuç olarak, prensipte, herhangi bir duyusal uyaran, aynı duyusal kanalı kullanan herhangi bir göstergebilim için bir gösterene karşılık gelebilir: örneğin, şapka gibi bir giysi bir aksesuara dönüşebilir (örneğin, şapkalarla oynadığımız *Godot'u Beklerken*'de) .

2. Gösterilenlerdeki izleksel varlık (fr.Présence thématique), içerikler: örneğin, heykel veya sanattan bahseden bir metin. Bir göstergebilimin, onları özel olarak açıkça temsil etmeden genelleme yoluyla diğer birkaçını temalaştırabileceğine dikkat edin. Örneğin, bir şiir, resim, heykel vb. hakkında özel olarak konuşmadan genel bir şekilde sanattan bahsedebilir ve bunları konuya dolaylı olarak dahil edebilir. Olasılıkları gölgede bırakmaktan kaçınmak için, daha sonra sınırlandırabileceğimiz buluşsal ilkedan başlayabiliriz, herhangi bir gösterge başka herhangi bir temaya sahip olabilir: örneğin çizilen bir şatonun aydınlatması (dekor) veya kelimeler (metin). Karakterin bir göstergebilim oluşturduğunu düşünürsek, herhangi bir göstergebilimin karakter üretebileceği ilkesini de kurmuş oluruz. Örneğin, saat gibi bir pervane, Ionesco'nun *Kel Şarkıcı*'sında (fr.*La cantatrice chauve*) bir karakter oluşturur.

3. İpuçları olarak gösterilenlerin çağrıştırdığı varlık: örneğin, Venüs'ün sudan çıkmasından (Vénus anadyomène) bahseden edebi bir metin sanat tarihini çağrıştıır, çünkü bu tema veya motif orada 'edebiyat'tan çok daha önemlidir. Başlayabileceğimiz başka bir ilke (şüphesiz, nitelikle gerekirse): herhangi bir göstergebilim kendi içinde temalaştırılabilir ve/veya canlandırılabilir: onun hakkında bir roman (kendine dönüşlü sonsuz tekrar), dansı çağrıştıran dans (örneğin, bir dans dersinin parodisinin yapılacağı bir dans) vb.

4. İpuçları olarak gösterenler tarafından uyandırılan varlık: örneğin, mekansal düzenlemesi resimsel çalışmayı çağrıştıran bir şiir (kaligram (fr.calligramme), somut şiir, vb.). Varlık aynı zamanda bir grup gösteren (ler) ve gösterilen (ler) tarafından birlikte (örneğin, belirli bir gösterge) canlandırılabilir.

Göstergebilim, küresel olarak (tiyatrodan bahseden bir roman) ve/veya bir veya diğer yönlerinden (örneğin tiyatro ile ilgili olarak, farklı bağlamları (tarihsel, biyografik, vb.), çeşitli ilişkili göstergebilimleriyle bir araya getirilebilir. (makyaj, konuşma vb.), kendi yönleri vb.).

İki ek açıklama. Fiziksel bir öge mevcut olabilir ancak gizlenebilir (örneğin, giydiği bir levha tarafından gizlenmiş bir oyuncu kostümü). Fiziksel bir unsur, belirgin bir yoklukta fiilen mevcut olmayabilir ve aynı zamanda izleksel bir şekilde mevcut olabilir (örneğin, oyuncuların çıplak bedenlerine yansıtılan kostümler).

Varlık ve göstergebilimsel sessizlik (fr. Présence et silence sémiotiques)

Varlık açıkça yokluğa karşıdır. Yapısalcı düşüncede bir gösterge, değerini yalnızca birlikte var olan diğer göstergelerle ve diğer göstergelerin yokluğuyla ilişki içinde alır (özellikle aynı yaklaşımın, aynı sınıfın seçilmemiş diğer göstergeleri). Olası yokluk biçimlerinden biri **göstergebilimsel sessizliktir**. Göstergebilimsel sessizlik, göstergebilimsel olayın az çok öne çıktığı ve daha sonra bir arka plan üzerinde bir biçim statüsüne sahip olduğu arka planı yaratır ("saf" sessizlik mutlak arka plandır, ancak sessizlikten oluşmayan fonlar da vardır, örneğin

müzikte sürekli bir bas). Göstergebilimsel sessizlik, zamansal ürünlerde (metin, film vb.) veya uzamsal ürünlerde (örneğin, bir resimde, iki renk kütle arasında boş bırakılan tuval) veya “yapay olarak” zamansallaştırılmış uzamsal ürünlerde ortaya çıkar (bir resimde bir figürden diğerine geçen bir görüş yolu).

Göstergebilimsel sessizlik her zaman göstergebilimsel bir ürünün başlangıcından hemen önce (örneğin, sessizlik → örneğin tiyatrodaki perde yükseldiğinde ürünün başlaması) ve ondan sonra gerçekleşir (örneğin, ürün sonu → perde indikten sonra sessizlik). Sessizlik, eserin en başında yerleştiği göstergebilimsel ürünün parçası olan bir değer olarak (örneğin, perde kalktıktan hemen sonra bir sessizlik), ortada (n göstergesi → sessizlik → $n + 1$ göstergesi) (örneğin, perde kapanmadan hemen önceki bir sessizlik) araya girebilir.

En güçlü anlamıyla, göstergebilimsel sessizlik herhangi bir göstergenin olmaması olacaktır. Gözlemci öznenin kendisini herhangi bir göstergebilimsel kararın, yani duyuşsal bir uyarıcıyı gösterene ve/veya bir biliş gösterilene dönüştüren (tanıyan) bir işlemin dışına yerleştireceği bu durum tamamen teoriktir. Burada anladığımız gibi, göstergebilimsel sessizlik, verilen herhangi bir göstergenin veya belirli bir göstergenin veya belirli bir gösterge türünün yokluğudur. Bu gösterge veya gösterge türü beklenebilir veya beklenmeyebilir ve sonuç olarak göstergebilimsel sessizlik sıradan veya işaretli olabilir. Bir filin bir oyunun oyuncu kadrosunun bir parçası olmaması, belirgin bir göstergebilimsel sessizliktir, çünkü bir oyunda nazik kalın derilinin varlığı beklenemez (ancak geleneksel bir sirkte yokluğu beklenir). Aynı şey modern bir oyunda maskelerin olmaması için de geçerlidir. Konuşma beklendiği için bir parçadaki kelimelerin yokluğu işaretlenecektir. Diğer örnekler: aşağıdaki “diyalog” belirgin bir göstergebilimsel sessizlik içerir: - “Evet de, istiyorum. ”-“... ”; bir müzede sergilenen boş bir tuval kuşkusuz belirgin bir göstergebilimsel, hatta kışkırtıcı bir sessizlik oluşturacaktır. Belirgin ve kışkırtıcı göstergebilimsel sessizliğin bir örneği, 100 sayfasında boşluktan başka bir şey göstermeyen mizahi *Erkeğin Kadınlar Hakkında Bildiği Her Şey* (fr.Tout ce que l’homme sait de la femme) (Kazim 'Enryen, 2007) kitabında bulunabilir. Beklenmeyen bir gösterge, beklenen bir göstergenin yerini alırsa, sessizlik olmaz (yeri alınan göstergese sessizlik değilse), bu toplama değil, yerini almaz (örneğin, bir evlilikte: - “Evet, istiyorum” deyin.” - “Belki...”). Ama belki de, beklenen göstergenin sessizliği üzerine, çift düzlemde varlığın bindirildiğini düşünmek mümkündür, “ses”, beklenmedik göstergedir.

Karşıt göstergebilim durumunda, şunları seçebiliriz: (1) karşıtlığın her terimi için bir gösterge için (örneğin, yanan yeşil ışık "geç" ve yanan kırmızı için "dur" anlamına geliyor); veya (2) karşıt terimlerden biri için bir gösterge ve diğer terim için olmaması (örneğin, yeşil ışık yandığında "geç" ve kapalı olduğunda "dur" yazacaktır). Telefon iletişimi ikinci tür bir göstergebilime dayanır: bir zil sesi bir aramayı ve onun yokluğunu, bir aramanın olmadığını gösterir. Sadece zil sesinin önemli olduğu düşünülebilir. Ancak bir zil sesinin olmaması sürekli olarak "Aramanız yok. Çağrınız yok..." "Bir eylemi emreden o olduğu için çağrıyı işaretli bir gösterge olarak seçiyoruz; arama olmadığını belirtmek için sürekli çalmak ve bir arama geldiğinde çalmayı durdurmak saçma (ve hoş olmayan) olurdu.

Göstergebilimsel sessizlik, örneğin bir göstergebilimin yokluğu, bu göstergebilimin kendisinin bir görünümü olarak kabul edilebilir veya edilmeyebilir. İlk durumda, örneğin, sessizliği (sıradan anlamda sözcüklerin ve daha genel olarak sesin yokluğu anlamında) konuşmanın olumsuz bir görünümü olarak düşünebiliriz: "Sessizlik konuşma, hareketin tutumu, çıplaklık tiyatrodaki ve mevcut sosyo-kültürel bağlamda kostümdür. " (Girard, Ouellet ve Rigaud, 1995: 62). Bu ışıkta, traş edilmiş bir kafanın bir saç modelinin (ama saçın) yokluğu değil, belirli bir saç modeli olduğunu düşünebiliriz. İkinci durumda, böyle bir göstergebilimin sessizliğinin bu göstergebilimin olumsuz bir görünümü değil, sadece yokluğu olduğunu düşüneceğiz: tiyatrodaki çıplaklık, kostüm olmayan bir varlığın değil, basit bir kostümün yokluğu olarak görülecektir.

Göstergebilimden beklenen derece

Sıfır derece, belirli bir ögenin en basit ve en doğrudan olası biçimidir. Örneğin, birinin ölümünü ifade etmek için "Ayakları ön çıktı" yerine "Öldü" ifadesi sıfır olacaktır. Ancak, sıfır derece mutlaka **beklenen derece** veya **istenen derece** değildir. Örneğin, değerli olan, değerli olandan "O öldü" demesini değil, onu sofistike bir ifade biçimi kullanmasını bekler. Değerli biri olarak duymak istediği de budur.

Beklenen derece, belirli bir gözlemci öznenin belirli bir ögenin alacağını öngördüğü biçimdir (göstergesel ürün, göstergebilimsel ürünün parçası, gösterge, göstergebilim vb.). Beklenen bu derece -beklenti mutlaka bir dilek değildir- bir standarda ulaşılmasına karşılık gelir. Boşluk, beklenmeyen derece, bir standardı karşılayamamaktır. Beklenen derece bir sapmaya karşılık geldiğinde, bunun nedeni, farklı derecelerde genellik/özellik içeren sistemik bir düzeye göre norm olmasıdır. Örneğin, Jarry tarafından yazılan *Ubu roi* 'de "merde " yerine " merdre "in ilk veya ikinci ortaya çıkışından sonra, pis şeyin sonraki görünümleri için beklenen derece, "merdre" oluşturan dil sisteminden (lehçe adı verilen) sapmadır. ”; ancak "merdre" bu çalışmanın sisteminde (metin dili) ve hatta yazarın sisteminde (bireysel dil) normdur. Sistemler hakkında, → **Göstergebilime giriş**.

Örneğin, “dışavurumcu tiyatro oyun” türünde, beklenen makyaj derecesi, yoğun mevcudiyet, güçlü zıtlıklar vb. içeren makyajdır. "Gerçekçi tiyatro oyunu" (ya da natüralist) türünde, beklenen derece, (prensip) doğal olanı hedefleyen, soluk bir varlığı olan bir makyajdır. En tipik türün (örneğin tiyatro için, gerçekçi tiyatro için) beklenen derecesi, ilgili tür grubunun (örneğin genel olarak tiyatro) beklenen derecesini tanımlar. Diğer türler, daha sonra, genel beklenen dereceyi tanımlayan bu standarda göre sapma içindedir veya değildir. Örneğin, dışavurumcu tiyatro makyajı, genel olarak tiyatro makyajının beklenen derecesini tanımlayan gerçekçi tiyatro makyajıyla uyumlu değildir. Bir beklentiye yeterince yanıt verdiği için, beklenen derece, nihai olarak, her zaman bir mevcudiyet yoğunluğu, düşük belirginliktir (Dışavurumcu tiyatronun yoğun makyajları, beklendiği için, bu tiyatro türü ağır, düşük yoğunlukludur).

Bir varlık yoğunluğu ölçeği oluşturabilir ve şu seviyeleri sağlayabiliriz: göstergebilimsel sessizlik, **minimum gösterge**, **maksimum gösterge**. Bu ölçekte beklenen derece nerede? Genellikle minimum gösterge ile maksimum gösterge arasındadır. Ama her zaman değildir:

örneğin minimalist sanat eserlerinde beklenen derece minimal gösterge ile karıştırılabilir veya en azından ona yakın olabilir; maksimalist sanat eserlerinde beklenen derece maksimum dereceye denk gelecek veya ona yaklaşacaktır. Tiyatrodaki kostümlerden kaba bir örnek verelim: göstergebilimsel sessizlik: çıplaklık (ama bir göstergenin yokluğunun bir şekilde bu göstergenin olumsuz bir görünümü olarak görülebileceğini gördük); minimal gösterge: küçük bir giysi; beklenen derece: pantolon ve gömlek veya tişört (en azından bir erkek için); maksimum derece: aşırı yüklenmiş kostüm, örneğin Louis XIV stili veya hatta kostüm dekoru.

Maksimalist göstergebilimsel ürünlerin aksine, bir yanda onları oluşturan birkaç göstergenin açıkça algılanabildiği **minimalist göstergebilimsel ürünleri**, diğer yanda onları oluşturan birkaç göstergenin daha zor olduğu algılanabilir ürünleri ayırt edebiliriz. (çünkü bunların altında yatan duyuşsal uyaranlar nispeten farklılaşmamıştır). Garnier'in "Göl" şiiri, minimalist göstergebilimsel ürünlerin ilk kategorisine aittir: bir gölün suyuna yansıyan (bir açılış parantezi şeklinde) bir ay (kapanış paranteziyle temsil edilir) gösterir (alt çizgilerle oluşturulmuş düz bir yatay çizgi ile temsil edilir). Minimalist sanat formları bazen gösterge-olmayan ile gösterge arasında veya bir gösterge ile başka bir gösterge arasında var olması gereken güvenlik marjını azaltarak göstergebilimsel algının sınırları üzerinde oynar. (örneğin, Ad Reinhardt'ın (1913-1967) siyah tuvallerinde, önce yalnızca büyük bir siyah görürsünüz, sonra küçük nüansları keşfedersiniz). Minimalist eserler, kolayca algılanabilen göstergelerin sayısı bakımından söylenebilir. Bununla birlikte, bu göstergeler sadece bir ve aynı göstergenin tekrarı olabilir (örneğin, "e" tekrarıyla oluşturulmuş bir Harfçi şiir). Veya bu göstergeler farklı, ancak benzer ve zayıf içerikli olabilir: Opalka'nın her seferinde artan +1'lerden oluşan eserleri: 1, 2, 3, vb. Son olarak, bir eser, algılanabilirlik, sayı ve gösterge çeşitliliği açısından mükemmel bir tutarlılığa sahipken minimalist olabilir. Yani Robbe-Grillet'in kısa öyküsü "Manken", çok kısa olmasından ziyade aksiyon ve karakterin yokluğunda tartışmasız daha minimalisttir.

Eş zamanlı göstergebilim arasındaki ilişkiler

Çok göstergeli çözümler, birlikte var olan göstergebilim arasındaki ilişkileri incelemeyi içerir. Bu ilişkiler çeşit çeşittir. Özellikle ilişkileri ayırt edeceğiz: karşılaştırmalı (özdeşlik, benzerlik, örneksemeci veya mecazi benzerlik, karşıtlık, ötekilik, vb.); varlık (basit ve karşılıklı varsayımlar, karşılıklı dışlama, ters korelasyonlar); zamansal (eşzamanlılık, kısmi eşzamanlılık, art arda).

Karşılaştırmalı İlişkiler

Karşılaştırmalı bir ilişki olması için, belirli bir zamanda en az bir gözlemci, iki veya daha fazla öge arasında en az bir karşılaştırmalı ilişki tanımlamalıdır. → **İlişki**. Bu durumda, bu ögeler iki farklı birlikte mevcut göstergebilim veya her biri farklı bir göstergebilime ait iki

birlikte mevcut ögedir. Kimlik veya benzerliğin etkilerinden biri, ortak özellikleri vurgulamak, öne çıkarmaktır; özdeş olmama veya benzer olmama, farklı özellikleri öne çıkarmaktır. Bu ilişkileri örneklendirelim. Başlığın (veya açıklamanın) anlamı ile başlığını verdiği (veya tanımladığı) görüntünün anlamı arasındaki ilişki:

1. Kimlik veya yarı kimlik: başlık: *Bulutlar ve çanlar fr.Nuages et grelots* (Magritte), imge: bulutlar ve çanlar;

2. Benzerlik: Başlık: *Les fanatiques* (Magritte), imge: Yerdeki bir ateşe doğru atılan bir kuş (örneksemeci veya mecazi benzerlik: intihar bombacılarını çağrıştırıyor, vb.).

3. Zıtlık

3.1 Zıtlık: başlık: *Oturan figür fr.Personnage assis* (Magritte), imge: ayakta duran bir adam.

3.2 Çelişki: başlık: *Bu bir pipo değildir fr. Ceci n'est pas une pipe* (Magritte), imge: pipo.

4. Ötekilik: başlık: *İyi niyet fr. La bonne foi* (Magritte), imge: yüzünün önünde piposunu havaya kaldıran bir adam.

Gösterilenlerin kimliği veya yarı-kimliği, **fazlalık**, yani en genel anlamda aynı içeriğin yinelenmesi, tekrarı üretir. Fazlalık, özellikle "gürültü", yani bu iki işlevi engelleyen engellere (alıcı yorgunluğu, alıcı tarafından bilinmeyen sözcük, sözcükleri kaplayan ses vb.) karşı koyarak içeriğin uygun iletimini ve alımını sağlamak için kullanılabilir.

Örneksemeci benzerlik biçimleri arasında onaylatma **metaforu** yer alır (genel anlamda, ister geçmişte ister şimdiki zamanda olsun). Metafor (örneğin, "bu kadın bir çiçektir") en az bir karşıtlık ilişkisini (anlambirimler arasında, türsel içerikler: burada / insan / vs / bitkisel /) ve en az bir kimlik ilişkisini (anlambirimler arasında) birleştiren bir figürdür (anlambirimler arasında, belirli içerikler:burada / kırılma /, / güzellik / vb.). Herhangi bir göstergebilimin metafor üretebileceği ilkesinden yola çıkacağız. Göstergeler arası metaforlar vardır: örneğin, tiyatrodaki bir baston (destek göstergebilimi) bir asayı simgeleyecektir (pervane göstergebilimi); ve **göstergeler arası metaforlar**: bir manken (aksesuar göstergebilimi) bir insanı (karakter göstergebilimi) simgeleyecektir. Başka bir deyişle, aynı metaforun metaforlaştırılan ve metaforlaştırılanı aynı göstergebilime ait olacak veya olmayacaktır. Metaforlar aynı göstereni (daha doğrusu aynı fiziksel uyarıcıyı) alıp farklı göstergebilimde yorumlayabilirler; örneğin, "Güvercin bıçakladı ve su jeti"nde (fr.La colombe poignardée et le

jet d'eau) (Apollinaire), şiirin ortasındaki ve altındaki "O" harfi hem kelimesi kelimesine hem de kelimenin tam anlamıyla bir seslenme (fr.vocatif) olarak görülebilir ("Ô'de olduğu gibi O sen,aşkıım") ve görsel ve mecazi olarak bir gözbebeği gibi (bakış teması şiirin başka yerlerinde belirgindir), bir güneş, bir çeşmenin suyu vb. Aynı gösteren (daha doğrusu aynı fiziksel uyarıcı) iki farklı anlam kazandığında **çokanlamlılıktan** söz ederiz (aynı göstergebilim içinde veya bir göstergebilimden diğerine),

Bir onaylatmada, belirli bir karşıtlığın iki teriminden biri, en az bir diğer karşıtlığın iki teriminden birine karşılık gelirken, verilen karşıtlığın diğer terimi, ikinci karşıtlığın ve diğer onaylanmış karşıtlıkların diğer terimine karşılık gelir. Örneğin, yaşam/ölüm karşıtlığı ve olumlu/olumsuz karşıtlığı, yaşam genellikle olumluyla, ölüm ise olumsuzla ilişkilendirildiği için genel olarak onaylandığını söyleyebiliriz. Metaforda olduğu gibi, kayıt göstergeler içi veya göstergeler arası olabilir. Örneğin göstergeler arası onaylatma durumu, tiyatrodaki kırmızı/yeşil ışıklar (aydınlatma göstergebilimi) kötü/iyi karakterlere (karakter göstergebilimi) onaylatılabilir.

Zamansal İlişkiler

Gerçek zamanı (örneğin, bir filmin izdüşümü) ve gösterilenlerde yazılı olan temalı zamanı (örneğin, filmde anlatılan hikayenin süresi) birbirinden ayırabilirim. Her bir zamansal olgunun, konumu (yani folgunun meydana geldiği an: örneğin, 17 Mayıs 2020, 17:24'te) ve süreyi (yani, ilk zaman noktası ile son zaman noktası arasındaki kapsam) ayırt edelim (örneğin, 17:24 ile 17:25 arasında 1 dakika geçti). Aynı ilke, konumu ve kapsamı (iki veya üç boyutta) ayırt edebileceğimiz konum için de geçerlidir. Gerçek zaman, olayların (gün doğumu, bir kuvars saatin titreşimleri vb.) ardışıklığıyla garanti edilir; zaman temalı bir benzeşi (fr.simulacre) oluşturur.

Lessing'den (1729-1781) türettiğimiz, **mekan göstergebilimi** (fr.sémiotiques de l'espace) (görüntü, heykel, dekor vb.), **zaman göstergebilimi** (fr.sémiotiques du temps) (metin, müzik, ses efektleri vb.) arasındaki kaba ayırımın ötesinde, birimlerin birbirini takip ettiği zaman göstergebilimi ve **uzamsal-zamansal göstergebilimi** (fr.sémiotiques spatiotemporelles) (dans, yerleştirme, tiyatro, sinema vb.), göstergebilimden ayırabilirim: (1) zaman ve zorunlu (fr.consécution) ardışıklık: sinemalarda bir filmin gösterimi prensipte kesintiye uğramaz, yavaşlatılmaz, hızlandırılmaz, tersine çevrilmez, vb. ;(2) boş zaman ama zorunlu ardışıklık: bir metin normalde bir kelimedenden diğerine okunur, ancak iki kelime arasında mola verebilirsiniz, geri gidebilir, ileri gidebilir, geriye doğru okuyabilirsiniz, vb. ; (3) zaman içinde ve serbest ardışıklık: bir tuvale istediğimiz süre boyunca bakarız, figürlerinden birinden onun seçimine gideriz. → **İlişki**.

Ana ikili zamansal ilişkiler şunlardır:

1. Eşzamanlılık (sert);

2. Kısmi eşzamanlılık;

2.1 Kapsayıcı eşzamanlılık (böyle bir olgunun süresi tamamen bir başkasının süresine dahildir, ancak onun tarafından aşılır);

2.1.1 Köken noktasının çakışması ile kapsayıcı eşzamanlılık;

2.1.2 Uç nokta çakışması ile kapsayıcı eşzamanlılık;

2.1.3 Başlangıç veya bitiş noktası çakışması olmaksızın kapsayıcı eşzamanlılık;

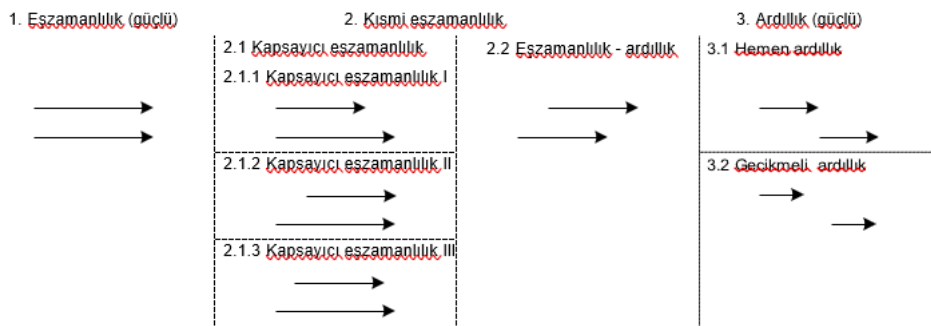
2.2 Eşzamanlılık-ardıllık (kısmi ardıllık biçimi);

3. Ardıllık (sert);

3.1 Hemen ardıllık;

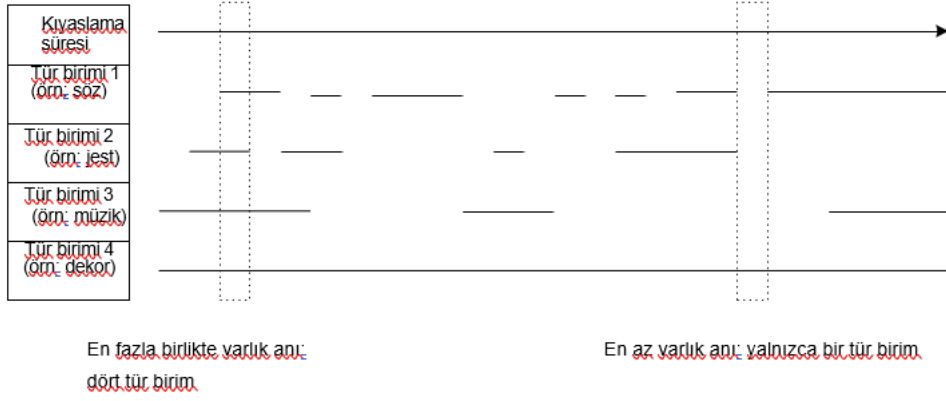
3.2 Gecikmeli (veya arabulucu) ardıllık.

Aşağıdaki şekil bu zamansal ilişkileri göstermektedir.

Şekil 38 - İkili zamansal ilişkiler

Aşağıdaki şekil, hayali bir oyunda bulunan farklı göstergelerin zamansal bir analizini temsil etmektedir.

Şekil 39 – Çok-göstergeli ürünün zamansal analiz örneği

Şekil yalnızca belirli bir göstergebilim (konuşma, jest vb.) ile ilgili göstergelerin yokluğunu / varlığını dikkate alır. Başka bir şekil, yatay ve dikey eksenini genişleterek, bu göstergelerin varlığının yoğunluğunu da temsil edebilir (ya mutlak değerler vererek veya örneğin düşük, orta, yüksek yoğunluklarda "yuvarlama" yaparak). Böyle bir şekil, özellikle, geçen zamanın bir fonksiyonu olarak bir göstergebilimin varlığını ölçmeyi mümkün kılar. Şeklin okuyucusu, yalnızca göstergebilimin varlığını gösteren satırların uzunluğunu eklemek zorundadır (şekli oluşturmak için, hem parçanın uzunluğunu hem de her bir göstergebilimin her bir görünümünün uzunluğunu ölçmüş olacağız). Bu toplam, parçanın toplam süresi ile ilgili olabilir (okla gösterilmiştir). Bu toplamı, parçanın başka bir göstergebilimi vb. için elde edilenle karşılaştırabiliriz.

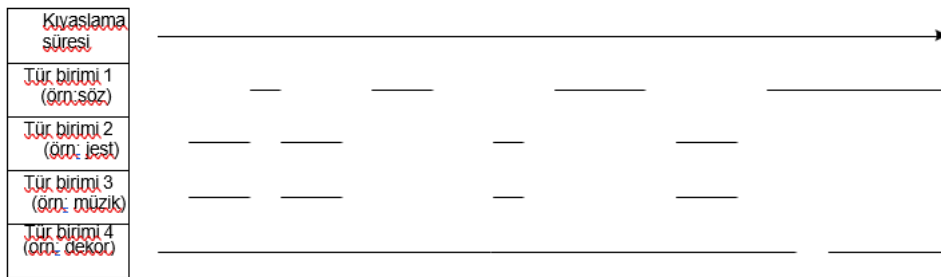
Şeklin gösterdiği gibi, çok-düzlemlili çok göstergeli (fr.*polysémiotique pluriplane*) ile uğraşyoruz, yani farklı göstergebilimin göstergeleri belirli aynı zaman aralıklarında üst üste gelir. Bir çok göstergeli **tek düzlem** (fr.*monoplane*) olabilir, bu durumda farklı göstergebilimin göstergeleri birbirini takip eder. Bu durumu örneğin bir resimli kitapta buluyoruz (özellikle belirli kelimelerin yerine çocuğun ifadeyi tamamlaması için sözelleştirmeye çağrıldığı görüntülerin kullanıldığı çocuk kitapları). Diğer bir örnek, dili içsel çeşitliliği nedeniyle çok-göstergesel olarak düşünürsek, dilde bulunabilir: örneğin noktalama işaretleri (göstergesel A) metnin kendisiyle asla örtüşmez (göstergebilimsel B). "Çok düzlemlili" ve "tek düzlemlili" kelimeleri Hjelmslev'in kastettiği gibi kullanmıyoruz.

Şekilde, tüm göstergebilimin aynı anda sessiz kalacağı tam bir sessizlik anı yoktur. Açık ki, söz konusu göstergebilime göre böyle bir sessizlik, oyunun başlangıcından hemen önce ve hemen sonrasında gerçekleşir. Oyun sırasında tam bir sessizliğe en çok yaklaşan durum, yalnızca dekorun bulunduğu durumdur (bkz. ikinci noktalı dikdörtgen). Göstergebilimsel sessizliğin tersi "**göstergebilimsel beyaz gürültü** (fr.*bruit blanc sémiotique*) ", beklenen tüm göstergelerin, tüm beklenen tür göstergelerinin veya beklenen tüm göstergelerin aynı anda meydana geldiği durumdur. Şekilde, tüm göstergebilimin aynı anda "konuştuğu" bir an vardır (ilk noktalı dikdörtgene bakın).

Varlık İlişkileri

Böyle bir şekil aynı zamanda mevcut ilişkileri kolayca tespit etmeyi mümkün kılar: (1) **karşılıklı dışlama (fr.exclusion mutuelle)** : göstergebilimsel A varsa, göstergebilimsel B yoktur ve göstergebilimsel B varsa, göstergebilimsel A yoktur; (2) **karşılıklı varsayım (fr.présupposition réciproque)** : A varsa, B vardır ve B varsa, A da vardır; (3) **basit varsayım (fr.présupposition simple)** : A varsa, B vardır; ama eğer B varsa, A mutlaka değildir (o zaman A'nın B'yi varsaydığını söylüyoruz). Dışlama karşılıklı ve alternatif olabilir: iki unsurdan biri, diğeri yokken mutlaka mevcut olmalıdır. → **İlişkiler.**

Bu mevcut ilişkileri aşağıdaki şekilde meydana gelenlerle açıklayalım.

Şekil 40 - Çokgöstergeli bir üründe mevcut ilişkilerin analiz örneği

Dekor ve müzik: basit varsayım (müzik ortamı önceden varsayar, ancak tersi değil). Dekor ve jest: basit varsayım (jest dekoru önceden varsayar, ancak tersi değil). Dekor ve söz: varoluşsal bir ilişki yoktur (söz dekoru varsaymaz, çünkü bir an vardır ki, söz olmasına rağmen dekor yoktur). Müzik ve jest: karşılıklı varsayım. Müzik ve söz: karşılıklı dışlama. Jest ve söz: karşılıklı dışlama. Söz ile jest arasındaki ve söz ile müzik arasındaki ilişki karşılıklı ve alternatif bir dışlama değildir, çünkü iki dilin ikisinin de mevcut olmadığı zamanlar görüyoruz.

Mevcut ilişkileri kategorik olarak görmek yerine, kademeli olarak görebiliriz. Böylece, aranan olgular her zaman olmasa da en azından çoğunlukla kendini gösteriyorsa, mevcut bir ilişki olduğunu söyleyebileceğiz. Bu durumda, yukarıdaki şemada söz, dekoru varsayar (dekorasyonsuz sözün olduğu bir an olsa bile). Kademeli görüme, korelasyonların dikkate alınmasına izin verir. Göstergebilim A'nın varlığının artması, göstergebilim B'nin artması ve göstergebilim B'nin varlığının artmasının göstergebilim A'nın artması durumunda **doğrudan** veya ters bir korelasyon oluşur; aynı şey düşüşler için de geçerlidir. Göstergebilim A'nın varlığını artırarak, göstergebilim B'ninkini azaltırsak ve göstergebilim B'nin varlığını artırarak göstergebilim A'ninkini azaltırsak, **ters bir korelasyon** oluşur. Daha sonra genel olarak bir ters korelasyon ilişkisinin, belirli bir göstergebilim (daha genel olarak belirli bir olgu) ile birlikte mevcut olan diğer göstergebilimlerle (olgular) birleştirdiğini göreceğiz.

Varlık ilişkileri yalnızca zamansal eşzamanlılık ilişkisinde ortaya çıkmaz. Örneğin, ardılığa dayalı basit varsayım durumu:satın almak, daha önce para kazanmış olduğunuzu varsayar, ancak para kazanmak mutlaka satın alacağınız anlamına gelmez. Şemada, söz ve jest (ve söz ve müziğin) birbirini dışlayan (aynı anda) olduğunu söyleyebiliriz; ama aynı zamanda, sözün her zaman jestten önce geldiğini ve bu nedenle jestin art arda sözü varsaydığını da söyleyebiliriz (ancak sözün ardından her zaman bir jest gelmez, çünkü son sözü bir jest takip etmez).

Tıpkı varlık ilişkileri gibi, karşılaştırmalı ilişkiler de zamansal ilişkilerden öncelikli olarak bağımsızdır. Artıklık (özdeşlik veya benzerlik) aynı anda (aynı göstergebilim içinde: sürmekte olan bir eylemi gösteren iki ışık; bir göstergebilimden diğerine: bir ışık sinyaliyle birleştirilmiş bir ses sinyali) veya art arda (aynı göstergebilim içinde: kendini tekrar eden bir çınlama; bir göstergebilimden diğerine: daha önce söylenen sözü "tekrar eden" bir jest) şeklinde meydana gelebilir.

Göstergebilimin bir arada bulunmasının etkisi

Farklı göstergebilimin bir arada bulunması, herhangi iki ögenin bir arada bulunmasının yalnızca özel bir durumdur. Bu birlikte varlık etkisi veya etkileri aşağıdaki gibi olabilir (her durumda veya varlık A ve B elementlerinin özel doğasına bağlı olarak):

1. A ve B ayrı ayrı veya birlikte aynı kalırlar (bu anlayışın altında yatan bütünsellik ilkesine göre bütün, parçaların toplamına eşittir).

2. A ve B, salt eklenmelerinden farklı bir şey oluştururlar (bu anlayışın altında yatan bütünsellik ya da birleşik olmama ilkesi nedeniyle, bütün, parçaların toplamından daha fazladır).

İlk hipotezin en kötü ihtimalle bir indirgeme (bilinçdışı), en iyi ihtimalle metodolojik bir indirgeme (yani bilinçli, açık ve alakalı) olduğunu söyleyeceğiz.

İkinci hipotez, aşağıdakilere bağlı olarak öne çıkar :

2.1. A, B'yi değiştirir (ancak tersi değil);

2.2. B, A'yı değiştirir (ancak tersi değil);

2.3. A ve B karşılıklı olarak birbirlerini değiştirirler (bütünsellik).

En temel düzeyde, iki karşıt göstergebilimin karşılıklı olarak birbirini değiştirdiğini düşünün. Sonuç olarak, örneğin bir filmdeki müzik (A), şarkı sözlerinin (B) eşlik edip etmemesine bağlı olarak aynı doğaya, aynı anlama, etkiye sahip olmayacaktır. Ayrıca, sözleri başkaları için değiştirilirse doğası, anlamı veya etkisi değişecektir. Bütünsellik ilkesi (ya da kompozisyon olmama) küreselin, "bütün"ün (bağlam, tür, vb.), yereli, "parça"yı (metin, türün oluşumu, vb.) belirlemesini ister. Sonuç olarak, örneğin "aynı" bir müzik notası, bir oyunda veya bir filmde

oynanmasına bağılı olarak aynı doğaya, anlama veya etkiye sahip değildir. Açıktır ki, bir bütünden diğetine geçişte, parçaların düzeyinde de farklılıklar vardır (burada bir oyunun öğeleri, orada bir filmin).

Konumlama İlişkisi (Relation d'ancrage)

Bununla birlikte, bir kez birlikte mevcudiyetteki her bir göstergebilimin diğelerini değıştirdiğı bu temel çift yönlü etkileşim bir kez kabul edildiğinde, tek yönlü etkileşimleri daha "yüzey" düzeylerinde tanımlayabiliriz. Örneğın, prensip olarak, bir efsane **konumlanır**, bunun tersi mutlaka doğru olmadan eşlik ettiğı görüntünün anlamını belirtir. Ayrıca geleneksel sinemada müziğın prensipte görüntünün hizmetinde olduğunu, tersinin olmadığını da söyleyebiliriz.

Dolayısıyla, **konumlama** (Barthes), bir göstergebilimin anlamının bir diğeginin anlamının genellikle tek taraflı olduğı düşünölen bir değışiklik ilişkisidir (durum 2.1 veya 2.2). Daha doğrusu, bir göstergebilim A, açık bir göstergebilim B için açıklayıcı olabilir:

A'nın B'nin anlamını demirlediğini söyleyeceğiz. Sabitleme, bir tamamlayıcı (anlambilim), tamlık, güçlü bir ilişkidir. A'nın B'nin anlamına konumlandığını söyleyeceğiz. Konumlama, tamamlayıcı (anlambilim), güçlü bir ilişkidir. Açıktır ki, iki göstergebilim arasında sıradışı bilgi tamamlayıcısı ilişkileri de vardır. Barthes, öyle görünüyor ki, yalnızca imgenin anlamının metin tarafından konumlandığını öngörüyor. Kavramı tüm göstergebilimi kapsayacak şekilde genişletiyoruz. Ayrıca metinden imgeye de uygulanabileceğini düşünöyoruz (örneğin, bir sözlükte karmaşık bir mekanik parçanın tanımını açıklayan bir skeç). Konumlama aynı zamanda karşılıklı olabilir ve metinden imgeye veya tam tersi olabilir. Sözcüklerin anlamı, tüm potansiyel anlamlardan bir anlam seçerek, özellikle daha az tahmin edilebilir ve dolayısıyla daha güçlü bir konumlama gerektiren, imgenin veya tersinin veya her ikisinin anlamını belirtir. Son olarak, en genel anlamda alındığında, konumlama göstergeler arası olabilir: bir göstergebilimin bir ögesi daha sonra aynı göstergebilimin başka bir ögesinin anlamını (örneğin, bilinmeyen bir kelime ve tanımı) konumlar.

Diğeri bilgilendirici ilişkiler

Bilgiyi, yani göstergebilimin içeriğini etkilediğı için bilgilendirici olarak nitelendirilebilecek fazlalık ve konumlama gibi ilişkileri gördük. Diğeri bazı ilişkiler bilgilendirici ilişki ile zamansal ilişkiyi iç içe geçirir. Göstergebilim arasındaki aktarma işlevi (Barthes), içerik önce bir göstergebilimde ifade edildiğinde ve ardından başka bir göstergebilimde devam ettiğinde ortaya çıkar. Örneğın, sözlü olarak başlatılan bir ifadeyi sonlandıran bir jest olacaktır (örneğin, "Bu bana tam olarak ..." ve ardından kalbe işaret eden bir jest). **Aktarma**, yoğun tamamlayıcılığın bir işlevidir, çünkü tamamlamadır, zamansal bir ardışıklık ilişkisiyle (dolaysız veya gecikmeli) birleştirilir. Jest-söz ilişkisinin bir tipolojisini genelleştirerek aktarmayı üç işlevni tipolojisine yerleştirelim (Larthomas, Girard, Ouellet ve Rigaud, 1995: 45'te sunulmuştur): (1) uzatma (prolongement) (veya aktarma) (dolayısıyla art arda): örneğın, sözceyi tamamlamak için yapılan jest, sözcüğün yerini alır; (2) **yer değıştirme** (dolayısıyla art arda): örneğın, kelime, tüm ifadeyi tek başına üstlenen jest lehine kaybolur; (3) **eşlik**

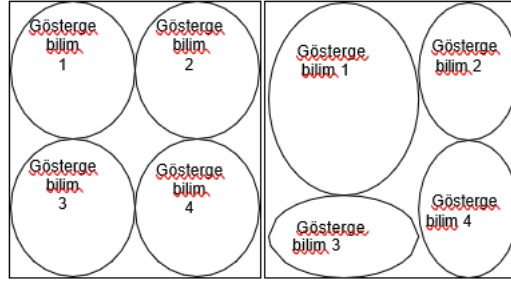
(dolayısıyla eşzamanlılık): örneğin, jest aynı anda az ya da çok söze eşlik eder. Girard, Ouellet ve Rigaud'un (1995: 45) belirttiği gibi: "Jest ve söz arasındaki ilişki, bir yoğunluk ilişkisini (jest sadece sıradışı ek bilgiler mi sağlar yoksa sözceyi anlamak için gerekli mi?) ve zamansal bir ilişki gerektirir (iki dil eşzamanlılığın bir parçası mı, yoksa biri diğerinden önce mi yoksa diğerinden mi geliyor?). "

Bir göstergebilim ürününde, mecazi kelimeler kullanarak, bitişik olsun olmasın, iki öge, basitçe yan yana veya hatta koordine olabilir. Basit bir metaforik örnek vermek gerekirse: Mayalar taşları yan yana koydular, çünkü çimento kullanmadılar, biz ise onları tam olarak çimento ile koordine ettik. Koordinasyon, formlar arasında geçişi sağlayan ve onları birleştiren üçüncü bir unsurun (sinemadaki bir çapraz geçişte olduğu gibi iki unsurdan birinin ve / veya diğerinin "malzemesinden" yapılmış olsa bile) varlığını ve dolayımını gerektirir. Belirli bir göstergebilim, özellikle başka bir göstergebilimin öğeleri arasında bir **geçiş** işlevi görme rolüne sahip olabilir. Bu, genellikle sekanslar, sahneler vb. arasında geçiş yapmak için kullanılan sinema veya tiyatrodaki müzik için geçerlidir. Örneğin sinemada bir sekansın sonu, bir sonraki sekansın başında kalacak ve daha sonra kaybolacak olan müziğin ortaya çıkmasıyla desteklenecektir. Açıktır ki, tüm geçişler, birleşik unsurlarından farklı bir göstergebilim tarafından işletilmez (ve sinemadaki çapraz geçiş örneğimizi alıyoruz). Geçişler hakkında bkz. Hébert, 2019-.

Göstergebilimin kademeli varlığı

Şimdiye kadar göstergebilimin varlığını/yokluğunu kategorik (göstergebilim var ya da yok, orta dereceli derecelendirme olmadan) ve kademeli olmadan ele aldık. Söylediğimiz gibi, bir göstergebilimin varlığının derecesi, mutlak bir değer veya "yuvarlak" bir değer ile "zayıf", "orta", "güçlü" vb. ifadelerle not edilebilir.

Çok göstergeli, farklı göstergebilimin kendi görelî varlık derecelerini tanımlayan kuvvetlere ve karşı-kuvvetlere maruz kaldığı dinamik bir sistem olduğunu varsayalım. Başka bir deyişle, çok göstergeli içinde bir göstergebilimin varlığının derecesini artırabilir, koruyabilir veya azaltabiliriz. Bir bakıma göstergebilim rekabet halindedir. Bir metafor kullanalım. Çok göstergeli bir nesne, göstergebilimi şişirilmiş balonlar gibi davranan, kapalı bir alanda sıkıştırılmış ve her biri maksimum miktarda yer işgal etmeye çalışan bir sistemdir. Yayılabilen göstergelerin miktarı sabit olduğundan (kapalı alan hacim olarak değişmez), yalnızca göstergebilimin görelî ağırlığı değişebilir (diğerlerine kıyasla bir balonun kapladığı hacim). Aşağıdaki tablo, bu görelî ağırlıklandırmanın varyasyonunun bir örneğini vermektedir. İlk olarak, aynı güçte dört göstergebilim vardır, daha sonra göstergebilimlerden birinin gücündeki artışla (göstergebilim 1'in vurgulanması) ve diğerlerinininkiyle ilişkili azalmayla görelî dengede bir değişiklik meydana gelir (göstergebilim 2, 3 ve 4'ün az çok bulanıklaştırılması).

Şekil 41 - Eş zamanlı göstergebilimin dinamik dengesindeki değişim örneği

Bu metafor birkaç nedenden dolayı mükemmel değildir. Göstergelerin alıcılar tarafından özümsemesinin bir sınırı olmasına rağmen ("çok hızlı" düzenlenen bazı müzik videolarına bakın), göstergebilim kuvvet sabit değildir. Ve az göstergeli ve düşük yoğunluklu işler ve diğerleri çok işaretli ve yüksek yoğunluklu, vb. diğerleri var. Göstergebilimsel yoğunluk, özdeyişi doğru kılabilir: "Çok fazla bilgi bilgiyi öldürür" (McLuhan'ın özdeyişini kullanırsak, "çok fazla bilgi" mesajın kendisi değilse: "Mesaj araçtır"). Bu metaforunda, yapımcı bir göstergebilimi vurgularsa, böylece diğer göstergebilimin görelî önemini azaltır. Dolayısıyla bir miksaj (bir ses kaydının farklı parçalarını miksaj gibi), her göstergebilimselin genel (genel olarak üründe) ve yerel (belirli bir pasajda) görelî yoğunluğunu tanımlayan bir göstergebilimsel miksaj vardır. Bu nedenle, küresel olarak (genel olarak üründe) ve yerel olarak (metinde) her bir göstergebilimin görelî yoğunluğunu tanımlayan bir **göstergebilimsel karışım** (fr. **mixage sémiotique**) (bir ses kaydının farklı parçaları gibi) vardır. Bu karışım, çok göstergeli farklı yayıcıları tarafından gerçekleştirilir: örneğin tiyatro, yazar, yönetmen, set tasarımcısı, oyuncu vb. Aynı göstergebilim içinde, onu oluşturan farklı öğelerin bir karışımı da vardır.

Rastier, tıpkı bir fiziksel uyaran algısı olduğu gibi, **göstergebilimsel algı** (gösterenlerin ve hatta gösterilenlerin) olduğunu düşünür. Daha düşük yoğunluklu ancak tekrarlayan belirli öğeler (örneğin, bir metnin temel temaları), daha yoğun ancak daha küçük sayı ve süreye sahip formların ("anlambirimsel en küçük parça " olarak adlandırılır) üzerinde görüldüğü arka planı oluşturur. Bir şekil ne kadar belirgin olursa, varlık derecesi ne kadar büyük olursa, algısal olarak o kadar ön plandadır. Üç ana varlık derecesini ayırt edebiliriz: belirgin, nötr, bulanık. Ve varlık derecesi ile ilgili üç işlem: azalma (örneğin, nötrden solguna), artış (örneğin nötrden belirgine) ve koruma (örneğin, nötrden nötre).

Örnekler verelim. Çağdaş tiyatroyla karşılaştırıldığında, klasik Fransız trajedisi metnin altını çizer; natüralist (ya da gerçekçi) tiyatroyla karşılaştırıldığında, yoksul tiyatro (Grotowsky), sahne dekorunu, dekoru vb. bir kenara bırakır. Klasik Fransız trajedisi, sözcüğü, "ilkel" bir şekilde sömürülmeye devam eden diğer dillerin "zararına" şiddetlendirir. Buna karşılık, modern tiyatro, genellikle yazarın tiyatrosuna tepki olarak, metnin payını bir zamanlar ikincil olan diğer diller lehine azaltacaktır: Böylece A. Artaud, Fransız klasisizminin ve sözlü yönleri tercih eden Goethe'nin (Weimar'da) aksine, tiyatronun (vahşet tiyatrosu) sözel olmayan yönünü vurguladı. "(Van Gorp ve diğerleri, 2001: 476).

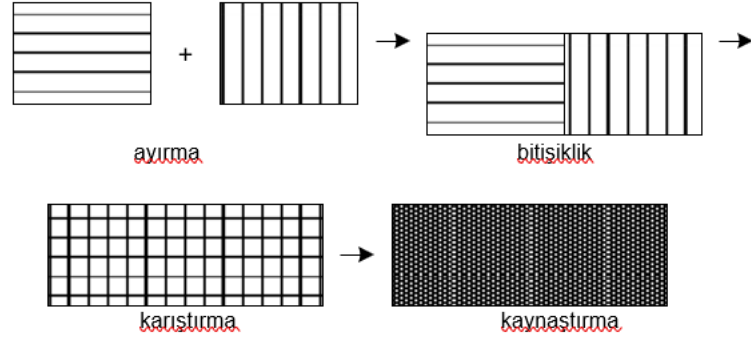
Vurgulamanın aşırı biçimi, bir göstergebilimin alevlenmesi ya da "daha kötüsü", bir "göstergebilimsel tekel"ın üretilmesidir (Grotowsky'de oyuncunun göstergebilimi). Bulanıklaştırmanın en uç biçimi, nötrleştirmedir (ki bu burada "nötrleştirme" anlamına gelmez) ya da "daha kötüsü", bir göstergebilimin ortadan kaybolmasıdır. Göstergebilimin görece gücü beklentilere uymuyorsa (cinsiyete, yazarın idolüne vs. göre) bir boşluk vardır ve güçlü bir estetik etki (iyi ya da kötü) yaratılır. Örneğin, ana göstergebilimin ortam olacağı bir tiyatronun durumu bu olabilir. Nihayetinde, böyle bir göstergebilimsel varlığın orantılı öneminin ne olduğu ve bu önemin beklenen derece ile ilişkili beklentilerle uyumlu olup olmadığı merak edilecektir.

Bir göstergebilim, varlığı açısından asli / ikincil olmasının yanı sıra **bağımsız**, bağımlı veya ast olabilir. **Alt göstergebilimin** ana işlevi, **bağımlı göstergebilimi** desteklemektir. Örneğin, olağan sinematografideki müzik, resimli bir romanda metne karşı imge olacaktır (ancak bir çizgi romanda değil). Bu nedenle, bu alıntıda, söze ve jestlere göre yardımcı olan dekorasyonun işlevi şöyledir: "Dekorator Lucien Gouttaud, rolünün göstermekten değil, "seyircilere kelimeleri ve jestleri şiddetle geri itmekten" ibaret olduğunu onaylar (Girard, Ouellet ve Rigaud, 1995: 92). Yakın zamana kadar yardımcı olarak tutulan bir göstergebilimin özgürleşmesine bir örnek: Girard, Ouellet ve Rigaud (1995: 79) "Wagner dramasında orkestra artık seslerin basit bir eşlik veya desteği değil, eylemi kendi diline tercüme ediyor, söylenen metinle diyalog, leitmotiflerin müdahalesiyle altı çizilen karakterlerin evrimini takip etmeyi mümkün kılıyor". Bahsettiğimiz tek taraflı demirleme, alt ve bağımlı göstergebilim arasındaki böyle bir ilişkiye eşlik eder.

Göstergebilimsel karışımların ağırlığı ve yoğunluğu

İki veya daha fazla element karıştırıldığında, iki şey karakterize edilebilir: karışık elementlerin ağırlığı ve karışımın yoğunluk derecesi. Elde edilecek karışımındaki veya elde edilen karışımındaki karışık elementlerin **ağırlıkları** (fr.pondération) farklı şekillerde tarif edilebilir (örneğin, biraz A, çok B; A'nın %25'i, B'nin %75'i). Ağırlık, karışımın dengesi (A'nın %50'si ve B'nin %50'si) veya karışık elementlerden birinin baskınlığı (örneğin, A'nın %70'i ve B'nin %30'u) olarak karakterize edilebilir.

Şimdi karışımın yoğunluğundan bahsedelim. Statik bir bakış açısından, karıştırma ve ayırma (veya "karıştırmama") dört ana dereceye sahiptir: ayırma, bitişiklik, karıştırma, erime (Zilberberg, 2000: 11). → **İşlemler**. Dinamik bir bakış açısından, bir karıştırma/ayırma, bir başlangıç dereceden son bir dereceye kadar giden bir yolculuktur (koruma olmadıkça, başlangıç ve son dereceler farklıdır): ayırmadan kaynaşmaya, karıştırmadan (fr.brassage) ayırmaya vb. Aşağıdaki tablo saf bir şekilde dört dereceli **karıştırma / ayırmayı** göstermektedir (oklar karışımların yönünü gösterir, sıralama için ters çevrilmeleri gerekir).

Şekil 42 - Zilberberg'e göre dört derece karıştırma / ayırma

Karıştırma "şeffaflık" eğilimi gösterirken, birleştirme "matlık" eğilimi gösterir (bu terimler geneldir ve yalnızca görsel anlamda alınmamalıdır). Bu matlık, kaynaşmanın ürününün A ve B (okyanus B'de eriyen A damlası) ilk iki elementinden birine ve/veya diğerine benzemesine veya tam tersine oldukça farklı bir C oluşturmasına bağlı olarak üç biçim alabilir (bütün, parçalarının toplamından daha büyüktür: hidrojen artı oksijen, iki bileşiğinin farklı özelliklerine sahip bir ürün olan suyu verir).

BEŞİNCİ BÖLÜM: EYLEM

Eylemi tanımlayan modellerin özeti

Göstergebilimsel bir üründeki (metin, film vb.) hikaye, ardışık ve eşzamanlılık içinde sıralanan ve muhtemelen mantıksal ilişkilerle birbirine bağlanan (gösterilenlerle bütünleştirilmiş) tematik durumlardan ve eylemlerden oluşan bir yapıdır (sebeup/sonuç, karşılıklı varsayım/dışlama, mecazi benzerlik vb.). Aynı hikaye, ondan yapılan farklı hikayelerde farklı şekilde biçimlendirilebilir. Hikaye anlatımının iki ana modu vardır: öykünün evreni (fr. diégèse) sözlü bir hikayedir ve öykünme (fr. mimésis) sözlü olmayan (tipik olarak görsel) bir hikayedir.

Bir hikaye nasıl tarif edilir? İkili görüş, bir hikayeyi bir durumdan diğerine tersine çevrilmiş geçiş olarak görür. Bir durum bir özne, bir nesne ve bir bağlantıya bölünür (bağlaç: nesne ile; ayrılma: nesne olmadan). Bir eylemde, yalnızca özne ile nesne arasındaki bağlantı birinci durumdan ikinci duruma değişir (bağlaç ayrılma olur veya tam tersi olur). Üçlü kavram şunları ayırt eder: başlangıç durumu; dengesizlik ve son durum. Beşli şema, kendi adına, aşağıdaki aşamaları içerir: ilk durum; karışıklık; eylem; çözüm; son durum. Karşılıklı varsayımsal anlatı şeması ise beş bileşene sahiptir: yeterlilik ve performansla ayrılmış eylem; eyletim ve ceza. Eylemsel model, altı eyleyenden oluşan kavramsal bir ağıdır: özne; nesne ; gönderen; alıcı ; engelleyici; yardımcılayan. Eytışimsel kurallar ve göstergebilimsel bir üründen anlatılan hikayeyi tanımlamaya hizmet eder. Eytışim, çözümlenme bununla sınırlı olmaksızın, çoğu öykünün betimlenmesine izin veren on iki işlev sunar.

Hikaye, anlatı ve eylem

Hikaye

Hikaye, kronolojik ardışıklıklar ve eşzamanlılıklar içinde sıralanmış - temalaştırılmış, yani herhangi bir göstergebilimsel ürünün (metin, görüntü, film vb.) içeriğine (gösterilenlere) entegre edilmiş durumların ve süreçlerin yapısıdır. Hikaye az çok kurgusal (örneğin bir romanda) veya az çok gerçek (örneğin bir TV haberinde, günlük gazetede) olabilir. Bu şekilde düşünüldüğünde, hikaye anlatılmadan "gerçek hayatta" meydana gelen olayları hariç tutar. Örneğin, bir muz kabuğuna düşme, ancak sahnede veya arkadaşlar arasında canlandırıldığında veya kelimelerle anlatıldığında bir hikaye haline gelir.

Belirli bir hikayeye doğrudan müdahale etmeyen olgulara - yani ne sebepler (veya koşullar), ne etkiler, ne de bunlara katılan edenler (kılıçlar, etkilenen, vb.) -"durumsal" denilebilir (Örneğin, dış sıcaklık, elbisenin rengi her zaman eylemde rol oynamıyorsa).

Anlatı

Hikaye anlatımı, kelimenin ilk anlamıyla, hikayenin hikaye anlatımı süreci boyunca şekillendirilmesidir⁶¹; metinsel olmayan veya sadece metinsel olmayan ürünler için “anlatı”dan değil “gösteri”den bahsedebiliriz. Yani anlatı, anlatılandır, yani anlatının ürettiği şeydir. Örneğin, hikayede, hikayedeki olaylar kronolojik sırayla (bir hikayenin 1. hikayesi) veya ters kronolojik sırayla (aynı hikayenin 2. hikayesi) sunulabilir.

İkinci anlamda, "anlatı" kelimesi "hikaye" kelimesinin eş anlamlısıdır; ama bu kelimeyi o anlamda kullanmayacağız.

Eylem ve süreç

Eylem, temalı olsun ya da olmasın, antropomorfik bir varlık (örneğin bir insan, bir uzaylı) tarafından üretilen bir süreçtir. Bir süreç, insan biçimliliği (fr.anthropomorphe) bir varlık (örneğin, cinayet) tarafından üretilir veya üretilmez (örneğin, yağın yağmur).

Bir hikaye küresel bir eylemdir ve bu nedenle yerel eylemlerden oluşur. Yerel eylemler bir hikayenin alt hikayesi olabilir. Örneğin, bir macera romanının genel bir hikayesi ve alt hikayeleri vardır, örneğin bir aşk entrikası.

Hikayenin yapısı

Hikayenin yapısını belirlemek, iki "eksen" üzerinde çalışmayı gerektirir: eylemlerin birbirini takip ettiği bir "yatay" eksen; eylemlerin aynı anda üst üste geldiği bir "dikey" eksen. Daha doğrusu, tüm zamansal ilişkiler mümkündür. Bölümü zamanda görmek. Gördüğümüz gibi, avantajlı bir şekilde satır ve sütunlardan oluşan bir tablo kullanabiliriz. Aynı sütun belirli bir zamanı tanımlayacaktır, sonraki sütun bir sonraki zamanı vb. tanımlayacaktır. İki eşzamanlı eylem, her biri aynı sütunun farklı bir satırını işgal edecektir. Vb. Açıkçası, aynı eylem, birden fazla karenin süresini birleştiriyorsa, birden fazla zaman karesini (örneğin, bir ve üçte bir kare, iki kare, iki buçuk kare) kaplayabilir. Aşağıdaki tablo, eylemlerin tabloya göre yapılandırılmasına bir örnek vermektedir.

	temps 1	temps 2	temps 3
Série d'actions A	action A x	action A y	action A z
Série d'actions B	Ø (= aucune action)	action B x	action B y
Série d'actions C	action C x	action C y	

Tablo 26 - Tablodaki eylem yapısı örneği

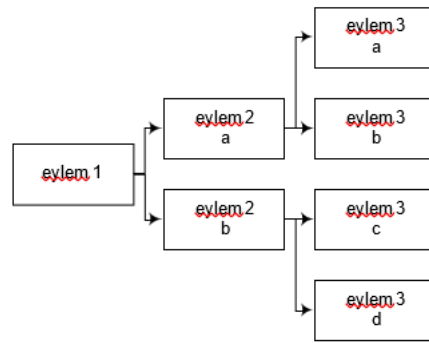
“Yığılmalar” yaratan sadece zamansal ilişkiler değildir. Gerçekte, "yukarıda" gerçekleştirilen olası bir eylem, gerçekleştirilmeyen olası bir alternatif eylemin üzerine gelebilir. Örneğin,

⁶¹ Hikaye ile ilişkilendirilen bu biçim iki şekilde görülebilir: yalnızca özsüz bir biçim olarak ("ne"nin yalnızca "nasıl"ı) veya bilgilendirilmiş maddeyi içeren bir biçim (nasıl), biçimlendirme (ne), hikaye diyebiliriz. Bizim için geçerli olan ikinci yoldur.

masalda, tilkinin peyniri alması olası bir eylem iken, karganın peyniri tutması eylemi yapılmamış olası bir eylemdir.

Ayrıca, gerçekleştirilen her yeni olası eylem, bir iki yola (çatallanma)(ikili veya ikiliden fazla) açılabilir. Örneğin rakibiyle karşılaşan gangster onu öldürmeye çalışabilir veya onunla pazarlık etmeye çalışabilir. Yol ayrımı ağırlıklandırılabilir ve örneğin olası bir eylemin olasılığı %50 ve diğer olası eylemin olasılığı da %50 olabilir (Açıkçası, olasılıklar, özellikle istatistiksel olanlar aynı olmayabilir, örneğin bir yol ayrımı olasılığı %60 ve diğeri %40 olabilir).

Aşağıdaki tablo, üç eylem seviyesi için her adımda olası alternatif (örneğin, zıt) ikili eylemleri göstermektedir. Örneğin, bir karakter şu yolu izlemiş olabilir: eylem 1, eylem 2a ve eylem 3b; ancak başka yollar da mümkündür, örneğin eylem 1, eylem 2b, eylem 3c. Açıkçası, ikili olasılıklardan fazlasını (örneğin, her eylemden sonra üç olasılık) ve derinlik seviyeleri eklersek, olasılıkları çoğaltırız. Tablo, bir eylemin performansına ve gerçekleştirilmemesine karşı çıkmak için de çalışabilir.

Şekil 43 - Eylemin çatallanma örnekleri

Bir hikayedeki iki eylem arasında farklı türde ilişkiler kurulabilir. Yedi temel formu bilen zamansal ilişkileri az önce gördük (zamanla ilgili bölüme bakınız). Diğer bazı ilişki ailelerini görelim. İki eylem arasında birden fazla ilişki kurulabileceğinden ve bir yapının herhangi bir eylemi, bu yapının herhangi bir eylemiyle (sadece bir karşılaştırma ilişkisi ile de olsa) birleştirilebileceğinden, tablo düzenlemesi, ilişkilerini gösteren eylemler arasında çizgilerle tamamlanmalıdır.

Karşılaştırma ilişkileri özdeşlik, benzerlik, farklılık, karşıtlık, örneksemeci benzerliklerdir. Örneğin, iki eyleme karşı çıkılabilir. Küresellik/yerellik ilişkileri, bütünleri ve parçaları (bütünsel ilişkiler), sınıflandırılmış sınıfları ve öğeleri (küme ilişkileri), türleri (veya modelleri) ve oluşumları (veya modelin görünümü) (tipik ilişkiler) içerir. Örneğin, bir tarif

(her şey) yapma küresel eylemi, adım sayısı kadar yerel eyleme (parçaya) bölünür. Böyle bir hokey kulübü zaferi (ögesi), o takımın zafer setinin (sınıfının) bir parçasıdır. Gülümseme eyleminin az çok başarılı bu tür somut gerçekleşmesi (oluşması), gülümsemenin model eyleminin (tipinin) görünümüdür. Nedensel ilişkiler, neden (gerekli ve yeterli koşul), kısmi neden (veya koşul, daha kesin olarak gerekli ancak yeterli olmayan koşul), sonuçtur. Örneğin, bir muz almanın (gerekli ama yeterli olmayan) kısmi nedeni, para kazanmış olmanızdır.

Varlık ilişkileri, basit varsayımı, karşılıklı varsayımı ve karşılıklı dışlamayı içerir. Muz satın almak para almayı gerektirir, ancak para almak mutlaka bir muz satın almak anlamına gelmez: varsayım basit veya tek yönlüdür. Onu satın almak için para verme eylemi, karşılığında muz almayı gerektirir: iki eylem birbirini gerektirir, birlikte yapılamaz (aksi takdirde hırsızlık olur). Sportif zafer yenilgiyi hariç tutar ve yenilgi zaferi hariç tutar: iki eylem birbirini dışlar. Varlık ilişkilerinin, en azından varsayımların, nedensel ilişkilerle bağlantıları olduğunu görebiliriz.

Bize öyle geliyor ki bir hikayenin eylem yapısını kurmadaki en önemli ilişkiler zamansal ilişkiler ve varlık ilişkileridir. Yüz yüze ilişkiler ve zamansal ilişkiler birbirinden ayrılmalıdır. Örneğin, sanılanın aksine bir varsayım, eşzamanlı veya ardışık eylemler içerebilir; karşılıklı dışlama, eşzamanlı veya ardışık eylemleri içerebilir. Ayrıntılar ve örnekler için anlatı izlencesi bölümüne bakınız.

Eylemi tanımlamak için kullanılan modellerde (örneğin, eyleyen model gibi bazılarını daha sonra göreceğiz): (1) eylemin aşamalarını tanımlarız (en az iki); (2) bu aşamaların zorunlu veya isteğe bağlı niteliği belirtilir; (3) bu aşamalar zaman içinde sıralanır (genel olarak, bu tartışmalıdır, kendimizi tam veya kısmi eşzamanlılığı dışlayarak ardışıklıkla sınırlandırırız); (4) cümleler arasında örtük veya dolaylı olarak mevcut ve/veya nedensel ilişkiler kurarız.

Öyküleme (fr.diégèse) ve öykünme (fr. mimésis)

Platon ve Aristoteles ile iki ana anlatı tarzı olduğunu düşünebiliriz⁶²: öyküleme ve öykünme. Öyküleme, sözlü ve/veya yazılı sözlü bir anlatı üretme eylemidir. Öykünme, sözlü olmayan bir anlatı üretme eylemidir. Daha doğrusu, bu hikaye görsel (ancak sözlü olmayan: bir muz kabuğuna düşme öyküsü), işitsel (ancak sözlü olmayan: ağız ile yapılan bir otomobil kazasının sesi), hatta koku, dokunsal , tat olabilir.

Sembolleri, görüntüleri ve dizinleri birbirinden ayıran Peirce göstergelerinin bir tipolojisi ile bağlantı kuracağız. Öyküleme semboliktir (kelime ile temsil ettiği şey arasında, örneğin "baba" ile baba fikri arasında "doğal" bir bağlantı yoktur). Öykünme görüntü ile ilgilidir (gösterge ile işaret ettiği şey arasında bir benzerlik bağı vardır). İpuçlarıyla ilerleyen üçüncü bir hikaye anlatımı biçiminin potansiyel olarak eksik olduğunu görüyoruz (ateş için bir ipucu olarak duman, aşk için bir ipucu olarak kızaran yanaklar).

⁶² Aslında ayırım, anlatı olmayan göstergelimsel ürünler için geçerli olabilir. Örneğin, "Baba gibi, oğul gibi fr.Tel père, tel fils" atasözü, doğrudan bir hikaye anlatıma da bu genel anlamda öyküleme oluşturmaktadır.

Göstergebilimsel ürün yalnızca öyküsel veya yalnızca öykünmeci olabilir (örneğin, sözsüz bir çizgi roman). Açıktır ki, aynı göstergebilimsel ürün, öyküleme ve öykünmeyi karıştırabilir (bir muz kabuğu ile düşmeyi, onu taklit ederken sözlü olarak anlatabiliriz).

Açıkçası, öyküleme öykünmeyi anlatabilir : böylece gördüğümüz bir resmi sözlü olarak anlatabiliriz. Öykünme öyküleme hakkında bilgi verebilir mi? Aslında, henüz yapmadık ama bu soruyu doğru bir şekilde cevaplamak için, öyküleme ve öykünme bulunduğu derinlik seviyelerini ayırt etmemiz gerekir. Öyleyse bu soruyu ele alalım.

İlk derinlik düzeyinde tiyatro öykünmenin bir parçasıdır. Tiyatroda⁶³ aktarılan metin, ikinci düzeyde bir öyküleme oluşturur, yani birinci düzeyin öykünmesinde gömülüdür. İkinci düzey öykü öykünün içine bir öykü yerleştiriyorsa, ikinci öykü üçüncü düzey öyküyü oluşturur. Benzer şekilde, bir oyun birden fazla seviyelerin öykünmesini içerebilir. Örneğin, içiçe geçtiğinde (*Hamlet* oyununda oynanan *Fare Kapanı* oyununda olduğu gibi), oyun içindeki oyun ikinci düzeyde öykünmedir. Şimdi bir roman ele alalım. Açıkça birinci seviyede öyküleme altına girer. Bu öyküleme, örneğin bir teatral performansı anlattığı veya bir resimde temsil edilen eylemi anlattığı sürece, ikinci düzeyde öykünme olacaktır; açıkçası, ikinci seviyenin üzerindeki seviyeler de mümkündür.

Sanatların, öykünme (örneğin resim, heykel), öyküleme (roman, şiir vb.) veya her ikisi (tiyatro, sinema, bütünleşik sözcüklerle resim vb.) kapsamında olmalarına göre ayırt edilebileceğini anlıyoruz. Burada tiyatro ve sinema için öykünme ve öykülemeyi düz birer düzlemmiş gibi ele aldığımızı görüyoruz. Düzeyleri hesaba katarsak, sınıflandırma değişir: o zaman tiyatro ve sinema ancak öykünme kapsamına girer. Sözcüklerle resim yapmaya gelince, iki türü ayırt edebiliriz: kelimelerin temsil edilen dünyanın bir parçası olduğu resim (örneğin, bir manzarada kelimelerle bir poster olacaktır) ve kelimelerin temsil edilen dünyanın parçası olmadığı resim, örneğin resimsel alanda "yüzen" bir efsane durumunda. İlk durumda, öyküleme ikinci seviyededir; ikinci durumda, öyküleme birinci seviyede, öykünme de birinci seviyededir.

Bu sanat tipolojisi, zaman sanatları (edebiyat, müzik vb.) ile mekan sanatları (resim, heykel, vb.) arasında ayırım yapan Lessing'inkiyle kesişebilir; açıkça, zaman ve mekanın karma sanatları vardır (tiyatro, sinema vb.).

Hikayenin kavramları

Bir hikaye farklı şekillerde görüntülenebilir. Şimdi ikili, üçlü, beşli ve altılı hikaye kavramlarına bakalım. Aynı sayıda öğeye sahip olan veya olmayan başka tasarımlar da mevcuttur. Örneğin, Propp'un modeli 31 işlevden oluşmaktadır.

İkili kavramlaştırma

⁶³ Bu metin tiyatrodaki fiili olarak ikinci düzey öyküleme içinde mi yoksa sadece bir hikaye anlatıyorsa aktarılıyor (tüm şarkı sözleri bir hikaye anlatmaz)?

İkili hikaye anlayışında, geçişte bir hikaye, daha doğrusu birinci durumdan (D1) birinci duruma zıt ikinci bir duruma ($D2 = \neg D1$; \neg = mantıksal olumsuzlamanın simgesi) dönüşüm gerçekleşir. Dönüşümü dahil edersek, kendi içinde bir durumdan diğerine geçiş içeriyorsa, kavram üçlüdür.

Durum, özne, nesne ve birleşmeye (bağlaç: nesneyle, ayrılma: nesnesiz) bölünen bir üçlüdür. Eylemin olabilmesi için iki durumun öznesinin aynı, nesnenin aynı, ancak birleşme noktasının farklı olması gerekir. Örneğin, birinci durumda kurtarılmış prensesi (ayrılma) olmayan Prens, ikinci durumda kurtarılmış prensesi (bağlaç) olan Prens olur.

Hikayenin bu tanımı, örneğin tarifleri (tarifin alınmasından önceki ilk durumu ve tarifin uygulanmasının sonucu olan son durumu bir araya getiren) bütünlendirdiği için kuşkusuz çok geniştir.

Bu ikili hikaye anlayışı, bir anlatı izlencesi görevi aracılığıyla derinlemesine ve verimli bir şekilde kullanılmıştır. Ayrıntılar için, → **Anlatı izlencesi**.

Üçlü kavramlaştırma

Üçlü hikaye anlayışı, bir başlangıç durumunun bir dengesizlik tarafından bozulduğunu (buradaki sözcük ne olumlu ne de olumsuzdur) ve son durumda yeni bir dengenin bulunduğunu düşünür. İlk durum ve son durum aynı (döngü hikayesi), benzer (sarmal hikaye veya diğer), farklı, zıt vb. olabilir. Görüyoruz ki, ikili anlayışın aksine, karşıtlık, ilk durum ile son durum arasındaki karşılaştırmalı bir ilişkinin tek olasılığı değildir.

Açıkça üçlü hikayenin kaba bir örneğini verelim: bir krallık barış içindedir, bir ejderha ortaya çıkar ve ıssızlığı eker, prens ejderhayı öldürür ve böylece barışı geri getirir. Yeni denge her zaman ilk duruma dönüş değildir. Örneğin, *Hamlet*'te dengesizlik, Hamlet'in babası olan kralın öldürülmesinden kaynaklanır. Yeni denge, oyunun sonunda tüm ana kahramanların ölümüyle ve özellikle Hamlet'in katil Claudius'tan intikam almasıyla sağlanır. Bir dengesizlik her zaman olumsuz değildir. Örneğin, düzenli bir adam, rahatsız edici bir oda arkadaşını evine kabul etmeye ihtiyaç duyar, her şey olması gerektiği gibi, olası olmayan ortaklar arasındaki sevgi ile sona erer. Anlatılan hikaye, *Hamlet*'te olduğu gibi, kralın iki ay önce öldürülmesinden sonra başlayan dengesizlik ile başlayabilir.

Üçlü kavramı ikili bir anlayışa dönüştürebiliriz. Başlangıç ve son durumların aynı olması çok basittir: $D0 \rightarrow D1 (= \neg D0) \rightarrow D2 (= D0)$. Başlangıç ve bitiş durumları farklıysa biraz daha karmaşıktır. Aşağıdaki hikayeyi düşünün, John zengin, John fakirleşiyor, John hastalanıyor. Aşağıdaki gibi temsil edilecektir: $D0$ zaman 1 (zengin John) \rightarrow $D1$ zaman 2 (zengin John); $D3$ zaman 1-2 (Hastaliksız John) \rightarrow $D4$ zaman 3 (Hastalıklı John).

Beşli kavramlaştırma

Larivaille'nin (1974) beşli tablosu⁶⁴ aşağıdaki aşamaları içerir: (1) ilk durum; (2) karlıklık: başlangıç durumunun bozulması; (3) eylem: rahatsızlığı gidermek için kullanılan araçlar; (4) çözüm: eylemin sonucu; (5) son durum.

Bénac ve Réauté (1993: 160) beşli tabloyu farklı şekilde sunar: “hikayenin anlatı tablosunda beş düğüm vardır: (1) ilk durum: bir prensesin mutluluğu; (2) yıkıcı bir güç nedeniyle kopuş: bir perinin kıskançlığı; (3) dengesizlik: büyü; (4) ters bir gücün onarıcı etkisi: Yakışıklı Prens; (5) dengeyi yeniden sağlamak: prens ve prensesin evliliği. Bu tasarımın, beşli tablonun 2. adımını iki adıma (2 ve 3) ayırdığını ve 4. ve 5. adımları (5) birleştirdiğini görüyoruz.

Greimas ve Courtés'in karşılıklı varsayımsal anlatı tablosu (Le schéma narratif canonique-SNC), beş bileşenle donatılmış bir yapıda, anlatı izlenceleri (programmes narratifs- PN) tarafından temsil edilen veya edilmeyen bir eylemin öğelerini mantıksal, zamansal ve anlamsal olarak düzenlemeyi mümkün kılar: (1) kendisi iki bileşene ayrılabilen eylem: (2) yetkinlik (eylem için gerekli ön koşullar, yani yapma isteği, yapılması gereken, teknik bilgi ve yapma gücü ile ilgili) ve (3) edim (eylemin etkin bir şekilde uygulanmasıyla ilgili); (4) eyletim (yapılacaklar ve yapılacaklar için özel bileşen ve bunların temelinde yatan cezayı çağrıştıran sözleşme); (5) yaptırım (eylemin değerlendirilmesi ve içerdiği ceza (ödül veya ceza) ile ilgili).

Karşılıklı varsayımsal anlatı tablosu tarafından desteklenen bir eylem örneği: Kral, Prens'ten Prens'e'i kurtarmasını (eylem) ister (eyletim: yapılması gerekir). Prens savaş için antrenman yapar (beceri: teknik bilgi ve yapılacak iş), sonra Prens'e'i kurtarır (edim). Kral daha sonra ona krallığının yarısını bir yarısını verir (yaptırım: olumlu ceza (ödül)).

Gönderici-eyleten, eylemin konusunun (veya alıcı-öznenin) yapması gerekeni ve/veya yapması gerekeni ortaya çıkarmak, artırmak veya gerekli düzeyde sürdürmek isteyen durumdur. Gönderici yetileyici, bilgi birikimini ve yapılacak iş gücünü ortaya çıkarmayı, artırmayı veya gerekli düzeyde sürdürmeyi amaçlayan forumu öneriyoruz. Zıt işlevlere sahip olan gönderici önleyici eyletenler ve gönderici önleyici yetileyiciler vardır. Gönderici-yargılayıcı, yaptırımı uygulayan durumdur.

Karşılıklı varsayımsal anlatı tablosunun (ve daha dolaylı olarak eyleyen modelin) ikili kavramı (anlatı izlencelerinin iki durumu, beş bileşende barındırılan anlatı izlenceleri) ve beşli kavramı birleştirdiği bulunmuştur. Şimdiye kadar sunulan diğer kavramlarla karşılaştırıldığında, belirleyici eylem için gerekli olan yeterliliğe ilişkin bir bileşen tanımlanmıştır. → **Karşılıklı varsayımsal anlatı tablosu.**

Başka bir dördü ve beşli model önerelim. Rogé'ye göre (1977: 11-12), fantastik hikayede, “Ana tema lanettir, ancak bu lanet birçok şekilde ortaya çıkabilir: miras yoluyla (aile laneti),

⁶⁴ Beşli tablo için ayrıca bkz. Jouve (1997) ve Adam (1997).

kötü şans veya bulaşma (vampirizm), son olarak, bir hatanın ardından, genellikle bir ihlal. Bir adam, bilgi, güç veya zenginlik arzusuyla yasaklanmış eylemlerde bulunur, insan doğasından daha üstün güçlerin koyduğu sınırları aşar. Çoğu zaman kendisine doğal ve doğaüstü uyarılar verilir, ancak onları ihmal eder ve her şey lanetle biter. Fantastik masallar genellikle kötü biter. Aslında tek bir alternatifleri vardır: lanet ya da ölüm ve çoğu zaman ikisi bir arada. Rogé'ye göre, fantastik bir hikayenin tipik şeması şu şekilde olabilir: Hırs → Uyarı → İhlal → Lanet. Bu şemanın (1) nötr ve pozitif; (2) bir standarda saygı duymak veya onu ihlal etmek; (3) fantastik olmayan metinler. Örneğin, olumlu yönü ile tablo şu şekli alacaktır: Hırs → Teşvik → Etki → Nimet. Bir yasak (veya talimat) durumunda, fantastik metnin iyi bilinen kalıbı geçerli olabilir: (1) yasağın (veya talimatın) var olup olmadığı; (2) yasağı çiğneme (veya zamanaşımına uyma) olasılığı; (3) uyarma veya teşvik etme ve sonuçların önceden tadına bakma; (4) ihlal (veya saygı veya uyum); (5) sonuçlar (olumlu, tarafsız veya olumsuz). Bu model, örneğin iki düşman ailenin üyeleri arasındaki aşk yasağının oynandığı *Romeo ve Juliet'te* iyi çalışır. Program sadece reçeteler ve yasaklarla değil, isteğe bağlı eylemlerle de çalışır. Yükümlü (fr. déontique) bir tipoloji için (reçeteler, yasaklar, seçimlikler, vb.), → **Göstergebilime giriş.** Karşılıklı varsayımsal anlatı tablosu ve az önce sunduğumuz tablo aynı veya en azından benzer bölümlere sahiptir: yasak (veya zamanaşımı) ve bunun öngörülen sonucu eyletimde sözleşmede bulunur; uyarı (veya teşvik) aynı zamanda eyletimdir (daha doğrusu, eyletim karşıtı); ihlal (veya uygunluk) edime karşılık gelir; ve sonuç, intikam. Yeterliliğin diğer tabloda açık ve belirgin bir karşılığı yoktur.

Altıgen kavramlaştırma

Greimas'ın eyleyen modeli, belirli bir eylemi "eyleyenler" adı verilen altı boyuta bölen kavramsal bir ağıdır. (1) Bir özne (örneğin prens), (2) bir nesneyle (örneğin, prenses) birlikte (örneğin, prensesi kurtarmak) veya ayrışık (örneğin, ejderhayı yenmek) olmayı arzular. Bu görev (3) bir gönderici (örneğin kral, görev duygusu) tarafından istenir ve tamamlanması (4) bir alıcıya (örneğin kral, prenses, krallık) yöneliktir. (5) Görevin tamamlanmasına karşı çıkan bir rakip (örneğin cadı, ejderha gücü); (6) yardımcıyan (örneğin, sihirli kılıç, prensin cesareti) görevin tamamlanmasını destekleyen şeydir. → **Eyleyensel model.**

Hikayenin ikili anlayışına göre, arayışın nesnesinin eylemi oluşturan ikinci duruma karşılık geldiğini anlıyoruz (örneğin, durum 2 şöyle olacaktır: prens (özne) ile kurtarılmış prenses (nesne) (bağlantı) olacaktır).

Eyleyensel model, göstergebilimde, beşli bir hikaye anlayışı sunan karşılıklı varsayımsal anlatı tablosu tarafından geride bırakılmıştır.

Molino ve Lafhail Molino (2003: 32), farklı eylem modellerini üçlü bir tabloya dönüştürür:

“Yönelim, karmaşıklık ve çözümden oluşan zorunlu özüne indirgenmiş Labov'un [altılı] modeli, Bremond'un temel modeline kabaca eşdeğerdir - temel anlatı dizisi, bir açılış durumundan bir olasılıktan, bu olasılığın gerçekleşmesinden ve nihayet eylemin sonucu - ayrıca Prince'e göre bir ilk durum, bir olay ve bir son durumdan oluşan minimal hikaye modeli. Başka bir tür, Paul Larivaille tarafından önerilen “beşli tablo”dur:

I İlk durum dengesinden ÖNCE	II DÖNÜŞÜM SIRASINDA (hareketli veya geçmiş) devingen süreç			III Son durum dengesinden SONRA
1	2 kışkırtma (patlatıcı) (tetikleyici)	3 eylem	4 yaptırım (sonuç)	5

[Tablo 27 - Beşli tablo]

Bu nedenle, farklı isimler altında ve farklı tanımlarla - örneğin eylem yerine dönüşümden bahsediyoruz - aynı temel yapı aşağıdaki gibi sunulabilir:

İlk durum → Eylem veya Olay → Son durum ”.

Larivaille'nin sistemi hakkında biraz bilgi verelim. Larivaille, kendi şemasının (bu durumda Bremond'un) üçlü modellerine göre, bir yanda "eylemin sonucu" ve diğer yanda, "yeni bir güçler dengesi olan sonuçta ortaya çıkan durumu" (Larivaille, 1974: 386). Aynı şekilde, "Yaptırım, eylemin ani bir sonucu [...] bazen son durumdan ayırt etmek zordur. Yine de, ortaya çıkan güç dengesinin bir defaya mahsus bir sonucu olduğu gibi farklıdır." (Larivaille, 1974: 387) Son olarak, "Hem başlangıç hem de son denge, elbette kararsız dengeler, dengesizlikler olabilir. Yine de durağan karakterlerini korurlar." (Larivaille, 1974: 386).

İlk durum ile son durum arasında, dengesizlik tarafından üretilen ve son duruma yol açan yeniden dengeleme tarafından yeniden emilecek olan bir ara durumun kaymasını düşünebileceğimizi ekleyeceğiz. Şema daha sonra üçlüdür (böylece süreçleri değil yalnızca durumları sayarız) ve aşağıdaki gibi temsil edilebilir:

(1) Başlangıç durumu (2) → dengesizlik → (3) Ara durum (4) → yeniden dengeleme → (5) son durum

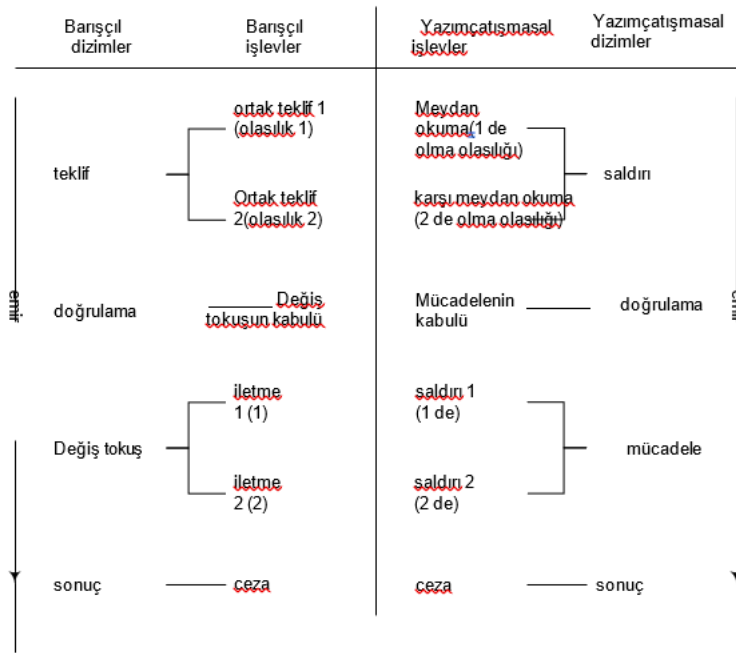
Anlambirimsel ve eytişimsel yazıbirimler

Eylemi tanımlamak için mevcut farklı araçlar (eyleysel model, anlatı şeması, vb.) anlamsal anlambirimsel yazıbirimlere çevrilebilir (konuyla ilgili bölüme bakınız). Anlambirimsel, yazıbirimler eylem odaklı olsun ya da olmasın herhangi bir içeriğin temsil edilmesini mümkün kılar. Bu anlamda, bu araç, göz attığımız ve tümü yalnızca eylemi tanımlamaya yarayan diğer araçlardan farklıdır. Yazıbirim, içeriği bir yapı, yani ilişkilerle birleştirilen terimlerden oluşan bir varlık olarak temsil eder. Sistemde yaklaşık on beş ilişki sağlanmıştır, ancak bu içerik açıktır ve ilişkiler eklenebilir, çıkarılabilir, genelleştirilebilir veya özelleştirilebilir.

Rastier'e göre metinlerin dört anlamsal bileşeninden biri olan eytişim, bir metinde (veya başka bir göstergebilimsel üründe) anlatılan hikayeyi düzenleyen ve açıklamaya hizmet eden

bileşendir. Bir hikaye süreçlerden veya eylemlerden, durumlardan, edenlerden ve zaman aralıklarından oluşur. Eytışimin ana birimleri şunlardır: eyleyenler, düşman halinde yeniden gruplanabilen edenler halinde yeniden gruplanır; roller, eden grupları (anlambirimcik olarak) ve anlambirimsel durumlar, aynı biçime sahiplerse dizileri tanımlayabilen tümceler halinde gruplandırılabilen işlevlerde birlikte gruplanır. Bir düzine ironik (barışçıl) veya polemik (çatışmalı) işlev, çoğu basit hikayenin tanımlanmasına izin verir. İşlevler ve bunların bileşenleri ve gruplandırmaları, anlamların olaylarla bağlantılı olduğu anlamsal yazıbirimlerle temsil edilebilir. Bir uygulama için bkz. Hébert, 2017. Eytışimde, çeşitli eylem işlevlerini temsil etmek için yazıbirimler kullanılır (saldırı, karşı saldırı, yer değiştirme vb.). → **Eytışim, Anlambirimsel yazıbirimler.**

Küçük kurgusal anlatıların eytişimine uygun bazı işlevsel kategoriler vardır. Bu on iki işleve (sekizi dört çift, ifade şeklinde gruplandırılabilir) *yer değiştirmeyi* eklemeliyiz. Polemik işlevler çatışmacı işlevlerdir; ironik işlevler, işbirliği ya da en azından çatışmama işlevleridir.

Şekil 44 - On iki ortak eytişimsel işlev

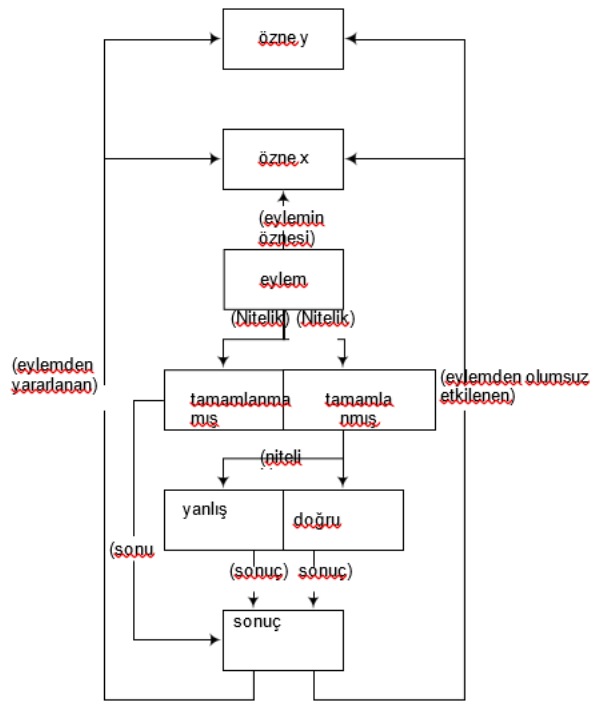
Burada birkaç eylemi tanımlamaya izin veren çok basit bir yazıbirim önerelim. X öznesi bir eylemde bulunmaz veya yapmaz ve ikinci durumda doğru veya yanlış yapar. Bu eylem, eylemsizlik veya "mesaj" (kötü başarılı olmuş eylem), X öznesi ve / veya Y öznesi (örneğin, şirket, düşman vb.) o zaman yararlanandır) ve/veya olumsuzdur (olumsuz etkilenen o zaman

“zararlı”dır). Nötr bir sonuç da mümkündür (uygulandığı kişi daha sonra “tarafsız yararlanan (fr. neutroficiare)” olur; şemada gösterilmeyen bir durum).

Eylem kategorik (yapılır veya yapılmaz) veya kademeli (kısmen yapılabilir) olabilir. Aynı şekilde, karakterinin doğru veya yanlış bir şekilde yürütülmesi kategorik veya kademeli olabilir. Aynı şekilde, sonucu kategorik veya kademeli olabilir.

Eylemin yargılanan doğru başarısı, eylemin yapıma şekline, eylemden etkilenen özneye (düşmanımıza değil, arkadaşımıza yanlışlıkla krema atıyoruz) veya yere (kişi intikamını laik bir yerde değil de kilisede alır) ve eylemin zamanına (intikamını çok geç alır) vb. ilişkin kriterlere dayanabilir.

Açıkçası, bakış açıları çözümlemede rol oynayabilir. Bu karakter doğru şeyi yaptıklarına inanacak veya söyleyecektir, ancak değerlendirici aynı fikirde olmayabilir.

Şekil 45 - Eylem grafiği

Notlar:

ATT: (fr.attributif) nitelik, karakteristik

BEN: (fr. b n factif) Yararlı, eylemden yararlanan ( rneğin bir kişi olmak, olumlu etkilenmiş olmak)

ERG: (fr. ergatif) eylemin konusu

MAL: (fr. mal ficiaire) zararlı, eylemin zararlısı (olumsuz etkilenen)

RES: (fr. r sultatif) sonuç, eylemin sonucu

Eyleyensel Model

Greimas tarafından yaratılan bir araç olan eyleyensel model, bir eylemin altı y n veya eyleyene bölünmesine izin verir. (1)  zne ( rneğin prens) birlikte olmak isteyen veya istemeyen şeydir. (2) bir nesneyle ( rneğin, teslim edilen prenses) (3) Gönderici ( rneğin kral) eylemi başlatandır, (4) alıcı ( rneğin kral, prenses, prens) eylemin ne veya kimin için yapıldığıdır. Son olarak, (5) bir yardımcı ( rneğin, sihirli kılıç, at, prensin cesareti) eylemi gerçekleştirmeye yardımcı olurken, (6) bir rakip ( rneğin, cadı, ejderha, prensin yorgunluğu ve bir parça terör) ona müdahale eder. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız H bert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Genel sunum

Altmışlı yıllarda, Greimas (1986 [1966]: 174-185 ve 192-212), Propp'un (1970)⁶⁵ teorilerinden ilham alarak, genelleme ve basitleştirmeden esinlenerek eyleyen modeli (ya da **eyleyen şeması**)  nerdi. Eyleyensel model, prensip olarak, herhangi bir gerçek veya temalı eylemi ( zellikle edebi metinlerde veya resimlerde tasvir edilenleri) analiz etmeye izin veren bir araçtır. Eyleyensel modelde, bir eylem "**eyleyenler**" adı verilen altı bileşende çözümlenebilir. Edimsel  z melem, tanımlanacak eylemin ögelerinin bu eden sınıflarından birinde veya diğerinde sınıflandırılmasından oluşur.

Altı eyleyen ve   eksen

Altı eyleyen, her biri edimsel açıklamanın bir eksenini oluşturan   karşıtlık halinde gruplandırılmıştır:

⁶⁵ Greimas ve Propp modellerinin bir karşılaştırması için bkz. Simonsen, 1984: 51-54 ve 57-58.

- İrade ekseni (arzu): (1) özne / (2) nesne. **Özne**, bir **nesneye** yönelik olandır. Özne ile nesne arasında kurulan ilişkiye *bağlayım* (fr. *jonction*) denir. Nesnenin özneye bağlı olup olmadığına (örneğin, prens prensesi kurtarır) veya ondan ayrı olup olmadığına (örneğin, bir katil kurbanının bedeninden kurtulmayı başarır) bağlı olarak, sırasıyla **bağlaç** (fr. *conjonction*) ve **ayrışım** (fr. *disjonction*) bahsedeceğiz.

- Güç ekseni: (3) yardımcı / (4) rakip. **Yardımcı** (örneğin kılıç, at, cesaret, bilge danışman) özne ve nesne arasında istenen bağlantıyı sağlamaya yardımcı olur, **rakip** ona zarar verir (örneğin cadı, ejderha, uzak kale, korku).⁶⁶

- İletim ekseni (Greimas'a göre bilgi ekseni): (5) gönderen / (6) alıcı. **Gönderici**, açık veya örtük olarak özne ile nesne arasındaki bağlantının kurulmasını "isteyen"dir (örneğin, kral prensten prensesi kurtarmasını ister). **Alıcı**, görevin kimin için veya ne için gerçekleştirildiğidir.⁶⁷ Gönderici öğeler genellikle alıcılar olarak da bulunur.

Altı eyleyene, herhangi bir sınıflandırmada olduğu gibi, bir **artık sınıf** (fr. *classe résiduelle*), tutulan analitik sınıflardan herhangi biriyle ilgili olmayan veya seçilenden başka bir eylemle ilgili olan öğelerin biriktirildiği bir tür "analitik çöp" eklenir. . . .

NOT: GÖNDERİCİ VE YARDIMLAYAN

Geleneksel olarak, eylemi tetikleyenin gönderici olduğunu düşünürüz; yol boyunca birleşmeye ulaşma arzusunu veya görevini karıştırmak için başka bir şey araya girerse, bu daha çok yardımcılayarlarda depolanacaktır (aynı akıl yürütme karşı-gönderici için de geçerlidir (görevin gerçekleştirilmemesini isteyen kişi) ve rakipler).⁶⁸ Bu sorun -bir anlatı dizisindeki konum ile bu dizideki işlevin iç içe geçmesi- kurallı anlatı şemasında, ilke olarak eyleyen modeli aşan daha sonraki bir Greimasçı modelde çözülmüştür. → **Karşılıklı varsayımsal anlatı tablosu**. Gerçekten de gönderici (daha doğrusu gönderici-eyleten), bu tahrikin ne zaman gerçekleştiğine bakılmaksızın yapılacak-yapma ve/veya yapılması gerekenlerin artmasını, sürdürülmesini sağlayarak eyleme kışkırtan şey olarak yeniden tanımlanmaktadır.

NOT: EYLEYENSEL MODELİN ÜRETİMİNDEKİ ADIMLAR

Basitleştirmek için, bir eyleyen analizi üretme adımları aşağıdaki gibidir: (1) Kabaca eylemi seçin. (2) Önce özne ve nesneyi yerleştirerek (diğer eyleyenler bu eksene göre tanımlandığından), özne ile nesne arasındaki bağlantı

⁶⁶ Greimas (1966: 178) daha çok yardımcılayanın arayışın gerçekleştirilmesine ve/veya alıcıya iletilmesine yardımcı olduğunu düşünür; aynı mantık rakip için de geçerlidir.

⁶⁷ Alıcının her zaman yardımcılayan ve karşı-alıcı olduğu, her zaman "kötü" olduğu kesin değildir. Örneğin, İsa'dan insanları kurtarmasını isteyen Tanrıysa, birçok ilahiyatçı, ilahi aşk tamamen ilgisiz olduğundan ve dahası, mükemmel olandan hiçbir şey eklenemeyeceği veya çıkarılamayacağı için, yararlanıcı olmadan alıcı olduğunu iddia edebilir . . .

⁶⁸ Fontanille (2003: 121) şöyle yazabilir: "Özne harekete geçtiğinde, bize gönderenden bağımsızmış gibi görünebilir. Sonucusu yine de müdahale edebilir, ancak yalnızca, öznenin yetkinliğini tamamlayan veya güçlendiren Yardımcının zayıflatılmış ve yardımcı biçiminde. "

tipini (bağlaç mı yoksa ayrılma mı?) ve birleşmenin yapılıp yapılmadığını ve nasıl yapıldığını (tamamen mi? kısmen mi? kesin (olgusal) mı? veya şüpheli (mümkün)?) belirleme. (3) Diğer edenleri yerleştirin. Sıralamaların her biri gerekçelendirilmelidir (bu öge metinde nerede bulunur? Neden konu veya yardımcı olarak kabul edilir? vb.). (4) Bu şekilde elde edilen eyleyensel modeli yorumlayın. Yaygın bir hata, çözümleyen tarafından ortaya konan belirli özne-nesne eksenini gözden kaçırmak ve başka bir özne-nesne eksenini için gerçekten geçerli olan göndericileri, alıcıları, yardımcıları veya engelleyicileri şart koşmaktır. Bu nedenle, bir özneye yardımcıları yoktur, ancak belirli bir nesne-özne birleşimine yardımcıları vardır. Örneğin, bir özne karakterin en iyi arkadaşı, modelin uğraştığı dışındaki tüm eylemlerde ona yardım ederse, o modelde bir yardımcı değildir.

Eyleyensel modellerin yapısı

Prensip olarak, herhangi bir gerçek veya temalı eylem (örneğin bir romanda hayali veya örneğin bir gazetede gerçek) muhtemelen en az bir eyleyensel model tarafından tanımlanacaktır. Kesin konuşmak gerekirse, bir metnin edimsel modeli mevcut değildir: bir yanda, ne kadar eylem varsa o kadar çok model vardır; öte yandan, aynı eylem çoğu kez birkaç açıdan görülebilir (örneğin, öznenin ve özne karşıtının, rakibinin gözünde).

Genel olarak, metni iyi özetleyen eylemi seçersek veya bu olmazsa, kilit bir eylemi seçersek, hiçbir şey bizi bir grubu, bir edimsel modeller yapısını analiz etmekten alıkoyamaz. Eyleyen modellerin yapısı, aralarındaki ilişkilerden en az birinin bahsedildiği en az iki eyleyen modeli içerir. Zamansal ilişkiler olabilirler (eşzamanlılık, ardışıklık, vb.); mevcut ilişkiler (varsayım, karşılıklı dışlama (uyumsuz eylemler arasında)); küresellik/yerellik ilişkileri (örneğin, model-tipi ve model-oluşma arasındaki vb.); metaforik karşılaştırma ilişkileri (bir diğerini dolaylı olarak gerçek bir eylem, mecazi); vb. → **İlişkiler**.

NOT: EYLEYENSEL MODELLER ARASINDA KARŞILAŞTIRMA

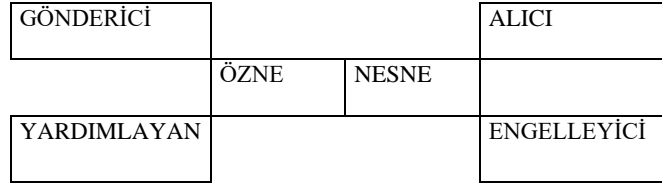
Kısa bir analizde, tek bir eyleyensel modelin çalışılması önerilir. Ama aynı zamanda birbiriyle ilişkili iki modeli de karşılaştırabiliriz. Birkaç eyleyensel modeli kullandığımızda, modellerden biri için işlem tek tip veya hatta daha kapsamlı olabilir (örneğin, analizi bir modele odaklarız, ancak bu modelin diğerleriyle hızlı bir şekilde bazı karşılaştırmalarını yaparız). Bazı modellerden aslında sadece geçerken bahsedilebilir.

Görsel sunumlar

Kesin olarak söylemek gerekirse, eyleyensel modeli kavramsal bir ağ olarak ve bu ağın görsel bir temsili olarak ayırt etmeliyiz. Kavramsal ağ genellikle bir şema şeklinde temsil edilir. Daha sonra bu türden biçimler alır:

Gönderici -----> Özne -----> Alıcı
 Yardımlayan -----> Özne <----- Engelleyici

Şekil 46 - Eyleyensel model I'in dörtgen gösterimi

Şekil 47 - Eyleyensel model II'in dörtgen gösterimi

Ayrıca, daha sonra açıklanacak olan tamamlayıcıları entegre ettiğimiz ve standart eyleyensel modele önerdiğimiz bir tablo biçimi öneriyoruz:

Nº	zaman	Gözlemleyici özne	Eyleyen öge	Eyleyen sınıfı : ö/n, lık/lik, yardımlayan/engelleyici	eyleyen alt sınıfı: olgusal / mümkün	eyleyen alt sınıfı: doğru / yanlış	eyleyenin diğer alt sınıfları (örneğin aktif / pasif)
1							
2							
Etc.							

Tablo 28 - Eyleyensel model tablo gösterimi

Anlatı/Anlatı olmayan eyleyenler

Bir eyleyen, terimin klasik anlamıyla her zaman bir **anlatıcıya** karşılık gelmez⁶⁹. Eyleyen kavramı, eğer isterseniz, bir genişleme ile elde edilir, anlatıcı kavramının bir genellemesidir. Gerçekten de, (genel anlamda gerçekliği oluşturan varlık türlerini tanımlayan) saf varlıkbilimin bakış açısından, bir eyleyen şunlara karşılık gelebilir: (1) insan biçimcilik (fr.anthropomorphe) bir varlık (örneğin, bir insan, konuşan bir hayvan) veya kılıç, vb.); (2) nesnelere (örneğin bir kılıç) dahil ancak bunlarla sınırlı olmayan (örneğin rüzgar, seyahat mesafesi); (3) bir kavram (cesaret, umut, özgürlük, vb.). Ayrıca, bireysel veya toplu olabilir (örneğin şirket). Anlatıcı, eyleyen, eden ve düşman kavramları üzerine, → **Eytişim**

Prensipite, altı eyleyen, üç varlıkbilimsel sınıftan birine veya diğerine ait olabilir. Aslında, bazı istisnalar sık görülür: özneler, göndericiler ve alıcılar esasen insan biçimcilik varlıklar sınıfına aittir (bu işlevleri yerine getirmek için cansız bir öge veya bir kavram kişileştirilmelidir).

⁶⁹ "Eyleyen" kelimesi ("eden" kelimesi gibi) Greimassçı eyleyenlerin belirli düşman olaylarına karşılık geldiği Rastier'de aynı anlama sahip değildir, basmakalıp ve çok geneldir. Karakterler, eyleyenler, edenler ve düşmanlar arasındaki ilişkiler hakkında → **Eytişim**.

Bununla birlikte, göndericiyi, gönüllü olarak veya istemsiz olarak, yapılacak-yapılan ve/veya yapılması gereken eylem üzerinde oynayan olarak algıyorsak, o zaman o, üç varlıkbilimsel sınıftan birine veya diğerine ait olabilir. → **Karşılıklı varsayımsal anlatı tablosu.**

Eyleyensel Birleştirimcilik (fr.Synchrétisme actantiel)

Aynı öge, bir, birkaç veya hatta tüm eyleyensel sınıflarda bulunabilir. "Eden" (örneğin, kelimenin klasik anlamında bir karakter) olarak adlandırılan aynı ögenin, farklı sınıflardan birkaç eyleyen "içerdiği" gerçeğine (örneğin, hem özne hem de yardımcı ise) veya aynı sınıftan ancak analizde ayırt edilen eylemler için **eyleyensel birleştirimcilik** diyoruz.

AÇIKLAMA : BİR METİNİN HER ÖGESİ EN AZ BİR EYLEYENSEL MODELDE ETKİN MİDİR?

Bir metnin her ögesi en az bir eyleyensel modelde etkin midir? Hayır. Kişinin kendine empoze edebileceği sınırlayıcı kriterlerden bahsetmeden (örneğin, sadece karakter olan eyleyenleri dikkate almak), bir yandan edimsel çözümlemenin metin düzeyinde gerçekleştirildiğini ve alt düzeylerdeki herhangi bir öge (örneğin, tümcenin veya sözcüğün) o düzeye doğrudan katılması gerekmez (örneğin, belirli bir artikel). Öte yandan, metin düzeyindeki ögeler bile, ya genel olarak ya da belirli bir eyleyensel modelde eyleyensel modele dışsal olarak kabul edilebilir: örneğin, koşullu (zaman ve uzay gibi) ya da basit tanımlayıcı olarak kabul edilen ögeler. (belirli bir eylemin analizi için alakasız kabul edilen özellikler, örneğin prensin atının dizginlerinin rengi).

Bir öncekine benzer nicel bir soruyu ele alalım. Belirli bir eylemin tanımlanabilmesi için, bir eyleyen sınıf, ilke olarak, yalnızca bir veya daha fazlasını içeren herhangi bir öge içeremez. Aslında, son derece kısa metinler (örneğin bir atasözü veya bir özlü söz) dışında boş edimsel sınıflar bulunmaz. Analizin homojenliğini korumak için, özne ve nesne genellikle yalnızca bir öge içerir (tümsoruncu, örneğin insanlar, toplum olsa da). Gerçekten de, farklılaştırılmış betimlemeler sağlayabilmek için, özneleri birbirinden ve nesnelere birbirlerinden güçlü bir şekilde ilişkili olsalar bile net bir şekilde ayırt etmek tercih edilir (örneğin, aynı nesneyi arzulayan iki müttefik öznenin biri dışında aynı yardımcılarına sahip olduğu sınır durumunda).

Gözlemci özne ve gözlem zamanı

Edimsel betimleme, herhangi bir betimleme gibi, genel olarak görelilik faktörlerini, yani analiz edilen nesneye atfedilen özellikleri neyin değiştirebileceğini hesaba katabilir. Burada sadece gözlemci özne ve gözlem zamanını ele alalım.

Eyleyen kavramı, gözlemci özneleri hesaba katmalıdır, çünkü bunlar, eyleyen sınıflarındaki (ve daha sonra göreceğimiz gibi, eyleyen alt sınıflardaki) ögelerin sınıflandırılmasını etkiler. Genel olarak, sınıflandırma, metnin nihai gerçeğiyle ilişkilendirilen göndermesel gözlemci özne (özellikle her şeyi bilen veya güvenilir ise genellikle anlatıcı) dikkate alınarak yapılır; fakat kişi kendini aynı zamanda, daha sonra varsayımsal olarak adlandırılan, yani sınıflandırmaları kıyaslama gözlemcisi tarafından reddedilebilecek olan diğer gözlemcilerin "yerinde" de yer alabilir. Örneğin, bir gözlemci anlatıcı (varsayımsal gözlemci özne), anlatıcıya (göndermesel gözlemci özne) göre yanlış bir şekilde, bu diğer

anlatıcının böyle bir eyleme ek olduğuna inanacaktır. → **Eytişim**. Gözlemci özne aynı zamanda eyleyenler modeli tarafından tanımlanan eylemin öznesine, bu modelin başka bir eyleyenine ya da bu modelin dışında sadece tanık olan bir gözlemciye de uygundur. Örneğin, eylemin karşıtlarının kim olduğunu doğru veya yanlış olarak belirleyecek olan bir yardımcı olan olacaktır.

Sıralamaların sadece gözlemcilere göre değil, zamana göre de değişmesi muhtemeldir. Bu nedenle, aynı verili eylem için, her gözlemci ve ilgili her zamansal konum için bir edimsel model ortaya koymak mümkündür ve bazen gereklidir. Örneğin, bir yardımcı olanın zamanla bir rakip haline geldiği ve bunun tersinin de olduğu durumlar vardır. Kısacası, zamanın bir işlevi olarak, eyleyenler bütünleşecek, eyleyen modeli terk edecek veya onun içindeki sınıfı (veya alt sınıfları) değiştirecektir.

Eyleyenlerin Alt Sınıfları

Şimdi, analizi iyileştirmemize izin veren bazı edimsel alt sınıfları görelim. Bu alt sınıflar, diğer eden tabanlı araçlar için de ilgi çekicidir: anlatı izlencesi ve karşılıklı varsayımsal anlatı şeması (ilgili bölümlere bakın).

Doğru / yanlış edenler

Doğru/yanlış ile ilgili doğrulayıcı kipliklerden üretilen alt sınıflarla başlayalım; olgusal/mümkün olana göre varlıkbilimsel kiplikleri daha sonra göreceğiz. → **Konuşmalı**. Gözlemci öznelerden bahsederek gerçek kiplikleri çağrıştırdık. Analiz, baştan göndergesel yöntemlerine (metinde son olarak doğru olduğu kabul edilenler) yerleştirilecek veya tam tersine göndergesel ve varsayımsal yöntemler arasındaki dinamiği hesaba katacaktır. Örneğin, gözlemci özne yanlışlıkla anlatıcının yardımcı olan olduğuna inanırsa, bu yardımcı olan bu gözlemciye göre doğru, ancak göndergesel gözlemciye göre yanlış olacaktır.

NOT: EYLEYENSEL VE DUYGULANIMSAL KİPLİK

Doğrulayıcı kipliklerin yanı sıra başka kip türleri de mevcuttur: duygulanımsal (fr. thymique), yükümlü (fr. déontique), vb. Örneğin, duygulanımsal kiplikler özellikle nesne (eğer isterse özne için olumlu, ondan kurtulmak istiyorsa olumsuz olacaktır), yardımcı olan (özneye göre olumlu) ve rakip için müdahale eder (konuya bağlı olarak olumsuz).⁷⁰ → **Duygulanımsal çözümleme**. Doğrulayıcı ve duygulanımsal kipliklerin dikkate alınmasına bir örnek verelim: Marie de France tarafından yazılan *Lanval*'da, eğer Lanval'ı Kral Arthur'un karısının ona duyduğu sevgiyi özne ve nesne olarak yerleştirirsek: kraliçe, yanlış bir şekilde şunu düşünür: Lanval onun sevgisinden faydalanacaktır (bu nedenle nesneyle birleşim ona göre Lanval için olumludur); Lanval'ın bakış açısından (ki bu göndergesel bakış açısına karşılık gelir), kraliçenin aşkı çekici değildir (o bu eyleyensel modele katılmaz) ve kahraman gizemli sevgilisini tercih eder.

⁷⁰ Bağlaç / ayrılma ve esenlikli / esenliksiz nesne arasındaki bir kombinasyon için, → **Karşılıklı varsayımsal anlatı şeması**.

Eyleyen / eyleyen karşıtı

Bir eyleyen sınıfının bir göstergebilimsel dörtgen üzerinde eklemlenmesi, en az dört tür eyleyen verir: eyleyen (A terimi), eyleyen karşıtı veya eyleyen olmayan (fr. *antactant*) (B terimi), olumsuz eyleyen (fr. *négactant*) (B-olmayan terim) ve olumsuz eyleyen (fr. *négactant*) (A-olmayan terimi) (Greimas ve Courtés, 1979: 4). Bu eyleyensel alt sınıfların incelenmesi karmaşıktır. Biraz daha net görmeye çalışacağız. → **Göstergebilimsel dörtgen**

Analitik pratikteki ilgili eyleyen olmayanlar bize şu şekilde görünür: anti-gönderici, anti-alıcı, anti-özne ve belki de karşı-nesne. Örneğin, ya özne *prens* ve nesne *prensese kurtarır*. Dev **özne karşıtıdır** (fr. *anti-sujet*) (o ve prens aynı özne için kavga eder), **gönderici karşıtıdır** (fr. *anti-destinateur*) (özellikle prensin prensese kurtarmasını istemez) ve **alıcı karşıtıdır** (fr. *anti-destinataire*) (Özellikle görevin tamamlanması onun için değildir ve tam tersine prensenin kurtuluşundan faydalanmaz). Açıktır ki, karşı-eyleyensel konumlar görecelidir: prensin anti-özne olabilmesi için dev özne olarak yerleştirmek yeterlidir, vb. Anlaşılacaktır ki, alıcı ve **yararlanıcı** arasında sıklıkla kurulan bağlantının bir sonucu olarak, alıcı karşıtı ile **kötü niyetli** arasında bir bağlantı önermekteyiz; kötülük kime karşı veya neye karşı bağlantılı olarak tanımlanacaktır (Örneğin, prensese kaçırılan dev, özne prens ve prensese kurtarmanın amacı ise kötü olacaktır). Karşılıklı varsayımsal anlatı şemasında, şemanın anti-göndericisi, öznenin yapmak istememesi ve/veya yapmak zorunda olmaması üzerinde oynayan olarak tanımlanır (daha doğrusu özne-alıcı). **Karşı-nesne** (karşı-nesne, anti-öznenin nesnesi değildir, özellikle de karşı-özne ilke olarak özneye aynı nesneye sahiptir) belki de tam tersine bir nesneye karşılık gelireceği ileri doğru hareket ettirmek için sopa, havuca göre bir anti-nesne olacaktır. **Karşı-yardımlayan** ve **karşı-engelleyici**, sırasıyla engelleyici ve yardımlayana karşılık geliyor gibi görünmektedir.

Eyleyen/eyleyemeyen, yaptırusal /olanaklı, etken/edilgen eyleyenler

Bunun yerine, aşağıdaki eyleyen alt sınıfları kullanarak eyleyemeyenlerin (fr. *négactants*) (ve buna bağlı olarak eyleyemeyenleri) çalışmasını genişletmenin tercih edilebileceğine inanıyoruz: **eyleyen / eyleyemeyen, yaptırusal / olanaklı eyleyenler, etken/ edilgen eyleyenler**. Eyleyenler/eyleyen olmayanlar (*négactants*) ve yaptırusal /olanaklı eyleyenler (varlıkbilimsel kipliklere dayalı), etken/edilgen eyleyenler soruları birbiriyle bağlantılıdır. Yardım edebilecek (ve etmesi gereken) ancak yardım etmeyen bir arkadaş, bir engelleyici olarak değil, şu şekilde : yardımlayan olmayan (eyleyemeyen biçimi); veya 2. adımda olması gerektiği gibi, bir olanaklı yardımlayan (olanaklı eyleyen biçimi) haline gelmeyen adım 1'de yaptırusal yardımlayan (yaptırusal eyleyen biçimi) olarak düşünülebilir.

Şimdi edilgen / etken eyleyenler arasındaki ayrımı görelim. Boğulan bir kişiyi kurtarmamak (zarar veren eylemsizliktir) bir şeydir, kafasını suyun altında tutmak başka bir şeydir (zarar veren eylemdir): ilk durumda, (1) yardımlayan olmayandan bahsedebiliriz (eyleyemeyen biçimi), (2) tanınmayan olanaklı yardımlayan (gerçekleşmeyecek yaptırusalın olanaklı eyleyenin biçimi) veya hatta (3) edilgen engelleyici (edilgen eyleyen biçimi); ikincisinde, (1)

yardımlayan olmayan, (2) tanınmayan olanaklı yardımlayan (gerçekleşmeyecek yaptırgasalın olanaklı eyleyen biçimi) ve şüphesiz daha uygun bir şekilde, (3) edilgen engelleyici (etken eyleyen biçimi) . Edilgen / etken karakterizasyon, insanbiçimsel bir varlığı varsaymaz: Bir arızanın ardından gerektiği zaman çalmayan ve böylece hırsızlığı mümkün kılan bir alarm, edilgen bir yardımlayandır. Aşağıdaki tablo, aynı eyleyen olgusu kavramanın farklı yollarını göstermektedir. İlk satır (1) olanaklı /yaptırgasal eyleyenler, eyleyen / eyleyen olmayan, etken / edilgen eyleyen kategorilerini dikkate almayan bir analizin sonucunu temsil eder.

		A	B	C	D
	örnek	arkadaş, arkadaşının boğulmasına izin verir	bir arkadaş, bir arkadaşının kafasını suyun altında tutar	polis hırsızların çalmasına izin verir	bir polis hırsızların doldurduğu çantayı tutar
1	eyleyen	engelleyici	engelleyici	yardımlayan	yardımlayan
2	yaptırgasal /olanaklı eyleyenler	Olanaklı yardımlayan yaptırgasala dönüşmez	Olanaklı yardımlayan yaptırgasala dönüşmez	Olanaklı engelleyici yaptırgasala dönüşmez	Olanaklı engelleyici yaptırgasala dönüşmez
3	Eyleyen/eylemeyen	Yardımlayan olmayan	engelleyici	Engelleyici olmayan	yardımlayan
4	etken/edilgen eyleyenler	Edilgen engelleyici	Etken engelleyici	Edilgen yardımlayan	Etken yardımlayan

Tablo 29. Eyleyen/eyleyemeyen, yaptırgasal /olanaklı, etken/edilgen eyleyenler

Bilinçli/bilinçsiz, istemli/istemsiz, tümü/parçası, sınıf/öge, tip/oluşma eyleyenleri

Diğer kullanılan eyleyen alt sınıflarını tanıtalım: **bilinçli/bilinçsiz eyleyenler, gönüllü/gönüllü olmayan eyleyenler.**

İnsanbiçimsel bir eyleyen, gönüllü olarak veya istemsiz olarak rolünü bilinçli olarak yerine getirecektir veya etmeyecektir. Bu nedenle, bir karakter, eylemle ilgili olarak bir yardımlayan, gönderici vb. olduğunu bilemeyebilir. Engelleyici olmak istemeyebilir ama yine de olabilir.

Ayrıca, edimsel analiz, bütün ve parça arasındaki parça-bütünsel (fr.méréologique) karşıtlıktan yararlanacaktır. Normalde, örneğin bütünden ziyade parça düzeninin eyleyeni ne kadar kesin olursa, analiz o kadar iyi olur. Bu nedenle, prensin cesaretinin kendi durumu için bir yardımlayan olduğunu söylemek, prensin genel olarak bir yardımlayan olduğunu bildirmekten daha kesindir. Daha da iyisi: parçalar düzeyinde yer alan çözümlenme, bütünün tanımı ile parçaların tanımı arasında ortaya çıkması muhtemel farklılığın açıklanmasını mümkün kılar. Örneğin, genellikle kendi durumu için yardımlayan olan prensin, yine de engelleyici oluşturan özellikleri gizlediğini ortaya çıkarabilir (örneğin, biraz tembelse, biraz çekingense ...). Benzer şekilde, analiz, sınıf / öge arasındaki küme ayırımından veya tip (veya model) ile oluşum (veya modelin gerçekleştirilmesi) arasındaki tipik ayırmadan yararlanabilir. Örneğin, bir cadı (tip) geleneksel olarak peri masallarında her zaman engelleyicidir; ama bazı "sapkın" metinlerde bir cadının (oluşum) bilinçli ve gönüllü olarak kahramanı desteklediği olacaktır.

Anlatı İzlenesi (fr.Programme narratif)

Greimas tarafından geliştirilen anlatı izlenesi (Aİ), bir eylemi temsil etmek için kullanılan soyut bir formüldür. Bir yapma (bir eylem), belirtilmemiş bir etmen (Ö1: yapmanın öznesi) tarafından üretilen iki karşıt durumun zamansal ardışıklığında bulunur. Bir durum, bir durum öznesi (Ö2) ve bir durum nesnesi (N) olarak bölünür, bunlar arasında ya bir bağlaç (n: özne nesne iledir) ya da bir ayrılma (u: özne nesnesizdir). Anlatı izlenesi formülü:

$A\dot{I} = F \{ \dot{O}1 \rightarrow [(\dot{O}2 \text{ u } N) \rightarrow (\dot{O}2 \text{ n } N)] \}$ (Aİ bağlantısı) veya

$A\dot{I} = F \{ \dot{O}1 \rightarrow [(\dot{O}2 \text{ n } N) \rightarrow (\dot{O}2 \text{ u } N)] \}$ (ayrılan Aİ).

Örneğin, "Tilki ve karga" masalında şunları buluyoruz:

$A\dot{I} = F \{ \text{Tilki} \rightarrow [(\text{Tilki u Peynir}) \rightarrow (\text{Tilki n Peynir})] \}$.

En çok kullanılan kısaltılmış formül, yalnızca ikinci durumdan bahseder:

$A\dot{I} = F \{ \dot{O}1 \rightarrow (\dot{O}2 \text{ n } N) \}$ (Aİ bağlantısı) veya

$A\dot{I} = F \{ \dot{O}1 \rightarrow (\dot{O}2 \text{ u } N) \}$ (Aİ ayrılan).

Bu, örneğin şunları verir:

$A\dot{I} = F \{ \text{Tilki} \rightarrow (\text{Tilki ve Peynir}) \}$.

Bir Aİ yapısı, aralarında kurulan en az bir ilişkinin, örneğin zamansal (ardıllık, eşzamanlılık) veya önceden var olan (varsayım, karşılıklı dışlama, vb.) yansıttığı en az iki Aİ'den oluşur. Örneğin, Tilki tarafından mülk edinmeyi tanımlayan önceki Aİ ve iyelikten vazgeçme aşağıdaki Aİ'si (kısaltılmış): $A\dot{I} = F \{ \text{Tilki} \rightarrow (\text{Tilki u Peynir}) \}$ karşılıklı olarak birinin diğeri olmadan diğerinini yanlış olduğunu varsayar ve bu aynı anda olur. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Anlatı izlenesinin öğeleri (fr.Éléments du programme narratif)

Greimas'ın göstergebiliminden kaynaklanan anlatı izlenesi (Aİ), bir eylemi temsil etmek için kullanılan soyut bir formüldür (sentezleyip tamamladığımız Courtés, 1991: 69-98'e bakınız). Bir **yapım** (fr.faire eylem), bir kılıcı (**yapımın öznesi**) tarafından üretilen ve herhangi bir etkilenen (**durumun öznesi**) tarafından deneyimlenen iki karşıt durumun zamansal

ardışıklığında bulunur. Bir **durum**, bir durum öznesi ve bir durum nesnesine bölünür, bunlar arasında ya bir **bağlaç** (özne nesneyle birliktedir) ya da bir **ayrılma** (özne nesnesizdir) arasında bir bağlantı kurulur. Aynı eylemin iki zıt durumu aynı özneyi ve aynı nesneyi içerir, bu nedenle yalnızca farklı bağlantılarıyla karşı karşıya gelirler (birleşme ayrılma veya tersi olur).

ZAMAN	Z1 (önce)	→	Z2(sonra)
DURUM	D1	→	D2 (= -D1)
DURUMLARINDAĞILIMI	Ö n N	→	Ö u N
ÖRNEK: "Karga ve tilki"	Peynirli karga	→	Peynirsiz karga
DURUMLARIN DAĞILIMI	Ö u N	→	Ö n N
ÖRNEK: "Karga ve tilki"	Peynirsiz karga	→	Peynirli karga

Açıklama: Z: zaman, D: durum, Ö: durum öznesi, N: durum nesnesi, n: bağlaç, u: ayrılma, -: olumsuzlama.

Tablo 30 - Anlatı izlencesinde eylem, zaman ve durumlar arasındaki ilişkiler

NOT: ANLATI İZLENCE DIŞI DURUMLAR

Eylemin olması için yalnızca bağlantının değişmesi gerektiği ilkesi nedeniyle, aşağıdaki "hikayelerde", söz konusu nesneye ilişkin olarak dar anlamda hiçbir eylem yoktur (bu, aynı hikayedeki diğer nesnelere ve öznelere göre başka eylemlerin gerçekleşmediği anlamına gelmez): Paul n hastalık → Paul n hastalık (özdeş bağlantı) Paul u Para → Paul n hastalık (farklı nesne); Paul n hastalık → André u hastalık (farklı özne). Ayrıca, eyleyenler modelinde özne, nesne ve bunların birleşiminin AP'deki ikinci duruma karşılık geldiğine dikkat edin.

Anlatı izlencesinin formülleri

Anlatı izlencesinin kendisi uzun bir formül (uzun formül) veya kısaltılmış (kısa formül) olarak sunulur. Anlatı izlencesinin formülü, uzun ya da kısa, üstü örtülür ve şu şekilde tercüme edilir: bir özne 1'in (eyleme öznesi) bir özne 2'nin (durum öznesi) bir nesneyle (durum nesnesi) birleşmesine (veya ayrılmasına) neden olduğu işlev. Uzun formül:

$A\dot{I} = \dot{I} \{ \ddot{O}1 \rightarrow [(\ddot{O}2 u N) \rightarrow (\ddot{O}2 n N)] \}$ (Aİ bağlacı) veya

$A\dot{I} = \dot{I} \{ \ddot{O}1 \rightarrow [(\ddot{O}2 n N) \rightarrow (\ddot{O}2 u N)] \}$ (ayrılma Aİ).

Uzun bir Aİ (bağlaç) örneği, La Fontaine'in "Tilki ve Karga" masalında buluyoruz:

$A\dot{I} = \dot{I} \{Tilki \rightarrow [(Tilki \text{ u } Peynir) \rightarrow (Tilki \text{ n } Peynir)]\}$.

Uzun biçimden daha yaygın olarak kullanılan $A\dot{I}$ 'nin kısaltılmış biçimi, yalnızca ikinci durumdan bahseder. Birinci durum zıt karşıtlığı oluşturduğundan (sadece bağlantı noktası farklı olacaktır) ikinci durumu sunmanın yeterli olduğu ilkesine dayanmaktadır:

$A\dot{I} = \dot{I} \{\ddot{O}1 \rightarrow (\ddot{O}2 \text{ n } N)\}$ ($A\dot{I}$ bağlacı) veya

$A\dot{I} = \dot{I} \{\ddot{O}1 \rightarrow (\ddot{O}2 \text{ u } N)\}$ ($A\dot{I}$ ayrılma).

Kısaltılmış bir $A\dot{I}$ (bağlaç) örneği:

$A\dot{I} = \dot{I} \{Tilki \rightarrow (Tilki \text{ ve } Peynir)\}$.

Anlatı izlencesinin basitleştirilmiş temsilleri

Okumayı kolaylaştırmak için, formülde değişkenleri karşılık gelen edenler tarafından değiştirilen Anlatı izlencesileri kullanacağız. Ayrıca parantezleri ve köşeli parantezleri de kaldıracğız. Bu, örneğin "Tilki ve karga" için şunları verecektir:

$Tilki \rightarrow Tilki \text{ ve } Peynir$.

Edenlerin derecesini minimumla sınırlayarak formülü ikinci durumdan bahsetmeye bile indirgeyebiliriz. Bu, örneğin ($T = tilki$ ve $P = peynir$) verecektir:

T ve P .

Bu durumda, bir eyleme katılan durumları, hikayede bir ters durum gelmeden, doğrudan bir eylemle ilgili olmayan durumları almaktan kaçınmalıyız: örneğin, $Karga \text{ n } \text{Çirkin}$ ($Karga$ aslında güzellikten çirkinliğe geçmemiştir: Bu konuda iki durum yoktur).

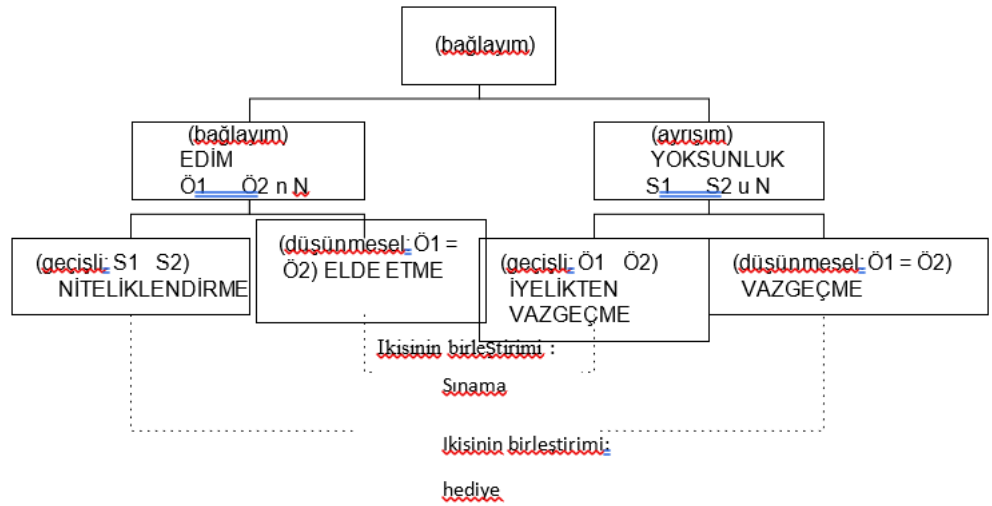
Anlatı izlencesinin tipolojileri

Yapmanın öznesi, durumun öznesine karşılık gelebilir veya gelmeyebilir, ya da başka bir deyişle, eylemin ne olduğu, ondan nasıl etkilendiği olabilir veya olmayabilir. Yapma özne durum öznesine ($Y\ddot{O} = D\ddot{O}$ veya $\ddot{O}1 = \ddot{O}2$) karşılık geldiğinde, **yansıtıcı eylem** veya **edimden**

söz ederiz; aksi halde **geçişli bir eylemdir** ($YÖ \neq DÖ$ ou $Ö1 \neq Ö2$). Örneğin, peyniri istemeden tilkiye verenin karga olduğunu düşünürsek, aşağıdaki geçiş eylemini elde ederiz: $Aİ = F \{karga \rightarrow (tilki \text{ n } peynir)\}$.

Greimassçı teoride, aynı aeden, örneğin bir karakter, iki farklı eyleyene veya daha fazlasına karşılık geldiğinde, **birleştirimcilik eyleyenden (fr.syncrétisme actantiel)** söz ederiz. Özne ve nesne eyleyenleri alırsak - Anlatı izlencesilere doğrudan dahil olan tek eyleyenler; eyleyenler modelinde veya karşılıklı varsayımsal anlatı şemasında başkaları da vardır - aşağıdaki bağıntıları elde ederiz: (1) $Ö1 = Ö2$ (performans); (2) $Ö1 = N$ (örneğin, öğretmen öğrencilere "kendini verir"); (3) $Ö2 = N$ (örneğin psikolog, öznenin "kendini bulmasını" sağlar); (4) $Ö1 = Ö2 = N$ (örneğin, "Kendini bil" emri fr.Connais-toi toi-même). Son olarak, edimsel işlevleri dolduran edenlerin belirsiz kaldığı birkaç durumu belirtelim (Courtés, 1991: 80). Yani, bir keşif yapmak, bir nesneyi tesadüfen bulmak şunlarla sonuçlanacaktır?: $\rightarrow Ö \text{ n } N$. Ancak, bu "belirsiz" öğeleri belirtmek genel olarak mümkün görünüyor, örneğin şanstan ve hatta buluş için Tanrı'dan söz ederken.

Aşağıdaki şema (Courtés, 1991: 94'ten uyarlanmıştır), birleştirici/ayırıcı ve geçişli/dönüşlü doğası temelinde Anlatı izlencesinin bir tipolojisini oluşturur. Kullanılan sözcükleştirmelerin (isimler), kişinin sahiplendiği, yoksun bırakıldığı, vb. olumlu bir nesneyle ilgili olduğuna dikkat edilmelidir. Ancak tüm bu durumlar olumsuz bir nesne ile de ortaya çıkabilir. Örneğin, olumsuz bir nesneyle bir "iyelikten vazgeçme (fr. dépossession)" gerçekleşebilir ve böylece durum öznesi için olumlu bir Anlatı izlencesi oluşturabilir (örneğin, biri, bir başkasının ayağındaki diken çıkarır).

Şekil 48 - Anlatı izlencesinin tipolojisi

Anlatı izlencesinin değişkeleri bazen faydalı olacaktır, örneğin:

(1) Eyletimin Aİ'si (yapmasını-yapmak): $A\dot{I} = F1 [Ö1 \rightarrow F2 \{Ö2 \rightarrow (Ö3 \text{ n } N)\}]$. Yazışmalar şu şekildedir: F1 ve F2: 1. Yap ve 2. Yap; Ö1: eyletimin öznesi (veya gönderen-eyleten fr. destinateur-manipulateur); Ö2: eylemin öznesi (veya alıcı-özne). Eyletim (bu terimin göstergebilimde küçümseyici bir çağrışımı yoktur), bir öznenin bir özneyi eyleme geçirmek için yapması gerekeni ve/veya yapması gerekeni oynadığı işlemdir. Eyletim, eylem, beceri, edim ve ceza ile birlikte karşılıklı varsayımsal anlatı şemasının bileşenlerinden biridir → **Karşılıklı varsayımsal anlatı şeması.**

(2) Değişimin Aİ'si: $AP = F1 \{(Ö1 \rightarrow Ö2 \text{ n } N1)\} \leftrightarrow F2 \{(Ö2 \rightarrow Ö1 \text{ n } N2)\}$. F1 ve F2, değişimde yer alan iki eylemi temsil eder (örneğin, tüketici, karşılığında kendisine bir mal veren tüccara para verir).

(3) Katılımcı iletişimin Aİ'si: $A\dot{I} = F \{Ö1 \rightarrow [(Ö1 \text{ n } N \text{ u } Ö2) \rightarrow (Ö1 \text{ n } N \text{ n } Ö2)]\}$. Ö1 verdiği Ö2'ye saklar (örneğin öğretmen başkalarına aktardığı bilgiyi saklar).

Anlatı izlenceside Birleştirici Yapıt

Anlatı izlencesi çoğunlukla özne/nesne, durum/yapma (veya eylem), birleşme/ayrılma karşıtlıklarının öğelerinin bir bileşimine dayanır:⁷¹

Durum: D1 (başlangıç): $Ö2 \text{ u } N$, D2 (son): $Ö2 \text{ n } N$;

Durum öznesi: $Ö2$;

Durum nesnesi: N ;

Bağlaç: ayrılma: u , bağlaç: n ;

Yapım: tüm anlatı izlencesi (ya da dar anlamda, ilk durumdan son duruma geçiş);

Yapımın öznesi: $Ö1$;

Yapımın nesnesi: ilk durumdan son duruma geçiş.

⁷¹ Greimassçı teoride bağlaç sadece durumla ilgilidir, dolayısıyla yapılacak bir bağlaçyoktur. Yapmanın birleşimi, eylemin eyletiselleşmesine veya gerçekleşmesine ve gerçekleştirmenin sanallaştırılmasından ayrılmasına karşılık gelebilir, bunun eyletiselleşmemesi veya gerçekleşmemesi olarak anlaşılır.

Aşağıdaki tablo konumuzu özetlemektedir.

			Z1	→	Z2
			D1	→	D2 (= -D1)
YN, DN, YÖ, DÖ ile Aİ	Aİ = İ	{YÖ	→	[(DÖ B DN)	→ (DÖ -B DN)]
			----- YN -----		
Uzun AP	AP = İ	{Ö1	→	[(Ö2 u N)	→ (Ö2 n N)]
ör., Ö1 = Ö2 : Dönüştür Aİ (= edim)		Tilki	→	Tilki u Peynir	→ Tilki n Peynir
ör., Ö1 ≠ Ö2 : geçişli Aİ		Karga	→	Tilki u Peynir	→ Tilki n Peynir
Aİ (kısa)	Aİ = İ	{Ö1	→		(Ö2 n N)
ör., Ö1 = Ö2 : dönüştür		Tilki	→		Tilki n Peynir
ör., Ö1 ≠ Ö2 : geçişli		Karga	→		Tilki n Peynir

SÖYLENCE : Aİ: anlatı izlencesi; Z: zaman; D : Durum; İ: İşlev; YN: Yapımın nesnesi; DM: durum nesnesi; YÖ: yapımın öznesi; DÖ: durumun öznesi; B: bağlaç; -B: ters bağlantı,⁷² n: bağlaç; u: ayrılık. Bir bağlantı türünün belirtildiği durumlarda, ayırıcı Aİ'ler değil (durum 2'de özne nesneden ayrıdır) değil, yalnızca bağlayıcı Aİ'ler temsil edilir (durum 2'de özne nesneye bağlanır).

Tablo 31 - Anlatı izlencesi öğelerinin özet tablosu

Anlatı izlencesi yapıları

Bir **Aİ yapısı**, en az bir ilişkinin açıklandığı en az iki Aİ'den oluşur - örneğin, zamansal (ardıllık, eşzamanlılık), mevcut (basit veya karşılıklı varsayım, karşılıklı dışlama, vb.) veya karşılaştırmalı (ilişki metaforik karşılaştırma) / karşılaştırılan) - onları birleştiren⁷³. → **İlişkiler.**

Aİ yapısına birkaç örnek verelim.

Aşağıdaki Aİ'ler birinin diğeri olmadan gitmemesi ve eşzamanlı olması bakımından karşılıklı olarak varsayılır:

Aİ1 = İ {Tilki → (Tilki ve Peynir)}

Aİ2 = İ {Tilki → (Karga u Peynir)}

⁷² Bağlacın kademeli olduğunu düşünmek mümkündür. Böylece, Zilberberg (2000: 20), bağlantının yoğunluğunu ve duygulanımsal değerlendirmesini birleştirerek, yetersiz bağlantı, bağlantı (doğru diyebiliriz) ve aşırı bağlantı arasında ayırım yapar.

⁷³ Greimas gibi anlatı yolculuğundan ziyade anlatı programlarının yapısından bahsediyoruz, çünkü anlatı yolculuğu kavramı bizim kendimize ait olmayan belirli Greimasçı kavramlarla bağlantılıdır. Bir anlatı yolculuğu, esas olarak, zaman içinde ve basit varsayım ilişkileriyle birbirine bağlanan bir dizi ardışık anlatı izlencesidir. Ayrıca, zamansal ilişkiler kurduğumuzda, önvarsayılan programın sayısal olarak önvarsayılan programdan önce geldiği Greimasçı teorisinin geriye doğru numaralandırmasını kullanmayız. Sırayı düşünün (ok, bir AP'nin kendisinden öncekini varsaydığını gösterir): AP1: Jean n iş ← AP2: Jean n maaş ← AP3: Jean n para. Bunun yerine, Greimas üçüncü AP'yi bir numaralı AP olarak işaretler ve böyle devam ederdi.

Tersine, aşağıdaki Aİ'ler aynı anda birbirini dışlar, ancak aynı anda elde edilemeyecekleri için art arda değil (hikayenin mantığında, aynı zamanda, iki kahramandan yalnızca biri peyniri ele geçirebilir) :

$$A\dot{I}1 = \dot{I} \{Tilki \rightarrow (Tilki \text{ ve Peynir})\}$$

$$A\dot{I}2 = \dot{I} \{Karga \rightarrow (Karga \text{ ve Peynir})\}$$

Aşağıdaki örnekte, ikinci anlatı izlencesi, birinciyi arka arkaya varsayar, ancak tam tersi değil (bir eylemin gerçekleşmesi, onu gerçekleştirme fikrini gerektirir, ancak onu gerçekleştirme fikrini mutlaka gerçekleştirme tarafından takip edilmez).

$$A\dot{I}1 = \dot{I} \{Tilki \rightarrow (Tilki \text{ n uçma fikri})\}$$

$$A\dot{I}2 = \dot{I} \{Tilki \rightarrow (Tilki \text{ n uçma gerçekleştirildi})\}$$

Basit bir anlatı izlencesi yapısı örneği

Zamansal ardışıklıkları ve eşzamanlılıkları temsil etmek için, bir tablonun sırasıyla yatay ve dikey eksenlerini kullanmayı öneriyoruz. Aşağıdaki tablo, bu hikayeyi açıklamak için ilgili Aİ yapılarından birini temsil etmektedir: *Cankurtaran Paul, André'yi boğulmaktan kurtarır, sonra Bernard (ikincisini kurtararak hayatının en güzel anını düşünmeye karar verir), ancak Sacha'ya zamanında ulaşmayı başaramaz.*

	Z1 (Aİ1)	Z2 (Aİ2)	Z3 (Aİ3)
A	P → A n yardım	P → B n yardım	(P → S n yardım)
B		P → P n düşünce	

Tablo 32 - Bir anlatı izlencesi yapısının basit örneği

Tanımlamayı kolaylaştırmak için, hedeflenen Aİ'lere karşılık gelen alfasayısal birleştirmeleri kullanacağız (örneğin, P → P n düşünce: Aİ2b). Aİ3a'yı çevreleyen parantezler, bunun mümkün olduğunu, ancak gerçeğe uygun yapılmadığını, elde edilmediğini (olası Aİ gerçekleşmediğini) gösterir. Aİ'nin olası/olgusal durumuna daha sonra geri döneceğiz. Seçilen Aİ'ler arasında, ardışıklık ekseninde, ön varsayım (basit veya karşılıklı) veya karşılıklı dışlama gibi belirli bir varlık ilişkisi yoktur; eşzamanlılık ekseninde, karşılıklı dışlama ilişkisini buluruz: üç kurtarma Aİ'sinden birinin olması diğer ikisininkini hariç tutar (cankurtaran aynı anda yalnızca bir kişiyi kurtarabilir).

Ön varsayım ve karşılıklı dışlama ilişkileri

Eşzamanlı veya ardışık Aİ'ler arasındaki basit varsayım, karşılıklı varsayım ve karşılıklı dışlama ilişkilerini inceleyelim.⁷⁴ Aİ'ler arasında mevcut ilişkilerin yokluğuna "**sıralam (fr.parataxe)**"⁷⁵ diyebiliriz.

⁷⁴ Greimasçı göstergebilimde (bkz. Courtés, 1991: 81-97), PN arasındaki **dizisel ilişkileri** (fr.relations **paradigmatiques**) (*tür veya öge veya başka bir öge*: böyle bir AP veya başka bir AP) ve **dizimsel ilişkiler**(fr.

Bütün bu ilişkiler veya bunların yokluğu, betimlenecek metne göre şart koşulmuştur. Bu nedenle, normal olarak gerçek dünyada kurulacak olanlardan farklı olmaları mümkündür. Dolayısıyla, eşzamanlı Aİ'ler arasındaki karşılıklı varsayımların tek örneğini almak gerekirse: herhangi bir metinde, insan her yürüdüğünde (ister bir ister birkaç kez olsun), sakız çiğniyor; veya yürümek için mutlaka çiğnemeniz gerektiği ve bunun tersi olduğu belirtilir. Elbette istisna, kuraldan sapma, genel eğilim veya yaklaşıklık kavramlarıyla, metinde birinin diğeri olmadan görüldüğü bir veya birkaç durum bulsak bile, yürüme ve çiğnemenin karşılıklı olarak varsayıldığı sonucuna varabiliriz.

	Eşzamanlı örnek	Ardışık örnek	
Bu ilişkilerin hiçbiri (sıralam)	Aİ1a: Paul n lambayı açmak Aİ1b: Paul n hapşırma	Aİ2 : Paul n okumak	Aİ3 : Paul n düdük
Basit varsayım	Aİ4a : Paul n yiyecek Aİ4b : Paul n kızarmış tavuk	Aİ5 : Paul n para	Aİ6 : Paul n satın alma
Karşılıklı varsayım	Aİ7a : Tilki n peynir Aİ7b : Karga u peynir	Aİ8 : Satıcı n para	Aİ9 : Alıcı n ürün
Karşılıklı dışlama	Aİ10a : Oyuncu x n top Aİ10b : Oyuncu y n top	Aİ11 : Paul n boşanma	Aİ12 : Paul n Katolik Dini Evlilik

Tablo 33 - Anlatı programları arasındaki varsayım ve karşılıklı dışlama ilişkilerine ilişkin örnekler

Birkaç yorum:

Tabloya yapılacak konuyu belirtmeden sadece eylemin son halini ekledik.

Aİ4a-Aİ4b ilişkisi: Burada verilen örnek, genel bir Aİ ile belirli bir Aİ arasındaki bir ilişki durumudur. Bu ilişki, genel Aİ ile ilişkili en az iki özel Aİ olduğu sürece, basit bir varsayım ilişkisidir. Dolayısıyla, bu örnek için hayal edilen hikayede, tavuk olası bir yiyecektir, ancak hikayedeki tüm yiyecekler mutlaka bir tavuk değildir.

Aİ5-Aİ6 ilişkisi: Paraya sahip olmak mutlaka satın almayı gerektirmediği için varsayım karşılıklı değildir, ancak satın almak paraya sahip olmayı gerektirir (en azından uydurduğumuz gerçekçi hikayede).

relations syntagmatiques) (tür ve bir öge ve başka bir öge: böyle AP ve böyle bir başka AP) ayırt ederiz. Bu ilişkiler, sunduklarımızla tam olarak örtüşmemektedir. Örneğin, Greimassçı göstergebilimde **dizimsel sıralam (fr.parataxe syntagmatique)** uyandırılırsa, aynı durum "**diziel**" **sıralam** olarak adlandıracağımız şey için geçerli görünmez: Öyle görünüyor ki, dizisel ilişki, , bir yerine kullanma varsayar. eşdeğerlik ilişkisini aynı zamansal konumda, eşzamanlılıkta sıralamsal (fr.parataxique) ilişkiyi geçersiz kılar. Dizimsel ilişkilerde Courtés, **tüm AP'lere** özel bir yer verir. Bize öyle geliyor ki, genel bir AP, Greimassçı teorisinin olağan "tek-çizgisel" ve varsayım zincirlerinden daha karmaşık bir anlatı yolculuğudur. Böylece bir yemek tarifi, bazıları aynı anda veya kısmen örtüşecek olan alt programlara (ve bunların bazıları sırayla alt programlara vb.) bölünür.

⁷⁵ Ardışıklıkların incelenmesinde, bir olaydan sonra olanın onun sonucu olduğu veya aynı anlama gelen şeyin onu önceden varsaydığı sonucuna varan *post hoc ergo propter hoc*'a (peşpeşe gerçekleşen iki olaydan daha önce gelen daha sonra gelenin sebebi olmak zorundadır) karşı özellikle dikkatli olunmalıdır.

Aİ7a-Aİ7b İlişkisi: Peynirin tilki tarafından **elde edilmesi** (fr.appropriation), karganın **iyelikten vazgeçmesi** (fr.dépossession) anlamına gelir ve - masalın mantığında peynire mutlaka kahramanlardan birinin sahip olması gerektiğinden - bunun tersi de geçerlidir.

Aİ8-Aİ9 ilişkisi: Burada, örneğin teslimattan önce ödeme gerektiren bir satın alma işleminde, ikinci anlatı izlencesinin yalnızca ilk izlence daha önce tamamlanmışsa gerçekleştiği özel bir değişim durumunu ele alıyoruz. Tabii ki, iki Aİ'nin aynı anda gerçekleştiği değişimler vardır (özellikle ilgili iki taraf birbirinden şüpheleniyorsa, örneğin bir fidye durumunda).

Aİ10a-Aİ10b ilişkisi: Bir beyzbol oyununda, bir seferde yalnızca bir top oyundadır ve bir oyuncuya ait olduğunda (herhangi bir oyuncuya ait olmadığında), aynı anda başka biri tarafından kullanılamaz.

Aİ11-Aİ12 ilişkisi: Paul boşanırsa, daha sonra başka bir Katolik evlilik yapması imkansızdır ve buna bağlı olarak, Katolik inancında bir kadınla evlenirse, daha önce boşanma yaşamış olamaz.

Aİ ve kiplikler

Bir Aİ, örtük veya açık bir şekilde farklı kipliklerle işaretlenmiştir.

sanallaştırılmış / güncellenmiş / gerçekleştirilmiş Aİ

Bir Aİ, örtük veya açık bir şekilde, varlıkbilime ilişkin bir kiplik (varlık durumuna ilişkin) ile işaretlenir. Greimasçı göstergebilim, aşağıdaki kiplikler arasında ayırım yapar (varlıkbilime ait olarak adlandırmaz)⁷⁶:

⁷⁶ Greimas ve Courtés (1979: 138) göstergebilimsel varoluşun işlevsel tanımını şu şekilde verirler: "herhangi bir niceliğin [herhangi bir birimin] göstergebilimsel varoluşu, onu bilişsel özne hakkında bilgi sahibi bir nesne olarak kabul ederken onu bağlayan geçişli ilişki tarafından belirlenir." Göstergebilim için, Rastier'i takip eden varlıkbilime ait kiplikler dediğimiz şey tarafından yansıtılan varoluş durumu, yalnızca var olmayan (1) / var olan (2) şeklinde eklenmez. Bu karşıtlığın ikinci terimi, az ya da çok sayıda alt terime bölünür ve bir teoriden diğerine az çok farklıdır (bazen isimler aynı olsa bile). Eylemlerin tanımı için, Greimas ve Courtés (1979: 138) üç alt terim tanımlar: bir eylem sanallaştırılacaktır (2a) / güncellenecektir (2b) / gerçekleştirilecektir (2c). Bu üçlünün varlıkbilimsel kiplikleri sırasıyla potansiyel eyleme, devam eden eyleme ve tamamlanan eyleme karşılık gelir. Güncelleme ve gerçekleşme, eylemin oluşumuna karşılık gelir. Üçlünün doğal dinamik süreçleri şöyle olacaktır: sanallaştırma (1'den 2a'ya geçiş), güncelleme (2a'dan 2b'ye geçiş) ve gerçekleştirme (2b'den 2c'ye geçiş). Fontanille (1995: 19), "tıpkı Guillaume'nin" güç "ve" etki ", "gerçekleştirme" " arasına yerleştirmeyi önerdiği gibi, Greimas sanallaştırılmış ve güncellenmiş, gerçekleştirilmiş olanı ortaya koydu. Var olan/olmayan karşıtlığı, yokluk radikal bir yokluk olduğu sürece, varlık/yokluk karşıtlığına benzerdir. Sanal / güncel / gerçekleşen üçlü, bir eylemin sırasıyla başlangıcını, ara aşamasını ve sonunu ifade eden, başlangıç / ilerleyici (veya kalıcı) / sonlandırıcı üçlü ile yakın bir ilişkiye sahiptir (örneğin sözlü üçlüde kendini gösterir: başlamak / devam etmek / bitirmek). Bu ilişkileri yorumlamanın en az iki yolu -birbirini dışlamayan yorumlar- düşünülebilir. İlkinde, iki üçlü örtüşür ve sanallaştırma gerçek bir eylem başlangıcıdır (isteyen ve/veya yapılması gereken eylemi kurması anlamında); ikincisinde, başlama /ilerleme / sonlandırma üçlüsü, güncellemeden

Bir Aİ, arzu veya zorunluluktan kaynaklanan bir eylem fikri (örneğin, hırsızlık fikri) varsa **sanallaştırılacaktır;**⁷⁷

Eylem devam ediyorsa (örneğin, devam eden hırsızlık) bir Aİ **güncellenecektir;**

Eylem **gerçekleştirilirse** (örneğin, uçuş tamamlandı) bir Aİ elde edilecektir.⁷⁸

Bir Aİnin varlıkbilimsel statüsünün tarihte zaman içinde değişmesi muhtemeldir. Farklı varlıkbilimsel durumlar zaman içinde açıkça birbirini takip edebilir. Örneğin, böyle bir Aİ olabilir :

1. Yoktur, yani sonuçta Z1 ile alakasız (örneğin, Z2'ye kadar çalmayı düşünmeyen dürüst bir vatandaş);

2. Z2'de sanallaştırılmış;

3. Z3'te güncellenmiş;

4. Z4. Çeyrekte gerçekleştirilmiş.

Ama aynı zamanda bir anda iç içe geçebilirler (örneğin, yaramaz bir şekilde göz kırpmak için).

Açıkçası, tüm sanallaştırılmış Aİ'ler güncellenmeyecek ve e tüm sanallaştırılmış olanlar gerçekleştirilemeyecektir. Genel olarak, açıklama tarihin son bölümünün bakış açısında yer alır ve bu nedenle yapılan Aİ'leri vurgular. Bununla birlikte, bazı durumlarda, sanallaştırılmış veya gerçekleştirilmiş olsun, gerçekleşmemiş Aİ'lerin dikkate alınması önemli hale gelir.

Yaptırgasal/olası Aİ

Rastier'in (1989) diyalogundan ilham alarak, bunun yerine aşağıdaki varlıkbilimsel kiplikleri ayırt etmeyi öneriyoruz:

gerçekleştirmeye kadar uzanan kısma (yani eylemin oluşum kısmı) uygulanır ve sonlandırma, gerçekleşenden farklı olabilir, çünkü ikincisi tamamen tamamlanmış bir eylemi varsayar, sonlandırıcı ise bir sürecin devam eden sonunu karakterize edebilir. Daha sonra Greimas ve Fontanille(1991 : 10, 56-59, 145-147, 151-153), anlamın önkoşullarına, sanallaştırmadan önce gelen ve anlamın üretici yolculuğu hipotezi çerçevesinde karşılık gelen dördüncü bir göstergebilimin varoluş kipi olan potansiyelin eklenmesini önerdiler. Bu üçlünün dörtlüye dönüşümünün standart hale geldiğine dikkat edin, bu kendi içinde ne iyi ne de kötü, ikili ve dörtlülerin açıkça egemen olduğu teorik bir sistemdir.

⁷⁷ "Sanallaştırma" ve "gerçekleştirme" kelimeleri, AP analizinde ve yerdeşlik analizinde, örneğin Rastier'in yorumlayıcı göstergebiliminde aynı anlama sahip değildir. → **Anlambilimsel çözümleme**

⁷⁸ Varlıkbilimsel kipliklet, duygulanımsal kiplikler ile ilişkilendirilebilir. Bu nedenle, genel olarak toplumlarımız, suçları sanaldan gerçekleşene artan bir yoğunlukla olumsuz, esenliksiz bir şekilde değerlendirir.

bir Aİ **yaptırgasal** olacaktır (olan şeyin kipliği), eğer başarılıymışsa, "sıradan Aİ"den söz edebiliriz;

Bir Aİ, hikayede daha sonra gerçekleşmesi **olası** (nelerin olabileceği veya olabildiğine dair kiplik) ise (Aİ'nin olması muhtemel) veya daha sonraki bir zamanda olması muhtemel ise ancak gerçekleşmemişse mümkün olacaktır.**Söyleşimsel.**

İki kip sistem arasındaki yazışmaları sunalım: olası, sanallaştırılmış ve gerçekleştirilmiş olanı kabaca kapsar; gerçek, gerçekleşene karşılık gelir.

Söyleşimselde, yaptırgasal ve olası karşı-yaptırgasal kiplikleri (gerçek dışı (kurguda olduğu gibi) veya imkansız) eklerdik.

Doğru/Yanlış Aİ

Bir Aİ, örtük veya açık bir şekilde, bir doğrulayıcı kiplik ile işaretlenir (doğru/yanlış'a göre).

İster varlıkbilim ister gerçeğe uygun olsun kiplikler, bakış açılarına, yani gözlemleyen öznelere, örneğin bir karakterden diğerine göre değişiklik gösterebilir; ayrıca, daha önce de söylediğimiz gibi, zamanla değişimleri de muhtemeldir. Gözlemci ve zamandan başka olası görelilik faktörleri de vardır.

Gönderge gözlemci kipleri ve özneleri, yani metnin gerçeğine karşılık gelen ve sözde varsayım gözlemci kipleri ve özneleri arasında ayırım yapabiliriz, yani, metnin gerçeğiyle çelişmesi muhtemeldir. Genellikle anlatıcı, özellikle de her şeyi bilen biriye, gönderge gözlemci özne olan ve bu nedenle gönderge koşullarını tanımlayan kişidir. → **Konuşmalı.** Örneğin, bir karakter uyurken yanlışlıkla arzularının nesnesini elde ettiğine inanacaktır; uyanığında hatasını anlayacaktır: bağlaç gerçek değildir ve asla olmayabilir. Aİ: Hayalperest n Arzularının nesnesi:

1. zamandaki hayalpereste göre gerçek bir yaptırgasal Aİ (uyku);

2. zamandaki (uyanış) rüya görene göre yanlış bir yaptırgasal Aİ;

1'den 2'ye kadar anlatıcıya göre yanlış bir yaptırgasal Aİ.

Varsayılan olarak, yani aksi belirtilmedikçe, gönderge gözlemci öznesine bağlı olarak bir Aİ'ye doğruluk ve gerçek kipliklere atanır. Örneğin, Aİ: Tilki n Peynir (aksi belirtilmemiş) için geçerlidir. Aslında bu bölümde sunduğumuz Aİ'lerin çoğunda durum böyledir.

Daha karmaşık bir Aİ yapısı örneği

Aşağıdaki hikayeyi düşünün: Jean zengin ve mutludur. Luc, Pierre'den onun için Jean'i soymasını ister. Pierre, Jean'i soyabilmek için eğitilir. O akşam Pierre, Jean'in kasasını açar. Ardından, sağlıklı bir dişi çeken bir dişçi gibi Jean'i soyar; bu arada, Luc bir pasta yer. Peter ganimeti alabilirdi ama Luc'a verir. Luc ganimeti kontrol eder, saklar ve Pierre'i tebrik eder. Bu hikayenin ahlaki değeri nedir? Jean artık zengin değil ama sanılanın aksine hala mutlu. Bu hikayenin gizlediği anlatı programlarının yapısının aşağıdaki temsilini önereceğiz:

	Z1 - Aİ1	Z2 - Aİ2	Z3 - Aİ3	Z4 - Aİ4	Z5 Aİ5
A	$L \rightarrow P$ n istek	$P \rightarrow P$ n egzersiz	$P \rightarrow P$ n açık kasa	$P \rightarrow P$ n para	$P \rightarrow P$ u para
B	[$P \rightarrow L$ n para]	[$P \rightarrow L$ n para]	[$P \rightarrow L$ n para]	[$P \rightarrow L$ n para]	$P \rightarrow L$ n para
C				$P \rightarrow J$ u para	
D				$L \rightarrow L$ n pasta	
E				($P \rightarrow J$ u mutluluk)	
F				Dişçi \rightarrow hasta u sağlıklı diş	
	Z6 (Aİ6)	Z7 (Aİ7)	Z8 (Aİ8)	Z9 (Aİ9)	Z10 (Aİ10)
A	$L \rightarrow L$ n doğrulama	$L \rightarrow P$ n tebrik			
B		($L \rightarrow P$ n maddi ödül)			
C					
D					
E					
F					

Tablo 34 - Daha karmaşık bir anlatı izlencesi yapısı örneği

SÖYLENCE : Luc: L; Pierre: P; Jean: J; Yaptırgasal Aİ (gerçekleşen): belirli bir işaret yok; Aİ mümkün olmadı (olmayan ama olabilecek Aİ): parantez içinde; Aİ olası (eylem devam ediyor ancak henüz somut değil, tamamlandı): köşeli parantez içinde.

NOTLAR:

- Aİ'ler eklenebilir (örneğin, $J \rightarrow J$ n hırsızlığı bulma, Aİ, Jean'ın yine de mutlu kalacağı iddiasıyla varsayılır).
- Nesnelerin diğer kalıplanlatımları önemlidir (örneğin: $P \rightarrow P$ n para = $P \rightarrow P$ n uçuş). Etkenlerin (özneler ve nesneler) adı, metin tarafından kullanılan adla aynı olmak zorunda değildir (böylece metin paradan ismen bahsetmez).
- Olası varlıkbilimselstatüye sahip Aİ'lerden yalnızca birkaçı kaydedilmiştir (parantez içinde verilmiştir).
- Diş hekiminin Aİ'sinin varlıkbilimsel statüsü, karşılaştırmalı bir eylem olduğu için tanımlanması zordur. Ancak karşılaştırmalı eylem gerçekleştirildiğinden, karşılaştırmalı eylem için de aynı şeyin geçerli olduğunu söyleyeceğiz.

Kuralsal anlatı çizgesi (fr. Schéma narratif canonique)

Greimas'ın göstergebiliminin bir aracı olan kuralsal anlatı çizgesi (KAÇ), bir eylemi beş bileşenle donatılmış bir yapı olarak tanımlamayı mümkün kılar. (1) Eylemin bileşeninin kendisi iki bileşene ayrılmıştır, yani (2) eylemin gerçekleştirilmesi için gerekli koşulları içeren yetkinlik: yapılacaklar, yapılması gerekenler, teknik bilgiler, yapılabilecekler ve (3) edim, becerinin kazanılmasıyla mümkün kılınan eylemin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi. (4) eyletim, kendi açısından, yapmak istemeye ve yapılması gerekene ve bunların altında yatan ve cezayı çağrıştıran sözleşmeye özgü bileşendir. Son olarak, (5) yaptırım, eylemin gerçekleştirilmesine ilişkin gerçekliğin değerlendirilmesi ve eylemin konusuna uygun ceza (ödül veya ceza) ile ilgilidir. İşte KAÇ tarafından desteklenen bir eylem örneği: Kral, Prens'ten Prens'e'i kurtarmasını (eylem) ister (eyletim: yapılması gerekir). Prens savaş için antrenman yapar (beceri: teknik bilgi ve yapılacak iş), sonra Prens'e'i kurtarır (edim). Kral daha sonra ona krallığının yarısını verir (yaptırım: olumlu ceza (ödül)). Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Genel sunum

Kuralsal anlatı çizgesini derinleştirebilmek için önce bireşimli (fr. synthétique) bir sunum yapmalıyız.⁷⁹ Kuramsal anlatı çizgesi (KAÇ), beş bileşenle donatılmış bir yapıda, anlatı izlencesi (Aİ) tarafından temsil edilen veya edilmeyen bir eylemin öğelerini mantıksal, zamansal ve anlamsal olarak düzenlemeyi mümkün kılar: (1) eylem, o -hatta iki bileşene ayrılabilir: (2) yetkinlik (yapılacak eylemin gerekli önkoşulları, yani yapılacaklar, yapılması gerekenler, teknik bilgi ve yapılacak işler ile ilgili) ve (3) edim (eylemin etkili bir şekilde uygulanmasıyla ilgili); (4) eyletim (yapılacaklar ve yapılması gerekenler için özel bileşen ve bunların altında yatan ve cezalandırmayı çağrıştıran sözleşme); (5) yaptırım (eylemin değerlendirilmesi ve içerdiği ceza (ödül veya ceza) ile ilgili).

Gönderen-eyleten (fr. destinateur-manipulateur), eylemin öznesinin (veya alıcı-öznenin) yapması gerekeni ve/veya yapması gerekeni ortaya çıkarmaya, arttırmaya veya gerekli düzeyde sürdürmeye çalışan organdır. **Gönderen-yetileyici** (fr. destinateur-qualificateur), teknik bilgileri ve yapılacak-yapma gücünü ortaya çıkarmaya, arttırmaya veya gerekli düzeyde sürdürmeye çalışan örneğe adlandırmayı öneriyoruz. Zıt işlevlere sahip olan karşıt eyleten-gönderenler (fr. anti-destinateurs-manipulateurs) ve karşıt gönderen-yetileyiciler (fr.anti-destinateurs-qualificateurs) vardır. Gönderen-yargılayan (fr.destinateur-judicateur), yaptırımı uygulayan organdır.

KAÇ'ın bileşenleri birlikte küresel olarak nitelendirilebilecek bir eylem oluşturuyorsa, her bir bileşenin kendisi bir eylem (veya eylemlerin yapısı) olarak kabul edilebilir; bu nedenle kendisi bir KAÇ'ın açıklamasına tabidir. KAÇ'ın eylemi bir muz yemekse, beceride kişi bir muz satın alacaktır (ki bu da yapma gücü verir); bir muz satın almak, becerisi para kazanmayı da içeren (ki bu da yapacak gücü veren) başka bir KAÇ'ın eylemi olarak görülebilir.

KAÇ'ın "karşılıklı varsayımsal" olduğu söylenir, çünkü çeşitli doğa ve boyutlardaki çok sayıda göstergebilimsel ürünün (örneğin metinlerle ilgili olarak, anıtsal bir çalışmanın bir paragrafı) genel eylem organizasyonunu yeterince açıklar.

Yukarıda mantıksal, zamansal ve anlamsal organizasyondan bahsettik. Belirtelim. Bileşenler birbirine "varsayım" adı verilen varsayımsal ilişkilerle birleştirilir: örneğin, yaptırım (varsayılan terim) eylemi (varsayılan terim) önceden varsayar (bu ilişkilere geri döneceğiz). Bu varsayımlar, ilke olarak, zamansal ardışıklık ilişkilerinin altında yatar (varsayılan terim, orada, varsayılan terimden zamansal olarak öncedir).⁸⁰ Son olarak, her bileşen bir eylem sınıfı oluşturur, dolayısıyla içinde barındırılan her öge belirli bir anlamsal etiket alır (bu bir eyletim unsurudur, bu bir yaptırım unsurudur vb.).

NOT: GÖSTERGEBİLİMSEL ÜRÜNLERİN KURALSAL ANLATI ÇİZGESİ VE TİPOLOJİSİ

⁷⁹ Bu bölüm için, Courtés (1991: 98-136) tarafından üretilen Greimasçı göstergebilimin mükemmel bir sentezinden büyük ölçüde ama özgürce ilham aldık.

⁸⁰ Ön varsayım da dahil olmak üzere, zamansal ilişkiler ve varlık ilişkileri arasındaki etkileşimlerin derinleştirilmesi için, → **İlişkiler; Anlatı izlencesi.**

Diğer araçlarda olduğu gibi (örneğin, Jakobson'un dilinin işlevleri, eyleyensel model), KAÇ'ın analiz kategorileri, kurucu unsurlarından birine verdikleri vurguya göre veya bu kurucu unsurlar arasında ürettikleri belirli hiyerarşik görünüme göre, bir tür tipolojisi için bir başlangıç noktası olarak hizmet edebilir. Courtés (1991: 101-102), vurgulanan KAÇ bileşenine dayalı bir tipoloji önerir: "KAÇ'ın tüm bileşenlerinin belirli bir söylemde her zaman mutlaka kullanılmadığı belirtilmelidir. Üstelik, daha genel bir düzeyde, bu model bir söylem tipolojisi için bir temel olarak hizmet edebilir: örneğin, adli meselelerde yasal söylemin açıkça yaptırma odaklandığını görüyoruz, aksine teolojik söylem (fr. discours théologique), tam tersine, eyletime daha yatkın görünür; macera hikayelerine gelince, önce eylemle ilgilidir. Tabii ki, bu durumlarda, çizgenin kurucu unsurlarından biri veya diğerine vurgu yapılır, ancak diğer bileşenler en azından söylemek gerekirse örtük kalır: dolayısıyla yaptırımı düzenleyen ceza kanunu bunu ancak dikkate alınması muhtemel eylemlerle ilgili olarak yapabilir; kefaret üzerine teolojik söylem ilahi eyletimi vurgularsa, aynı şekilde (özellikle "lütuf" oyunuyla), aynı zamanda, kısmen, Hıristiyan öznenin eylemine (bu durumda onun "dönüşüm"üne) ve ötesinde, onun onayına yöneliktir (örneğin, "birinin istediği son şey fr. fins dernières " anlaşmasıyla kanıtlandığı gibi). " Eğitim ya da çıraklık romanının yeterlilik bileşeninden fazlasıyla yararlandığını ekleyebiliriz.

Anlatı izlencelerini (Aİ) sık sık hatırlatacağımız için, kısaca doğalarını belirtelim. **Anlatı izlencesi**, bir eylemi temsil etmek için kullanılan soyut bir formüldür. Bağlayıcı anlatı izlencesinin kısaltılmış formülü şöyledir: $A\dot{I} = F \{ \dot{O}1 \rightarrow (\dot{O}2 \text{ n } N) \}$ ve ayırıcı anlatı izlencesinin formülü: $A\dot{I} = F \{ \dot{O}1 \rightarrow (\dot{O}2 \text{ u } N) \}$. $\dot{O}1$ eylem öznesi; $\dot{O}2$ durum öznesi; N nesne; n (nesne ile) bağlaç ve u (nesnesiz) durum öznesi ile nesne arasındaki ayrım. Örneğin, La Fontaine'in "Tilki ve Karga" adlı masalında, aşağıdaki anlatı (bağlaç) programını buluruz: $AP = F \{ \text{Tilki} \rightarrow (\text{Tilki n Peynir}) \}$. Bir anlatı izlencesi için en basit gösterim şu şekildedir: $\dot{O}1 \rightarrow \dot{O}2 \text{ n } N$, örneğin Tilki \rightarrow Tilki n Peynir (yani: tilki, tilkinin peynirle birlikte olduğundan emin olur). \rightarrow **Anlatı izlencesi**.

NOT: KAÇ İLE EYLEYENSEL MODEL ARASINDAKİ FARKLAR

Greimas tarafından önerilen kuramsal anlatı çizgesi, ilke olarak, yine Greimas tarafından geliştirilen eyleyensel modelin yerini almaktadır. \rightarrow **Eyleyensel model**. Ana farklılıkları görelim.

(1) Eyleyensel model, bir özne ve bir nesne etrafında döner. Bu çifti bir AP'ye indirgersek, bir yanda eyleyensel modeldeki özne ve nesnenin dolaylı olarak bir birleşme noktasıyla (bağlantı için biraz şüpheli bir tercihle) birleştiğini görürüz: aslında, genel olarak analizler, nesneden kopmak yerine onunla birlikte olmak isteyen bir özne); Öte yandan, bu üçlü bir AP'nin ikinci durumuna karşılık gelir. Öte yandan KAÇ, eylem bileşenine yerleştirilmiş bir AP etrafında açıkça döner.

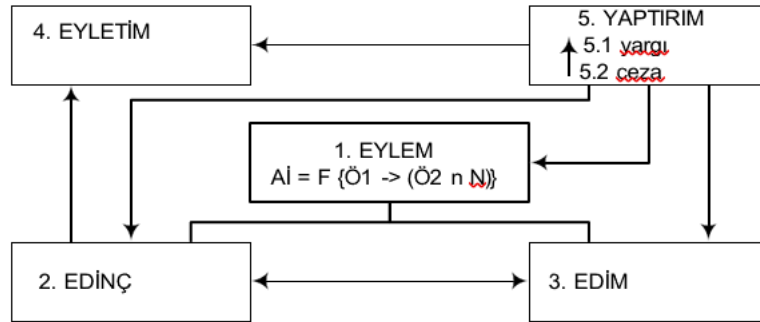
(2) Eyleyensel modele göre: bir çift eyleyen, yani yardımcı/engelleme çıkarılır. Yarar ve zarar veren unsurlar yetkinlik içinde yer alır ve açıkça eyleyenler olarak kabul edilirlse sadece özne ve nesne eyleyenlerden oluşan Aİ'ler aracılığıyla olacaktır. Becerinin bu Aİ'lerinin amacı, o zaman, örneğin teknik bilginin kazanılması gibi, bu becerinin bir unsurudur. Bir yardımcı, o zaman, beceriyi sürdürmek veya elde etmek için bir anlatı izlencesinde yapılacak bir öznedir (örneğin, sihirbaz, prensin sihirli kılıca sahip olmasını sağladığında, prence -Yapma gücünü verir); bir engelleme, bir anlatı izlencesinde yetkinlik kaybı veya kazanılmaması gereken bir öznedir.

(3) KAÇ'ta iki tür gönderen vardır: **gönderen-eyleten** (fr. **destinateur-manipulateur**) (eyletim bileşenine bağlı) ve **gönderen-yargılayıcı** (fr. **destinateur-judicateur**) (yaptırım bileşenine bağlı). Alıcı-özne (fr. **destinataire-sujet**) olarak adlandırılan alıcı, bu konu iki alıcıdan biri veya diğeri ile ilişkisi içinde ele alındığında, çizgenin merkezindeki APnin yapılacak ($\dot{O}1$) konusuna karşılık gelir. Gördüğümüz gibi, **gönderen-yetileme** (fr. **destinateur-qualificateur**) eklemeyi öneriyoruz.

Bazı yöntembilimsel ayrıntılar. Diğer araçlarda olduğu gibi (örneğin, eyleysel model, bir Aİ yapısı, dil işlevleri), aracın kurucu unsurlarının her birine çok fazla dikkat edebilir veya tam tersine, bunların bir veya birkaçına odaklanabiliriz. İkinci durumda, genel olarak, ikincil kurucu unsurları en azından kısaca incelemek gerekir. Eyleysel modele gelince, bir KAÇ üretmek için, önce merkezi unsuru (eylem) yerleştirmeli ve onu iyi seçmeliyiz, çünkü diğer tüm unsurlar bu merkezi unsurun bir işlevidir. Eylem seçildikten sonra, eyletim, yaptırım ve atıfta bulunulan becerinin aynı hikayedeki başka bir Aİ ile değil bu Aİ ile ilgili olması sağlanacaktır. Anlatı dizisini düşünün: Aİ1: Hırsız n Stetoskop, AP2: Hırsız n Kasanın İçeriği, Aİ3: Hırsız n Hapishane. Aİ1'i çizgenin ortasına yerleştirirsek, Aİ3'ü bir yaptırım olarak koyamayız çünkü ikincisi Aİ1'in değil Aİ2'nin yaptırımını oluşturur.

KAÇ'ın görsel temsili

Kesin bir görsel temsile sahip tüm araçlarda olduğu gibi (eyleysel model, göstergebilimsel dörtgen, vb.), kavramsal bir yapı olarak KAÇ ile bu yapının görsel bir temsili olarak KAÇ arasında bir ayırım yapılmalıdır. Aşağıdaki tabloda, KAÇ'ın olası bir görsel temsili veriyoruz (belirli okların kalkış ve varış noktalarını değiştiriyoruz Courtés 1991: 100, temsili biraz değiştirerek). Oklar, bileşenler arasındaki varsayım ilişkilerini gösterir; örneğin, yaptırım eylemi gerektirir, ancak eylem yaptırımı gerektirmez. Örneğin, ödül vermek, erdemli bir eylemin gerçekleştirildiğini varsayar, ancak övgüye değer bir eylem asla ödüllendirilmeyebilir (eylemsel sözleşmede olacağı açıkça belirtilmiş olsa bile).

Şekil 49 - Kavramsal anlatı çizgesinin temsili

NOT: ZAMAN VE KAÇ

Bileşenler arasındaki çeşitli varsayım ilişkilerini aşamalı olarak belirleyeceğiz, ancak bazı mantıksal (daha kesin olarak mevcut) ve zamansal ilkeleri zaten koruyacağız. Olması gerektiği gibi, bir önvarsayılan öge, onun varsayılan öge(ler)ine göre isteğe bağlıdır. Yani, örneğin, eylem (ön varsayım) ile ilgili yaptırım (varsayım). Mantıksal olarak önce olduğu varsayılan bir öge, genellikle zamansal olarak öndedir, ancak bu her zaman böyle değildir. Zamanda bir parentez gerklidir.

İlk olarak, gerçek zaman (gerçeğinki) ile izleksel zaman (gerçek zamanın bir temsilidir, göstergebilimsel bir üründe, örneğin bir metinde) arasında ayırım yapalım; o zaman, ardışıklık ve eşzamanlılığın standart zamansal birimin süresiyle ilgili olduğu konusunda anlaşalım. Örneğin, göz kırpmayı istemek ve bunu yapmak gerçek zamanlı olarak ve örneğin nörolojik bir perspektiften ardışıktır (elektrik sinyalinin beyinden kontrol edilecek kaslara gitmesi biraz zaman alır ve göz kırpmaya performansının elde edilmesi biraz zaman alır). Bununla birlikte, genellikle gündelik hayatın gerçek dünyasında ve genel olarak, göstergebilimsel ürünlerde izleksel zamanda eşzamanlı olarak kabul edilirler (örneğin, bir roman, saniyelerin kesirlerinin farkında olan bir nörolog olmadıkça...); gerçekten de, göstergebilimsel ürünlerde izleksel zaman görüntü ögesi olan tahlil, nadiren biliminkidir.

Artık bileşenler arasındaki zamansal ilişkilere dönebiliriz. Bir varsayım ilişkisindeki bileşenler arasındaki zamansal eşzamanlılığa bir örnek verelim: Bir karakter için, bazı istisnalar dışında, göz kırpmayı (beceri) istemek ve bunu yapmak tamamen eşzamanlıdır. Ve zamansal organizasyon ile mantıksal organizasyon (veya varlık) arasındaki bir tersine çevirme örneği: bir hizmet tamamen peşin ödenebilir olabilir, bu durumda yaptırımın tazminat aşaması, en azından kısmen (çünkü 'dışlanmadığı için' bir bilişsel ödül (örneğin, tebrikler) veya öngörülemeyen bir kullanımbilimsel ödül takviyesi (örneğin, bir ipucu) bu eylemi takip eder) eylemden önce gelir

Şimdi bir bileşenle ilişkili izleksel zaman süresinden bahsedelim. Bu süre sıfırdan sonsuza kadar değişecektir. Örneğin, gerçekleştirilecek bir eylemin sürekli olarak ertelenen bir becerinin edinilmesini gerektirdiği bazı masallarda, ilke olarak sonsuz olacaktır. Örneğin, bir bombayı patlatmak için fünüye basmak veya göz kırpmak gibi tek seferlik bir edimde geçersiz sayılacaktır. Örneğin, yapılacak belirli eylem gerçekleşir gerçekleşmez yapma isteği edinildiğinde, becerinin diğer öğeleri, örneğin bir kolu kaldırmada "her zaman zaten orada" olduğunda, yine de geçersizdir.

Eyletim

Eyletim (fr.manipulation) (göstergebilimde küçümseyici çağrışım içermeyen bir terim), KAÇ'ın yapmak isteme ve/veya yapmak zorunda olma değişiklikleriyle ilgili bileşenidir.

Olumlu eyletim (fr. manipulation positive) (iyileştirici çağrışım içermeyen bir terim), onları ortaya çıkarmayı, artırmayı veya yeterli düzeydeyse orada sürdürmeyi amaçlar; **olumsuz eyletim** (fr.manipulation négative) (aşağılayıcı çağrışım içermeyen bir terim), onları ortadan kaldırmayı, azaltmayı veya yetersiz düzeydeyse orada tutmayı amaçlar. Olumlu eyletim, işleri halletmeyi amaçlar; olumsuz eyletim yapılması ve yapılmaması gerekenler. Eyletim (olumlu), yapmasını yapmağa (fr. faire-faire) karşılık gelir ($F \rightarrow F^{81}$ olarak not edilir).

Gönderen-eyleten, eyletimi **alıcı-özne** üzerinde, yani eylemi gerçekleştirmesi veya gerçekleştirmemesi amaçlanan özne üzerinde uygular. Eylemi temsil eden AP'de, bu alıcı-özne, Ö1 olarak belirtilen yapılacak özneye karşılık gelir. AP açısından, (olumlu) eyletim şu şekilde temsil edilir: $AP = F1 [\text{Ö1} \rightarrow F2 \{ \text{Ö2} \rightarrow (\text{Ö3 n N}) \}]$; Bu formülde standart anlatı izlencesinden farklı olarak (bir özne daha vardır ve Ö1 ve Ö2 sırasıyla Ö2 ve Ö3 olur), Ö1 gönderen-eyleten temsil ederken, alıcı-özne Ö2 ile örtüşür.

⁸¹ Bu sembolik gösterimde ve her bileşenle ilişkilendirilecek diğerlerinde ok, ilişkinin simetrik olmadığını ($F \rightarrow E, E \rightarrow F$ ile aynı değildir) belirtir ve ilişkinin yönünü verir, birinci terim yöneten, ikinciyi yönetiyor. Açıklayıcı bir örnek verelim: çikolatalı yoğurt (Y) (C) $Y \rightarrow C$ ve yoğurtlu çikolata $C \rightarrow Y$ olarak gösterilir; ilk terim ikinciye egemendir, bu da yalnızca birinciyi etkiler. Yönlendirme ve tepkiyle ilgili bu sorular için bkz. Bertrand (2000: 152).

Gönderen-eyleten ve alıcı-özne arasında kurduğu açık veya arabulucu **sözleşme** ile iyiniyetli veya yanıltıcı bir şekilde yapılan eylemin, olası kipinde yapılması gereken veya yapılmaması gereken eylemi ve olumlu olanı veya sözleşmeye uyulması veya uyulmaması durumunda bununla ilişkilendirilecek olumsuz cezayı çağırır.

NOT: EYLETİM VE KARŞIT EYLETİM

Sözleşmede sağlanan ödüllendirmenin aşağıdaki kriterlerine dayalı bir eyletimitipolojisi önereceğiz: (1) kullanımbilimsel / bilişsel doğası (veya kabaca söylemek gerekirse, hassas / anlaşılır veya somut / soyut) ve (2) ödüllendirme nesnesinin olumlu/olumsuzu; (3) bu nesnenin alıcı-özne ile ilişkisinin birleştirici / ayırıcı doğası. Olumlu/olumsuz ödüllendirme ile olumlu/olumsuz ödüllendirme nesnesi arasında ayırım yapmaya özen gösterilmelidir; bu nedenle, olumsuz bir nesne olumlu bir ödüllendirme çok iyi entegre edebilir: bir diken (olumsuz kullanımbilimsel nesneyi) ayaktan çıkarmak (ayırma) bir ödül olabilir (olumlu kullanımbilimsel ödüllendirme). Ayrıntılar için, bu bölümün yaptırımıyla ilgili bölümüne bakınız. Courtés (1991: 111), daha ziyade şu tipolojiyi önerir: kullanımbilimsel bir modda, eyletim oyuna **çekicilik (fr. tentation)** ve / veya **gözdağı (fr. intimidation)** getirecektir (örneğin, sırasıyla nakit ödül vaadiyle ve / veya dayak tehdidi ile) ; bilişsel modda, eyletim daha çok **baştan çıkarma(fr. séduction)** veya (ve/veya?) **kışkırtma (fr.provocation)** (örneğin, sırasıyla, "Bunu yapabileceğinden eminim" veya "Bunu kesinlikle yapamazsın" gibi cesaret verici veya meydan okuyan sözler) oynayacaktır.

Eyletim açısından bakıldığında, **yazımçatışmasal (fr.polémique)** bir yapı, bir gönderen-eyleten ile tek başına bir alıcı-özneye veya bir alıcı-özne ve bir karşıt-alıcı-özneye yönelik bir **karşıt gönderen-eyletene (fr.anti-destinateur-manipulateur)** karşı çıkar. Veya her biri bir general tarafından yönetilen iki düşman ordusu. Birinci ordunun generali (alıcı-eyleten), olumlu eyletimle (teşvik, madalya vaatleri, tehditler vb.), ailesini (alıcı-özneler) ilerlemeye (veya en azından geri çekilmemeye) teşvik edecek ve olumsuz eyletimler (tehditler, patlamalar vb.), düşmanların bunu yapmamasına (hatta geri çekilmelerine) neden olacaktır. İkinci Ordu Generali (karşıt gönderen-eyleten), aynı eylemin ilerlemesi için (en azından geri çekilmemesi için), kendi başına karşıt gönderen-özneler) olumlu bir eyletim ve düşmanlar üzerinde olumsuz bir eyletim uygulayacaktır.

Mantıksal olumsuzlamayı oynayarak (olumsuzlama işareti (-) ile temsil edilir), dört tür eyletim elde ederiz: (1) ff (yap: teşvik et), (2) f-f (yapma: engelle), (3) -ff (yapma: teşvik etme), (4) -ff-f (yapma: serbest bırakma).⁸²

Eylem (fr. action)

Eylem, KAÇ'ın merkezi bileşenidir (kavramsal ve görsel olarak). Bu eylem, ilke olarak, bir anlatı izlencesi tarafından temsil edilir. Eylem bileşeninin kendisi, yeterlilik ve edim olmak üzere iki bileşene ayrılır. Eylem (daha doğrusu edim) eyletimi gerektirir: eğer eylem varsa, o zaman zorunlu olarak eyletim vardır. Ancak eyletim, başarılı olsa bile, mutlaka eyleme yol açmaz: örneğin, yapma gücü gerçekten yetersiz olabilir. Eylem, var olmaya karşılık gelir (F → E olarak belirtilmiştir).

NOT: KAÇ VE AP

⁸² Bunlar bir Klein 4-Grubu'nun dört üst terimidir. → **Doğrulamacı dörtgen (fr.Carré véridictoire)**. Courtés (1991) tarafından önerilen bu üst terimlerin dört sözcükleştirilmesinden üçünü değiştiriyoruz: (1) araya girme (fr.intervention), (2) engelleme(fr. empêchement), (3) araya girme olmayan(fr. non-intervention), (4) serbest bırakma (fr. laisser faire). Mantıksal kategorilerin sözlükselleştirmeleri genellikle yaklaşıktır ve sözlükselleştirme, kategorinin doğasının tam bir yansıması olarak alınmamalıdır.

Teoride (Courtés, 1991: 103), bir AP'yi kuramsal anlatı çizgesine kaydetmek için, bu AP bir **edim**, bir özdeşünümsel eylem olarak adlandırılan şeyi oluşturmalıdır, burada $\ddot{O}1 = \ddot{O}2$ (örneğin, kendini yıkamak), şu şekildedir: $\ddot{O}1 \neq \ddot{O}2$ 'nin (örneğin, başka birini yıkamak) olduğu geçişli bir eylemin aksine. Bu ilkenin analitik uygulamada veya hatta teoride gerekli olup olmadığından emin değiliz. **Eyleyensel birleştirimcilik** (fr. syncrétismes actantiels) (iki veya daha fazla eyleyenin aynı edene atıfta bulunduğu durumlarda) yalnızca eylemde bulunmaz. Bu nedenle, kendi kendini manipüle etme (fr. automanipulation), kendi kendini temizleme, öz yeterlilik (yeterlilik) durumları vardır.

KAÇ2'nin diğer bileşenlerinin her birinin AP kullanılarak detaylandırılması muhtemeldir. Şu eylemi yapalım: bir şövalye, cadı tarafından kilitlenen prensesi serbest bırakır. İşte KAÇ'ın beş bileşenini gösteren bazı anlatı programları: AP1: Kral → Şövalye n Görev (eyletim); AP2: Peri → Şövalye ve Sihirli Kılıç (yetenekte güç-yapma yöntemi); AP3: Şövalye → Şövalye ve Ölü Cadı (güç-yapılacak); AP4: Şövalye → Prenses n Özgürlük (KAÇ'ın merkezindeki eylem); AP5: Kral → Şövalye n Ödül (yaptırım, daha doğrusu ödüllendirme). Son olarak, ek bir esneklik unsuru ekleyelim: eylem bileşeninin mutlaka bir anlatı izlencesi tarafından temsil edilmesi gerekmez.

Edinç (fr. Compétence)

Edinç (göstergebilimde iyileştirici bir çağrışım içermeyen bir terim), edim (eylemin gerçekleştirilmesi) için gerekli ön koşulların değişimleri (görünüş, bakım, artış, azalma, kaybolma) ile ilgili KAÇ'ın bileşenidir. Dört edinç kipliği vardır: ikisi aynı zamanda eylemin sorumluluğundadır, **yapmak -istemek** (fr. vouloir-faire) (*vf* olarak belirtilir) ve **yapmak-zorunda olmak** (fr. devoir-faire) (*df* olarak belirtilir) ve bunlara **yapmayı bilmek** (fr. savoir-faire) (*sf* olarak belirtilir)⁸³ ve **yapmaya muktedir olmak** (fr. pouvoir-faire)⁸⁴ eklenmiştir. Edinç, yapmanın olması (fr. être-du-faire), yapmak için gerekli varlığa karşılık gelir (E → F olarak belirtilir).

Edinç ya da kipliklerden birinin, edime yol açması için yeterli olduğunda (iyileştirici çağrışım olmaksızın) **olumlu** olduğu söylenecektir; aksi halde **olumsuz** olduğu söylenir (aşağılayıcı çağrışım olmadan); ayrıca, sırasıyla, kelimenin en güçlü anlamıyla edinçten ve edinçten yoksunluktan da söz edebiliriz. Olumsuz edinç veya olumsuz edinç kipliği, bir çıkarma işaretinin kullanılmasıyla belirtilir (örneğin, -*vf*, olumsuz irade anlamına gelir). Edimin olması için, bir yanda bilgi birikimi ve yapma gücü için, diğer yanda ise yapma iradesi ve/veya zorunluluk için edinç olumlu olmalıdır (olumsuz bir zorunluluk için telafi edici bir olumlu irade ve tam tersi).⁸⁵

⁸³ Courtés (1991: 104) bizi **anlamsal edinç** (fr. compétence sémantique) ile onu kapsayan ancak onu aşan yapmayı bilmek ve aynı zamanda KAÇ'ın (veya "kipsel edinç fr. compétence modale") bir bileşeni olarak anlamsal edinç ve edinç arasında ayırım yapmaya davet eder. Mayonez tarifini bilmek (anlamsal beceri) bir şeydir, nasıl başarılı olunacağını (yapmayı bilmek) bilmek başka bir şeydir.

⁸⁴ Courtés'in (1991: 104) belirttiği gibi, irade, görev, güç ve bilgi dışındaki unsurlardan oluşan edinç kipleri mümkündür. Ayrıca, yapmak gibi, varlığın da irade, görev, güç ve bilgi ile belirlenebileceğini belirtmek gerekir (bkz. Courtés, 1991: 107-109). Öte yandan, edinçi, yapmayı bilmek ve yapmaya muktedir olmak değişikliklerle ilgili bileşen olarak tanımlamak, böylece edinç ve eyletim arasındaki örtüşmelerden kaçınmak mümkün olabilir. Artık edim için tüm ön koşulları etkilemeyeceğinden, edinç bileşeninin yeniden tanımlanması gerekecektir.

⁸⁵ Edinç kiplikleri, "Eğer istersen, yapabilirsin", "Ne kadar çok istersem, o kadar az yapabilirim" veya " etkileşimde tipik engelleme" " formül kipi gibi ifadelerde bulduğumuz gibi bir evrişik (fr. converse) (veya

NOT : KİPLİKLER VE OLUMSUZLAMA

Mantıksal olumsuzlamayı oynayarak (olumsuzlama işareti (\neg) ile gösterilir), istemek, zorunda olmak, bilmek ve muktedir olmak (sırasıyla v, d, s ve p ile gösterilir) ve yapmak (f ile gösterilir) arasında dört kombinasyon elde ederiz.⁸⁶ $x \neg f$ türünün kombinasyonları açıklanır: x yapma (örneğin, $v \neg f$: yapmamayı istemek) ve $\neg x \neg f$ türlerinin kombinasyonları şöyle söylenir: yapma x yapma (örneğin, $\neg v \neg f$: yapmak istememek). Bu mantıksal kategoriler için parantez içinde olası sözcükleştirmeleri (olası isimler) yerleştiririz.

(1) $vf, v \neg f, \neg vf, \neg v \neg f$;

(2) df (öngörülen), $d \neg f$ (yasak), $\neg df$ (seçimlik), $\neg d \neg f$ (izince);

(3) $sf, s \neg f, \neg sf, \neg s \neg f$;

(4) pf (özgürlük), $p \neg f$ (bağımsızlık), $\neg pf$ (iktidarsızlık), $\neg p \neg f$ (itaat).

Olumsuz edinçten olumlu edinç e geçiş, yokluktan varlığa, bu eylemin olasılığına (olasılığın varlıkbilimsel kipliği), edim ise olanaklılıktan bu eylemin gerçekleştirilmesine (varlıkbilimsel yaptırmasal kiplik) geçiş yapar.

NOT: SANALLAŞTIRMA/ EYLETİLEŞME/ GERÇEKLEŞTİRME

Aslında Greimasçı terminolojide, yapılacaklar ve/veya yapılması gerekenler olumlu olduğunda (eylem olasılığı anlamında) **sanallaştırmadan** bahsediyoruz; yapmayı istemek ve yapmaya muktedir olmak olumlu olduğunda (ve dahası,-yapmayı istemek ve/veya-yapmaya muktedir şeyler de olumludur), **eyletipleşmeden** söz ederiz; edim tamamlandığında veya sona erdiğinde **gerçekleştirmeden** bahsediriz. Bu nedenle, edinç aşamasında bile eylemin eyletimi gerektirdiği ilkesini daha iyi anlıyoruz: sanallaştırma mantıksal olarak bu üç ardışık aşamadan ilkidir. Aşağıdaki tablo (Courtés 1991: 106), bileşenler ile sanallaştırma, güncelleme ve gerçekleştirme kipleri (oklar, kipler arasında öngörülen ön varsayım ilişkilerini göstermektedir) arasındaki ilişkileri göstermektedir.

Edinç kiplikler sanallaştırma	←	Edinç kiplikler eyletipleşme	←	Edim kiplikler gerçekleşme
Yapmayı istemek		Yapmayı bilmek		olmak
Yapmaya muktedir olmak		Yapmaya muktedir olmak		yapmak
(öznenin oluşumu)		(Öznenin yetilemesi)		(öznenin gerçekleşmesi)

Tablo - 35 Kuramsal anlatı çizgesinde sanallaştırma, eyletipleşme ve gerçekleştirme kiplikleri

Bizim için esas olan, özellikle uygulamalı bir bakış açısından, **gerçekleşmiş ve gerçekleşmemiş** arasındaki ayrımdır. Greimasçı göstergebilim tarafından onlara atfedilenler dışındaki (örneğin, eyletipleşme veya sanallaştırılmış anlambirimcikten bahsettiğimizde) duyuların eyletipleşmesi ve sanallaştırılması terimlerine yer verdiğimiz edinç eylemin durumunu uyandırmak için "mümkün"ü (veya "olasılığı" seçeceğiz). Greimas göstergebilimi anlamında sanallaştırma, eyletipleşme ve gerçekleştirme hakkında daha fazla ayrıntı için, → **Anlatı izlencesi**.

doğrudan) veya ters korelasyon ile birleştirilebilir (Fontanille, 2003: 228), "Ne kadar çok istersen, o kadar az yapabilirim".

⁸⁶ Bu nedenle Klein 4-Grupları üretiyoruz. → **Doğrulamacı dörtgen**.

Görünüşe göre - Courtés'in iddiasının aksine - herhangi bir olumlu edinç kaçınılmaz olarak bir edime yol açar, aksi takdirde edinç tamamen veya gerçekten olumlu değildir. Örneğin, kolumuzu kaldırmaya başlıyoruz ama bir göktaşı bizi öldürüyor: Görünüşe göre kolu kaldırma edinçi veya genel edinçe sahiptik, ancak belirli koşullardaki belirli eyleme uygun gerçek bir edinçe sahip değildik. Dolayısıyla, bu şekilde ele alınan edinç ile edim arasındaki ilişkinin bu nedenle daha tam olarak karşılıklı bir varsayım olduğu sonucu çıkar: edinç (olumlu) varsa, mutlaka edim olacaktır; edim varsa, bunun nedeni zorunlu olarak edinç (olumlu) olmasıdır.

Edim (fr. Performance)

Edim, olumlu edinç ile mümkün kılınan bir başarı olan eylemin fiilen tamamlanmasıyla ilgili KAÇ bileşenidir. Edim, edinçi gerektirir (ve tabii ki, eyletim, çünkü ikincisi, tıpkı edinç gibi, yapılması gerekenleri ve yapılması gerekenleri etkiler): eğer edim varsa, bu, edinç zorunlu olarak olumlu olduğu içindir; bu varsayımın karşılıklı olarak kabul edilebileceğini gördük: gerçekten ve tamamen olumlu edinç zorunlu olarak eylemin gerçekleşmesini gerektirir. Edim, olmasını- yapmağa karşılık gelir (F → E olarak not edilir).

Edim ve dolayısıyla edinç ya ulamcı (yarım ölçüler olmadan) ya da kademeli (derecelere) ya da her ikisi olacaktır. Bu nedenle, bir uçurumu geçmek genellikle her şeyden önce ulamcı bir eylem olarak kabul edilir: biri başarılı olur ya da olmaz (yarı başarı ve neredeyse başarı aynı başarısızlıklardır, acı vericidir). Seçim, hem ulamcı hem de kademeli edimin bir örneğidir: zafer ilk olarak ulamcıdır, oyların en az yüzde 50'sinin artı bir olduğu; ancak kademeli boyut önemsiz değildir: kullanılan oyların yüzde 100'üne yaklaştıkça (bazı diktatörlerin anladığı gibi) bu zaferin yoğunluğu daha da güçlenecektir.

Yaptırım (fr. Sanction)

Yaptırım, edimin bilgisel yargısı (değerlendirmesi) ve bu performansın öznesi tarafından kazanılan uygun ödüllendirme ile ilgili KAÇ bileşenidir. **Gönderen-yargılayan**, yaptırımını alıcı-özneye göre, yani eylemi gerçekleştirmeyi veya gerçekleştirilmeyi amaçlayan özneye göre uygular (yapmanın öznesi, AP'de Ö1 olarak belirtilmiştir). **Bilgisel yargı**, eyletim sırasında müdahale edilen örtük veya açık sözleşmeyle ilgili edimin uygunluğu ile ilgilidir (örneğin, bu durumda, şu gibi soruların yanıtlanması söz konusudur: eylem gerçekleştiriliyor mu ve iyi yürütülüyor mu? iddia edilen alıcı-özne doğru olanı mı yoksa bir sahtekarlık veya yanlışlık mı var?). Bundan sonra **ödüllendirme** gelir. Ulamcı veya kademeli, olumlu (ödül) veya olumsuz (ceza), kullanımbilimsel (örneğin altın hediye) veya bilişsel (örneğin övgü) olacaktır. Ödüllendirme, bilgisel yargıyı gerektirir (ancak tersi değil, örneğin gönderen-yargılayan vaat edilen ödülü vermeden önce ölebilir). Yaptırım eylemi (daha doğrusu

gerçekleşen veya olması gereken edimi) önceden varsayar, ancak eylem zorunlu olarak bir yaptırımı gerektirmez (ve biz ölen gönderen-yargılayan örneğini alıyoruz, hatta burada daha önce onun bilgisel yargıya geçmeden önce). Yaptırım olmanın olmasına karşılık gelir (E → E belirtilir).⁸⁷

NOT: KULLANIMBİLİMSEL VE BİLİŞSEL YAPTIRIMLAR

Courtés (1991: 113-114), bilgisel yargının sırasıyla eylemle ve eylemi gerçekleştiren özneye ilgili olduğu durumlarda **kullanımbilimsel ve bilişsel yaptırımlardan** bahseder. Kullanımbilimsel ve bilişsel yaptırımlar, yukarıda bahsedilen kullanımbilimsel ve bilişsel ödüllerle karıştırılmamalıdır.

NOT: DOĞRULAMACI KİPLİKLER

Doğrulamacı kiplikler (doğru/yanlış), Greimasçı göstergebilimin (eyleyensel model, anlatı izlencesi, kuramsal anlatı çizgesi, vb.) anlatı analizini çeşitli şekillerde bütünleştirir. KAÇ'ta, müdahale etmeleri muhtemeldir: özellikle yaptırımı (edimin gerçekliğini ve kalitesini ve bu edimle ilişkilendirilecek öznenin gerçekliğini değerlendirdiğimiz yer), aynı zamanda eyletimde (örneğin, eyleten sahte bir sözleşme sunabilir), edicte (örneğin, özne yanlışlıkla gerekli edinçe sahip olduğunu düşünmektedir).

Bir göstergebilimsel dörtgen olumlu ödüllendirme (PR) / olumsuz ödüllendirme (NR) üzerinde ifade edersek, dört basit terim elde ederiz (RP / RN, -RP / -RN, burada "-" mantıksal olumsuzlamayı gösterir).⁸⁸ → **Göstergebilimsel dörtgen**. Bu terimlerin her biri, ödüllendirme nesnesine atanması muhtemel duygulanımsal kiplikler (esenlikli / esenliksiz veya olumlu / olumsuz tür) ve alıcı-özne ile ödüllendirme nesnesi arasındaki olası bağlantı kiplerine göre belirlenebilir. Örneğin, iki duygulanımsal kiplik (burada bu durumda esenlikli / esenliksiz) ve dört birleşme (bu durumda birleşme / ayrılma ve birleşme / ayrılmama) alırsak, sekiz çeşit ödüllendirme elde ederiz (eğer eklersek on altı) ödüllendirme ayırımının kullanımbilimsel/ bilişsel nesnesi). Taslağını yaptığımız tipolojide "S", ödüllendirilen alıcı-öznedir; "N" bağlacı (nesneyle); "U" ayrımı (nesne olmadan); "-n" bağlaçsızlık (nesneyle değil); "-u" ayrılmama (nesne olmadan olmaz); "O +" esenlikli ödüllendirme nesnesi (havuç); "O-" esenliksiz ödüllendirme nesnesi (sopa). Olasılıkların her biri kısa bir eyletim cümlesi ile gösterilmiştir.

Olumlu ödüllendirme türleri (ödül):

1. RP tipi 1: Ö n N +: Şunu böyle yaparsanız size havuç veririm

⁸⁷ Göstergebilimin ilgilendiği birleştirici oyunlar burada sınırlarını gösterir. Yaptırım ve olmanın olması arasındaki edinç bize tamamen kısmi görünüyor. Bu yalnızca bilgisel yargıyla (olmanın olmasının değerlendirildiği yerde, bu ikinci "olmak", eylemin olması (gerçekleştirilmiş ve iyi yapılmış mıydı?) eylem (özne gerçekten olduğunu iddia eden mi yoksa olduğuna inanılan mı?) ve yaptırımın ödüllendirici kısmını gölgede bırakır.

⁸⁸ Üst terimler veya bileşik terimler açıkça mümkündür (→ **Göstergebilimsel dörtgen**), örneğin olumlu belirim (RP + -RN) özellikle - bunu bir pekiştirme olarak yorumlarsak - ödül tipolojimizde 1 + 2 ile ortaya çıkacaktır.

2. ¬RN tip 1: Ö u N-: Böyle bir şey yaparsanız size vurmayı bırakırım
3. ¬RN tip 2: Ö ¬n N-: Şunu böyle yaparsan sana sopayla vurmam
4. RP tipi 2: Ö ¬u N +: Böyle bir şey yaparsanız havuçları sizden almam

Olumsuz ceza türleri (ceza):

5. RN tip 1: Ö n N-: Şunu böyle yaparsan sana sopayla vururum
6. ¬RP type 1: Ö u N +: Böyle bir şey yaparsanız havuçları sizden alırım
7. ¬RP tipi 2: Ö ¬n N +: Şunu böyle yaparsanız size havuç vermem
8. RN tip 2: Ö ¬u N-: Böyle bir şey yaparsanız size sopa vermekten vazgeçmeyeceğim

Eytişim (fr. Dialectique)

Rastier'e göre metinlerin dört anlamsal bileşeninden biri olan eytişim, bir metinde anlatılan hikayeyi düzenleyen ve açıklamaya hizmet eden bileşendir. Bir hikaye süreçlerden veya eylemlerden, durumlardan, edenlerden ve zaman aralıklarından oluşur. Eytişimin ana birimleri şunlardır: eyleyenler, rakipler halinde yeniden gruplanabilen edeneler halinde yeniden gruplanır; roller, eden grupları (anlambirimcik olarak) ve anlambirimsel durumlar, aynı biçime sahiplerse dizileri tanımlayabilen tümceler halinde gruplandırılabilen işlevlerde birlikte gruplanır. Bir düzine ironik (barışçıl) veya polemik (çatışmalı) işlev, çoğu basit hikayenin tanımlanmasına izin verir. İşlevler ve bunların bileşenleri ve gruplandırmaları, anlamların vakalarla bağlantılı olduğu anlamsal yazıbirimlerle temsil edilebilir. Bir uygulama için bkz. Hébert, 2017.

Eytişimin durumu ve tanımı

Rastier'in yorumlayıcı anlambilimine göre, eytişim, izleksel, konuşmaları ve yönlemlerle birlikte, metinlerin ve türlerin (örneğin şiir, roman) ve söylemin ait oldukları (örneğin edebiyat, felsefe) anlamsal düzeyine müdahale eden dört bileşenden biridir.

Eytişim, "metinsel zamandaki [kurgusal veya gerçek, tarihin zamanı] aralıkların ardışıklığını, orada meydana gelen durumlar ve orada meydana gelen süreçler olarak ifade eden anlamsal bileşendir. »(Rastier, 1989: 278) Eytişim üç düzeyden oluşur: olay, rakiplik ve üst eytişim (fr. archidialectique).

Eytişim, yorumlayıcı anlambilimin temel kavramlarını, özellikle anlambilimsel (gösterilenin parçaları) ve anlambilimsel durumlar (anlambirimcikler arasındaki ilişkiler) ve bunların durumlarını (belirli / belirli, gerçekleştirilmiş / sanallaştırılmış) ve ayrıca anlamsal yazıbirimler anlam ve durumlardan oluşan bir anlamsal yapıyı temsil etmeyi mümkün kılan bir şemalaştırma kullanır. → **Anlambirimsel çözümleme; Anlamsal yazıbirim**

Eytişim, metinlerin (sözlü ya da yazılı) betimlenmesi için geliştirilmiş olsa da, diğer göstergebilimsel ürünlerin (örn. filmler) betimlenmesi için uyarlanabilir.

Eytişimin diğer eylem çözümleme araçlarına (eyleyensel model, kuramsal anlatı çizgesi, beşli diyagram, vb.) göre avantajları arasında, bir önsel sayıya ve sabit öğelere (eylem modeli için altı, Örneğin); diğer eylem araçları tarafından doğrudan dikkate alınmayan içerik türlerini (örneğin, zaman, mekan, nitelikler veya yardımcı özellikler) entegre edebileceğini; zarif, titiz, esnek ve açık bir temsil sistemi, anlamsal grafikler kullandığı; metinlerin açıklamasının üç ana aşamasını içerebilir: **anlamsal küçük** (fr.microsémantique), metnin alt seviyelerine eklenmiş (biçimbirimden sözlüksel birime, kabaca kelimeye), **anlamsal orta** (fr.mésosémantique), ara seviyelere eklenmiş (işlevsel tümceden döngüye, bu son düzey bir cümleyi geçebilecek şekilde) ve **anlamsal büyük** (fr.macrosémantique), metnin üst seviyelerine (noktadan sonra ve metnin tamamına kadar).

Olay düzeyi

Olay düzeyi, diğer eytişim düzeylerden farklı olarak, eytişimsel bir bileşen içeren tüm metinlerde (Rastier, 1989: 79), kılığı (örneğin teknolojik veya bilimsel makaleler) veya mitsel (örneğin, romanlar, dini hikayeler) ortaya çıkar. Temel birimleri *edenler, roller ve işlevlerdir* (Propp anlamında, yani bir tür temsil edilen eylem) (Rastier, 1994: 178).

Edeneler ve roller

Teknik eden kavramı, sezgisel karakter kavramının yerini alır (tartışma için bkz. Rastier, 1973). İki kavram bir arada değildir: bir "*karakter*" birkaç edeni "içerebilir" veya aynı edenden katılan birkaç "*karakter*" olabilir. "Saf birvarlıkbilimi"n bakış açısından, bir eden mutlaka insan, insanbiçimsel veya hareketli değildir (örneğin, "doların düşüşü" süreci finansal metinlerin bir edeni olabilir) (Rastier, 1989: 73). **Rol**, edenler arasındaki bir tür etkileşimdir. Bir edenin rolleri dizisi, onun *etkileşimsel alanını* ve bunların ardışıklığını, *etkileşimsel hikayesini* tanımlar (Rastier, 1989: 73).

Pratikte, bir eden anlamsal bir duruma bağlanır bağlanmaz bir rol vardır ve bir anlambirimcik bir duruma bağlanır bağlanmaz bir eden vardır. Örneğin, [A] → (ERG) → [B]'de iki eden(A ve B) ve bir rol (tam formülle belirtilir) vardır; (ERG) şu anlama gelir: "etkileme durumu fr.ergatif", bir eylemin aracısı, eylem B'dir.

Rol, edenin oluşumlarını oluşturan eyleyenlerin anlamsal orta durumlarına karşılık gelen anlamsal büyük bir birimdir. Rol ve durum, sırasıyla, edenin ve eyleyenin en küçük birimine entegre edilmiştir (o zaman, tip (model) için yarı halli en küçük parçadan (fr.sémicocasuelle) ve oluş için (modelin gösterimi) karmaşık yarı halli en küçük parçadan (fr.complexe sémicocasuel) söz edebiliriz).

Aşağıdaki tabloda sunulan **anlamsal durumlar**, metinsel anlamsal yapıların çoğunun tatmin edici bir açıklamasını sağlar.⁸⁹ Çözümlemenin amaçlarına ve çözümlenen bütüncüye bağlı olarak, durumların içeriğini değiştirilebilir.

⁸⁹ Anlamsal durumlar **biçim sözdizimsel** (fr.morphosyntaxique) **işlevlerle** karıştırılmamalıdır. Anlamsal durumlar ve **biçim sözdizimsel** (veya yüzeysel) **durumlar** arasındaki ayrımın bir örneği: "Güvercin kurnaz çiftçi tarafından yollanır", 'güvercin' yalın (biçim sözdizimsel) ama belirtme (anlamsal), 'kurnaz çiftçi' kılıcıdır (biçim sözdizimsel) fakat etkileme durumudur (anlambilim) (Rastier, 1994: 138).

	DURUM	TANIM	OLASI ADLANDIRMA EYTIŞİMSEL
(ACC)	Belirtme fr. accusatif	Bir eylemin etkileneni, eylemden etkilenen varlık	PATient
(ASS)	Varsayımlı fr. assumptif	Bakış açısı	SELon
(ATT)	Nitelik fr. attributif	özellik, karakteristik	CARactéristique
(BEN)	Faydacı fr. bénéfactif	kimin yararına veya ne için harekete geçildiği	BÉNéficiare
(CLAS)	Sınıfsal fr. classitif	Öge sınıfının ögesi	CLASsitif
(COMP)	Karşılaştırmalı fr. comparatif	mecazi karşılaştırma	COMParaison
(DAT)	Yönelme fr. datif	alıcı, iletiyi alan varlık	DESTinataire
(ERG)	Belirtme durumu fr. ergatif	bir durumun temsilcisi	AGEnt
(FIN)	Son fr. final	amaç (sonuç, istenen etki)	BUT
(INST)	Araçsal fr. instrumental	ortalama çalışan	MOYen
(LOC S)	Alansal konum Fr. locatif spatial	yer	ESpace
(LOC T)	Zamansal konum Fr. locatif temporel	zaman	TEMps
(MAL)	Zararlı fr. maléfactif	eylemin kimin veya neyin zararına yapıldığı	MALéficiare
(HOL)	Bütünsel fr. holitif	hepsi parçalara ayrılmış	TOUT
(RES)	Sonuçsal fr. résultatif	sonuç, etki, sonuç	EFFet (ou CAUse)
(TYP)	Tipik fr. typitif	bir oluşumun atıfta bulunduğu tür	TYPE

Tablo 36 - Temel anlamsal durumlar

NOT: "EDEN" VE "ROL"ÜN TEKNİK TANIMI

Rastier, eden ve rolü şu şekilde tanımlar: "Bir eden, bir eyleyen sınıfı [eyleyen, anlamsal orta seviyenin birimi, bir] karmaşık anlambirim [bir anlambirimsel en küçük parçanın görünümü, anlambirimcik grubu] olarak bir ilk yaklaşım olarak tanımlanabilir." (Rastier, 1994: 221): döngülerin [cümlelerin veya cümle gruplarının] artgönderimsel (fr. anaphorique) eyleyenlerinin [karşılıklı koşullar olmadan] (metnin alt düzeyinde, anlamsal orta) toplamından oluşur. Döngü içerisinde eyleyenler isimlendirilebilmekte veya çeşitli tanımlamalar (tanımlanmış veya tanımlanmamış) olabilmektedir. Her adlandırma veya tanımlama, edenin bir veya daha fazla anlambirimciği [işsel veya ilgili anlambirimciklerle birlikte] sözlükselleştirir. Edenüç çeşit anlamsal yapıdan oluşur.⁹⁰ (1) Anlambirimsel en küçük parçası, eyleyenlerin belirli anlambirimciklerinden oluşur. [...] (2) Edenler, anlambirimsel en küçük parçalarına ek olarak, üreysel anlambirimcikleri de içerir [örneğin, bir "karakter" olması durumunda / insan / veya bir nesne eden olması durumunda / cansız /] [...] (3) Son olarak, bir eden roller olan ilgili anlambirimcikleri anlar. Bunlar, kapsadığı eyleyenlerle ilişkili anlamsal durumlardır. Örneğin, A, B ve C eden ise [A] → (ERG) → [B] bir rol, [A] → (DAT) → [C] başka bir roldür (Rastier, 1994: 178-179).

⁹⁰ *Anlam ve metinsellik* içinde (fr. Sens et textualité) (Rastier, 1989: 73), edenin iki anlambirimsel yapıdan oluştuğu söylenir: onun anlambirimsel en küçük parçası ve onun durumsal en küçük parçası.

NOT: EDENLERİ TANIMLAMA STRATEJİLERİ

Edeenleri tanımlamak için çeşitli betimleyici stratejiler benimsenebilir: "edene atfedilen tüm bileşenleri [yani anlambirimcikleri ve durumları] ya da basitçe onun tüm edenlerin tüm oluşumlarında ortak olan değişmez anlambirimcikleri bellekte tutabiliriz. Ancak, bazı metin türlerinde, anlam edinmenin yalnızca birikimli olmadığı gerçeğini hesaba katmalıyız: zaman aralıklarına bağlı olarak, eden anlambirimcik kazanır veya kaybeder ve hatta başlangıçtaki tüm anlambirimcikleri kaybedebilir, hatta bir veya daha fazla başka edenle yer değiştirebilir. Beze veya kahveye dönüşen yumurta beyazından geriye ne kalır? Dil felsefesi için bu endişe verici sorun, oyuncunun *katılığı* sorunu olarak adlandırılabilir. (Rastier, 1994: 179)⁹¹

Anlamsal büyük düzeyin birimi olan eden, öğelerin anlamsal orta düzeyde ortaya çıkışıyla kendini gösterir. Böylece, *Tilki ve kargadaki* (fr.*Le Renard et Corbeau*)'daki karga aktörünün oluşumları (*sizin* gibi sıfatlar hariç), şu sırayla: *Usta Karga, O, Bay Karga, Sen, sen, Sen, bu ormanın ev sahiplerinin anka kuşu, Karga, O, efendim (onu dinleyen), Karga, karga*. Bu öğelerin bir edenin belirtimi, yani ona işaret eden anlamsal öğelerin içeriğini oluşturduğunu düşünün. Geleneksel olarak, özel isim bir edenin özlü belirtimi olarak kabul edilir, ancak tüm edenin belirtimlerinde özel bir isim bulunmaz.

NOT: AYRIŞIM VE KONUŞU

Anlamsal ayrıştırma (fr.anaphorisation sémantique) - örneğin, "o" ve "asker" in bir metinde aynı edeneatıfta bulunması gerçeği - aynı veya hatta gerçekten eşdeğer içerik gerektirmez (teoride ortak bir anlambirimcikleri olmayabilir). Aynı şekilde, gönderimlerin özdeş (karşılıklı) olması gerekli değildir, çünkü: "sınırsız ayrışım (özel kullanım koşulları hariç) ayrışımara gönderimsiz izin vermek dillerin genel bir özelliğidir. Örneğin, ona bu kitabı sunmuyor, zaten var, ilk kitaptan farklı bir anlamı var [...]. Otobüsü kaçırdım, ama beş dakika içinde elimde olacak, bu, dünyevi gerçeklikte kesinlikle aynı aracı göstermiyor. »(Rastier, 1989: 72) Böylece edene çift katılık sağlanır. Her edimsel oluşum, edenin kurucu içeriğini zorunlu olarak değiştirmez, hatta tanımlayıcı anlambirimciklerinden en az birini göstermesi bile gerekmez. Ek olarak, oyuncunun tüm kurucu içerikleri değişse bile kendine ait bir kimliği vardır: "Dom Juan, ikiyüzlü olsa bile, Dom Juan olarak kalır; sapsız veya bıçaksız bir bıçak, dilsel olarak konuşan bir bıçak olarak kalır: bu, ayrışım ilkesinin bir etkisidir "(Rastier, 1989: 72).

Başka bir alandan gelen ayrışım zincirin öğelerini yeniden yazarak, baskın alanla ilişki kurmaktan kaçınmak gerekir: "Örneğin, kuzen Bette kendini *gerçek bir dişi aslan* ilan ettiğinde, kodlanmış çokanlamlılığı koruyabilmek ve hem 'zarif' hem de 'vahşi hayvan' okuma olasılığını ortadan kaldırmak gerekir. Kısacası, [zıt] zıt (fr.allotope) adları, betimlemeleri ve tanımları, çeşitli yerdeşlikler üzerinde aynı edenler (fr. acteurs homologues) inşa etmeyi mümkün kılar. (Rastier, 1989: 72-73).

İşlevler

⁹¹ Bu nedenle, bir aktöre kabaca, birim-tipi olarak tanımı için korunan edimsel oluşumlarının durumları kadar çok rol verilir.

Edenler arasındaki tipik etkileşimler olan **işlevler**, süreçlerin, eylemlerin sınıflarıdır. Bir anlambirimsel anlambirimcik (tekrarlayan belirli anlambirimcik grupları) ve üreysel anlambirimler (yani, belirli bir anlambirimsel sınıfın üyeliğini ifade eden) tarafından tanımlanırlar. Genel anlam, işlevin ilgili olduğu türü belirtir. Örneğin, hediye (anlambirimsel en küçük parçal) barışçıl (fr.irénique) (üreysel anlambirimcik), barışçıl bir işlevdir; meydan okuma, tartışmalı, çelişkili bir işlev. [A] ve [B] eden ise, [TANIM] işlevinin en küçük parçası yazılabilir (DAT: yönelme: iletim alan varlık).

[A] ← (Belirtme) ← [tanım → (Yönelim) → [B].

İşlevler işlevsel ifadeler halinde gruplandırılabilir, yani en az iki eşzamanlı veya ardışık işlevden oluşan gruplar: değiş tokuş(örneğin, paraya karşı bir muz), bir saldırı (fr.affrontement) ve bir karşı saldırının karşı karşıya geldiği iki iletim işlevinden oluşur (Rastier, 1994: 179-180).⁹²

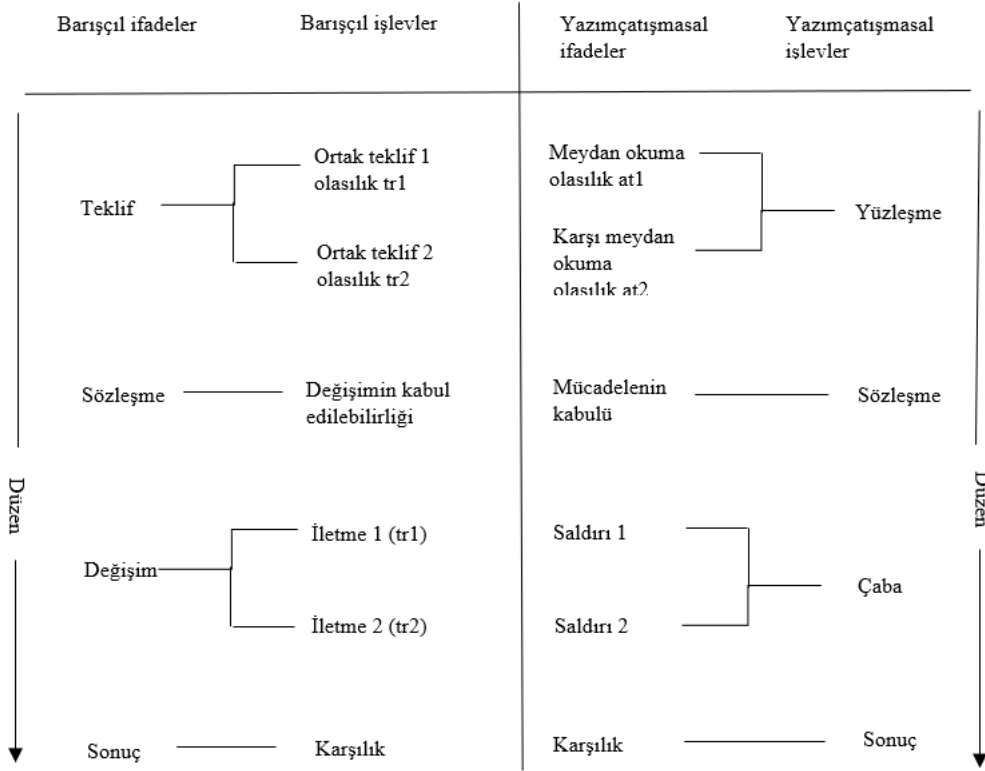
Herhangi bir işlev bir tümceye entegre edilmez ve eşgüdüksüz kalabilir. Bu nedenle işlevler, bir türe özgü (bir topluluk dili ile bağlantılı), bir yazara (bir bireysel dil ile bağlantılı) veya bir metne (bir metin diline bağlantılı) özel kalıplaşmış, kodlanmış bir dizilim olarak tanımlandığından, bir cümle üretmeden zaman içinde bağlanabilir veya üst üste bindirilebilir. Sistemler hakkında, → **Göstergebilime giriş**.

NOT: İŞLEVLERİN TİPOLOJİSİ

Rastier'e göre, işlev tipolojisi geliştirmek için kullanılacak kriterler şunlardır: (1) Eytışimsel zamandaki konum[kelime dizisindeki yönlemsel konumdan bağımsız olarak], hem mutlak karşılaştırma ölçütlerine (özellikle hikayenin başı ve sonu) hem de kendileri görelili olan ölçütlere (örneğin bitişik işlevler) göre. (2) İstikrarlı işlevsel tümcelerin varlığı, işlevleri varsayılanlar ve varsayanlar olarak sınıflandırmayı [örneğin, Hıristiyanlığa göre meşru cinsel ilişki evliliği gerektirir]; ve açıklamada, eksik işlevleri belirlemeyi ve gerekirse değiştirmeyi mümkün kılar. Bazı türlerde, işlevsel ifadeler arasında daha fazla ön varsayımlar görüyoruz. (3) İlişkili olarak, belirli işlevler başlatıcı (örneğin: *yetki* [örneğin, görev verme gerçeği]), diğerleri kapatıcıdır (örneğin: *kabul*). Etkileşen edenler buna göre yazılmalıdır. (4) Bazı işlevler deyimler halinde gruplandırılmıştır (örneğin: *sözleşme*, *takas*, *mücadele*); diğerleri değildir (örneğin: genellikle ifadeler arasında bir sınır oluşturan yer değiştirme). (5) Belirli işlevler, olası olanın kipliği tarafından dizinlenen diğerlerini barındırır (örneğin: *meydan okuma* [gelecek saldırıyı önceden haber veren], *sözleşme teklifi* [üretilen eylemleri ve buna göre tazminatı ilan eden]). (vi) İşlevleri ve işlevsel ifadeleri iki kipe ayırabiliriz: çatışmadan kaçınan [barışçıl] ve yazımçatışmasal [çatışmalı]. (Rastier, 1989: 74)

Küçük kurgusal anlatıların eytişimine uygun bazı işlevsel kategoriler : Bu on iki işleve (sekizi dört çift, ifade şeklinde gruplandırılabilir) *yer değiştirmeyi* eklemeliyiz.

⁹² *Dizim* (fr.syntagme) adının önerdiğinin aksine, bir dizim içinde gruplanan işlevlerin her birinin farklı bir eytişimsel zamandan gelmesi gerekmez. Örneğin, bir değiş tokuşun iki iletimi eşzamanlı veya ardışık olabilir.

Şekil 50 - On iki ortak eýtışimsel işlev

Birkaç yorum.

Rastier'in (1989: 75) tipolojisini ve şemasını şu şekilde değiştiriyoruz: çift eş-teklif 1 - eş-teklif 2'yi "sözleşme" yerine "teklif" diyoruz; barışçıl sözleşmesinin ve çatışmalı sözleşmesinin işlev dizimini ekliyoruz; Rastier'in "yaptırım" olarak adlandırdığı çatışmalı sonuca "intikam" diyoruz. O zaman olumlu cezayı (örneğin bir ödül) olumsuz cezayı (örneğin ceza) ayırt edebiliriz. Ödüllendirme üzerine, → **Kuralsal anlatı çizgesi**.

Mücadele önceden meydan okuma olmadan mümkündür. Teslim olma, pazarlık veya kaçış (fiziksel olduğunda yer değiştirmedir) yoluyla özüksenebilir veya önlenebilir. Çatışmalı işlevlerde bile mücadelenin "kabul edilmesi" olan bir "sözleşme" vardır. "Saldırı", savunma da dahil olmak üzere genel anlamda anlaşılmalıdır, kısaca ifade, duruma bağlı olarak saldırı - savuşturma veya saldırı - karşı saldırı olabilir. Değişmesiz "saf" hediye açıkça mümkündür ve bu nedenle teklif bir ortak teklif olmayabilir. Meydan okuma, karşı meydan okuma olmadan var olabilir ve saldırı, karşı saldırı olmadan var olabilir.

İşlevler ve yazıbirimler

Bir işlevin adı, anlamsal bir yazıbirimde temsil edilen eytişimsel bir görünümü belirtir (örneğin, *hediye*, bir edenin yararına aktarım). Bir yazıbirim diğerine gömülebilir: böylece *önerme* yazıbirimi, mümkün olanın kipliği ile hediye yazıbirimini içerecektir. Bir işlev dizisi, bu dizi kodlanmış, klişeleşmiş olduğu sürece işlevsel bir tümce oluşturabilir. Örneğin, aynı çifte ait işlevlerin yazıbirimleri daha karmaşık yazıbirimlerde birleşir (bkz. Sowa 1984: 110) (Rastier, 1989: 75).

İşlevlerin ayırtkalaşması

İşlevler (1) edenlerin sayısı, (2) sayı ve (3) bağlantıların doğası ile ayırtkalaşabilir. Tür statüsüne sahip bir işlev yazıbirimi, oluşumlarında ve bu, üç ayırtkalaşmadan birinde veya diğerinde "deforme edilebilir". İşlevlerin bir örnek: barışçıl işlevler en az üç eden içerir; polemik işlevler, en az iki; en az üçü, ikisi konumcul bağlantılarının amacı olan yer değiştirme (LOC, (locatif) yani konumcul) (Rastier, 1989: 75-76). Ek nitelendirmeler izleksel olarak somutlaştırılacaktır: örneğin göstergebilimsel, ebeveyn (ittifak ve soy), ekonomik vb. değiş tokuşlar arasındaki ayırım. (Rastier, 1989: 76)

NOT : ANLATISAL GERİLİM

Anlatı türleri tarafından kodlanan olay morfolojileri (biçimleri), anlatsal geriliminin kurulmasına yardımcı olur. Bunlar: "Bir işlev çifti içindeki dayanışmalar (örneğin önerme ve kabul arasında), sonra işlev çiftleri arasındaki kiplik dönüşümlerin ilişkileri (böylece mübadele sözleşmede ilk önce sanaldır) ve son olarak önvarsayım ilişkileri ([misilleme] ve mücadele arasında)" (Rastier, 1989: 76).

NOT: DOĞRULAMA KIPLİKLERİ (DOĞRU/YANLIŞ)

Analist, yalnızca tablonun aynı "sütununun" (örneğin "eksik" işlevlerini belirlemek için) işlevleri arasındaki dizimsel ilişkilerden yararlanmamalı, aynı zamanda sütunlar arasındaki ilişkileri de hesaba katmalıdır: özellikle, anlatım aldatıcı, yanıltıcı bir stratejiye dayandığında: örneğin, sahte bir sözleşme gerçek bir yüzleşmeye eşdeğerdir; bunu sahte bir değiş tokuş ve gerçek bir mücadele izleyebilir; yanlış ödüllendirme ve gerçek [ödüllendirme], vb. Yorumlayıcı eylemler üzerine bir araştırma burada özetlenmiştir. Böylece polemik işlevlerin barışçıl işlevlere dönüştürülmesini bir hile olarak ve bir *oyun* olarak yer değiştirmenin tersini [örneğin, savaş için bir metafor olarak satranç oyunu] tanımlayabiliriz. (Rastier, 1989: 73-76)

Kahramansal seviye (fr. Le niveau agonistique)

Kahramansal seviye - üzerine ek kurallar ve tariflerle bindirildiği olay düzeyinden hiyerarşik olarak üstündür (Rastier, 1989: 76) **kılgısal metinlerin** (örneğin, bilimsel bir makale) aksine, yalnızca **efsanevi metinlerde** (edebi metinler, dini hikayeler dahil) görünür. Temel birimleri kahramanlar ve dizilerdir (Rastier, 1994: 180).

Baş karakter

Bir baş karakter (fr.agoniste), edenler sınıfını oluşturan bir tiptir (bir model). Edenler gibi, baş karakter de anlambirimsel en küçük tarafından tanımlanır; ancak bunlardan farklı olarak, üreysel anlambirimcik olması gerekmez:

"Baş karakterler, edenlerin anlambirimsel en küçük parçası değişmez veya eşdeğer bileşenleri tarafından tanımlanır, ancak onları yerdeşliklere endeksleyen üreysel anlambirimcikleri içermeleri gerekmez. [...] En azından mitsel metinlerde, aynı baş karakterle ilgili edenlerin, evrenlerde ve çeşitli dünyalarda bile farklı türsel yerdeşlikler üzerinde endekslenmesi, ancak bununla birlikte metaforik ilişki içinde olmaları sık görülür. Örneğin, Maupassant'ın *Toine* adlı eserinde yaşlı kadın hayvan yerdeşliğinde eden, açık deniz rüzgarı meteorolojik yerdeşlikte ve ölüm de metafizik yerdeşliktedir. Görünüşte karışık (fr.hétéroclite) olmalarına rağmen, bu edenlere metinde / saldırganlık / , / yoğunluk / gibi belirli ortak özellikler verilir. »⁹³(Rastier, 1994: 180, ayrıca 1989: 220).

Baş karakter, herhangi bir yöntembilimsel kabul ile karıştırılmamalıdır. Örneğin, La Fontaine'in "Ağustosböceği ve karınca"da, *sinek ya da solucan, tahıl, faiz ve anaparanın* fiili oluşumlarını bir "yiyecek" edeninde birleştirebilirim (ya da birleştirmem).Ancak bu, edenleri içine alacak (kapsayacak) bir YİYECEK baş karakteri yapmaz.

Baş karakterler, estetik ve ideolojik işlevlerine ek olarak, "tanımlayıcı tutumbilime" izin verir: "örneğin, *Dom Juan'da* [Molière tarafından], edenlerin yüzlerce oluşumuna 24 eden ve sadece 9 baş karakter karşılık gelir. (Rastier, 1994: 180) Baş karakterler, özellikle, saf varlıkbilim (fr. ontologie naïve), bir karakter, bir yer, bir hayvan, bir nesne, bir duygu vb. terimlerini kullanmak için birçok metinde kurulan bağlaşımlarını açıklar.

NOT: BAŞ KARAKTER VE EDEN

Yanlış bir şekilde, Rastier'e göre (1989: 77 ve 1994: 180), baş karakterler bazen başka terimler altında evrensel anlambilimsel durumlara benzeşebilirler (bkz. Greimas ve Courtés, 1979: 3). Baş karakterler, anlambilimsel durumlar gibi, yalnızca yöntemin evrenselleri olarak, yani belirli hedefler ve bütünce ile ilgili olarak düşünülmelidir. Aslında, Greimas iki şüpheli benzeşim yaptı. Bir yandan, Propp'un yapmayı reddettiği popüler Rus masalındaki karakterlerin içeriğini herhangi bir metne kadar genişletir. Öte yandan, Tesnière'in cümleyi küçük bir hikayeye karşılaştırdığı basit bir didaktik metafora dayanarak, içeriğini Tesnière'e göre anlamsal orta eyleyenler listesine benzetiyor. Ve Rastier, bütünce ve farklı seviyelerin bu benzeşimleriyle sonuca varıyor: "Evrenselci hipotezler kesinlikle uyarıcıdır, ancak evrenselliğe hüküm verilemez. »⁹⁴(Rastier, 1994: 180) Bu benzeşimi önlemek için, yorumlayıcı anlambilim, Tesnière anlamında eyleyen anlamına gelir (ancak eyleyenleri koşullardan (örneğin, zaman ve mekan) ayırmadan) ve anlamsal ortada düzeyde baş karakter kullanır (Rastier , 1989: 66).

⁹³ Aynı karakter, Maupassant tarafından " Vendetta" da bulunur. Yaşlı kadın (evi yaban kuşlarının yuvasına benzetilir), rüzgar ("çıplak sahil yorgunluğu") ve ölüm (oğul ve katili için şiddetli) ayrıca özellikleri / saldırganlık / ve / yoğunluk / alır.

⁹⁴ Örneğin, Cecchi'ye göre, Bremond ve Greimas'ın anlatı çözümlemeleri yöntemleri "Akutagawa için çok rastgele bir sonuca, Kawabata için sifira" yol açar (Cevrel, 1989: 109).

Kesitler

Kesit, eşyapısallık ifadeleri (aynı biçimde) birlikte gruplandırılan bir sınıf oluşturan standart bir birimdir (model).⁹⁵ Bir veya daha fazla standart cümleden oluşur ve en az iki eşyapısal cümlelerin (aynı biçimde) onaylanmasıyla tanımlanır. Ardıllar kendi aralarında ön varsayımlarla sıralanırlar: “Benzerleştirdikleri ifadeler eytişimsel zaman içinde farklı konumları işgal ettiğinden, ardıllar anlatı mantığı (ön varsayımlar) ilişkilerine göre sıralanır, ancak kronolojik değildir. (Rastier, 1994: 180) Resmen onaylatma (fr.homologation) en az iki karşıtlık arasındaki bir ilişki olduğunu hatırlayalım, öyle ki, A A / B karşıtlığında A, B'ye ne ise, C / D'ye karşı C, D'ye odur (örneğin, olumlu olumsuz ne ise yaşam ölüme odur).

Örneğin, Molière'in Dom Juan'ında Rastier, yalnızca 11kesitte gruplandırılabilen 118 işlevi not eder. Bu ketilerden ilki (Rastier, 1989: 78, bkz. 1971:307):

Kesit I	A ve C, B tarafından tanınmayan bir sözleşme ile bağlıdır	B, A'yı kabul eden başka bir sözleşme teklif eder	B kırmaz veya dolduramaz	B parçası
A = Elvire B = Dom Juan C = Gökyüzü	f.5	f.6	f.8 (kıрма)	f.9 (Elvira'dan kaçmak ve gelini bulmak için ayrılır)
A = gelin B = Dom Juan C = damat	f.24	a	f.25 (doldurmaz ve kırmaz)	f.27 (ayrılma zorunluluğu: fırtına)
A = Charlotte B = Dom Juan C = Pierrot	f.29	f.32	f.39 (doldurmaz)	f.45 (ayrılma zorunluluğu: takip ediliyor)
A = Mathurine B = Dom Juan C = teyze	b	f.37	f.38 (doldurmaz)	f.45 (ayrılma zorunluluğu: takip ediliyor)

Tablo 37 - Bir kesit örneği

notlar: “a) dom juan'ın her zaman evlilik vaatleriyle baştan çıkardığını biliyoruz (birinci perde, sahne 2):“ güzeli yakalamak için başka tuzaklar kullanmaz”. b) mathurine'in durumu için, eylemlerinin hesabını teyzesine vermesi gerektiğini biliyoruz (çapraz başvuru ii. perde, sahne 2). (Rastier, 1989: 78)

Üstleğe (fr. archidialectique)

Üstleğe "değerli içeriklerin metinsel zamanda birbirini takip etmesine neden olan işlemler dizisine ilişkin lehçenin düzeyi üstizleksel (fr.archithématique) tarafından tanımlanır" (Rastier, 1994: 221), (izleksel bileşenin hiyerarşik olarak daha yüksek düzeyi):

⁹⁵ Sınıf olarak ele alınan birimler ile oluşum sınıflarını (sırasıyla, tümceler, süreçler, edenler, eyleyenler) oluşturan tipler (ardıllık, işlev, baş karakter,eden) olarak görülen birimleri kuşkusuz ayırt edebiliriz. Yalnızca saniyeler tipiklik değerlendirmelerine tabidir. Bu değerlendirme, olaya dahil edilen veya eklenen anlambirimlerin sayısını, aynı zamanda bunların doğal veya ilgili karakterlerini de hesaba katar.

"Tam olarak, değerli mekanlar ve lehçesel aralıklar arasındaki bağıntıları tanımlar: ilk durum, aracı aralıklar, son durum. "Mutlu sonuçlar", "tarihin ahlaki" onun sorumluluğundadır. Bu bağıntılar basit uygulamalara indirgenmez: örneğin, değerli bir alan, modalize edilmiş bir biçimde başka bir alana dahil edilebilir [örneğin, olası tarafından] (bir vaat, bir kehanet, vb.). Göreceli olarak olay ve kahramanlık düzeyde, üstlehesel, edenleri ve baş karakterleri" kamplar" [örneğin, iyi adamlar ve kötü adamlar] olarak sınıflandırmayı, işlevsel ifadeler ve kesitlerin dengesini değerlendirmeyi (iyileştirmeleri ve bozulmaları tanımlayarak) mümkün kılar. [...] Tabii ki, metin birkaç üstizlekselle ve dolayısıyla birkaç üstleheçe ile ilgili olabilir. Baş karakter seviyenin tanımı çok karmaşık hale gelir, çünkü o zaman hikayenin birkaç içsel versiyonunu üretebiliriz [yani hikayenin birkaç yorumu] ". (Rastier, 1989: 79)

Herhangi bir işlev, herhangi bir cümle veya herhangi bir kesit, prensipte, bir üstlehesel formüle (bir arşiv süreci temsil eder) çevrilebilir (Rastier, 1989: 128). Kullanılacak işlemciler tanımlanmayı bekler, Rastier kipsel mantığın işlemcilerinden memnun olmadığını gösterir (Rastier, 1989: 79) (örneğin, olası, iddialı, olumsuz ve bunların ilgili sembolleri olan kiplikler: \diamond , \square , \sim). Örnekler için bkz. Rastier, 1971 ve 1973: 142-144).

Derinleşmeler (fr. *Approfondissements*)

Karakter, eden, baş karakter

En geniş anlamıyla, bir karakter, göstergebilimsel bir ürünün izleksel ve hayali eyleminde (yani gösterilenlerde "anlatılan") bir kılıcı (veya özne) olarak yer alan (veya olması muhtemel) ve bir göstergebilimsel ürünün (bir metnin) insanbiçimsel (fr *anthropomorphe*) (metin, imge vb.) bir varlıktır. Örneğin, bu tanımdan dolayı bir romanda yerçekimi ile birinin kafasına düşen bir elma, bir eylemin kılıcıdır, tam olarak talihsizin kafasına düşmesidir, ancak insanbiçimsel değildir, özellikle ne bilinci ne de iradesi vardır ve bu nedenle bir karakter değildir; ayrıca bir günlük gazetede sözleri kendisine göre çok kötü bir şekilde aktarılan gerçek politikacı, yukarıdaki tanıma göre bir karakter de sayılmayacaktır. Ancak karakterler olacak, örneğin: sihirli kılıç bilinçle donatıldı ve bu nedenle bir masalda olacak; Thérèse Raquin'deki (Zola) iki kahramanı saplantı haline getiren kedi François; HAL 9000 (takma adı Carl), 2001'in bilgisayar kontrolü, *uzay macerası*.

Göstergebilim, eden ve kılıcı kavramlarını oldukça sezgisel ve sorunlu karakter kavramına tercih eder. Genel anlamda, bir **eyleyen**, bir süreçte (kabaca bir eylemde) ve / veya bir yüklemde **rol** oynayan bir varlıktır (bir özelliğin, bir özelliğin bir şeye atanması). Ancak nihayetinde, bir süreçte rol oynamak da bir özelliktir ve dolayısıyla doğası gereği de niteleyicidir. Bir **eden**, belirli bir göstergebilimsel üründe (örneğin, böyle bir metin) en az iki rolü (örneğin, iki veya daha fazla süreç veya atama için aynı rol olabilir) yerine getiren bir varlıktır. Örneğin yıkanan kişi, hem eylemin kılıcısı (bunu yapar) hem de o eylemin etkileneni (onu "alır") olduğu için edendir. Sonuç olarak, bir eden, kapsadığı eyleyenlerden hiyerarşik olarak daha yüksek bir düzeyde bulunur. Eyleyenler ve edenler, sadece eserlerde değil, tüm göstergebilimsel ürünlerde bulunur. Bu nedenle edenler karakterlerle sınırlı değildir, hatta insanbiçimsellere kadar uzanır. Böylece Dow Jones Hisse Senedi Endeksi bir finansal metinde eden olacaktır.

Olası roller bir teoriden diğerine değişebilir. Basit olması için, burada rolün anlamsal bir durum olduğunu (buna geri döneceğiz) ve anlamsal bir durumla birbirine bağlanan en az iki edenden oluşan bir grup olmadığını ele alacağız. Greimas'ın eyleyensel modeli altı (tüm süreçsel, dolayısıyla hiçbir niteleyici rol yoktur) öngörmektedir: özne, nesne (öznenin gerçekleştirmek istediği eylem), gönderici (eylemin yapılmasını gerektiren şey), alıcı (eylemin ne için, kimin için yapıldığı), yardımcı (eyleminde özneye yardımcı olan şey), engelleyici (eyleminde özneye zarar veren şey). → **Eyleyensel model**. Rastier'in yorumlayıcı anlambilimi, dışlayıcı olmaksızın yaklaşık on beş rolü öngörmektedir. Roller, bu son teorik çerçevede, **eytişimsel işleve** bağlı olan edenlerle oluşan anlamsal durumlardır (bir işlev, örneğin bir bağış, bir gezi, bir romanda anlatılan "hikaye", bir yemek tarifi, bir finansal metin vb.). Bu roller aşağıdaki gibidir: (1) süreçsel roller: suçlayıcı (eylemden etkilenen unsur); yönelme (bir iletim alan eleman); etkileme durumu (eylemi yapan öge); sonuç (istenen hedef); araçsal (ortalama çalışan); sonuçlandırmacı (sonuç); (2) niteliksel roller: varsayım (bakış açısı); nitelik (karakteristik); faydalı (faydalı unsur); klasik (öge sınıfı); karşılaştırmalı (metaforik karşılaştırma); alansal konum (yer); zamansal konum belirleme (zaman); zararlı (zararlı öge); bütünsel (hepsi parçalara ayrılmış); tipik (bir oluşumun başvurduğu tür). → **Anlamsal yazıbirim (fr. Graphe sémantique)**.

Saf varlıkbilimin (genel anlamda varlık türlerini tanımlayan) bakış açısından, bir eden şunlara karşılık gelebilir: (1) insanbiçimsel bir varlığa (örneğin, bir insan, sıradan veya büyülü bir hayvan, bir kılıç, konuşan vb.); (2) nesnelere (örneğin, sıradan bir kılıç) dahil ancak bunlarla sınırlı olmayan (örneğin, rüzgar, gidilecek mesafe); (3) bir kavram (cesaret, umut, özgürlük, vb.). Ayrıca, bireysel veya toplu olabilir (örneğin şirket). Varlıkbilimsel bir tipoloji için, → **Sınıflandırma**

Bir insanın (karakter) benzeşimsel eden (fr. acteur simulacre) çözümlemesinde, aşağıdaki yönler ayırt edilebilir: (1) fiziksel yön (görünüş, boy, kilo vb.) ve fizyolojik (yaş; cana yakın mizaç⁹⁶, sinir, mizaç, kas, vb.); (2) psikolojik yön (karakter, arzular ve isteksizlikler, istekler, duygular, tutumlar, dürtüler vb.), entelektüel (zeka, bilgi, kültür vb.) ve ideolojik (inançlar, değerler, ahlak vb.); (3) ilişkisel ve sosyal yön (kişisel tarih, soyadlar ve adlar, sosyal sınıflar (politik, ekonomik, profesyonel vb.), medeni durum, aile, eş, arkadaşlar, düşmanlar, mesleki ilişkiler vb.); (4) düşünceler, kelimeler (ve diğer göstergebilimsel ürünler: çizimler vb.) ve eylemler. Bu yönlerin her biri alt yönlerde konuşlandırılabilir. Örneğin, fiziksel yön, yüzün, vücudun dış görünüşünü vb. içerecektir.

Karakterlerin ve daha genel olarak edenlerin çözümlemesinde, aşağıdaki güçleri içeren güç dengesini (ironik: fedakarlık, pozitif değiş tokuş, mutlu işbirliği, öykünme vb.; polemikler: boyun eğme, rekabet, mücadele, kaçış vb.) hesaba katabiliriz : 1) manevi (İsa, vb.); (2) ahlaki (iyinin kötü üzerindeki ahlaki üstünlüğü vb.); (3) büyülü (cadı, vb.); (4) geçici (kralın gücü, zengin adamın parası, sermayesi, vb.); (5) entelektüel (kurnaz Ulysses, vb.); (6) psikolojik (Winston'a 1984'te O'Brien akıl işkencecisi vb.); (7) fiziksel (devin kas gücü, Pamuk Prenses'in güzelliği vb.); (8) göstergebilim (Don Juan tatlı dilli, vb.). Bazen aynı karakter

⁹⁶ Mizaç, teorilere göre ya fizyolojiye, ya psikolojiye ya da her ikisine birden gireceğini unutmayın.

veya eden içinde bile farklı türden kuvvetler çatışabilir ve bir kuvvetteki boşluk, başka bir kuvvetin yoğunluğu tarafından fazlasıyla telafi edilebilir (örneğin, kahramanın üstün zekası ona ejderhanın olağanüstü kaba kuvvetine karşı avantaj sağlayacaktır).

İki insanbiçimsel eden (örneğin A ve B) arasındaki ilişki (1) bakışimli ve ya **çatışmasal** (çatışmalı) ya da **barışsal** (barışçıl) ya da yine (2) asimetrik ve dolayısıyla bir yönelimde (örneğin, B'ye göre A'nın) çatışmasal ve diğer yönde barışçıl (B'den A'ya göre) olacaktır. Barışçıl ilişkiyi basitçe çatışmanın yokluğu olarak tasarlamazsak, üçüncü bir değer eklememiz gerekir, yani ilişki ne tartışmalı ne de barışçıl ama tarafsız olduğunda. Açıktır ki, iki eden arasındaki ilişkinin doğası, örneğin hikayenin başlangıcı ile sonu arasında zaman içinde değişebilir: örneğin, barışçıldan çatışmalıya, çatışmalıdan tarafsıza, bakışimli çatışmadan barışçıl-bakışimsiz çatışmalara geçeceğiz. Böylece insanbiçimsel edenler arasındaki ilişkilerin ve dinamiklerin bütün bir tipolojisi kurulabilir. Barışçıl ya da çatışmalı ilişki "açık" ise ve sadece potansiyel, durgunsa, ilgili karakterler arasında zorunlu olarak eytişimsel işlevler kurulacaktır.

Bir baş karakter Rastier'in teorisinde, aynı veya benzer rollere sahip en az iki edeni kapsayan, hiyerarşik olarak daha yüksek bir seviyedeki bir edendir. Örneğin, Hergé'nin *Tintin* serisinde, Dupont ve Dupond genellikle böyle bir baş karakter oluşturur. Baş karaktere dahil olan eden aynı varlıkbilimsel sınıfa ait olabilir (örneğin, Dupont-Dupond gibi iki insan) veya hatta farklı varlıkbilimsel sınıflardan gelebilir (bir insan ve bir hayvan, bir insan ve bir nesne, bir hayvan ve bir nesne, vb.). İkinci durumda, edenler kuşkusuz her zaman metaforik-sembolik bir karşılaştırmayla bağlantılıdır: Charles Grandet, Balzac anlatıcı tarafından *Eugénie Grandet'deki* zarif bir kutuyla ilişkilendirilir; Julien Sorel, Kırmızı ve siyahta (Le rouge et le noir) kendini Napolyon kartalıyla özdeşleştirir. Edenler arasında ya da olmayan öğeler arasında herhangi bir metaforik-sembolik bağlantı, her zaman birbirine bağlı öğeler arasındaki en az bir uyumsuz özellik (daha kesin olarak üreysel bir anlam; Sorel örneğinde: örneğin insan ve hayvan) ve en az bir özdeş özellik temelinde kurulur (daha kesin olarak belirli bir anlambirim; örneğin, kartalın ve Sorel'in gücü). → **Anlambirimsel çözümleme.**

Belki de, iki kurucu edenin kendi özgül anlamlarında bile karşı çıktığı "karşılaştırma-karşıtı" baş karakterin varlığı düşünülmelidir. Ancak bu vakaların çoğunda edenlerin her birinin başka bir edenle bağlantılı olduğu ve aslında karşıt olanın bu iki baş karakter olduğu güvenli bir konudur; başka bir deyişle, karşıtlık aynı baş karakterin edenleri arasında değil, iki baş karakter arasında olacaktır. Baş karakterler bir cinsin tanımlanmasına dahil olabilir; örneğin, natüralist roman (Zola, Maupassant, vb.), genellikle insanlar için değer kaybeden çok sayıda insan-hayvan baş karakteri kullanır. Aslında, baş karakterler aynı değerlendirme düzeyinden (o zaman ilişki nötr ve "yataydır") veya farklı seviyelerden (ilişki daha sonra takdir edici veya iyileştirici ve "yükselen" veya tam tersi küçümseyici veya aşağılayıcı ve "azalan" olur) ait edenleri birlikte gruplayabilir.

Karakterin genellik/özellik dereceleri

Pavis (2002: 249), en yüksek özgülük düzeyinden (dolayısıyla en düşük genellikten) en düşük özgülük düzeyine (dolayısıyla en yüksek genelliğe) giderek, "karakter" türlerini (genel

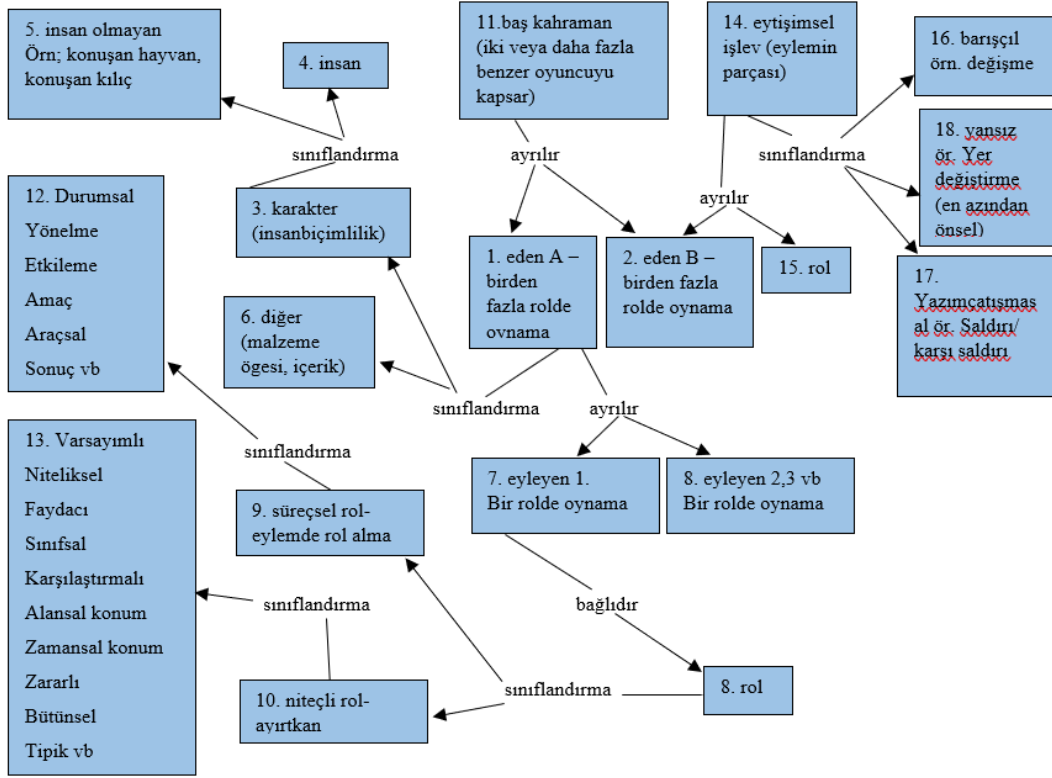
anlamda edenlerin) ayırt eder : bireysel (örneğin, Hamlet); karakter (örneğin, Molière'deki insandan kaçan (fr. misanthrope); ruh hali (örneğin Shakespeare'in *Kralların Gecesi*'ndeki Sir Toby); eden (örneğin, sevgili); rol (örneğin, kıskanç); tip (örneğin, asker); durum (örneğin, tüccar); klişe (örneğin, aldatıcı jak); alegori (örneğin ölüm); arketip (örneğin, haz ilkesi); eyleyen (örneğin, kâr arayışı). Bir başka karakter örneği: cimri (Molière, Balzac); bir başka durum örneği: burjuva (*Kibarlık budalası* fr. Le bourgeois gentilhomme); bir klişenin başka bir örneği: sahte dindar (fr. le faux dévot) (*Tartuffe*).

Bu tipoloji her ne kadar teşvik edici olsa da tartışılmaz kriterlere dayalı görünmüyor. Dolayısıyla eden ve rol ayrımının göreceli olduğunu düşünebiliriz (örneğin kıskançlık, edenin aşık rollerinden biridir; ama aşık olmak, örneğin safın rollerinden biridir). Ayrıca, yazarın kendisi tereddüt ediyor gibi görünüyor. Pavis (2002: 339) basmakalıp karakterlerde şu şekilde tanımlar: “Stereotipler (veya tipler) önceden bilinen ve son derece tekrarlayan bir kalıba göre konuşur veya hareket eder. En ufak bir bireysel hareket özgürlüğüne sahip değiller, sadece oyun yazarının ilkel araçlarıdır (asker, havalı ...). Pavis'in klişeleri ve tipleri özdeş olarak verdiğini, çizgesinde ise ayırt ettiğini görüyoruz.

Bize gelince, bunu söyleyeceğiz. Özgüllük/genellik veya basmakalıp olmama/klişe olma derecesinin karakterden karaktere değişmesi muhtemeldir. Örneğin, Hamlet (Shakespeare) veya Phèdre (Racine) ayrı karakterler olarak kabul edilebilir. Buna karşılık, dell'arte komedyasındaki karakterler, örneğin Harlequin ve Columbine, daha çok basmakalıp bir karakterdir. Daha doğrusu, bir karakter daha az basmakalıp olduğunda, yine de basmakalıp yönleri sahiptir. Örneğin, Hamlet intikamcı rolünü oynar, aristokratın (daha doğrusu prensin), aceleci karakterin, dayanılmaz mizacın (yas içinde olması için bir nedeni olmasına rağmen, geleneksel olarak kederle ilişkilendirilir) durumuna girer. Basmakalıp karakterler (ve daha genel olarak basmakalıp edenler) veya karakterlerin basmakalıp yönleri, göstergebilimsel sistemlere göre tanımlanır. En genelden en özele doğru bunlar şunlardır: tüm insan kültürlerinin temelini oluşturan sistem (fr. anthropolecte) (insanlık düzeyinde: örneğin, eski bilgenin arketipi), kültürel sistem (fr. culturolecte) (belirli bir kültür düzeyinde); topluluk dili (söylemi ve türleri tanımlayan: örneğin klasik Fransız trajedisinin karakterleri); bireysel dil (belirli bir yazar düzeyinde); metin dili (belirli bir metin düzeyinde).

Dahası, bir eden, onu tanımlayan ve onun oluşumları olan eyleyenlerden daha geneldir ve bir baş karakter, onu oluşturan edenlerden daha geneldir.

Aşağıdaki şekil kısaca az önce tanımladığımız kavramsal ağı temsil etmektedir.

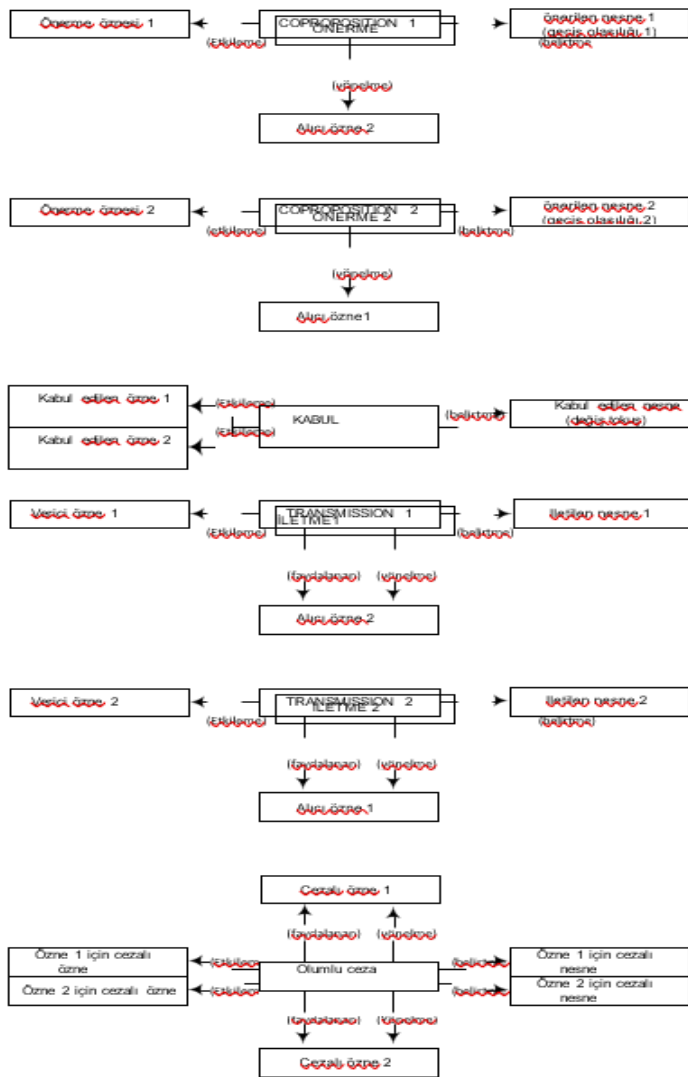
Şekil 51 - Eyleyen, eden, baş karakter, karakter

Göstergebilimsel ürünün **hayvan tasviri**, bu göstergebilimsel üründe (açıkça veya çağrışım yoluyla) bulunan hayvanların içeriğinden ve onların özelliklerinden yapılmışsa, aynı model üzerinde şunu söyleyebiliriz: "**İnsan**" veya "**insanbilimsel**", mevcut insanların karakterize edilmiş içeriği; insanbilimsel, mevcut insanbilimsel karakterize edilmiş içeriği; "**Nesnel**", mevcut nesnelere karakterize edilmiş içeriği. Diğer karakterize edilen izleksel içerikler de mümkündür: bitkiler, böcekler, kavramlar, deneyimler (etkiler, duygular, vb.), düşünceler, kelimeler (daha geniş olarak: göstergebilimsel ürünler), eylemler, duygular (fiziksel), nesnel olmayan fiziksel öğeler, vb.

Temel işlev grafikleri

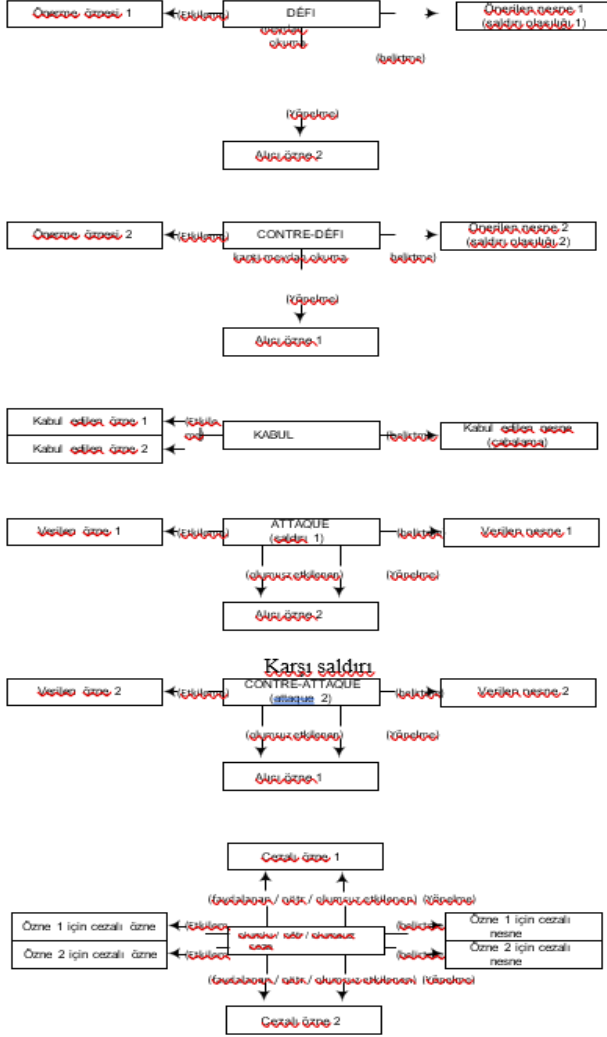
Yukarıda sunulan şemanın on iki işlevi artı yer değiştirme işlevi şimdi anlamsal grafiklerle temsil edilecektir. Tüm bu grafikler sadece bilgi amaçlı verilmiştir. Çözümlemenin ve çözümlenen tümcenin amaçlarına göre daha karmaşık, basitleştirilmiş, özelleştirilebilir, genelleştirilebilirler. Kötü niyetli, iyi niyetlinin eşdeğeri olduğunu ve olumsuz bir aktarım alan kişiyi belirlediğini hatırlatalım; tarafsız iyi niyetli, nötr bir iletim alan kişidir.

Şemanın barışçıl işlevleri aşağıdaki gibi anlamsal grafiklerle temsil edilebilir.

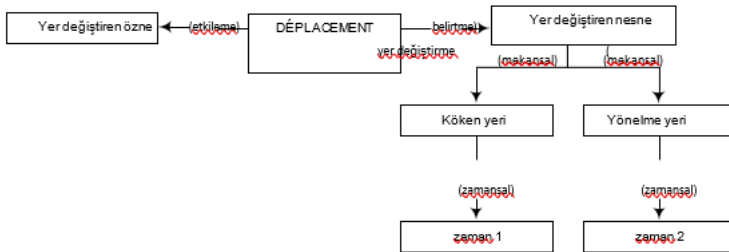
Şekil 52 – Barışçıl işlevlerin grafikleri

Şemanın çatışmalı işlevleri aşağıdaki gibi grafiklerle gösterilebilir.

Şekil 53 – Çatışmalı işlevlerin grafikleri

Aşağıdaki grafik yer değiştirme işlevini temsil edebilir. Yerinden edilme barışçıl, çatışmalı (örneğin, sevgilisine rağmen terk eden âşık) veya tarafsız olabilir.

Şekil 54 - Yer değiştirme işlevinin grafiği

ALTINCI BÖLÜM: KİPLİK

Doğrulamacı dörtgen (fr. Carré véridictoire)

Greimas ve Courtés tarafından geliştirilen araç, doğrulamacı dörtgen (veya doğrulamanın dörtgeni), basitleştirilerek, olmak / görünmek karşıtlığından yapılan göstergebilimsel dörtgen olarak düşünülebilir. Göstergebilimsel bir üründe, özellikle bir metinde doğru kipliklerin (doğru/yanlış) dinamiklerini incelemeyi mümkün kılar. Dikkate alınan ana faktörler şunlardır: (1) değerlendirici özne; (2) değerlendirilen nesne; (3) bu nesnede değerlendirilen belirli bir özellik; (4) doğru kipler (doğru: varlık + görünme, yanlış: yokluk + görünmeme, yanılıcı: yokluk + görünme, sır: varlık + görünmeme); (5) değerlendirme süresi; (6) bu faktörlerden herhangi birinin dönüşümü veya art arda gelmesi. Böylece, bir Elvis Presley kabaresi, şovundan sonra soyunma odasına dönüp oradan ayrıldığında, görünmek + Elvis olmamaktan (hayali) görünmemek + Elvis olmamak (sahte) durumuna geçer. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Gerçek, doğruluk ve muhtemel (fr. Vérité, véridicité et vraisemblance)

Gerçek, mantıksal bir önermenin (örneğin, "Dünya yuvarlaktır"), gerçek dünyaya göre düşünölmüş veya kelimelerle veya başka türlü ifade edilen doğru / yanlış durumu ile ilgilidir (Oldu, olur, olacak).

Doğruluk (doğruluk, doğrulama), göstergebilimsel bir üründe temsil edilen gerçekçi veya gerçekçi olmayan, dünyaya göre mantıksal bir önermenin doğru/yanlış durumuyla ilgilidir.

Olabilirlik (olasılık), doğru ile doğruluk arasındaki, (dış muhtemel: örneğin, gerçekçi bir romanın tarihsel akla yatkınlığı) veya doğru içindeki, göstergebilimsel ürünün önermesi ile bu ürünün başka bir önermesi arasındaki bağdaşıklık ilişkisiyle (iç muhtemel: örneğin, bu kabul ediliyor - Dünya'nın iki Güneşi var - bu - tek bir Güneş'ten daha sıcaktır) ilişkilidir.

Genel sunum

Greimas ve Courtés tarafından geliştirilen doğrulamanın dörtgeni diyeceğimiz *doğrulamacı dörtgen*, herhangi bir göstergebilimsel üründe, özellikle bir metinde doğru/yanlış dinamiklerini incelemeyi mümkün kılar. Diğer cihazlar, örneğin söyleşimsel gibi bu aynı modaliteleri inceler. → **Söyleşimsel**. Sadeleřtirmeyle, doğrulamacı dörtgen, var olan / olacak

"karşıtlığı" ifade eden göstergebilimsel dörtgen olarak kabul edilecektir → **Göstergebilimsel dörtgen.**

Doğrulamacı dörtgen, özellikle doğru / yanlış (ana tema veya en azından önemli olarak) güçlü bir şekilde temalaştıran metinler için geçerlidir, örneğin *Tartuffe* (Molière), *Aşk ve şans oyunu* (fr.*Le jeu de l'amour et du hasard*) (Marivaux), *Size öyle geliyorsa öyledir* (fr.*À chacun sa vérité*) (Pirandello) ; bununla birlikte, belirli bir uzunluktaki herhangi bir metin, doğru / yanlış bir dinamik ve hatta belirli biçimbirimler, kelimeler veya ifadeler varsayar: "sahte-fr. pseudo-", "kripto- fr.crypto- ", "sözde fr.soi-disant ", "taklit fr. prétendu ", vb.

NOT : DOĞRULAMACI DÖRTGEN VE KLEIN DÖRT GRUBU (fr.CARRÉ VÉRIDICTOIRE ET 4-GROUPE DE KLEIN)

Gerçekte, doğrulamacı dörtgen göstergebilimsel bir dörtgen olmayacaktı, Klein 4-Grubu ailesine ait olacaktı (bkz. Courtés, 1991: 114-120, 137-141; Greimas ve Courtés, 1979: 32, 419 ve 1986: 34 - 37, 105). Bu mantıksal matematik modeli, psikolojide Piaget tarafından kullanılmıştır. Temel farklılıklar aşağıdaki gibi olacaktır: **Klein 4-Grubu**, zorunlu olarak bir karşıtlık oluşturmayan iki unsuru ifade eder (örneğin, görünmek ve olmak, istemek ve yapmak); iki değişken arasındaki tüm olası kombinasyonları ve bunlara karşılık gelen özel terimleri (örneğin, görünmeyen ve olmayan veya istemeyen ve yapmayan) hesaba kattığı için, yalnızca üstterimlerden (bileşik terimlerden) oluşur, aşağıdaki üstterimler hariç: olumlu çizge (varlık ve yokluk) ve olumsuz çizge (görünen ve görünmeyen).

Bizi ilgilendiren teoride, yoruma tabi herhangi bir öge (yorumlayıcı eylem), bir varlık ve bir görünüş tarafından ve bunların birleşiminde oluşur. Varlık her zaman bir görünüşe sahiptir ve görünüş her zaman bir varlıkla ilişkilendirilir. Belirli bir ögenin varlığı ve görünümü aynı olacaktır (örneğin, belirli bir keşiş, cübbe giyiyorsa tek bir kişi görünecektir) veya tam tersi olacaktır (örneğin, böyle bir meslekten olmayan kişi, cübbenin kılık değiştirmesi sayesinde bir keşiş olarak görünecektir).

NOT :OLMAK VE GÖRÜNMEK İÇİN İLİŞKİ TASARLAMANIN YOLLARI

Açıkçası, olmak, görünmek ve bunların ilişkilerini kavramanın birkaç yolu vardır.⁹⁷ Her biri farklı felsefi konumlara girer. İşte bunlardan bazıları: (1) Bir varlığın görünmesi gerekmeyebilir ve bir görünümün olması gerekmeyebilir. (2) Her varlığın, görünüşün başlangıcında, ortasında ve sonunda meydana gelen ve varlığa uygun olan veya olmayan bir *görünüşi* vardır. (3) Varlık vardır, ancak yalnızca görünüşünde erişilebilir. (4) Varlık, tek gerçeklik olarak kalan görünenden yapılmış soyut bir yeniden yapılanmadır. (5) Olmak ve görünmek alakasız kavramlardır. Bir varlığın ve/veya bir görünenin, karşılıklı ilişkisi olmadan - sırasıyla bir görünen ve bir varlık - var olabileceğini düşünürsek, bu olasılıkları hesaba katmak için gerçek karenin konumlarını dörtten fazlaya genişletmemiz gerekir. Bir göstergebilimsel dörtgen için olduğu gibi, ona on olası konum vererek bile, göstergebilimsel dörtgen oluşturmaz, çünkü ikincisi her zaman bir karşıtlığa dayanır; ama olmak ve görünmek, kesin olarak söylemek gerekirse, bir oluşturmaz.

Olmak, tıpkı görünmek gibi, dönüşümle değişebilir. Bununla birlikte, bu dönüşüme mutlaka diğer değişkenin karşılık gelen bir dönüşümü eşlik etmez: görünen değişmeden değişebilir ve

⁹⁷ Doğrulamacı kiplikler bu nedenle içkinlik (varlık ve yokluk) ekseninde ve görünüm ekseninde (görünen ve görünmeyen) oynar (Courtés, 1991: 114). Greimas ve Courtés'e (1979: 162) göre, bu durum varlıkbilimin şüpheli kategorileri olarak görülmemelidir, çünkü mesele sadece kipsel bir kategorizasyon çerçevesinde, bir durumu olmak ve görünmeğe göre karakterize etmektir.

varlık, değiştirilmiş görünmeden değişebilir. Örneğin, dürüst bir vatandaş, görünüşü değişmeden, en azından komşularına görünmeden uyuşturucu kaçakçısı olabilir.

Ancak, görünmekten farklı olarak, varlığa ilişkin bilgimiz, dönüşmeden de değiştirilebilir (örneğin, birinin görüldüğü kadar dürüst olduğuna inanırsınız, sonra görünüşe rağmen dürüst olmadığını anlarsınız).

NOT: OLMAK, GÖRÜNMEK VE KARŞILIKLI ÖN VARSAYIM

Görünmek varlığa uymadığından ve varlık görünmeden değiştirilebilir ve bunun tersi de mümkündür. Bazı gösterebilimsel ürünlerde böyle bir ilişki kurulabilse bile, öncelikli olarak hiçbir karşılıklı varsayım ilişkisinin varlıkla görünmeyi birleştirmedini söyleyeceğiz (Örneğin, ihanet ve aldatma durumları dışında, Maniheizt hikayelerde kötüler her zaman kötü görünür ve iyiler iyi görünür).

Doğrulamacı dörtgenin kurucu unsurları

Tarafımızdan tamamlanan doğrulamacı dörtgenin ana bileşenleri aşağıdaki gibidir:

1. Gözlemci özne (Ö1, Ö2 vb.) (görgül (gerçek) yazar, kurgulanmış yazar (metnin yazarına dair verdiği görüntü), anlatıcı, karakter, kurgulanmış okuyucu, görgül okuyucu vb.).

2. Gözlenen nesne (N1, N2, vb.).

3. Gözlenen nesnenin ayırtkanlığı (A1, A2, vb.).⁹⁸

NOT: KARŞIT AYIRTKANLIKLAR

Doğrulamacı dörtgene yerleştirilen özelliğin tersi varsa (örneğin iyi/kötü), ikincisini kullanmak mümkündür; dörtgende yer alan konumlar zıt konumlar olacaktır (1 3 olacak, 2 4 olacak veya tam tersi). Betimlemenin homojenliği ilkesi (Floch, 1985: 200) sayesinde, aynı dörtgende, ayırtkanlıktan karşıtına gitmekten kaçınacağız (örneğin, iyi olmayı ve kötü görünmeyi değil, iyi olmayı ve iyi görünmemeyi yerleştireceğiz).

⁹⁸ Ayırtkanlık (A) ve nesne (N), mantıkta sırasıyla yüklem (belirli özellik) ve özne (özellikle sahip olan) karşılık gelir.

4. Görünme ve olma **işareti** veya işaretleri (İ1, İ2), yani bunların şart koşulmasına izin veren soyut veya somut, açık veya kapalı unsurlar. Çözümlemede işaretleri belirtmeyi ihmal edebiliriz.⁹⁹

NOT: İŞARETLER HAKKINDA DERİNLEŞME

İşaretler, inanmak isteyerek (gerçek veya hayali, bilinçli veya bilinçsiz) ve/veya isteyerek üretilen unsurlardır. Bir işaret görünebilir, kaybolabilir, yoğunlaşabilir, solabilir, dönüşebilir. Dönüşümlerde, değer in mutasyonu vardır: örneğin, var olmak için yalvaran işaret şimdi yok olmak için yalvaracaktır. Birbirine yakınlaşma, aynı yöne giden işaretler demeti veya tam tersine, karşıt inançları savunan işaretler arasında çatışmalar olabilir.

5. Dört terim: **varlık ve görünme ve bunların yoksunluğu, yokluk ve görünmeme.**¹⁰⁰

Gerekirse özne, nesne, ayırtkanlık veya başlangıç tarafından işaretler (Ö ' , N' , A ' , İ') tarafından dönüşümlerini not edin.

6. Dört gerçek kipliği tanımlayan dört üst terim (veya bileşik terim):¹⁰¹

- **Doğru ya da** gerçek (olmak+ görünmek);
- **Aldatıcı veya** yalan (olmamak + görünmek);
- **Yanlış veya** yalan (olmamak + görünmemek);

⁹⁹ Courtés, görüneni görünmeyen veya tam tersi şekilde değiştirmeye izin veren "gösterge" olarak adlandırır. Örneğin, yedi dil, yedi başlı canavarı gerçekten öldüren gerçek kahramanın kendisini göstermesine ve canavarın yedi başını zaferinin kanıtı olarak sunan hainin kralın önünde kafasını karıştırmasına izin verir (1991). : 116). Kelimenin anlamını genişletiyoruz: doğru veya yanlış, varlık ve/veya görünmeyi şart koşmayı mümkün kılan herhangi bir unsurdur.

¹⁰⁰ Doğru/yanlış eklemleyen göstergebilimsel dörtgen, olmak/görünmek eklemleyerek doğru, yanlış, yanıltıcı ve sır olan üst terimleri üreten doğrulama karesinden ayırt edilmelidir. Ayrıca, bildiğimiz kadarıyla, bu özel dörtgen ile doğrulamacı dörtgen arasındaki ilişkiler incelenmemiştir. Göstergebilimsel dörtgenin karmaşık teriminin (doğru + yanlış), doğrulamacı dörtgenin 1 ve 3 konumlarındaki bir ögenin eşzamanlı sınıflandırmasına karşılık geldiğini söyleyelim. Göstergebilimsel dörtgenin tarafsız terimi (ne doğru ne de yanlış), gizlilik veya yanılsamaya benzer. Mantıkta karar verilemez kavramı (örneğin bkz. Martin, 1983) ile tarafsız terim veya göstergebilimsel dörtgende konumlandırmanın yokluğu arasındaki paralellikler açıklığa kavuşturulmayı beklemektedir (örneğin mantıkta, bir önermenin ayrı öğeleri kararsız olabilir: elma ve kırmızı ayrı ayrı karar verilemez ama Bu elma kırmızı karar verilebilir). Son olarak, doğru / yanlış eksenini kademeli olarak eklenilebilir, böylece $\pm V$ ve $\pm F$ üretilir, bunlar daha sonra ters orantılı bir ilişki içindedir (ters korelasyon) ve karmaşık bir terim biçimine karşılık gelir.

¹⁰¹ Basit olması için, tam bir birleştiriciliği teorik olarak mümkün olan çelişkili meta terimleri olma + olmama ve görünme + görünmeme şeklinde hariç tutuyoruz.

- **Gizli veya gizleme** (görünmek + görünmemek)¹⁰².

Sözcükleştirmeler, üstterimlerin adları (doğru, yanıltıcı, yanlış, gizli vb.) yalnızca birer ölçüttür, bu yüzden onların tutsağı olmamalıdır. Bir örnek alalım. Bir kabare Elvis Presley, şovundan sonra soyunma odasına girip çıktığında, görünmek + yanıltıcı olan Elvis olmamaktan, görünmemek + Elvis olmamaktan geçer, bu yanlıştır. Sezgisel olarak, taklitçinin yeniden kendisi olduğunda tam tersine haklı olduğu ileri sürülebilir; Bu yüzden artık "Elvis" değil, "kendiniz" olan başka bir özellik kullanıyoruz. Bu iki özellikten hiçbirini kendiliğinden tercih edilmez, ancak çözümlenenden birinden diğerine atlayamaz.

NOT: AYIRTKANLIK İŞLEVI

Vandendorpe (1994: 9) böylece Greimassçı doğrulamacı dörtgenin orijinalliğine ve aynı zamanda olası bir boşluğun olduğuna işaret eder: "Dolayısıyla gerçek, artık burada dilin ima ettiği şey değildir, aşkın bir konuma yerleştirilmiş bu temel varoluş koşullarından biri de değildir: bu yazarların en açık oldukları nokta, kusursuz simetrik bir ilişki içinde yanlıştan yalnızca tersidir (Greimas ve Courtés, 1979: 145). Bununla birlikte, bu tanımın kesin olarak ifadeyle ilgili bir kategoriyle ilgili olarak eklenmemiş olması üzücüdür: Greimas, doğru ve yanlış varlık ve görünmenin bir birleşimi olarak kurarak, bu kategorinin yorumunu sadece söylemsel olmaktan ziyade varlıkbilimsel bir düzeyde onaylar ve vermiş olabileceği uyarılara rağmen bunu yapar. Claude Bremond'un, görünmeyen ile var olmayanın sentezinin ancak "saf hiçlik" olabileceğine çok yerinde bir şekilde itiraz ederek, doğrulamacı dörtgen ile dalga geçmesine izin verecek olan işte bu tedbirsizliktir. Teorik bir bakış açısından, doğrulamacı dörtgen bize gerçekten de kripto-varlıkbilim konusunda şüpheli görünüyor. Doğrulamacı kipliklerin analizi için, söyleşimsel felsefi varsayımları (ilgili bölüme bakınız) - herhangi bir analitik araç ve herhangi bir teori bunlara sahiptir - bize epistemolojik sonuçlarla daha az ağır görünüyor. Ancak, operasyonel bir bakış açısından, doğrulamacı dörtgen önerdiğimiz yapısal tamamlayıcıları hesaba kattığımız sürece Bremond'un itirazı reddedilir: bir nesneyle ilişkili bir özelliğin kendisi ile görünmeyen ve yokluğu ilişkilendirme meselesidir. Böylece, keşiş gibi görünmeyebilir ve felsefi hiçlik içinde ortadan kaldırılmadan keşiş olamayabilir ...

7. Her biri dört üstterimden birine karşılık gelen dörtgendeki bir nesne için dört olası konum (1: doğru; 2: yanıltıcı; 3: yanlış; 4: gizli) ve uygulanabilirse, aynı nesne için bu pozisyonların ardışıklığına (örneğin, 1 → 3) karşılık gelir.

NOT: DOĞRULAMACI DÖRTGEN ÜZERİNDEKİ YER DEĞİŞTİRME

¹⁰² Courtés'e (1991: 115) göre, "Doğrusunu söylemek gerekirse, / gizli/ içerdiği / görünen / inkarı hiçbir zaman kısmi olmaktan öteye geçmez: çünkü / gizli / olan kişinin en azından bir ondan bir şeyin gizlendiğinin önsezisi; / görünme /nin tamamen inkar edilmesi durumunda, ilgili özne artık / gizli / konumunda olmayacak, yalnızca / bilmeme /, cehalet konumunda olacaktır. Bu, / gizli / saklanırken, sonunda ilgili kişiyi bilgi almaya, biraz daha bilgi edinmeye teşvik edecek bazı ipuçlarını içermesi gerektiği anlamına gelir. " Bize öyle geliyor ki bu kısıtlama gereksizdir ve bir yandan olmak ile görünmemek ya da "gizli" arasındaki bağlantıyı göstermek için seçilen sözlükselleştirmenin etkisinden diğer yandan, söz konusu farklı bakış açıları birleştiren standart Greimassçı doğrulamacı dörtgenin sentetik özelliğinden kaynaklanmaktadır (burada kapatan ve gizlemeyle karşı karşıya olan kişi). Per Aage Brandt (1995), dört üstterimi sıra, kanıt, simülasyon, ilgisizlik, gizleme şeklinde adlandırmayı önerir. Fontanille'in önermelerini özetleyen Bertrand (2000: 152) (Greimas ve Courtés, 1986: 34-35'te), görünümün yönetip yönetmemesine (kontrol) veya varlığı (apaçık hakikat), varlığın görüneni (kanıtlanmış, vahyedilmiş hakikat veya özgünlük işareti), varlığın görünmemeyi (gizli tip sır), görünmeyen varlığı (gizleme, gizlilik) yönetir. Böylece, başlangıçta yönelimsiz görünme ile varlık arasındaki ilişki (yorumlayıcı bir bakış açısından, görünüşten varlığa küresel olarak gitsek bile), yerini ya dengeli (doğru, yanıltıcı, yanlış, gizli "nötr") bir tarafta ya da diğer tarafta yönlendirilecek bir ilişkiye bırakır.

Geleneksel doğrulamacı dörtgen (fr. le carré véridictoire orthodoxe), diğer birkaç gereksiz önceki sınırlamayı gizler gibi görünüyor. Bunun yalnızca üstterimlerden oluştuğu ve yer değiştirmelerin yalnızca bitişik konumlar arasında gerçekleşebileceği ilkesiyle ilgili olduğuna inanıyoruz (örneğin, 1'den 2'ye, ancak 2'den geçmeden 1'den 3'e değil) (bkz. Courtés, 1991: 145). Varlıkların görünmeden ve varlıksız görünme olanağını, kuşkusuz sıradışı ama gerçek, olduğu gibi bırakmayı tercih ediyoruz, yeter ki bu olasılıklardan bahseden mevcut metni de betimleyebilelim... Göstergebilimsel karenin tündengelim değeri üzerinde ısrar eden Floch'un (1985: 200) şu sözlerini yazarız: "Dörtgenin ilgi alanı, gördüğümüz gibi, "mantıksal" olarak tanınmasa bile kavramsal bir evrenin tutarlılığını düzenlemektir; yönün izleyebileceği rotaları ve mantıksal olarak mevcut ancak yatırım yapabileceği henüz kullanılmamış pozisyonları tahmin etmeyi mümkün kılar. "Ayrıca, son derece nadir de olsa, bitişik olmayan bir izlem olasılığını da saklamayı tercih ediyoruz. Dahası, Greimasçı göstergebilim, geri bildirimler ve adımları atılmaksızın (fr.court-circuits) bütünsel izlemler için bir tercih gösterir: hiçbir adımı atılamayan (örneğin, soyut ürünlerde zamanından önce kesilebilse bile) üniter bir üretken izlem, ulaşılanın benzersizliğine yönelen anlatı izlemleri (mantıksal geriye doğru ve birimsel: genel olarak, bir anlatı izlencesi, olası geleceklerin çokluğundan (mümkün olanın mantığı) ziyade bir ve yalnızca birini varsayar.

8. Zaman (Z).

Herhangi bir içerik analizinde olduğu gibi, burada üç ana zaman türünün dikkate alınması muhtemeldir: anlatılan hikayenin zamanı, anlatının zamanı (tarihin olaylarının sunum sırası), yönlem zaman (anlamsal birimlerin doğrusal dizisi, örneğin bir cümleden diğerine). Örneğin, okuma sırasına göre, hikayenin kronolojik sırası 2'den 3'e kadar takip ederken, önce 2'ye sonra 3'e geçeriz.

Zaman kesitlemesi farklı kriterlere dayalı olabilir. Doğru bir çözümlemede, zaman aralıklarını sınırlamak için en uygun kriter elbette bir veya daha fazla kıyaslama inancının değişimleridir (örneğin, Z1 zaman aralığı, inanç kıyaslamasının bir değişimi Z2 aralığını başlatana kadar sürecektir; bir ruh hali çözümlemesi (senlikli / esenliksiz için), kriter ruh hali derecelendirmelerindeki değişiklikler vb. olacaktır). Bu zaman kesitmesi ile başka bir kriter temelinde işletilen başka bir kesitleme arasında ilişkiler kurmak açıkça mümkün olacaktır: alışılmış anlamda zaman (örneğin, inanç aralığı Z1 Pazartesi'den Çarşamba sabahına kadar sürecektir; Z2 , Çarşamba öğleden sonradan Perşembe akşamına kadar sürecektir), eylemler (örneğin, Z1 eylem 1'den eylem 3'ün başlangıcına kadar sürecektir; Z2, eylem 3'ün ortasından eylem 7'ye kadar sürecektir) veya yönlemsel kesitlemeler (paragraflar, bölümler, sahneler ve eylemler veya diziler vb.). →**Kesitleme Ve Düzenlenme Çözümlemesi (fr.Analyse de la segmentation et de la disposition).**

Doğrulamacı dörtgen örneği

Henüz görsel olarak temsil etmeden gerçek bir dörtgen üretelim. Molière'in oyununda, Tartuffe (N ögesi), dindar özelliğine göre (A ögesi), Orgon'un gözünde (Ö ögesi), dindar

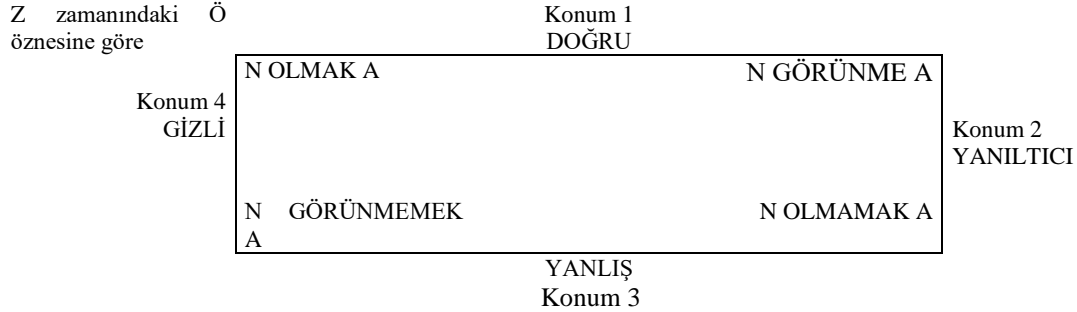
görünme + dindar olmak (zaman 1, konum 1: doğru) dindar görünmek + dindar olmamak (zaman 2, konum 2: yanıltıcı) bağlılığın göze çarpan işaretleri (A öğeleri) (siyah elbise, kutsal kelimeler, her yerde hazır bulunan kısa metin vb.) artık karşıt işaretlere karşı koymayacaktır (koruyucusunun karısını baştan çıkarmaya teşebbüs vb.).

Görsel Sunumlar

Doğrusunu söylemek gerekirse, doğrulamacı dörtgen kavramsal bir ağ ve bu ağın görsel bir temsili olarak ayırt etmeliyiz (aynı ilke diğer araçlar için de geçerlidir: göstergebilimsel dörtgen, eyleyensel model, vb.). Kavramsal ağ genellikle görsel olarak ve bir "dörtgen" (genellikle dikdörtgen!) ile temsil edilir. Doğrulamacı dörtgen ağ, prensipte birimseldir (bir özne, bir nesne, bir ayırtkan, ancak bir veya daha fazla kez). Doğrulamacı-temsil dörtgeni, bir veya daha fazla doğrulamacı-ağ dörtgenine (aynı özne, birkaç nesne; birkaç özne, aynı nesne; vb.) karşılık gelecektir.

Dörtgenin sunumu

Böylece değiştirilmiş doğrulamacı dörtgeni temsil edeceğiz:

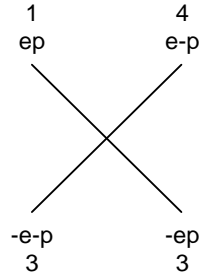

Şekil 55 - Değiştirilmiş doğrulamacı dörtgen

Açıklama: Ö: özne; N: nesne; A: ayırtkan; Z: zaman

"x" ile temsil

Greimas ve Courtés ayrıca doğrulamacı dörtgen için (ve ayrıca diğer 4-Gruplar için) "x"deki temsili kullanır ("e" olmak; "p", görünmek; çıkarma işareti, olma veya görünmenin olumsuzlanması; sayılar, karşıt konumlar):

Şekil 56 – Doğrulamacı dörtgenin x olarak gösterimi

Tablo gösterimi

Burada da diğer araçlarda olduğu gibi (örneğin, göstergebilimsel dörtgen, eyleyensel model) tabloların kullanılmasını öneriyoruz. Aşağıdaki hikayeyi düşünün: *Bir adam iddia edilen bir Cartier saati satın alır ve daha sonra bunun sahte olduğunu anlarsa, bu tür bir tablo üreteceğiz:*

N ^o	ZAMANLART	ÖZNE Ö	NESNE N	GÖRÜNMEK	OLMAK	AYIRTKAN A	KONUM
1	z1	adam	saat	görünmek	olmak	Cartier	1
2	z2	adam	saat	görünmek	olmamak	Cartier	2

Tablo 38 - Değiştirilmiş doğrulamacı dörtgenin tablo gösterimi

İnançların değişmesi ve görelileştirilmesi

Karar verilebilir/karar verilemez, yaptırmasal/olasılık kiplikleri

Gözlemci bir özne (örneğin, analist, anlatıcı veya bir karakter), doğru kipliği oluşturan terimlerden birini ve/veya diğerini şart koşmayabilir. Kararsız bir terim veya kipten bahsediyoruz; İlgili terim (henüz) belirtilmemişse (veya artık mevcut değilse), buna kararsız terim veya kiplik denir. Karar verilebilir terimler ve kipler (yani, ne karar verilemeyen ne de kararsız olan), aşağıdaki iki varlıkbilimsel kiplik biri veya diğeri ile işaretlenmiş olmalarına bağlı olarak iki ana statüye sahiptir (yani - var olma durumuyla ilgili olarak): yaptırmasal (kesinlik) veya olası (olasılık, şüphe).¹⁰³ Olasılık kipliğini temsil etmek için, yani öznenin varlığından ve / veya ortaya çıkmasından şüphe duyduğu durumları temsil etmek için bir soru

¹⁰³ Olasılık kipliği, aslında yalnızca yaptırmasalın (neyin) varlıkbilimsel kipliğini dikkate alan Greimasçı Ortodoks doğrulamacı dörtgende desteklenmedi.

işareti (?) kullanabiliriz. O zaman, gözlemci öznenin şüphelerini analistin şüphelerinden ayırt etmek için başka bir sembol kullanılmalıdır ((aynı zamanda gözlemci bir öznedir, yazar tarafından doğru bir tekneye götürülmesi veya kendisini gerçekte yanlış yorumlaması muhtemeldir). Sanılanın aksine şüphe sadece varlığa/yokluğa değil, görünmeye/görünmemeye de uygulanabilir. Böylece Tenten, kılık değiştirmesinin kendisine gerçekten bir kadın görünümü verip vermediğini merak edecek ve aldatılan kişi bu garip kadının görünüşünü çok erkeksi bulacaktır.

Görünmek, bir (örneğin, canavarın yedi başı, aşağıya bakınız) veya birkaç işarete (örneğin, Tartuffe'deki giysi, kısa kitap, vb.) dayanabilir. Bir işaretin özne tarafından karşılık gelen varlıkla ilişkilendirilme gücü muhtemelen değişebilir. Böylece, "Yedi başlı canavar" masalında, canavarın yedi kopmuş başını, sömürsünün kanıtı olarak sunan sahte kahramanın maskesi, yedi dili kendisine karşı çıkan gerçek kahraman tarafından ortaya çıkarılır. İki olası yorum: sahte kahramanın ortaya çıkması gerçekleşir (görünmeme+kahraman olmama halindedir) ya da görünen oradadır ama varlığın ona karşılık gelmediğini herkes bilir (görünme+kahraman olmamadır). Tartuffe'de bazı işaretler, sahte kahramanın kafalarının aksine, karşılık gelen varlığı uyandırma gücünü elinde tutar, ancak diğer işaretlere göre niceliksel ve/veya niteliksel olarak ikincil hale gelirler ve bu da tam tersi olmasına neden olur (Ne kadar dini kıyafet giyerse giysin vs. davranışları, önemli olan bu, dindar kesinlikle değildir).

Gönderge/Varsayım doğrulamacı kiplikleri

Doğrulamacı bir değerlendirme her zaman görelileştirmeye açıktır: sözde varlık, gerçek varlıkla uyumlu değildir, yalnızca bir görünüş olabilir. Bununla birlikte, herhangi bir üründe, genellikle nihai gerçeği belirten karşılaştırmalı değerlendirme derecelendirmeleri vardır. Sonuç olarak, varsayım olarak bilinen görelî öğeleri, gönderge olarak adlandırılan mutlak olanlardan (çözümlenen üründe) ayırmamız gerekecektir, çünkü birincisi ikincisiyle bağlantılı olarak yargılanır: varsayım derecelendirmelerinin temel derecelendirmelerle çelişmesi muhtemeldir. Böylece, gönderge varlığı ve görelî varlık hemfikir olabilir: Bir karakter tarafından varsayılan varlık, gönderge öznesi (örneğin, her şeyi bilen anlatıcı) tarafından doğrulanır veya en azından çelişmez.

Örneğin, Mary (Ö1, varsayım), cübbesi (İ) ile Peter'ın (N) bir keşiş (A) olduğunu ve öyle görüldüğünü düşünmektedir. Jean (Ö2, varsayım) tam tersini düşünüyor. Anlatıcı (Ö3, gönderge) daha sonra bize Peter bir keşiş gibi görünüyorsa, o olmadığını öğretir. Mary'nin ve Jean'ın değerlendirmesi varsayım değerlendirmeleridir. Bu değerlendirmeler zıttır: bir inanç çatışması vardır (tersi bir inanç oydaşmasıdır). İlk derecelendirme yanlış ve ikincisi doğrudur, çünkü gönderge derecesi ile eşleşir (yani burada anlatıcınıniki).

Öznenin inancının değişebileceği açıktır. İnanç ve inançsızlığın karşı karşıya geldiği yerde bir "dönüşürme" şüphesi ve belirli ölçütler ve testler aracılığıyla bir inancı seçmeyi amaçlayan doğrulamadan önce gelir veya gelmez.

Bizce gerekli olan standart doğrulamacı dörtgenin bir tamamlayıcısı, gözlem yapan öznelere bakış açılarının devingenlerine dokunur. Bu nedenle, en azından ondan genel olarak yapılan kullanımlarda, doğrulamacı dörtgen, bir gönderge öznesinin bakış açısına bağlı olan bir gönderge varlığı, istikrarlı bir varlık ile bir gönderge öznesinin bakış açısına bağlı değişen bir görünümü birleştirir. Örneğin, Kırmızı Başlıklı Kız'da kötü kurt kötü görünmüyor (yolda) ama öyle, sonra kötü görünüyor (maskesini açtığı ve "Daha iyisi için..." dediğinde). Bununla birlikte, gönderge varlığı, diğerlerinden farklı olarak, görelileştirmeye (yalnızca bir görünüm olmaya) duyarlı olmayan bir varlıktan başka bir şey değildir ve bu devingeni tanımlayabilmemiz gerekir. Varlığı görelileştirebilmek için (başlangıçta, Kırmızı Başlıklı Kız için kurt kötü değildir), bu inancı sadece kötü görünmemekle kötü olmak arasındaki bağ - mutlak bir şey olarak - ifade edebilmek gerektiğine inanıyoruz, bakış açısı çünkü bu hikaye ile çelişkili değil -, ama aynı zamanda, Başlıklı Kız tarafından formüle edilen ve kurda uygulanan, kötü görünmemek ve kötü olmama birleşimi gibi. Bu bağlamda, doğrulamacı dörtgenin, Greimasçı göstergebilimin yorumlayıcı bileşeninin genel yetersizliğine katıldığı görülüyor: üretici izlemin kökenindeki soyut özneye, durumu biraz sorunsallaştırılmış bir yorumcu ve metinde izlekselleştirilen yoruma ilişkin olarak, metnin son bilgisine sahip olan ve böylece sürekli olarak varlığın varlığına erişen bir gönderge yorumuna karşılık gelir.¹⁰⁴

Bir başkasına gömülü doğrulamacı değerlendirme

Herhangi bir değerlendirmede olduğu gibi, bir konunun bakış açısının bir diğerinin bakış açısına entegre edilmesi, gömülü olması muhtemeldir: bu nedenle doğrulamacı bir değerlendirme, doğrulamacı bir değerlendirme ile ilgili olabilir. Örneğin, Mary (Ö1), doğru ya da yanlış, Jean'ın Peter'ın gözünde bir keşiş olduğuna ve öyle görüldüğüne inanacaktır (Ö2) (ayrıca aşağıdaki Tartuffe'nin çözümlemesine bakınız). O halde en kolay yol, ikinci özneyi ayırtkana entegre etmektir. Önceki örnekte özne Mary'dir; nesne, Jean; kiplik, olmak + görünmek; ayırtkan, Peter'a göre keşiş. Bir başka olasılık daha vardır: özne Marie; nesne, Jean'ın Peter'a göre bir keşiş olması ve görünmesi; kiplik, olmak + görünmek; ayırtkan, gerçek.

Tüm parçalar, sınıf ögesi, tür oluşum devingenleri

Görelilik yaptırılanları arasında, yani çözümlemesi değiştirilmesi muhtemel olanlar arasında zaman ve gözlemci öznesini gördük. Daha fazlasını görelim. Diğer araçlara gelince, parça-bütünsel ilişkisel (fr. *méréologique*) (tüm parça tür ilişkileri), küme (sınıf-eyan tür ilişkileri) ve tür (tür-oluşum ilişkileri) devingenlerini hesaba katmak faydalı olabilir; bir tür bir örnekçenin gerçekleşmesi, öznelere (örneğin kişilik bölünmesi durumunda), nesnelere veya işaretlere uygulanabilir. → **İlişkiler**. Örneğin, aşktan ümidini kesmiş bir kişi için, karşı cinsten (veya aynı cinsten) tüm insanlar kibar görünürler ama değildirler (bir maddenin yargısından tüm sınıfın yargısına varılır). Başka bir örnek, genel olarak (bütün veya sınıf) işaretler belirli bir derecelendirmeye izin verebilir, ancak birkaçı (parçalar veya unsurlar) tam tersi derecelendirmeyi destekleyebilir (bazen küfür etse bile bir keşiş gibi görünür).

¹⁰⁴ Greimasçı teoride, bazen orijinal terim için, örneğin üretici izlem için, bazen de son terim için, örneğin ardışıklık yerine tersine mantığın seçimi için bir anlatsal izlemede "bakışsız ilgi (fr. *intérêt asymétrique*)" buluyoruz. → **Anlatsal izleme**.

Çözümleme örneği

Molière'in *Tartuffe* adlı oyununun gerçeğe uygun ana planındaki bu basitleştirmeyi düşünün:

Z1: Annesi dışında Orgon'un etrafındaki herkes Tartuffe'nin inançlı olduğuna inanmıyor.

Z2: Orgon Tartuffe'a inanır, ta ki masanın altına gizlenip karısı Elmire'i baştan çıkarmaya çalıştığını duyana kadar.

Z3: Aldatılmayan Orgon, kendisine inanmayan ve Tartuffe'u savunan annesi Madam Pernelle'i ikna etmeye çalışır.

Z4: Orgon'un annesi, M. Loyal Tartuffe adına Orgon'un iyelikten vazgeömesini gerçekleştirmeye geldiğinden, Tartuffe'un aşağılık olduğuna dair kanıt elde eder.

Z5: Prens Tartuffe'u destekliyor gibi görünür, Tartuffe, Orgon'u ele geçirmek için elçilerinden biri olan muaf olan düzenbazlara sırayla eşlik ettiğine inanır.

Z6: Muaf olan, Prens'in Tartuffe'un kim olduğunu bildiğini herkese gösterir. Tartuffe tutuklanır.

Oyunun bu eklemlenmesini açıklayan bir dörtgen veya daha doğrusu bir "doğrulamacı tablo":

Nº	ZAMANLAR Z	ÖZNE Ö	NESNE N	GÖRÜNMEK	OLMAK	AYIRTKAN A	KONUM
1	Z1	anne hariç Orgon'un çevresi	Tartuffe	görünmek	olmamak	dindar	2
2	Z1	Orgon	Tartuffe	görünmek	olmak	dindar	1
3	Z2	Orgon	Tartuffe	görünmek	olmamak	dindar	2
4	Z1-Z3	Orgon'un annesi	Tartuffe	görünmek	olmak	dindar	1
5	Z4	Orgon'un annesi	Tartuffe	görünmek	olmamak	dindar	2
6	Z1-Z6	Tartuffe	Tartuffe	görünmek	olmamak	dindar	2
7	Z5	Prese ve muaf olan	Tartuffe	görünmek	olmamak	prens gözündeki dindar	2
8	Z5	muaf ve Prens hariç hepsi	Tartuffe	görünmek	olmak	prens gözündeki adanan	1
9	Z6	hepsi	Tartuffe	görünmek	olmamak	prens gözündeki adanan	2

Tablo 39 – Doğrulamacı dörtgen örneği: *Tartuffe*

Not: Gönderge değerlendirmesi 6. satıra karşılık gelir. Ayrıca, oyunun son darbesini (muaf tutulan ve Prens, Tartuffe'a inanıyormuş gibi yaptıktan sonra yalancıyı kınar)hesaba katmak için not edilmelidir. Prens'in bakış açısını entegre ederek analiz edilen özelliği değiştiririz (bu nedenle, doğrulamacı değerlendirmede, daha doğrusu bu değerlendirmenin ayırtkanında doğrulamacı bir değerlendirme vardır).

Konuşmalı

Konuşmalı, Rastier'in yorumlayıcı göstergebiliminde, kiplerin varlıkbilimsel (yaptırgasal / gerçek dışı (veya imkansız) / imkansız) / imkansız kipleri), doğru (doğru / yanlış kipleri), izleksel (kipler) olup olmadığını bakılmaksızın anlamsal birimlerin kiplenmesiyle ilgili anlamsal (olumlu/ olumsuz (veya esenlikli / esenliksiz) kipleri) bileşendir. Bu bölümde, yalnızca doğrulamacı konuşmalı ele alınacaktır. Aşırı doğrulamacı (fr. ontovéridictoire) konuşmalıda, her göstergebilimsel birime bir varlıkbilimsel kiplik (belirli bir dünyaya karşılık gelir), bir doğrulamacı kip atanır ve bir değerlendirici odakla (örneğin bir kişi gibi bir özne-gözlemci) ilişkili bir evrende barındırılır. Gönderge evreninde birimler metnin mutlak doğruluğuna göre örnekçelendirilir; gönderge evrenle çelişmesi muhtemel diğer evrenlerin varsayıldığı söylenir. Şu hikayeyi düşünün: Pazartesi günü Lucie ve Paul bir piyango bileti alırlar. Salı, Lucie kazandıklarını görür, ancak Paul, aptal, buna inanmaz, onu olay yerinde bırakır ve hareket etmeden ölür. Pazartesi günü, kazandıkları göstergebilimsel birlik, iki karakterin her birinin varsayım evrenindeki olası ve gerçek kipleri tarafından belirlenir. Salı, Lucie'nin evreninde yaptırgasal ve doğruya, Paul'ün evreninde yaptırgasal ve yanlış dönüşür. Anlatıcının varsayım evrenine karşılık gelen gönderge evreni, Lucie'nin evreni ile aynıdır ve Paul'ünkünden farklıdır (Paul yanılıyor: anlatıcı ona aptal diyor). Doğrulamacı dörtgene kıyasla (ki bu aynı zamanda doğru/yanlış ile de ilgilenir), konuşmalı, doğrulayıcılık dışındaki diğer kiplikleri tanımlamak için bir temel olarak hizmet edebilmesinin yanı sıra, olası/imkansız açık bir yer verir ve gönderge evrenleri ve varsayım evrenleri arasındaki ayrımı getirir. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Anlamsal Bileşenler

Rastier'in yorumlayıcı anlambilime göre, dört bileşen metinlerin anlamsal düzeyini yapılandırır (içerik düzeyi, gösterenlerin aksine, ifadenin, gösterenlerin düzeyi): (1) **izleksel** (yatırım yapılan içerikler); (2) **eytişimsel** (temsil edilen durumlar ve süreçler ve içerdikleri edenler); (3) **yönlem** (içeriğin doğrusal konumları); (4) **konuşmalı**. Konuşmalı, söz konusu kiplerin varlıkbilimsel (yaptırgasal/gerçek olmayan (veya imkansız)/imkansız kipleri), doğrulamacı (doğru/yanlış kipliği), izleksel (esenlikli/esenliksiz kipler, yani olumlu/ olumsuz)

veya diğerleri ile ilgili bileşendir. Burada üstdoğrulamacı söyleşimsel ile ilgileniyoruz (daha fazla bilgi için bkz. Rastier, 1989 ve 1994; Hébert 2017 ve 2009).¹⁰⁵

Konuşmalı, metinlerden ve metinler için geliştirilmiş olmasına rağmen, olası ayarlamalarla, diğer göstergebilimsel ürün türlerine (filmler, oyunlar, görüntüler, vb.) genişletilebilir. Basitleştirilmiş bir örnek verelim: Magritte'in *İmgelerin İhaneti'nde*, "Bu bir pipo değil" başlıklı bir pipo resmi. ", "Bu bir pipodur" şeklinde görsel bir önermenin (ayrıca başlıkta varsayıldığı ve bu bağlamda metinsel olarak da mevcut olduğu) düşünülebilir. Bu önermeler, herhangi bir önerme gibi, doğrulamacı kipliklerle işaretlenmiştir. Örneğin, gönderge açısından "Bu bir pipodur" (son olarak doğru değerlendirmeleri tanımlar), gerçek olmayanın (gerçek olmayan doğru) kipliği ile işaretlenir.

Kiplik

Bir kiplik şöyle tanımlanabilir: (1) ayırtkan (bir yüklem) (2) güçlü bir genelliğe sahip, (3) genellikle aynı türden küçük bir kapalı kiplikler kümesi içinde tanımlanmış, (4) ögenin (öznenin) doğasını etkileyen ayırtkanlıkla geçerlidir. Örneğin, doğrulamacı kipleri arasında, esas olarak doğru ve yanlış sayılır.

Ayırtkanlık sınıfları olarak kiplikler (doğrulamacı kiplikler, varlıkbilimsel kiplikler, izleksel kiplikler, vb.) ile bu sınıflarda bir arada gruplanmış belirli özellikler (doğrulamacı kiplikler: doğru, yanlış, vb.) olarak kiplikler arasında bir ayırım yapalım. Her bir kiplik sınıfının belirli kipliklerin içerikleri küçük bir sayı ile sınırlıdır.

Rastier (1989: 82), aşağıdaki kiplik kategorilerini hariç tutmadan muhafaza eder (kipliklerin kendisi parantez içinde gösterilmiştir): varlıkbilimsel kipler (varlık kipleri: yaptırğasal, karşı-yaptırğasal (gerçek dışı veya imkansız), mümkün); doğru (doğru, yanlış, vb.); karar verme (fr. aléthiques) (zorunluluk, olasılık, imkansızlık, olumsuzluk); bilgisel (fr.épistémiques) (kesin, yerleşik, kanıtlanmış, hariç tutulan, makul, şüpheli, olası, kararsız, bilinen, bilinmeyen, vb.); yükümlü (fr.déontiques) (zorunlu, izin verilen, yasak, isteğe bağlı, vb.); öznenin iradesini ifade etmesine izin veren (fr.boulestiques veya boulomaïques) (isteğe bağlı kavramlar: arzu, dilek, irade, vb.); izleksel (esenlikli, esenliksiz, vb.); göstergebilim (örneğin: "şey" veya sözcük ile ilgili).

Bazı göstergebilimsel araçlar, genel olarak kiplerin (en azından prensipte Rastier'in konuşmalı) veya özel olarak belirli kiplerin (doğrulamacı dörtgen, izleksel çözümleme, vb.) incelenmesinde uzmanlaşmıştır.

¹⁰⁵ İzleksel çözümleme ile ilgili bölümde, Rastier tarafından başlatılan ve derinleştirdiğimiz izleksel konuşmalı basitleştirilmesini öneriyoruz (Hébert, 2017 ve 2009); aynı zamanda Greimasçı değerbilimsel (fr. axiologique) analizin bir gelişimi olarak da düşünülebilir (betisel, izleksel ve değerbilimsel analiz bölümünde sunulmuştur). İzleksel çözümleme, izleksel konuşmalı çözümlemeye göre, karşıt değerlendirici (odak) / değerlendirilen birim (birim), özne / nesne karşıtlığı ve evren ve dünya, görüntü ve kopya vb. kavramları ile değiştirilir. İzleksel bir konuşmalı çözümleme örneği için, izleksel çözümleme hakkındaki bölüme bakınız ve özne ve nesneyi sırasıyla odak (veya değerlendiren eden) ve değerlendirilen birim (veya değerlendirilen eden) ile değiştirin.

Üstdoğrulamacı söyleşimsel çözümlemenin öğeleri

Üstdoğruşamacı söyleşimsel, her bir "inanç" aşağıdaki öğelere göre çözümlenebilir:

1. Mantıksal bir önermede formüle edilmiş bir anlambirimsel birim (kiplik birim) (örneğin: *Dünya yuvarlaktır*).

2. Bu önermeye bir doğruluk değeri, yani bir **doğrulamacı kiplik** (doğru, yanlış) atanır (örneğin: *Dünya yuvarlaktır: doğru*).

NOT: KARAR VERİLEMEZ VE KARARSIZ BİRİM (fr. UNITÉ INDÉCIDABLE ET INDÉCIDÉE)

Bir birimin, belirli bir kiplik tipine göre **karar verilebilir** olduğu söylenir (örneğin, doğru), eğer bu tarz en az bir kipten etkilenebiliyorsa (örneğin, doğru); aksi takdirde **karar verilemez** olarak kabul edilir (# veya IND olarak belirtilir). Ek olarak, kararsız kavramı, (henüz) örnekçelendirilmemiş bir birimi karakterize etmek için şüphesiz bir şekilde kullanılacaktır. Bir evrende mevcut olmasına rağmen (henüz) bu tür bir kiplik ile ilgili olarak değerlendirilmemişse, belirli bir kiplik tipine göre bir birimin kararsız (ø ile gösterilir) olduğu söylenir. Örneğin, bu şarabın birimi mükemmeldir, bir şarap uzmanı tarafından yaptırmasal gerçekle işaretlenir, kişisel olarak tadına bakılmadığı sürece yargısını tamamen saklayan (mümkün olan kipliğini bile dışlayan) başka bir şarap uzmanı tarafından kararsız kalınacaktır. Karar verilebilir, karar verilemez ve kararsız kavramlarının aslında, örnekçe veya başka türlü herhangi bir karakterizasyona uygulanması muhtemeldir.

3. Ek olarak, bu önerme, bir evreni ayırıştırabilen üç **dünyadan** birinde veya diğerinde barındırılır: **yaptırmasal dünya** (nedir), **karşı yaptırmasal dünya** (ne değildir ya da olamaz), mümkün olanın dünyası (ne olabilir, neyin mümkün olduğu).¹⁰⁶ Bir birim aynı anda birden fazla dünyada görünebilir. Ortak ikili yerleştirmeler, yaptırmasal dünyayı ve karşı yaptırmasal dünyayı içerir: örneğin, bir birim ilkinde doğru ile, ikincisinde yanlış ile işaretlenecektir.

Her dünyaya belirli bir **varlıkbilimsel kipliğe**, yani varlıkbilimle, varlığa ilişkin bir kiplik karşılık gelir. Bu kiplik, bu dünyadaki anlamsal birime atanır. Varlıkbilimsel kiplikler aşağıdaki gibidir: **yaptırmasal dünya**: yaptırmasal (veya iddialı) kiplik (örneğin: dünya yuvarlaktır: doğru, yaptırmasal); **karşı-yaptırmasal dünya**: **gerçek olmayanın** veya imkansızın kipliği (örneğin: *Dünya düzdür*: gerçek, gerçek dışı); **mümkünün dünyası**: mümkün olanın kipi (örneğin: *piyangoyu biletimle kazanacağım: mümkün; şu anda Londra'da yağmur yağıyor*).

¹⁰⁶ Kipleştirme cümlelerini şimdiki zamana koyarız (örneğin, "nedir"). Açıkçası, duruma bağlı olarak geçmişte ("ne oldu") veya gelecekte ("ne olacak") olabilirler.

4.Evren, önermelerin ve onların kipliklerinin kaynağı olan belirli bir odakla (değiştiren bir özneye, gözlemci öznenin özel durumuyla) ilişkilidir (örneğin, çözümleme için korunan aynı inançları veya aynı inançları paylaşıyorlarsa, bir karakter veya birkaç karakter). Bu nedenle bir **evren**, değerlendirilen tüm birimlerden ve bunların belirli bir odakla ilişkilendirilmiş ilgili üstdoğrulamacı kipliklerden, bir "bakış açısı"nda oluşur (örneğin, karakter, anlatıcı vb.).¹⁰⁷

NOT: ODAK VE TANIK ODAK (fr.FOYER ET FOYER RELAIS)

Odak ve tanık odak arasında ayırım yapalım.Bir tanık odak, hiyerarşik olarak daha üstün (daha yüksek bir sisteme ait olan) başka bir odaktan kaynaklanan bir birimi ve onun kipliğini iletir. Örneğin, özellikle XX. yüzyıldan önce birçok metinde bulunan olgusal gerçekliğin damgasını vurduğu "Kadın zayıf bir varlıktır" önermesi bir klişedir, bir argüman geliştirme yöntemidir ve bu nedenle, yazarın veya onu aktaran karakterin ötesine geçen sistemdir (bir sosyal lehçe). Yöntembilimsel olarak, odak ve tanık odak arasında ayırım yapmamayı seçebiliriz.

5. Zamana bağlı olarak, bir önerme şunları yapabilir:

1. Bir evrende ortaya çıkmak veya bir evrenden kaybolmak, örneğin "suçlu olmak" (mümkün, doğru), yeni suçlanan biri için görünür ve (en azından yasal açıdan) aleyhindeki suçlamalar düşürülen biri için ortadan kaybolur.

2. Başka bir dünyada görünme veya kaybolma.

3. Dünyayı ve dolayısıyla varlıkbilimsel kipliği değiştirmek, örneğin "suçlu olmak", sanık suçlu bulunursa mümkünler dünyasından yaptırmasal dünyaya gider.

4. Doğru kipliğini değiştirmek, örneğin "suçlu olmak", birisi suçlu bulunursa ve sonra aklanırsa, yaptırmasal doğrudan yaptırmasal yanlışa geçer.

5. İfadeyi değiştirmek, örneğin "kasten adam öldürmekten suçlu olmak", "kasıtlı adam öldürmekten suçlu olmak" haline gelebilir.

Birkaç tür zaman vardır ve her biri çözümlenen göstergebilimsel ürünün zamansal bir eklemlenmesinin altında yatar: anlatılan hikayenin zamanı, bu hikayenin anlatısının zamanı

¹⁰⁷ Sözcükbirimler, herhangi bir kullanımdan önce bile, belirli örnekçelendirilmiş birimler içerir ve bu nedenle örtük olarak değiştirilmiş özneler içerir. Bu, "doğru", "sözde-", "benzetim-" gibi dilsel birimlerin üstdoğrulamacı kipleri için ve izleksel kiplikler için iyileştirici dil birimleri ("at fr.destrier"), nötr ("At fr.cheval") ve aşağılayıcı dil birimleri için (fr.canasson) geçerlidir.

(geriye dönüşte tarihin zamanını tersine çevirmeye kadar gidebilir), yönlemsel zaman (gösterilenlerin, örneğin kelimelerin, cümlelerin, bölümlerin ardışıklığına dayalı). Zamansal kesitleme ile ilgili ayrıntılar için, → **Düzen ve kesitleme çözümlemesi**

Birimlerin durumu

Bir birimin üç durumu olması mümkündür: "normal", imge, karşı düşünce (fr.réplique). Bir **imge**, aynı evrende (özellikle bu evrenin başka bir dünyasında) veya bir başkasında, ancak farklı bir kiplik sahip karşı bir birimdir. **Karşılık**, başka bir evrene "karşı düşünce" birimleriyle aynı şekilde kiplik birimlerdir. Birimlerin durumunu hesaba katmak, tanımlayıcı uygulama için gerekli görünmemektedir. Bir aktarma merkezi tarafından aktarılan kiplik birimlerin (yukarıya bakın) aktarılan odağın kiplik birimlerinin kopyaları olduğunu basitçe belirtelim.

Olasılık ve doğrulamacı kiplikler dünyası

Olasılık dünyasında mevcut olan bir anlambirimsel birimin doğrulamacı bir kipliği (doğru veya yanlış) olmadığını düşünebiliriz (örneğin: yarın yağmur yağacak: mümkün). Gerçekten de, bir önerme mümkün olduğunda bunun tersi de mümkündür; basitleştirmek için, yalnızca üzerinde ısrar edilen önermeyi koyuyoruz (örneğin, piyangoyu kazanmamın mümkün olduğunu söylemek, kazanmamamın mümkün olduğunu varsayar, kişi yalnızca ilk önermeyi koruyabilir).

Olası bir önerme gerçekleştiğinde, yaptırğasal dünyaya geçer. Olası bir önerme, seçilen betimleyici bakış açısına göre kesin olarak bir kenara bırakıldığında: ters doğrulamacı kipliğin damgasını vurduğu yaptırğasal dünyaya geçer; aynı doğrulamacı kipliği koruyarak karşı-yaptırğasal dünyaya geçer; evrenden kaybolur (çünkü artık tartışılmaz). Öyleyse, meteorolog Pazartesi günü Salı günü yağmur yağacağını söylüyorsa, pazartesi bu önerme olası dünyadadır; Salı, ya doğrunun kipiyle (yağmur yağdıysa) ya da yanlışın kipiyle (yağmur yağmadıysa) yaptırğasal dünyaya geçecektir.

Olası dünya ve zaman

Mümkün olanın gelecekle ayrıcalıklı bağlantıları var gibi görünse de, gelecekle sınırlı değildir:

1. Olasılık ve geçmiş: "Napolyon aslında zehirden öldü";

2. Olasılık ve şimdi: "Şu anda Londra'da yağmur yağıyor";
3. Olasılık ve gelecek: "Timbuktu'da yarın yağmur yağacak".

Karşı yaptırğasal dünya, yalanlar ve çelişkili inançlar

Tanımlayıcı uygulamada, karşı-yaptırğasal dünya öncelikle "çatışan inançların" ve **yalanların** (fr. mesnsonge) en yaygın biçimlerini açıklamak için kullanılır; ancak mümkün olanın dünyasını içeren inanç ve yalan çatışması türleri vardır.

Bir inanç çatışmasında (fr conflit de croyance) (tersi bir **inanç oybirliği fr.consensus de croyance**), rakibin anlamsal birliği ve onu karakterize eden doğrulayıcı kiplik karşı-yaptırğasal dünyada bulunur; örneğin, reenkarnasyonun var olduğu (doğru) Budist önermesi, bir Hıristiyanın karşı-yaptırğasal dünyasında, kendi inancına karşı bu inançla karşı karşıya kalırsa bulunur.

Bir inanç çatışmasını takip edebilen ve onu şu etkiyle çözebilen klasik inanç kayması: anlamsal birlik ve onun doğrulamacı kipliği, yaptırğasal dünyadan karşı yaptırğasal dünyaya hareket eder; tersine, karşı-yaptırğasal dünyada önceden mevcut olan birlik, yaptırğasal dünyada doğrulamacı kipliği ile "hareket eder". Örneğin, Budizm'e dönen bir Hıristiyan için, reenkarnasyonun var olmadığına dair gerçek önerme karşı-yaptırğasal dünyaya geçerken, reenkarnasyonun var olduğuna dair gerçek önerme yaptırğasal dünyaya geçer. İnanç ve karşı inancın mümkünler dünyasında karşı karşıya geldiği yerde bir "**dönüştürme (fr.conversion)**" şüpheden ve belirli kriterler ve testler sayesinde bir inancı seçmeyi amaçlayan doğrulamadan önce gelir veya gelmez.

Klasik yalanda, değiştirci eden (örneğin, bir karakter) kendi karşı-yaptırğasal dünyasını yaptırğasal olarak sunar ve bunun tersi de geçerlidir. Örneğin, Molière'in Don Juan'ında, seninle evlenmek istediğim gerçek önerme: Don Juan'ın karşı-yaptırğasal dünyasında bir figür, ama bu onun yaptırğasal dünyasına yerleştiğine inandırıyor; Seninle evlenmek istediğim yanlış önerme, Don Juan'ın yaptırğasal dünyasında, ama Don Juan, Don Juan'ın kendi karşı yaptırğasal dünyasındaymış gibi görünmesini sağlıyor (örneğin, güzellik onunla oynadığını gösteriyorsa).

Oybirliği ve inanç çatışmalarının ortaya çıkışı, sürdürülmesi ve ortadan kalkması aşamalarını ayırt edelim. Bir inanç çatışması olasılığı, başka bir kurum tarafından hatalı olduğu yargısına varılsa bile, yalnızca bir yeterliliğin benzersizliği standardında ortaya çıkar (bir göreci(fr. relativiste) aynı zamanda, şu veya bu inancı doğru olarak seçecek olan bir mutlakiyetçi (fr. absolutiste) tarafından birbirine karşıt olan tüm inançların geçerli olduğuna hükmedecektir).

Bir inanç çatışmasının içsel ve/veya dışsal bir boyutu vardır ve etken ya da edilgen bir biçimde işler. Dışsal boyut yalnızca, çatışma birkaç düzenleyici eden içeriyorsa ortaya çıkar (bu, aynı edenin yaşayabileceği iç çatışmaları hariç tutar). İçsel boyut her zaman mevcuttur. İçsel boyutunda, aktif bir çatışmanın varlığı, ilgili eden veya edenlerin karşı-yaptırğasal

dünyasında, önermelerin doğrulamacı kiplikleriyle karşıtlığında, giriş (ya da önermelerin zaten orada örtük olarak göründüklerini düşünürsek, vurgulama) ile not edilir.

İlgili her eden için, çatışma, tek taraflı veya karşılıklı (ironik olarak, bazen tam ve karşılıklı) tam veya kısmi dönüşüm yoluyla veya karşılıklı bir dışlamama sistemine geçiş yoluyla bir fikir birliğine doğru çözülür. Çözülmezse, bunun nedeni inançların veya özel sistemin sürdürülmesinin ayrılmaz olmasıdır.

Çatışmaların farklı dereceleri (örneğin, kiplikler arasındaki uyumsuzluk, bu kipliklerin yoğunlukları arasındaki aşamalı bir perspektiften, genellikle daha "ciddi"dir) vardır ve ilgili tüm taraflar veya birkaçı, biri tarafından bilinebilir veya hiçbiri tarafından bilinmez. Örneğin Paul, birbirini tanımayan Marie ve André'nin aynı değerlere sahip olmadığını biliyor ya da Paul, Marie'nin hatalı olduğunu keşfediyor ama ona bilgi vermiyor.

Kolaylık sağlamak için, çözümlenme karşı-yaptırgasal dünyayı görmezden gelebilir ve yalnızca yaptırgasal ve olası dünyaları kullanabilir; örneğin, *Tanrı vardır*, teistin yaptırgasal dünyasında doğru, ateistin yaptırgasal dünyasında yanlış ve agnostiğin mümkün dünyasında mevcut olacaktır. Eğer kipsel bir üçlüde, mümkün olanın varlıkbilimsel kipliğini ve doğru/yanlışın doğrulamacı kipliklerini aynı temele koyarsak, bu iki dünya arasındaki ayrım isteğe bağlı hale gelebilir; Örneğin, *pazartesi günü yağmur yağacak* önermesi, salı gününden itibaren mümkün olduğu kadar pazar günü, doğru veya yanlış olarak işaretlenecektir. Dolayısıyla karşı- yaptırgasal dünya kullanılmazsa, dünyalar ve evren arasındaki ayrım işe yaramaz hale gelir.

Şimdiye kadar, konuşmalı birimler arasındaki ilişkileri örtük olarak ele aldık. Biraz detay ekleyelim. İki özdeş, benzer veya farklı birim konuşmalı olarak birbirine bağlanabilir. Örneğin: p doğrudur, q yanlıştır (örneğin: $2 + 2 = 4$ doğrudur, $2 + 2 = 5$ yanlıştır); p yaptırgasal dünyada doğrudur, karşı- yaptırgasal dünyadaysa yanlıştır (örneğin: $2 + 2 = 4$ doğru ve yaptırgasal ise, karşı- yaptırgasal dünyada ise yanlıştır). Bağlayıcı kurallar (varsayım, ima, dışlama, uyumluluk vb.) öncelikli olarak geçerli değildir, ancak incelenen türlere ve metinlere bağlıdır.

Varsayım evreni ve gönderge evreni (fr. Univers d'assomption et univers de référence)

İki tür evren vardır: **varsayım evreni ve göndergeevreni**. Bir metnin gönderge evreni, metne göre kesin kipliklerle donatılmış birimleri içeren evrendir. Gönderge evren, bir veya daha fazla varsayım evrenine karşılık gelebilir veya gelmeyebilir (örneğin, karakter anlatıcısının evreni veya her şeyi bilen anlatıcının evreni). Bir metindeki "doğrulamacı gerçek (fr. vraie vérité)" veya son gerçeği bilmeyi mümkün kılan gönderge evrenidir.

Örneğin, analizi basitleştirerek, *Büyük Kötü Kurt'un Kırmızı Başlıklı Kız'ı* yutmak istediği önerisinin BKK evreninde ve masalın gönderge evreninde doğru ve yaptırgasal olduğunu söyleyeceğiz ve bu, toplantıdan KBK (ve potansiyel olarak daha önce) ve hikayenin sonuna kadar; öte yandan KBK evreninde yanlış ve yaptırgasaldır (bu evrende olmadığını da

söyleyebiliriz: bu fikir KBK'ın aklına bile gelmez), ta ki acımasız bir hayal kırıklığı olana kadar , BKK gerçekte ne olduğuyla kendini gösterir, bir BKK...

NOT: EVREN VE İLETİŞİM ÖRNEKLERİ

Evrenler arasında uyumsuzluk olduğunda, **iletişim örneklerinin** her biri için ayrı evrenler sağlamak gerekli hatta yararlı görünür (daha sonra bir örnek vereceğiz). Metni ele alırsak, ancak ayrımların çoğu diğer göstergebilimsel ürün türleri için geçerlidir: görgül yazar ("gerçek" yazar, etten kemikten),kurgulanmış yazar (metnin yazarı hakkında verdiği görüntü), anlatıcı, anlatılan, karakter, kurgulanmış okuyucu (örneğin, model okuyucu, metnin öngördüğü mükemmel okuyucu), görgül okuyucu. → **Göstergebilime giriş.**

Basit aşırı doğrulamacı konuşmaları çözümleme örneği

Aşağıdaki hikayeyi düşünün:

Mary, güneşin batıdan doğduğunu söyler. Paul ona inanmaz. André bunun mümkün olduğunu savunur. Güneşin doğmasını beklemek için geceleri uyumamaya karar verirler.. TümSORUNCU (fr. collective) bir yanılısamanın kurbanları, güneşin doğudan doğduğunu görürler.

İşte bunu hesaba katan bir çözümleyici tablo (mümkün olan doğru/yanlış ile aynı temelde bulunur):

	ZAMAN	EVREN VE KATMANLAR	KİPLİK	ANLAMBİRİMSEL BİRİM
1	Z1	Marie'nin E.	doğru	Önerme 1: Güneş Batıdan Doğar
2	Z1	Paul'un E.	yanlış	Ö1
3	Z1	André'nin E.	mümkün	Ö1
4	Z2	Marie, Paul, André'nin E.	yanlış	Ö1
5	Z1-Z2	Göndergenin E.	doğru	Ö1
6	Z1-Z2	Okuyucunun E. (kurgulanmış ve görgül) gerçeğin E.	yanlış	Ö1

Tablo 40 - Basit aşırı doğrulamacı konuşmaları çözümleme örneği

"TümSORUNCU bir yanılısamanın kurbanları", anlatıcının kiyle aynı olan gönderge evreninde Ö1'in doğru olduğunu gösterir. Ancak okuyucunun gerçekliğinde (ister kurgulanmış ister görgül olsun) güneş doğudan doğar. Dolayısıyla varsayım evrenine ve gönderge evrenine, özellikle veya yalnızca metnin gönderge evrenine uymadığında gerçeklik evrenini ekleyebiliriz.

Derinleşme: düşünbilimler, değerler ve kiplikler

"Büyük geleneksel değerler" ya kipliklerdir (en azından doğru/yanlış için) ya da en azından öyle kabul edilebilirler.

Bir düşünbilim esas olarak aşağıdakilerden oluşan bir sistem olduğunu düşünelim: aşırı doğrulamacı veya mantıksal önermeler (örneğin, karikatür Marksizm'de: “Kapitalistler bencildir (durum: doğru)”); duygulanımsal önermeler (örneğin: “Kapitalizm olumsuzdur”); esas olarak emir ve yasaklara karşılık gelen yükümlü önermeler (bunu yapmalıyız, örneğin birbirimize yardım etmeliyiz, bunu yapmamalıyız). Duygulanımsal önermeler, özellikle, söz konusu ideolojide en önemli veya en önemlileri arasında kabul edilen duygulanımsal nesnelere olarak anlaşılan değerlerle ilgilidir.

Başlıca klasik değerleri veya kiplikleri sıralamaya gelince, genellikle (1) ahlaki (iyi/kötü), (2) doğrulamacı (doğru/yanlış), (3) estetik (güzel çirkin) üçlü bir sistem buluruz. Bunlara (4) hazcılıkla ilgili (fr. *hédonique*) değerler (zevk/zevksizlik) ekleyebiliriz; örneğin, iyi/kötü hakkında konuşan Fontanille, 1999) ve mutlulukla ilgili (fr. *eudémonique*) değerlere (mutluluk/mutsuzluk) bakınız. Özellikle, Mutlulukla ilgili değerler dinlerin, maneviyatların ve bilgeliğin temelini oluşturur. Prensip olarak, bir hazcı için hazcılıkla ilgili değerler zorunlu olarak mutlulukla ilgili değerlere yol açar. Estetik değerlerin veya doğrulamacı değerlerin destekçileri için aynı akıl yürütme geçerlidir. Aynı şekilde hazcılıkla ilgili değerler, örneğin estetik gibi farklı değerlerle üretilebilir.

Şematik olarak: ahlaki veya metafizik değerler genellikle ruhla ilgilidir (ancak Budizm gibi ruhun varlığını inkar eden metafizik vardır); Doğrulamacı değerler kafa (sembolik olarak), ruh, akıl, zeka ile ilişkilendirilebilir.

Güzel/çirkin ise her ikisini de veya duruma göre: vücut (örneğin tüyler ürpertici); duyguların yeri olarak görülen kalp ve bilişlerin yeri olarak görülen kafayı etkiler (örneğin, resmi süreçlerin veya yeni bilişsel içeriklerin ve deneyimlerin tanınmasıyla üretilen haz).

Klasik felsefede değerler ikili olarak hiyerarşik hale getirilir – doğrulamacı ve estetik değerler ahlaki değerlerin önceliğine yerleştirilir, bir metafizik ile bağlantılı - veya üçlü olarak - bunlar, azalan önem sırasına göre, ahlaki, doğrulamacı ve estetik değerlerdir. Bu arada, pankalizmin (fr. *pancalisme*), birinin güzelliği en yüksek değer olarak koyduğu tutum olduğunu hatırlayalım (örneğin Baudelaire'de).

Ayrıca son derece onaylanmış görünüyorlar: iyi kötü için, doğru yanlış için vb. (güzel, kaba ve genel olarak iyi, kötülüğün tuzağına dönüşse bile).“Güzellik, gerçeğin görkemidir. (Platon)

Modernist sistemler, bu sıralıdüzenleme (fr. *hiérarchisation*) ve önsel onaylatmaları eleştirmiştir veya aynı karşıtlıklarla, önsel olsun ya da olmasın başka hiyerarşikleştirmeler ve başka onaylatma önermiştir. Örneğin, *Kötülüğün Çiçeklerinde* (fr. *Les fleurs du mal*) “kötülüğün metafizik, ahlaki ve hazcı anlamlarını iç içe geçiren Baudelaire, benzer terimleri tersine çevirir ve kötüyü, iyiden kaynaklanandan kuşkusuz daha üstün bir güzelliğin kaynağı yapar (“karşı onay” olarak adlandırılabilir şeyi üretmek). Nietzsche ise, hakikatin önsel değer biçilmesinin ve onun etik, metafizik veya teolojik renginin “altını çizen ve ona meydan okuyan ilk çağdaş düşünürlerden biridir” (Perey, 1989: 2718).

Özetle, belirli bir teori, bu karşıtlıkların bir veya daha fazla çiftini onaylatabilir veya hatta karşı onaylatma yapabilir (örneğin, doğru/yanlış yerine iyi/kötü ile yanlış/doğru ile onaylatmak). Değerlere farklı duygulanımsal kiplik verebilir (örneğin, kötülüğün olumlu ve iyi, olumsuz olduğuna hükmederek). Bir teori, bu değerlere öncelik vermeyebilir, hatta onları diğerlerinden farklı bir şekilde önceliklendirebilir (örneğin, güzeli (veya güzeli/çirkini) değerlerin en üstüne koyarak).

Son olarak, her bir değer çiftinin klasik olarak olumlu yanı, farklı disiplinler ve sosyal işlevlerle ilişkilendirilebilir. Yani, şematik olarak elimizde: (1) iyi: din, maneviyat, metafizik, ahlak, etik, kurallarbütünü (fr. déontologie), bilgelik; (2) güzel: sanat, edebiyat, estetik; (3) doğru: felsefe, mantık, bilim (doğa veya kültür); (4) mutluluk: dinler, maneviyatlar, bilgelik.

Sonuç olarak, değerlerin içeriğinin, yapısının ve değerbilimselleşme (fr. axiologisation) (olumlu, olumsuz vb. olarak) veya göstergebilimsel ürünlerde gerçek örneklerin (kişiler, kurumlar, toplumlar, kültürler vb.) izleksel edenlerin gerçeği olduğunu hatırlayalım (örneğin, böyle bir karakter).

Duygulanımsal çözümleme (fr. Analyse thymique)

Greimas ve Courtés'in değerbilimsel (fr. axiologique) çözümleme yazarı tarafından geliştirilen duygulanımsal çözümleme, esenlikli/esenliksiz tip veya daha az teknik terimlerle pozitif/olumsuz veya zevk/hoşnutsuzluk değerlendirmeleriyle ilgilenir. Bu çözümlemede dikkate alınan ana unsurlar şunlardır: (1) değerlendirme öznesi; (2) değerlendirilen nesne; (3) nesneye atfedilen duygulanımsal kiplik (esenlikli, esenliksiz, vb.); (4) kiplik yoğunluğu (düşük, orta, yüksek, vb.); (5) değerlendirme süresi; (6) duygulanımsal unsurları etkilemesi muhtemel dönüşümler (örneğin, öznenin veya nesnenin bir dönüşümü, kipliğin ve/veya yoğunluğunun bir değişikliğine yol açacaktır veya etmeyecektir) vb. Böylece "Ağustosböceği ve Karınca" masalında, hikayenin baştan sonuna kadar (zaman), karınca (özne), işi (nesne) olumlu (kiplik) ve eğlenceleri (nesne) olumsuz (kiplik) değerlendirir. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Genel sunum

Greimas ve Courtés'in değerbilimsel (fr. axiologique) çözümleme yazarı tarafından geliştirilen duygulanımsal çözümleme, esenlikli/esenliksiz tip veya daha az teknik terimlerle pozitif/olumsuz veya zevk/hoşnutsuzluk değerlendirmeleriyle ilgilenir. Duygulanımsal çözümlemede dikkate alınan ana unsurlar şunlardır: (1) **değerlendirme öznesi**; (2) **değerlendirilen nesne**¹⁰⁸ (şey, kavram, kişi, vb.); (3) nesneye atfedilen **duygulanımsal kiplik** (esenlikli, esenliksiz, vb.); (4) **kiplik yoğunluğu** (düşük, orta, yüksek, vb.); (5) değerlendirme **süresi**; (6) duygulanımsal unsurları etkilemesi muhtemel **dönüşümler**.

¹⁰⁸ Greimas kökenli tüm araçlara gelince (eylem modeli, anlatı izlencesi, doğrulamacı dörtgen, vb.), "nesne" burada felsefi ve öğretici anlamda anlaşılır: öznenin bilincini neye yönelttiğiyle ilgilidir. Bu nedenle, nesne bir şeye (terimin sıradan anlamında bir nesne), aynı zamanda bir kişiye, bir kavrama vb. karşılık gelebilir.

Böylece “Ağustosböceği ve Karınca” masalında, hikayenin baştan sonuna kadar (zaman), karınca (özne), işi (nesne) olumlu (kiplik) ve eğlenceleri (nesne) olumsuz (kiplik) değerlendirir.

NOT: DUYGULANIMSAL ÇÖZÜMLEME, DEĞERBİLİMSEL ÇÖZÜMLEME VE DUYGULANIMSAL KONUŞMA

Greimas ve Courtés (1979: 26-27) “**değerbilim**” için iki anlam önerir: klasik anlamda, “değer sistemlerinin (ahlaki, mantıksal, estetik) teorisi ve/veya tanımıdır”; göstergebilimsel anlamda, herhangi bir karşıtlık ile esenlikli/esenliksiz karşıtlığı arasındaki onaylatmadan kaynaklanan ve duygulanımsal kategori olarak adlandırılan mikrosistemdir (“duygulanımsal”, genel olarak ruh hali ile ilgili olanla ilgili psikolojik kökenli bir terimdir). Örneğin, esenliksiz için esenlikli ne ise ölüm için de yaşam odur. Önerdikleri göstergebilimsel tanım, gereksiz yere bizi sınırlandırıyor gibi görünmektedir: Herhangi bir karşıtlık ile duygulanımsal kategori arasındaki onaylatma, yalnızca belirli bir değerbilimsel durumdur (teori, örneğin, böyle bir göstergebilimsel üründe, yaşam ve ölümün hem tek başına esenliksiz hem de tek başına esenlikliye atıfta bulunacağını öngörmelidir). Bir yanda, felsefenin bir alt disiplini olarak değerbilim ile eşanlamlılıktan kaçınmak ve diğer yanda onun duygulanımsal kategoriye dayandığını açıklığa kavuşturmak için, biz kendi payımıza değerbilimsel çözümlemeden ziyade duygulanımsal çözümlemeden bahsedeceğiz. Duygulanımsal çözümleme, Greimasçı değerbilimsel çözümlemenin bir karmaşıklığını, hatta bazı açılardan duygulanımsal konuşmanın basitleştirilmesini oluşturur. → **Konuşmalı**. Konuşmanın değerlendirici/değerlendiren edenleri burada özne/nesne ile yer değiştirirken evren, dünya, görüntü, karşılık kavramlarından kaçınılır. Bu şekilde oluşturulan duygulanımsal çözümleme, Greimas ve Courtés tarafından sunulan değerbilimsel çözümleme önemli tamamlayıcılar sunarken, Greimasçı terminoloji ve teorisinin unsurlarını bütünleştirir. → **Betisel, izleksel ve değerbilimsel çözümleme**.

Öznelerin ve nesnelerin varlıkbilimsel sınıfları

Duygulanımsal özneler ve nesneler tarafından **temsil edilen varlıkbilimsel sınıflar** (fr. classes ontologiques représentées), önsel olarak sınırlı değildir. Saf varlıkbilim"nin bakış açısından ("Saf gerçeği" oluşturan varlık türlerini tanımlayan), bir nesne aşağıdakilerden birini temsil edecektir: algılanabilir bir öge (rüzgar), bir nesne (kısıtlı anlamda: bir havuç , bir çakıl taşı), bir eylem (yalan söyleme), bir durum, bir durum, insanbiçimsel (fr.anthropomorphe) bir varlık (konuşan bir kılıç, bir insan), bir veya daha fazla tekil (bir domates, domatesler), bir tümsorumcu (toplum), bir sınıf / bir tür (genel olarak parfümler / genel olarak parfüm), bir sınıfın ögesi (böyle bir parfüm) / bir türün varlığı (böyle bir parfüm), bir bütün (gül), her şeyin bir parçası (gülün dikenleri) , vb.

Aynı akıl yürütme, değerlendirici özneler için de geçerlidir; şu farkla ki, bu özneler, bir değerlendirmeye izin veren bir "vicdan" (insanın bir makinede bahşettiği bile olsa) bahşedilmiş olmalıdır. Konu şunlar olabilir: hayvan veya bitki krallığının bir üyesi (hayvan, böcek, bitki), insanbiçimsel bir varlık (Tanrı, dünya dışı, insan), makine (bilgisayar, robot), soyut bir varlık (Ahlak) , bir sınıf (genel olarak kadınlar), bu sınıfın bir ögesi (böyle bir kadın), bir bütünün parçası (id, süpereo, insan ruhunun parçaları olarak ego), vb. Daha sonra sınıflara, öğelerine olduğu kadar bütünlere ve parçalarına da döneceğiz.

Duygulanımsal kiplikler

"Duygulanımsal kategori" adı verilen esenlikli/esenliksiz karşıtlığını göstergebilimsel dörtgende ifade ederek, on duygulanımsal kiplik elde ederiz, başlıcaları **esenlikli** (olumlu), **esenliksiz** (olumsuz), **esenliksizli** (fr.phorie) (olumlu ve olumsuz: örneğin kararsızlıkta) ve **esenliklisiz** (fr.aphorie) (ne olumlu ne olumsuz: örneğin kayıtsızlık) (Courtés, 1991: 160). → **Göstergebilimsel dörtgen.**

Esenliksizli ve esenliklisiz, iki basit kipliğin bileşik kiplikleri (göstergebilimsel dörtgen üst-terim olarak adlandırılır), biraz açıklama gerektirir. Aslında, zamanı ve çözümlenecek nesneyi kavrama biçimimizi değiştirerek, basit bir kipten bileşik bir kipliğe veya tam tersine geçebiliriz. Örneğin bir gün ıspanağı seversek (G1, +), ertesi gün nefret edersek (G2, -) ve iki gün sonra tekrar seversek (G3, +), şöyle diyebiliriz:

Gönderge zamanı gün ise: (1) esenlikliden esenliksize, sonra esenlikliye geçiş.

Gönderge süresi evrensel olarak üç günlük bir süre ise: (2) Esenliksizli; (3) esenlikli baskınlığı olan esenliksizli; (4) esenlikli;coşku, azınlık yargısını ihmal etmek; (5) hafifletilmiş esenlikli; esenliksizli yoğunluğu üzerinde etkileyerek esenliksizlik vb

Şimdi nesnenin tanımını değiştirelim: elmalı turtayı seviyor ve aynı anda kremalı turtadan nefret ediyorsak, şunu göreceğiz: (1) her biri bir kiplikten etkilenen iki birim ve/veya (2) bir bileşik kiplikten etkilenen tek bir ünite (karmaşık terim), genel olarak pasta (bir türdür). Başka bir örnek, Hıristiyan felsefelerinde ölüm, (1) ya bir bütün olarak olumludur, (2) bir yön için olumsuzdur (örneğin geçici yaşamın sonu, genellikle acı çekme gibi) ve bir diğeri için olumludur (manevi varlığa erişim, doğrular için olumlu).

Duygulanımsal yoğunluklar (fr. Intensités thymiques)

Duygulanımsal değerlendirmeler, diğer değerlendirmelerden farklı olarak, örneğin doğrulamacı (doğru/yanlış olarak), genellikle nicelleştirilir. O zaman artık ulamcı bir mantığın (örneğin, esenlikli olup olmadığı) değil, aşamalı bir mantığın (örneğin, biraz esenlikli¹⁰⁹) altına düşerler. Aynı metnin bazen ulamcı, aynı konu – daha çok iki konuda –bazen aşamalı olana başvurmasını hiçbir şey engelleyemez. **Yoğunluklar**, kelimeler veya ifadelerle temsil edilecektir (çift sayılar: %40, vb.): tanımlayıcı (*zayıf, normal, güçlü tür*) veya tutamaksal (*yetersiz, yeterli, çok fazla tür*); karşılaştırmalı veya göreceli (*daha az, ayrıca, daha fazla tür*); üstünlükler (*en az, çoğu türden*).

Şimdi bir duygulanımsal kiplikte uygulanan yoğunluk örneklerini görelim. Aşağıdaki alıntıda, "savunma" bağlamında, "mutlak kayıtsızlık"ta her şeye kayıtsızlıktan ziyade kayıtsızlığa,

¹⁰⁹ Günlük dilde "biraz esenlikli" bir paradoksa (esenlikli, tanımı gereği, büyük bir yoğunluk duygusudur), bizimki göstergebilimsel kullanımda aynı değildir.

esenliklisize uygulanan güçlü bir yoğunluğu göreceğiz: "Ve bende Parapine gibi kendimi savunmak için mutlak bir kayıtsızlığa sahip değildim. (Céline, 1952: 431). Flaubert'ten (2001: 479-480) bir parça artan yoğunluğun coşkusunu işliyor: "[Frédéric] art arda ana kapıdan, avludan, antreden, iki salondan geçerken dereceli bir sevinç yaşadı; nihayet, [Mme Dambreuse'de] yatak odasına geldi".

Kiplik yoğunluk ve nicelik arasındaki etkileşimler

Ispanak örneğimizle, bir dizi farklı kipliğin (esenlikli, esenliksiz, esenlikli), uygun bir yoğunlukla işaretlenmiş tek bir kiliğe (örneğimizde zayıflatılmış esenlikli) eşdeğer olabileceğini gördük. Aynı duygulanımsal değerlendirmeye uygulanan bir bakış açısı değişikliği hakkındadır.

Yoğunluk varyasyonunun kiplik değişikliğine yol açmasının muhtemel olduğu durumlar vardır: kiplik ile ilişkilendirilen "aşırı" yoğunluk, ikincisini başka bir kipliğe, özellikle de zıt bir kipliğe dönüştürecektir. Bu olgunun bir örneği, teorik olarak çok fazla esenlikli unsurun şüphesiz yoğun bir esenliksize yol açtığı Alain Grandbois tarafından yazılan bu satırda bulunabilir (Mailhot ve Nepveu, 1986: 180 "Alınları çok fazla yakutla işaretlenmiş aşırı güzel kadınlar vardı").

Bu örnek, **niceliklerin** - ve artık kesinlikle yoğunluklardan bahsetmiyoruz - kipler üzerindeki olası etkisi sorununu ele almayı mümkün kılar. "Çok fazla yakut" nicel olarak yorumlanabilir: biraz yakut iyidir; popüler inanışın dediği gibi yeter.

Aşağıdaki şema, üç bölüme ayrılmış bir yoğunluk/nicelik ölçeğini göstermektedir. Sağa ne kadar çok giderseniz, değerlendirilen nesnenin yoğunluğu/nicelikten düşükten orta ve yükseğe doğru o kadar artar. Artışın iki etkisi mümkündür: kipliği değiştirmez (durum 1 ve 5); kipliği değiştirir (diğer durumlar). Bu son olasılığa örnekler verelim. Durum 4, hem Eskiler hem de Klasikler (tüm dönemlerin) tarafından benimsenen mutlu ortam yasasını göstermek için kullanılabilir: biraz iyidir; çok az ve çok fazla iyi değildir. Durum 8 buna karşı çıkıyor: iyi olan aşırılık, ılımlılık esenliksizdir; Romantikler arasında (özellikle de çileci yoksunluk ve sefahat arasında kaldıkları sürece) bunun bir örneğini kuşkusuz bulamayız.

<u>Yoğunluk/nicelik kiplikleri ve ölçeği</u>	<u>düşük</u>	<u>orta</u>	<u>yüksek</u>
<u>Durum 1</u>	+	+	+
<u>Durum 2</u>	-	+	+
<u>Durum 3</u>	+	+	-
<u>Durum 4</u>	-	+	-
<u>Durum 5</u>	-	-	-
<u>Durum 6</u>	+	-	-
<u>Durum 7</u>	-	-	+
<u>Durum 84</u>	+	-	+

Şekil 57 - Yoğunluk/nicelik kiplikleri ve ölçeği

NOT: KİPLİKLER VE YOĞUNLUKLAR ARASINDAKİ DİĞER ETKİLEŞİMLER

Duygulanımsal yoğunluklar genellikle, örneğin lezzetli bir yemeğin önündeki coşkunun sevilen birinin önündeki coşkudan ayırt edilemeyeceği, değerlendirilen nesnelere yalnızca basit bir düz içeriği olabilecekleri hiyerarşide yapılandırmayı mümkün kılar. Bir **ideoloji** durumunda (kelimenin Greimasçı göstergebiliminde aldığı anlamda değil, genel anlamda), en güçlü şekilde değerlendirilen unsurlar temel “değerlere” karşılık gelecektir. Rakip ideolojiler genellikle aynı nesnelere değer verir, ancak kiplik ve/veya yoğunluk açısından farklıdır. Bu nedenle, bir masalda, hem dev hem de şövalye prensese bir eş olarak göz dikerse, ilki genç bayanı zorla karısı yapmak için vahşice kaçırarak, ikincisi ise elini (ve gerisini) hak edecek: dev, ahlakın zararına bu evliliğe aşırı değer verir. Üstelik, genel bir karşıtlığın karşıtlıklı bir değerlendirmesinin, bu genel karşıtlığın kapsadığı belirli karşıtlıklar üzerinde, yoğunluklara başvurulması yoluyla yansımaları var gibi görünür. İlk terimin esenlikli, ikinci terimin esenliksiz olduğu Quebec terörü hikayesine özgü aşağıdaki üç karşıtlığı göz önünde bulundurun: manevi dünya/zamansal dünya, cennet/cehennem, kırsal/şehir. Bu metin türünde, zamansal olana göre önceliğe sahip olan maneviyat, en yoğun esenlikliden en yoğun esenliksize giden dört özel alan oluşturur, aşağıdaki sıra: /cennet/, /kırsal/, /şehir/, /cehennem/ (tam çözümleme için bkz. Hébert, 2000). Bu örnekte bir aşırı karşıtlar ve alt karşıtlar çizgesini tanıyacağız (konuyla ilgili bölüme bakınız).

Karar verilebilir/karar verilemez (fr.décidables / indécidables) kiplikler ve yoğunluklar

Kipler ve yoğunluklar **kararlaştırılabilir (fr décidables)**(eğer şart koşulabilirse: örneğin bu özne için bu nesne esenliklidir), **karar verilemez (fr. indécidables)** (eğer şart koşulamazlarsa: örneğin bu özne bu nesneyi duygulanımsal olarak değerlendirmeye çalışır ama kipliği belirtmeyi başaramaz) veya **kararsız (fr. indécidées)** olabilir. (örneğin, bu nesne değerlendirilmemistir veya henüz değerlendirilmemiştir veya artık değerlendirilmemiştir; bir edebiyat eleştirmenin henüz okumadığı bir kitap için durum böyle olacaktır).

Duygulanımsal değerlendirmeler ve zaman

Değerlendirmelerin birbirini takip etmesi ve değerlendirmelerdeki değişiklikler

Aynı özne (veya dönüştürülmüş bir özne) ve aynı nesne (veya dönüştürülmüş bir nesne) için değerlendirme yöntemlerindeki ve yoğunluklarındaki değişikliklerin yanı sıra farklı veya tekrarlanan duygulanımsal değerlendirmelerin ardışıklıkları, zamansal konumlardaki değişikliklere bağlı olarak ortaya çıkacaktır.

Bir nesneye atanan kiplik ya da kiplik yoğunluk, muhtemelen ortaya çıkar (kararsızdan kararluya geçiş), dönüştürülür (örneğin, esenlikliden esenliksize geçiş) ve hatta ortadan kaybolur (örneğin, karar verilmiş olandan karar verilemeyene veya kararsızlara). Başka bir deyişle, herhangi bir değerlendirme (duygulanımsal veya başka türlü) ve bu değerlendirmeyi oluşturan herhangi bir unsur, içinde geçerli oldukları bir zaman aralığı ile ilişkilidir. Nesnel ve

öznel dönüşümleri içeren bir örnek verelim: Yaşlandıkça (öznenin dönüşümü), bir karakter gençken neyi sevdiğine karşı kayıtsız hale gelecektir (kip değişikliği); hırslı bir karakter artık rezil bir kadınla evlenmek istemeyebilir (nesnenin dönüşümü), saf bir kalbe sahip bir başkası ise onu sadece daha fazla arzulayacaktır (yoğunluğun değişmesi).

Hikaye zamanı ve yönlemsel zaman (fr. Temps de l'histoire et temps tactique)

Duygulanımsal araç, diğer araçlar gibi hesaba katabileceği iki ana zaman türünü ayırt etmek önemlidir: (1) anlatılan durumları ve olayları kronolojik olarak birbirine bağlayan hikayenin (gerçek veya hayali) zamanı; (2) incelenen göstergebilimsel ürünün “gerçek” birimlerinin (kelimeler, dizimler, cümleler, cümle grupları, vb.) birbirini takip etmesiyle üretilen, eğilimsel diyeceğimiz zaman. Anlatı zamanı, eğilim zamanı tarafından inşa edilir (örneğin, hikayedeki ilk olay, bu hikaye anlatılırken ikinci, ikinci olay ise önce anlatılacaktır). Bu iki zaman çakışabilir veya çakışmayabilir (örneğin, hikayenin ikinci olayı ilk cümlede ve ilk olay ikinci cümlede sunulacaktır). İki zamanı ayırt etmeyi mümkün kılan bir örnek verelim. “Gençken pembe şekerleri severdim ve mavi olanlardan nefret ederdim”. Hikâyenin zamanı, esasen iki değerlendirmenin araya girdiği, ancak yönlemsel zamanın birbirini takip ettiği (pembe şekerlerin ardından mavi şekerlerin değerlendirilmesi) yalnızca bir zamansal konumdan oluşur.

Zamansal kesitlemeler

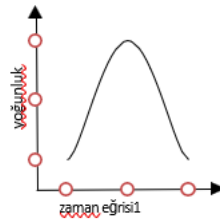
Zamansal kesitlemeler farklı kriterlere göre yapılabilir. Bir duygulanımsal çözümlemeye, zaman aralıklarını sınırlamak için en uygun kriter, bir veya daha fazla yer işareti duygulanımsal derecelendirmedeki değişikliklerdir (örneğin, Z1 zaman aralığı, derecelendirme duygulanımsal yer işaretindeki bir değişiklik Z2 aralığını başlatana kadar sürecektir). Bu zamansal kesitleme ile başka bir kriter temelinde işletilen başka bir kesitleme arasında ilişkiler kurmak açıkça mümkün olacaktır: alışılmış anlamda zaman (örneğin, duygulanımsal aralık Z1 Pazartesi'den Çarşamba'ya; Z2, Çarşamba öğleden Perşembe akşamına kadar sürecektir), eylemler (örneğin, Z1 eylem 1'in başlangıcından eylem 3'ün başlangıcına kadar; Z2, eylem 3'ün ortasından eylem 7'nin sonuna kadar sürer) veya bir oyunda, sahnelerlerde vb. sürer. → **Kesitleme ve düzenleme çözümlemesi.**

Duygulanımsal dizemler (fr. Rythmes thymiques)

Her tür öge için dizemleri tanımak mümkündür. Genel anlamda, duygulanımsal dizem, herhangi bir duygulanımsal ögenin ardışıklığında bulunur: kiplik, yoğunluk, özne, nesne, vb. Örneğin, “Yazar mı, katip mi, safkan mı yoksa yük atı (fr. percheron) mı?” ifadesindeki dört isim. (Julien Gracq) çapraz kipli bir duygulanımsal dizem gerçekleştirir (yani A, B, A, B tipi): esenlikli, esenliksiz, esenlikli, esenliksiz. Bir katipin kötü bir yazar olduğunu ve bir yük atının saban atı olduğunu unutmayın. → **Dizemsel çözümleme.**

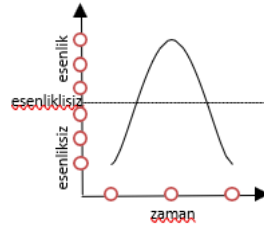
Zamansal Temsiller

Zaman içinde duygulanımsal yoğunluktaki çeşitleri hesaba katmak için, gerilim çizgesiyle ilgili bölümde sunduğumuz estetik esenlikli eğrilerinden ilham alabiliriz. Başlangıç, orta ve son zaman konumlarının her birine düşük, orta ve yüksek yoğunluklardan birini veya diğerini yerleştirirsek, 27 eğrilik bir tipoloji elde ederiz. Örneğin, tipolojimizin ilki olan aşağıdaki eğri, düşük yoğunluğu (başlangıç), yüksek yoğunluğu (orta) ve yeni bir düşük yoğunluğu (son) birbirine bağlar.

Şekil 58 - Estetik esenlikli eğrisi

Yoğunluklar eksenini ikiye katlayarak, zamanın bir fonksiyonu olarak esenlikliден esenliksiz geçişi ve bunların yoğunluklarındaki çeşitleri tanımlayabiliriz. Eksenin ortası daha sonra bu temsilde hiçbir derece bilmeyen esenliklisiz, kayıtsızlığı temsil eder. Yukarıda ne kadar yükseğe çıkarsanız o kadar esenlik var. Aşağıda ne kadar aşağıya inerseniz o kadar esenliksiz vardır. Örneğin, aşağıdaki eğri yüksek esenliksizliği, yüksek esenlikliyi ve yine yüksek esenliksizliği birbirine bağlar.

Şekil 59 - Esenliklisiz duygulanımsal eğri

Kayıtsızlığın dereceleri olabileceğini unutmayın. Stendhal'in Kırmızı ve siyah'ta (fr.Le rouge et le noir) Madame de Rênal, Julien Sorel'in onun için "tutkulu bir kayıtsızlık" hissettiğini düşünür. Orada görebiliriz, ancak güçlü bir yoğunlukla kayıtsızlığın tek olası yorumu bu değildir. Bu yoğunluğu temsil etmek için, esenliklisiz alanı düz bir çizgiden esenlikli ve esenliksiz gibi iki boyutlu bir yüzeye dönüştürülecektir. Bölgenin merkezine ne kadar yakınsak, kayıtsızlık o kadar güçlü olacaktır.

Duygulanımsal nitelik : duygulanımsal yoğunluk ve sürenin ürünü

Zamanla, olgular ortaya çıkar, değişir (biçimlerinde veya yoğunluklarında) veya oldukları gibi kalırlar, sonra kaybolurlar. Bir olgu zaman içinde yerelleştirilir ve olası dönüşümü veya olası bakımı zaman içinde yapılır (teorik olarak tamamen anlık bir dönüşüm hariç). Zaman hem yerleri hem de süreleri kapsar. Süre, olgunun ilk konumlandırma (fr localisation) ile son konumlandırma arasındaki farkta belirlenir.

Davranışımızı yönlendirmek için yaptığımız birçok duygulanımsal hesaplamada, duygulanımsal yoğunluğu ile duygulanımsal süresi arasındaki ilişki dikkate alınır. Duygulanımsal ülkü, mümkün olan en uzun süre boyunca, hatta dinlerde sonsuza kadar (duruma bağlı olarak, sonu olmayan, başlangıcı olan veya olmayan) olumlu duygulanımsal maksimum yoğunluğundan oluşur.

Geometrik bir düzlemde, yoğunluk ordinatta (fr. ordonnée) (dikey çizgi) ve apsiste (fr. abscisse) (yatay çizgi) süre ise, duygulanımsal nitelik eğrinin altındaki yüzeyin ölçümüne karşılık gelir.

Duygulanımsal değerlerin kayıtları: zevk, mutluluk vb.

Ayrıca duygulanımsal değerlerin farklı kayıtları mevcuttur. Örneğin, zevk öncül olarak mutlulukla aynı şey değildir. Kuşkusuz, epikürcü (fr. épicurien) için mutluluk, zevklerin (fiziksel, duygusal ve entelektüel) bir dizilimi ve bileşimine karşılık gelir, ancak diğerleri için mutluluk, örneğin, derin özelemlerimizin tatmininde bulunmalıdır.

Her bir değer kaydı, her durumda on duygulanımsal kiplik üretmek için bir göstergebilimsel dörtgen üzerinde eklenilebilir.

Duygulanımsal hesaplamalar ve işlemler

Yoğunluk eğrisi, duygulanımsal kiplik (olumlu,olumsuz vb.), duygulanımsal kayıt ve sürenin hesaplanmasına dayanan farklı duygulanımsal işlemler mümkündür. Örneğin, uzun süreli ve/veya yüksek yoğunluklu bir fayda elde etmek için kendimizi kısa süreli olumsuz bir göreve adayabiliriz. Hıristiyan, cennette sonsuz mutluluğu elde etmek için dünyevi hayatı boyunca özellikle zevkler sırasına göre fedakarlıklar yapmaya (ama sevinç içinde fedakarlıklar yapılabilir) çağrılır.

Duygulanımsal değerlendirme ve karar değerlendirmesi

Varsayım/Gönderge Değerlendirmeler

Açıkça ya da değil, duygulanımsal bir değerlendirme her zaman bir **doğrulamacı kiplik**, yani doğru/yanlış ile ilgili bir kiplik tarafından işaretlenir. Örneğin, "Kurt kanı sever" duygulanımsal değerlendirmesi, en azından sözceleyen için doğrudur.

Duygulanımsal değerlendirmeye atanan doğrulamacı kipliği, değerlendirilen nesneye atanmış olması muhtemel doğrulamacı kipten ayırt etmek gerekir. "Müzayedeciler geręek Picassoları sever" değerlendirmesinde, nesneyi doğrulamacı kiplik olarak işaretler. Kipliğin doğrulamacı bir değişikliğine genellikle duygulanımsal kiplik (ve/veya yoğunluğunun) bir değişikliği eşlik eder: geręekten de müzayedeciler sahte Picassoları sevmezler (özellikle iğeriğinde hatalı bir şekilde görünüyorsa).

Ancak, tüm duygulanımsal değerlendirmeyi etkileyen doğrulamacı kipliğe geri dönelim. Bir gönderge değerlendirmesi, metne göre kesin olduğu kabul edilen bir değerlendirmedir, yani onun doğrulamacı kipliği olanla uyumludur. Bir varsayım değerlendirmesi, gönderge değerlendirmesi ile çelişmesi muhtemel olan bir değerlendirmedir. Örneğin, Paul Marie'yi güzel bulurken (varsayımsal değerlendirme), Andrew onu iğrenç bulur (varsayımsal değerlendirme); anlatıcı karar verir: o aslında güzel (gönderge değerlendirmesi). Paul haklı (teknik olarak, çünkü varsayımsal değerlendirme gönderge değerlendirme ile eşleşiyor) ve Andrew yanılıyor.

NOT: DUYGULANIMSAL DEğERLENDİRME VE VARLIKBİLİMSSEL DEğERLENDİRME

Açıkça olsun ya da olmasın, duygulanımsal bir değerlendirme ayrıca her zaman varlıkbilimsel bir kiplik tarafından işaretlenir, yani yaptırđasal / karşı-yaptırđasal (geręek olmayan veya imkansız) / mümkün ile bağlantılıdır. Aksi belirtilmedikçe, bu yaptırđasalın kipliğidir. Örneğimize dönecek olursak, "Kurt kanı sever" doğru ve yaptırđasal bir duygulanımsal değerlendirmedir. Ayrıca, bir varlıkbilimsel kiplik, değerlendirilmekte olan nesneyi etkileyebilir. " Eldeki serçe damdaki güvercinden iyidir "der fabl, yaptırđasal bir nesneyi üstün ama yalnızca olası değeri olan bir nesneye tercih ederek. Cinayete teşebbüs, tamamlanmış, geręek vb. bir cinayetten daha az sert bir şekilde yargılanacaktır. Varlıkbilimsel kiplik hakkında ayrıntılar için, → **Konuşmalı**. Bu kiplikler, eylemlerin tanımlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Geręekten de, bir eylem genellikle, eğer üstlenirse ya da tam tersine, geręeęe dönüşebilecek ya da olmayacak olası sonuçların olası mutlu ya da mutsuz sonuçlarının ağırlığını ölçerek üstlenilir. Göstergebilim eyletiminde (olası sonuçların değerlendirilmesinin yapıldığı eylem bileşeni, en azından ödüllendirme ile ilgili olanlar) ve ödüllendirmede (sonuçların görüldüğü yer, prensipte eyletimde bir anlığına görölür), ne denildiğine dair ayrıntılar için → **Karşılıklı varsayımsal anlatı çizgesi**.

Değerlendirici çatışmalar ve fikir birliği

Duygulanımsal ve/veya doğrulamacı değerlendirici **çatışmalar** ve **fikir birliği**, ister kahramanlar tarafından ister üçüncü şahıs gözlemciler tarafından gözlenip göz ardı edilsin, ortaya çıkma, sürdürme ve özümseme aşamalarını deneyimler. Bir değerlendirici çatışma olasılığı, ancak bu değerlendirmelerin tamamlayıcılığı mantığından ziyade, farklı değerlendirmelerin karşılıklı olarak dışlanması mantığı hüküm sürdüğünde ortaya çıkar.

Dışlayıcı mantık mutlakiyetçiliktir: tek bir değerlendirmeyi doğru olarak seçer; tamamlayıcı mantık göreciliğe girer: birkaç değerlendirmeyi, hatta tüm değerlendirmeleri (mutlak görelilik) aynı temele yerleştirir.

Marie hakkında az önce örnek olarak verdiğimiz küçük hikaye, iki çelişkili görüşün aynı anda doğru olamayacağına göre, dışlayıcı mantıktan gelmektedir. Diğer durumlarda, çelişkili duygulanımsal değerlendirmeler aynı anda doğru olabilir ve örneğin Marie, Paul ile gerçekten iyi geçinecek ve André'den gerçekten nefret edecek. Çelişkili değerlendirmelerin bir arada bulunmasının bir başka örneği, bir karakter elmalı turtayı esenlikli bulacak ve bir başkası, bir gönderge değerlendirmesi karar vermeden onu eseniksiz bulacaktır. Bu durum, duygulanımsal değerlendirmelerin tartışılmaması gerektiğini söyleyebiliriz, popüler atasözünü göstermektedir.

İlgili her özne için, değerlendirici bir çatışma ancak tam veya kısmi, tek taraflı veya karşılıklı dönüşüm (ironik, bazen tam ve karşılıklı, iki düşmanın her birinin fikrini değiştirmesi) veya tamamlayıcı bir mantığa doğru hareket ederek bir fikir birliğine doğru çözülebilir. Değerlendirme ve karşı-değerlendirmenin karşı karşıya geldiği, mümkün olanın varlıkbilimsel kipliğini tanıtan ve ölçütler ve testler aracılığıyla bir değerlendirmeyi seçmeyi amaçlayan doğrulama ile bir "**dönüştürme**"den önce gelir veya gelmez.

Doğrulamacı değerlendirme ve duygulanımsal değerlendirme özneleri

Bazen aynı değerlendirme için doğrulamacı değerlendirmenin konusu ile duygulanımsal değerlendirmenin konusu örtüşmez. Örneğin, Paul'e göre (doğruya dayalı değerlendirmenin öznesi), Marie (duygulanımsal değerlendirmenin öznesi) çikolatayı sever, "Marie çikolatayı sever", "Mary çikolata sever", Paul'ün doğru ya da yanlış olarak doğru olduğunu düşündüğü bir önermedir.

Parça-bütünsel,kümesel,türsel ilişkiler (fr. Relations méréologiques, ensemblistes et typicistes)

Diğer görelilik faktörleri (zaman, gözlemci özne vb.), küme ilişkileri (sınıfları ve öğelerini içeren), türsel (türleri ve onları gösteren olayları içeren) ve parça-bütünsel ilişkilerin (bütünleri ve parçalarını içeren) duygulanımsal tanımlama üzerinde etkisi olması muhtemeldir. → **İlişkiler**.

Bu nedenle, "prensipite sarışınları tercih ediyor, ancak bu esmerden hoşlanıyor" bölümünde, ilk değerlendirme sarışın kadınlar (ve tanımladığı tipler: genel olarak sarışın kadınla) sınıfına, ikincisi ise esmer kadınlar (genel olarak esmer kadın tipinin bir örneğidir).sınıfının bir unsuruna, özellikle bu esmerlere ilişkindir. "Amerikalılar sarışınları tercih eder"de, değerlendirme konusunun kendisi bir sınıftır (bir tiplerle ilişkilendirilir: genel olarak Amerikalı veya ortalama Amerikalı). Ayrıca Saint-Exupéry'nin *Le Petit Prince* (Küçük Prenses) adlı

eserinde Küçük Prens'in gülü bir bütün olarak küresel, parçalarıyla yerel olarak değerlendirilir. Genel olarak, gülün bazı fiziksel kısımları (dikenleri) veya psikolojik "parçaları" (karakteri) olumsuz olarak değerlendirilse de Küçük Prens tarafından olumlu değerlendirilir.

Küresel yargı, yerel yargılar dikkate alınarak yapılır, ancak bu mutlaka basit bir "ekleme" değildir; bir hiyerarşi, farklı derecelendirmeleri farklı şekilde ağırlıklandırabilir. Parçalara farklı kiplikleri atfedildiği durumda, küresel kiplik bileşik olabilir (örneğin, esenliksizli) veya yoğun ağırlıklandırma yardımı ile veya onsuz, basit bir kipliğe bir emilim (fr. *résorption*) olabilir (örneğin, esenliksiz bir parça diğer parçanın olumlu karakterini onu yok etmeden zayıflatıyorsa, nesne zayıf olumlu olarak kabul edilecektir).

İletişim örnekleri ve özneleri

Bir metin için ve diğer göstergebilimsel ürün türleri için gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, aşağıdaki üretim ve alım örnekleri özellikle ayırt edilecektir: (1) görgül yazar (gerçek yazar); (2) kurgulanmış yazar (metnin görgül yazarının verdiği görüntü); (3) anlatıcı (yerleşik anlatı(lar) varsa, farklı seviyelerde); (4) anlatıcı (gömülü anlatı(lar) varsa, farklı seviyelerde); (5) karakterler; (6) yapılandırılmış okuyucu (metnin ortalama, sıradışı veya model (ideal) okuyucusunun verdiği görüntü, vb.); (7) görgül okuyucu (gerçek okuyucu). Bu örnekler, çeşitli şekillerde doyurulabilir göstergebilimsel rollere karşılık gelir: örneğin, görgül yazar aynı zamanda onun ilk ve (bazen daha şiddetli) görgül okuyucudur.

NOT: İZLEKSEL/İZLEKLİ ÖRNEKLEMLER

Bu örneklerin hepsinin izleksel, hayali bir statüye sahip olması muhtemeldir. Böylece, bir metinde izleksel bir metnin amaçlandığı, izleksel okuyucunun izleksel yapılandırılmış bir görüntüsünü belirlemek mümkündür; örneğin, *Kırmızı ve siyah'ta*, Mme Rênal'ın Julien Sorel'in davasının jüri üyelerine yazdığı mektubun içeriği ve üslubu, onlar hakkında sahip olduğu imajı (sözde bir kişi değil, metinsel bir işlev olarak) belirlemeyi mümkün kılıyor.

Farklı örneklemlerden gelen değerlendirmeler arasında duygulanımsal uyumsuzlukların ortaya çıkması muhtemeldir. Örneğin, Jonathan Swift'in [*Yoksul*] *Sınıfların Çocuklarıyla İlgili Mütevazı Önerme'nin anlatıcısı*, yoksulluk ve açlığa karşı koymak için yoksulların bebeklerini yememizi öneriyorsa, metnin iğneleyici ironisini kavrarsak, anlıyoruz ki, gerçek yazar bu fikri esenlikli bulmuyor... Reklam aynı zamanda, ne yazık ki, anlatıcının görgül yazar tarafından vasat olarak bilinen bir ürünün erdemlerini övdüğü bu reklam metinleri aracılığıyla bize mükemmel uyumsuzluk örnekleri sunar. Öte yandan, farklı otoritelerin değerlendirmeleri uyumlu olabilir. Bu nedenle, Sartre'in *Bulantı'daki* anlatıcı karakteri Roquentin şöyle yazar: "*Eugénie Grandet'i* okuyacağım. Bundan büyük zevk aldığımdan değil: ama bir şeyler yapılmalı." ,zevk ya da daha doğrusu zevksizlik, doğrudan uyarılmış izleksel bir zevktir, kağıt üzerinde bir zevktir, Roquentin'inki, ama biz bu duygulanımsal yargıyı kurgulanmış yazara ve

oradan, tüm çekincelere tabi olarak, görgül Sartre'a, modern roman için bir engel olan ve bu eseri okumaktan duyduğu hoşnutsuzluk belki de gerçek olan Balzac'a bağlayacağız.

Kaynak/tanık, lehçe/topluluk dili/bireysel dil öznesi (fr. Sujets source / relais, dialectal / sociolectal / idiolectal)

Çeşitli iletişim örneklerinin duygulanımsal değerlendirmeleri arasındaki yazışmalar/karşılıksızlıkların çözümlensini geliştirmek için, timik değerlendirmenin rapor edildiği konu ile bu değerlendirmenin sson olarak ait olduğu konu arasında ayırım yapmak ilginç olabilir. Birincisi tanık konusu ve ikincisi kaynak konusudur.

Rastier'e (1989: 49-50, 1994: 222 ve 224) göre, bir metni yöneten üç ana sistemle dolaylı olarak ilişkili olan özneler olan iletişim örnekleri tipolojimize eklediğimizde, ayırımın önemi yani lehçe (dil sistemi), topluluk dili (türler halinde yapılandırılmış bir söyleme karşılık gelen belirli bir toplumsal pratiğe özgü bir lehçenin özel kullanımı), bireysel dil (belirli bir yazara özgü bir dilin ve bir topluluk dilinin kullanımı) açıkça ortaya çıkıyor.¹¹⁰ Böylece, Baudelaireci anlatıcının kin, kadın (ideal olan değil, en azından gerçek olan) ve gerçekte doğa ile ilgili esenliksiz değerlendirmeleri sırasıyla lehçe, topluluk dili ve bireysel dil ile ilgilidir: tanım için kin, zaten dilde aşağılayıcı bir kelime; gerçek kadının değerinin düşmesi (ideal, idealize edilmiş kadından ayırt edilmelidir) o zamanlar özellikle edebi söylemde yaygındı; doğanınki daha özgündür (özellikle romantizme ve Parnasizme karşıdır). İlk iki değerlendirme için, Baudelaireci anlatıcı, sırasıyla lehçe ve topluluk dili ile örtük olarak ilişkilendirilen kaynak değerlendiricilere göre bir aktarma değerlendiricisidir. Öznel özneye gelince, teorik bir soru ortaya çıkıyor: Yazarın inşa ettiği şeyle aynı şey mi? Olmadığını düşünüyoruz. Kurgulanmış yazar, en azından onu tanımladığımız şekliyle, belirli bir metinden detaylandırılırken, bireysel dil öznesi detaylandırılabilir ve genellikle aynı yazar tarafından verilen bir metin grubundan detaylandırılabilir; öte yandan, bireysel dil sadece yazma pratikleriyle (temalar, klişeler, vb.) ilgiliyken, kurgulanmış yazar metnin yazarının fiziksel görünümü, psikolojisi vb. hakkında yapılan çıkarımları içerir.

Örneğin belirli bir sosyal grupta veya daha geniş olarak belirli bir kültürle ilişkili olanlar gibi diğer kaynak özne türlerini bütünleştirebileceğimizi belirterek bitirelim. Bir Kuzey Amerikalı tarafından itiraf edilen bir "Hamburger severim" de, belirli bir kültürle ilişkili bir kaynak öznenin, yani ortalama bir Kuzey Amerikalı'nın varlığını tespit edebiliriz.

Bir duygulanımsal görünüm, aynı zaman aralığında bulunsunlar veya bulunmasınlar, iki veya daha fazla ilgili duygulanımsal değerlendirmeyi içerir. Örneğin, minimal duygulanımsal

¹¹⁰ Bu sistemik tipolojiye, belirli bir metne özgü önceki üç sistemin kullanımı olan metin dili ve bir metnin sistemik olmayan kısmı olan seçimi eklemeyi öneriyoruz. Bir sistemin olması için gerekli ama yeterli olmayan bir koşul olan tekrarı düşünün: metin dili, bir metinde lehçe, topluluk dili ve bireysel dil kapsamına girmeden tekrarlanan bir form (örneğin, belirli bir içerik) olacaktır. Örneğin, metin dili biçim örneği, ekmekleri havaya kaldıran bir resimde Magritte (Altın efsane, 1958): 'uçan ekmek' içeriği, Magritte'in çalışmasında başka bir yerde bulunmadan resimde tekrarlanır ve tahmin edebiliriz, herhangi bir diğer göstergebilimsel ürün (varlığından bahseden bu metin dışında!). Sistemlerin veya sistemik seviyelerin tipolojisine şunu ekleyebiliriz: kültürel dilve insan kültürlerinin aldyında yatan distem (fr.anthropolecte) → **Göstergebilime giriş.**

çatışma veya fikir birliği üçgendir ve zaman içinde aynı konum için iki özne ve aynı değerlendirilen nesneyi içerir.

Aşağıdaki tablo bazı yaygın duygulanımsal görünümüleri sunmaktadır. Aşağıda, ilgili duygulanımsal elementlerin efsanesi yer almaktadır.¹¹¹

¹¹¹ Bazı yararlı duygulanımsal unsurlar, tabloya uymasalar da lejantta listelenmiştir. Olası duygulanımsal görünümüleri detaylandırabiliriz. Örneğin, Gaudreault (1996: 367) aşağıdaki değer olgusunu önerir: “bir değer yalnızca diğeri nedeniyle var olduğu birleştirilmiş değerler örneği; düşük bir başlangıç değerinin art arda daha büyük değerlere yol açtığı artan değerler zincirine bir örnek; son olarak, varlıkların belirli bir varlık için yalnızca bir veya daha fazla varlığın aracılığıyla değer aldığı bazı dolaylı değerler örnekleri”

	ÖZET FORMÜL	METİNSEL ÖRNEK	DEĞERLENDİRME 1			DEĞERLENDİRME 2		
			ÖZNE	KİPLİK	NESNE	NESNE	KİPLİK	ÖZNE
1	Aynı değerlendirilen nesne için özne değerlendirmesini değiştirir (burada özne değiştirilir)	Odette'i artık sevmeyen Swann (Proust)	Ö	+	N	N	-± veya -	Ö'
2	Aynı nesne, bağlamsal bir değişkene göre farklı şekilde değerlendirilir, burada yer	Hiç kimse kendi ülkesinde peygamber değildi	Ö1	+	N	N	- ou -±	Ö2
3	İki özne arasındaki klasik çatışma	Bazılarının talihsizliği, diğerlerinin mutluluğunu "kötü bir iyilik" yapar (<i>Balzac, kuzen Bette</i>)	Ö1	+	N	N	-	Ö2
4	Klasik ayar	Tilki ve karga için peynir (La Fontaine)	Ö1	+	N	N	+	Ö2
5	Özdeş yoğunluklar ancak zıt kiplikler, bu nedenle değerlendirilen nesnenin önemi konusunda fikir birliği.	Ophelia Hamlet'i ne kadar seviyorsa, Laertes de -son tövbesinden önce- babasının ve kız kardeşinin ölümünden sorumlu olduğu için ondan nefret eder (Shakespeare)	Ö1	+↑	N	N	-↑	Ö2
6	Nesne değiştirilir, ancak kiplik değil	Colin, Chloé'yi değersizliğinin zirvesindeyken bile hala seviyor (<i>Vian, L'écume des jours</i> (Tr. <i>Günlerin köpüğü</i>))	Ö	+	N	N'	+	Ö
7	Bir nesne değişir ve farklı şekilde kipleştirilir	«Akışına bırak» (Aznavour)	Ö	+	N	N'	-	Ö
8	Nesnenin yapısı, doğrulayıcı kiplikteki bir değişikliği ve duygulanımsal kiplikteki değişiklikleri hesaba katarak değiştirilir.	Tartuffe, sahte dindarın maskesi düştü (Molière)	Ö	+	N	N'	-	Ö
9	Belirsizlik: Aynı özne tarafından eşzamanlı olarak verilen zıt kiplikler	"Çünkü bu dünyada bulabildi / Tek bir mutluluk: ağlamak" (Le Gascon, anonim Fransız-Kanadalı vatansever). "Kişi zamanını bu dünyada öldürerek ya da ibadet ederek geçirir, hepsi bir arada. "Senden nefret ediyorum ! Seni seviyorum !" (Celine)	Ö	±	N			
10	Nesneler kipsel olarak özdeşir (burada zayıf esenlik), bu bakımdan, mükemmel bir şekilde değiştirilebilir	Dört 25 sent (Quebec'te) veya Beyaz şapka için bir doları bozdurun	Ö	+↓	N1	N2	+↓	Ö
11	Temsil edilen bütünün kipliği, belirli bir parçanın kiyle aynı değildir.	<i>Küçük Prens'teki</i> (Saint-Exupéry) gül ve dikenler	Ö	+	NZ	N	-	Ö
12	Bir özne türü, bir nesne türünü biçimlendirir (örnekte konuşmacıya göre)	Erkekler sarışınları tercih eder	Öz	+↑	Nt			
13	Sınıfın değerinin azalması, ancak bu sınıfın bir unsurunun değerlendirilmesi	"La messe au pendu"da (Brassens) "fanatik din karşıtı kişilerin" gözünde lütf bulan iyi rahip	Ö	-	Nt	Nn	+	Ö
14	Nötr kiplik (örnekte, mümkün olan varlıkbilimselkipliği ile)	"Neyi kaybedebileceğimi bilmeden bir hayvan gibi ne üzgün ne de mutlu denize açıldım" (<i>Tit-Coq, Gratien Gélinas</i>)	Ö	-±	N			

Tablo 41 - Sık duygulanımsal görünümeler

Gerilim çizgesi

Gerilim çizgesi, postgreimasçı göstergebilimin aracı, Fontanille ve Zilberberg tarafından tanıtıldı. Gerilim çizgesi, belirli bir değer, iki "değerlilik" (veya boyut), yoğunluk ve kapsam (veya kapsam) kombinasyonu ile oluşturulur. Kapsam, yoğunluğun uygulanma derecesidir; niceliğe, çeşitliliğe, uzamsal boyuta veya mesafeye, olguların zamansal kapsamına veya mesafesine, olguların yoğunluğuna karşılık gelir. Yoğunluk ve kapsam, sıfır kuvvetten maksimum (hatta sonsuz) kuvvete kadar değişen sürekli bir ölçekte, her birinin kuvvetinde çeşitlemeler yaşar. Gerilim çizgesi genellikle (geometrik) bir düzlemle görsel olarak temsil edilir: yoğunluk ordinat (dikey eksen) ve kapsam apsis (yatay eksen) üzerine yerleştirilir. Bu düzlemde, belirli bir olgu, bir veya daha fazla belirli pozisyonu işgal edecektir. Yoğunluk ve kapsam iki tür korelasyon yaşar. Bir yandan iki değerden birinin artışına diğerinin artması eşlik ediyorsa ve diğer yandan birindeki azalma diğerinin azalmasına yol açıyorsa, korelasyonun ters veya doğrudan olduğu söylenir. İki değerden birindeki artışa diğerinde bir azalma eşlik ediyorsa, korelasyonun ters olduğu söylenir.

Veya bilgi. Yoğunluk, bilginin derinliğine ve bu bilginin alanının genişliğine uygulanırsa ve iki değerlik için düşük ve yüksek kuvvetleri ayırt edersek, dört farklı "bilen" türü ve bilgi elde ederiz: (1) düşük yoğunluk ve düşük düzeyde (az hakkında az şey bilmek), (2) yüksek yoğunluk ve düşük düzeyde (az hakkında çok şey bilmek), (3) düşük yoğunluk ve yüksek düzeyde (çok hakkında az şey bilmek), (4) yüksek yoğunluk ve kapsam (çok şey hakkında çok şey bilmek). Genel olarak, bilginin yoğunluğunun ancak kapsamı arttıkça azalabileceği ve bunun tersi (ters korelasyon) kabul edilir. Örneğin tıpta uzman (2) veya pratisyen hekim (3) arasında seçim yapmak gerekir. Genel pratisyenin bilgisinin zayıf olarak nitelendirilebileceğinin - sokaktaki adamın değil - uzmanın bilgisinin derinliği ile ilgili olduğuna dikkat edilmelidir. Bu metin, içinde bir uygulama bulacağımız Hébert, 2009'un bir bölümünü gözden geçirmektedir.

Değer ve iki değerlilik

Gerilim çizgesi, postgreimasçı göstergebilimin aracı, Fontanille ve Zilberberg tarafından tanıtıldı.¹¹² Gerilim çizgesi, belirli bir değer, iki "**değerlilik**" (veya boyut), yoğunluk ve kapsam (veya kapsam) kombinasyonu ile oluşturulur.¹¹³ **Kapsam**, yoğunluğun uygulanma derecesidir; niceliğe, çeşitliliğe, uzamsal boyuta veya mesafeye, olguların zamansal kapsamına veya mesafesine, olguların yoğunluğuna karşılık gelir. İki değerlik nicel olanla,

¹¹² Bu bölümde, Fontanille, 2003: 69-77 ve 109-116 ve Zilberberg, 2002'den bunları tamamlayarak özgürce ilham alıyoruz.

¹¹³ Mantiken, bir kavramın amacına veya kavranışına, yani onu tanımlayan anlam özellikleri dizisine (örneğin, bir insan bir memelidir, iki ayaklıdır, vb.), kapsadığı fenomenler kümesine (örneğin, erkekler kümesi), uzantısına karşı çıkıyoruz. Kapsam, uzantı ile güçlü anlamsal benzerlikleri koruyorsa, gördüğümüz gibi yoğunluk ve niyet için aynı değildir. Ayrıca, bir yanda kapsam ve yoğunluk ile diğer yanda madde ve enerji bilimindeki iyi bilinen ikili arasındaki bağlantılar açıklığa kavuşturulmayı beklemektedir.

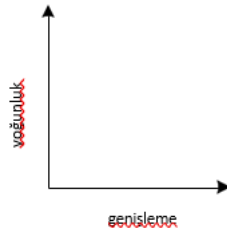
ölçülebilir olanla ilgilidir: uzam sayılabilir; yoğunluk, sayılamayan (ancak ölçülebilir) olanla ilgilidir.¹¹⁴

Değerlik Gücü

Yoğunluk ve kapsam, sıfır kuvvetten maksimum (hatta sonsuz) kuvvete kadar değişen sürekli bir ölçekte, her birinin kuvvetinde çeşitlemeler yaşar. Gerilim çizgesi ilişkili teorik varsayımları burada tartışmaya gerek yok, buna daha sonra geri döneceğiz. Burada esas olarak, tabiri caizse, brüt işlemsel karakteriyle ilgileniyoruz.

Gerilim çizgesinin temsili

Diğer araçlar gibi (göstergebilimsel dörtgen, doğrulamacı dörtgen, eyleysel model, vb.), gerilim çizgesi hem bir ağ, hem kavramsal bir yapı hem de bu yapının görsel bir temsidir.¹¹⁵ Yoğunluğu bir düzlemin ordinatına ve kapsamını apsise yerleştirirsek, o zaman anlık görüntüde iki eksenli bir görsel temsil olur.

Şekil 60 - Gerilim çizgesinin iki ekseni

¹¹⁴ Zilberberg (2006: 41) gergin bir şekilde betimlenecek birimle ilgili şunları yazar: “birim ölçülebilir ve/veya sayılabilir, yoğunluğu ölçülebilir, kapsamı olarak sayılabilir olmalıdır.» Ayrıca (2006: 43), gergin göstergebilimin “ölçü kavramının özü olan nitelik ve niceliğin uzlaştırılmasına, daha düşük bir maliyetle niceliklerin nitelenmesine ve niteliklerin nicelleştirilmesine izin verdiğine” inandığını söylüyor. »

¹¹⁵ Gerilim aracı bir çizge olarak nitelendiriliyorsa, bu onunla bağlantılı şematik görsel temsilden çok, Kant'tan kaynaklanan gelenekte dolayımılamayı kavram ve görüntü arasında ve daha genel olarak anlama kategorileri ile duyulur olgular arasında ifade eden bir terim olan "şematizm" in teknik anlamından kaynaklanmaktadır. (Fontanille, 2003: 110) Tam olarak, gerilim çizgesi eşlik eden teorik varsayımlardan biri, onun içinde işleyen anlaşılır (yoğunluk) ve duyulur (kapsamlı) arasındaki dolayımıdır.

Belirli bir olgu, yoğunluğunun gücüne ve onu karakterize eden boyuta göre, bu düzlemde bir veya daha fazla belirli konumu işgal edecektir.¹¹⁶ Çizgenin bir temsilini tablo şeklinde vermek de mümkündür (bunun bir örneğini aşağıda vereceğiz).

YOĞUNLUK VE KAPSAMIN ALT BOYUTLARI

Zilberberg'e (2002: 116) göre konuşma hızı (fr. tempo) ve ton (fr. tonicité) yoğunluğun iki alt boyutunu oluştururken, zamansallık ve uzamsallık kapsamın iki alt boyutunu oluşturmaktadır; iki boyutun her birinin işlevleri, yani onları oluşturan unsurlar, yoğunluk açısından zayıf/parlak ve kapsam açısından yoğun/yaygındır (Zilberberg, 2006). Bize öyle geliyor ki, zamansallık ve uzamsallık, uzamın kapsamı gereken bir kalıntı bırakır. Gerçekten de, kapsam, uzamsal veya zamansal boyuta ek olarak, söz konusu olguların niceliğini ve çeşitliliğini etkiler; bununla birlikte, terim metaforik bir anlamda alınmadıkça bunlar her zaman uzamsal olana indirgenemezler ve örneğin kavramlara karşılık gelebilirler (örneğin, bilginin "kapsamı" durumunda).

Yoğun/geniş başlangıç noktası ilgiliyse, bu iki değer her birinin yalnızca ikiye bölündüğünden emin değildir ve önerilen alt bölümlerin ilgili olduğundan hiç emin değildir. Örneğin, mekan ve zaman, birinin ortaya çıkardığı, mekanlarda görünmesini sağlayabildiği her şeyi içermez (örneğin, özellikle nesnelere fiziksel değilse, nesnelere çeşitliliği veya nesnelere miktarı nasıl uzamsaldır)?

Ayrıca, kapsamı dağınık veya yoğun olarak tanımlayarak bir yoğunluk göstergesi verdiğinde, bunun nedeni kapsamın iki yönünü, yani fenomenlerin miktarını ve bunların uzamsal veya zamansal kapsamını dolaylı (örneğin, bkz. Fontanille 2003 : 46), olarak birleştirmesidir. Fontanille (2003: 110), yoğunluğu ve etkiyi yoğunluk ekseninde görünebilen öğeler olarak. "vb. » şeklinde verir. Soru ortaya çıkıyor: bir eksene bileşik bir değerlik yerleştirebilir miyiz? Cevap evet ise, gerilim çizgesinin analitik kullanımı ile bireşimli (fr. synthétique) kullanımı arasında ayırım yapabiliriz. Bireşimli kullanıma, eksenlerden birine bir bileşik değerlik yerleştirme yetkisi verilir: böylece, yoğunluklar eksenine, kapsamın eksenindekinden başka bir öğenin yoğunluğu yerleştirilecektir; örneğin, bilgiye atfedilen olumlu değerlendirmenin yoğunluğu (bileşik değerlik, bilgiye uygulanan yoğunluk basit değerlik olacaktır) bilginin boyutuyla (tek değerlik) artabilir.

Burada bize göre gerilim çizgesinin sorunlarından birine değiniyoruz. Bu, birbiriyle ve çizge ile olduğu veya olması gerektiği gibi uyumlu olup olmadıklarının sorulması gereken iki farklı yoldan yararlanılır. Yoğunluklar eksenini bazen, uzamın unsurlarına uygulanan saf yoğunluk olarak kullanılır (örneğin, bir dizideki darbenin konumuna göre değişen çekiç darbelerinin yoğunluğu). Bu işletmede yoğunluk, tıpkı ölçüde olduğu gibi, özne "darbe"nin bir yüklemidir. Ancak eksen bazen, kapsamın öznesi ile aynı olmayan bir özneye atanan bir yoğunluk yüklemine bir kopyası olarak da kullanılır (örneğin, Zilberberg (2012: 25), zevkin yoğunluğunu (yüklemi) (konu 1) hediyelerin (konu 2) sayısının (yüklemine) kapsamını birleştirir.

GERİLİM ÇİZGESİ VE GÖSTERGEBİLİMSSEL DÖRTGEN

Göstergebilimsel dörtgen ve gerilim çizgesi arasındaki ilişkiler keşfedilmeyi beklemektedir. Göstergebilimsel dörtgen üzerine katlanan gerilim çizgesi, üst terim (veya bileşik terim), tipik olarak karmaşık terimi oluşturan öğelerin miktarındaki çeşitleri daha kesin bir şekilde hesaba katmayı mümkün kılar. Örneğin, dörtgen ile ilişkilendirilen denge/baskınlık kavramının zaten izin verdiği sadece ters ilişkilerdeki terimleri değil, aynı zamanda ters ilişki içindeki terimleri de tanımlamayı mümkün kılar. Bir terimin gücü, diğer terimin artan gücü ile ve, gerekli değişiklikler yapılarak, azalan güce göre değişir. Az önce yaptığımız kullanımda, gerilim çizgesi genelleştirilmiştir, çünkü göstergebilimsel dörtgenden farklı olarak, gerilim çizgesi yalnızca karşıt öğeler

¹¹⁶ Daha sonra tartışacağımız Fransız trajedisinin eğrisi gibi olgular, temsil edilmek üzere birkaç çizgenin birleşimini gerektirir.

gerektirmez, çünkü bunlar yine de sırasıyla yoğunluk ve ölçüden gelmek zorundadır. → **Göstergebilimsel dörtgen.**

Gerilim çizgesi değerlik ve bölgeleri uğraş kesimi

Gerilim ölçeğinde farklı uğraş kesimi değişen sayılarda ayırt etmek mümkündür. Genel olarak, yoğunluk kesitlemesi, kapsam kesitlemesi ile aynı olacaktır (örneğin, her ikisi için iki bölgeye), ancak kesitlemenin aynı olmayacağı durumlar öngörülebilir.

İkili uğraş kesimi

Her değerlik için iki uğraş kesimi, düşük kuvvetli bir uğraş kesimi (veya atonik sektör) ve yüksek kuvvetli bir uğraş kesimi (veya vurgusuz seslem uğraş kesimi) ayırt edersek, değerlikler arasında birçok bölge tanımlayan dört olası kombinasyon elde ederiz:¹¹⁷

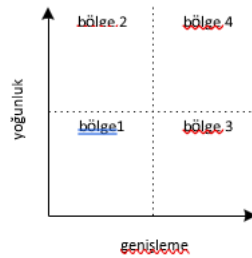
Bölge 1: düşük yoğunluk ve düşük kapsam;

Bölge 2: yüksek yoğunluk ve düşük kapsam;

Bölge 3: düşük yoğunluk ve yüksek kapsam;

Bölge 4: yüksek yoğunluk ve yüksek kapsam.

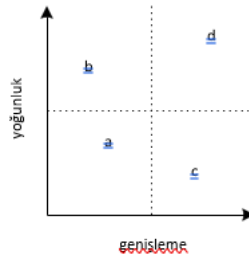
Çizgesel gösterimde, bu şunları verecektir:

¹¹⁷ Bu arada Zilberberg (2006: 75), (aynı zamanda) düzlemin açıortayı (düzlemlle kesişen bir köşegen) tarafından sınırlanan iki alana bölmeyi tercih eder. Açıortayın (fr. bissectrice) üstünde mutlak değerlerin alanı ve onun altında evren değerlerinin alanı vardır: "Söylemleri dinlediğimiz anda önemli olan, iki düzenin kendi içinde anlamı değil, her birinin diğerinin "gözlerinde" temsil ettiği şeydir: (1) Evren değerlerine göre, geniş değerliklere duyarlı, mutlak değerler kesinlikle yoğundur, ancak yoğun olma [zayıf ölçüde] ciddi kusurunu sunar; evren değerlerinin kendileri [yoğunluk bakımından] zayıftır, ancak üstün gözlerinde dağılmış [güçlü ölçüde] olma avantajına sahiptir; (2) Mutlak değerlere göre, her şeyden önce yoğun değerlere duyarlı, evren değerleri dağılmış ama zayıf; mutlak değerlerin kendileri kesinlikle yoğunlaşmıştır, ancak parlaklıkları [yüksek yoğunluk] bu kusuru sonsuz şekilde telafi eder. Bu nedenle, her bir değer sırası, sahip olduğu değerlik tercihleri nedeniyle karşısını (fr. vis-à-vis) zorunlu olarak diskalifiye eder. Mutlak değerler alanının ve evren değerlerinin alanının tipik bölümünün sırasıyla ikinci ve üçüncü bölgelere karşılık geldiğine dikkat edin.

Şekil 61 - Gerilim çizgesinin dört bölgesi

“Varlığa bağlılık” diyeceğimiz bir grup duyguyu ele alalım. Bu grup içinde, nitel bir yaklaşımın, örneğin aşk ve dostluk arasında (sadece) nicelik olarak değil, doğada bir fark olduğunu dikkate alabileceğinin farkında olarak, duyguları yalnızca nicel terimlerle ayırt edeceğiz. Yoğunluklar eksenini, duygunun yoğunluğuyla ve kapsamlar eksenini, belirli bir özne adına bu duygunun nesnesi olan varlıkların sayısı ile ilgilidir. Dört bölgeye bölünmeyi hesaba katarak, dört ana duygu türünü ayırt edeceğiz. Birinci alana (a) (sıradan) sevgiyi yerleştireceğiz; ikinci bölgede, (b) "büyük aşk" veya "bir ömür boyu aşk"; üçüncü bölgede, (c) dostluk ve dördüncü bölgede, (d) “evrensel sevgi” veya büyük merhamet. Çözümlemeyi geliştirelim. Bir yanda aşk ve büyük aşk, ikincisi ilke olarak birincisinden daha az varlığa uygulanır ve diğer yanda adından da anlaşılacağı gibi ilke olarak ilkinden daha fazla varlığa uygulanan dostluk ve evrensel aşkı kapsam açısından ayıracağız. Bir yanda aşk ve dostluk, ikincisi prensipte daha az yoğun bir duygudur, diğer yanda büyük aşk ve evrensel aşk, ancak bu ikincisi hem kapsam hem de yoğunluk açısından mutlak aşk olarak kabul edileceğini yoğunluk açısından da ayırım yapalım, Görsel olarak, bu daha ince çözümleme şu şekilde temsil edilebilir:

Şekil 62 - Bağlanma duygularının gerilim görünümü

Örneğin, Hıristiyan şefkati ile Budist şefkati arasında başka ayrımlar yapılabilir; bu şefkat, daha kapsamlı bir şekilde yalnızca insanlara değil, diğer canlı varlıklara da yayılır (ve taşlar ve diğer cansız "varlıklar" için çok daha kötüdür!). Hâkim Hıristiyan söylemi, doğayı, örneğin aksini yapabilecekken bile hayvan etiyile beslenmekten çekinmeyen insanların egemenliğine sokar. Ancak, unutmayalım ki, hayvanları çok seven Assisili Francis'in şefkatine benzer bir şefkat, Budist söylemininkine katılır.

NOT: GERİLİM ÇİZGESİ, GÖSTERGEBİLİMSEL DÖRTGEN VE İKİLİ UĞRAŞ KESİMİ

Göstergebilimsel kare ve 4-Klein grubunu ayırt edersek, teorik problemlerin birçoğunun bulanıklaştığı görünür. İlki 4 basit pozisyona ve 6 bileşik pozisyona (üst terimler) sahiptir; ikincisi, iki terime ve bunların olumsuzlamasına dayanmasına rağmen, yalnızca bunların kombinasyonlarını, yalnızca bileşik konumları sayar. İkili uğraş kesimi kullandığında gerilim çizgesi bir Klein 4 grubudur. Yoğunluk her zaman bir kapsamla bu şekilde ilişkilendirilir ve bunun tersi de geçerlidir. Kademeli olarak kullanılırsa, gerilim çizgesi kademeli bir Klein 4-grubuna karşılık gelir (en azından göstergebilimde kategorik bir şekilde bilgimize göre kullanılmış olsa da). Gerilim çizgesinin çoğu zaman, ters yönde, doğrudan bir kapsam ve yoğunlukla uyuşmayan veya uyuşmayan herhangi iki öğenin kombinasyonunu açıklamayı mümkün kılan bir araç olarak kullanıldığına inanıyoruz. Bu durumda, ikili uğraş kesimde, gerilim çizgesi yalnızca kademeli bir Klein 4-Grubudur (standart Klein 4-Grubu kategoriktir). → **Göstergebilimsel dörtgen.**

İkili dışındaki uğraş kesimler

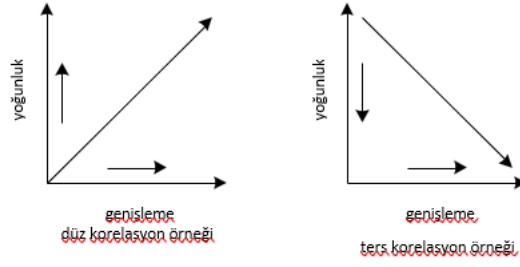
Her iki eksene aynı anda uygulandığında dört bölge oluşturan bir ikili uğraş kesim örneği verdik. Ancak, diğer uğraş kesimler mümkündür. Böylece, üçlü bir uğraş kesim, eksenlerin birinde ve/veya diğerinde düşük, orta ve yüksek kuvvetleri ayırt edebilir, örneğin; beş köşeli bir uğraş kesim ise örneğin sıfır, düşük, orta, yüksek ve maksimum (hatta sonsuz) kuvvetleri ayırt edecektir. İki eksenle dörtlü bir uğraş kesim, üzerinde oyalandığımız dört duygunun her birine belirli bir bölge atfetmeyi mümkün kılacaktır; bu uğraş kesim tarafından yaratılan diğer on iki alandan bazıları, diğer kanıtlanmış veya basitçe çıkarılabilir bağlanma duygularını tanımlamak için uygun olabilir.

Gerilim çizgesinin devingen yönleri

Şimdi gerilim çizgesinin devingen yönlerini ele alalım.

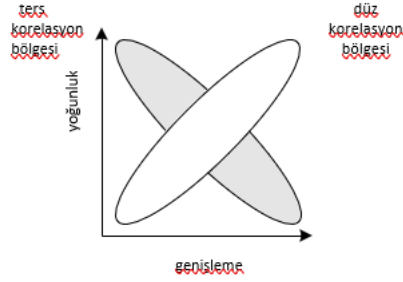
İleri/Ters Korelasyonlar

Yoğunluk ve kapsam iki tür korelasyon yaşar. Bir taraftan iki değerden birinin artışına diğerinin artması eşlik ediyorsa ve diğer taraftan birindeki azalma diğerinin azalmasına yol açıyorsa, korelasyonun ters veya doğrudan olduğu söylenir. O zaman “daha fazla... daha fazla...” veya “daha az... daha az...” türündendir. İki değerden birindeki artışa diğerinde bir azalma eşlik ediyorsa ve bunun tersi de korelasyonun ters olduğu söylenir. O zaman “daha fazla... daha az...” veya “daha az... daha fazla...” türündendir.

Şekil 63 - İleri ve geri korelasyon örnekleri

İki korelasyon, yaklaşık olarak aşağıdaki gibi temsil edilebilen korelasyon bölgelerini tanımlar:

Şekil 64 - Korelasyon bölgeleri

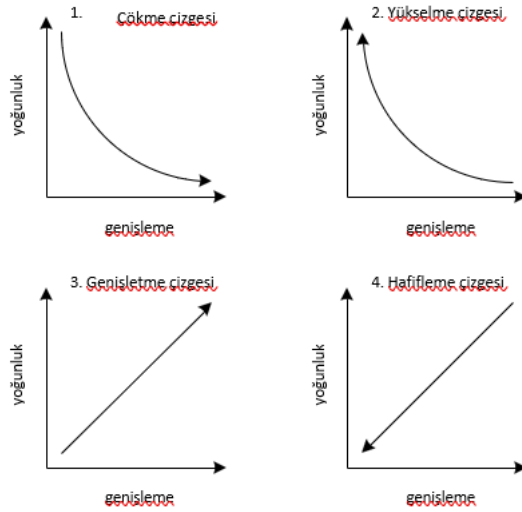
NOT: DÖRT ALANIN İLİŞKİSİ

Plandaki tüm noktalarının aynı olgunun değerlerine karşılık gelmesi muhtemeldir. Bununla birlikte, iki düzenleme ilkesi ortaya çıkar: bir yandan, doğrudan ve ters korelasyonlar arasındaki fark, varyasyonun iki ana yönünü belirler; öte yandan, “iki eksenindeki en güçlü dereceler ile en zayıf derecelerin birleşimi aşırı bölgeleri belirler. İç mekanın tüm noktaları önemlidir; ancak her bir korelasyonun uç bölgeleri, incelenen kategorinin en tipik bölgeleridir. Bu iki ilkenin birleşimi, kategoriye özgü dört ana alanı tanımlamayı mümkün kılar” (Fontanille, 2003: 74). Kuşkusuz, ikililik önemli bir uğraş kesimidir; ancak, bize göre, daha düşük olasılıklarına rağmen, diğer uğraş kesimler, özellikle de üçlü kesim (örneğin geçmiş, şimdi ve gelecek üçlüsü için), öncel olarak dışlanmamalı, ancak sadece tanımlanacak olguyla ilgili değilse dışlanmalıdır. Sadece bunu ifade eden bütünsel ilke sayesinde, örneğin, üçlü, ikili ilişkilerde kalıntı olmadan açıklanamaz.

Varlıklara bağlılık duyguları örneğimize geri dönelim. Ortalama bir insan, ilke olarak, bir duygunun ne kadar yoğun olursa, çok sayıda varlık için o kadar az geçerli olduğu ters bir ilişkiye bağlıdır. Evrensel aşk bölgesi ona yabancıdır.

Gerilim çizgesi öğeleri

Gerilim ilişkisinin ters veya ters doğası ile zaman içindeki yönelimini birleştirerek, dört gerilim çizgesi elde ederiz:¹¹⁸

Şekil 65 – Gerilim çizgesi öğeleri

NOT: GERİLİM ÇİZGESİ VE GEOMETRİ

Gerilim çizgesi temsilleri geometriden esinlenmiştir ancak ona ait değildir. Bu, belirli özgürlükleri ve temsili çeşitleri açıklar. Örneğin, doğrudan ve ters bağıntıları temsil etmek için Zilberberg (2002: 118), ordinat ve apsisin sıfır noktalarını karşılayacak şekilde değiştirilmiş elipsler kullanır; Fontanille ise ters korelasyon için eliptik eğriler ve doğrudan korelasyon için düz çizgi kullanır. Prensipite, Fontanille'in elipsleri (2003: 74) değiştirilmelidir ve şunu belirtir: “Doğrudan korelasyon durumunda, konum değişimlerinin yönü genellikle açının açıortayının yönünü takip eder; ters korelasyon durumunda, konum değişimleri, bu açıortaya dik bir yönü takip eder; bu yön, iki ucu iki temel eksenini birleştiren bir yay ile de temsil edilebilir. » ; ancak şüphesiz çizgelerin okunaklılığı nedeniyle, çökme (fr. *décadence*) ve yükselme (fr. *ascendance*) çizgelerinde ters ilişkilere ilişkin verdiği temsiller eğri ile eksenleri bir araya getirmez (Fontanille, 2003: 111). Bize gelince, çizgelerin okunabilirliğini ve tutarlılığını korumak için eğrileri, düz çizgileri ve eksenleri olması gerektiği gibi birbirine deydirmedik.

Çökme modeli (ya da yukarıdan aşağıya model), örneğin, reklamcıların kanca dediği, güçlü bir şekilde duygulanımsal ama genellikle kapsam olarak zayıf olan şey ile posterin geri kalanı arasındaki geçişte bulunabilir (Fontanille, 2003: 112).

¹¹⁸ Gördüğümüz gibi, gergin çizgiler, apsis üzerinde zaman olmadığında bile, kendilerini yalnızca zamansız yaklaşımlara ödünç vermezler. Aslında, dört gerilim çizgesinin tipolojisi, gerilim konumlarının ardışıklığının bir kriterine dayanır (tüm ardışıklık, en azından prensipite, zaman içinde meydana gelir). Gerilim çizgesi daha sonra üç değişkeni birleştirir: yoğunluklar, kapsamlar ve zamansal konumlar.

Yükselme modeli (veya yükselen model), örneğin edebiyatta, bir hikayenin gövdesi ile sonu (düşüş) arasındaki, daha küçük ama daha yoğun bir geçişte bulunabilir; aynı olgu, örneğin, sonenin gövdesi ile ucu (veya ucu) arasında meydana gelir (Fontanille, 2003: 113).

Genişletme çizgesi (fr. *amplificatio*) (ya da genişletilmiş (fr. *amplifiant*) çizge), örneğin, bizi tek bir enstrümanın veya bazılarının tuttuğu zar zor işitilen hattan giderek daha fazla enstrüman tarafından yeniden başlatılmasına götüren senfonik yapıların çoğunda bulunur ve bu artan yoğunlukta (Fontanille) , 2003: 113). *Ravel'in Boléro'sunu* düşünelim.

Zayıflama modeli (ya da zayıflatma modeli), örneğin, problemlerin tamamen ortadan kalkmadığı, sonunda problemlerin sayısının ve yoğunluğunun azaldığı mutlu bir çözüme sahip dramada veya komedide ortaya çıkar.

NOT: GERİLİM ÇİZGESİ ÖGELERİNİN ETKİLERİ

Fontanille'e (2003: 110) göre gerilim çizgesi ögeleri, duyulur (yoğunluk, duygulanım vb.) ve anlaşılır (genişliğe yayılma, ölçülebilir, idrak) arasındaki dengedeki değişimler olarak tanımlanır. Bu vdeğişmeler “ya duygusal gerilimde bir artışa ya da bilişsel gevşemeye yol açar. Artan yoğunluk gerilimi getirir; ölçüdeki artış rahatlama getirir. (Fontanille, 2003: 110) Buna göre, (1) çökme çizgesi bilişsel rahatlama sağlar; (2) soy kalıbı, duygusal bir gerilim; (3) büyütme, duygusal ve bilişsel gerilim modeli; (4) zayıflama örüntüsü, genel, duyuşsal ve bilişsel gevşeme (Fontanille, 2003: 111-112).

Gerilim çizgesi ögelerinin kombinasyonları

İki veya daha fazla gerilim çizgesi aynı anda veya art arda birleşerek **gerilim çizgelerinden oluşan bir yapı** oluşturabilir. Bir yapı kalıplaşmış olabilir, yani bir sistemde tanımlanabilir. Örneğin, klasik Fransız trajedisi, dördüncü perdeden beşinci perdeye kadar bir zayıflama çizgesini birbirine bağlar - çatışmalar sayıca azalır ve sakinleşir - sonra bir büyütme çizgesi - felaket meydana gelir ve genelleşir (Fontanille, 2003: 110) .

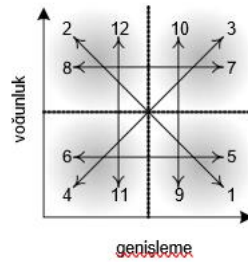
NOT: KARŞILIKLI VARSAYIMSAL GERİLİM ÇİZGELERİ

Fontanille (2003: 110), belirli bir kültürde sabit ve hemen tanınabilir bir biçimde birkaç gerilim çizgesini birleştiren ve birbirine bağlayan bileşik gerilim çizgeleri “karşılıklı varsayımsal gerilim çizgesi” olarak adlandırır. "Bir türün ya da türün özellikleri olduklarından, söylemin anlaşılmasına öncel rehberlik ederler ve daha sonra, gelenekten miras alınan kültürel kalıplar statüsüne sahiptirler: karşılıklı varsayımsal çizgeler olarak adlandırılma nedeni budur. (Fontanille, 2003: 116) Gerilim çizgesi kombinasyonlarımız daha geneldir, çünkü en azından prensipte sabit olmayabilirler, klişeleşmiş olamazlar ve olduklarında da bireysel düzeyde böyle olabilirler ve mutlaka tüm bir kültür düzeyinde olmayabilirler. Daha doğrusu, ayırt ettiğimiz altı sistemik seviyeden birinin veya diğerinin altına girebilirler. → **Göstergebilime giriş.**

Bize öyle geliyor ki, gerilim çizgesinin öğeleri ölçek açısından anlamının iki yolu var. İlki, gerilim çizgesinin öğeleri, eksenlerden en az birinde sağlanan tüm konumları kapsamaması gerektiğini düşünür. Dolayısıyla, trajedi örneğini ele alırsak, yatıştırma yoğunluğunun yüksekten orta seviyeye gittiğini düşünürsek, bu yatıştırma yoğunluğunu temsil eden çizgi, gergin bir zayıflama diyagramından değil, bu çizgenin sadece bir kısmından çıkar. Bizim yapacağımız ikinci, burada sadece aynı integral temel gerilim çizgesinin bir ölçek değişkenini görür. Böylece, boyutu ne olursa olsun, "doruk"¹¹⁹ veya "kaşlarını çatmak" olarak adlandırılan nokta şeklindeki şekil, iki temel gerilim deseninin birleşiminden oluştuğu kabul edilecektir, örneğin, genişletme çizgesi ve ardından çökme çizgesi.

Dik çizgeler (fr.Schémas orthogonaux)

Teori tarafından sunulan gerilim çizgesinin öğelerinin hiçbiri, değerlerden birinin sabit olduğunu, diğerinin ise değişken olduğunu, bu da dik, yatay veya dikey çizgiler vereceğini öngörmez. Bununla birlikte, açıklaması bir sabit içeren planlar gerektiren olguların varlığını tümdengelim yoluyla tahmin etmek mümkündür (gerekirse, sadece olasılıklarını hatırlatarak bu tür olguların varlığını kanıtladığımızı düşünün...). Bu dik çizgilerden kaç tanesi tahmin edilebilir? İkili uğraş kesimlerde, biri sabit düşük kapsamlı, diğeri sabit yüksek kapsamlı iki dikey çizgi ve biri sabit düşük yoğunluklu ve diğeri sabit yüksek yoğunluklu iki yatay çizgi buluyoruz. Düz çizgilerin her biri iki yönde geçilebildiğinden (örneğin, sabit bir yoğunluk için, kapsam artan veya azalan olabilir), böylece toplam 12 gerilim çizgesi öğesi için sekiz yeni yol veya yön elde ederiz.

Şekil 66 - On iki gerilim çizgesi öğeleri

NOT: SABİT İZLER

Bize göre, sabit olay örgüleri gerekli olduğundan, bunları açıklamaya entegre etmek esastır. Bu bağlamda, çeşitli olasılıklar kendini göstermektedir. Başlıca iki tane görüyoruz:

¹¹⁹ Bir sivri uç kullanımına ilişkin başka bir örnek için, bkz. Fontanille, 1999: 155.

1. Gerim çizgesi ögeleri ile gerilim ögeleri yer değiştirmeleri¹²⁰ arasında bir ayırım yapılmalıdır. Bu, bir göstergebilimsel dörtgen (\rightarrow Carré sémiotique) üzerindeki konumların ardışıklığı ile ilgili olarak önerdiğimiz benzer bir çözümdür. Göstergebilimsel dörtgen üzerindeki bu konumların dizisine genellikle dayatılan kısıtlamaların (daha sonra zıt terime ulaşmak için terimlerden birinden olumsuzlamasına geçmek zorunlu olacaktır) bir kategorinin oluşturulmasını tanımlayan bir model üretmek için kullanılabileceğini kabul etmekle birlikte (bir karşıtlık ilişkisiyle birbirine bağlanan iki ögeden) göstergebilimsel bir üretimin onları istediği gibi bağlayabileceğini savunuyoruz (örneğin, bir terimden zıddına, örneğin güzellikten çirkinliğe, güzel olmayandan geçmeden). Kısacası, gergin çizgesi ögeleri, belirli bir göstergebilimsel üründeki ardışıklıklarını ve temel yer değiştirmeleri üretme kiplerini temsil eder. 12 hareket türünden dördü basit bir gerilim modeline karşılık gelir.

2. İkili uğraş kesim için, onun gibi iki eksenden ilerlese bile, gerilim çizgesi olmayan yeni bir araca yazılabilen dört temel gerilim çizgesi ve sekiz gerilimsiz çizge vardır. Bu sistem, iki yoğun veya nicel değişken arasındaki gerilim veya gerilim olmayan, her türlü kombinasyonu hesaba katmayı mümkün kılar. O zaman iki farklı olgunun iki yoğunluğunun değişkenlerini temsil edebiliriz: örneğin, Stendhal'in *Kırmızı ve siyah'ında* Julien Sorel'in kurbanı olduğu hırs (apsis üzerinde) ve aşk (ordinatta) olayları. Aynı zamanda, iki farklı olgunun kapsamındaki varyasyonları da temsil edebiliriz: Balzac'ın Grandet'sinden parasal türler (nakit) ve kutsal para türleri (süresi dolmuş notlar, vb.).¹²¹ Bu yeni araçta, aynı temel üzerinde öncül hale gelir: gerilimsiz ilişkiler (sabit), gerilimli ilişkiler ve "yarı gerilimli" ilişkiler, yani simetrik olmayan. Aslında, evrişik (fr. converse) ve ters (fr. inverse) korelasyonlar, değişke tipine (artış/azalma) ve/veya değişen faktöre (X ögesi veya Y ögesi) göre her zaman simetrik değildir. Böylece X'ten Y'ye ters olan, ancak Y'den X'e olmayan bir ilişki tasarlamak mümkündür: X'teki bir artış Y'ye yol açar, ancak Y'deki bir artış, sabit kalan X'inkine yol açmaz¹²². Açıkçası, tipik evrişik ve ters ilişkiler simetriktir. Üçlü bir uğraş kesimi ile yüzden fazla olası izlem elde ederiz.¹²³ Bu izlemler, gerilim bir ilişkiye (evrişikveya ters), sabit bir ilişkiye (dikey veya yatay sabit) sahiptir, karışıktır. Karışık ilişkiler alt bölümlere ayrılır: karışık gerilimli ilişkiler: bir kısmı evrişik ve diğeri ters olan; karışık sabit ilişkiler: bir kısmı dikey sabite, diğeri yatay sabite sahip; ayrışkan (fr. hétérogène) ilişkiler: bir kısmın gerilimli bir ilişkisi ve diğerinin sabit bir ilişkisi vardır.

Üçlü uğraş kesim

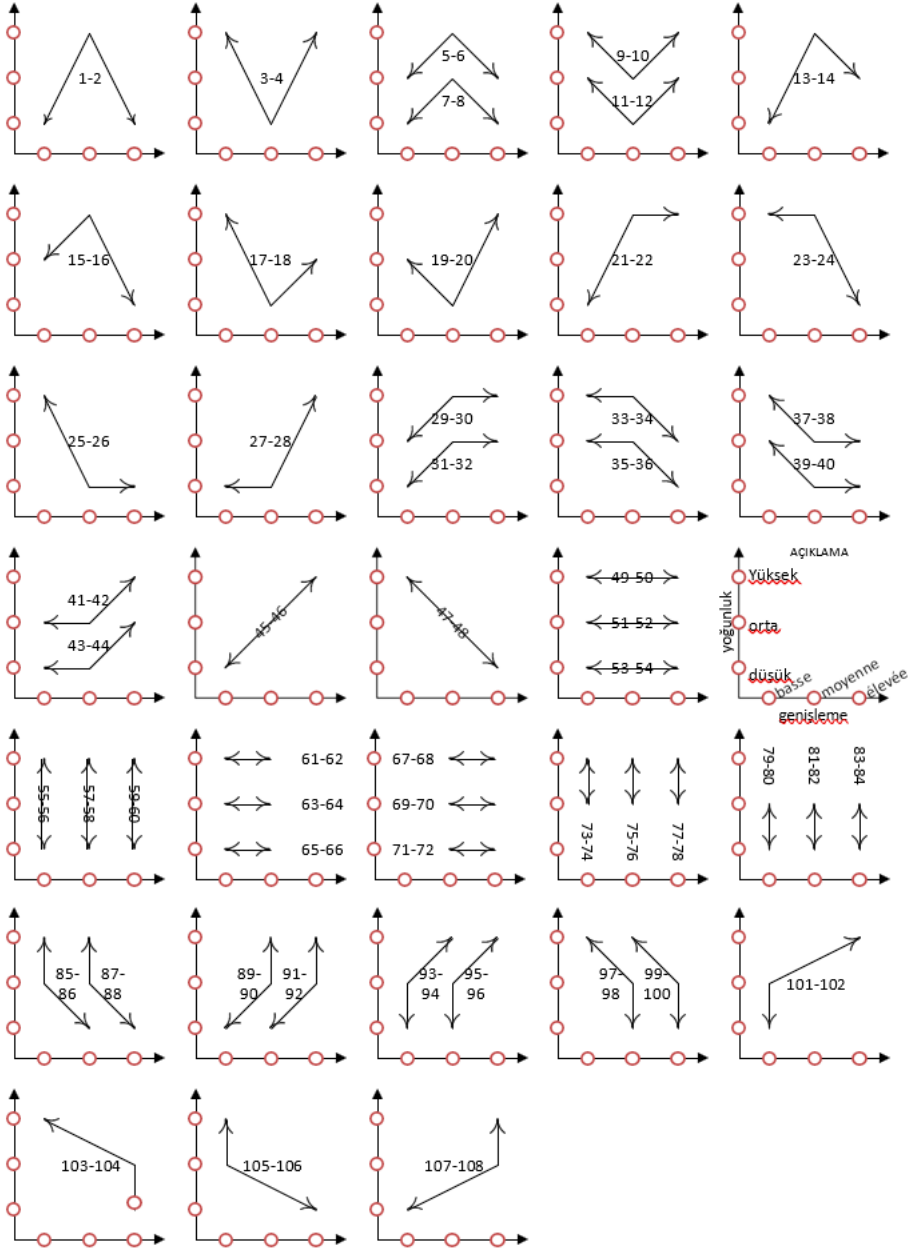
Aşağıdaki çizge, üçlü bir uğraş kesimde olası ana yer değiştirmeleri temsil eder. Kendilerine yatay olarak dönen (örneğin, düşükten orta dereceye ve sonra tekrar aşağıya giden) eğrileri veya karışık sabitli eğrileri temsil etmedik. Artışı/azalışı asimetric olan bir gerilim ilişkisine sahip eğrileri temsil ettik (örneğin, X için 1'lik artışı Y için 2'lik bir artış veren bir ters ilişki).

¹²⁰ "Yer değiştirmeyi" "yola tercih ediyoruz, çünkü ikinci terim, Greimasın göstergebiliminde, örneğin "üretici anlam yolculuğu" gibi, az ya da çok zorunlu aşamaların birbirini takip etmesiyle ilişkilendirilir.

¹²¹ Zilberberg bazen, bir eksene öncül diğer eksene ait olan bir öge tipi yerleştiren gerilim çizgesi üretir. Zilberberg (2006), hızı ve yavaşlığı tempoya ve dolayısıyla yoğunluklar eksenine ait olarak tanımlayarak yine de hızın yoğunluklar ekseninde, yavaşlığın ise genişlemeler ekseninde olduğu bir çizge üretir. Yavaşlık mutlaka hızdan daha büyük müdür? Hala gerilim çizgesi midir? Ayrıca, göstergebilimci bazen gerilim eksenlerinin minimum ve maksimum noktalarını, yoğunluk veya kapsam üzerine yerleştirilen değişkenin sırasıyla yokluğuna (sıfır ile temsil edilir) ve varlığına (1 ile temsil edilir) karşılık gelir. Aynı soru: Hala gerilim çizgesi mi?

¹²² Yükselme ve düşme olarak nitelendireceğimiz korelasyonlar da var: ilk durumda, X'in herhangi bir değişkeni, bir artış veya bir düşüş olsun, Y'de bir artışa yol açar; ikinci durumda, X'in herhangi bir değişkeni Y'de bir azalmaya yol açar. Son olarak, korelasyonlar bir ölçek boyunca değişebilir ve X, örneğin, ikincisinin değerini 1 ile 5 arasında değiştirirsek Y ile ters korelasyonda, ancak değerini 6 ile 10 arasında değiştirirsek ters korelasyonda olabilir.

¹²³ Eğer bir korelasyon varsa, mutlaka sert olmayacaktır: "Kesin korelasyonun sert olması gerekli değildir, çünkü olamaz. Gerçekten de korelasyon, gerçekleşmesi dirençlerle, engellerle ve dolayısıyla gecikmelerle karşılaşan bir yönü gerçekleştirir (Zilberberg, 2006: 156). Simetriyle, "kolaylaştırmaların", ilerlemelerin de gün ışığına çıkabileceğini eklemenin cazibesine kapılıyoruz.

Şekil 67 - Üçlü uğraş kesimdeki ana eğriler

Estetik esenliklinin gerilim çizgesi ve eğrileri

Başka bir yerde ayrıntılı olarak sunduğumuz **estetik esenlikli eğrileri** (Hébert, 2005¹²⁴), (1) bilişsel ve—işimleri bunu yeterince gösterir— görsel temsil (2) deşikeler, (3) zamanın bir işlevi olarak, 4) estetik esenlikli etkilerin yoğunluğu (5) göstergebilimsel bir ürün tarafından üretilen (veya göstergebilimselleştirilmiş: örneğin, bir gösteri olarak bir gün batımı) (6) alım durumlarından biri veya diğerini (örneğin, görgül, gerçek okuyucu veya izleyici) oluşturur.

Estetik esenlikli eğrileri, zaman içinde güçle ortaya çıkan veya yayılan herhangi bir estetik olgudaki estetik yoğunluğun deşikelerini açıklamayı mümkün kılar: yorumlanacak birimlerin ardışıklığı güçlü (örneğin yazılı bir metinde) veya kesinlikle (örneğin, sahne sanatlarında) sınırlı olan göstergebilimsel ürünler; ama aynı zamanda, doğru ya da yanlış, çok zamansal olmayan ya da çok zamansal olmayan (örneğin bir tablo) tanınmış göstergebilimsel ürünlerdir ve daha sonra herhangi bir birim dizisini ekleyerek ya da tanıyarak zamansallaştırırız (örneğin, bir tablonun figürlerini serileştiren bir yorumlayıcı yolculuk düzenleyerek).

ESTETİK EĞRİLER VE DİĞER EĞRİLER

Aynı eğriler, "estetik" sıfatlarından arındırılmış veya başka bir sıfatla verilmiş, estetik olmayan olguların (en azından öncül) betimlenmesi için de geçerlidir (1) zamanın akışını, (2) her tür yoğunluğun ölçümü ve (3) müdahale ettikleri süreç olgusu. Böylece, örneğin, esenlikli bir eğriye (estetik olmayan), dramatik bir eğriye, bir zanaatkardan gelen bir dizi çekiç darbesinin eğrisine vb. sahip olacağız.

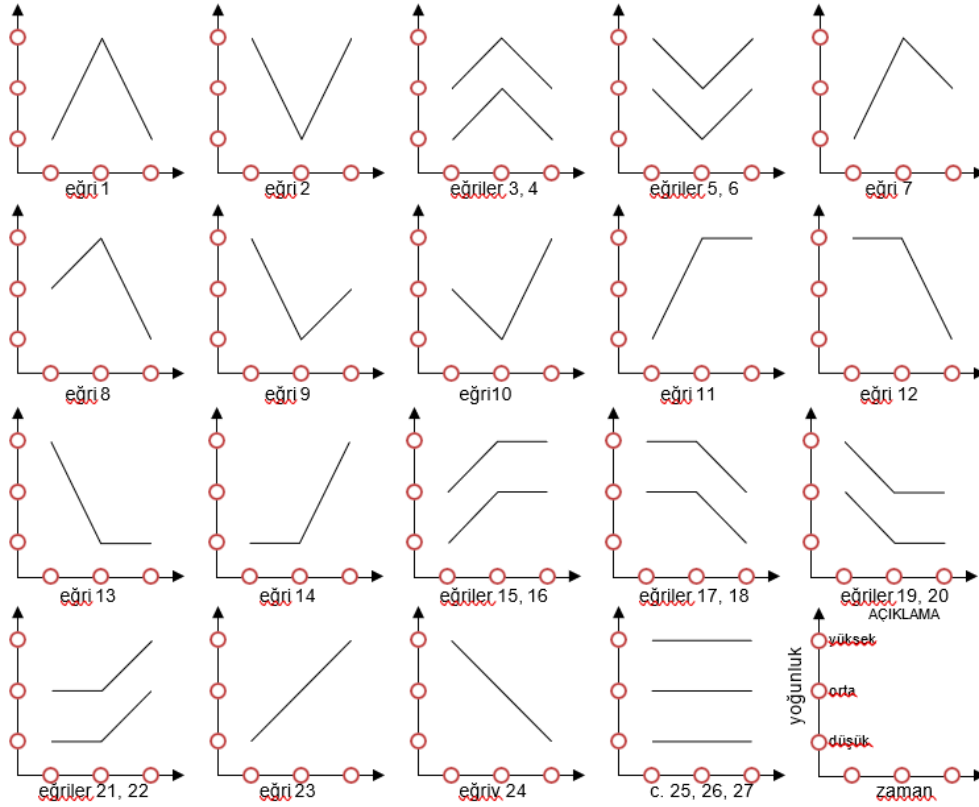
Üçlü bir kesitleme oluşturarak (düşük, orta ve yüksek esenlik yoğunlukları; başlangıç, ortanca ve son zamansal konumlar) ve geri döndürülemez bir zaman kullanarak 27 estetik eğriden oluşan bir tipoloji belirledik. Örneğin, Ravel'in Bolero'su dinleyicide kabaca öngörüyorsan ve aslında bunu gerçekleştiriyorsan, yukarı doğru düz bir çizgi; Aynı özlemleri taşıyan diğer ürünler veya göstergebilimsel ürünlerin parçaları, alıcıda yalnızca yatay bir düz çizgi uyandırır ve bu, en düşük yoğunluk seviyesindedir....

NOT: ESENLIK EĞRİLERİNİN GERİLİM NİTELİĞİ

Şu soru ortaya çıkar: Estetik esenlikli eğrilerimiz gerilim çizgesinin içine giriyor mu? Gerilim çizgesi, bir yanda ordinat, yoğunluklarda ve diğer yanda apsis, uzantılar, uzantılarda iki kesin sınıfa ait öğeleri ilişkilendirir. Eğrilerimizin ordinatının, gergin göstergebilimin "yoğunluklar" ile anladığı şeye iyi karşılık geldiği görülüyor: Burada yalnızca bir yoğunluk değil, aynı zamanda yoğunluklar eksenine, yani değerbilime özgü olarak kabul edilen bir olgunun kendisinin yoğunluğu da vardır. Bizim apsimize gelince, o zamansal bir uzantı biçimine indirgenebilir. Bununla birlikte, birikimli zaman ile ardışık zaman arasında, daha kesin olarak süre olarak zaman ve yer belirleme olarak zaman arasında ayırım yapmak gerekir (tıpkı dilbilgisinde temel ve sıralı arasında ayırım

¹²⁴ Estetik esenlikli eğrilerinin gerilimli olmayan karakterine ilişkin bu önceki yayında sergilemiş olduğumuz kesinliği burada önemli ölçüde azaltıyoruz.

yaptığımız gibi). Eğrilerimiz, bir sürenin sınırlarını tanımlamayı mümkün kılan kiralama süresine dayanmaktadır. Gergin eğriler açıkça süreye dayalı olabilir, ancak tasarımcılarının kafasında konumcul süresine dayanabilirler mi? Hala bir kapsam, genişlik sorunu mu? Gerilimli eğriler, apsis üzerinde zaman olmadığında bile, kendilerini yalnızca zamansız yaklaşımlara ödünç vermezler. Aslında, dört gerilim çizgesinin tipolojisi, gerilimli konumların ardışıklığının kriterine dayanır (tüm ardışıklık, en azından prensipte, zaman içinde meydana gelir). Gerilim çizgesi – tıpkı gerilimli yer değiştirmeler gibi – daha sonra üç değişkeni birleştirir: yoğunluklar, kapsamlar ve zamansal konumlar. Eğrilerimizin iki değişkenle sınırlı olduğunu söyleyebilir miyiz, yoksa olası çift yönelimin öncül korunmadığını, çünkü dikkate alınan geçici alt-tabaka tipi için alakasız olduğunu düşünmeli miyiz?

Şekil 68 - Estetik esenlikli eğrilerinin tipolojisi

İkili uğraş kesimin on iki kursunun tipolojisine indirgenen bu tipoloji, örneğin, tipolojinin farklı eğrilerine uyan yükseltici (fr. ascendance) örüntülerini ayırt etmeyi mümkün kılar: 11, 15, 16, 23, vb.

Derinleştirme: teorik varsayımlar

Gerilim çizgesi ile ilişkili en önemli teorik varsayımları sunmak istiyoruz.

1. Yoğunluk ve kapsam sırasıyla içerik düzlemini (gösterilenler düzlemi) ve ifade düzlemini (gösterenler düzlemi) oluşturur (Fontanille, 2003: 72). Her gösterge bu iki düzlemin birleşmesinden geldiği için, her gösterge, en azından prensipte, gerilimli terimlerle betimlenebilir. Zilberberg'de (2002: 115), herhangi bir göstergenin, en azından herhangi bir söylemsel göstergenin gerilimli terimlerle betimlenebilir olduğu görülmektedir: “herhangi bir söylemsel büyüklük, yoğunluk ve kapsam sayesinde nitelenir”.

2. Yoğunluk, **duyarlı olanın** (yani algılanabilir ve/veya duygusal duygunun) düzeyindedir, buna geri döneceğiz); **anlaşılır olanın** kapsamıdır (Zilberberg, 2002: 115; Fontanille, 2003: 110).

3. Yoğunluk, **ruh hallerine** (tutkulara) atıfta bulunur; **durumların** genişletilmesi (Zilberberg, 2002: 115). Zilberberg (2002: 115)'e göre gerilim, yoğunluğun, yani ruh hallerinin, duyarlı olanın ve uzamın, yani durumların hallerinin, anlaşılır olanın birbirine katıldığı hayali yerdir.

4. Yoğunluk, **iç algıyı** (fr.intéroceptivité) (organizmanın kendisinden gelen fiziksel uyarılara karşı duyarlılık); yaygınlık, **dış algıyı** (fr.extéroceptivité) (dış dünyadan gelen fiziksel uyarılara karşı duyarlılık) etkiler (Fontanille, 2003: 72).

5. Yoğunluk **amaca**, kapsam **kavramaya** karşılık gelir (Fontanille, 2003: 73 ve 98). Amaç ve kavrama şu şekilde tanımlanır: “dünya yönündeki bu gerilim [...] kasıtlı hedefleme işidir; konum, kapsam ve nicelik ise ilgi alanının, yani kavrama alanının sınırlarını ve özelliklerini karakterize eder. Dolayısıyla varlık iki temel işlemi içerir [...]: az ya da çok yoğun amaç ve az ya da çok kapsamlı kavrama. (Fontanille, 2003: 39)

6. Yoğunluk, "sevgi"ye (tutkulara);kapsam, biliş (Fontanille, 2003: 110) karşılık gelir.

7. Yoğunluk, kapsamı yönetir, kontrol eder (Zilberberg, 2002: 114, 115 ve 116).

8. Yoğunluk ve kapsam, sırasıyla tempo ve ton, zamansallık ve uzamsallık olmak üzere iki alt boyuta bölünmüştür (Zilberberg, 2002: 116).

9. Yoğunluğun iki temel işlemi, artış ve azalmadır; kapsamlı olanlar ise sıralama (çeşitliliği ve/veya sayıyı artıran) ve karıştırma (çeşitliliği ve/veya sayıyı azaltan) şeklindedir (Zilberberg, 2006). → **İşlemler.**

10. **Katılım** (p ise q ise) yoğunluk ve geniş ölçüde (p, q olmasına rağmen) ödün ile ilgilidir (Zilberberg, 2006).

11. Gerilim çizgesi, **sürekliliğin göstergibilimine** (fr.sémiotique du continu) (ve **süreksiz olanın göstergibilimini** (fr.sémiotique du discontinu) tamamlar) (Zilberberg 2002: 112), **aralığın göstergibiliminden** (fr.sémiotique de l'intervalle) (ve terimler arasındaki ilişkilerin göstergibilimini tamamlar) (Zilberberg, 2002: 125)), **olayın göstergibilimine** (fr.sémiotique de l'événement) (ve durumların göstergibilimini tamamlar) (Zilberberg, 2002: 139-141) ilişkindir.

Birkaç yorum. Az önce hatırladığımız varsayımlar, çoğunlukla bir dizi resmen onaylatmanın parçasıdır, yani, bir karşıtlığın birinci ve ikinci terimlerinin, resmen onaylatmaya katılan diğer karşıtlıkların birinci ve ikinci terimleriyle sırasıyla ilişkili olduğu ilişkilerdir. Bu resmen onaylatma karşıtlıklarının bir listesini çıkaralım: gösterilen/gösteren, içerik düzeyi/ ifade düzeyi, algılanabilir (duyarlı)/ anlaşılabilir, içsel/dışsal, amaç/kavrama, tutku/biliş, ruh halleri/durumları, iç algısal/ dış algılayıcı. Aşağıdaki alıntıda, Fontanille (2003: 72) bu resmen onaylatmalardan birkaçını ortaya koymaktadır: “*Yoğunluk*, içeriğin düzlemi olacak olan *içsel*, *iç algısal* alanı karakterize eder; *kapsam*, ifade düzlemi haline gelecek olan *dışsal*, *dış algısal etki* alanını karakterize eder; iki etki alanı arasındaki *bağıntı*, *kişinin kendi bedeni* tarafından alınan konumdan kaynaklanır, tam da bu beden, duyulur varlık etkisinin merkezidir; bu nedenle *altıncı histir* (fr. *proprioceptive*).

Duyulur/anlaşılır olanla ilgili önerme bir sorun teşkil eder. Zilberberg ve Fontanille'de, "duyarlı" sözcüğü, (1) duylardan geçen, algılanan ve (2) yalnızca tasarımlar olan; yoksa kalp ve akıl arasındaki karşıtlığa girmek tutkulu bir anlamda mı (örneğin, bir kişinin "duyarlı" olduğu veya böyle bir duyguyu "hissettiği" söylendiğinde) alınmalı? Fontanille'de, "duyarlı" kelimesinin iki anlamı bir arada var gibi görünüyor: "töz duyarlıdır - algılanır, hissedilir, algılanır -, biçim anlaşılırdır - anlaşılır, anlamlıdır - (2003: 40), diyen yazar ve dahası, duyarlı açıkça duygulanımla ilişkilendirilir (2003: 110).

Buradan yola çıkarak şunu belirtelim ki, eğer küresel olarak algı, belirli biçimlerinden biri olan yoğunluk düzeninde olacaksa, dış algı, uzamla ilişkilidir. Bir ögenin karşıtlık terimlerinden birinde küresel olarak sınıflandırılması ve bu karşıtlığın iki teriminin her birinde aynı ögenin çeşitlerinin yerel olarak sınıflandırılması ilkesi yaygındır. Örneğin, Greimasçı göstergebilimin başka bir alanında şu yapıyı buluruz: Metin düzeyinde gösterilenler, tüm gösterilenler gibi, anlaşılır olanın altına girerler, ancak bazıları algıları uyandırır, mecazi gösterilenler (örneğin, "kırmızı" kelimesininki), diğerleri değildir, izleksel gösterilenler (örneğin, "zafer" kelimesininki) (→ **Betisel, izleksel ve değerbilimsel çözümleme**). Öte yandan, algılanabilir olanın küresel olarak yoğunlukla, makul olanın da bir ölçüde korelasyonu bize göre resmen onaylatma ile bir tutarlılık sorunu yaratmaktadır. Gerçekten de, gösteren ve gösterilenin ikisi de zihinsel şeylerse, gösterenlerin (örneğin fonolojide çalışılan bir sesbirim) fiziksel dünyada (örneğin, belirli bir algılanan ses veya bir sesbirimi gerçekleştiren ses) doğrudan bağıntıları olduğu bu bakımdan algılanabilir olanı işaret ettiği kabul edilmelidir. Gösteren/gösterilen ayrımının tamamen ilişkisel olduğuna ve bir ifade düzleminin başka bir göstergebilimin içerik düzlemi olabileceğine ve bir içerik düzleminin başka bir göstergebilimin ifade düzlemi olabileceğine itiraz edilebilir. ... Gerçek şu ki, tipik gösterenler algılanabilir olanı işaret eder. Zıt ruh halleri/iş durumları, doğal olarak anlaşılır/algılanabilir ile resmen onaylatılmış gibi görünüyor: ruh geleneksel olarak algılanamaz olanla ilişkilendirilir ve bunda bedene ve daha genel olarak maddi unsurlara karşıdır. Son olarak, uzamın alt boyutları olarak sunulan zamansallık ve uzamsallık, kavranabilir öğelerden çok algılanabilir öğelerin özellikleridir. Metaforik kullanım açıkça dışlanmamalıdır ve örneğin, yalnızca soyut nesnelere ilgili olsa bile bilginin “kapsamından”

söz edilebilir; ancak kapsam için tipik olan malzemeleri tanımlaması gereken gerçek kullanımdır.

İnsanla ilgili alanlar

Rastier'e göre, kültürlerin göstergebilimsel düzeyi, eklemledikleri bölgeler arasındaki türdenlikleri (ya da örneksemeleri) üç insanla ilgili bölgeyi (Yunanca antropostan insanla ilgili: insan) tanımlayan dört ana kategorik kırılma ile karakterize edilir: "Bu kopmalar arasındaki türdenlikler, üç bölgeyi ayırt etmeyi mümkün kılar: çakışmalardan biri, özdeşlik bölgesi; bir komşuluk, yakın bölge; garipliklerden biri, uzak bölge. (Rastier, 2010: 19). İşte dört bozulma ve üç bölge:

	Özdeşlik bölgesi	Yakın bölge	Uzak bölge
1. Kişi	Ben,biz	Sen,siz	O,biz,o
2. Zaman	şimdi	Bir zamanlar yakında	Geçmiş gelecek
3. Mekan	burada	orada	O tarafta Başka yerde
4. Kip	kesin	mümkün	Mümkün Gerçek dışı

Tablo 42 - Dört bozulma ve üç bölge

Üç bölge arasında iki sınır veya sınır bandı ortaya çıkar: "deneysel sınır, özdeşlik bölgesi ile yakın bölge arasında ve bu ilk iki bölge ile uzak bölge arasında aşkın sınır kurulur. Deneysel sınır – aşığılayıcı nüanslar olmadan – fetişlerinin nesnelere ve aşkın sınır putlarının nesnelere adlandırmayı önerdik. (Rastier, 2010: 22). Engellenen dünya, uzak bölgenin özdeşliği ve yakın bölgelerinden ve eksik dünyadan oluşur. Uygulama için bkz. Hébert, 2015 ve 2018a.

Üç uygulama seviyesi

Rastier'e göre, toplumsal pratiğin göstergebilimsel düzeyi (ya da eski terminolojide, alan), insanla ilgili (Yunanca antropostan gelen insanla ilgili) olarak adlandırılan üç bölgeye ayrılır.

Rastier için kültür üç **alanı** içerir, ekleyeceğimiz gibi, en karakteristik alan şüphesiz kültürün kendini yansıttığı ikinci alandır. Varlıkbilimsel ikili bölünmelerin (örneğin, fiziksel dünya/bilişsel dünya) eksikliklerini gidermek için Rastier, üçlü fiziksel alan, göstergebilimsel alan ve zihinsel süreçlerin alanı veya bilişsel alanı önerir (1994: 4-5 ve 1991: 237-243). Bu hipotezin özeti: "**kültür**, hiyerarşik bir sosyal pratikler sistemi olarak tanımlanabilir. (Rastier 1994: 211). Herhangi bir **sosyal pratik**, üç alan (Rastier 1994: 224) veya yeni terminolojide üç **seviye** arasındaki belirli ilişkileri içeren kodlanmış bir faaliyettir: 1. Orada meydana gelen

maddi etkileşimlerden oluşan bir *fiziksel alan* (veya algılanan seviye). 2. Değiştirilen veya oyuna getirilen göstergelerden (semboller, ikonlar ve belirtkeler vb.) oluşan bir *göstergebilimsel alan (veya göstergebilimsel seviye)*. 3. Etmenlere özgü ve genellikle oldukça sosyalleşmiş bir *zihinsel süreçler* (veya (yeniden) sunumların seviyesi)*alanı* (Rastier 1994: 4 ve 1991: 237-243).¹²⁵ Bu üçlü bölümde, göstergebilimsel alan, fiziksel alan ile zihinsel süreçlerin alan arasında aracılık eder: (gösterenlerin) ifade düzlemi, fiziksel alanda ve içerik (gösterilenler) düzleminde, zihinsel alanda ayrıcalıklı karşılıklara sahiptir (Rastier 1994: 5). Gösterenlere eklenen fiziksel bağıntılar fiziksel uyarıcılardır (Klinkenberg) ve gösterilenlerin bilişsel bağıntıları zihinsel imgelerdir (terimin görsel anlamında) veya çok kipli benzeşidir (Rastier). Daha sonra, Rastier (2002: 247), *Umwelt* -bireylerin gerçek dünyası- ve *Welt* arasındaki karşıtlığı görelileştirerek ve belirterek, bu kavramların Uexküll (1956) tarafından tanımlandığı şekliyle, üçlü bölümlenmesine açıklık getirmiştir:

İnsan öznelerinin "iç durumları" **sunumlardır** - temsiller değil, çünkü bunlar birey ve çevresi arasındaki belirli eşleşmelerde ortaya çıkarlar, ancak bu çevreyi veya bu eşleşmeyi temsil etmezler. Çevrenin altkatmanı, özellikle fiziksel, arka planda gelen Welt, biz ona **arka plan (fr. arrière-monde)** dünyası diyeceğiz. Böylece olgu ile nesne, olay ile olgu arasındaki karşıtlıkları yeniden ifade etmek istiyoruz. **Çevre**, pratiklerin sunumsal ve göstergebilimsel düzeylerinden oluşur. Fiziksel düzey orada olduğu gibi değil, algılandığı gibi, yani sunumlar ("nesnelerin" veya gösterenlerin [veya gösterilenlerin de mi?]) üzerinde bir etkisi olduğu ölçüde görünür; bu yüzden Thom'dan algılanan (fr.phénophysique) terimini ödünç alıyoruz. (Rastier, 2002: 247).

Üçlü bölüm daha sonra aşağıdaki biçimi alır (Rastier, 2002: 247):

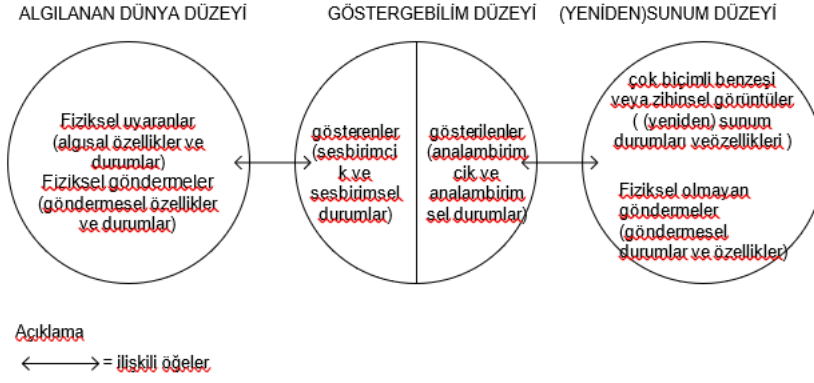
Çevre (Umwelt):	<u>(yeniden) sunumların seviyesi</u> <u>göstergebilimsel seviye</u>
Aka plan (Welt):	algılanan seviye

Tablo 43 - Üç seviye, çevre ve arka plan

Aşağıdaki çizge, az önce bahsettiğimiz üçlü bölümü temsil eder ve her seviye için tipik terimleri ve ilişkileri ayırt eder. Rastier'in göstergebilimi (ve bizim kişisel göstergebilimimiz) göndergenin metodolojik olarak dışlanmasını sağlasa da, tartışma uğruna, göndergesel terimleri ve ilişkileri yerleştiriyoruz.¹²⁶ Sesbirimler, – gösterilenler için anlambirimciklerin gösterenleri için bağımlıdır –gösterenlerin oluşturulduğu birimlerdir (örneğin, sesbilimsel özellikler fsesbirimlerdir).

¹²⁵ Genel olarak zihinsel süreçler salt fiziksel, "doğal" değildir ve güçlü bir şekilde belirlenir, sosyal, "kültürel" tarafından yapılandırılır. Ayrıca, zihinsel süreçler kategorisinin, tam anlamıyla zihinsel içerikler, yani durumlar veya en azından süreçlerin kararlı ürünleri olan zihinsel temsillerinkinden potansiyel olarak daha geniş olduğuna dikkat edin.

¹²⁶ Ayrıca, mantıksal kavramların temsiller olmadığını düşünürsek, çizgemiz sonunda mantıksal kavramlar olarak kavranacak olan göndergeleri temsil etmez (örneğin, mantıksal kavramlar bir bireye özgü değildir).

Şekil 69 - Üç sosyal uygulama düzeyi, özellikleri ve durumları (özellikler arasındaki ilişkiler)

İnsanla ilgili üç bölge

Bozulmalar ve insanla ilgili bölgeler

Göstergebilimsel ve (temsili) düzeyler, eklemledikleri bölgeler arasındaki resmen onaylatmaları üç **insani bölgeyi** tanımlayan dört ana **kategorik bozulma** ile karakterize edilir:

“İnsan ortamının göstergebilimsel düzeyi, açıklanan tüm dillerde çeşitli şekillerde onaylanmış gibi görünen dört çok genel aksilik veya bozulma ile karakterize edilir, o kadar ki, onlara varsayımsal olarak insanbilimsel bir önem verebiliriz. [...] Bu bozulmalar arasındaki resmen onaylatmalar, üç bölgeyi ayırt etmeyi mümkün kılar: tesadüflerden biri, **kimliksel bölge**(fr. **zone identitaire**); komşuluk (fr.adjacence), **yakın bölge** (fr. **zone proximale**); garipliklerden biri, **uzak bölge** (fr.**zone distale**). Ana bozulma, ilk iki bölgeyi üçüncü bölgeden ayırır. Diğer bir deyişle, kimliksel bölge ile yakın bölge arasındaki karşıtlık, uzak bölgede birlikte alınan bu iki bölgeyi birbirinden ayıran karşıtlığın egemenliğindedir. Böylece (kimliksel ve yakın bölgeler tarafından oluşturulan) **açık bir dünya** (fr. **monde obvie**) ile (uzak bölge tarafından kurulan) **olmayan bir dünya**(fr. **monde absent**) ayırt edilir. Üç bölge [...] kültürel uygulamalar tarafından yaratılır, yapılandırılır, doldurulur ve sürekli olarak yeniden şekillendirilir. [...] Açık ki, bölgelerin içeriği kültürlere ve daha ziyade sosyal uygulamalara göre değişir. (Rastier, 2010: 19-20)

Daha doğrusu, uzak bölge “olmayan, hayali veya bilinmeyen nesnelere doldurulur” (Rastier, yayınlanmamış 2012). Aşağıdaki tablo (Rastier, 2002: 249) dört bozulmayı ve üç bölgeyi temsil etmektedir.

	Kimliksel bölge	Yakın bölge	Uzak bölge
1. Kişi	biz	Sen,siz	O,biz,o
2. Zaman	şimdi	Bir zamanlar yakında	Geçmiş gelecek
3. Yer	burada	orada	Orada dışarıda
4. Kip	kesin	muhtemel	Muhtemel Gerçek olmayan

Tablo 44 - Dört bozulma ve üç bölge

Kişisel bozulmaya gelince, hatırlayalım ki üçüncü şahıs “(fiziksel olarak mevcut olsa bile) diyaloga girmemesi ile tanımlanır. (Rastier, 2010: 19) Zamansal (ya da yerel) ve uzamsal bozulmaların uzak bölgelerinde, “burada ve şimdinin yokluk[lar]ın tanımlayıcı özelliği” olan ögeler bulunur. (Rastier, 2010: 19) Uzak bölge insanlara özgü olan tek bölgedir, bu anlamda insan kültürünün özelliğidir :

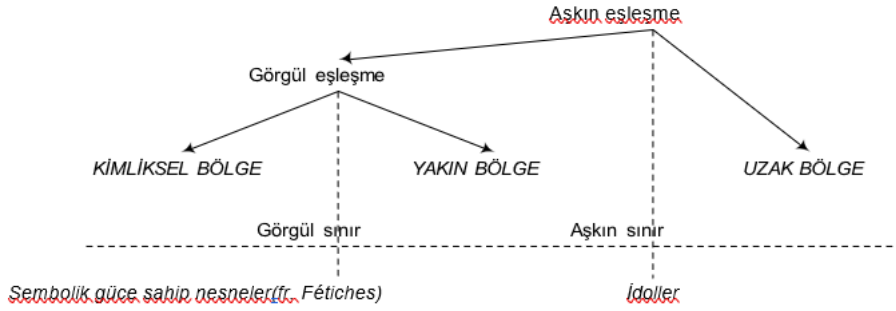
“Hayvanların dilleriyle karşılaştırıldığında, dillerin özelliği şüphesiz orada olmayandan, yani uzak bölgeden bahsetme olasılığında yatmaktadır. [...] Örneğin türdeşlerin bu şekilde tanındığı yakın bölge, muhtemelen diğer memelilerin çevresine de aittir. Öte yandan, uzak bölge, diller tarafından kurulduğu için şüphesiz insan ortamına özgü kalır. »¹²⁷ (Rastier, 2010: 19-20).”Kısacası uzak bölge, anında algısal bir alt tabaka olmadan sunumların kaynağıdır. Bilinen felsefi terimlerle, yakın bölge görgül bölgedir ve uzak bölge aşkın bölgedir. (Rastier, 2010: 22).¹²⁸

Bölgeler arasındaki iki sınır

Üç bölge arasında iki sınır veya sınır çizgisi ortaya çıkar: “**görgül sınır**, kimlik bölgesi ile yakın bölge arasında ve bu ilk iki bölge ile uzak bölge arasında **aşkın sınır** kurulur. *Görgül* sınır **fetiş** (fr. *fétiche*)– aşağılayıcı nüanslar olmadan –nesnelere ve *aşkın* sınır put (fr.idole) nesnelere adlandırmayı önerdik. » Antropolojide bir fetişin büyülü bir gücün atfedildiği bir nesne olduğunu hatırlayalım (psikolojide fetişizm denilen şey cinsel bir “sapkınlık”tır); put, tanrısallığın temsilidir, tanrısallığın kendisiymiş gibi tapınılan bir temsildir. Aşağıdaki çizge (Rastier, 2010: 23), bölgeler arasındaki sınırların düzenini ve buna bağlı olarak bunlar arasındaki bağlantıları temsil etmektedir.

¹²⁷ İnsanı karakterize eden muhtemelen uzak bölgenin varlığı değil - sonuçta arılar uzaktaki bir çiçek tarlasının kovanına konuşurlar - karmaşıklığı ve kullanım sıklığıdır.

¹²⁸ Aşkınlık, tanımı gereği, dünyanın dışındadır. Diller ve daha genel olarak göstergebilim açıkça dünyadadır ve bu nedenle içkindir. Bununla birlikte, duruma bağlı olarak, içkin unsurları veya aşkın unsurları (örneğin, Tanrı) "temsil edebilirler".

Şekil 70 - Kültürel nesnelere ve insanbilimsel sınırlar

Aşağıdaki tablo (Rastier, 2010: 22'den uyarlanmıştır), küreler veya seviyeler kriteriyle kesişen bazı fetiş ve idol örnekleri vermektedir.

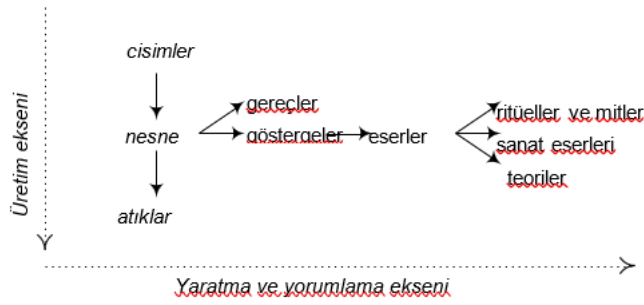
Sınırlar seviyeler	Görgül sınır	Aşkın sınır
	fetişler	idoller
(Yeniden) sunum seviyesi	fanteziler	inançlar
Göstergebilimsel seviye	gösterge (kelimeler, süs eşyaları, madeni paralar vb.) araçları geçiş nesnelere (bebekler, vb.)	eserler (sanatsal eserler, kodlar, yasalar, felsefi, bilimsel ve dini teoriler, törensel nesnelere) enstrümanlar (müzikal, bilimsel, törensel vb.)

Tablo 45 - İnsanbilimsel sınırlar arasındaki arabulucular

Yukarıdaki tablo, Rastier tarafından geliştirilen (Krzysztof Pomian'ın (1996) bir tipolojisinden özgürce ilham alan) "şeyler" tipolojisinin bir parçası olan kültürel nesnelere bir tipolojisini sunar:

“Önce **doğal cisimleri** (fr.corps naturels) [yani “sadece katılar değil, herhangi bir maddilik biçimi”], **kültürel nesnelere** (fr. objets culturels) ve son olarak cisimlerin nesnelere dönüştürülmesinden kaynaklanan **atık** (fr.déchets) arasında ayrım yapalım. Üretim yolu, nesnelere atıklara gider. **Eserler**(fr. artefacts), kültürel nesnelere ve atıkları içerir: ilki, onların üretimini bir anlam üretimi yapan yorumlamaya yönelik çağrıdır; ikincisi önemsiz kalır. Kültürel nesnelere [yani, "toplumsal bir pratiğe bu şekilde katılabilecek herhangi bir nesnelleştirme sonucu: örneğin bir müzik notası"] sırayla üç kategoriye ayrılır: **araçlar** ve daha karmaşık araçlar (bunun aracılığıyla medya gibi iletişim araçları da dahil); işaretler (dilsel veya değil: kelimeler, semboller, sayılar vb.); nihayet araçlar aracılığıyla göstergelerin işlenmesinin sonucu olan işler. İşaretler ve eserler arasında bir karmaşıklık farkı vardır: Eserlerin üretilmesini mümkün kılan, araçların ve işaretlerin birleşik eylemidir. [...] Yakın dünya ile uzak dünya arasında aracı oluşumlar yaratarak, onları üreten insan eyleminin uygun hareketinin doruk noktasıdır: sanatlar, dinler ve bilimler. (Rastier, 2010: 17-19)

Aşağıdaki çizge (Rastier, 2010: 20) taslak tipolojiyi sunmaktadır.

Şekil 71 - Şeylerin amaçlı davranış (fr. praxéologique) tipolojisi

Fetiş ve idolün özellikleri

Fetiş ve idolün kendilerini bu statüyle kuran hiçbir nesnel özelliği yoktur. (Klinkenberg'den bir ifade kullanmak için) "göstergebilimsel karar" ve onlara bu durumu veren onunla ilişkili işlemlerdir:

"Doğal olarak, fetişin, idol gibi, nesnesi olduğu büyülenmeyi haklı çıkaran hiçbir "nesnel" fiziksel özelliği yoktur: sadece kendisine bağlanan büyülenmeyi öyle özel bir biçimde nesnelleştirir ki, onu bağlamından koparır ve kendi içinde bir nesne yapar, belirlenimsiz bir çekicilik yayar. Bununla birlikte, bağlamından koparma, mutlak olanı tanımlar: neyin belirleyici olduğu ve belirlenmediği. Böylece fetiş bir güç kullanıyormuş gibi görünür ve gerçekten de onu uygular, çünkü sembolik ve gizemli gücüne tanıklık eden atmosferi ile diğer her şeye üstün gelir. (Rastier, 2010: 47)

Fetişizmin üç özelliği soyutlama, genelleme ve büyütmedir:

"Alfred Binet bir zamanlar fetişizmin üç karakteristik özelliğini "özeklenme (fr.concentration)" (1887: 107) gibi tanımlamıştı: (1) fetişin **soyutlama** veya kopma eğilimi, herhangi bir bağlamı reddeder (bütün kadın onun gözündedir) ve bu nedenle fetiş nesnesi birdenbire kısmi hale gelebilir (tüm kadın değil, gözler); (2) **genelleme** eğilimi bu soyutlamanın bedelini ödüyor gibi görünüyor (bu tür gözler değil, tüm gözler); son olarak (3) **büyütme** eğilimi, örneğin ayakkabı fetişistin çok yüksek topukluları takdir etmesine yol açar. Büyütme eğilimi, fanteziye uygun biçimlemeden (fr. stylisation) gelir. [...]Gördüğümüz gibi, fetişizmin nesnelleştirici etkileri mantıksal pozitivistlere(fr. néopositivism) çok benzer: bağlamından koparma (fr.décontextualisation), niteliksizleştirme (fr.déspécification), nesnelere saplantılı istilas. Pozitivism, bir kanıt biçiminde gelen bir saplantının tüm özelliklerine sahiptir. Ancak doları putlar ve piyasayı tanrılar olarak terfi ettiren meta fetişizmin aksine, Varlık putperestliği böylece putların fetişlere, bağlamından koparılmış küçük ve büyüleyici nesnelere "yozlaşmasına" yol açar. Böylece, betimleyici işlerlik (lat.enargeia) sayesinde Aşil'in kalkanından Charles Bovary'nin şapkasına kadar her şeyi özetliyormuş gibi görünen terimler ve anahtar sözcükler, hatta somut sunum (fr.hypotypose) nesnelere, betimleyici gözlerimizin önünde parlar (Rastier, 2010: 47-48).

Arabulucular olarak fetiş ve idol, ilke olarak, olası üç ana dolayım biçimini alabilirler: birleştirdikleri unsurlardan başka bir "maddeden" yapılacaklardır (harç birleştirdiği

tuğlalardan farklı olduğu için); birleştirdikleri iki parçadan oluşacaklar (bir çapraz geçiş, birleştirdiği iki parçadan yapıldığından; örneğin, idolün görgül bir yanı ve aşkın bir yanı olacaktır); her biri birleşik parçalarda ayrıcalıklı bir bağıntı bulan iki parçadan oluşacaktır (örneğin, idolün görgül olanla bağlantılı bir yanı ve aşkın olanla bağlantılı bir yanı olacaktır).

Görelilik özellikleri

İnsanbilimsel bölgelere entegre edilen öğelerin statüsünün esas olarak aşağıdaki değişkenleri etkilediğini söyleyebiliriz: bir bölgede ve/veya diğerinde sınıflandırma; bu bölgede aşağı yukarı daha yakın/uzak konum; fetiş ve/veya idolün doğası ya da değil; bu fetiş ve/veya idol doğasının derecesi. Bölgeler ve sınırlar kategorik değildir ve doğası gereği basamaklı, aşamalı ve donatılmış olabilir, örneğin, gerçek olmayan, kuşkusuz olası olandan bile daha uzaktır. Böyle bir öge, başka bir öğeden daha yoğun bir idol olarak düşünülebilir. Özellikle tüm görelilik özellikleri aksi takdirde sabit olduğu kurmacalarda, aynı unsurun hem bir bölge hem de başka bir bölge veya fetişin ve idolün doğası ile ilgili olduğu ya da yine fetişin doğası ve fetiş olmayan ve idol olmayanın doğası vb. dışlanmaz.

Rastier'in belirttiği gibi, öğelerin statüsü kültürler ve uygulamalar arasında değişiklik gösterebilir. Başta gözlemci, zaman, mekan, varlıktaki unsurlar olmak üzere tüm görelilik özelliklerine göre değişebileceğini (örneğin, küçük bir öge, büyük öğeler bağlamında daha da küçük görünecektir), benimsenen perspektiften (yerel / küresel: öge / sınıf, oluşum / tür, parça / bütün) değişebileceğini de eklemek gerekir.

Bu statüler ve görelilik özellikleri "gerçek" olabilir, hatta göstergebilimsel bir üründe (örneğin bir gazete makalesi, bir roman, bir resim) temalaştırılabilir, yani anlamsal içeriğine entegre edilebilir. Örneğin, bir gazete makalesinde anılan gerçek politikacılar, bir romanın karakterleri temalaştırılmış gözlemcilerdir ve evrimleştikleri zaman, rol aldıkları hikayenin zamanı da temalaştırılmıştır. Bu nedenle özellikle gerçek fetişler ve putlar ile temalaştırılmış (veya temsil edilmiş) fetişler ve putlar arasında ayırım yapmak gerekir. Göstergebilimsel ürünler kendi içlerinde fetişler (sözde pratik ürünler: örneğin yemek tarifleri, gazete makaleleri) veya putlar (mitsel ürünler olarak adlandırılanlar: örneğin romanlar, denemeler); ister fetiş ister idol olsun, göstergebilimsel ürünler izleksel edebilir, yani göstergebilimsel içerikleri, fetişleri ve/veya putları ayırım gözetmeksizin bütünleştirebilir. Örneğin, bir gazete makalesi gazetelerden (fetiş temalı fetiş) veya bir romandan (puttemalı fetiş) bahsedecek; bir roman gazeteler (put temalı fetiş) veya bir roman (fetiş temalı fetiş) hakkında olacaktır. Böylece aynı insanbilimsel öge, kendisiyle aynı olan veya olmayan birkaç statü ögesi içerebilir. Örneğin Adam Smith'in ekonomik teorisi, bu nedenle bir idol, bir üst-idol olan bir öge içerir (çünkü bu idolün içinde bir teori olan mükemmel idol): "görünmez el", piyasayı düzenlemesi gerekiyordu. Bu genişletme, "gerçek" bir öge ile onun içindeki izleksel bir öge arasında gerçekleşebilir. Örneğin, edebi bir metin gibi bir idol sanat eseri, içinde fetişlerden (örneğin madeni paralardan, doldurulmuş hayvanlardan) ve idollerden (örneğin, kurgusal olsun ya da olmasın diğer edebi metinlerden) bahseder mi? Öğelerin, öğelerin yapabileceği dikkate

alınmadan, başka öğeleri çağrıştırabilir (Örneğin, sulardan yükselen bir Venüs tablosu aynı konulu başka bir tabloyu çağrıştırır).

Fetişlerin/putların (gerçek veya temalı) doğası ile ilgili bazı örnekler ve detaylar verelim. Bu görecelidir.

(1) Önce gözlemciye göre değişebilir: Biri için fetiş olan başka biri için put olabilir ya da -tarif edilen bütüncü için putlar ve fetişler geri kalansız bir bölünme oluşturmamak kaydıyla ne put ne de fetiş olabilir.

(2) Zamanın işlevi olarak değişebilir. Aynı gözlemciye göre, dünün fetişi bugünün putuna yükseltilecek veya dünün putu bugünün fetişine indirgenecek; ne fetiş ne de put olan birim daha sonra put statüsü kazanacaktır vb. Durumun zaman içindeki değişimine ilke olarak gözlemleyen öznenin ve/veya nesnenin veya hatta gözlemcinin bu nesne hakkında sahip olduğu bilginin dönüşümü neden olur (örneğin, bir öğenin, aldatıcı olduğu ortaya çıkan "büyülü güçleri" olduğu için bir put olduğuna inanılırdı).

(3) Fetiş/put doğası, gözlemlenen nesneye, gözlemlenen özneye ve/veya gözlem süresine uygulanan küresel/yemel bakış açısındaki değişime bağlı olarak da değişebilir. Üç küresel/yemel perspektifi ayırt edebiliriz: bütün/parça, sınıf/öge, tür/oluşum. Örneğin, bütün düzeyinde put olan nesne, bir veya daha fazla parçasında fetiş (ya da sıradan birim, ne fetiş ne de put) olabilir; bir sınıf olarak putolan nesne, bir veya daha fazla basit fetiş veya sıradan öğeyi bilebilir; bir tür olarak put olan nesne, bir veya daha fazla oluşumunda basit fetiş olarak kabul edilebilir. Aynı ilke, bir bütün olarak veya parçaları olarak ele alınan gözlemci özne için. (örneğin, psişenin parçaları olarak İd, Ego, Süperego), bir sınıf veya öge olarak (Batılılar veya şöyle ve böyle bir Batılı kümesi), bir tür veya oluşum olarak (ortalama Batılı veya Batılı) geçerlidir. Aynı ilke, bir bütün/parça (söz konusu dönem ve alt dönemleri), sınıf/öge (savaş dönemleri veya bu tür savaş dönemleri) veya oluşum türü olarak değerlendirilebilecek zaman için de geçerlidir (genel olarak savaş dönemleri veya özel olarak bu savaş dönemi). Açıkçası, bir birimin durumu bir bölgeden diğerine taşınırken değişebilir; örneğin bir birim bir bölümünde fetiş, diğerinde put olacaktır. Yerel özellikler birbirinden ayrıldığında, içerik küresel olarak birkaç farklı şekilde yansıtılabilir. Zaman ve bütün/parça ilişkilerini düşünün. Dün put olanın bugün fetiş olması, yarın tekrar put olması, üç günlük bir toplam süreye yansımadan, basitçe bir gün süren (put → fetiş → put) bir dizi hal olarak yorumlanabilir. Aksine, bu gerçek küresel düzeyde üç ana şekilde yansıtılabilir: ya bir putperestlik olarak, eğer kişi belirsizliği hiç düşünmeden açıklarsa; ya put doğasının üstünlüğünü hesaba katarak, fetişten çok put olarak; ya bir put olarak (çok kısa), eğer baskın değere "toplarsak" (put, iki kez atfedilir) değer atılır (fetiş, bir kez atfedilir).

(4) Fetiş/idol doğası, sonunda, bir zamansal konumdan diğerine veya aynı zamansal konum içinde, bir gözlemciden diğerine veya aynı gözlemci için, birbiriyle tanımlanmış öğelerin içeriğine göre değişebilir ve bu, bir put, başka bir fetişe göre put olacaktır. Örneğin, bir uçak bakım el kitabıyla ilgili olarak, bir gastronomik yemek tarifi bir eser, *Kayıp Zamanın İzinde'ye* göre bir fetiş olarak görülürken, bir idol olarak kabul edilebilir. En az üç öğeyi bir araya getiren bu tanımlayıcılar arası görelilik, bütün öğeler içindeki fetiş/put parçalarının

ağırlıklandırılmasını hesaba katan bir ölçüğe dönüştürülebilir. Farklı ölçükler mümkündür. Örneğin, minimum fetişizmden maksimum putlaştırmaya uzanan bir ölçekte, tarif ara bir konum olacaktır. Minimum ila maksimum putperestlik arasında değişen bir ölçekte, bildirim minimum konumu (sıfır yoğunluğa karşılık gelebilir) yerecektir.

Bireşim (fr. Synthèse)

İnsanbilimsel bir araçla yapılan çözümlenme, beş konumdan (üç bölge ve iki sınır) birinin veya daha fazlasının öğelerinin bir içeriğinin (nicelik, nitelik) çıkarılmasından; bir veya daha fazla ögenin pozisyon(lar)ını tanımlamaktan; içerik ve/veya pozisyondaki değişiklikleri hazırlamaktan oluşur. Konumların her birinde derecelendirmelerin mümkün olduğuna dikkat edin (örneğin, böyle bir öge yakın bölgede daha yakın veya daha uzakta olacaktır). Benzer şekilde, fetişler ve putlar konusunda da derecelendirmeler yapılabilir (örneğin, bir put diğerinden daha yoğun, daha fazla put olabilir). Duruma bağlı olarak, daha fazla böyle bir şey olmak, daha az böyle bir şey olmak anlamına gelir ve bunun tersi de geçerlidir (örneğin, daha fazla put olmak, daha az fetiş olmak veya yakın bölgede daha az olmak anlamına gelir).

Değişim olağan görelilik özelliklerine göre gerçekleşir: gözlemlenen özne (bireyler, gruplar, toplumlar, kültürler vb.); zaman ; mekan ; bir ögeden diğerine geçmek; aynı ögenindönüşümleri, var olan ögenin çeşitleri; vb. ¹²⁹Ancak bu özelliklerin içerik ve/veya konum müdahalesi olmaksızın değişebileceği unutulmamalıdır (örneğin, iki farklı gözlemci özne, böyle bir ögenin konumu üzerinde anlaşabilir). Konumlarla ilgili izleme ilişkin olarak : bölge değişiklikleri; bir sınırdan diğerine geçişler; sınırdan bölgeye geçişler veya tam tersi; bir konumda korumalar vardır (koruma işlemi ile).

Ana izlemlerden örnekler verelim:

1. Bölgeden bölgeye: örneğin, kimliksellikten yakına ve hatta uzağa “*Ben* başkayım (şair Rimbaud'un ünlü sözü);
2. Sınırdan sınıra: örneğin, fetiş, paranın tanrılaştırılmasında, reklamlarda abartıda vb. olan bir put haline gelecektir ;
3. Sınırdan bölgeye: örneğin, put, Woody Allen'ın başlığı olan *Tanrı, Shakespeare ve bendeki türdeşler* bölgesini bütünleştirecektir (Tanrı'nın bir insan türdeş olduğu ilk olası yorumda); başka bir örnek, İsa doğumuyla insan ve bir türdeş olacaktır.

¹²⁹ Aynı genel ilkeler – konumların içeriği, konumlarda sınıflandırma, izlemler, görelilik özellikleri – hepsi olmasa da diğer analitik araçlar için de geçerlidir: eyleyensel model, karşılıklı varsayımsal anlatı çizgesi, göstergebilimsel dörtgen, gerilim çizgesi vb.

4. Bölgeden sınırı: örneğin, kimlik ögesi Allen'in aynı başlığında put olacaktır ("ben" in ironik bir şekilde Tanrı'ya eşit olduğu ikinci bir olası yorumda).¹³⁰

Bu yollarla, özellikle ciddi veya komik (örneklerimizde görüldüğü gibi) farklı etkiler üretilir.

Bahsi Geçen Eserler

- Adam, J.-M. (1997), *Les textes, types et prototypes. Récit, description, argumentation, explication et dialogue*, Paris, Nathan, 1997.
- Aquin, H. (1978), *Neige Noire*, Montréal, Le Cercle du livre de France.
- Aquin, H. (1995), *Prochain épisode, Édition critique de l'œuvre d'Hubert Aquin*, Tome III, vol. 3, établie par J. Allard, Montréal, Bibliothèque québécoise.
- Arcand, R. et N. Bourbeau (1995), *La communication efficace. De l'intention aux moyens d'expression*, Anjou (Québec), CEC.
- Barthes, R. (1973), *Le plaisir du texte*, Paris, Seuil.
- Barthes, R. (1985) [1964], « Éléments de sémiologie », *L'aventure sémiologique*, Paris, Seuil, p. 17-84.
- Barthes, R. (1992), « Rhétorique de l'image », *L'obvie et l'obtus*, Paris, Seuil, p. 25-42.
- Bertrand, D. (2000), *Précis de sémiotique littéraire*, Paris, Nathan.
- Beyaert, A. (1996), « La double loi d'euphorie du trompe-l'oeil », *Protée*, 24, 3, hiver 1996-1997, p. 86-91.
- Binet, A. (2001) [1887], *Le fétichisme dans l'amour*, Paris, Payot.
- Bourdieu, P. (1991), « Le champ littéraire », *Actes de la recherche en sciences sociales*, 89, p. 3-46.
- Brandt, P. A. (1995), « Quelque chose. Nouvelles remarques sur la véridiction », *Niveaux et stratégies de la véridiction, Nouveaux actes sémiotiques*, 39-40.
- Céline, L. (1952), *Voyage au bout de la nuit*, Paris, Gallimard.
- Chandler, D. (2017), *Semiotics : The Basics*, London, Routledge.
- Chevrel, Y. (1989), *La littérature comparée*, Paris, Presses universitaires de France.
- Collot, M. (1989), « Poésie et référence », *La poésie moderne et la structure d'horizon*, Paris, Presses universitaires de France, p. 171-186.
- Courtés, J. (1976), *Introduction à la sémiotique narrative et discursive*, Paris, Hachette.
- Courtés, J. (1991), *Analyse sémiotique du discours : de l'énoncé à l'énonciation*, Paris, Hachette.
- Courtés, J. (1995), *Du lisible au visible*, Bruxelles, De Boeck Université.
- Courtés, J. (2007), *La sémiotique du langage*, Paris, Armand Colin.
- Crow, D. (2010), *Visual Signs : an Introduction to Semiotics in the Visual Arts*, Londres, Ava publishing.
- Deely, J. (1982), *Introducing Semiotics, its History and Doctrine*, Bloomington, Indiana U. Press.
- Delas, D. et J. Filliolet (1973), « La fonction poétique », *Linguistique et poétique*, Paris, Larousse, p. 39-50.
- Dessons, G. (2016), *Introduction à l'analyse du poème*, Paris, Armand Colin.

¹³⁰ En azından bir başka olası yorum daha vardır, ne Tanrı'nın, ne Shakespeare'in ne de benim insanbilimsel izlemde hareket ettiğim bir yorum. İlk iki put (farklı derecelerde) ile sonuncusu, kimlik bölgesinde basit bir varlık arasında bir çatışma vardır.

- Ducrot, O. et T. Todorov (1972), *Dictionnaire encyclopédique des sciences du langage*, Paris, Seuil.
- Eco, U. (1988), *Le signe*, Bruxelles, Labor.
- Everaert-Desmedt, N. (1990), *Le processus interprétatif : introduction à la sémiotique de Ch. S. Peirce*, Bruxelles, Pierre Mardaga.
- Everaert-Desmedt, N. (2006), *Interpréter l'art contemporain. La sémiotique peircienne appliquée aux œuvres de Magritte, Klein, Duras, Wenders, Chávez, Parant et Corillon*, Bruxelles, De Boeck.
- Everaert-Desmedt, N. (2011), « La sémiotique de Peirce », dans L. Hébert (dir.), *Signo*, <http://www.signosemio.com/peirce/semiotique.asp>.
- Fisette, J. (1990), *Introduction à la sémiotique de C. S. Peirce*, Montréal, XYZ.
- Flaubert, G. (2001), *L'éducation sentimentale*, Paris, Flammarion.
- Floch, J.-M. (1985), « Quelques concepts fondamentaux en sémiotique générale », *Petites mythologies de l'œil et de l'esprit ; pour une sémiotique plastique*, Paris-Amsterdam, Éditions Hadès-Benjamins, p. 189 à 207.
- Fontanille, J. (1995), *Sémiotique du visible*, Paris, Presses universitaires de France.
- Fontanille, J. (1999), *Sémiotique et littérature*, Paris, Presses universitaires de France.
- Fontanille, J. (2003), *Sémiotique du discours*, Limoges, Presses de l'Université de Limoges.
- Fouquier, É. (1984), « Les effets du sémiologue », *Diogène*, 127, p. 121-143.
- Gaudreault, R. (1996), « Renouveau du modèle actantiel », *Poétique*, 107, septembre, p. 355-368.
- Gaudreault, R. (2008), « Théorie du récit et sémiotique : apport d'A. J. Greimas et nouvelles propositions », *Semiotica*, 172, 1/4, p. 1-9.
- Genette, G. (1982), *Palimpsestes*, Paris, Seuil.
- Genouvrier, É et J. Petyard (1970), *Linguistique et enseignement du français*, Paris, Larousse.
- Girard, G., R. Ouellet et C. Rigault (1995) [1978], *L'univers du théâtre*, Paris, Presses universitaires de France.
- Greimas, A. J. (1982), « Pour une théorie du discours poétique », dans A. J. Greimas (dir.), *Essais de sémiotique poétique*, Paris, Larousse, p. 5-24.
- Greimas, A. J. (1986) [1966], *Sémantique structurale*, Paris, Presses universitaires de France.
- Greimas, A. J. et F. Rastier (1968), « The Interaction of Semiotic Constraints », *Yale French Studies*, 41, p. 86-105.
- Greimas, A. J. et J. Courtés (1979), *Sémiotique. Dictionnaire raisonné de la théorie du langage*, Paris, Hachette.
- Greimas, A. J. et J. Courtés (1986), *Sémiotique. Dictionnaire raisonné de la théorie du langage*, tome 2, Paris, Hachette.
- Greimas, A. J. et J. Fontanille (1991), *Sémiotique des passions. Des états de choses aux états d'âme*, Paris, Seuil.
- Groupe μ (1982), *Rhétorique générale*, Paris, Seuil.
- Groupe μ (1992), *Traité du signe visuel. Pour une rhétorique de l'image*, Paris, Seuil.
- Groupe μ (2015), *Principia semiotica. Aux sources du sens*, s.l., Les impressions nouvelles.
- Gueunier, N. (1969), « La pertinence de la notion d'écart en stylistique », *La stylistique, Langue française*, 3, septembre, p. 34-45.
- Guillaume, A. (2014), « L'interthéoricité : sémiotique de la transférogénèse. Plasticité, élasticité, hybridité des théories », *PLASTIR, Plasticités, sciences et arts*, 37, décembre, p.17-53, <http://plasticites-sciences-arts.org/PLASTIR/Guillaume%20P37.pdf>, consulté le 16-07-2016.

- Guiraud, P. (1971), *La sémiologie*, Paris, Presses Universitaires de France.
- Hébert, L. (1999), « Schéma de l'interprétation et nombre d'interprétations adéquates », *Semiotica*, 126, 1/4, p. 97-120.
- Hébert, L. (2000), « Analyse des espaces représentés dans la littérature. Le récit du terroir « Je m'ennuie de la terre » de Georges Bouchard », *Recherches sémiotiques/Semiotic Inquiry (RS/SI)*, 19, 2-3, p. 193-215.
- Hébert, L. (2004-) (dir.), *Signo*, <http://www.signosemio.com>.
- Hébert, L. (2005), « Typologies et segmentations du temps. Les courbes d'euphorie esthétique », dans L. Hébert et L. Guillemette (dir.), *Signes des temps. Temps et temporalités des signes*, Québec, Presses de l'Université Laval, p. 59-85.
- Hébert, L. (2009) [2007], *Dispositifs pour l'analyse des textes et des images. Introduction à la sémiotique appliquée*, Limoges, Presses de l'Université de Limoges.
- Hébert, L. (2010), « Typologie des structures du signe : le signe selon le Groupe μ », *Nouveaux actes sémiotiques*, <http://revues.unilim.fr/nas/document.php?id=3401>.
- Hébert, L. (2011a), « Sémiotique et bouddhisme. Carré sémiotique et tétralemme (*catuṣkoṭi*) », dans L. Hébert et L. Guillemette (dir.), *Performances et objets culturels*, Québec, Presses de l'Université Laval, p. 103-128.
- Hébert, L. (2011b), « Les opérations de transformation », dans L. Hébert (dir.), *Signo*, <http://www.signosemio.com/operations-de-transformation.asp>.
- Hébert, L. (2011c), « Les fonctions du langage », dans L. Hébert (dir.), *Signo*, <http://www.signosemio.com/jakobson/fonctions-du-langage.asp>.
- Hébert, L. (2011d), « Petite sémiotique du rythme. Éléments de rythmologie », dans L. Hébert (dir.), *Signo*, <http://www.signosemio.com/semiotique-du-rythme.asp>.
- Hébert, L. (2014), *L'analyse des textes littéraires : une méthodologie complète*, Paris, Classiques Garnier.
- Hébert, L. (2015), « Devenir un bouddha : analyse sémiotique des visualisations dans le bouddhisme tibétain », dans M. de F. Barbosa de Mesquita Batista, F. Rastier (dir.), *Semiótica e cultura*, João Pessoa (Brésil), Editora da UFPB, p. 161-189.
- Hébert, L. (2016), « Semiotics and Buddhism. Around Fabio Rambelli's *A Buddhist Theory of Semiotics* », *The American Journal of Semiotics*, 31, 3-4, p. 285-294.
- Hébert, L. (2017) [2001], *Introduction à la sémantique des textes*, Paris, Honoré Champion.
- Hébert, L. (2018a) « Les zones anthropiques dans *Le nu couché* (1928) de Magritte. Chocs entre immanence et transcendance », dans L. Hébert, P. Michelucci et É. Trudel (dir.), *Magritte : perspectives nouvelles, nouveaux regards*, Montréal, Nota bene, p. 241-253.
- Hébert, L. (2018b), « Sémiotique et études littéraires », dans A. Biglari (dir.), *La sémiotique en interface*, Paris, Kimé, p. 367-392.
- Hébert, L. (2019-), *Dictionnaire de sémiotique générale*, dans Louis Hébert (dir.), *Signo*, <http://www.signosemio.com/documents/dictionnaire-semiotique-generale.pdf>.
- Hébert, L. et L. Guillemette (2009) (dir.), *Intertextualité, interdiscursivité et intermédialité*, Québec, Presses de l'Université Laval
- Hénault, A. (2012) [1979], *Les enjeux de la sémiotique*, Paris, Presses Universitaires de France.
- Hjelmslev, L. (1971) [1943], *Prolégomènes à une théorie du langage*, Paris, Minuit.
- Jakobson, R. (1963), « Linguistique et poétique », *Essais de linguistique générale*, Paris, Minuit, p. 209-248.
- Jakobson, R. (1965), « À la recherche de l'essence du langage », *Diogène*, 51, p. 22-38.
- Jappy, T. (2013), *Introduction to Peircean Visual Semiotics : A Visual Rhetoric*, New York, Bloomsbury.
- Jouve, V. (1997), *La poétique du roman*, Paris, SEDES.

- Klinkenberg, J.-M. (1996), *Précis de sémiotique générale*, Paris, Seuil.
- Klinkenberg, J.-M. (2012), « Les sémiotiques, une pratique sociale », *Signata*, 3, p. 13-25.
- Kowzan, T. (1992), *Spectacle et signification*, Candiac (Québec), Balzac.
- Larivaille, P. (1974), « L'analyse (morpho)logique du récit », *Poétique*, 19, 1974, p. 368-388
- Leclerc, J. (1989), *Qu'est-ce que la langue ?*, Laval (Québec), Mondia.
- Léon, P. R. (1966), *Prononciation du français standard*, Paris, Didier.
- Liszka, J. J. (1996), *A General Introduction to the Semiotic of Charles Sanders Peirce*, Bloomington, Indiana U. Press.
- Low, A. (1992), *Le rêve du papillon*, Saint-Hubert (Québec), Libre expression.
- Lupien, J. (1997), « La polysensorialité dans les discours symboliques plastiques », dans P. Ouellet (dir.), *Action, passion, cognition d'après Greimas*, Québec, Nuit Blanche, p. 247-265.
- Mailhot, L. et P. Nepveu (1986), *La poésie québécoise : anthologie*, Montréal, L'Hexagone.
- Maingueneau, D. (1996), *Les termes clés de l'analyse du discours*, Paris, Seuil.
- Martin, R. (1983), *Pour une logique du sens*, Paris, Presses universitaires de France.
- Meunier, J.-G. (1988), « La structure générique des systèmes sémiotiques », *RS/SI*, 8, 1-2, mars-juillet, 1988, p. 75-107.
- Miron, G. (1999), *L'homme rapaillé. Les poèmes*, Paris, Gallimard.
- Mounin, G. (1975), *La linguistique du XXe siècle*, Paris, Presses universitaires de France.
- Mounin, G. (1993) [1974] (dir.), *Dictionnaire de la linguistique*, Paris, Presses universitaires de France.
- Nöth, W. (1990), *Handbook of Semiotics*, Bloomington, Indiana U. Press.
- Paterson, J. M. (1993) [1990], *Moments postmodernes dans le roman québécois*, Ottawa, Presses de l'Université d'Ottawa, 142 p.
- Payant, R. (1987), *Vedute*, Laval (Québec), Trois.
- Peirce, C. S. (1982-2009) [1867-1892], *Writings of Charles S. Peirce : A Chronological Edition*, 8 vol., Bloomington, Indiana University Press.
- Perey, M.-H. (1989), « Vérité (épistémologie générale) », dans A. Jacob (dir.), *Encyclopédie philosophique universelle, II Les notions philosophiques, dictionnaire*, Paris, Presses universitaires de France, p. 2717-2719.
- Pomian, K. (1996), « Histoire culturelle, histoire des sémiophores », dans J.-P. Rioux et J.-F. Sirinelli (dir.), *Pour une histoire culturelle*, Paris, Seuil, p. 73-100.
- Propp, V. (1970), *Morphologie du conte*, Paris, Seuil.
- Rastier, F. (1971), « Les niveaux d'ambiguïtés des structures narratives », *Semiotica*, 3, 4, p. 289-342.
- Rastier, F. (1973), *Essais de sémiotique discursive*, Paris, Mame, 230 p.
- Rastier, F. (1987), *Sémantique interprétative*, Paris, Presses universitaires de France.
- Rastier, F. (1989), *Sens et textualité*, Paris, Hachette. Réédité en fac-similé : Limoges, Lambert-Lucas, 2016.
- Rastier, F. (1990), « La triade sémiotique, le trivium, et la sémantique linguistique », *Nouveaux actes sémiotiques*, 9, 55 p.
- Rastier, F. (1991), *Sémantique et recherches cognitives*, Paris, Presses universitaires de France.
- Rastier, F. (1992), « Réalisme sémantique et réalisme esthétique », *Théorie, Littérature, Enseignement*, 10, p. 81-119.
- Rastier, F. (1996), « Problématiques du signe et du texte », *Intellectica*, 2, 23, p. 47-49.
- Rastier, F. (2001), *Arts et sciences du texte*, Paris, Presses universitaires de France.

- Rastier, F. (2002), « Anthropologie linguistique et sémiotique des cultures », dans F. Rastier et S. Bouquet (dir.), *Une introduction aux sciences de la culture*, Paris, Presses universitaires de France, p. 243-267.
- Rastier, F. (2010), « Objets culturels et performances sémiotiques. L'objectivation critique dans les sciences de la culture », dans L. Hébert et L. Guillemette, *Performances et objets culturels*, Québec, Presses de l'Université Laval, p. 15-58.
- Rastier, F. (2011), *La mesure et le grain. Sémantique de corpus*, Paris, Honoré Champion.
- Rastier, F. (2015), *Saussure au futur*, s.l., Les Belles Lettres.
- Rastier, F. (inédit, 2012), *Glossaire*.
- Rastier, F., M. Cavazza et A. Abeillé (1994), *Sémantique pour l'analyse*, Paris, Masson.
- Recanati, F. (1979), *La transparence et l'énonciation. Pour introduire à la pragmatique*, Paris, Seuil.
- Ricard, M. et W. Singer (2017), *Cerveau et méditation. Dialogue entre le bouddhisme et les neurosciences*, Paris, Allary.
- Rogé, R. (1977), *Récits fantastiques*, Paris, Larousse.
- Saussure, F. de (1995) [1916], *Cours de linguistique générale*, Paris, Payot.
- Sebeok, T. (1994), *An Introduction to Semiotics*, Toronto, Toronto U. Press.
- Simonsen, M. (1984), *Le conte populaire*, Paris, Presses universitaires de France.
- Sowa, J. (1984), *Conceptual Structures*, Reading (Massachusetts), Addison-Wesley.
- Tritsmans, B. (1987), « Poétique », dans M. Delcroix et F. Hallyn (dir.), *Méthodes du texte. Introduction aux études littéraires*, Paris, Duculot, p. 11-28.
- Uexküll, J. V. (1956) [1934], *Mondes animaux et mondes humains*, Paris, Denoël.
- Van Gorp et al. (2001), *Dictionnaire des termes littéraires*, Paris, Honoré Champion.
- Vandendorpe, C. (1994), « De la vérité dans le langage », *Le faux, Protée*, 22, 3, automne, p. 7-12.
- Zilberberg, C. (2000), « Les contraintes sémiotiques du métissage », *Tangence*, 64, automne, p. 8-24 [réédité dans Internet : <http://www.erudit.org/revue/tce/2000/v/n64/008188ar.pdf>]
- Zilberberg, C. (2006), *Éléments de sémiotique tensive*, Limoges, Presses de l'Université de Limoges.
- Zilberberg, C. (2012), *La structure tensive*, Liège, Presses universitaires de Liège.